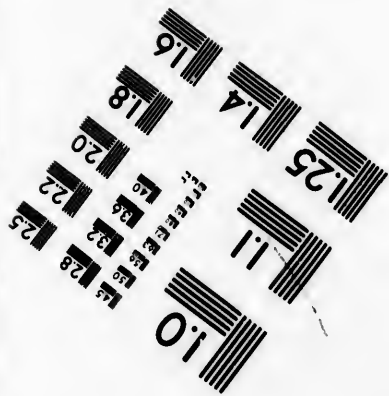
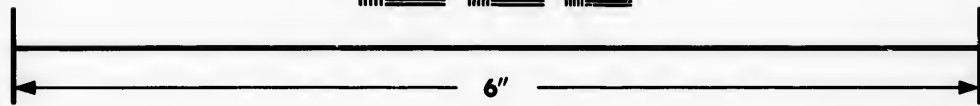
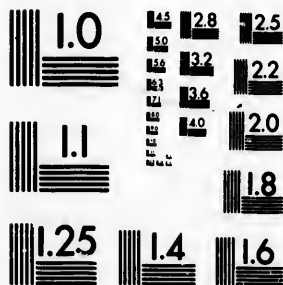

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

15
128
18
22
20
18

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

11
10
15

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

☐ Coloured covers/
Couverture de couleur	☐ Coloured pages/
Pages de couleur
☐ Covers damaged/
Couverture endommagée	☐ Pages damaged/
Pages endommagées
☐ Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée	☐ Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
☒ Cover title missing/
Le titre de couverture manque	☐ Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
☐ Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur	☐ Pages detached/
Pages détachées
☐ Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)	☐ Showthrough/
Transparence
☐ Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur	☐ Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
☐ Bound with other material/
Relié avec d'autres documents	☐ Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
☐ Tight binding may cause shadows or distortion
along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la
distortion le long de la marge intérieure	☐ Only edition available/
Seule édition disponible
☐ Blank leaves added during restoration may
appear within the text. Whenever possible, these
have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées
lors d'une restauration apparaissent dans le texte,
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont
pas été filmées.	☐ Pages wholly or partially obscured by errata
slips, tissues, etc., have been refilmed to
ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement
obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure,
etc., ont été filmées à nouveau de façon à
obtenir la meilleure image possible.

Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:
Pages contain creases

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☐	☐	☒	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

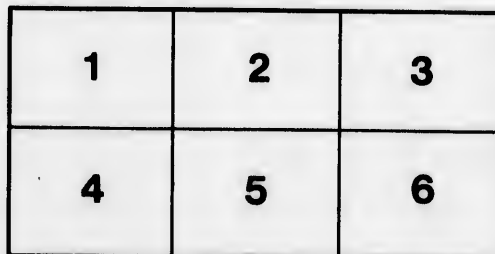
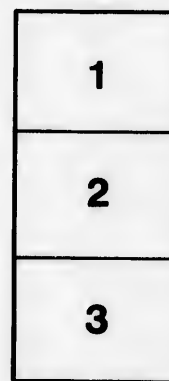
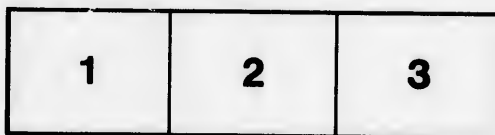
Library of Congress
Photoduplication Service

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library of Congress
Photoduplication Service

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

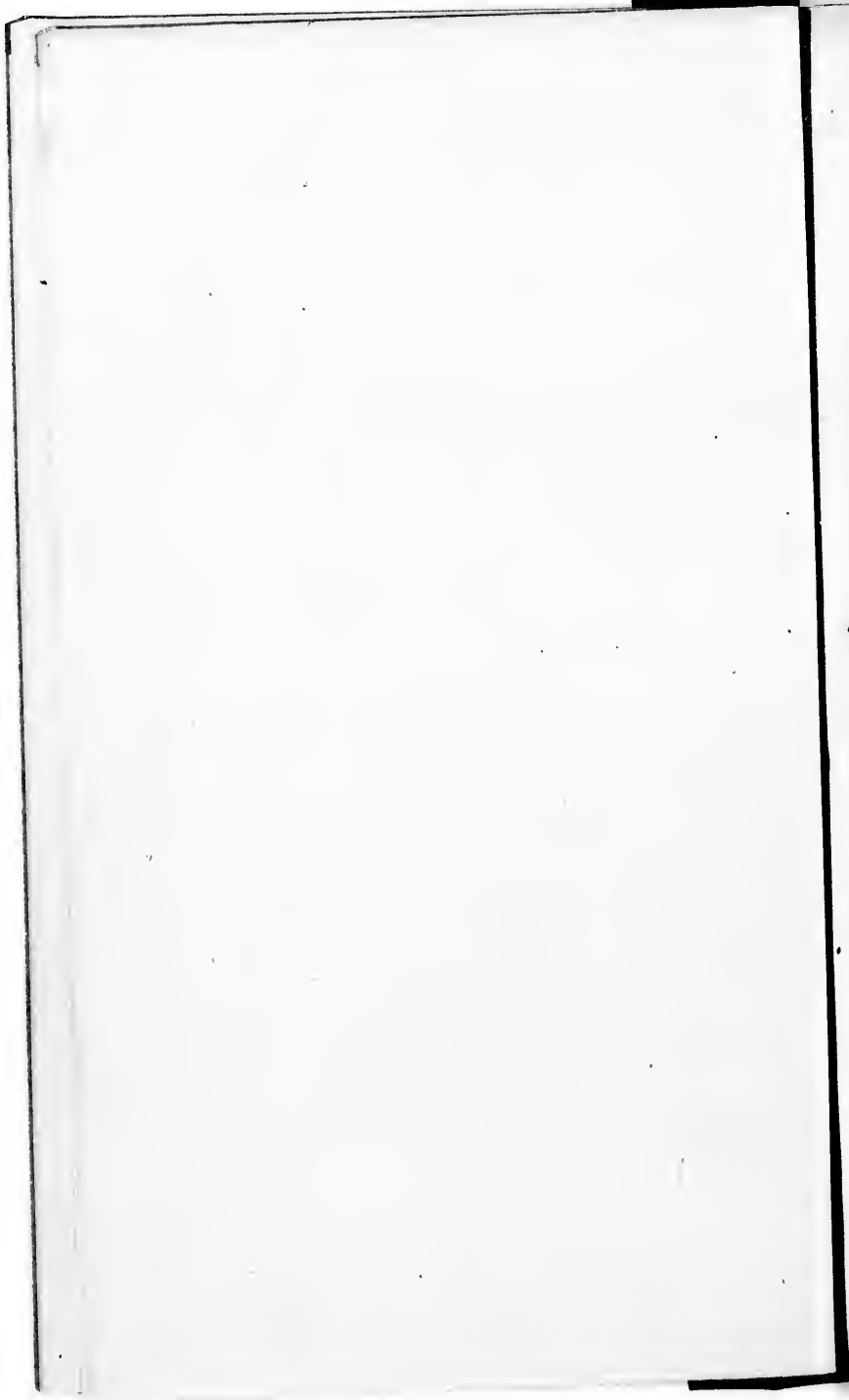
ire
détails
es du
modifier
er une
filmage

ées

ire

y errata
ed to

nt
ne pelure,
açon à

N

2

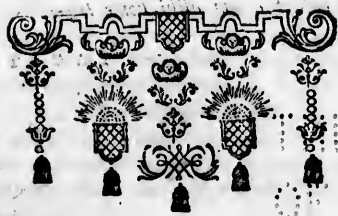
315

NIEUWE REIZE
 IN DE
 VEREENIGDE STAATEN
 VAN
NOORD-AMERIKA,

DOOR
 J. P. BRISSOT (WARVILLE),

*Uit het Fransch vertaald, en met eenige ophel-
 deringen en bijvoegselen vermeerderd.*

EERSTE DEEL.

TE AMSTERDAM bij
 MARTINUS DE BRUÏN,

in de Warmoesstraat, het zesde Huis van de Vischsteeg,
 Noordzijde.

1794?

THE LIBRARY
 OF CONGRESS

E 164
.B891
Office

13430

On peut conquérir la liberté, sans mœurs;
On ne peut la conserver, sans mœurs.

D A T I S :

Mén kan de Vrijheid, zonder zeden, ~~niet~~ winnen;
Men kan zonder zeden dezelve niet behouden.

*Nemo illic vitia ridet, nec corrumpere, nec cor-
rumpi sæculum vocatur..... Plusquam ibi boni
mores valent quam alibi bona leges.*

T A C I T U S.

A
D
omf
twij
fchi
heb
ving
roo
Ouc
zoel
verv
niet
V
van
heid
deze
de z
wez
zelfs
Vrij
der
grom
W
fchap
af ha
deze
waan
van
mide

E 164
B891
Office

ans meurs;
meurs.

en, ~~niet~~ winnen;
et behouden.

rumpere, nec cor-
Plusquam ibi boni
leges.

ACITUS.

V O O R R E D E

V A N D E N

A U T H E U R.

De uitgave eener Reisbeschrijving zal, uit hoofde der omstandigheden; waar in zich Frankrijk bevindt, zonder twijfel in den eersten opslag eene wonderlijke bezigheid schijnen. Ik zou zelfs den tijd beklagen, dien ik besteed heb om dezelve in orde te brengen, zo ik deeze beschrijving tot de handhaving onzer Omwenteling niet nuttig en noodig oordeelde: Het oogmerk mijner Reize was niet op Oudheden acht te geeven, of onbekende Planten op te zoeken, maar menschen gade te slaan, die hunne Vrijheid verworven hadden: een vrij Volk kan dus den Franschen niet meer vreemd zijn.

Wij hebben ons ook vrij gemaakt. Wij behoeven dus van de Amerikaanen niet te leeren, op wat wijze de Vrijheid verkreegen moet worden; maar wel het geheim om dezelve te behouden. Dit geheim ligt hoofdzaakelijk in de zeden; de Amerikaanen bezitten het, en ik zie met leedwezen, niet alleen dat wij het nog niet bezitten, maar ook zelfs zijne volstrekte noodzaaklijkheid tot het behoud onzer Vrijheid niet bevroeden. Dit stuk is gewigtig, het heil der Omwenteling hangt daar van af; derhalven moet het grondig onderzocht worden.

Wat is Vrijheid? Zij is de volmaaktste toestand der maatschappij; zij is de toestand, waar in de mensch alleenlijk afhangt van de Wetten die hij maakt; waar in hij, om dezelve goed te maaken, zijn verstand moet beschaaven; waar in hij, om dezelve uit te voeren, alle de vermogens van zijn verstand werktellig moet maaken. Want dwangmiddelen ontdeeren vrije menschen; zij zijn in eenen vrijen Staat

Staat krachteloos, of, wanneer men genoodzaakt is dezelve bij de hand te nemen, dan is de Vrijheid na bij haaren ondergang.

Nu zijn de zeden niet anders, als de toepassing van het verstand op alle de daaden des levens; in haare kracht alleen bestaat de uitvoering der Wetten. Het verstand of de zeden zijn ten aanzien van de uitvoering der Wetten, bij een vrij Volk, hetgeen de boeijen, de geesfelroeden, de galgen bij een slaafsch Volk zijn. Wanneer men de zeden, of het daadelijk vernuft uitroeit, zal men de boeijen en de geesfelroeden daar voor in plaats moeten brengen; anders zou de maatschappij slegs eenen Staat van Oorlog zijn, en tot een beklaglijke regeeringloosheid (*anarchie*) vervallen, die haare verbreeking ten gevolge zou hebben.

Zeden! zeden! zonder haar heeft geen Vrijheid plaats. Zie, gij geen zeden hebt, bemint gij de Vrijheid niet, en zult weldra ook anderen van dezelve berooven. Want zo gij u aan pracht, ijdele eere, en onmatig speelen vergaapt, of u in groote verteeringen wikkelt, ontsluit gij uwe ziel noodwendig voor het verderf; gij drijft dan handel met uwe vriendelijkheid, met uwe talenten; gij verkoopt het Volk aan het despotismus, dat altoos naar middelen zoekt, om het weder in boeijen te kluisteren.

Maar men kan, roept men mij toe, de Vrijheid beminnen, en geen zeden hebben. — Neen. — Men bemint dan de Vrijheid niet, men is dan de aanhanger eener nieuwe Tijranuij. De onzedelijke mensch verdelt het despotismus niet, als om het zelf te oefenen, als om zich in de plaats van hun te zetten, die daar van voordeel trokken; en zijnen hoogmoed of zijne andere hartstogten te voldoen.

Zij, die onzedelijke menschen, maaken een onderscheid tusfchen openbaare en bijzondere zeden. Deze onderscheiding is bedrieglijk en ongegrond, en door de ondeugd verzonnen, om haar gevaar te verminderen. Men kan buitwen twijfel bijzondere, en geen openbaare zeden hebben; men

V O O R R E D E .

men kan een goed Vader, en echter geen ijverige Vrijheids-Vriend zijn. Maar hij, die geen bijzondere zeden heeft; heeft ook nooit oprechtelijk openbaare zeden. In dit opzigt zijn zij onafscheidelijk; haar grondslag is dezelfde, naamlijk HET VERNUFT. Als men geene bijzondere zeden heeft, dan is men een ontuchtig mensch, een verkwister, een speeler, een ongetrouw echtgenoot, een onnatuurlijk vader. Doch welke openbaare zeden kan men met dergelijke ondengden verbinden? Hoe! binnen uw huls tred gij het vernuft met voeten, en gij zoudt het daar buiten, in uwe betrekkingen met uwe medeburgers; eerbiedigen! Zou het vernuft, dat uwe buitenspoorigheden in uwe haardsteeden niet beteugelen kan; dezelve daar buiten beteugelen! Die onder het bloot gezicht zijner haardgoden het vernuft niet eerbiedigt, zal het nooit eene oprechte achting toedragen. De eerbied buiten's huls voor hetzelfde en de Wet, is, in een onzedelijk mensch, slegs de werking der vreeze, of de grijnzing der grootspraak. Nu verdwijnt de vreeze op de plaatsen, welke buiten het bereik der openbaare magt zijn, en de ondeugd komt daar weder ten voorschijn. Aan eene andere zijde is de grootspraak der openbaare zeden, bij den onzedelijken mensch, eene ergernis te meer, een gevaarlijke valstrik. Want de ergernis heeft het bederf der openbaare zeden ten gevolge, even als de valstrik den afgrond bedekt, waar in de Vrijheid begraven moet worden.

In de daad, wat vertrouwen kan men stellen in die menschen, welke in de omwentelingen niets anders als trappen tot het geluk zien; welke de zeden geen wierook toezwaajen, als om het Volk te misleiden, en dit Volk niet bedriegen, als om het te plunderen, of in ketenen te sluiten; welke, in listige Redenvoeringen, waar van de verleidende welsprekendheid met goud betaald wordt, de aflegging van het bijzonder belang prediken, terwijl zij zelve heimlijk alles wat heilig is daar aan opofferen? Wat vertrouwen kan men stellen in die menschen, welkers heimlijk gedrag eene aljddurende aanranding

ding der zedenleer, de schandvlek der Vrijheid is, welke laatste nogthans, om geen ijdele klank te zijn, in de oefening van het vernuft moet bestaan; menschen welkers gedrag de Leere, die zij prediken, op eene schandelijke wijze logenstrafte; en, om mij van de woorden van *Juvenalis* te bedienen,

Qui Curios simulant & bacchanalia vivunt.

Gelukkig het Volk, dat zich tegen deeze huichelaarij verzet, dat den moed heeft, die dubbelhartige menschen, welkers valsche taal tot het zuiver bestier der Vrijheid behoort, welkers bedorvene ziel niets anders als den drek van het despotismus der *Tiberiusen* ademt, te ontëdelen, te ontëeren, en in den ban te doen! Gelukkig het Volk, dat, in de vaste overtuiging, dat de Vrijheid niet door de welspreekendheid, maar door de standvastige oefening der deugden staande blijft, de eerste niet acht, en zelfs vreesst, als zij van de laatste afgescheiden is. Dit Volk noodzaakt, door zijn streng gevoelen, den menschen, die talenten bezitten, tot de verkrijging der zeden; het verwijert de verdorvenheid uit zijnen boezem, herbevestigden grondslag der Vrijheid, het bereidt zich lange en spoedige dagen.

Maar zo dit onvoorzichtig, onbedachtzaam Volk, gevoerd door de geestdrift, welke de welspreekendheid eens Redenaars, die zijne hartstogten streelt, in hem verwekt, zijne gebreken ten voordeele zijner talenten verfoont; zo het zich niet veronwaardigt te zien, dat *Alcibiades* (1) de

(1) De pracht der openbaare Speelen en Voortooningen, welke *Alcibiades* gaf, zegt *Plutarchus*; de kostelijkheid der geschenken, welke hij aan zijne Stad deedt, de roem zijner Voorouderen, de bevalligheid van zijnen ganschen persoon, zijne welspreekendheid, zijne ligtsamkracht, gevoegd bij zijnen moed, maakten dat de Atheners hem zijne gebreken vergaven, die geduldig verdroegen, dezelve staets poogden te verminderen, en onder zagte en gunstige

purpere en zijde mantels achter zich sleept, veele prachtige maaltijden geeft, in den schoot der hoere *Nemæa* in slaap valt, of eenen echtgenoot van die geene berooft, die zijn geluk maakte; zo het gezicht van zijne rijkdommen, van zijne uitèrlijke bevalligheden, zo de zagte klanken van zijne gesprekken, of de bewijzen van zijnen moed hetzelfde met zijne misdaden verëenigen; zo het hem den eerbied toont, dien het alleen aan *het talent met de de-gd verëenigd* schuldig is; zo het hem den wierook toezwaalt, waardigheden en eerërampen opdraagt; dan geeft dit Volk, in zijne utzinnige voorfingenomenheid, de maat van zijne zwakheid, van zijne onbedachtzaamheid, van zijne onkunde, en van zijne eigene verdorvenheid te kennen; het snijdt zich met zijne eigene handen de keel af; het oogenblik is dan niet ver af, waar in het door de *Alcibiades*, door zijne eigene gunstelingen, *aan den grooten Koning, aan zijne Landvoogden*.... verkocht zal worden.

Is het een denkbeeldig tafereel, dat ik hier schildere? Of, zou het niet het onze zijn? De overëenkomst doet mij beeven!... Grootte God! zouden wij de onbegrijpelijkste,

naamen te bedekken; want zij noemden dezelve Speelen, aardigheden, tekens van eenen goeden Inberst.... Toen de Schilder *Aristophanes* de hoere *Nemæa* geschilderd hadt, die *Alcibiades* slaapende in haaren schoot hieldt, liep al het volk in meenigte naar die schilderij, en zag het met een zeer groot genoegen. Maar alle die dingen mishagden grootelijks de oudsten en verstandigsten onder het Volk, en scheenen hun zekere tekenen eener gewelddaadige Staatzucht te zijn, die alle de Wetten en Gewoontes van zijn Land met voeten tradt. — Wanneer hij eens uit eene Vergadering kwam, zeer vergenoegd van alles verkreegen te hebben, wat hij gevraagd hadt, en de eerbewijzingen te zien, welke het Volk hem bij het uitgeleide deedt, ging *Timon* de menschenhaater, die hem ontmoet hadt, voor hem uit, en hem op eene vriendelijke wijze de hand biedende, zeide hij tot hem: *Hou moed, mijn Zoon, gij maakt u op eene gelukkige wijze groot, tot den ondergang van dit Volk.* De voorzegging van *Timon* werd door de uitkomst bewaarheid.

Vrijheid is, welke dank te zijn, in de menschen welkers op eene schandelijke te woorden van Ju-

malia vivunt.

en deeze huichelaarij belhartige menschen, estier der Vrijheid anders als den drek ademt, te ontëdelen, l Gelukkig het Volk, de Vrijheid niet door standvastige oefening e niet acht, en zelfs cheden is. Dit Volk n, den menschen, die der zeden; het verboezem, het bevestigt idt zich lange en voor-

edachtzaam Volk, verweltpreekendheid eens eelt, in hem verwekt, talenten verschoont; zo, dat *Alcibiades* (1) de pur- en Vertooningen, welke stelijkheid der geschenken, m zijner Voorëuderen, de n, zijne weltpreekendheid, n moed, maakten dat de die geduldig verdroegen, en onder zagte en gunstige naa-

de onverwachtste omwenteling tot geen ander einde daar gesteld hebben, als om eenige geslepenen, eenige middelmaatige, eenige staatzuchtige menschen uit het *niet* op te beuren, menschen voor wien niets heilig is, die zelfs geen welsprekende mond, en eene eerlooze ziel hebben? Die eerloozen trachten hunne zwakheden, hunne verkooplijkheid, hunne gedaurige Capitulatiën met het Despotismus te versoonen, met te zeggen: Dit Volk is te bedorven, om hetzelfde eene geheele Vrijheid te laaten. En zij zelven geeven hetzelfde het voorbeeld der verdorvenheid! zij verschaffen hetzelfde nieuwe klusters! even als of klusters den mensche konden verlichten of verbeteren!

O Voorzienigheid! tot welk lot voorschikt gij dan het Fransche Volk! Het is goed, maar het is toegeevende, het is ligtgeloovig, met geestdrift beziel, en wordt ligtelijk bedrogen. Hoe veel maalen heeft het, in zijne vooringenomenheid, heimlijke verraders toegejuicht, die hem de trouwlooste maatregelen aanrieden!

De vooringenomenheid toont of een Volk, welks zwakke ouderdom de op handen zijnde ontbinding aankondigt, of een kindsch Volk, een machinaal Volk, dat nog niet rijp voor de Vrijheid is. Want de mensch, die wezenlijk verstand bezit, is waarlijk vrij. Hij onderzoekt derhalven zijne lofspraaken, hij maatigt zijne verwondering, zo hij die zelfs ooit heeft; hij misbruikt die niet, door dezelve mildelijk te schenken aan hun die zich verächtelijk maaken.... Een zo diep vernederd Volk zal eerslang de vergulde ketenen, die hem aangeboden worden, toejuichen. Het zal gelijk zijn aan het Engelsche Volk, dat een Parlement, wien het zijne Vrijheid te danken hadt, door den drek sleepte, en den verächtelijken *Monck*, die het aan zijnen nieuwen Tijgan verkocht, met bloemen stroorde....

Ik heb die menschen, met welken het Volk zo ligtelijk vooringenomen is, van nabij gezien. Hoe weinig Patriotten heb ik onder hen geteld! Hoe weinig mannen heb ik gezien, die het Volk oprechtelijk beminnen, zich onphoudelijk met zijn gelak, met zijne verbetering, on-

ander einde daar
ne, eenige middel-
uit het *niet* op te
is, die zelfs geen
e ziel hebben? Die
hunne verkooplijk-
het het Despotismus
olk is te bedorven,
ten. En zij zelve
dorvenheid! zij ver-
ven als of kluisters
beteren!

orchikt gij dan het
is toegeevende, het
en wordt ligtelijk
, in zijne voorfinge-
licht, die hem de

Volk, welks zwakke
iding aankondigt, of
k, dat nog niet rijp
is, die wezenlijk ver-
onderzoekt derhalven
erwondering, zo hij
e niet, door dezelve
ch verächtelijk; maa-
k zal eerlang de ver-
worden, toejuichen,
e Volk, dat een Par-
linken hadt, door den
Monck, die het aan
bloemen strooide....
n het Volk zo ligte-
ien. Hoe weinig Pa-
Hoe weinig mannen
telijk beminnen, zich
zijne verhetering, on-
le.

V O O R R E D E. IX

ledig houden, en steeds hun bijzonder belang ter zijde
stellen!.... Die waare Vrienden, die waare Broeders des
Volks zult gij niet vinden, noch op die schandelijke plaat-
sen, alwaar Representanten, met het bloed des Volks spee-
len, noch onder die verächtelijke Hovelingen, die, steeds
denzelfden geest behoudende, slegts hun masker veranderd
hebben; noch onder die Patriotten van eenen dag, die,
terwijl zij de verklaring der rechten uitgalmen, zich staatig-
lijk met een *Wisky* en kléederen naar de mode bezig
houden. De beuzelächtige man, die dergelijke neigingen
heeft, is nooit tot die grondige overdenkingen overgegaan,
welke van de menschlievendheid, de oefening des vernufts,
eene gestadige behoefte, eenen dagelijkschen pligt maa-
ken,..... De eenvoudigheid der behoefst en nei-
gingen kan het eenig zeker teken, en de waarborg van
het Patriotismus zijn. Die weinig behoefst heeft, heeft
nimmer die van zich te verkoopen; terwijl de Burger, die
de uitzinnigheid der ijdele eere, de razernij van het spel,
verkwistende zinnelikheden toegedaan is, en geduurig uit-
wegen zoekt, altoos dengeenen ten dienste staat, die hem
wil koopen, en alles, rondóm hem, zijne omkoopning
verraadt....

Wild gij mij dan uw Patriotismus bewijzen? Laat mij
in 't binnenste van uw huis dringen.... Hoe! Ik zie
uwe Voorkamer vol onëerbiedige Lakeijen, die mij met
verächtting aanzien, om dat ik als *Curius* ben; *incomptis Cu-
rius capillis!* Zij noemen u Wel Edele Heer, zij geeven u
nog die grootfche eernameen, welke de Vrijheid met voe-
ten treedt; en gij laat dit toe, en gij noemt u Patriot! Ik
gaa nog verder. Wat is het overal prachtig! uwe wanden
zijn verguld, grootfche en kostelijke Vaazen versieren uwe
schoorsteenen, ik trap de kostbaarste Tapijten met voeten;
de duurste Wijnen, de keurigste geregten vullen uwe tafel;
eene meenigte dienfboden omringt dezelve, gij bejageut
hen met trotsheid..... Neen, gij zijt geen Patriot. De
meest famengevoegde hoogmoed heerscht in uw hart; hoog-
moed der geboorte, der rijkdommen, der talenten. Met
dec-

2 V O O R R E D E .

deezen' drieboudigen hoogmoed gelooft men niet aan de evengelijkheid. Gij liegt tegen uw geweten, wanneer gij dit woord van Patriot misbruikt..... Maar van waar komen u die rijkdommen? gij waart niet rijk. — Is het van 't Volk? Het is nog arm. Wie verzekert mij, dat dat goud niet de prijs van zijn bloed is? Wie verzekert mij, dat in het oogenblik, waar in ik tegen u spreek, 'er niet een geheim verdrag tusfchen het Hof en u beftaat? Wie verzekert mij, dat gij tegen hetzelfde niet gezegd hebt: vertrouw mij de magt, die u overig is, en ik zal het Volk aan uwe voeten te rug brengen, — ik zal het aan uwen Zegewagen binden, en ik zal de tong en de pen van die onafhanklijke mannen, die u trotfeeren, weeten te boeijen: om een Volk in boeijen te klufteren', heeft men niet altoos Bastilles noodig.....

Ik weet niet of zo veele tafereelen, welke ons dagelijks de oogen treffen, ons van de onmogelijkheid, of ten minften van de verbaazende bezwaarlijkheid zullen overtuigen, om de openbaare onüenkooplijkheid met het bederf der Zeden te verbinden; maar ik ben overtuigd, dat het gemaklijk is, dat het eens noodig zal zijn, zo men onze Constitutie wil behouden, dit Axioma te bewijzen:

*Zonder bijzondere Zeden heeft men geen openbaare Zeden,
geen gemeen Verftand, geen Vrijheid.*

Maar hoe zal men deeze bijzondere en openbaare Zeden bij een Volk aankweeken, dat eensklaps uit den drek der Slavernij en der onweetendheid ten voorschijn komt; een drek die zich gedurende twaalf Eeuwen boven zijn hoofd heeft famengehoopt.

Eene meenigte middelen doen zich voor ons op; Wetten, Onderwijzingen, goede Voorbeelden, Opvoeding, vermeenigvuldiging der menfchen, die grondftellingen hebben, aanmoediging tot het Landleven, verdeeling der Eigendommen, achting voor de Handwerken.

Is het, bij voorbeeld, niet klaarblijklijk, dat de bijzondere Zeden zich natuurlijk met het Landleven verbinden, dat men gevolgiijk de Zeden zal verbeteren, als men de

men-

menschen uit de Steden naar de Velden te rug voert, of de Emigratiën uit de Velden naar de Steden tegenhoudt? Hebben de Amerikanen zo zulvere Zeden, zo is daarvan de reden, dat negen tiende-deelen van hen verstrooid op het Land leven. Ik zeg niet, dat men directe Wetten moet maaken, die daar op aandringen, dat men de Steden verlaat, of die haare grenzen beperken; ieder verbod, ieder dwang is eene ongerijmde en onvermogene ongerechtigheid. Wild gij het goede doen? Stelt dan uw belang daar in, het te doen. Wild gij het Land weder bevolken? zo tracht zijne bewooners door een zeker belang aldaar te houden. Wijze Wetten, wel verdeelde belastingen kunnen van ter zijden deeze werking voortbrengen. Wetten die tot oogmerk hebben de verdeling der eigendommen, en eene meerdere verbreiding des welstands onder de Burgeren, zullen tot de opwakking der bijzondere en openbaare Zeden ook veel toebrengen; want de elende kan geen belang in de gemeene zaak neemen, en zijne behoefte is dikwijls de grenspaal der deugd.

Wild gij het gemeen verstand in gantsch Frankrijk, in alle de Departementen, in alle de Dorpen verspreiden? begunstigt dan de verlichting; de geringe prijs der Boeken; en der Journaalen. Hoe snel zou de Omwenteling bevestigd worden, als de Regeering de wijze grondstelling aannam, om de publieke Papieren van alle Port-kosten te bevrijden. Men heeft het u reeds gezegd, drie of vier millioenen, op die wijze besteed, zouden eene meenigte verwarringen voorkomen, welken de onweetendheid kan begunstigen of aan den gang helpen, en waarvan het herstel veele andere millioenen kost; de verlichting zal overal eene meenigte nuttige onderneemingen verhaasten, welke overal den algemeenen welvaart zullen doen gebooren worden.

Het lust mij nog het voorbeeld eener andere Wet bij te brengen, welke op eene onfelbaare wijze het gemeen verstand en de goede Zeden zal verspreiden; het is de kortè duur der Zending van alle de publieke Amptenaaren, het is de onmogelijkheid om hen zonder tusschenpozing weder te ver-

ft men niet aan de eweten, wanneer gij Maar van waar komt rijk. — Is het van ert mij, dat dat goud verzekert mij, dat in reek, 'er niet een geestaat? Wie verzekert hebt: vertrouwt zal het Volk aan uwe aan uwen Zegewagen van die onafhanklijke boeijen: om een Volk niet altoos Bastilles

, welke ons dagelijks gelijkheid, of ten minneheid zullen overtuigen; het bederf der Zeden, dat het gemaklijk is, en onze Constitutie wil

geen openbaare Zeden, ere en openbaare Zeden klaps uit den drek der voorfehijn komt; een uwen boven zijn hoofd

zich voor ons op; Wet- eelden, Opvoeding, ver- grondstellingen hebben, verdeling der Eigendom-

rblijklijk, dat de bijzon- et Landleven verbinden; verbeterer, als men de men-

verkiezen. Daar door zou het Wetgeevend Lighaam alle twee jaaren drie tot vierhonderd goede Patriotten in de Provinciën verspreiden, welke, gedurende hun verblijf te Parijs, zich met de omwenteling verëenigd zouden hebben, en doorzonden zouden zijn van de kennis, de verflindende werkzaamheid, en den gemeenen geest, waarvan deeze Stad het middelpunt is. Daardoor zullen ook de afgevaardigden genoodzaakt worden naar hunne Departementen, bij hunne onvermaarde huisgenooten, te rug te keeren, om aldaar te leeven. Eindelijk daar door, door die opvolging van Mannen in de Eerämpten, zult gij veele mannen tot de Weeten-schap der zaaken roepen. De gemeene zaak, beter bekend zijnde, zal dan achtervolgens de zaak van *allen* worden, en aldus herstelt men het gebrek, dat in de vertegenwoordigende Regeeringen gewraakt wordt, naamlijk dat dezelve slechts de Zaak van *sommigen* zijn.

Ik kan hier over alle de middelen niet breedvoerig spreken; maar de omwenteling zal eenen grooten dienst bewezen worden, door die geenen op te speuren, en aan te wijzen, welke ons zeden en eenen algemeenen geest kunnen verschaffen.

Ik wil echter van dit zo aantlokkelijk onderwerp niet afstappen, zonder eene zeer gewigtige aanmerking te maaken. *Zonder persoonlijke onafhankelijkheid kan noch politieke, noch ondeelbaare Vrijheid lang stand houden. Doch daar is geene onafhankelijkheid, zonder een eigendom, of een hanteering, of eene neering, of eene eertijke nijverheid, die voor behoefte en afhankelijkheid beveiligen.*

Ik heb het u reeds gezegd, de Amerikaanen zijn vrij, en zullen het lang zijn; want negen tiende-deelen onder hen zijn Landbouwers; en wanneer men het getal der menschen in Amerika op twee honderd millioenen begroot, zouden zij allen bezitters van Landerijën kunnen zijn.

Een bezitter van Landerijën wacht alleen zijn geluk van den Oogst, en deeze hangt van den hemel af; de hemel is hem echter nooit geheel ongunstig.

Als de regen zijn Koorn vernielt, zo wordt zijn Vee door zijne Weiden vet gemaakt, en zijne Velden leveren hem aardappelen (1).

Wij zijn in dien gelukkigen toestand niet. Al verdeeld men alle de vruchtvoortbrengende Landerijën van Frankrijk, die vijftig millioenen Morgens beloopten, zou het twee Morgens voor ieder Perfoon zijn. Zijn nu deeze twee Morgens toereikende tot hun onderhoud?

De natuur der zaaken noodzaakt veele Franschen in de Steden te wonen. De Koophandel, de handwerken, en veele takken van nijverheid verschaffen haare Inwooneren het noodige onderhoud. Want men moet op hetgeen de publieke Ampten opbrengen weinig rekenen. De bezoldingen houden hen, die dezelve genieten, schadeloos, maar zij verrijken niet, en verschaffen geene gerustheid wegens de toekomende behoefkens. Een man, die, om te leven, op die bezoldingen staat wilde maaken, zou steeds de Slaaf, of van het Volk, of van de verscheidene Magten zijn. Wie derhalven waarlijk vrij wil zijn, moet, zo hij geen eigendom heeft, eene Kunst of een Handwerk oefenen. Op dit woord van Handwerk beeven nog de Patriotten! Men begint wel den Koophandel te eeren, maar schoon men veel met de evangelijkheid op heeft, wil men echter nog niet oprechtelijk met een ambachtsman gelijk gesteld worden.

Men heeft het vooroordeel nog niet afgezworen, dat de Handwerken als beneden de Bank of den Koophandel be-

(1) De aardappel is het voedsel van den mensch, die wif, en weet vrij te zijn. Deeze Plant der Vrijheid groeit overal, vordert weinig zorg en weinig moeite, om haar in staat te brengen van te kunnen gegeten worden. Wanneer men nu deeze zorg, deeze moeite vermindert, vermindert men ook de behoefte van den bijzonderen arbeid, de behoefte van het geld; en men geeft daar door meer ruimte van tijd aan den openbaaren arbeid.

befchouwt. Dit is de Burgerlijke Aristocratie, en zal het bezwaarlijkst uit te roeijen zijn (1).

Wilt gij de Handwerken eeren? Geeft onderwijs aan hun die dezelve oefenen. Kiest onder hen diegeenen uit, welke het best onderweezen schijnen te zijn; om hen achtervolgens tot publieke bedieningen te bevorderen; en zijt niet afkeerig om hen de aanzienlijkste plaatsen in de Vergaderingen te geeven.

Het moet mij dat de Nationaale Vergadering dat heilig voorbeeld nog niet gegeven heeft, dat men de neiging tot den Landbouw niet bekroond heeft, door het Voorzitterschap den goeden Landbouwer *Gerard* op te dragen, dat de Kooplieden en de Leden der Vergadering, welke kunsten oefenen, de zelfde eere niet genoten hebben... Waarom dan deeze uitsluiting? Het is zeer schoon, in de verklaring der rechten, te schrijven, dat alle menschen gelijk zijn. Maar men moet die gelijkheid uitoefenen, dezelve in zijn hart prenten, zijn gantsche wezen daar mede vervullen, dezelve door alle zijne daaden heiligen, en het kwam der algemeene Vergadering toe dit groote voorbeeld te geeven. Dezelve zou mischien ook de uitvoerende Magt genoodzaakt hebben dezelve te eerbiedigen. Ziet men wel, dat zij zich tot de Classe der handwerken vernedert, om uit de-

zelf-

(1) Moet ik het zeggen? zij openbaart zich zelfs onder de Beëmpden, die door het Volk verkoren zijn. Met welke verontwaardiging beschouwen zij een ambachtsman van her hoofd tot de voeten! met welke hardigheid worden de ongelukkigen, die men gevangen neemt, van onze Nationaale Gardes gehandeld! met welke baldaadigheid voeren zij hunne orders uit! Befchouwt de meesten onder de publieke Amptenaaren; zij zijn even zo trots in de oefening hunner bedieningen, als zij laaghartig in de eerste Vergaderingen waren.

Een waar Patriot, ik heb het reeds op eene andere plaats gezegd, is in alle tijden dezelfde, en even zo afkeerig van laagheid ten tijde der verkiezingen, als van trotsheid in zijne bedieningen.

ocratie, en zal het

geeft onderwijs aan
hen diegenen uit,
zijn, om hen ach-
bevorderen; en zijt
aasten in de Verga-

vergadering dat heilig
men de neiging tot
door het Voorzitter-
op te dragen, dat
ndering, welke kun-
hebben... Waar-
r schoon, in de ver-
alle menschen gelijk
itöfenen, dezelve in
daar mede vervullen,
en, en het kwam der
voorbeeld te geeven,
erende Magt genood-

Ziet men wel, dat
vernedert, om uit de-
zel-

art zich zelfs onder de
tijd. Met welke verönt-
man van het hoofd tot
en de ongelukkigen, die
naale Gardes behandeld i
e orders uit! Beschouwt
en; zij zijn even zo trots
ij laaghardig in de eerste

p eene andere plaats ge-
en zo afkeerig van laag-
trotsheid in zijne bedte-

V O O R R E D E. xv

zelve tot haare Gezanten, haare Agenten te kiezen, een-
voudige, weinig bemiddelde Mannen, die geen hovelingen,
maar kundig zijn?

Onze Hof-Democraten roemen wel met eenen gemaakten
geestdrift *Franklin, Adams, enz.* Zij zeggen wel, met
eene onnozele verwondering, dat de een Drukker, en de
ander Schoolmeester was. Maar gaan zij de kundige man-
nen in de Werkplaatfen zoeken? Neen — Maar wat baat
thans het gedrag van een Ministerie, dat door zijne ver-
foeijelijke grondstelling wezenlijk tegen het Volk moet zijn,
en dus verkeerd zal handelen? Het zal nooit deugdzaam als
uit huichelaarij zijn. Het ware dwaasheid het te willen
bekeeren; wijsheid zou het zijn, als men onafhankelijke
wederpartijen tegen hen vervekte. Het geheim der onaf-
hanglijkheid echter bestaat in deezen grondregel: *Weinig
behoefdens te hebben, en een zeker en bestendig Hand-
werk, om dezelve te voldoen.*

Maar, zal men mij zeggen, een Eigendom en een Hand-
werk kunnen niet voor alle behoefdens toereikende zijn:
een ambachtsman kan ziek worden.... Ja; en even daar-
om moet gij die instellingen van levensverzekering, en alle
die verstandige Stichtingen, welke in Engeland overal ge-
vonden worden, vermeederen, door middel van welken
een ambachtsman, een arbeider, door hetgeen hij van zijn
Weekgeld bespaard heeft daar toe te besteeden, de ziek-
tens voor hem niet vreest, noch bekommerd is, dat hij
na zijnen dood zijne kinderen zonder middelen om zich
te redden zal laten. Dus dienen deeze hulpgezelschappen
öm de persoonlijke onafhanklijkheid, de spaarzaamheid, de
hellige Zedenleer overal te verbreiden; zij verbannen de
minächtig en versmaading, die het broöd der salmoesfen zo
bitter maakt, en waar door hij die het ontfangt vernederd
wordt. De Werkman, door die Stichtingen ondersteund,
kan altoos fier zijn; hij wordt ondersteund van de vrucht
zijns arbeids, van 't geen hij bespaard heeft. Met dit
denkbeeld behoeft de eene mensch voor den anderen
het hoofd niet te bulgen. De ambachtsman vindt zich
ver-

verleerd in het handwerk, dat hem zijne onafhankelijkheid verzekert; hij ziet met geen nijdige oogen op Eerämpten neder, hij weet dat hij dezelve bereiken kan, zo hij die waardig is; hij maakt geen afgod van een mensch, wie hij ook zij; hij heeft te veel achtung voor zich zelven, om zich aan afgoderij schuldig te maaken; hij acht geen mannen, om dat zij Eerämpten bekleeden, maar om dat zij zich zeer verdienstelijk voor het Vaderland gemaakt hebben. De Eerämpten verblinden hem niet... De Hoofden der Hollandſche Omwenteling, in de zestiende Eeuwe, ontvingen met eene hooghartige eenvoudigheid de Gedeputeerden van den trotsen Spanjaard, terwijl zij in het gras zaten, en een Haring met Uijen aten..... — Dit is het eigenaartig karakter van mannen, die hunne waarde voelen, de grootheid van eenen vrijen mensch, en zijne overtreffelijkheid boven alle de Slaaven der Koningen kennen.....

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent.

O wanneer zullen wij dat verheven denkbeeld van ons zelve bekomen! wanneer zullen alle de Burgers alle die afgoden, welken zij eertijds op eene bijgeloovige wijze verëerden, niet dan met verontwaardiging aanzien! eindelijk wanneer zullen wij eenen grooten voorraad van gemeen verstand hebben!

Ik heb geene ongerustheid voor het opkomend geslacht; de zuivere ziel van onze jonge lieden ademt niet dan Vrijheid. De besmette adem van het persoonlijk belang heeft hetzelfde nog niet bevekt. Eene waarlijk Nationale Opvoeding zal Mannen voortbrengen, welke de Grieken en Romeinen zullen overtreffen... Maar wie zal dit reeds oud Volk, dat reeds zo lang onder de ketenen gebukt heeft, dat met de afgoderij der grootheden gemeenzaam is geworden (1), herstellen; wie zal het den ouden mensch doen af-

(1) *Qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & fama servis ineptus,
Qui stupet in titulis & imaginibus.....*

HORATIUS, Sat. 3, Lib. I.

afleggen? — HET ONDERWIJS; en de beste weg om hetzelfde voortteplanten, is de vermeenigvuldiging van die *Volks-Clubs*, waar in de Burgers, welke men zo onrechtmatig onder den naam van *Lijdende* heeft voorgesteld, zich wegens de grondbeginselen der Constitutie, en den politieke toestand van alle dagen, door het leezen kundig kunnen maaken.

Aldaar kan men het Volk onophoudelijk de groote voorbeelden voor oogen stellen, welke de oude en hedendaagsche Historie ons verschafft; aldaar kunnen afzonderlijke trekken uit het Werk, dat ik hier mede het licht doe zien, op eene nuttige wijze dienen, om onzen medeburgereu de middelen ter behouding van de Vrijheid te toonen.

Franschen, gij die deeze middelen wild leeren kennen, set met aandacht op de tegenwoordige Amerikanen; slaat dit boek open; gij zult aan de eene zijde daar in zien, tot welken trap van geluk de menschelijke nijverheid door de Vrijheid verheven kan worden; hoe deeze laatste de menschen kan verbeteren, en tot eene algemeene broederliefe geneigd maaken. Gij zult aan de andere zijde daar in zien, door welke middelen men de Vrijheid bewaart. Het geheim van haare duurzaamheid ligt in de goede zeden; en dit is eene waarheid, welke door de beschouwing des tegenwoordigen toestands van Amerika bij elken stap bevestigd wordt.

Gij zult dus in deeze Reizen de verbaazende werkingen der Vrijheid op de Zeden, op de nijverheid, en op de verbetering der menschen zien. Gij zult zien, hoe die stuurse Presbiteriaanen, die nog onlangs galgen oprichteden voor hun, die niet even als zij dachten, welke diegeenen zwaare straffen opleiden, die godloos genoeg waren, op Zondag te gaan wandelen en te reizen; gij zult zien, zeg ik, hoe zij nu alle Gezindheden onder hen toelaaten, met allen eene broederlijke verkeerling hebben, en dat haatelijk bijgeloof afleggen, dat, om het Opperwezen eerbied te bewijzen, een gedeelte van het menschlijk geslacht den marteldood deedt sterven. Gij zult dus ook zien, hoe als

ijne onafhankelijkheid
oogen op Eerämpten
ken kan, zo hij die
an een mensch, wie
ig voor zich zelven,
aaken; hij acht geen
eden, maar om dat
derland gemaakt heb-
niet... De Hoofden
zestlende Eeuwe, ont-
gheld de Gedeputeer-
zij in het gras zaten,
— Dit is het eigen-
ne waarde voelen, de
en zijne overtreffelijk-
ingen kennen.....

equè vincula terrent.

en denkbeeld van ons
e de Burgers alle die
ene bijgeloovige wijze
gling aanzien] einde-
voorraad van gemeen

et opkomend geslacht;
en ademt niet dan Vrij-
erfoonlijk belang heeft
jaarlijk Nationaale Op-
welke de Grieken en
r wie zal dit reeds oud
ketenen gebukt heeft,
gemeenzaam is gewor-
n ouden mensch doen

af-
ros:
vit ineptus,
bus.....

3, Sat. 3, Lib. I.

de Amerikanen, welken door de ijverzucht der hoofdstad de ongerijmdste vooroordeelen tegen de vreemde Natien ingeboezemd werden, thans die voordoordeelen afzweeren, zich met allen verbinden, alle denkbeeld van Oorlog verwerpen, en op niets anders denken, als om den weg tot een algemeen bondgenootschap te baanen. Gij zult zien, hoe de onafhankelijke Amerikaan, die nu geen andere grenzen dan die van 't Geheel kent, geen anderen breidel dan de Wet, die eens door zijne Representanten gegeven is, die nu geen kwellingen meer heeft, niet langer aan eenig verbod onderhevig is; gij zult zien, zeg ik, hoe hij zich aan alle speculaties overgeeft, vruchtbaare Velden maakt van den grond, welke met oude boschen bedekt was, onbekende Zeeën doorkruist, zich nieuwe onderhandelingen, nieuwe koopplaatsen verschafft, die kostbaare Manufacturen in zijn Vaderland invoert, die Engeland zich alleen hadt voorbehouden; en hoe hij nu, door deeze ophooping van kunstmiddelen, de balans verandert; die tegen Amerika was, en dezelve tot zijn voordeel keert. Gij zult zien, dat hij zijne verbindtenissen getrouw is, en zich zelven pijnigt, om dezelve te vervullen, terwijl zijne vijanden overal zijn bankeroet uitroepen. Gij zult hem, terwijl hij zijne goede hoedanigheden en deugden vermeedert, onder de bescherming der Vrijheid zijne Regeering zien verbeteren; gij zult overtuigd worden, dat hij eeniglijk de taal van het vernuft gebruikt, om de wederpannigen te overreeden, dat hij alle zijne broederen tot haare verbetering oproept, overal de Zedelijke en Patriotische Stichtingen vermeedert, en voornaamlijk nimmer de openbaare van de bijzondere Zeden afscheidt. Dit is het troostelijk tafereel, dat deeze Reizen den Vrienden der Vrijheid zullen voorstellen.

De wederzijde is niet minder troostelijk. Zo de Vrijheid een zekere waarborg van eenen grooten welvaart is; zo zij den mensche, door zijne talenten te vermeederen, deugden geeft, worden deeze deugden op haar beurt de zekerste steun der Vrijheid. Een Volk, waar van alle de

verzucht der hoofdstad
 n de vreemde Natien
 ordordeelen afzweeren,
 beeld van Oorlog ver-
 t, als om den weg tot
 oanen. Gij zult zien,
 ie nu geen andere gren-
 , geen anderen breidel
 Representanten gegeven
 heeft, niet langer aan
 zult zien, zeg ik, hoe
 zest, vruchtbaare Velden
 t oude boschen bedekt
 , zich nieuwe onderhan-
 verschaft, die kostbaare
 voert, die Engeland zich
 hly nu, door deeze op-
 lans verändert; die tegen
 voordeel keert. Gij zult
 n getrouw is, en zich
 ullen, terwijl zijne vijan-
 en. Gij zult hem, ter-
 en deugden vermeerdert,
 zijne Regeering zien ver-
 en, dat hly eeniglijk de
 om de wederspannigen te
 roederen tot haare verbe-
 lijke en Patriotische Stich-
 tlijk nimmer de openbaare
 dt. Dit is het troostelijk
 Vrienden der Vrijheid zul-

er troostelijk. Zo de Vrij-
 eenen grooten welvaart is,
 talenten te vermeederen,
 deugden op haar beurt de
 n Volk, waar van alle de

Le-

Leden goede en uitnemende zeden bezitten, zou geen
 Regeering noodig hebben. De Wet zou geen bijzondere
 Magt, die tot haare uitvoering gelast was, noodig hebben.

Hier van daan de oorzaak, waarom de Vrijheid in Ame-
 rika, zonder gevaar, tot eenen zo hoogen trap gestegen
 is, dat zij de Vrijheid van den Natuurstaat bijna evenaart,
 waarom de Regeering daar zo weinig kracht heeft, en
 dikwijls bijna geheel niets is. De Onweetenden besluiten
 hier uit de regeringloosheid (*Anarchie*). Maar verlichte
 Mannen, welke de gevolgen op de plaatsen onderzocht heb-
 ben, besluiten daar uit de voortreffelijkheid der Regeering
 wijl de maatschappij, niettegenstaande haare zwakheid, even-
 wel bloeiende is. De reden daarvan is, dat de welvaart
 eener maatschappij altoos geëvenredigd is naar de uitge-
 strektheid der Vrijheid; de Vrijheid is in omgekeerde rede
 tot de uitgestrektheid der magt van de Regeering. Deeze
 laatste kan zich niet vergrooten, als op kosten van de
 andere.

Kan een Volk zonder Regeering gelukkig zijn? — Ja,
 zo gij een geheel Volk met goede zeden kund onderstellen,
 en die is geenszins een herfenschim. Wilt gij een tref-
 fend voorbeeld daar van zien? Beschouwt de Quakers van
 Amerika. Schoon zij talrijk, en op de vlakte van Pen-
 sylvanie verstrooid zijn, hebben zij echter meer dan eens
 eeuw zonder Land- en Burger-Regeering, en zonder dwang-
 middelen geleefd, om het bewind over den Staat te heb-
 ben, en Gasthuzen te bestieren. En waarom? Ziet het
 tafereel van hunne Zeden; gij zult daar in de verklaring
 van dat Verschijnsel vinden.

Dwangmiddelen en Vrijheid kunnen niet samen gaan. Een
 vrij Volk haat de eersten. — Maar zo men die middelen
 niet gebruikt, wie zal dan de Wet ter uitvoer doen bren-
 gen? Het vernuft en de goede zeden; neemt dezelve weg,
 dan moet men of de wapenen van 't geweld te hulp nee-
 men, of in regeringloosheid vervallen.

Zo derhalven een Volk het ontëerend dwangmiddel wil
 verbannen, moet het zijn verstand oefenen, op dat het

zelve hem de noodzaaklijkheid van eenen aanhoudenden eerbied voor de Wet toone.

De veelvuldige oefening van dat verstand brengt onder de Amerikanen eene meenigte mannen voort, welke bekend zijn onder den naam van *principled men*, *mannen die grondbeginselen hebben*. Dit woord geeft genoegzaam het karakter van die mannen te kennen, welkers soort onder ons zo weinig bekend is, dat zij zelfs geen naam hebben. Zij zullen ongetwijfeld t'eenigen tijde ontstaan; maar ondertusfchen zie ik nog geen andere dan onbestendige, steeds veranderlijke wezens, die het goede doen door ingeeving, door vlaagen van geestdrift, en nooit doof overweeging. Nu is 'er geen duurzame omwenteling, als die, waar van de overweeging alle de ontwikkelingen aantoot, en alle de denkbeelden rijp maakt.

Onder die mannen met grondbeginselen zult gij de waarden der menschheid vinden: *Howard, Fothergill, Penn, Franklin, Washington, Sidney, Ludlow*.

Toont mij een man van dien inborst, wiens behoeftens bepaald zijn, die van geen pracht omringd is, die geen geheime neiging, geen eerezucht heeft, als die om zijn Land te dienen, een man die, zo als *Montaigne* zegt, *bovenhemelsche gevoelens heeft, zonder onderaardsche redenen te hebben*; eindelijk een man, die de overweeging in alles tot leidman heeft; deeze is de *Volksman*.

Met één woord, Franschen, wild gij altoos vrij, altoos onafhankelijk in uwe verkiezingen en gevoelens zijn, wilt gij steeds uw werk maaken, om de uitvoerende magt binnen enge paalen te houden (1); om het getal uwer Wet-

(1) Dit is een der geheimen van hun, die men *Republikeinen* noemt. Zij willen de uitvoerende magt beperken, ten einde de menschen te noodzaaken deugdzaam te zijn, en welk met dezelve noodig te hebben; en dit is een zo edel doelwit, dat men bijna voor eene misdaad houdt. Zij die de uitvoerende magt zo veel kracht willen bijzetten, beschuldigen en lasteten het Volk, de Omwenteling en de Constitude.

ten te verminderen, (*in pessima republica plurima leges*), — HEBT ZEDEN. De zeden kunnen volmaaktelijk de plaats der Wetten vervullen, en die zelfs nutteloos maaken. De Wetten vervullen de plaats der zeden niet, als op eene onvolkomene en elendige wijze.

Wild gij nog uwe bevolking, die eerste rijkdom der Natien, den welvaart van ieder bijzonder wezen, de nijverheid, den Landbouw, en alles wat het algemeen welzijn kan bevorderen, vermeerderen, HEBT ZEDEN.

Dit is de dubbelde werking der zeden en der Vrijheid in de Vereenigde Staaten, welkers Regeeringsvorm alsnog kleinmoedige of bigeloovige menschen afschrikt. De tafereelen, welke in deeze Reisbeschrijving voorgefeld worden, zullen de Republikeinsche Regeeringsvorm rechtvaardigen; welke door segdenkende menschen willens en weetens gelasterd wordt; en dien de onweectenden niet kennen, maar echter zullen leeren kennen. Wat kan beter ter beoordeeling eener Regeering dienen, dan haare werkingen? Redeneeringen (1) kunnen bedriegen, de onderzanding bedriegt echter nooit; en zo de Vrijheid, om dat zij groot is, in de daad goede zeden voortbrengt; en de inzichten vermeerdert, waarom zouden dan vrije menschen onophoudelijk woeden tegen de soort van Regeering, die, op eene grootere Vrijheid steunende, een grooteren welvaart bewerkt; en eindelijk ook tegen de Republikeinsche Regeeringsvorm?

Ik hield het voor zeer nuttig en zeer noodwendig, deeze grondstellingen door groote voorbeelden te bewijzen; en dit is de reden, waarom ik deeze Reize in 't licht geef. De voorbeelden maaken steeds eenen sterkeren indruk dan leeringen. Als de Zedenleer begint te werken, heeft zij iets dat

(1) Zo gij uitmuntende redeneeringen over dit onderwerp wild zien, leest dan het nadruklijk Werkje van den beroemden *Payne*, tot tijtel voerende *de Rechten der menschen (Rights of man)*; leest voornaamlijk het hoofdstuk van mengelstoffen.

dat naar het tooneel zweemt, en de Franschen beminnen het tooneel. Dit is mijn eerste oogmerk. Het is nationaal: ik zal nog meer zeggen, het is algemeen; want zo het wel bewezen is, dat de Vrijheid de zeden verbetert, en dat de zeden op haar beurt de Vrijheid met zich voeren en onderhouden, is het dan niet klaarblijkelijk, dat het een verfoeijelijk ontwerp is de uitbreiding der Vrijheid te stremmen, wijl men daar door de verbetering, de welvaart en de verveeling des menschlijken geslachts tegenhoudt?

Een tweede voorwerp heeft mij tot de uitgave dezer Reize bepaald, en hetzelfde is insgelijks nationaal: ik heb mijnen landgenooten een Volk willen schilderen, met welk het hen voegt, zich in alle betrekkingen vriendschappelijk te verbinden. De zedelijke betrekkingen, welke de Franschen tot de Amerikaanen moeten doen overhellen, zijn in de twee eerste Deelen ontwikkeld; het derde behelst meer bijzonder de betrekkingen van den Koophandel. Dit derde Deel was reeds in den Jaare 1787 door den Heer *Clayton* en mij in 't licht gegeven (1). De Druk daar van uitgevoerd zijnde, heb ik het mij tot eenen pligt gerekend, hetzelfde op nieuw met verbeteringen het licht te doen zien. Alles is daar in nuttig voor de Franschen, en zal het nog lang zijn. De grondstellingen, de voorvallen, de berekeningen, welke daar in gevonden worden, zijn voor de Franche Kooplieden nog vreemd, maar kunnen het niet langer zijn. Want als de Vrijheid onwrikbaar gevestigd is, dan is het onmogelijk, dat een Volk niet werkzaam zou zijn, om zijne nijverheid en zijnen Koophandel te vergrooten.

(1) Dit Werk is in 't Engelsch vertaald, en te London en in Amerika in 't licht gegeven. De Authours van de *Monthly Review* (Januarij 1788) hebben, schoon zij door Engelsche vooroordeelen geleid worden, de grondstellingen van dat Werk hulde gedaan. De Amerikaanen hebben, om het onder leders bereik te brengen, hetzelfde bij stukken in hunne Couranten bekend gemaakt. Want de Couranten zijn de bronader van kundigheden in Amerika; en dit is de reden, waarom men daar in 't algemeen wel onderricht is.

Franschen beminnen
 k. Het is nationaal:
 gemeen; want zo het
 zeden verbeterd, en
 held met zich voeren
 rlijklijk, dat het een
 der Vrijheid te strem-
 ring, de welvaart en
 chts tegenhoudt?
 tot de uitgave deezer
 lijks nationaal: ik heb
 schilderen, met welk
 ngen vriendschappelijk te
 , welke de Franschen
 overhellen, zijn in de
 et derde behelst meer
 koophandel. Dit derde
 loor den Heer *Claviere*
 De Druk daar van uit-
 eenen pligt gerekend,
 het licht te doen zien.
 schen, en zal het nog
 voorvallen, de bereke-
 worden, zijn voor de
 maar kunnen het niet
 onwrikbaar gevestigd is,
 olk niet werkzaam zou
 Koophandel te vergroo-
 ten.
 zaald, en te London en in
 curs van de *Monthly Review*
 or Engelsche vooroordeelen
 dat Werk hulde gedaan. De
 ders bereik te brengen, het-
 bekend gemaakt. Want de
 gheden in Amerika; en die
 algemeen wel onderricht is.

ten. Nu wijst dit derde Deel den Franschen de rijkste bron-
 nen voor den Koophandel aan; die bronnen welke de ver-
 slindende tijd steeds moet vermeerderen, in plaats van de-
 zelve te verminderen.

Om dit Werk volkomen te maaken, ontbreekt aan het-
 zelve nog een vierde Deel; naamlijk dat 't welk over de
Staatkundige betrekkingen, en het tegenwoordig bondge-
 nootschap der Vereenigde Staaten moet handelen. De bouw-
 stoffen zijn gereed, maar de tijd ontbreekt mij, om de-
 zelve in orde te brengen. Het tafereel der Vereenigde Staa-
 ten, met het onze vergeleeken, vordert eene meenigte on-
 derseheidene samentrekkingen, en grondige overdenkingen.
 De tijd heeft reeds het eene beoordeeld, het andere is nog
 in de kindsheid (1); en mischien is 'er meer kalme,
 milder voornameeming en onweetendheid in het verstand
 noodig, om de Amerikaansche Constitutie verstandelijk te
 beoordeelen. Daar zijn waarheden, welke men niet moet
 waagen, wanneer een dwangwoord, *dat niet verstaan*
wordt, dezelve kan verdacht maaken, of doen verwerpen.

Zo ik geraadpleegd had met hetgeen men eertijds de
 liefde der glorië, en den geest der oude Letterkunde noem-
 de, zou ik aan de beschaaving van dit Werk eenige jaaren
 hebben kunnen besteed; maar ik heb gedacht, dat, daar
 het tegenwoordig noodwendig was, het over eenige jaaren
 nutteloos en te achterlijk zou kunnen zijn. Wij zijn in
 den tijd gekomen, waar in geleerde mannen allereerst moe-
 ten denken om nuttig te zijn; waar in men, uit vreeze
 der te rug gaande bewegingen, de voortplanting der waar-
 heden moet verhaasten, welke invloed op het Volk kunnen
 hebben; waar in men gevolglijk zich meer met zaken dan
 met woorden moet ophouden; en waar in de naspooring
 ten aanzien van den stijl en de volmaking van het kolo-
 niaal riet

(1) Zo de Weetenfchap der algemeenmaaking wel bekend was,
 wie zou dan niet zien, dat alle de Staatkundige misfagen, flegts
 van een eenig afhangen, dat 'er flegts den krachtig middel is
 om dezelve te verbeteren.

riet slechts een teken van geringe verwaandheid en Letterkundige Aristocratie zou zijn. *Montesquieu* zou; als hij wederkwam, zich schaamen van twintig jaaren te besteden tot het maaken van puntgedichten op de Wetten. Hij zou voor het Volk schrijven; want de omwenteling kan niet als door het Volk, en door het kundig Volk, gehandhaafd worden; hij zou derhalven ter goeder trouw, uit den grond van zijn hart schrijven, en zijne denkbeelden niet pijnigen, om dezelve schitterende te maaken.

Na het onderwerp, dat mij de pen heeft doen opvatten, voorgedragen te hebben, moet ik thans verslag doen van de bronnen, waar uit ik geput heb, en van de regelen, welken ik mij in mijne beschouwing heb voorgeschreeven.

Naardien ik brieven van aanbeveeling van de geachtste Mannen in Amerika hadt, genoot ik overal dat liefdaadig onthaal, dat men eenen broeder, een Vriend verschuldigd is, die eeniglijk voor het welzijn van 't menschlijk geslacht reist. Ik weet niet waarom ik eensklaps mijn gemak gevonden heb bij personaadjen, welke in de Vereenigde Staaten den grootsten rol speelen. Na een gesprek van eenige uren, was ik met hun, als of ik onder hen gebooren was, als of ik eenen van hun ware geweest. Is dit niet de wederzijdsche werking van deugd en oprechtheid? Zij maakt anderen, en ook zich zelve gelukkig. Eerlijke leden, die elkander voor de eerste maal zien, onderhouden eene vriendschap, welke eene eeuw zou kunnen duuren.

Het Werk dat ik, met den Heer *Claviere*, over *Frankrijk en de Vereenigde Staaten*, in 't licht had gegeven, was reeds in Amerika bekend. De Geleerden, de doorknede Staatkundigen, maakten alle haast, om mij alle de Memorien, alle de onderrichtingen, welken ik konde verlangen, te verschaffen; en hunnen verpligtenden ijver heb ik die inlichtingen te danken, welke den spoed mijner reize, en mijn kort verblijf in Amerika vergoed hebben. Ik heb hen in den loop van dit Werk de gerechtigheid doen wedervaaren, die zij verdienden. Mijne lofredenen zijn niet veracht; ik heb getoond, dat ik maatig in lofspraaken was, en

en dat ik niemand roemde, als met een oprecht gemoed. Neen, nimmer zal mijne pen zich verächtelijk maaken, om eenen man te roemen, hoe magtig hij ook zij, eenen man, wien ik verfoelje, of die den gemeenen haat waardig zou zijn (1).

Wanneer men nuttig wil reizen, moet men zijnen aandacht gevestigd houden, 1°. op de menschen, 2°. op de boeken, 3°. op de plaatsen.

1°. De menschen; men moet dezelve zien in alle Classen, in alle deelen, in alle ouderdommen, in alle toestanden.

Zij moeten u zonder mistrouwen zien, zij moeten in u eenen vriend zien, in welken te bedriegen zij geen belang hebben; zij moeten altoos voor u *te huis*, of, om mij van de Engelsche uitdrukking te bedienen *at home* zijn.

Ik lees in de Couranten, dat de Gezanten van *Tippou-Sultan* overal feestelijk onthaald werden. Men sleepte hen naar de Bals, naar de Schouwburgen, naar de Werkplaatsen, naar de Wapenhuizen, naar de Paleizen, naar de Velden. — Ik weet niet of zij, na gedurende zes maanden feestelijk onthaald te zijn, bij hunne terug reize gedacht hebben Frankrijk te kennen. Zo dit hunne meening ware geweest, zouden zij gedwaald hebben; want zij zouden niets anders dan het glansrijkste deel, dan de oppervlakte gezien hebben. Nu kan men uit de oppervlakte de kracht

ee-

(1) Den lof van een vermogend man, schoon deugdzaam zijnde, uit te boezemen, valt mij hard; ik vrees altoos dat de bewegredenen ten kwaade geduld zullen worden. Men heeft gezegd, dat men, om goed te doen, niet zo schroomachtig moest zijn, dat men zelfs den nuttigen schelm moest prijzen. — Ik weet niet wat goeds men met laagheid kan doen. Vergaapt vervolgens een ondeugend man zich aan laaghartigheid? Eindelijk het goede; dat door eenen zodanigen handel gedaan wordt, is kwaad. Een kwaade grondslag geeft ook een kwaad voorbeeld. — Deze aantekening is noodzaakelijk in een tijd, waar in men de ondeugd meent te moeten prijzen, wanneer zij, bovendien, somtijds nuttig is.

eener Natie niet beoordeelen. Hier toe moet de Gezant zijne waardigheid aan een zijde stellen, naar de vliering klimmen, de Velden alleen doortrekken, in den Sral gaan om de paerden, en in de Schuur, om de Graanen en hunne qualiteit te zien (1).

Men mismaakt alles, om hen die Eerampthen bekleeden, te bedriegen. Een Vorst gaat naar het Gasthuis der verminkte Soldaaten (*Invalides*); men laat hem sop en vleesch proeven. Denkt men dat de Gouverneur dwaas genoeg is, dat hij op dien dag zijn Kok geene bevelen gegeeven zou hebben?

De waare beschouwing is die van alle dagen, die welke niet voorzien wordt.

Een Reiziger moet vóór zijn vertrek, door boeken en menschen, het Land kennen, dat hij voortneemens is door te trekken. Hij zal alsdan de noodige *berichten* hebben, om het geen men hem gezegd heeft, met het geen hij ziet te vergelijken.

Hij moet een ontwerp van beschouwingen hebben; zo hij wil dat niets hem ontglipt (2), moet hij zich gewennen om de voorwerpen spoedig aan te vatten, en zodanig dat hij geen derzelve overlaat. Hij moet zich vooral verbinden, om zich alle avonden rekenschap te doen van 't geen hij gezien heeft, en de grondbeginselen, de beschouwingen, de voorvallen, de gesprekken op het-papier te stellen; zodanig moet het voorschrift van den Reiziger zijn.

Nul-

(1) Aldus heeft de Heer *Jeffers* in Frankrijk en in Itale gereisd. Hij hadt slechts één Bediende bij hem. Hij heeft alles met zijne oogen gezien. Ik ben overtuigd, dat weinig Reizen zo verstandig zijn, als die van deezen Wijsgeer; maar zijne zedigheid begraaft alles in zijn Zakboekje.

(2) Zodanig is het Ontwerp, dat ik, met behulp van den Heer *Claviere* voor mij gemaakt hadt, en aan het hoofd van 't eerste Deel gevonden word. Het kan, zo wel als de Brieven, die het vergezellen, nuttig zijn voor andere Reizigers, die minder dan ik door heerschzuchtige omstandigheden gedrongen en geregeerd worden.

toe moet de Gezant
en, naar de vliering
en, in den Sral gaan
de Graanen en hun-

Erampren bekleeden,
het Gasthuis der ver-
at hem sop en vleesch
neur dwaas genoeg is,
bevelen gegeeven zou

alle dagen, die welke

rtrek, door boeken en
ij voorneemens is door
dige berichten hebben,
, met het geen hij ziet

wingen hebben; zo hij
moet hij zich gewinnen
ten, en zodanig dat hij
zich vooral verbinden.
doen van 't geen hij ge-
de beschouwingen, de
papier te stellen; zodanig
er zijn.

Nul-

n Frankrijk en in Italle ge-
hem. Hij heeft alles met
dat weinig Reizen zo ver-
geer; maar zijne zedigheid

, met behulp van den Heer
aan het hoofd van 't eerste
wel als de Brieven, die het
Reizigers, die minder dan
en gedrongen en geregeerd

V O O R R E D E. xxvii

Nulla dies absque quin linea ducta superfit.

Nooit moet hij in zijne aantekeningen ten achteren zijn; want de beschouwingen hoopen zich dan op, de veelheid van arbeid verwekt onächtzaamheid, en uit de nalatigheid komt luiheid voort.

De kunst om nuttig te ondervraagen is noodwendig voor eenen Reiziger, die zich zelve en zijns gelijken wil verlichten. Hij moet daar nog bijvoegen de Oordeelkunde, of het middel, om de geloofbaarheid eens mans, dien men ondervraagt, wel te onderscheiden; deeze kunst is zwaarder dan men denkt. Want hoe zal men weten of hij de waarheid zegt? Men zou derhalven zijn gezegde met de zaak zelve, of met andere getuigen moeten vergelijken. Maar gij hebt dezelve niet bij de hand; gij kund u daar in niet anders richten, als naar de kennis, die gij van zijn karakter hebt. Zo hij eerlijk is, zo hij oordeel bezit, zo hij geen belang daar bij heeft om u te bedriegen, dan kund gij gerustelijk vertrouwen in hem stellen. Maar hoe zult gij weten, dat zodanig belang bij hem geen plaats heeft? Men moet derhalven andere menschen wegens hem ondervraagen, zijne geschiedenis, zijne omstandigheden, zijn karakter kennen; men moet weten tot welke partij hij behoort, of hij van de heerfchende of de misnoegde partij is. Deeze voorten van vraagen aan eenen derden zijn altoos zeer teder, en bijna altoos worden dezelve op eene dubbelzinnige wijze, en onder eene geheime en twijfelachtige gedaante, beantwoord, waar door de twijfelingen niet weggenomen worden.

De openbaare Amptenaars zouden mischien het best te raadpleegen zijn, vermits zij gesicht worden uit de mannen met talenten gekoren te zijn, en meer verstand en ondervinding te hebben; zij zouden, zeg ik, het best te raadpleegen zijn, als eindelijk de gewoetheid, de openhartigheid, de mededeelzaamheid, in weérwil der *Axiomata* van de oude Staatskunde, een gedeelte van het karakter des Amptenaars uitmaakten. Zo deeze omwenteling geschieden moet, dan is het voorzeker in de Republieksche Regeeringen, dan

is het in Amerika. Want waarom zou men daar geheim of achterhoudendheid hebben? Men is echter nog niet zo ver gekomen; het zij ult eerbied voor de oude Leering, of als een gevolg der gemeenschap met de Europeaanfche Cabinetten, of door eene Engelfche gewoonte, die nog niet geheel uigeroeid is, ontmoet men daar nog dikwijls die bedroevende achterhoudendheid.

Ik moet hier echter verſcheide beroemde Mannen, die aan het hoofd der Amerikaanfche Republiek zijn, eerbied bewijzen; Mannen die voelen dat hunne grootheid niet beſtaat in die geringe hulpmiddelen der nietigheid, die zich ſchuil houdt, om de berifping te ontgaan, maar in de deugdzaamheid der drijfveeren van de Regeering. Zij hebben voor mij die dekfels opgeligt, welke de vrekklige Staatkunde op andere plaatfen ondoordringlijk maakt.

De keuze der perſooneu, welke men moet raadpleegen om een Land te kennen, is vrij bezwaarlijk te doen. De inboorlingen hebben alkwijls te veel bijzondere leſſe de voor hun Vaderland; de Vreemdelingen te veel vooringenomenheden tegen hetzelve. Hier heb ik die vooringenomenheid bijna bij alle de Vreemdelingen ontmoet. De omwenteling van Amerika brengt hen in verwarring. Zij kunnen zich niet gemeenzaam maaken met het denkbeeld van een *Konings-Volk*, van eenen Voorzitter, of *verkieſbaaren Koning*, die eenen Werkman de hand drukt, die geen Wagters aan zijne deur heeft, die te voet gaat, enz. De vreemde Confuls zijn die geenen, welke de Amerikaanfche Conſtitutie met de meeste verbittering laſteren; en, ik zeg het met ſmerte, ik heb dezelfde verbittering in ſommigen mijner Landgenooten gezien. Naar hun zeggen, zonden de Verëentigde Staaten, toen ik in Amerika aanlandde, nabij hunnen ondergang zijn. Er was geen Regeering meer; de Conſtitutie was verfoetjelijk, men moest zich niet op de Amerikanen vertrouwen: de publieke ſchuld moest nooit betaald worden; 'er was geen trouw, geen gerechtigheid.

Als Vrijheidsvriend moesten die laſteringen tegen de
Amc-

men daar geheim of
echter nog niet zo
or de oude Leering,
met de Europeaanfche
gewoonte, die nog
men daar nog dikwijls

eroemde Mannen, die
blijk zijn, eerbied be-
ne grootheid niet be-
er nietigheid, die zich
ontgaan, maar in de
de Regeering. Zij heb-
t, welke de vrekkinge
ordringlijk maakt.

te men moet raadplee-
rij bezwaarlijk te doen.
e veel bijzondere ftefde
ingen te veel voortge-
r heb ik die vooringe-
ndellingen ontmoet. De
hen in verwarring. Zij
aken met het denkbeeld
n Voorzitter, of *verkie-*
man de hand drukt, die
ft, die te voet gaat, enz.
eenen, welke de Ameri-
ste verbluffering lasteren;
k heb dezelfde verbitte-
nooten gezien. Naar hun
Staaten, toen ik in Ame-
ndergang zijn. Er was
nstitutie was verfoejelijk,
erikaanen vertrouwen: de
aald worden; 'er was geen

die lasteringen tegen de
Ame-

Amerikaanfche Regeering mij weérbartig maaken. Ik be-
freesd dezelve met reden. Mijne tegenpartijen, die toen
de ondervinding van hun langduurig verblijf, en mijne
korte ondervinding, tegen mij inbragten, mochten thans
zien, dat het *Prima* der reden iets beter is, dan dat
der Rechtbanken (*Bureaux*).... Bijna allen hebben ver-
ftand en kundigheden; maar bijna allen zijn in mindere
plaatsen van het Fransch Bestier opgevoed: de vooroordee-
len van hetzelfde waren hen elgen geworden. Eene Rep-
publiek was in hunne oogen eene gedrogtelijke zaak. Een
Minister was een afgod, die zij op eene bijgeloovige wijze
eerbied toonden. Het Volk was voor hun slechts eene kud-
de, die men met strengheid moest regeeren. Deze zijn
de begunstigde zeregelen der mannen, welke in de oude
Staatkunde zijn opgevoed. — Het is klaar, dat onze Con-
fults, door de gewoonte van aldus de Regeeringen te be-
fchouwen, die der Amerikanen verfoejelijk moesten vin-
den; vragde men naar gebeurde zaken (1), dan konden
zij geen zodanige opgeeven die gewigtig was. Ik heb wel
geringe trekken van ongerechtigheid gehoord...; maar toen
men die noemde, vergat men de ontelbaare meenigte gru-
welijke ongerechtigheden, waar aan onze onbepaalde (*des-*
potieke) Regeeringen zich dagelijks fchuldig maaken.

Een man die van den roof des *despotismus* leeft, is al-
toos een slegt beoordeelaar der vrije Landen; hij bemerkt,
dat hij in dien staat van zaken niets zou zijn, en men wil
niet gaerne in 't *niet* vallen (2).

Ik

(1) Ik moet zeggen, dat onder die Confults de Heer *Craoveant*
de eenige is, in wien ik de antirepublikeinifche zeregelen niet
gevonden heb. De Heer *Letombe* fcheen mij ook de Amerikanen
eenigzins minder monarchaal dan zijne medebroeders te beoordeelen.

(2) Oordeelt uit den volgenden trek, over de onbefchaamd-
heid, waar mede de werktulgen van het voorledene despotismus
de Hoofden van aanzienlijke Republieken beoordeelden en befe-
genden. Ik heb gehoord, dat de Heer *Dunsmuir*, voormaals
Ambafadeur in Amerika, zich beroemde, dat hij tot zijnent tegen
den Prefident der Vereenigde Staaten gezegd hadt, dat hij slechts

een

Ik heb bij onze Fransche Reizigers dezelfde vooroordeelen, als bij onze Confuis aangetroffen, en ben daar over niet verwonderd geweest.

De meeste Franschen, welke reizen of emigreeren; hebben geene kundigheden, en zijn niet toegerust om beschouwingen te doen.

Daar zij boven maate laatsdunkend, en verwondernaars hunner gewoontens en gebruiken zijn, zijn zij geneigd om die der andere Volken belachlijk ten toon te stellen: het belachlijke verschafft hen een dubbeld vermaak; het streelt hunnen hoogmoed, het vernedert de anderen.

Hoe meer onderscheid 'er is tussehen de gewoontens van eenen Franschman, en die van het Land, dat hij doorreist, hoe meer hij deeze laatsten bespottelijk zal maaken. Zodatig is de ervaring; die ik van mijne Landgenooten bekomen heb, toen ik hen ondervraagde, over Philadelphia bij voorbeeld. De mannen zijn daar deestig, de vrouwen ernstig; men vindt 'er geen losbandige zwier, noch getrouwde Vrouwen van een ongeregeld leven, geen koffijhuis, geen wandelplaats. Mijn Franschman vondt te Philadelphia alles afschuwelijk, om dat hij niet met eenen staatgen tred op een bolwerk konde wandelen, in geest Koffijhuis sappen, noch door zijne *airs d'importance* en zijne *boucles à la mode* eene bevallige Vrouw verleiden. Hij was bijna daar door ontèerd, dat men hem niet bewonderde, dat men geen Fransch sprak; hij bedroefde zich, dat

een *tauren-kooper* was, hetgeen van gelijke betekenis is als het woord *kreghouder*. En de Amerikanen hadden de goedheid van zijn *rapport* niet te verzoeken! Uit dit voorval alleen kund gij over de afkeerigheid oordeelen, welke die man van de tegenwoordige omwenteling hadt. Hij heeft zich in Amerika als den openbaaren vijand derzelve verklaard. Hij voer hev'ig uit tegen haare Hoofden: ik heb zulks den Heer *Montmorin* bekend gemaakt, die nog eens, zonder twijfel om hem voor zijne tegen de omwenteling aandruischende werken te beloonen, hem het Gezantschap naar Berlyn heeft opgedragen.

dat hij den Amerikaan niet met dezelfde vaardigheid konde spreken; hij verloor in de daad zo veel, dat hij zijn verstand niet konde doen uitblinken.

Zo derhalven een zo ligtvaardig, zo oppervlakkig persoon zich voordoet, en de Amerikanen veracht, dan heeft hij over zich zelve, en niet over de Amerikanen geoordeeld.

Een deftig, ernstig en bezadigd Volk kan niet wel beschouwd, noch gewaardeerd worden, als door een man van dat karakter.

Het gebrek van overweeging was het eigenaartig karakter onzer Franschen van den voorleeden tijd; zij beschouwden de zaken oppervlakkig, waren ligtgeloovig, verspreidden op eene onbedachtzaame wijze schimpfchriften, en zochten in alles slegts hun verstand te doen uitblinken; het is te hopen, dat de omwenteling dit afschuwelijk karakter zal verbeteren.

Zij moet hen geheel veranderen, onder alle gezichtspunten menschen van huij maaken, of zij zullen hunne Vrijheid niet lang behouden. De Vrijheid, die den mensch niet verbetert, geeft haast haare plaats aan eene nieuwe dienstbaarheid over: het is een hulpmiddel, dat op een zeer beroerd lighaam geen kracht heeft; het verwekt in hetzelfde eenige zwaare stuipen, om het weder in eene grootere slaapziekte te doen vallen.

Maar zo de Franschen hunne zeden verbeteren, hunne inzichten vermeerderen, zullen zij ver gaan; want het eigenaartige van het verstand en de verlichte Vrijheid, is zich onophoudelijk te volmaaken, en in alles de waarheden voor de dwaalingen, de grondbeginselen voor de vooroordeelen in plaats te stellen. Zij zullen zich derhalven ongevoelig van de staatkundige vooroordeelen ontdoen, welke de schoone Constitutie, die zij opgericht hebben, alsnog bezwalken. Zij zullen de Amerikanen navolgen, in zo verre het verschil van hunne natuurlijke en politieke omstandigheden hen zulks zal toelaten; zij zullen hen navolgen, en daar door dies te gelukkiger zijn; want het algemeen getuk is niet met

on-

ongrijmdheden en tegenstrijdige gevoelens verbonden; het kan uit de verwarringen en den samenloop der magten niet gebooren worden. Daar is slechts eene wezenlijke magt, en, door dezelve steeds naar den oorsprong te rug te brengen, wordt zij weldaartig. Zij wordt gevaarlijk, naar mate zij meer verwijderd is; met één woord, *hoe minder de Regeering werkzaam en magtig is, hoe meer de maatschappij werkzaam, magtig en gelukkig is.* Dit is het verschijnsel, dat de tegenwoordige geschiedenis der Verëenigde Staaten bewijst.

Deeze Reizen leveren het bewijs des tweeden deels van dit politiek Axioma; zij bewijzen de werkzaamheid, de magt, het geluk, en de verbetering der Amerikanen in ieder punt; zij bewijzen, dat de Amerikanen bestemd zijn, om het eerste Volk der Aarde te worden, zonder den schrik derzelve te zijn.

Aan welken grooten ring zijn die verhevene schikkingen gehecht? Aan drie grondstellingen:

1°. Iedere Magt in Amerika is verkiesbaar.

2°. De wetgeevende Magt wordt daar meenigmaal veranderd.

3°. De uitvoerende Magt, die insgelijks verkiesbaar is, en veranderd kan worden, heeft daar bovendien weinig kracht.

Het zal mij eens niet zwaar vallen alle de gelukkige werkingen, welke ik in Amerika bespeurd heb, uit deeze drie grondstellingen af te leiden. Hier heb ik mij slechts bepaald, deeze werkingen te toonen, vermits ik mijnen Leezeren de zorge wil overlaaten, van zelf tot de oorzaaken te rug te gaan, en vervolgens van die oorzaaken, door eene natuurlijke wederkeering, tot haare toepassing op Frankrijk te komen (1).

Ik

(1) Ik weet alles wat men tegen deeze toepassing kan inbrengen; maar ik weet ook dat 'er niets is, dat niet gemakkelijk wederlegd kan worden.

evostens verbonden; het
menloop der magten niet
eene wezenlijke magt,
oorsprong te rug te bren-
dt gevaarlijk, naar ma-
woord, hoe minder de
hoe meer de maatschap-
ts. Dit is het verschijn-
nis der Verëenigde Staa-

s des tweeden deels van
de werkzaamheid, de
g der Amerikanen in te-
merikaanen bestemd zijn,
orden, zonder den schrik

die verhevene schikkingen

verkiebaar.

rdt daar meenigmaal ver-

ingelijks verkiebaar is,
daar bovendien weinig

en alle de gelukkige wer-
eure heb, uit deeze drie
heb ik mij slechts bepaald,
its ik mijnen Leezere de
or de oorzaaken te rug te
aaken, door eene natuur-
epassing op Frankrijk te

Ik

deeze toepassing kan inbre-
is, dat niet gemakkelijk we-

V O O R R E D E. XXXIII

Ik heb zelfs niet eens alle stukken aangevoerd; ik had
daar toe te weinig tijd. Zelfs verwondere ik mij, hoe ik
midden onder zo veele onderscheidene bezigheden, die mij
te gelijk overfelpen, een zo groot Werk heb kunnen ein-
digen; ik schrijf *alleen* een Dagblad, dat zijn bestaan eenig-
lijk verschuldigd is aan de begeerte, om dat magtig werk-
tuig der omwentelingen in het openbaar gevoelen te herstel-
len; een Dagblad, waar in de verdediging der goede
grondstellingen, de waakzaamheid van duizend vijanden,
en de worsteling met eeuwige aanvallen, onophoudelijk
mijne opmerkzaamheid vorderen. Hoe veel tijd hebben mij
nog mijne politieke en burgerlijke Functien, zo veele bij-
zondere boeken, de noodwendigheid om Clubs bij te woo-
nen, waar de waarheid zich voorbereidt, ontroofd; hoe
veel tijd heeft mij de pligt gekost, die ik mij heb voorge-
schreeven, om de gekleurde en zwarte menschen te verdee-
digen... Dat ik alle deeze stukken aanhaale, is om mij-
nen Leezere te toonen, dat ik eenige aanspraak op hunne
toegevendheid heb. Ik verdien dezelve nog door de be-
weegreden, welke mij bezielt: *consilium futuri ex preterito
venit*, zegt *Seneca*, het voorledene moet het toekomstige
geleiden; een grooter toekomstige moet zich voor ons ope-
nen. Ik moest mij derhalven haasten om het Volk te lee-
ren kennen, welks gelukkige ondervinding ons bestieren kan.

VOOR

V O O R R E D E
V A N D E N
O V E R Z E T T E R .

Van alle de Werken, welke tot heden over den geographischen, zedelijken en politieken toestand der dertien Verèenigde Staaten van Noord-Amerika in druk verscheenen zijn, moet ongetwijfeld deeze Reize van den Heer BRISSOT als het belangwaardigste en volledigste, ja, als een hoofdboek van die vermaarde Republiek gehouden worden. De Schrijver doet zich daar in voor als den Menschenvriend en beschouwend Wijsgeer, die met eenen brandenden ijver voor de Rechten der Menschheid pleit, wien het algemeen welzijn na aan 't harte ligt, en die, met opoffering van zijne Vrijheid en zijn Vermogen, ter bevordering van hetzelfde onophoudelijk bezig is.

Ik kan niet ontveinzen, dat, naar mijne bevatting, de Auteurs, zo in zijne Voorrede, als ook hier en daar in 't Werk, zijne Vrijheidsliefde te ver uitbreidt, en de Democratie te hoog in top vijzelt; dat de evengelijkheid, die hij zo hoog roemt, buiten den natuurstaat niet zodanig plaats kan hebben, als hij die voorstelt; ten ware men de burgerlijke maatschappij, (waar in, zal dezelve geregeld zijn, eene behoorlijke ondergeschiktheid aan hun, die het roer der Regeering in handen hebben, noodzaakelijk is) geheel wilde omkeeren, en in eenen bajert van gestadige veranderingen veranderen; doch aan den anderen kant

E D E

E N

T T E R.

heden over den geogra-
fischen toestand der dertien
Verenigde Staten van
Amerika in druk ver-
vaardigd. Deze Reize van den
waardigste en volledigste,
de vermaarde Republiek
doet zich daar in voor-
schouwend Wijsgeer, die
de Rechten der Mensche-
welzijn na aan 's harte
aan zijne Vrijheid en zijn
aan hetzelfde onophoudelijk
s, naar mijne bevattings-
voorde, als ook hier en
rijheidsliefde te ver uit-
hoog in top vizeelt; dat
hoog roemt, buiten den
maats kan hebben, als hij
de burgerlijke maatschap-
geregeld zijn, eene behoor-
hun, die het roer der Re-
noodzaakelijk is) geheel
s bajert van gestadige ver-
h aan den anderen kant
hou-

VOORREDE VAN DEN OVERZETTER. XXXV

houde ik mij ook verzekerd, dat 's Mans ongeveinsde
ijver voor 's heil der Menschheid, die in zijn Werk
overal uitblinkt, zijne te ver gaande geestdrift over
Vrijheid en Volksgeluk gereedelijk verschooning zal
doen vinden.

Wat mijne Vertaaling van dit Werk betreft, ik heb
het Origineel, in eenen vloeibaaren stijl, getrouwelijk
gevolgd, en mij meer aan den zin, dan aan de woor-
den gebonden. Aanspoetelijke uitdrukkingen welke
mij, schoon op weinige plaatsen, zijn voorgekomen,
heb ik, zo veel eene getrouwe Overzetting toeliet, ver-
zagt, om niemand ergernis te geeven. Ook heb ik
hier en daar mijne aantekeningen over zaaken, die
duister konden schijnen, of eenige nadere verklaring
noodig hadden, bijgevoegd; en daar toe ook gebruik
gemaakt van de Hoogduitsche verkorte Overzettingen,
welke te Durkheim aan de Haard en te Berlyn, het
eerste door T. F. Ehrmann, en het andere door J. R.
Forster zijn uitgegeeven.

Indien de Leezer zo veel smaak in dit Werk vindt,
als ik genoogen gevonden heb in hetzelfde te vertaalen,
zal ik mijne verwachting vervuld zien.

*** 2

KOR

KORTE INHOUD

VAN HET

E E R S T E

D E E L.

EERSTE BRIEF *van den Heer Clavière aan den Heer Brisot de Warville.* — Beheist een algemeen Ontwerp van beschouwingen over de Staatkundige, burgerlijke, militaire bestaandheid; over de Wetgeevende magt, enz. der vrije Amerikaanen. Bladz. 1.

TWEDE BRIEF. *Over den grond, de levensmiddelen, de Volksverhuizingen, enz.* — Oorzaaken die dezelve verhinderen om wel te slaagen. 9.

DERDE BRIEF. *Ontwerp eener Volkplanting in Amerika te doen.* 13.

VIERDE BRIEF. *Over de deelen der Verëenigde Staaten, waar heen Europeaanen het gevoeligst zouden kunnen emigreeren.* 23.

VIJFDE BRIEF. *Over den inkoop van Landertjën, of van de Amerikaansche schuld.* 26.

ZESDE BRIEF. *Schuld der Verëenigde Staaten.* — Over den toestand der Amerikaansche finantiën. 30.

WIJZE VAN BESCHOUWINGEN *in deeze Retze in Amerika te volgen.* Bladz. 37. — Over de Bondgenootschaplike Regeering, 38; — de Regeering van elken Staat, *ibid.*; — de Burgerlijke, Stadelijke en Crimineele Wet-
gee.

H O U D

T

T E

E L.

Clavière aan den Heer
 t een algemeen Ontwerp
 atkundige, burgerlijke,
 Wetgeevende magt, enz.
 Bladz. 1.

nd, de levensmiddelen, de
 rzaaken die dezelve ver-
 9.

Volkplanting in Amerika
 13.

en der Verëenigde Staaten,
 evoeglijkst zouden kunnen
 13.

op van Landerijën, of van
 16.

enigde Staaten. — Over
 che finantiën. 30.

EN in deeze Reize in Ame-
Over de Bondgenootschap
Regeering van elken Staat,
rdelijke en Crimineele Wet-
 gee-

K O R T E I N H O U D. xxxvii

geevende Magt, 39; — de Staat van den Koophandel, *ibid.*; — de Banken, 40; — de bondgenootschaplijke inkomste, de belastingen, 41; — de bondgenootschaplijke schuld, enz. *ibid.* — de staat der Velden, van den Landbouw, van de vruchtbaarmaakingen, van de geldspeciën, enz. 43; — van de bijzondere zeden, enz. 45 *en volg.*

ERSTE BRIEF van den Heer *Brisot* aan den Heer *Clavière. — Verblijf te Havre de Grace.* Bladz. 48. — Tafereel der velden van Normandje, 49. — Staat van den Koophandel te Havre de Grace, 51. — Over den Slavenhandel, die een der voornaamste deelen daar van is, 52. — Denkbeelden der Kooplieden over de maatschappij van de vrienden der Zwarten te Parijs, 53. — Instelling der Paketbooten, 56. — Gebreken van die instelling, 57. — Ongemakken die uit de afschaffing derzeiven ontstaan, 57.

TWEDE BRIEF. *Over den Koophandel van Havre de Grace.* Bladz. 59. — Koophandel met de Coloniën, 60; — van Guinée, *ibid.* — van de groote Scheepvaart, 64; — van de kleine Scheepvaart, 66; — buitenland. sche Handel, 67.

DERDE BRIEF. *Reize naar Zee.* Bladz. 71. — Verslag van de mondkost der Zeelieden, 73. Aanmerkingen over verscheide onderwerpen, 74. *en volg.* — Over de noodwendigheid, voor de Amerikaanen, om hunne Taal met de Fransche, en met alle de Taalen, zo na mogelijk overëen te brengen, 77. — Over het *onnatuurlijke* van 't Zeemans leven, 78. — Ontmoeting van verscheide Schepen, tot den Walvischvangst bestemd, 80; — van een Amerikaanschen Vischer, met Bakkeljauw geladen, 82. — Voordeelen welke deeze foort van Vischers doen, 83. — Vermeerdering, waar aan die voordeelen onderhevig zijn, *ibid.* — Over een jonge Wilde, die aan boord
 * * * 3 was,

xxxviii KORTE INHOUD:

was, 84. — Gevaaren welke het Schip in de baai van Boston loopt, 85. — Aankomst te Boston, 86.

VIERDE BRIEF. — Verblijf te Boston. — Tafereel van dat nieuw Salente. Bladz. 87. — Verandering in de zeden zijner Inwooners 88. — Zuivere zeden der Vrouwen 89. — Algemeene welvaart, welke in die Stad heerscht 90. — Broederlijke verkeering onder de Leeräars der verscheidene Gezindheden *ibid.* — Stichting eener Katholijke Kerk 93. — Maatige bezolding van de Leeräars der Godsdiensten 95. — Van de Clubs te Boston 97. — Van de algemeene levenswijze 98. — Van de poogtingen der Bostonners om de Engelsche levensmiddelen te kunnen ontbeeren *ibid.* — Van hunne onvertzaagdheid om hunne Scheepvaart uit te breiden 100. — Van de Fabrieken 101. — Van de verscheidene maatschappijen om dezelve aan te moedigen 102. — Van de Universiteit van Cambridge 103. — Van de Academie der Wetenschappen, en der achtingswaardige mannen die zij bevat 105. — Van de Journaalen te Boston 109. — Van den staat der Kunsten 110. — Van de maatschappij tot redding der drenkelingen 112. — Van de maatschappij der Geneeskunde *ibid.* — Van de Werkhuizen 113. — Van de Advocaaten, hunne voordeelen, hunnen invloed 114; van de Rechtsgeleerden die eenen grooteren roem genieten 115. — Bezoek bij den Heer *John Adams* 116. — Eenvoudigheid van den Generaal *Heath* 119. — Afbeeldingen van *Samuel Adams*, van den Gouverneur *Hancock* 121, van den Heer *Baudouin*, enz. 122. — Wandeling naar *Bunkerhill* 123. — Eerbied aan de nagedachtenis van den Doctör *Warren* betoond, *ibid.*

VIJFDE BRIEF. *Reiz: van Boston naar New-York, over Land.* Bladz. 125. — Van de Amerikaansche Postwagens *ibid.*; van de Vrucht *ibid.* — Tafereel van de Stad *Worcester* 126. — Van den Drukker *Jesaias Thomas*, den Amerikaanschen *Didot*, *ibid.* — Van het opkomend Dorp *Spencer*.

Schip in de baai van
te Boston, 86.

ton. — Tafereel van dat
dering in de zeden zijner
der Vrouwen 89. —
de Stad heerscht 90. —
Leerriars der verschei-
chting eener Katholijke
g van de Leerriars der
clubs te Boston 97. —
— Van de poogingen
te levensmiddelen te kun-
neme onvertzaagtheid om
en 100. — Van de Fa-
cidene maatschappijen om
— Van de Univeriteit
e Academie der Weeten-
ge mannen die zij bevat
oston 109. — Van den
de maatschappij tot red-
Van de maatschappij der
Werkhuizen 113. — Van
en, hunnen invloed 114;
en grooteren roem gen-
eer *John Adams* 116. —
Heath 119. — Afbeel-
den Gouverneur *Hancock*
, enz. 122. — Wande-
Eerbied aan de nagedach-
betooud, *ibid.*

on naar New-York, over
Amerikaansche Postwagens
Tafereel van de Stad *Wor-*
cker *Jesaias Thomas*, den
Van het opkomend Dorp
Spou-

KORTE INHOUD. XXXIX

Spoufer in 't midden der boschen 127. — Vergelijking
der Amerikaansche en Fransche herbergen 128. — Ge-
steldheid der wegen van *Masafuchett* 131. — Bekoor-
lijko gezichten 132. — Bevallige huizen in 't midden
der boschen *ibid.* — Hier en daar verspreide Winkels
134. — Wat in dezelve gevonden wordt *ibid.* — *Fences*
of heiningen, welke de eigendommen van elkander schei-
den 135. — Vershillende soorten van *Fences*, *ibid.* —
Ontbijt te *Brookfields* 136. — Weg tusschen deeze Stad
en *Willebraham plains* 137. — Nieuw Rijtuig, *ibid.* —
Bedaardheid van den Voerman 138. — Aankomst te
Springfield, *ibid.* — Overvaart eener Rivier in een Pont
139. — Van de vershillende soorten van Ponten, *ibid.*
— Aankomst te *Hartford* 141. — Afbeelding van den
Oversten *Wadsworth*, *ibid.* — Schilderij der omliggende
streeken van *Hartford* en *Connecticut* in 't algemeen 142.
— Aankomst te *Weathersfields* 144. — Geboorteplaats
van den ongelukkigen *Silas Deane*, die door haaren han-
del met Uijen, en bevallige Meisjes, merkwaardig is 145.
— De laatste zijn niet minder talrijk te *Newhaven* 146.
— Haare Zeden, *ibid.* — Welvaart van *Connecticut*
147. — Te verkoopen Landerijen, *ibid.* — Ontmoe-
ting eener Famille, die van *New-Hampshire* naar de *Ohio*
trok 148. — Van de oorzaken welke de Emigratie be-
gunstigen, *ibid.* — Schoonheid der Ommelanden van
Middletown 149. — Aankomst te *Newhaven* 150. —
Beroemde Dichters, welken deeze Stad heeft voortge-
bragt, *ibid.* — Onwèg, *ibid.* — Aankomst te *Fair-*
field, *ibid.* — Ongelukken van deeze Stad, *ibid.* —
Van den keten van rotsen, die deeze Stad van den Staat
van New-York afscheidt, van die van *Horseneck* 151. —
Onvertzaagde daad van den beroemden *Putnam* 152. —
Eenige Anecdoten van dien held, *ibid.* — Doortogt van
Nieuw-Rochelle 156. — Geschiedenis van die *Colonie*,
ibid. — Vaderland van den beroemden *Jay* 157. —
Zijne afbeelding, *ibid.* — Zijne standvastigheid ten tijde

XL KORTE INHOUD.

van het Vreedes-Tractaat van 1783, *ibid.* — Aankomst te New-York 159.

ZESDE BRIEF. *Reize van Boston naar New-York, over Providence.* Bladz. 160. — Toestand der Velden, *ibid.* — Tafereel van Providence, *ibid.* — Zijn kwijnende Handel, *ibid.* — Mistkrediet van het Papiergeld 161. — Prijs der levensmiddelen, *ibid.* — Vertrek naar New-Port, *ibid.* — Beschrijving van die Stad 162. — Haar verval, *ibid.*; haare armoede, *ibid.* — Vergelijking met Luik 163. — Die armoede heeft haaren oorsprong uit de verwoestingen van het Papiergeld 165. — Oorsprong van het Papiergeld 166. — Zijne werking op den Prijs der Goederen, op het staaken van den arbeid, op de openbaare zeden, op den Godsdienst, op het gebrek van Scholen, enz. 167. — Brand te New-Port 169. — Emigratie van die Stad naar de Ohio 170. — Aanmerkingen over het gebrek in de Regeering van Rhode-Island, *ibid.* — Over zijne Herbergen 171. — De Paketbooten 172. — Opvoeding van eenen kleincn Neger, *ibid.* — Predikatie van den Doctor Murray 173. — Vertrek van New-Port 174. — Voorbijvaart der *Heldeuren* 175. — Aankomst te New-York 176.

ZEVENDE BRIEF. *Over New York.* Bladz. 177. — Plaatselijke beschrijving van deeze Stad, *ibid.* — Van Albanij, van de nieuwe Stad Hudson, van Pough-Keepsie. 178. — Voordeelen van de Noord-Rivier voor den binnen- en buitenslandschen Koophandel 179. — Beschrijving van de Oost-Rivier en de Heldeuren, *ibid.* en 180. — Voordeel van den Koophandel te New-York 181. — Haare verbindtenissen met Engeland 182. — Aangroeiing van haare bevolking sedert den Vrede 183. — Pracht welke aldaar heerscht 184. — Tafereel van den prijs der Levensmiddelen 186. — Aanmerkingen over de duurte der Levensmiddelen 187; mislagen welke de Reizigers en Schrij-

3, *ibid.* — Aankomst

maar *New-York*, over
d der Velden, *ibid.* —

Zijn kwijnende Han-
papiergeld 161. — Prijs

naar *New-Port*, *ibid.*

— Haar verval, *ibid.*;

ing met Lulk 163. —

ing uit de verwoestingen

opronk van het Papier-

en Prijs der Goederen,

p de openbaare zeden,

ek van Scholen, enz.

— Emigratie van die

werkingen over het gebrek

d, *ibid.* — Over zijne

ren 172. — Opvoeding

— Predikatie van den

van *New-Port* 174. —

— Aankomst te *New-*

k. Bladz. 177. — Plaats-

, *ibid.* — Van *Albanij*,

Pough-Keepsie 178. —

er voor den binnen- en

9. — Beschrijving van

, *ibid.* en 180. — Voor-

New-York 181. — Haare

82. — Aangroeiing van

de 183. — Pracht welke

van den prijs der Levens-

over de duurte der Le-

welke de Reizigers en

Schrij-

KORTE INHOUD.

XLI

Schrijvers in dat opzigt begaan 188. — Over de ge-
zondheid van het Land 190. — Verbaazende vergrooting
van *New-York* 191. — Verbetering van het Gasthuis,
ibid. — Deszelfs bestier aan de Quakers opgedragen,
ibid. — Van de maatschappij der Weetenschappen 192. —
Van de beroemde Mannen, welke in deeze Stad wonen
193. — Afbeelding van de Heeren *Jay*, *Maddison*, *Ha-*
milton, *King*, *Thomson*, *Duer* 193-198. — Van den
President van het Congres, den Heer *Griffin* 198. — Mid-
dagmaal bij hem 199. — Toestand der finantiën te *New-*
York 200. — Haare inkomsten, uitgaven en Papier-
geld, *ibid.*

AGTSTE BRIEF. *Reize van New-York naar Philadelphia*,
Bladz. 201. — Over de Postwagens tuschen deeze beide
Steden aangelegd, *ibid.* — Vergelijking met de Postwa-
gens in Frankrijk 203. — Voordeelen welke zij aanbide-
den, om den smaak en de gewoonte der gelijkheid te
onderhouden 204. — Reize door de *Jerseys* 205. — On-
gezondheid van het laage gedeelte deezes Staats 208. —
Van de Musquiten, *ibid.* — Van de Koorts, *ibid.* —
Van het Papiergeld, *ibid.* — Van zijne droevige werkin-
gen op den Landbouw en den Koophandel der *Jerseys*
209. — Voortzetting der Reize door *New-Brunswick*,
Trenton, en *Princetown* 213. — Overvaart van de *De-*
laware *ibid.* — Aankomst te *Philadelphia* 215.

NEGENDE BRIEF. *Reize naar Burlington, en bezoek bij*
den Heer Temple Franklin. Bladz. 215. — Gesprek met
Franschen over den toestand van dat Land 216.

TIENDE BRIEF. *Bezoek op de Landhoeve eens Quakers*.
Bladz. 218. — Afbeelding van den Heer *Shoemaker*, een
jonge Quaker, die den Autheur derwaarts geleidt, *ibid.*
— Orde, zuidelijkheid, betamelijkheid, en nijverheid,
welke op die Landhoeve heerschen 219. — Bezoek bij
eenen Molenaar in de Buurt 221.

XLII KORTE INHOUD.

ELFDE BRIEF. *Bezoek van den goeden Warner Mifflin.*
Pag. 223. — Gesprek met dien goeden Quaker 224.

TWAALFDE BRIEF. *Begraafenis eens Quakers, en Vergadering der Quakers.* Bladz. 227. — Eenvoudigheid; betamelijkheid en deffigheid bij die Lijktatien, *ibid.* — Reden door een Quaker, die beefde, bij het graf utgesproken 228. — Aanmerkingen over deeze beeving, en over het onrecht dat men heeft, door dezelve belachlijk ten toon te stellen 229. — Langzaame en afgebrokene wijze van prediken, bij de Quakers in gebruik 230. — Hunne gebeden 233. — Oorzaaken welke hunne Gezindheid zo talrijk maakèn, *ibid.*

DEERTIENDE BRIEF. *Bezoek van een Verbeter- of Tucht-huis.* Bladz. 236. — Beschrijving van dat Godshuis 237. — De bezorging van hetzelfde den Quakers gedurende den Oorlog afgenomen, en bij den Vrede wedergegeven 239. — Vergelijking van dat Gasthuis met die van Frankrijk 240. — Orde, zindelijkheid en welvaart, welke aldaar onder de Zieken en Armen heerschen, *ibid.* — Aanmerkingen over de Gasthuizen in 't algemeen 241. — Over eenige Zieken, welke de opmerkzaamheid van den Auteur tot zich trokken 242. — Negers en Negerinnen met de Blanken vermengd 243. — Goedheid van den Verzorger, *ibid.* — Behandeling der Zieken en Armen, *ibid.* — Verbetering der menschen, welke in dit Huis opgesloten zijn 245. — De kosten der verzorging zijn gering 246.

VEERTIENDE BRIEF. *Dolhuis.* Bladz. 246. — Is een schoon Gebouw, *ibid.* — Borstbeeld van *Franklin* in de Bibliotheek 247. — De Zieken worden met de grootste zorgvuldigheid behandeld 248. — Anecdoten over eenige krankzinnigen 249.

VIJFTIENDE BRIEF. *Over Benjamin Franklin.* Bladz. 251. — Van

geeden Warner Miflin.
geden Quaker 224.

geens Quakers, en Ker-
— Eenvoudigheid; be-
Lijkstaten, *ibid.* —
sfde, bij het graf uitge-
ver deeze beeving, en
door dezelve belachlijk
gzaame en afgebrokene
ters in gebruik 230. —
en welke hunne Gezind-

een Verbeter- of Tucht-
van dat Godshuis 237.
den Quakers gedurende
den Vreede wedergege-
dat Gasthuis met die van
idellijkheid en welvaart,
Armen heerschen, *ibid.*
izen in 't algemeen 241.
de opmerkzaamheid van
42. — Negers en Ne-
ngd 243. — Goedheid
ehandeling der Zieken en
ler menschen, welke in
— De kosten der ver-

Bladz. 246. — Is een
rstsbeeld van Franklin in
ken worden met de groot-
248. — Anecdoten over

iamin Franklin. Bladz. 251.
— Van

— Van zijne ziekte, *ibid.* — Afbeelding van deezen
Wijsgeer 252. — Schets van zijn leven *ibid.* — Wordt
tot een Drukker opgeleid 253, — maakt eenige Opstel-
len voor de Couranten, *ibid.* — Wordt door de slegre
behandeling van zijnen Broeder genoodzaakt naar Phila-
delphia te gaan, en komt daar, zonder hulp, en zonder
geld 254. — Door den Gouverneur bedrogen en misleid
zijnde, scheidt hij zich naar London in, werkt aldaar
aan de Drukpers, komt weder te Philadelphia, treedt
aldaar in 't huwelijk, legt eene Boekdrukkerij aan, en
geeft eene Courant uit, die voor het Land ongemeen
nuttig is 256, maakt de *Almanach van den goeden man*
Richard, die nog nuttiger is 258. — Is Oprichter van
verscheide Clubs, — Bekleedt verscheide Politieke en
Militaire Posten in den Oorlog van 1756, 262. —
Houdt zich, bij de herstelling van den Vreede, met
eene meenigte nuttige Stichtingen voor Amerika onledig,
en wordt in den laatsten Oorlog tot het Gezantschap in
Frankrijk benoemd, *ibid.* — In Amerika te rug gekeerd
zijnde, houdt hij zich op nieuw met de Drukkerij be-
zig, onderricht zijnen Schoonzoon in die kunst, en be-
reidt zich tot den dood 263.

Bijvoegsel tot den voorgaanden Brief, gedrukt in December
1790. Bladz. 265. — Redenvoering van den Heer *Mil-*
rabeau over den dood van *Franklin*, *ibid.* — De Na-
tionale Vergadering besluit om drie dagen achtereen rouw
te dragen 266. — Aanmerkingen over dit besluit, *ibid.*
— Bijzonderheden over het affterven van dien grooten
Man 269. — Graffchrift van den Doctor *Franklin* 270.

ZESTIENDE BRIEF. *Ontdekking om de Rivieren op te*
vaaren. — *Aanmerkingen over het karakter der Ame-*
rikaanen en Engelschen. Bladz. 272. — Vergelijking der
belde Machines van de Heeren *Fisch* en *Ramsay* 273.

ZEVENTIENDE BRIEF, *Over de Maatschappij van den*
Land-

Landbouw, en over de Bibliotheek. Bladz. 278. — Verhandelingen bij die Maatschappij over de verwoestingen van de Hlesfen-Vlieg (*Hessian-fly*) in het Amerikaansch Koorn, *ibid.*

AGTTIENDE BRIEF. *Over de Markt van Philadelphia, en den Prijs der Levensmiddelen.* Bladz. 281. — Een zodanige Markt is één der schoonsten van de geheele Waereld 282. — Orde, zindelijkheid en stilte, welke daar op heerschen, *ibid.* — Prijs der Levensmiddelen te Philadelphia 285.

NEGENTIENDE BRIEF. *Algemeene Vergadering van Pensylvanie, en beschrijving eener Landhoeve, die door een Franschman gehouden wordt.* Bladz. 286. — Afbeelding van den Generaal *Miffin*, President van die Vergadering, 286. — Eenvoudigheid en deftigheid der Leden 287. — Middagmaal op het Landgoed van den Generaal *Miffin*, bij de *Skullkill*, *ibid.* — Reize naar Springmill 281. — Beschrijving der Landhoeve van eenen Franschman, 289. — Zijne Geschiedenis 290. — De wijze op welke hij zijne Landhoeve bestierde 291. — Zeden, arbeid en bezoldingen der Bedienden, voor verscheide jaaren gehuurd, *ibid.* — Beproeving om eenen Wijngaard te planten 295. — Andere onderneemingen door dien Franschman gedaan 299. — Inkomsten van zijn Landgoed 300. — Procesfen met zijn Buuren 302. — Zijne Waarneemingen over het Weêr, gedurende vier jaaren 304.

TWINTIGSTE BRIEF. *Reize van twee Franschen naar de Ohio.* Bladz. 304. — Oogmerk van deeze Reize 305. — Willen een Etablisement op de oevers van die Rivier vestigen, *ibid.* — Zijn genoodzaakr te Pittsburg den Winter door te brengen, *ibid.* — Hevige koude des jaars 1788, *ibid.* — Gaan weder sloop op de Ohio 306. — Worden door Wilden aangevallen 307. — De

t. Bladz. 278. — Ver-
over de verwoestingen
) in het Amerikaansch

arks van Philadelphia,
Bladz. 281. — Een
oonsten van de geheele
lijkheid en stilte, welke
ijls der Levensmiddelen

ne Vergadering van Pen-
andhoeve, die door een
dz. 286. — Afbeelding
ent van die Vergadering,
tigheid der Leden 287.
oed van den Generaal
- Relze naar Springmill
hoeve van eenen Fransch-
nis 290. — De wijze
eesterde 291. — Zeden,
ienden, voor verscheid
oeying om eenen Wijs-
ere onderneemingen door
— Inkomsten van zijn
met zijn Buuren 302.
het Weêr, gedurende

an twee Franschen naar
rk van deeze Relze 305.
op de oevers van die Ri-
genoodzaak te Pittsburg
ibid. — Hevige koude
aan weder sloop op de
Wilden aangevallen 307. —
De

KORTE INHOUD. XLV

De een wordt gedood 307, en de ander neemt de
vlugt 308. — Is genoodzaakt te rug te keeren 309. —
Zijne beschouwingen over de vruchtbaarheid en de voort-
brengfelen van dat Land 309 en volg.

Bijvoegfel tot deenen Brief, sedert dat hij is samengefeld.
Bladz. 311.

EEN EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over de School der
Zwarren te Philadelphia, en over de Amerikaanen,
welke ten hunnen voordeele geschreeven hebben.* Bladz. 312.
— Bewijzen van het verstandig vermogen der Zwarren
313. — Staat van de School der Zwarren te Philadel-
phia, *ibid.* — Amerika heeft de Stichting derzelve aan
Antony Beneas te danken, *ibid.* — Leven van dien
weldadigen Man 314. — Anecdoten over andere Qua-
kers, welke ten voordeele der Zwarren gepredikt heb-
ben, als: over George Fox 316. — Burling, *ibid.* —
Sewal 317. — Benjamin Lay, *ibid.* — John Wool-
mann 318.

TWEE EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over de pogingen, om
den Negerhandel in de Verenigde Staaten af te schaffen.*
Bladz. 319. — Besluit van het Congres, 't welk ver-
klaart, dat de Slavernij der Zwarren met het wezen eener
Republikeinsche Regeeringsvorm, strijdig is 321. —
De Slavenhandel wordt in tien Staaten verboden, *ibid.*
— Onderzoek der beweeggronden, welke de Weegge-
vende Magt der verscheidene Staaten bestierd hebben,
om den invoer van Slaaven te verbieden, of binnen
een zeker getal jaaren te beperken 322. — Oorzaken
welke den Slavenhandel thans onuitvoerlijk in Amerika
moeten maaken, en de Slavernij ongevoelig vernietigen
324. — *De natuur der Plaatsen is hier tegen de Sla-
vernij* 325. — Schrikkelijke Speculaten van sommige
Kooplieden in Slaaven 327.

DRIE EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over de Wetten; de, wegens de vrijmaking der Slaaven; in de verscheidene Staaten gegeven zijn.* Bladz. 328. — Toestand der Zwarten in New-Hampshire, Massachusetts, en Connecticut, *ibid.* — Zij zijn daar geen Slaaven 329. — Wetten in den Staat van New-York, om den Slaavenhandel langzaamerhand af te schaffen, *ibid.* — De Staat van Rhode-Island, die eertijds den Slaavenhandel dreef, heeft hem verboden, *ibid.* — In de Jerseys is de vrijmaking nog niet bevolen 330. — Wat de oorzaak daarvan is, *ibid.* — Reehmatige Wetten, welke dien aangaande in Pennsylvania gegeven zijn 331. — Aanmerkingen over eenige gebreken van die Wetten 332. — Toestand der Zwarten in de Delaware 334. — Hunnen broevigen toestand in Maryland en Virginia 335. — Redenen welke de Virginiers blybrengeu, om zich te rechtvaardigen, *ibid.*

VIER EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over den algemeenen toestand, de Industrie, de Zeden, het Karakter, enz. der Zwarten in de Verenigde Staaten.* Bladz. 336. — Hunne hoedanigheden of hunne ondedigden komen voort uit hunnen toestand in hunne behandeling 337. — Zij zijn goed, stout, matig en verstandig in de noordelijke Staaten, waar zij wel gehandeld worden, *ibid.* — Op de plaatsen waar zij slaaven zijn hebben zij gebreken, 338. — Oorzaken welke den Zwarten verhinderen zich te verheffen, en meer denkbeelden en beschouwingen te verkrijgen, zelfs in de noordelijke Staaten, *ibid.* — Van de afkeerigheid, welke men in die Staaten van de meeschijke gemeenschap of van het huwelijk der Blanken met de Zwarten heeft, *ibid.* — Aneedoten over Zwarten, welke eene buitengewoone bekwaamheid getoond hebben 340. — Over den zwarten Arts *Derkam* 341. — Over den zwarten Rekenaar *Fuller* 343.

Aanhangsel tot de voorgaande Brieven, over de verrichtingen

Over de Wetten ;
 slaaven ; in de verschei-
 328. — Toestand der
 sfafuchet, en Condec-
 en Slaaven 329. —
 k om den Slaavenhan-
 n , *ibid.* — De Staat
 en Slaavenhandel dreef,
 in de Jersey's is de wijf
 — Wat de oorzaak daar-
 vetten, welke dien aan-
 zijn 331. — Aanmerk-
 le Wetten 332. —
 ware 334. — Huiden
 i Virginia 335. — Rede-
 ngen, om zich te recht-
 over het oordeel
 Over den algemeenen
 en, het Karakter, enz.
 taaten. Bladz. 336. —
 ondengeten komen voort
 handeling 337. — Zij
 estandig in de noodlij-
 ideld worden, *ibid.* — Op
 hebben zij gebreken,
 Zwartten verhinderen zich
 iden en beschouwingen te
 lijke Staaten, *ibid.* —
 en in die Staaten van de
 n het huwelijk der Blan-
 — Aneedoten over
 woone bekwaamheid ge-
 den zwartten Arts *Dorham*
 kenaar *Fulcr* 343.
 Over de verrichtin-
 gen

gen en vorderingen der verscheidene Maatschappijen in
 Amerika, sedert het Jaar 1789. Bladz. 352. — Stich-
 tingen door de Maatschappij te Philadelphia gevormd,
 voor de opvoeding en de verbetering van het lot der vrije
 Zwartten 353. — Verhoog door die Maatschappij aan
 het Congres gezonden 355. — Geschillen in het Con-
 gres over de afschaffing van den Slaavenhandel 357. —
 Brief van *Warner Higin* over die zaak. 358.

VIJF EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over de vervulling der*
Risfsulker uit een soort van Maatsboomen, die in de Ver-
eenigde Staaten zeer overvloedig gevonden worden. Bladz.
 360. — Gebruik dat de Planters van die Maatsboomsul-
 ker maaken, *ibid.* — Handwijze om dezelve te ver-
 zamelen en te rafineeren 362. — Gelukkig gevolg dee-
 zer ontdekkinge 363. — Voordeelen die zij boven de
 laatste heeft 364. — Vermeenigvuldiging van deeze
 Sulker door gantsch Amerika, *ibid.* — Gemakelijkheid
 om dezelve in Europa te naturalizeeren. 365.

ZES EN TWINTIGSTE BRIEF. *Over een Ontwerp van*
remligratie of terugvoering der Zwartten uit de Ver-
eenigde Staaten naar Afrika. Bladz. 366. — Ontwerp bij die
 gelegenheid door de Heeren *Fothergill* en *Thornton* ge-
 maakt 367. — Bekendmaking van dit Ontwerp aan
 de algemeene Vergadering van Massafuchett 368. —
 Wensch der Zwartten van Amerika dat hetzelfde uitge-
 voerd worde 369. — Redenen welke de Verëenigde
 Staaten moeten bepaalen, om deszelfs uitvoering te ver-
 haasten, en de Europeaanfche Staaten, om daar toe
 mede te werken, *ibid.* — Denkbeelden over Maatschap-
 pijen in Engeland, welke tot oogmerk hebben Etablis-
 fementen in Afrika op te richten, om de Zwartten al-
 daar te beschaaven 370.

D R U K F O U T E N .

Blaad. 1 regel 35 van anderen staat Staatkunde, lees Staatkundige.

— 64 — 18 van boven moet op het einde van den regel een Comma staan.

— 88 — 5 van anderen }
— 96 — 8 van boven } *staat Bostoners, lees Bostonners.*
— 102 — 20 ————— }

— 102 — 4 van anderen staat kunnen, lees kunne.

N I E U :

N I E U W E
R E I Z E
I N D E
V E R E E N I G D E S T A A T E N
V A N
A M E R I K A.

E E R S T E B R I E F.

VAN DEN HEER CLAVIERE AAN DEN
HEER BRISSOT DE WARVILLE.

ONTWERP VAN BESCHOUWINGEN.

*Over de staatkunde, burgerlijke, militaire beftaan-
lijkheid, over de wetgeevende magt, enz: der vrije
Amerikaanen.*

18 Maj 1788.

De reize, die gij voortneemens zij te onderneemen, mijn waarde vriend, zal ongetwijfeld het belangwaardigst tijdperk van uw beschouwend leven worden. Gij hebt befloten u naar dat gedeelte van den Aardkloot te begeeven; alwaar men, met de minste beletfelen, de treffendste tafereelen van alles wat tot de menschheid behoort, van alles wat in dezelve belangwaardig kan zijn, zich kan vertegenwoordigen. Daar kan men met een weinig moed, veel gedukt, eene

I. DEEL.

A

groot

N I E U W

grootte bezadigheid, een geduurig mistrouwen tegen de gewoontens van het ligchaam en den geest, eene geheele vergeeting van zijne geliefkoosde gevoelens, en de verzaaking der eigenliefde; daar kan men, door zich onophoudelijk te herinneren van niet dan schoorvoetende te oordeelen, op het zien der zaaken zelve, besluiten, welke de toestand is, waar in de mensch, een kind der aarde, de grootste som en de grootste douring van algemeen en bijzonder geluk zou kunnen verzamelen.

Weinig jaaren zouden genoegzaam zijn, en zonder grootte gevaaren te loopen, om de meest onderscheidene tooneelen te beschouwen. Men kan, in Amerika, van den grond, die door de beweegingen eener talrijke en arbeidzaame bevolking, reeds uitgemereld, reeds vermagerd is, gemakkelijk trekken naar die woeste strecken, alwaar de hand der menschen niets vervormd heeft, alwaar de tijd, het groeiend vermogen, de onwerkzaamheid en de zwaarte der Stoffe, alleen de kosten van het schouwtooneel schijnen uitgemaakt te hebben.

Tuschen deeze twee uitersten moet men tuschenruimten aantreffen, welke meer of min nader bij dezelve komen; en het is zonder twijffel door dezelve te bezoeken, dat de reden en de gevoeligheid het best zouden overeenstemmen, om aldaar de beste levenswijze te kiezen.

Maar wat hebben de menschen niet noodig, wanneer niets de werkzaamheid van hunnen geest beteugelt, wanneer niets de verbaazende verscheidenheid van samenvoegingen, die zij voortbrengen, tegenhoudt? Kan men ten anderen in het gebied der vrijheid eenigzins hoopen, dat men eene wijze zal vinden om geaot

te h
noeg
in d
reeds
schen
kend
vraag
He
zal m
hoop
zich
heid,
zeker
Op w
invlo
zijne
een m
ken
vriend
hoort
het h
Gij w
getak
duchte
verke
Wa
beroer
vergro
Europ
het go
stellen
dat gij
van ka

rig, mistrouwen tegen
n en den geest, eene
liefkoosde gevoelens,
; daar kan men, door
n van niet dan schoor-
ien der zaaken zelven,
, waar in de mensch,
ste fom en de grootste
nder geluk zou kunnen

gzaam zijn, en zonder
m de meest onderschei-
. Men kan, in Ame-
r de beveegingen eener
ng, reeds uitgemergeld,
trekken naar die woeste
menschen niets vervormd
groeiend vermogen, de
rte der Hoffe, alleen de
l schijnen uitgemaakt te

sten moet men tuschen-
meer of min nader bij de-
ler twijffel door dezelve
de gevoeligheid het best
n aldaar de beste levens-

hen niet noodig, wanneer
hunnen geest bevegelt,
de verscheidenheid van sa-
ortbrengen, tegenhoudt?
t gebied der vrijheid eenig-
wijze zal vinden om genot

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 3

te hebben van de Aarde, waar op de mensch, verge-
noegd over zijne overeenkomst met de gemeene zaak,
In dat opzicht; ten minsten gedurende eene lange
reeks van eeuwen, geen verandering meer kan wen-
schen? De oude geschiedenis is ons niet genoeg be-
kend, en de hedendaagsche is niet toereikende om dit
vraagstuk op te lossen.

Het tegenwoordig schouwtooneel van 't vrij Amerika
zal mischien doen bemerken hetgeen geborloofd is te
hoopen. Maar, om daar over te oordeelen, wie zal
zich van zijnen leeftijd, van zijne natuurlijke geneigd-
heid, van zijne opvoeding, van den indruk, welke
zekere omstandigheden op hem maaken, afscheiden?
Op wien hebben de plaatselijke voorwerpen niet eenen
invloed naar zijnen smaak of gewoontens? Wie zal
zijne verbeeldingskracht kunnen doen ophouden, en
een mistrouwen opvatten tegen de aandoeningen, wel-
ken dezelve verwekken? Ik wensch, mijn waarde
vriend, dat gij die kracht moogt bezitten, en gij be-
hoort niets te verzuimen om die te verkrijgen, als gij
het hoofdoogmerk van uwe verrichtingen gade slaat.
Gij wilt de menschen verlichten, hen den weg tot het
geluk baanen; dus hebt gij meer dan iemand anders te
duchten, om door den schijn misleid te worden, en
verkeerde gisfingen te maaken.

Wanneer gij derhalven over de plaats zelve van die
beroemde Amerikaansche Constitutien zult oordeelen;
vergroote dan toch niet bij u zelve de oorden van
Europa, waar mede gij dezelve zult vergeijken, noch
het goede van Amerika, dat gij daar tegen over zult
stellen. Laat uw eerste oogmerk zijn, om in alles
dat gij zult opmerken, te onderzoeken, of men er niet
van kan zeggen: *In den grond is het alles als bij ons;*

het verschil is zo klein, dat het de verplaatsing niet waardig is. Deze wijze van doen dunkt mij de geschiktste te zijn, om zich voor dooling te behoeden, en het is niet ondienstig zich tevens van de verplaatsingen een recht denkbeeld te vormen, dat zich altoos aan het verstand vertegenwoordigt. *Voltaire heeft gezegd:*

La patrie est aux lieux, où l'ame est enchainée.

Dat is:

Het vaderland is in de plaatsen, alwaar de ziel gekluisterd is.

Gij wilt de uitwerkselen der wijheid op de ontwikkelingen van den mensch, van de maatschappij, van de regering beschouwen. Mogt gij, in een zodanig onderzoek, de onpartijdigheid, de bedaardheid en de omzichtigheid, welke het verëischt, nimmer uit het oog verliezen, ten einde geene beschrijvingen te doen, welke uwe vrienden of aan mistrouwen of aan dwaalingen bloot stellen!

Ik kan mij niet verbeelden, dat gij voor elk redelijkdenkend Europeaan in Amerika nieuwe beweegredenen zult kunnen vinden, om de vrijheid te beminnen. Maar iets waar voor men u het meest dank zal weeten, is ons te schilderen wat zij in Amerika, en in de daadelijke uitoeffening, en in 't gevoelen is; wat zij er langer of korter zal zijn, in haare overëenkomsten met de onvermijdelijke toevallen, welke het geluk des levens stooren.

De menschen zijn twistgierig, en overal van eene overëenkomstige neiging; hunne hartstogten worden over-

overal gevonden: maar de stoffen, waar over men on-
eenig wordt, zijn in een staat meer of min geschikt,
om de algemeene overëenstemming en het ondeelbaar
geluk omver te stooten. Dus maakt de algemeene ver-
draagzaamheid de verscheidenheden van gevoelens over
de godsdienstige onderwerpen weinig gevaarlijk.

Naar maate de staatkundige inrichtingen het gezag
aan zeer bepaalde schikkingen onderwerpen, daar zij
tevens het openbaar gevoelen ten hunnen voordeele heb-
ben, moeten de ongelijke meeningen in het staatkundi-
ge minder ongerustheid te wege brengen. Zie daar,
mijn vriend, onder welk gezichtpunt het vooräl noo-
dig is, dat de politieke staat van Amerika bij ons be-
kend worde: zeg ons vooral wat men voor het tegen-
woordige en toekomende moet denken van die verschei-
denheid van Regeeringsvormen, die verscheide staaten
zo merkelyk van malkander onderscheidt, en of daar
uit geen grootere zwaarigheid moet ontstaan; of de
bondgenootschaplyke vrede daar door nimmer aan 't
wankelen gebragt zal worden; of die verscheidenheid,
in den gewoonen ommegang, en in de schokken waar
van het bondgenootschap rechter is, het recht, dat de
verëenigde Staaten elkander verschuldigd zijn, niet moet
krenken; of geen van die Staaten zich beweegt, zich
veröntrüst, of bewogen zal worden zich te veröntrus-
ten, om aan zodanige andere te gelijken, of niet te
gelijken; of de nationaale verdeeldheden niet reeds aan-
weezig zijn, of door het gevolg van die verschillen zich
voorbereiden. Zij beneemen Zwitserland een groot ge-
deelte van zijne waarde; zij hebben Holland benadeeld,
en zullen deszelfs herstelling tegenhouden; en zo die
verdeeldheden den Amerikanen onbekend mogen zijn,
of nimmer bij hun opkomen, verklaart ons dan dat ver-

schijnfel; door welke oorzaak of werking hetzelfde be-
staat, en zich zal staande houden: want gij kunt ligt
begrijpen, dat uit hetgeen gij over dit stuk alleen in
acht zult neemen zeer wel kan voortkomen, dat men
blijft waar men is, of dat men zich tot zekere staaten,
bij voorverkiezing voor andere, bepaalt.

In Amerika is een voordeel, dat in Europa niet ge-
vonden wordt. Men kan zich aldaar in zodanigen
staat plaatsen, alwaar het gemakkelijk is de woelingen der
inwendige staatkunde te ontduiken, door zich diep in
het land te begeeven, vermits daar niet dan wildernis-
sen gevonden worden. Maar wordt in zodanig besluit
alle de zekerheid gevonden, welke men daar van kan
wenschen? Wendt alle uwe poogingen aan om ons, over
den staat der Wilden, welke over dat wijd uitgestrekt
vast land verspreid zijn te verhaalen het zekerst dat men
weet van hun getal, hunne zeden, hunne gewoontens,
en de, meer of min onvermijdelijke, oorzaken van
den staat van oorlog, waar in men met hun leeft. Dit
gedeelte van uwe verhaalen zal het minst belangwaar-
dig niet zijn. Gij weet bovendien, dat die Wilden de
weermolf van veele eerlijke lieden zijn. Vergeet, bij
die gelegenheid niet, alle de ophelderingen te verzame-
len, welke men over den ouden staat van Amerika
heeft, zo, gij den tijd hebt u daar mede bezig te hou-
den.

Neem in acht wat bij de Amerikaanen overgebleeven
mag zijn van den krijgshaftigen inborst, dien zij noodig
gehad hebben; welke zijn hunne vooroordeelen in dat
opzicht? Zou men 'er menschen vinden, welke wensche-
ten zich aan 't hoofd der Legers te zien? Zou men 'er
aanwervingen van soldaaten doen? Bemerkt men aldaar
een kaem die, gevoegd bij den smaak voor de ledigheid,
van

van h
ven d
zen is
die e
Spree
rigen
Sal
zon is
kundi
kring
noch
der v
de hu
of ver
ten at
schied
Gij
logen
ben t
winna
geloof
ling t
nootst
famen
moet
den,
vereen
Eijn
de Vo
ken',
twijffe
verwa
heeft

van het beroep des soldaats een beroep maakt, dat boven dat van landbouwer, handwerksman, enz. te kiezen is; want het is deeze droevige staat van zaken, die elders het middel der groote Legers verschaft. Spreek ons van die *Cincinnati*, die voor den wijsgeerigen Staatsman waarlijk ontrustende zijn.

Salomon heeft gezegd, *dat 'er niets nieuws onder de zon is*; dit moet waar zijn; maar zijn ons alle de staatkundige omwentelingen bekend, om den volkomen kring daar van te beschrijven? De geschiedenis verschaft noch het tafereel van eenige omwenteling gelijk aan die der vereenigde Staaten, noch zodanige schikkingen als de hunne. Dus zult gij in 't toekomstige volhardingen of veranderingen beschouwen, welke meer of min moeten afwijken van 't geen ons de Wijsbegeerte der geschiedenis leert.

Gij moet ook bespeuren, of men buitenlandsche oorlogen te wachten heeft; of de Europeëanen reden hebben te zeggen, dat de vereenigde Staaten eens overwinnaars wenschen te worden. Ik geloof het niet; ik geloof veeleer dat het voorbeeld van hunne omwenteling besmettelijk moet zijn, vooral indien hun bondgenootschaplijk systema de eendragt en vreedt in alle de samen verbondene deelen moet handhaven. Aldaar moet het meesterstuk der Staatkunde gevonden worden, waar in uwe overweegende krachten zich moeten vereenigen.

Eindelijk, zeg ons of de neiging tot willekuren met de Volkplanters, welke de vereenigde Staaten bevolken, de zee is overgestoken. Gij zult daar zonder twijfel vernuften vinden, welke getroffen zijn van de verwarringen, welke de oorlog der onafhankelijkheid heeft moeten veroorzaaken, en anderen welke eene le-

vendige en bevallige verbeelding behouden hebben van de groote vrijheid, die men ieder bijzonder mensch moest laten genieten. De eersten schrikken van de geringste beweging, en zouden wenschen dat men op alle dingen eene Wet of Ordonnantie toepaste; de anderen vinden de Ordonnantien en Wetten nooit weinig genoeg in getal. Welke is, in dat opzicht, het heerschend gevoel in de verëenigde Staaten? Wanneer men naauwkeurig gadeslaat, hoe veel aanlokking en nuttigheid de bijzondere bezigheden aldaar moeten hebben, kan men hoopen, dat de openbaare zaak lang zal blijven zonder zich daar mede te vermengen: maar men verzekert dat de Rechtsgeleerden aldaar in eene schrikkelijke hoeveelheid en achting zijn; dat de burgerlijke wetgeving, even als in Engeland, eene overvloedige bron van rampen en rechts-gedingen is. Verschaft ons hier over eenige opheldering. Wij hebben dikwijls waargenomen, dat de burgerlijke wetgeving de genieting der beste Staatsinstellingen bedorf. De burgerlijke wetgeving is, ten aanzien van het geluk der menschen, het geen de hoedanigheden der echte lieden in de gemeenschap des huwelijks zijn. Men wordt in dezelve dikwijls om eene beuzeling onëenig. Dit is ook de misdaad der burgerlijke wetgeving jegens de maatschappij. Is die misdaad ook in Amerika aanwezig?

De burgerwet rust overal in Europa op de meening, dat de mensch bedorven, onrustig, boos is, en de bevreesdheid, welke de rijkdommen inboezemen, maakt de rijken overal geneigd, om de armen zodanig te beschouwen, als of dezelve niet dan door ketenen in den hand gehouden kunnen worden. Heeft die Europeaanse waarheid ook in het vrij Amerika plaats?

T W E E D E B R I E F.

Over den grond, de levensmiddelen, de volksverhuizingen, enz.

20 Maj 1788.

Na ons alvorens onderricht te hebben alles wat betrekking heeft tot de staatkundige bestaanlijkheid, en wel voornaamlijk in die zaaken, waar van de binnenslandsche vrede, en de persoonlijke veiligheid afhangen, zult gij nog te beschouwen hebben den Amerikaanschen grond ten opzichte der menschlijke vlijt, welke, op haar beurt, eenen zo verbaazenden invloed op de verscheidene wijzen van bestaan heeft.

Het schijnt dat alle de groote verdeelingen der Aarde in dat opzicht elkander moeten gelijken. Nogthans is het mogelijk, dat Amerika, in de zelfde ruimte, veel meer voedsel, veel meer perfoonen, tot de arbeidzaamheid oplevert, dan men in Europa vindt. Vestigt onze denkbeelden op de bekoorlijkheden, welke de natuur den Amerikaanschen grond heeft ingedrukt, door zich tot het menschlijk verstand te wenden. Hetgeen de Landkaarten slegts aanwijzen met meerdere omstandigheden te beschrijven, zal uwe aanmerkingen waardiger zijn, dan de bijzonderheden waar aan den Schilder, den Dichter, of den Liefhebber der Engelsche tuinen het meest gelegen is.

Wij hebben de vrije Amerikaanen durven aanraaden om Akkerlieden te worden (*), en aan Europa over te laten de Werkmeesters der manufacturen, welke zich

(*) Zie de verhandeling van Frankrijk en de vereenigde Staaten op verscheide plaatsen.

zich van het landleven verwijderen. Gij zult begeerig zijn hunne neigingen in dat opzicht te onderzoeken. Zij mochten veel al afhangen van het gemak om van de eene naar de andere plaats te komen; en indien, zo het schijnt, het vrij Amerika, in zeer korten tijd, en met kosten die gemakkelijk te doen zijn, in alle richtingen met kanaalen doorsneden kan worden, indien dat voordeel genoegzaam algemeen bespeurd wordt, op dat men zich vroegtijdig toelagge om het in te voeren, zo is 'er geen twijfel of de menschlijke werkzaamheid zal in Amerika zich voornaamlijk bezig houden met de voortteeling der levensmiddelen en der eerste stoffen. In Europa is men van gevoelen, dat de afgang der goederen de voortbrenging bevordert, en dat het gebrek van afgang den arbeid doet stilstaan: zie daar de reden waarom men de steden en de manufacturen begeert. Maar in alle die gevoelens heerscht eene groote verwarring van denkbeelden, welken het schouwtooneel der opkomende maatschappijen, onder de bescherming der vrijheid, u zal helpen opklaaren. Gij zult mischien met oogschijnlijke zekerheid zien, dat de mensch ophoudt het overtollige in de levensmiddelen te duchten, zo haast men hem niet in de noodzaakelijkheid brengt, om dezelve tegen geld te verruilen, om belastingen, renten, enz. te betaalen; ik heb reden te gelooven, dat hij hante uitroefing niet vreest. Zo dit zijne grootste vrees is, en hij bij zich heeft weinig kostbaare middelen van vervoering, die hem voor zich zelven gemakkelijk zijn, dat is, dat hij, of iemand der zijnen, zonder gevaar, een schip kunne laaden, en zelf ruilingen gaan doen, door zelfs op het schip te wonen, dan is de mensch te zeer met de beweging ingenomen, dan dat de vrees voor het overtollige hem de voortbrenging

ging
bre
ring
voor
voor
het
noo
zij v
de g
twijf
waar
kom
bren
zely
wel
den,
zen
van
huish
len,
kwel
Nu
opzic
zich
ramp
versta
met f
zins g
Gene
trekke
wilt o
ropea
kunde

Gij zult begeerig
 t te onderzoeken.
 gemak om van de
 en indien, zo het
 orten tijd, en met
 in alle richtingen
 n, indien dat voor-
 wordt, op dat men
 e voeren, zo is 'er
 erkzaamheid zal in
 den met de voort-
 eerste stoffen. In
 de afgang der goe-
 en dat het gebrek
 zie daar de reden
 nufacturen begeert.
 ene grootte verwar-
 schouwtoonnel der
 de bescherming der
 Gij zult mischien
 dat de mensch op-
 middelen te duchten,
 akelijkheid brengt,
 n, om belastingen,
 reden te gelooven,
 eest. Zo dit zijne
 eft weinig kostbaare
 voor zich zelve ge-
 iemand der zijnen,
 der; en zelf ruilin-
 t s'chip te wonen,
 veeging ingenomen,
 e hem de voortbren-
 ging

ging zou doen staaken; en wanneer hij dus de voort-
 bringing bevordert heeft, zonder andere bekomme-
 ring, dan dat hij zijnen tijd besteed heeft, om meer
 voort te brengen, dan hij slijten kan, geloof ik dat de
 voortbrenging de slijters roept, of gaat opzoeken; dat
 het dus, om den schoot der Aarde te openen, niet
 noodig is, dat de Landbouwer vooraf verzekerd
 zij wat hij met zijn graan zal doen. De kosten zijn
 de geesfel der arbeidzaamheid, en gij zult, zonder
 twijfel, in het vrij Amerika eene orde van zaaken zien,
 waar in, vermits die kosten daar geen de minste be-
 kommering maaken, de Theorie der slijtingen en voort-
 brengingen geheel verschillende is van 't geen men de-
 zelve in Europa onderstelt. Poogt, mijn vriend, u
 wel te herinneren, dat wij daar over meer bijzonderhe-
 den, vergelijkingen, berekeningen, stukken en bewij-
 zen noodig hebben, dan de reizigers gewoon zijn daar
 van te verzamelen, en dat dit gedeelte der staatkundige
 huishouding nog geheel nieuw is, wegens de beletse-
 len, de afzonderingen, de zwaarigheden, en zelfs de
 kwellingen, welke het in Europa omringen,

Nu is het naar de beschrijvingen die gij ons in dat
 opzicht zult mededeelen, dat het gevoelen uwer vrienden
 zich zal richten. Zo veele ongevallen, misrekeningen,
 rampen, hebben tot hier toe anderszins deugdzaame,
 verstandige en ervaren Emigranten getroffen, dat men
 met schrik bevangen wordt, wanneer men zich eenig-
 zins gerust in Europa bevindt. Overweeg wat die van
 Geneve uitgestaan hebben, liever dan naar Ierland te
 trekken. . . . Indien gij dus, mijn vriend, die geenen
 wilt onderrichten, welke te ontvlieden hebben de Eu-
 ropeaanse gewelddaadigheid, of de opgeblazene on-
 kunde, of de onzekere beproeyingen van hun, welke
 het

het lot der volkeren bepaalen, en voor hunne kinderen eenen staat, benevens vaste en aanzienlijke bezigheden, zoeken, leer dan de geschiedenis der Emigranten kennen. Waarom zouden zij in de landstreeken, alwaar de wasdom zo veel kracht heeft, van honger sterven. Is dan onder de natuurlijke voortbrengfelen der Aarde niet eene geschikt om den mensch te voeden? Leg 'er u op toe om de oorzaken van de ongevallen der reizigers wel op te klaaren, om over hunne verkeerde inbeeldingen wel te oordeelen, en wanneer gij u zelf op de plaats der ontscheepingen bevindt, overdenkt dan grondig de voorzorgen, welke genomen moeten worden, op dat een smartelijk naberouw niet het verdriet naar de plaatsen brenge, welke men verlaaten heeft; want alsdan hebben zij eene ongeneeslijke bitterheid.

Gij zult minder gevaar loopen van u te bedriegen, als gij u in 't midden van uwe vrienden en bekenden plaatst. Begin met diegeenen, waar van u de vaardigheid, de gewoontens, de smaaken, de behoefkens, de maat van werkzaamheid bekend is; en zo trapswijze afklimmende tot den eerlijken man, die, volkomen gezond en in volle kracht, zijn kleed aan het lighaam, en zijnen stok in de hand, alles bij zich draagt, zeg een ieder wat hij te wachten heeft, als hij, na zulk of zodanig besluit genomen te hebben, en na zulke of zodanige voorzorge, voorneemt Europa voor het vrij Amerika te verlaaten.

Eindelijk, mijn vriend, dat zo wel in 't afgezonderd leven, als in 't geen de staatkundige betrekkingen belangt, zo wel in de middelen van fortuin, als in 't geen de loflijke eerezucht om voor de maatschappij te arbeiden kan waardig zijn, uwe aanmerkingen getuigen, dat gij nimmer verwaarloosd hebt eene

ver-

vernuftige begrooting van hetgeen men in Europa geniet, door het te vergelijken met hetgeen men bij de vrije Amerikanen kan verkrijgen.

DERDE BRIEF.

Ontwerp eener volkplanting in Amerika te doen (*).

21 Mei 1788.

Als men in overweeging neemt de Amerikaansche omwenteling, de omstandigheden welke haare volmaking verhinderd hebben, de inlichtingen die men in staat is te verzamelen, om volmaaktere Republieken daar te stellen, de landen door het Congres tot nieuwe Staaten verordend, en de meenigte van gelukkige omstandigheden, welke haare toebereidselen gemakkelijk maaken, en haare ontluikende opkomst beschermen zouden, wordt men, ondanks zich zelven, in ontwerpen gewikkeld, welke in den eersten opslag belagchelijk, en door overweeging aantrekkelijk zijn, en welke men niet dan ongaarne laat vaaren, en zulks alleen uit hoofde der zwaarigheid, om dezelve door een genoegzaam groot getal menschen, welke tot hunne uitvoering noodig zijn, te doen omhelzen.

Zo dra men u een land, door grenzen besloten, aanbiedt, waar van men het plaatselijke kan bezichtigen, waarom zou men het dan niet tot eene Republiek kunnen

(* Om dezen Brief wel te bevatten, moet men zich den tijd herinneren waar in dezelve geschreeven is; het despotisme noodzaakte toen de beste burgers om in verre landen eene schuilplaats te zoeken. Men dacht niet dat de zegepraal der vrijheid zo nabij was.

nen bereiden, even als men eene woning voor zijne vrienden zou gereed maaken? Waarom zou men het niet vooraf in districten kunnen verdeelen, welke niet dan de eenen na de anderen bezeeten zouden worden?

Penn hadt reeds de noodzaakelijkheid gezien, om vooraf den rogt eener Colonie over den grond, dien zij moest bevolken, te bepaalen: thans heeft men veel meer middelen, dan hij in handen hadt, om de zelfge zaaken met eenen beteren uitslag te schikken en uit te voeren; en in plaats van de Wilden, welke die zouden kunnen ontrusten, zou men thans ondersteund worden door de Staaten zelve, met welken men zich verbonden zou hebben.

Ik geloof vooraf, dat een grond gegeven zijnde, men hederdaags voor de Republiek die denzelve zoude bewoonen, naar de ondervinding, eene wetgeving zou instellen, die voor den vreed en het geluk veel beter berekend was, dan eenige der staatkundige gemeenschappen, welke aanwezig zijn, of geweest zijn. Tot nu toe hebben het blind geluk of onwillige samenvoegingen dezelve gevormd. In allen hebben de billijke nieuwigheden zich moeten verëenigen met ongerijmde zaaken; de inlichtingen met de onweetendheid; het gezond verstand met de vooroordeelen; de wijze instellingen met de onbeschaaftheid: van daar dien bajert, eeuwige bron van bezwaarlijke omstandigheden, van twistzaaken en verwarringen.

Zouden wijze en verlichte menschen, die de maatschappij zouden aanleggen, vóór dat een enkel mensch 'er Lid van was, en welke de voorzorg over alle dingen zo ver zouden brengen als mogelijk is, die de openbaare en bijzondere zeden door de instellingen, welke dezelve voortbrengen, en de bewegingen des

ver-

vern
voor
deel
dich
Ik
wint
hede
neem
hebb
La
voor
lande
nog
en al
heid
de ee
den A
en M
geme
kunne
To
een z
naauw
alle d
zou d
kunne
zijn,
nen b
arbeid
stand
ben,
ver-

vernunft door de gevolgen der plaatselijkheid, zouden voorbereiden, zouden die menschen, zeg ik, veroordeeld worden, om niets dan een *Utopia* (een verlicht Land) voort te brengen.

Ik geloof zulks niet, en denk zelfs, dat de zucht naar winst, die der nieuweheid, en de wijsbegeerte, zich hedendaags de hand zouden toereiken, om eene onderneeming te beproeven, welke tot de Amerikaansche omwenteling toe, te veel zwaarigheden ontmoet zoude hebben, om uitvoerlijk geoordeeld te worden.

Laat dan, mijn vriend, uw verblijf in Amerika u tot voordeel strekken, door onderzoek te doen, of in de landen, waar over het Congres te beschikken heeft, nog eene strek is, die gemakkelijk gemaakt kan worden, en alwaar de natuur van den grond en deszelfs gesteldheid den arbeid van het vernuft zou begunstigen, en de eerste Colonisten niet te veel hinderpaalen, om uit den weg te ruimen, zou stellen.

Men zou aldaar met een goed gevolg een groot getal gemene doortogten, zo te water als te land, moeten kunnen maaken.

Tot dat einde zou het gemakkelijk en weinig kostbaar zijn een *topographisch* (plaatsbeschrijvend), vrij omstandig en naauwkeurig, ontwerp te maaken, om daar in bij voorraad alle de noodige verdeelingen te kunnen maaken. Men zou daar in een genoegzaam getal effene vlakten moeten kunnen toonen, welke tot een zeker punt betrekkelijk zijn, om de mogelijkheid der kanaalen vooraf te kunnen begrijpen; en de perfoonen, aan welken alle dien arbeid werdt toevertrouwd, behoorden ijver, verstand, naauwkeurigheid en getrouwheid genoeg te hebben, om, gaande weg, den toestand des gronds ten

aan-

manzen der bouwstoffen, welke men noodig zou hebben, aan te tekenen.

Men heeft de middelen, om de oppervlakte der Aarde en haare afmetingen te kennen, tot volkomenheid gebragt.

Ik heb eene Landkaart van geheel Ierland gezien, die niet meer dan vier jaaren arbeids gekost heeft, waar in alles tot het minste beekje, tot den geringsten heuvel, en het kleinste moeras gevonden wordt. Men verzekert dat in Amerika lieden gevonden worden, die in staat zijn de zelfde zaaken, en met de zelfde volkomenheid te doen. Het zijn deezen welke men *Surveyors* (Landmeeters) noemt.

Het moet zonder twijffel veel kosten, om zodanige meesterstukken te verkrijgen; maar welke kosten kan men met behulp der groote maatschappijen niet doen? en hier zouden zich beweegredenen van samenvoegingen in alle soorten bij een verzamelen. Bovendien zou men de onderneemers van dien arbeid, behalven eene behoorlijke betaaling, als zeker kunnen toezeggen eene belooning uit den verkoop der landerijen te heffen; eene belooning, die hunnen ijver zou schragen, en voor hunne getrouwheid borg zou worden.

Men zou derhalven moeten weten, onder welke voorwaarden het Congres over den afstand van een zodanig land zou handelen, en of het zich zou willen schikken om daar van voornaamlijk niet betaald te worden, als naar maate de Colonisten van den grond bezit zouden komen neemen.

Het uitgekozen land zou zodanig moeten zijn, dat na 'er alvorens eene gemakkelijke plaats voor de algemeene aanlanding aangewezen te hebben, men zeer ligtelijk in die plaats zelve eenen zeer grooten omtrek

zou

zou
gen,
zoud
hoede
spoed
in ve
hebbe

Hel
't gee
over
omlig
koop
kunne

geevin
den g
voorw
zijn.

ten w
mogt,
vooraf
dat hij
zaak,

De g
zichte
komen
hoe hij
vervull
bindten
anneer

De I
kocht
heid de
maatige

I. D.

n noodig zou heb-
ppervlakte der Aar-
tot volkomenheid

Ierland gezien, die
kost heeft, waar in
n geringsten heuvel,
wordt. Men verze-
den worden, die in
de zelfde volkomen-
welke men *Surveyors*

kosten, om zodanige
ar welke kosten kan
thappijen niet doen?
en van samenvoegin-
elen. Bovendien zou
rbeid, behalven eene
nunen toezeggen eene
nderijen te helfen; ee-
zou schragen, en voor
den.

weeten, onder welke
den afstand van een zo-
f het zich zou willen
lijk niet betaald te wor-
en van den grond bezit

danig moeten zijn, dat,
ke plaats voor de alge-
te hebben, men zeer
en zeer grooten omtrek
zou

zou kunnen beschikken, om de Colonisten te ontfan-
gen, om hun te voorzien van die dingen, welke hen
zouden kunnen ontbreken, en vooral om hun te be-
hoeden voor die eerste verlegenheden, voor die ramp-
spoeden, welke de meeste opkomende volkplantingen
in verwarring, elende, honger en wanhoop gestort
hebben.

Hebbende eens een juist denkbeeld verkreegen van
't geen men hoopen kan over de natuur van den grond;
over zijne ligging; over zijne overëenkomsten met de
omliggende strecken, en over de voorwaarden van den
koop, zou men, als alles voldoende is, zich onledig
kunnen houden met de staatkundige en burgerlijke wet-
geving, overëenkomstig met de nieuwe Republiek en
den grond, dien zij zou beslaan: Men zou over die
voorwerpen het werk zo ver brengen als mogelijk zou
zijn: Zodanig zou de taak zijn, die afgedaan zou moe-
ten worden, op dat ieder Colonist, die vertrekken
mocht, om Lid van de nieuwe Republiek te worden,
vooraf wist onder welke Wetten hij zou leeven; zulke
dat hij dezelve bij contract, en met kennisse van de
zaak, aangenomen zou hebben.

De geest van voorzichtigheid moest ten haaren op-
zichte tot het toppunt gebragt worden, dat ieder aan-
komende wist waar hij gaat, wat hij moet doen, en
hoe hij te werk moet gaan, om of zijn oogmerk te
vervullen, zo hij land gekocht heeft, of zijne ver-
bindtenissen, zo hij zich als daglooner heeft laten
aanneemen.

De Landerijen zouden dan niet overgedaan of ver-
kocht worden bij het blind geluk, of naar de grillig-
heid der Colonisten; maar men zou dan eenen gelijk-
maatigen gang volgen, door welchen de bevolking in

het land op de voor het land zelf voordeeligste wijze bevorderd zou worden.

Deze gang zou vooral daar op berekend zijn, dat de afzonderlijke Leden elkander wederzijds, zo veel mogelijk is, zouden kunnen helpen, beschermen en aanmoedigen.

De openbare kosten, die van den godsdienst en de opvoeding zouden door het voortbrengfel van een gedeelte der landerijen, in ieder district behouden, opgeleverd worden, en om zich wegens de evenredigheid niet te vergiften, om voor te komen, dat de eigenaar van de regeering, van de kerk, of eenig gezaghebbend mensch immer iets te vreezen zou hebben, moest men eene begrooting van die kosten maken; op den voet der kostbaarste overeenkomst, welke in Europa bekend is.

Die Landerijen zouden dan het algemeen eigendom zijn. Zij moesten, mijns bedunkens, het eerst in waarde gesteld worden. Misschien zouden zij de grootste gemeene wegen van allerlei soort moeten omvangen, ten einde haare nuttigheid met het onderhoud van die gemeene wegen te verbinden.

Misschien zou men ook een bewind moeten bepalen, dat handen, onophoudelijk arbeidende, schraagde, om de gemeene wegen aan te leggen, en om de deelen van het algemeen eigendom, welke voor het onderhoud van die handen, en dat van andere openbare personen, noodig zijn, aan te kweeken. Door dat bewind zou men altoos werk te geeven hebben aan de Emigranten, en men zou alle menschen, die tot arbeid bekwaam zijn, kunnen ontfangen, schoon zij in het oogenblik zelf geen eigenaars konden worden, mits dat zij, door hunne zeden en karakter, waardig

dig waren in de nieuwe Republiek toegelaten te worden.

Deze bijzonderheden zijn genoeg om u het denkbeeld van het ontwerp te herinneren, waar over wij malkander dikwerf onderhouden hebben. Zo gij bij het Congres de zekerheid mogt verkrijgen, om het in zo verre het van zijne magt afhangt, werkstellig te kunnen maaken, en dat 'er niets meer overbleef als om de maatschappij te vinden, welke de onderneeming zou doen, en de noodige fondsen verschaffen; denk ik dat men het in Europa gemakkelijk zou volvoeren.

De maatschappij zou Landerijen te verkoopen hebben; derzelver prijs zou vermeerderen, naar maate zij gezocht zoudén worden, en zij zou zich toeleggen om dezelve in trek te brengen door den staat der zaken, die zij voor de Colonisten zou bereiden, vooral door de voorzorgen welke zij zou neemen, om de meest te vreezen rampen, gedurende de eerste ondernemingen, van hun af te wenden. Ik denk derhalven dat dit ontwerp een toereikend lokas voor de winzucht zou zijn, en dat zich genoeg Deelneemers zouden opdoen, om 'er verscheide millioenen aan op te offeren.

Om ze des te beter over te haalen, moest men de gedeeltens van Interesfen in zeer kleine sommen verdeelen; en geschikte maatregelen aan de hand geeven, om de Deelneemers gerust te stellen aangaande een bestier, dat eerbied en vertrouwen waardig is, dat de vervreemding der penningen, het misbruik hunner beiening, zou verhinderen, dat op de stipte uitvoering van alles wat besloten zou zijn een wakend oog zou houden, om het wél gelukken der onderneeminge te

verzekeren, en de verwachting der Colonisten niet te leur te stellen.

Een beredeneerd *prospectus* zou het publiek de natuur der onderneeminge bekend maaken. Men zou de geestdrift en de meer blinkende dan gegronde verwachtingen van dezelve verwijderen.

Op eenen verkreegen grond daar te stellen eene Republiek, gevormd naar de lesfen der ondervinding, naar het gezond verstand, de reden, en overëenkomstig de beginselen van broederfchap en gelijkheid, welke alle menschen behoorden te vereenigen, zodanig zou het oogmerk der onderneeminge zijn.

De Landerijën zodanig te koopen, om dezelve tot eenen genoegzaam laag prijs te kunnen verkoopen, om den Landbouw daar door aan te moedigen, en tevens met genoeg voordeel, om bij de wederbetaaling der Deelhebbers eene voor hun aanlokkelijke winst te woegen, zodanig zou het voornaamste middel van haare uitvoering zijn. Men zou zich daar toe geene aanmerking, die niet natuurlijk en vernuftig was, veroorloven; men zou, bij voorbeeld, doen opmerken, dat van de eerste waarde eens onbebouwdens gronds, gekocht om op denzelfden eene maatschappij te stichten, tot de waarde die dezelve verkreegen zou hebben, wanneer de maatschappij daar op gevestigd zou zijn, en talrijk zou worden, 'er genoeg zou wezen om de Deelhebbers eene ongemeene inkomste van hunne eerste uitgaven te verzekeren; eene inkomste die, naar evenredigheid der uitgave, dies te grooter zou zijn, naar maate men met het Congres wegens eenen altoos gelijken prijs overëengekomen zou zijn, tot welke hoogte de waarde der nog niet gekochte Landerijën ook mogten gestegen wezen, uit hoofde van de toenee-

neer

D

beha

neer

het

derij

voor

uitf

te v

D

zijn

doen

ken

verd

welk

gen

onth

tot

besc

moes

D

aanz

waar

koop

zoud

den

achte

D

geda

den i

de st

Zie

de h

er Colonisten niet
 het publiek de na-
 maken. Men zou de
 dan gegronde ver-
 en.
 r te stellen eene Re-
 der ondervinding ,
 en, en overënkomp-
 p en gelijkheid, wel-
 vereenigen, zodanig
 inge zijn.
 pen, om dezelve tot
 e kunnen verkoopen,
 an te moedigen, en
 bij de wederbetaaling
 aanlokkelijke winst te
 amfte middel van haare
 a daar toe geene aan-
 n vernuftig was, ver-
 eeld, doen opmerken,
 onbebouwden gronds,
 e maatschappij te stich-
 ve verkreegen zou heb-
 daar op gevestigd zou
 er genoeg zou wezen om
 e inkomste van hunne
 eene inkomste die, naar
 dies te grooter zou zijn,
 gres wegens eenen altoos
 en zou zijn, tot welke
 niet gekochte Landerijen
 , uit hoofde van de toe-
 nee-

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 21

neemingen der maatschappij en haaren Landbouw.

Dit onderfelt, zo als ik reeds gezegd heb, dat men, behalven eene zekere som, te betalen bij de bezitneeming van het gekocht Land, de betaalingen aan het Congres niet moest doen, als naar maate de Landerijen aan Colonisten verkocht zouden worden; eene voorwaarde zonder welke de onderneeming te groote uitschotten zou vorderen, om zich te vleijen dezelve te verkrijgen.

Dus zou het fonds der maatschappij samengesteld zijn, 1. uit de eerste betaaling aan het Congres te doen; 2. uit de noodige kosten om de plaatselijke kennis van het Land te verkrijgen, en alle deszelfs verdeelingen aan te wijzen; 3. uit de fondsen, van welchen men zich voor de eerste openbaare verric tingen zou moeten verzekeren, de inrichtingen tot het onthaal der Colonisten; en om de noodige voorzorgen tot een grondslag te leggen, om de aankomenden te beschermen, en hen voor de toevallen, welke hun den moed zouden beneemen, te behoeden.

Deeze drie voorwerpen zouden zonder twijfel een aanzienlijk fonds vereischen; maar de aangroeiende waarde der Landerijen, welke ter betaaling en ver-koopung overig zouden zijn, en welke niet betaald zouden worden, als naar maate zich Colonisten zouden opdoen, om dezelve te koopen, zou de stichters achtervolgens eene aanzienlijke inkomste verzekeren.

Dewijl bovendien de uitschotten niet zeer spoedig gedaan worden, zou men veel verzagting kunnen vinden in het spaarzaam gebruik der eerste fondsen, door de stichters bij voorraad opgeschoten.

Zie daar hoe deeze onderneeming een middel aan de hand zou geeven, om de winzucht op te wakke-

ren. De andere beschouwingen, in het *prospectus* voorgedragen, zouden een groot getal vrienden der menschheid, wijsgeeren, en, zo men wil, nieuwsgierigen, overhaalen om Deelnemers te worden.

Dit is genoeg, mijn vriend; om zo vele en meer dingen over dit ontwerp u voor den geest te brengen, als 'er in de mijne zijn. Leer hetzelfde kennen; en vermits het, in den eersten opslag, een vreemd voorkomen heeft, vind het middel om het van dien klip te redden, en met kundige en bescheidene personen daar over te spreken. Zoek vooral die geenen te winnen, welke aan de groote dingen genoeg verkleefd zijn, om te wenschen daar in met ijver mede te werken, wanneer dezelve tot oogmerk hebben de menschheid te helpen en te troosten.

Mijn ouderdom laat mij geen hoope om mede aan dat groot werk te arbeiden. Het heeft, mijns bedunkens, geen voorbeeld in de voorledene tijden; het zou in de toekomstige tijden grootliks nuttig zijn, en de Amerikaansche omwenteling met één der schoonste vruchten, die zij kan voortbrengen, kenmerken: is het daar mede niet genoeg, om de grootmoedige eerezucht te kittelen van hun die, nog jong zijnde, gezondheid en moed genoeg hebben, om zich door de zwaarigheden niet te laten afschrikken, om niet de traagheden te duchten, waar toe men, om wel te slaagen, zou moeten besluiten?

U
zult
onw
linge
acht
keld
volg
het
reed
publ
Ald
oord
reed
de
zulk
M
waar
nogt
gij
der
men
zaak
ker
ken
dat
der
sche
rend

VIERDE BRIEF.

21 Maj 1788.

UTOPIA zal niet meer dan een droom zijn, en gij zult zonder twijfel de nieuwe Amerikaansche Staaten onwidersprekelijk bestemd vinden tot volksverzamelingen, welke zich allengskens zullen vormen door achtervolgende toevoegingen van huisgezinnen of enkelde personen, zonder eenig algemeen ontwerp te volgen, zonder aan de wetten te denken, welke hun het best zouden voegen, wanneer de volkplanting, reeds belangwaardig geworden, het aanzien eener Republiek in het bondgenootschap zal kunnen hebben. Aldus schijnen alle de staatkundige inrichtingen verdoord te zijn, om overteekomen met hetgeen reeds in deezen of geenen staat aanwezig is, naar dat de meemigte of een vrijbedig en aanzienlijk aantal zulks uitwijzen.

Men zal derhalven dat ontwerp laten waaren: en waar zult gij alsdan de vrienden plaatsen, welke wij nogthans in Amerika zouden willen verzamelen? Zult gij voor hun onderzoek doen naar de toeneemingen der bevolking en beschaaving in *Kentucke*, waar van men zo veel wonderen verhaalt? Maar denk aan twee zaaken; de eerste, dat onze verblijfplaats zeer onzeker zal zijn, als wij die zelven moeten gereed maaken, huizen bouwen, enz. Alsdan zal het noodig zijn dat iemand vooraf vertrekt, en wanneer zal men weder samenkomen? en hoe veel zaaken kunnen niet tuschen beiden in den weg komen! wanneer de emigreerende maatschappij gevormd zal zijn, moet men alle

de leden uit dezelve kunnen doen vertrekken; na al-voorens, in Europa zelf, zorg gedragen te hebben voor eene gemeenschap, die voor zich zelve toereikende is, moeten alle enkele leden te samen vertrekken, om niet meer van malkander te scheiden: maar alsdan moet men zich tot eene Landstreek bepalen, alwaar men, om 'er eenigen tijd zijn verblijf te houden, eene goede stad vindt, tot dat de woonplaatsen in de Distrieten, welke men boven andere verkozen zal hebben, gevestigd zijn. Deze voorzorge schijnt mij *Kentuke* uit te sluiten; want geen goede stad is daar dicht genoeg bij, om niet de Leden der gemeenschap, welke zich zouden verbinden om de stichting te doen, te lang, en door eene te groote uitgestrektheid van hun huisgezin te scheiden. Zie derhalven, mijn vriend, hoe het mogelijk zal zijn alle die zaaken overtebrengen, en in 't begin eene stelling te neemen, waar in het waarschijnlijk is, dat het verdriet noch de bekommering nimmer het vermaak of het genoegen te boven zullen gaan. Gij zult niet weinig te doen hebben, wanneer gij tot dat onderzoek zult overgaan; want vergeet niet dat, om de perfoonen, waar van wij ons ongaarne verwijderen, over te haalen, men eene Landstreek noodig heeft, waar in men te gelijk den Koophandel en den Landbouw kan verenigen. Men moet dicht bij eene vaarbaare rivier zijn, die met de zee gemeenschap heeft; men moet onder zijn bereik hebben eene stad, alwaar men Zeelieden, Scheepen, enz. vindt. Met één woord, het is noodig dat die geen onder ons, welke aan de zaaken van den Koophandel en de Manufacturen gewend zijn, zich niet in de volstrekte noodzaakelijkheid bevinden daar van af te zien, en daar

daar
Gij v
men
om d

He
meer
van o

Te

tere

zoud

oplet

Een

geen

gron

woor

Da

welke

algen

oncin

kend

begre

woor

in ha

smaak

maak

der o

Is

denk

zij all

het z

(*)

des Zo

vertrekken; na al-
edragen te hebben
zich zelve toerci-
n te samen vertrek-
te scheiden: maar
ndstreek bepaalen,
ijn verblijf te hou-
at de woonplaatsen
en anders verkozen
e voorzorge schijnt
geen goede stad is.
Leden der gemeen-
en om de stichting
e groote uitgestrekt-
den. Zie derhal-
lijk zal zijn alle die
t begin eene stelling
nlijk is, dat het ver-
mer het vermaak of
gaan. Gij zult niet
er gij tot dat onder-
et niet dat, om de
ngaernte verwijderen,
streek noodig heeft,
handel en den Land-
et dicht bij eene vaar-
e gemeenschap heeft;
ben eene stad, alwaar
z. vindt. Met één
geenen onder ons,
Koophandel en de Ma-
niet in de volstrekte
r. van af te zien, en
daar

daar door aan verdrietelijkheden bloot gesteld worden. Gij weet dat men de vermoeidheid niet gevoelt, als men een rijtuig of paerd ter zijden van zich laat gaan, om des noods zijnde zich daar van te bedienen.

Het is jammer dat *Pitsburg* niet aanzienlijker en meer bevolkt is, of dat *Virginie* door wildernissen van de nieuwe Staaten afgescheiden is.

Te vergeefs zou ik over die stoffe met u in groo-
tere bijzonderheden treden; gij kent ons; dezelve
zouden onnut zijn. Ik bepaal mij derhalven om u de
overtuiging op de luchtgesteldheid aan te prijzen.
Een heldere lucht, de gemaatigde warmte van *Parijs*,
geen Musquiten (*), eene aangenaame ligging, en een
grond die aan de zorgen van den Landbouwer beant-
woord, zie hier het onontbeerlijke.

Daar benevens zullen de talrijke waarneemingen,
welke gij hebt voorgenomen tot onderricht van het
algemeen te verzamelen, ons licht geeven over een
onëindig getal zaaken, welke hier moesten aangete-
kend worden, zo dezelve niet in uw hoofdöogmerk
begreepen waren. Wanneer gij de smaaken en de ge-
woontens onderzoekt, vergeet dan niet de Muziek,
in haare werkingen op de krachten des verstands. De
smaak in de Muziek wordt in Europa algemeen; men
maakt van dezelve één van de gewigtige voorwerpen
der opvoeding.

Is het in Amerika eveneens daar mede gelegen? Ik
denk dat dit talent daar mede niemand begunstigt, ten
zij alleen de andere geheel onnutte talenten, waar mede
het zich verbindt. De Muziek heeft ten gevolge, dat
men

(*) Zeker soort van Muggen, welke in Oost- en West-Indiën
des Zomers bij meenigte zich opdoen, en zeer lastig zijn. V.

meh zich onophoudelijk in dezelve moet oefenen, dat men altoos meer moet zien dan hetgeen men weet; en welke weldaad kan eene zaak, die voor de nuttige wetenschappen zo vreemd is, en den tijd, die voor de studie het best geschikt is, beneemt; den menschen bewijzen? Heeft men in Amerika ook schouwspelen noodig?

Eindelijk, naardien wij nog geen arme Schotten zijn, denk op de antwoorden welke zij te geeven zult hebben, wanneer onze vrouwen, onze kinderen en wij zelven u zullen vraagen, wat men te doen zal hebben, als men in eenige stad der Verëenigde Staaten, welke die ook zij, in groot getal aankomt; want vermits men geen postboden voor zich uit kan zenden, zal men eenigen argwaan kunnen opvatten over die ontscheeping in een Land, alwaar men niemant zal kennen.

V I J D E B R I E F.

22 Maj 1788.

Na u gezegd te hebben hetgeen ik over algemeene onderwerpen denk, zal het noodig zijn de denkbeelden te vestigen op die voorwerpen, welke de gemakkelijkste, de tastbaarste en zekerste vrucht aanbieden, welke gij uit uwe reize kunt trekken; ik wil spreken over den aankoop van Landerijen of publicke fondsen, waar toe men door de omstandigheden genoopt kan worden.

Drie soorten van lieden kunnen in de Verëenigde Staaten landerijen wenschen te koopen; zij die voornemens zijn dezelve te laten bebouwen, zij die ze

zel-

zelveu willen bouwen, en zij die 'er geld op denken te plaatsen, in hoope dat die landerijen in waarde zullen toeneemen; naar maate de volksverzameling aangroeijen, en zich over den grond der Verëenigde Staaten meer zal uitbreiden.

Laat ons aan de twee eerste soorten overlaaten om zelveu haare keuze te doen. De algemeene aanmerkingen, welke gij bij uwe wederkomst over het vrij Amerika bekend zult maaken, zullen elk, die voorneemens is zich daarheen te begeeven, voorlichten; en het staat aan hun, welke den grond willen bewoonen die hun zal doen leeven, om zelveu de plaats daar toe uit te kiezen; want, behalven het noodige, behooren zij daar ook het geluk te vinden, een te belangwaardig voorwerp, om het aan anderen dan zich zelf te vertrouwen.

De bloote speculatoers zijn in een verschillend geval: sommige willen koopen, om zo haast het mogelijk is weder met voordeel te verkoopen; andere breiden hunne oogmerken veel verder uit, en kunnen, als zij de Europeaanse wisselvalligheden berekenen, zeer wijs en zeer voorzichtig vinden een dood fonds in landerijen aan zich te brengen, in een Land alwaar bijna alle die landerijen, in minder dan een eeuw, den invloed der bevolking moeten gevoelen, en bij gevolg in waarde zullen toeneemen.

Veele zorgvuldige huisvaders leggen fondsen in Banken, en vergeeten die ten behoeve hunner nakomelingen. Een grooter getal zou de zelfde voorzorge gebruiken, als op alle de vraagstukken over het stuk der toevalligheden eene voldoende oplossing was. Nu schijnt mij niets het oogmerk van die verstandige zorgvuldigheid beter te voldoen, dan het geld, dat men daar

daar toe schikt, op den onbebouwden grond der vereenigde Staaten te beleggen.

Mischien is 'er van nu af aan zodanige Landstreek vol boschen, en zeer gelegen tot eene gemakkelijke vervoering door groote rivieren, welke door speculatoers gekocht zouden moeten worden, alleen met het oogmerk van toekomstige behoeftens van hout, welke mischien niet zeer ver af zijn.

Dus is de studie van het plaatselijke gewigtig voor hun, welke op de onzekere waarde der landerijen willen speculeeren. Zij zouden zekerlijk veel te danken hebben aan hem, die hun eene berekeneerde Landbeschrijving zou verschaffen, uit welke zij over den waarschijnlijken gang der bevolking, en de verscheide overrekenkomsten, welke zekere gedeelten lands onderling zullen neemen, konden oordeelen.

Maar kan men met volle zekerheid landerijen verkrijgen? Heeft men zekere middelen beraamd, om territoriale eigendommen, welke lang uit het oog verloren waren, te herkennen? Loopt men niet het gevaar, om of zijn land in eens anders handen te zien, wanneer men daar over zal willen beschikken, of dat van een ander gekocht te hebben?

De Amerikaansche Landbouwer heeft eenige aanwijzing gegeven van het mistrouwen, dat men daar in moet hebben, in eene samenspraak tusschen een Colonist en een koopman van landerijen. *De Colonist*, zegt hij, (p. 126, tom. I.) geeft, wat aangaat de *wettigheid van 't eigendom, de oudheid van 't document, enz. mistrouwen te kennen*. Verlicht ons, mijn vriend, over dat alles, en zeg ons zeer uitdrukkelijk, hoe men de landerijen, die men verkrijgt, aan de bewaaring der dieren, welke dezelve doorloopen, kan over-

overla
de gr
moet
de be
De
zal he
Staate
meene
functi
vrij A
welva
fel z
'er L
begin
is gew
geen
vrij A
die,
leden
van d
Ik
hij di
rijen,
gen z
den g
wen,
meen
Ik
latien
oogm
te re
nigde
mij o

overlaaten, en t'eenigen tijde, wanneer het ook zij, de grenscheidingen wedervinden. Mijs bedunkens moet een opziener volstrekt noodzaakelijk zijn, om de bezitneemingen te beletten.

De tijd, in welken gij u in Amerika zult bevinden, zal het vertrouwen der Europeëanen in de vereenigde Staaten weldra beslegten. Ik twijfelf niet of de algemeene besluiten zullen het voorgesteld bondgenootschap sanctionneeren; en alsdan zal elk eerlijk gemoed het vrij Amerika, als op den weg van eenen bestendigen welvaart geplaatst zijnde, beschouwen. Zonder twijfel zullen alsdan veele Europeëanen bedacht zijn om 'er Landerijen te koopen. Men weet van geen tijd-begin, waar in het beschouwend verstand zo algemeen is geweest, als het hedendaags is; en men weet ook geen tijd, die eene omwenteling gelijk aan die van het vrij Amerika vertoont, noch eenen zo vasten stand als die, welke zij staan te verkrijgen. Dus zou het voorledene niets bewijzen tegen hetgeen ik in dat opzicht van de tegenwoordige neiging der vernuften vermoede.

Ik zou derhalven geenszins verwonderd zijn, dat hij die, zich toeleggende op de kennisfe der landerijen, onder het gezichtpunt dat ik beoog, oplosfingen zoude vertoonen voor alle de vraagstukken, van den geest van orde, van voorzichtigheid of mistrouwen, in staat zou zijn om de Europeëanen tot het meenigvuldig koopen van landerijen te hoopen.

Ik beschouw niet uit het zelfde oogpunt de speculatiën in landerijen, welke men zoude maaken met het oogmerk, om ze spoedig, met een groot voordeel, te realifeeren. Hoe verhaast de bevolking der vereenigde Staaten voortgezet zal worden, verbeelde ik mij dezelve nog niet snel genoeg te zijn, om den prijs eener

eener groote uitgestrektheid van landerijen eensklaps en in korten tijd te doen rijzen. Dus schijnt mij alle speculatie op de landerijen, die eene spoedige realisatie zou vereischen, zeer twijfelachtig: dezelve kan, met een goed gevolg, niet verder gaan; als tot sommige smalle velden, welke rondom de steden liggen, of zekere hoeken lands, die reeds in werkzaamheid zijn. Maar deeze keuze vordert plaatselijke kennisfen, en eene gantsch bijzondere oplettendheid. Gij moet vrienden hebben; waar op gij u verlaaten kund; die u raaden of voor u werken, in het oogenblik als zich eene gelegenheid opdoet, om landerijen te koopen kort vóór dat dezelve in waarde toeneemen.

Ik denk derhalven, dat de speculateurs, welke zeer kort op handen zijnde voordeelen wenschen, de voorkeur moeten geeven aan de effecten, welke uit de publieke schulden voortkomen. Deeze moeten stellig rijzen, zodra men de omwenteling wel bevestigd zal oordeelen; zodra men tastbare bewijzen van het voorneemen om alles te betaalen zal hebben; en het zal dies te voordeeliger zijn die effecten den vóórrang te geeven; vermits dezelve ook zullen dienen om landerijen te koopen, wanneer de gelegenheid zich daar toe zal opdoen.

Z E S D E B R I E F.

Schuld der Vereenigde Staaten.

Gij hebt mij gezegd, mijn vriend, dat de Engelschen Amerika met eene verbaazende meenigte nagelootte publieke papieren als overstroemd hadden. Daar van is gesproken in de Memorie van den Heer

S.;

S.; doch hij schijnt geen groot belang daar in te stellen. Indien echter deze nabootsing zo merkelyk is, behoeft men niet elders te gaan zoeken de oorzaak van den geringen prijs, tot welken de papieren van de huishoudelyke schuld gevallen zijn, ondanks de goedwilligheid, die de Staaten en het Congres hebben doen blyken. De nabootsing heeft niet als op die soorten van papieren kunnen vallen; en als de onderzoekingen slegts eenigzins moeijelyk zijn, ondervindt men ten vollen de ongelukkige werking van dit ongeval op hunne waarde. Veele eigenaars moeten de onderzoekingen duchten, en den voorrang geeven aan prijfen, welke hun iets in handen laat. Van daar die gedurige aanbiedingen om te verkoopen, welke eenen zeer laagén prijs moeten staande houden.

Deze verwarring zou een einde neemen, als de Staaten overal de onderzoekingen vermeenigvuldigden; om dat alsdan het gemak om te onderzoeken tot veele conditioneele koopen aanleiding zou geeven, welke zelfs daar door minder lastig voor de verkoopers zouden zijn.

Mij dunkt zelfs, dat de Staaten behoorden te bevelen eene algemeene onderzoeking, en eene verwisseling van papieren, welke de niet verwisselde papieren eensklaps alle soort van waarde benam. Maar misschien ook vreest men een te schroomlyk gevolg uit de schellejke affchaffing der valsche papieren. Misschien ook willen de Staaten zelven gaerne eene omstandigheid laaten blyven, die hen moet begunstigen, als zij het voorneemen hebben, om zelven hun papier weder in te koopen.

Daar over zijn veele informatien te neemen, en gij kund niet als door dezelve te verzamelen, de waare

re-

anderijen eensklaps. Dus schijnt mij alle ne spoedige realisatie: dezelve kan gaan; als tot sommen de steden liggen; s in werkzaamheid staatslyke kennisen, endheid. Gij moet verlaaten kund; die t oogenblik als zich onderijen te koopen toeneemen.

alateurs; welke zeer wenschen, de voorin, welke uit de puzeze moeten snellijk ng wel bevestigd zal wijzen van het voor hebben; en het zal ten den voorrang te ten dienen om landelegelegenheid zich daar

riend, dat de Engelzende meenigte nageoverstroomd hadden. memorie van den Heer

S.;

reden van den ongemeen laagten prijs der schuld van Amerika weten.

Men zegt ons, dat de huishoudelijke schuld in prijs gereezen is, sedert dat de bewilliging in de nieuwe bondgenootschaplijke Constitutie waarschijnlijk geworden is; maar welk bewijs hebben wij in dat opzicht van de waarheid? De Hollanders en de voorzichtige speculatoers zullen van die schuld niet koopen, als in zo verre men hun haare wettigheid zal verzekeren, en zij tegen alle vervalsching bemoedigd zullen worden. Maar dit zelfs is genoeg om de eischen der Verkoopters te vergrooten; wanneer zelfs die papieren in het Land nog op eenen zeer laagten prijs zouden zijn; want deeze voorwaarde, die mischien zeer langzaam, en zeer bezwaarlijk uit te voeren zal zijn, zal mischien de papieren, welke door de Hollandse koopers of anderen aangenomen kunnen worden, tot eene geringe hoeveelheid brengen. Zie daar dan gewigtige informatien, welke gij te doen hebt. Die vooral, welke de onderzoekingen of de inschrijving in de boeken der schatkamer betreffen, vorderen de grootste oplettendheid; want wat zou het helpen Contracten aan te gaan voor koopen, wier uitvoering zeer langzaam en zeer onzeker zou zijn? Wie weet nog of men op de levering der verkochte papieren, schoon echt zijnde, zou kunnen staat maaken? Want zo hunne onderzoeking niet als na eenen zekeren tijd gedaan kan worden, kan de verhooging van den prijs der onderzochte papieren zodanig zijn, dat het de koopers niet meer gelegen komt dezelve te leveren; en het voorwendfel om niet te leveren is hun gemakkelijk; zij hebben alleenlijk te zeggen, dat de effecten, waar van zij zich verzekerd hadden, valsch bevonden

den
rika
men
schre
He
gelijk
hebb
bruik
beho
van t
der b
tnald
ben d
huisho
uit vo
hebben
Men
als Spe
schrijve
moet t
is het
ken, w
zich va
zekerd
prijsver
Staatku
is nu d
schien
denken
buitenla
kreunen
verwarr
bevindt
I. D

prijs der schuld van
delijke schuld in prijs
lliging in de nieuwe
waarfchijnlijk gewor-
en wij in dat opzicht
s en de voorzichtige
ld niet koopen, als
gheid zal verzekeren,
moedigd zullen wor-
m de eifchen der Ver-
zels die papieren in
en prijs zouden zijn;
fchien zeer langzaam,
en zal zijn, zal mis-
de Hollandfche koo-
ten worden, tot eene
Zie daar dan gewigtige
n hebt. Die vooral,
infchrijving in de boe-
vorderen de grootfte
het helpen Contracten
uitvoering zeer lang-
n? Wie weet nog of
chte papieren, fchoon
maaken? Want zo hun-
neenen zekeren tijd ge-
hooging van den prijs
anig zijn; dat het de
nt dezelve te leveren;
leveren is hun gemak-
eggen, dat de effecten,
nadden, valsch bevond-
den

den zijn. Men houdt reeds de goede trouw der Ame-
rikaanfche Kooplièden verdacht; en in Europa zou-
men veelen vinden, welke die trekken zonder eenigen
fchroom zouden fpeelen.

Hetgeen over de Contracten aanwezig is, kan des-
gelijks over de *indents* of Coupons van Interest plaats
hebben; men zal zekerlijk niet meer voorzorgen ge-
bruikt hebben, om de eerften voor de nabootfing te
behoeden, als men gebruikt heeft om de laafte daar-
van te bevrijden; en het blijkt niet dat, in weêrwil-
der befluiten van het Congres, de *indents* in geld be-
naald zijn. De Engelfchen zullen den tijd gehad heb-
ben dezelve na te maaken. Dus kan 'er, en over de
huifhoudelijke fchuld, en over de *indents*, welke daar-
uit voortkomen, eene zeer groote verwarring plaats
hebben.

Men kan over deeze ftoffe, als Historiefchrijver en
als Spéculateur, de waarheid zoeken. Als Historie-
fchrijver zal deeze arbeid, daar men tot den oorfprong
moet te rug keeren, langwijlig zijn. Als Spéculateur
is het flegts noodig den tegenwoordigen ftaat der zaa-
ken, waar op men rekenen kan, te weeten; of men
zich van de qualiteit van 't geen men koopt kan ver-
zekerd houden, en of men niet aan eenige nieuwe
prijsvermindering denkt; want 'er is niets dan de
Staatkunde, welke voor zo iets kan inftaan. Welke
is nu die der Amerikaanen? Zij onderscheiden mis-
fchien hun uitwendig van het inwendig crediet, en
denken dat zij het eerfte zullen behouden, door de
buitenlandfche fchuld zorgvuldig te betaalen, en be-
kreunen zich niet aan het tweede, uit hoofde der
verwarring, waar in de huifhoudelijke fchuld zich
bevindr.

Eindelijk kan het den Europeäanen niet raadzaam zijn fondsen van de huishoudelijke schuld te koopen, als voor zo veel zij de Interesten van dezelve in Europa kunnen ontfangen. Doch waar op kan men staat maaken? Zo de *indents* niet in geld betaald worden, en boven het *parij* zijn, kan men haare waarde niet naar Europa doen overgaan, als naar dat zij in Amerika gelden; zo dat men alsdan in zijne speculatie bedrogen zou zijn.

Men heeft, bij voorbeeld gezegd: laat ons voor 50 Ponden koopen de 100 Ponden, welke jaarlijks 6 Interest opbrengen, en ons geld zal, in afwachting van de wederbetaaling, tot 12 ten honderd Interest uitgezet zijn.

Maar zo de Interest met *indents* betaald wordt, en dat deeze tegen het gereed geld tot verlies strekken, zal men dat geheel verlies uit eene mindere som bekomen; en bij de uitkomst zou hetgeen 50 Ponden in gereed geld gekost heeft, wel niet meer dan 3 in gelijke waarde kunnen belooopen.

Besluit; het gewigtigst punt om te kennen, is de nabootsing en haare gevolgen. Op wat wijze wordt dezelve door de Staaten en het Congres beschouwd? Is de inwendige Staatskunde niet bedacht geweest om zich daar toe te verledigen? Zijn 'er middelen van onderzoek voor handen? Welke zijn die? Zijn zij langzaam of vaardig? Zijn 'er voor alle de Staaten voor handen? Ik kan mij niet verbeelden, dat men in de uitgeving der papieren de orde behouden hebbe; dezelve heeft in tijden van verwarring en verlegenheid plaats gehad; gevolglijk kan ik mij van de onderzoekingen geen denkbeeld maaken; en van het oogeblik dat men van zeer groote vervalschingen spreekt, weet

ik niet m
denken.

ze veel v

argwaan

waarom

landers,

voorwaar

schuld,

zoude le

Men ka

Staaten in

brek onde

den niet

delijke se

dat men

kan toefel

den Koop

maakingen

jaarlijkse

derd, en

Ponden re

Heldert da

van orde,

Eene an

te geeven.

voor 300 v

honderd, i

richting, k

nen, voeg

veel ingeb

ten, door

die dezelve

Onderzo

en niet raadzaam
schuld te koopen,
an dezelve in Eu-
r op kan men staat
d betaald worden,
haare waarde niet
ar dat zij in Ame-
zijne speculatie be-

1: laat ons voor 50
velke jaarlijks 6 In-
in afwachting van
nderd Interest uit-

e betaald wordt, en
ot verlies strekken,
ne mindere som be-
hetgeen 50 Ponden
niet meer dan 3 in

m te kennen, is de
Op wat wijze wordt
Congres beschouwd?
bedacht geweest om
ijn 'er middelen van
zijn die? Zijn zij
voor alle de Staaten
beelden, dat men in
de behouden hebbe;
urring en verlegenheid
mij van de onderzoe-
en van het oogenblik
chingen spreekt, weet

ik niet meer wat ik van de huishoudelijke schuld moet denken. Gij kund, mijn vriend, over dit punt niet te veel van alle uwe schranderheid en van allen uwen argwaan hebben, en gij zult mischien bevinden, waarom men nog niets heeft afgeleverd aan de Hollanders, welke niet gecontracteerd hebben als onder voorwaarde, dat men hen van de huishoudelijke schuld, in de boeken der schatkamer aangetekend, zoude leveren.

Men kan zich niet ontveinzen, dat de Vereenigde Staaten in de geheele zaak der financiën een groot gebrek ondervinden. De besluiten van het Congres worden niet uitgevoerd, en de gezette prijs der huishoudelijke schuld houdt zich op eenen zodanigen trap, dat men hem niet aan de schaarsheid van Contanten kan toeschrijven, ten zij de Contanten voordeelen in den Koophandel, den Landbouw, of de vruchtbaar- maakingen der Landen te wege brengen, welke een jaarlijkse Interest van 12, 15, 20 en 25 ten hon- derd, en zelfs meer, te boven gaan, vermits men 6 Ponden rente voor 14 Ponden Capitaal heeft gehad. Heldert dan dat alles op, mijn vriend, met den geest van orde, die gij u gevormd hebt.

Eene andere verrichting zal mede dienen om u licht te geeven. Het Congres heeft een vergelijk getroffen voor 300 vaten kopermunt tegens Contracten tot 6 ten honderd, losbaar in 20 jaaren. Onderzoekt deeze ver- richting, leer de innerlijke waarde van het koper ken- nen, voeg 'er bij de muntkosten, en ziet alsdan hoe veel ingebeelde waarde deeze muntspecie zal bevat- ten, door het uitschot van 't munten met den Cours, die dezelve zal hebben, te vergelijken.

Onderzoekt vervolgens wat gedeelte van die inge-
beel-

beelde waarde het Congres aan de ondernemers heeft overgelaaten, en oordeelt daaruit over deszelfs vermogens. Dezelve moeten zeer zwak zijn, als het niet meer dan 13 ten honderd van de ingebeelde waarde aan zich heeft behouden. Dit is ten minsten hetgeen ik door het *premium* van 13 ten honderd ten voordeele der Staaten verflaa.

Op wat staat van zaaken zou een Amerikaan zich daar toe verbinden? Merkt wel dat die zwaarigheden de Amerikanen niet ter harte kunnen gaan, als het kwaad uit de schaarsheid der Contanten voortkomt, om dat alsdan de prijs, dien zij op de Contanten stellen, hun aan de eene zijde schadeloos stelt van 't geen zij aan de andere verliezen. Zelfs zoud gij u niet behoeven te verwonderen, dat de Amerikanen u den raad gaven om van hunne huishoudelijke schuld te koopen; want die verrichting zou hun Contanten verschaffen.

Wij hebben in ons Werk reeds aangemerkt, dat de Contanten hun, ter oorzaak van de vruchtbaarmaakingen, zeer noodig moesten zijn. Gij zult u zonder twijfel daar van overtuigen; gij zult zelfs een oneindig getal zaaken zien, welke de plaats van Contanten moeten vervullen, even als diegeenen dezelve noodig hebben, welke groote gebouwen stichten, of bronnen van inkomste aanleggen. Gij ziet bovendien, dat in Amerika het arbeidsloon zeer duur te staan komt; en zo het u mogelijk is het getal van daglooners te berekenen, welke men voor een *Piaster* (*) 's daags aan 't werk stelt, zult gij bevinden, dat de som van gereed geld, die tot den omloop tuschen de eigenaars en werk-

(*) De *Piaster*, zijnde een stuk van agten, is een Spaansche munt, die circa 37 Hollandse stuivers waardig is. V.

werklieden noodzakelijk vereischt wordt, voor Staaten, die buiten 's Lands zwaare schulden hebben, zeer aanzienlijk is.

M A I J 1788.

WIJZE VAN BESCHOUWINGEN (*) *geduurende mijne Reize in Amerika te volgen.*

Mijn hoofdoogmerk is *te onderzoeken de uitwerkselen der vrijheid op de ontwikkelingen van den mensch, van de maatschappij, van de regeering.* Dit is de groote zaak, waar toe alle mijne beschouwingen moeten strekken; en om daar toe te geraaken, moet ik iedere avond, in een Dagboek, opschrijven, alles wat geduurende den dag den meesten indruk op mij gemaakt zal hebben.

In de samenstelling van dit Dagboek zal geen andere schikking dan die der dagen zijn.

Naardien mijne beschouwingen zich tot vijf of zes groote algemeene verdeelingen moeten bepaalen, moet voor *iedere verdeling* een register gemaakt worden, waar in ik achterevolgens zou plaatsn alle de beschouwingen daar toe betrekkelijk, alle de stukken, alle de bewijzen, alle de berichten, welke mij toevallig ter hand zullen komen,

Bond-

(*) Ik achte mij verplicht deeze wijze van beschouwingen in 't licht te brengen; dezelve kan voor andere reizigers nuttig zijn. De wijze of schikking is van mij; de beschouwingen zijn van den Heer GLAVIERE.

Bondgenootschaplijke Regeering.

Te verzamelen alles wat betrekking heeft tot het oud systema van Congres, tot het nieuwe; alles te hebben wat in druk gekomen is, en onder anderen de brieven van *Publius*.

Aan te tekenen de voornaamste zwaarigheden van het oud systema; de voordeelen van het nieuwe; de zwaarigheden welke men daar tegen inbrengt; de wijze op welke het bondgenootschap algemeen beschouwd wordt.

Beschouwingen van mijn Vriend CLAVIERE.

Kleine Staaten, of wel Staaten welkers uitgestrektheid aan hunne regeering geen omslagtige bezigheden verschaft, en verëenigd zijn onder eene bondgenootschaplijke regeering, die op zich genomen heeft den vrede onder hun te handhaven, en voor den vrede, de veiligheid van allen te zorgen, hunne verëeniging buiten 's Lands geducht te maaken; zodanig is zonder twijfel de foort van staatkundige gemeenschap, waar in de meeste voordeelen gevonden moeten worden. Dns moet men zich voornaamlijk toelèggen, om alles te ontwikkelen wat men van de tegenwoordige bondgenootschaplijke regeeringsvorm der Verëenigde Staaten met recht te wachten heeft, door dezelve volgens de natuur der zaaken te onderzoeken.

Regeering van eiken Staat.

Staatkunde. Te beschouwen de samenstelling der wetgeevende magt van de algemeene Vergadering, van den Raad, van de uitvoerende Magt; de verkiezingen, de misbruiken welke aan ieder derzelve te last gelegd worden.

Te vergelijken de werkingen, welke men tot op heden in ieder wetgeevend lighaam bespeurd heeft, om te oordeelen wat het beste systema is.

Beschouwingen. Wat moet men van hun onderscheid verwachten? Welke zijn deszelfs voornaamste trekken?

Allen hebben de oppermagt van het volk erkend, doch allen hebben dezelve niet op gelijke wijze voorgestaan; en daar alwaar het volk dezelve niet dan door oproer weder kan bekomen, moet men weinig staat op den vrede maaken. Dezelve is ook overal zeer twijfelachtig, alwaar de volksstem niet aan de langzaame wijzen van onderrichting onderworpen is. De verscheide Staaten moeten naar deeze grondbeginfelen onderzocht worden.

Burgerlijke, Stedelijke en Crimineele Wetgeevende Magt.

In 't beschouwen deezer voorwerpen, moet men zich vooral aan de bedrijven verbinden.

De overeenkomsten, de vergelijkingen met de bedrijven der andere gewesten van 't geheel, zullen bij de wederkomst gedaan worden.

Staat van den Koophandel tuschen ieder der Staaten met de Wilden, de Canadiaanen, Nieuw-Schotland, de Engelsche Eilanden, Frankrijk, Spanje, Holland, de Noordsche Staaten van Europa, Mexico, China, Oost-Indiën, Afrika.

Op te merken de voornaamste artikelen van uitvoer, van invoer; het getal gebruikte schepen; de staat der geldspecien tot den koophandel bestemd.

Beschouwingen. Vergeet niet de wederzijdse zaken van ruiling, en vooral met de Spaansche bezittingen.

gen, wel te bepalen. Want van daar moeten voornamelijk het goud en zilver komen. Kan men over land in 't westen van Amerika tot dezelve naderen? Reizen de vrije Amerikanen bij hunne nabuuren de Spanjaarden?

Is de muntvoet eenvoudige? Zal dezelve eene bestendige maat zijn, die gemakkelijk te begrijpen is? Is dezelve van eene bestendige natuur, zo dat men in 't vervolg der tijden altoos over de veranderingen in den prijs der zaken kan oordeelen, door denzelfden tot een paal van vergelijking te brengen, die zelf geen verandering heeft ondergaan? Dit is niet mogelijk als met een eenig metaal, waar na alle de andere zich richten, het zij als koopmanschap, het zij even als een Credietbriefje zich tot de som gelds verhoudt, ten opzichte van welke het een recht, en niet eene innerlijke waarde uitdrukt. Een stuiver van koper is, bij voorbeeld, een credietbriefje op 'het gedeelte metaal, dat tot maat der waardens aangenomen is; want de koperen stuiver heeft nergens de innerlijke waarde van het evenmatig deel van gemunt metaal, dat het voorstelt.

Van de Banken.

Beschouwingen. De Banken zijn een zeer gewigtig gedeelte van de publieke zaak; de proportiën die zij in acht nemen tuschen de geldspecien, welke zij bevatten, en de briefjes die zij uitgeeven, zijn haar groot geheim, het *criterium* (de toetssteen) van haare zekerheid. Zij die weinig of geene geldspecien hebben, en veel briefjes uitgeeven, zijn in eenen zeer wisselvalligen toestand, en zeer gevaarlijk. Men moet, bij *Smith*, met aandacht leezen de historie der Banken van Schotland; maar na zich rechtmatige begrippen van

van

van
ben
kun
deez
ken

Staa
va

B
belat
lasti
vna
Waa
voe
Ove

B
en r
voor
bezo
hebb
S. ;
waar
wees
H
Waa
verm
vaar

van de waare oorzaken der Banken gemaakt te hebben, ten einde de duisterheid van *Smith* gemakkelijk te kunnen vergoeden, kan men zeer ligt dwaalen over deze stoffe, welke men niet te eenvoudig kan maaken, als men die wil onderzoeken.

Staat der bondgenootschaplijke inkomste van elken Staat; van de belastingen die zij te wege brengen; van de wijze om dezelve in de vorderen; van de uitwerkselen dier belastingen.

Beschouwingen. Wat is het heerichend systema van belasting? Als men den grond als de oorzaak der belasting beschouwt; weet men dan, dat het alsdan gevaarlijk is den Landbouwer kleinmoedig te maaken? Waarom heeft men niet een eigendom den Staaten voorbehouden?

Over de bondgenootschaplijke schuld van elken Staat; over de Ingezeetenen; over de bondgenootschaplijke uitgaven van elken Staat; over het doen van rekenfchap.

Beschouwingen. De schuld is verminderd geworden, en men bewijst deze vermindering uit de zeer groote voordeelen, die gedaan zijn met de onderscheidene bezorgingen, welke tot de schuld aanleiding gegeeven hebben. Herlees deswegens de Memorie van den Heer S.; gij zult alsdan zien, dat 'er een oogenblik is, waar in de prijsvermindering onrechtmatig moet geweest zijn.

Hier over zijn ongemeene navorfchingen te doen. Waarom won men zo veel vóór dat men eene prijsvermindering vermoedde? Het is om dat men aan gevaaren van eene andere natuur bloot stont, men twij-

felde aan de mogelijkheid der wederbetaaling, om dat men op het wel gelukken der omwenteling niet vertrouwde. Hoe bewijst men, onder dat oogpunt, de Lijst van vermindering, waar na de schuld begroot is, vooral bij hun die bij de omwenteling geen belang hadden?

Het geld moest zeer schaars zijn: dit is eene groote oorzaak van verval. Het moest hun, die genoodzaakt waren geld te leenen, veel kosten; waar uit groote rijzingen in den prijs der zaken moesten ontfaan; en is men dan toen in zekere verminderingen niet onbillijk geweest?

Nog eens, het is eene zeer ongemeene geschiedenis, zo men dezelve van haaren oorsprong kan beginnen, en den draad derzelve volgen. Het zal mischien doen bevinden, dat men een bedrieglijk bankerot gespeeld heeft. Maar in dit geval moet men dat besluit niet vreezen. Al onderstelde men daar benevens eengden dwang aan de zijde van den Crediteur, billijkt dezelve nogthans niet de korting welke de Debiteur doet; deeze heeft alleen de noodwendigheid ten zijnen voordeele. De nieuwe *Encyclopedie* zegt, dat de verwarring, die de prijsvermindering veroorzaakt heeft, reeds vóór den oorlog heeft plaats gehad.

Maar zo 'er toen papier-geld was, was echter dat van alle de Staaten niet in minächtig; en evenwel is de prijsvermindering op alle de papier-gelden zonder uitzondering gevallen: dat van het Congres was ten anderen niet meer aanwezig. Men heeft bankerot gespeeld; dit is zonder twijfel de waarheid; en wanneer men alle de stukken, tot de finantiën betrekkelijk verzamelt, zal men uit dezelve mischien zodanige beschouwingen kunnen afleiden, welke dienstig zijn,

V
zijn
vern
In
vern
stuk
H
ken
van
de s
grou
gen
dig
wan
mee
ning
de
Am
ve
van
vrij
Sta
de
z
B
Tor
sche
hou

zijn, om in soortgelijke omstandigheden eene zodanige vernedering voor te komen,

In de *Encyclopedie* wordt beweerd, dat de prijsvermindering den buitenlanders niet benadeelt: is dit stuk waar?

Het is van veel belang zich een denkbeeld te maken van de publieke uitgaven, welke de Amerikanen van nu af aan zullen doen, en, zo veel mogelijk is, de soort van publieke geest, die hun bezielt, te doorgronden. Op wat wijze beschouwen zij de geldleeningen? Soms zijn dezelve goed; maar de verstandigste regeering verzet zich tegen dat hulpmiddel: wanneer men 'er gebruik van maakt, weet men niet meer waar men zal ophouden. De publieke geldleeningen zijn altoos tot nadeel van de nijverheid, en de Theorie der wederkeeringen is bedrieglijk... De Amerikanen moeten bovendien een afkeer van dezelve hebben, door het nadeel dat zij hedendaags daar van ondervinden, zo zij niet denken dat zij hunne vrijheid daar aan te danken hebben.

Staat der velden rondom de Steden; dieper in 't midden des Lands; bij de Wilden. Van den Landbouw; van zijne vorderingen; van zijne voortbrengselen; van de verscheidenheid zijner voortbrengselen. Van de vruchtbaarmaakingen; wat dezelve bevordert of tegenhoudt. Van de geldspecien op het platte Land verspreid; van de Fabrieken op het platte Land.

Beschouwingen. Men geeft voor dat dicht bij *New-York* het Land onbebouwd is; dat die stad van bosschen omringd is; en dat, schoon men 'er het brandhout tot eenen geringen prijs kan bekomen, men echter

ter

ter de koolen verkiest, alhoewel men dezelve duurder betaalt.

De Koophandel zou te *New-York* zodanig moeten zijn, dat de Landbouw verächt werd, of dat men 'er de levensmiddelen tot laager prijs ontving, dan men dezelve vóór zijne poort zou inzamelen. Zo hetgeen men zegt waar is, zijn 'er merkwaardige zaaken te verklaren, waar op men in Europa niet verdacht is.

Men moet den staat van den Koophandel en dien van den akkerbouw in Amerika onder het oogpunt beschouwen, 't welk maakt dat men zich liever op den eenen dan op den anderen toelegt.

Gij zult mischien bevinden, dat de oorsprong der Emigranten veelal hunne neiging bepaalt. De Engelschen komen met den koophandel in 't hoofd, om dat zij in eene foort van ongedwongenheid komen. De Schotten, Ierlanders, Duitschers en anderen, welke in eenen armoedigen toestand komen, keeren zich tot den akkerbouw, en zijn daar benevens meerendeels van landlieden afkomstig. Door deeze stukken op te helderen zult gij ons spreken van 't geen de voortvaardigheid, de liefde tot den arbeid en de eenvoudigheid te samen verëenigd, en tot den akkerbouw geneigd, aldaar zouden kunnen doen.

Welke is de reden van den laagen prijs, tot welken men vruchtbaar gemaakte velden met gebouwde huizen te koop vindt? Zonder twijfel is 'er, in vergelijking van de slijtingen, een groote overvloed van voortbrengfelen. Alsdan leveren de velden weinig op aan hem die derzelve voortbrengfelen wil verkoopen.

De voordeelen der veefokkerij worden zeer geroemd.

De volken hebben vooroordeelen, smaaken, grilligheden, even als bijzondere personen; welke is, on-

der

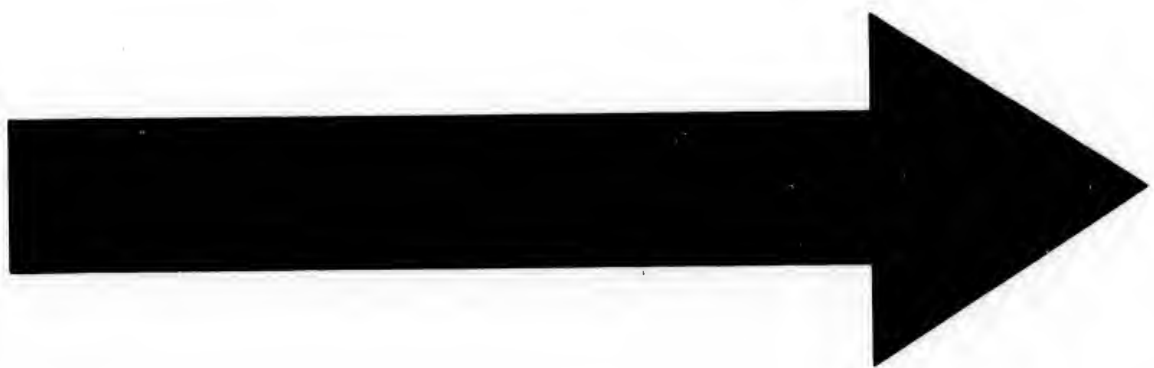
DE

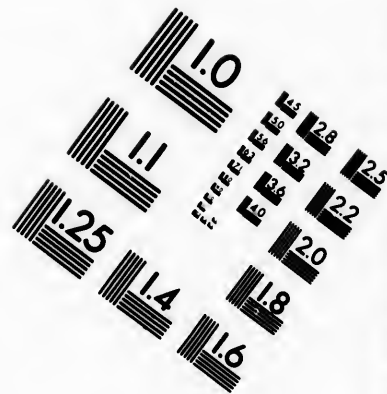
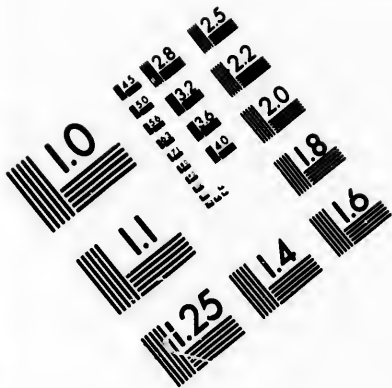
dezelve duur-

danig moeten
of dat men 'er
ing, dan men
. Zo hetgeen
dige zaaken te
verdacht is.
handel en dien
er het oogpunt
zich liever op

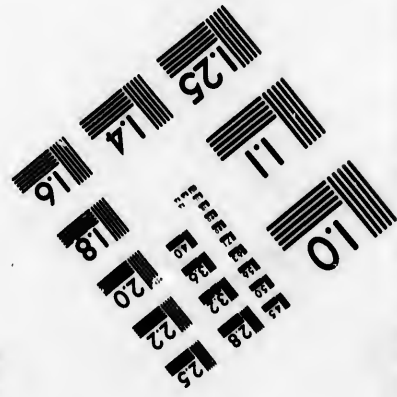
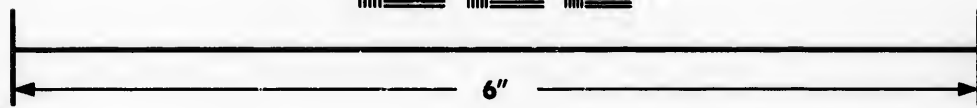
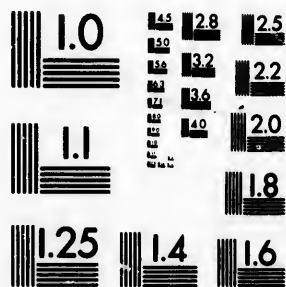
oorsprong der
alt. De Engel-
hoofd, om dat
id komen. De
anderen, welke
keeren zich tot
ns meerendeels
e stukken op te
geen de voort-
en de eenvou-
den akkerbouw

rijs, tot welken
ebouwde huizen.
in vergelijking
loed van voort-
weinig op aan
t verkoopen.
en zeer geroemd.
maaken, grillig-
; welke is, on-
der

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1983

V
der
de
eene
mer

Van

B
zen
deel
geel
van
gen

S
ding
in o
Lee
den
daar
opv
den
ban
zich

V
gefo
in o

Ove

B
vloes
of g
still

der die betrekking, de wijze om de manufacturen in de Verëenigde Staaten te beschouwen? Is in Amerika eene heerfehende inrichting van Landbouw? Spreekt men aldaar van den grooten en kleinen Landbouw?

Van de bijzondere zeden in de havens, in de binnensteden, op het platte Land.

Beschouwingen. Zult gij 'er zeden vinden die wezenlijk Amerikaansch zijn, en zult gij niet, in tegendeel, elk oogenblik Europa in uwen weg vinden? Ik geef den voorrang aan hetgeen, tot de samentelling van den mensch behoorende, overal de zelfde gevolgen doet wedervinden.

Spreekt ons van de openbaare en bijzondere opvoeding. Laat men, als in Europa, de jeugd den tijd in onnutte of niets betekenende studiën verliezen? Leert, zo veel gij zult kunnen, de bedienaars van den godsdienst kennen. Wordt het ouderlijk gezag daar meer dan in Europa geëerbiedigd? Is de zachte opvoeding, die *Rousseau* heeft weeten te doen gelden, bij de vrije Amerikanen in gebruik? Is 'er losbandigheid? Men verzekert dat *Philadelphia* in dat opzicht tot Europa behoort.

Welke zeden moeten aan den staat van oorlog toegeschreeven worden, en welke veranderingen moeten in dat opzicht plaats grijpen?

Over den prijs der levensmiddelen van eerste en tweede noodzaakelijkheid in ieder van die plaatsen.

Beschouwingen. Welke levensmiddelen zijn de overvloedigste? Bewaart men de graanen? Is men maatig of gulzig? Vergeet niet om overal, waar gij u zult stillhouden, de markten te bezoeken. Men oordeelt

op dezelve over de zeden der landlieden, hunne handigheid, en over de voortbrengfelen.

Maakt men aldaar gebruik van de sterke dranken?

Van de ongelijkheid die reeds in de geluksstanden plaats heeft; van haare oorzaaken; van haare wezenlijke en waarschijnlijke uitwerkfelen.

Befchouwingen. Vergeet deswegens niet ons te fpreken van de huwelijken, van de huwelijksgoederen, van de testamenten; de zeden en gebruiken van die overëenstemmingen fremmen of verhaasten de ongelijkheid.

Van de bedelaarj; van de gasthuizen. Van de bijzondere en openbaare opvoeding. Van de fchoulen; van den godsdienst, staatkundig befchouwd; van de wijze op welke de onderscheidene gezindheden zich famen verftaan. Van de openbaare zeden. Van de wijze hoedanig de bewooners van elken ftat malkander befchouwen; hoe zij de publieke zaak en het fonggenootfchap inzien.

Befchouwingen. Men geeft voor dat de zeden der Kooplieden zeer bedorven zijn. Men zegt dat zij listig en valsch zijn. Het is mogelijk dat de kommerlijke toestand, waar toe zij gebragt zijn geworden, hen verleid hebbe; dat de fchroomlijke winften, die zij gedaan hebben, hunne begeerlijkheid hebben verftoot, en dat in 't algemeen de goede trouw veel geleden hebbe van de werkingen, die de regeering zelve is genoodzaakt geweest op de publieke fchuld te doen. Deeze zaaken zullen voortreffelijk zijn te onderzoeken, en belangwaardig om met duideljkheid te ftaven, als men rechtmaatige denkbeelden van dezelve kan verkrijgen.

Van

Van het huisgenootschap, van de slavernij; van de middelen die men aanwendt om dezelve af te schaffen.

Beschouwingen. Is het waar dat men geen andere dan zwarten tot huisbedienden kan bekomen? Hunne wezenlijk civiele, zedelijke en politieke staat, het gevoelen dat zij zelve daar van hebben, overal waar zij geen slaaven meer zijn, is een wijsgeerig stuk, dat waardig is zorgvuldig onderzocht te worden.

Uwe opmerkingen zullen aanleiding kunnen geeven tot de krachtdaadige middelen, om die ongelukkige classe in den rang der andere menschen te rug te brengen.

Inkopen der landerijen te doen; hoe? Fruchtbarmakingen; welke voorbetaalingen te doen. Inkopen der publieke fondsen. Welke Koophandel, enz.?

Beschouwingen. Hebt duidelijke begrippen van de Agenten, welke zich met de publieke fondsen bemoeijen; en onderzoekt in 't algemeen die classe van menschen, welke zich als makelaars laten gebruiken. Heeft men hun noodzaakelijk gemaakt? Onderzoekt ook de volksverhuizing, die sedert den vrede naar het vrij Amerika gedaan is; uit wat Land de Emigranten voornaamlijk komen; welke uitkomsten zij in 't algemeen hebben, enz.

De geschiedenis van *Kentucke*, van de aangrenzende verblijfplaatsen, van den loop der Ohio, en van de laatste transporten van Colonisten, te Pitsburg verzameld, en uit die verzamelplaats vertrokken, moet weetswaardige bijzonderheden, en vooral gewigtige aanmer-

merkingen voor de toekomende Emigranten opleveren. Wat is ten naauwkeurigsten Pitsburg?

Deeze zijn, mijns bedunkens, de verschillende voorwerpen, welke overal mijne beschouwingen moeten bepalen.

Ik moet de meest mogelijke berichten verzamelen, de meest mogelijke uittrekselen maaken; voorts bijeen verzamelen de brochures en boeken, in Amerika uitgegeeven, welke ons van dat Land een denkbeeld kunnen geeven.

Ik moet nog, gedurende mijne reize, raadpleegen met de reizigers, welke over iedere stad, over elk voorwerp, geschreeven hebben, en mijne aanmerkingen op den kant zetten.

Beschouwingen. Zijn 'er geen reizigers die het westen van Amerika hebben doorgereisd, wier berichten geächt, en den Europeëanen onbekend zijn? Worden de Schrijvers meer in getal? Staat der drukkunst.

E E R S T E B R I E F.

Verblijf te Havre-de-Grace.

Havre-de-Grace, 3 Junij 1785.

Ik bevinde mij dan nu eindelijk, waarde vriend, nabij den Oceaan, en in 't gezicht van 't schip dat mij buiten mijn Vaderland moet voeren. Ik verlaat het zonder de minste smart, sedert dat het ministerieel despotismus, die het verdeeld maakt, mij in 't verschiet niet als schriklijke onweersbuijen, de slavernij of den oorlog, doet ontdekken. Mogten de rampen, waar mede dat schoon Land bedreigd wordt, het waardigste voor mijn hart, dat ik aldaar achterlaat, toch spaaren!

Ik

nten opleveren.

schillende voor-
wingen moeten

ten verzamelen,
; voorts bijeen
in Amerika uit-
een denkbeeld

ize, raadpleegen
e stad, over elk
mijne aanmerkin-

ers die het wes-
, wier berichten
nd zijn? Worden
er drukkunst.

I E F.

race.

ace, 3 Junij 1788.

aarde vriend, na-
n 't schip dat mij
. Ik verlaat het
t het ministerieel
kt, mij in 't ver-
uigen, de slavernij
ogten de rampen,
wordt, het waar-
r achterlaat, toch

Ik

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 49

Ik zal u de landen en steden, welke ik doorgereisd heb om hier te komen, niet beschrijven. Mijne denkbeelden waren nog te sterk gevestigd op het aandoenlijk schouwspel, dat ik verlaten had; mijn geest was met te veel bekommelingen en angsten bezet, om het vermogen van beschouwingen te doen te kunnen behouden. Ik was onverschillig omtrent alle de tooneelen, welke zich achtereenvolgens aan mij opdedden, en kwam uit die bedwelming van den geest naauwlijks te rug, door het zien van sommige oorden van Normandic, welke mij aan Engeland deden denken.

De velden van Normandic, en vooral die van het Land van Caux, vertoonen eene groote verscheidenheid van landbouw. De huizen der boeren, beter gebouwd, beter verlicht als in Picardie en la Beauce, geeven de onbekrompenheid te kennen, welke in die Provincie algemeen heerscht. De boeren zijn wel gekleed. Het wonderlijk kapsel der vrouwen van Caux is u bekend; die muts welke als een suikerbrood overeind staat, dat klatergoud dat altoos de eenvoudige natuur mismaakt; dat opgezet, gedwongen, hair met poeijer en smeer gedekt, dit alles schijnt vrij belachelijk te zijn; maar men is omtrent die vercierfelen, die pracht, echnigzins toegeefflijk, als men bedenkt, dat haare mannen, indien zij zo armoedig waren als de boeren van andere provinciën, geen vermogens zouden hebben om die te betaalen. De Normandische boeren hebben dat uiterlijk aanzien van vergenoegdheid en onbepaalde vrijheid, dat bij den landman van Oostenrijksch Vlaanderen, zo gij het u nog te binnen brengt, eenen zo grooten indruk op ons maakte (*); zij

(* De weg van Mons tot Antwerpen levert het prachtigst
I. DEEL. D schouwsp.

zij hebben dat openhartig en bedaard gelaat, een onfeilbaar teken van den *gelukkigen middelflaat*, van de zedelijke goedheid, en de waardigheid van den mensch. Wat is de oorzaak der bijzondere onbekrompenheid van de bewoners des platten Lands van Normandje? Is het de nabijheid der Zee, de bloeiende Koophandel, de verdeling in kleine bebouwing der landerijen? Maar indien Frankrijk eens door eene vrije constitutie beftierd wordt, is zekerlijk geen van zijne provinciën beter gelegen, noch heeft meer middelen om tot eenen hooogen trap van welvaart te geraaken.

Bolbec, *Bottes*, nabij *Havre-de-Grace*, zijn in hunne liggingen schilderachtig, en zeer vermaaklijk; men zou aldaar gemakkelijk kunnen oprichten de kluis eens Wijsgeers, of het eenvoudig huis eener weinig talrijke familie, die het geluk alleen in haaren eigen boezem zoekt.

Ik zou de nabijheid van Rouaan, zo wel als die van alle de groote steden, vermijden; de armoede wordt daar te gelijk met den overvloed gevonden.

Gij schouwtooneel op. Dezelve is eene vermaaklijke tuin en van eene onmaatige kostbaarheid. De velden, de huizen der boeren, hunne wagens, hunne zo sterke en wakkere paerden, hunne klederen van goed laken, hunne houding, hun gelaat, alles geeft de onbekrompenheid te kennen, die onder het volk heerscht. Ik heb er wel nig jonge dochters gezien, wier gelaat niet amslokkend en be-minnelijk was. Met wat vermaak zag ik aan de deuren van die welvoeglijke huizen jonge vrouwen, die hunne kinderen zooden, terwijl de grootsten rondom haar op het gras speelden.

Zie daar wat ik van den hemel sneeke, een halsje in een vruchtbaar Land, nabij eene rivier, in 't midden van een volk dat nog zeden heeft, en eenige vrijheid geniet. Dit gedeelte van Vlaanderen gelijkt veel naar Engeland; vooral de huizen, op de deur na, die de twee kleine kolommen niet heeft, hebben alle de zachtheid en welvoeglijkheid der Engelsche huizen.

Gij v
den
chaar
manu
zwer
om e
zwen
Sec
Grac
lieden
zijn t
Koop
Tract
aanme
de o
als te
over
maake
te do
voegd
den i
van d
len,
stellen
taalen
oogen
schill
ZAKTE
(*)
hangt
heid v
van F
gens d

Gij vindt daar een meenigte menschen met oude voden gekleed, schraal van aangezicht, een mager lichaam; neêrslagtig van wezen; alles zegt u dat 'er manufacturen in die stad zijn; dat is te zeggen een zwerm nooddriftige lieden, die van honger sterven; om eenige enkele wezens in den overloed te doen zwemmen (*).

Sedert twee of drie dagen dat ik mij te Havre-de-Grace bevinde, heb ik 'er slegts drie of vier Kooplieden gezien: deeze tijd is te kort, en de menschen zijn te weinig, om over eene stad te oordeelen. De Kooplieden klagen zeer over het nieuw Commerce-*Tractaat* tusschen Frankrijk en Engeland, dat zij, in aanmerking neemende ons gebrêk van Constitutie en de overmagt der Engelsche nijverheid, ten minsten *als te vroeg begonnen* oordeelen. Zij klagen ook daar over dat de Koopman niet geraadpleegd is om het te maaken. Ik heb getracht hun te troosten, door hun te doen zien dat de gevolgen van dat *Tractaat*, gevoegd bij andere omstandigheden, zonder twijfel zouden invoeren eene vrije Constitutie, welke de ketenen van de Fransche nijverheid en koophandel doende vallen, ons onze werkelijke verliezen zouden doen herstellen, en dat men de vrijheid niet te duur zou betaalen, als men die door eenige bankerotten en eene oogenblikke kwelling kocht. Wat aangaat de onverschilligheid van het Ministerie om met de Kooplieden

(*) Alle de manufacturen vertoopen dit tafereel niet: zulks hangt af van de verscheidenheid van hun voorwerp, en de vrijheid van het Land, alwaar dezelve gevestigd zijn. Zie het werk van *Frankrijk en de Vereenigde Staaten*, en hetgeen ik voortgens daat van zal zeggen.

te raadpleegen, ik heb hen doen zien, dat dezelve even zo zeer het gevolg was van de slaafsch vreeze en van het gebrek van algemeen verstand der Kooplieden, dan van de neigingen der onbepaalde Monarchale regeering. Deeze regeering laat in 't Ministerie geen anderen toe dan middelmatig geslepen lieden, verwaanden of bedriegers; en deeze soort van Ministers houdt van geen raadpleegen.

Havre-de-Grace is, naast Nantes en Bordeaux, het voornaam middenpunt van den Slavenhandel: veele rijke huizen van die stad hebben hun geluk aan dien schandelijken handel te danken. Wel verre van te verminderen, neemt dezelve steeds toe. Eene pas aangekomen tijding zal de gretigheid der speclers, welke in die *loterij* leggen, nog sterker aanvuuren; men verneemt dat een schip tot den slavenhandel uitgerust, te St. Domingo aangekomen zijnde, aldaar zijne zwartten voor 2300 Livres het stuk, in geld der Colonien, verkocht heeft (*); en deszelfs Reeders rekenen nog op een zeer voordeelig retour. Er is van wegens de Colonien eene sterke vraag naar negers. Ik heb 'er de reden van nagevorsch: men heeft mij gezegd, dat dezelve veroorzaakt was door de toeneeming der vragen naar de voortbrengfelen van onze Colonien, als suiker, koffij, en vooral het katoen. Deeze godderen worden tot eenen hooger prijs als in voorige jaaren verkocht. De planter is, door zijn voordeel, in staat, het getal zijner Zwarten te vermeerderen, en daar voor een veel hooger prijs te betaalen. Ik heb de oorzaak wil-

(*) Neem in acht dat, op onze Afrikaanische Comptolren, het hoofd van eiken neger, tot eenen middelbaaren prijs, 300 Livres kost.

wille
peān
heeft
en m
onbe
zulks
onze
doen
De
thans
door
om o
dan
hun
E
deel
Indië
verze
en z
de-E
waar
den
mind
Ik
ken
van F
pitein
Capite
en ko
ken
Jenew
place

willen weeten van de zo snelle toeneeming der Europeïsche navraag naar suiker, koffij en katoen. Men heeft mij geantwoord, dat men meer katoene stoffen, en meer suiker en koffij gebruikte. — Zou dan de onbekrompenheid overal toenemen? Men gelooft zulks ligtelijk, als men Engeland doorreist. Maar onze Fransche velden, schoon zij zo vruchtbaar zijn, doen geenzins het zelfde denkbeeld in ons opkomen.

De Reeders voor den Slavenhandel gelooven nogthans dat dezelve, zonder de aanzienlijke *premiën*, door de regeering gegeven, niet lang zou bestaan, om dat de Engelschen hunne Zwarten tot minder prijs dan de Franschen verkoopen. De hoogste prijs is bij hun 11 à 1200 Livres het stuk.

Eenige van deze bijzonderheden zijn mij medege- deeld door een Amerikaansch Capitein, wien Oost- Indiën en Afrika grootelijks bekend is. Hij heeft mij verzekerd, dat de Negers in 't algemeen beter gevoed en zagter behandeld werden op de Fransche dan op de Engelsche schepen; en mischien is dit de reden, waarom de Franschen het evenwigt niet kunnen houden met de Engelschen, die hen slegter voeden, en minder kosten doen (*).

Ik ben met de Kooplieden, waar van ik u gespro- ken heb, in gesprek geweest over de maatschappijen, wel-

(*) De waare oorzaak is gelegen in de uitgaven en bezoldingen van Fransche Capiteinen, en hun Scheepsvolk. De Engelsche Capitein leeft aan boord van pekervleesch, en blijft al zijn leven Capitein. De Fransche Capitein haakt in tegendeel naar overvloed en kostbaare vermaak; hij wil in drie reizen zijn fortuin maaken. Zie de gewigtige *Redenssion van den Heer Pétion de Villevueve over den Slavenhandel*. Au bureau du Patriote François, place du Théâtre Italien.

welke in Amerika, in Engeland, in Frankrijk zelf opstonden, om dien afschuwelijken handel af te schaffen, Zij wisten niet dat die maatschappijen 'er waren, en beschouwen haare poogingen slegts als woelingen van eene blinde en zeer gevaarlijke geestdrift. Nog te zeer met oude vooroordeelen bezwangerd, en geene der grondige onderzoekingen geleezen hebbende, welke dezzen wijsgeerigen en staatkundigen opstand, ten voordeele der menschheid, in Engeland verwekt heeft, houden zij niet op mij bij herhaaling te zeggen, dat de planting der suiker niet als door Zwarten, en wel door zwarte slaaven gedaan kan worden. De Blanken, zeggen zij, kunnen, ter oorzaake van de ongemene hitte, dezelve niet ondernemen; en men kan van de Zwarten geen werk krijgen als met de zweep in de hand. Tegen deeze opgeworpen zwaarigheid, als ook tegen tien andere, welke ik honderdmaal elders gehoord heb, heb ik ingebracht de zegepraalende antwoorden, welke u bekend zijn (*). Ik heb de Oost-Indiën aangevoerd; doch niemand tot andere gedachten kunnen brengen. Het belang spreekt nog op eenen te hoogen toon, en is niet genoeg verlicht.

Een van die kooplieden, wien ik de wijze van vrijmaking, bij de Spanjaarden in gebruik, en haaren krachtvaardigen invloed op het verstand, de zedelijke hoedanigheden, de ontvolking der Zwarten, aanpreef, zeide mij, dat zij in de Spaansche Eilanden niet meer ge-

(*) Men vindt dezelve in de voortreffelijke verhandeling over de *Staatkundige nadeelen van den Slavenhandel*, door den Heer *Ciarkson*, en in het werk, vol gevoeligheid en verstand van den Doct. *Froisard*, getiteld: *La Cause de l'Humanité*. (De zaak der menschheid), &c. Paris. Gattey.

geschiktheid toonden dan elders, en dat de suikerplanting aldaar niet beter slaagde dan bij ons. Ik heb gelegenheid gehad dit stuk te onderzoeken bij een geloofwaardig Amerikaan, die verscheide maalen in de Havana is geweest. Hij heeft mij verzekerd, dat de vrije negers aldaar bijna de geheele Commissie in den koophandel waarnamen, dat zij de grootste nijverheid toonden, zo in de planting, als in den koophandel; en dat hij 'er dikwijls zodanige ontmoet hadt, die bekwaam waren om door hun zelve de lading van een geheel schip te volbrengen.

Deeze Fransche kooplieden hebben mij eene zaak bevestigd, welke de maatschappij van London ons heeft te kennen gegeven; naamlijk dat de Engelsen onder den naam van Fransche huizen den Slavenhandel drijven (1), en hun voordeel doen met de buitenspoorige premien, welke de Fransche regeering aan die soort van handel toestaat (2).

Ik heb hun van de vrije inrichting, te Sierra-Liona gemaakt; gesproken, om de suiker door vrije handen te laten planten, en die planting met de beschaafmaking in Afrika te verspreiden: zij hebben mij geantwoord, dat die instelling niet lang stand zou houden; dat de Engelsche en Fransche Reeders niet dan een kwaad oog daar op hadden; dat een Reeder, half Engelsch en half Fransch, verklaard hadt, dat hij de wapenen zou gebruiken, om die opkomende volkplanting uit te roeijen (3).

Uit

(1) Zie de Redenvoering van den Heer Pétion de Villeneuve over den Slavenhandel, p. 45.

(2) Deze Premien klimmen bijna tot de helft van den oorspronlijken prijs der Negers. Zie *ibid.*

(3) Deze voorzegging is vervuld geworden; en die helfte

Uit de ommevang met die kooplieden is mij gebleeken, dat zij meer voordordelen dan onmenselijkheid bezitten, en dat, zo men hun een nieuwe soort van voordeeliger handel kan openbaaren, het niet moeilijk zal zijn hun den verkoop der ongelukkige Afrikaanen te laten vaaren. Men moet derhalven schrijven, drukken, en onvermoeid het onderwijs verbreiden.

Ik heb, in de haven van deeze stad, één van die pakketbooten gezien, welke bestemd zijn tot de correspondentie tuschen Frankrijk en de Verëcnigde Staaten van Amerika, en vervolgens gebruikt worden tot de zeer nuttelooze en zeer kostbaare inrichting van de Koninglijke correspondentie met onze eilanden; eene inrichting die niet omhelsd is geworden, als om, ten koste van het algemeen welzijn, eenige creaturen der Ministers van dien tijd te begunstigen. Dit schip, genaamd *le Maréchal de Caffries*, is in Amerika gebouwd, en heeft den naam van een uitmuntend zeiler te zijn. Dit is wel het beste antwoord op alle de vertellfelen, in het Comptoir der Marine te Versailles verzonnen, tegen de deugdzaamheid van het Amerikaansch hout, en tegen de hoedanigheden van hunnen scheepsbouw.

Deeze instelling van pakketbooten schijnt thans in den

aanflag, door de hebzucht ingeboezemd, is gelukt. Maar die hebzucht zal zelve hezwijken; want die instelling moet zich met veel grootere krachten herstellen. Twee nieuwe maatschappijen van *Blanken* worden te London opgericht, om in Afrika Volkplantingen te gaan doen, en de Zwartten te beschaaven. Zie, in dat opzigt de verstandige *brochure*, getiteld: *M. Lamiral réfuté par lui-même* (De Heer *Lamiral* door hem zalven wederlegd) Au Bureau du *Partiote François*.

den ban gedaan te zijn. Twee maanden zijn sedert het vertrek van de laatste verlopen; 'er is nog geen order om eene andere af te vaardigen (*), en zelfs schijnt het, dat men 'er niet meer zal afvaardigen. Aldus staat te verdwijnen de eenige inrichting, die ons correspondentien met het vrij Amerika konde doen onderhouden, en ons eens de vruchten doen inzamelen van de zo kostbaare onderstanden, die wij hun gedaan hebben.

Zonder twijfel hadt men haare grondoorzaaken verkeerd samengevoegd. Men moest deeze inrichting overeen doen komen met de middelen en de zwakheden der opkomende relatien tuschen de Franschen en Amerikanen; men moest eenvoudige, doch gemakkelijke, schepen timmeren, dezelve in Amerika laten bouwen, vermits die bouwing met de onze de helft in prijs verschiilt; men moest den kooplieden meer aanlokfelen aan de hand geeven, om zich van hun te bedienen; hen door de regelmatigheid van den dienst daar toe noopen. — Men moest die schepen niet overladen met eene *koninglijke marine*, dat is te zeggen met eene kostbaare, trotse marine, die tot verkwisting en zorgeloosheid geneigd is; men moest het op-

(*) Er had toen een zodanig verzuim bij het Ministerie plaats, dat de Maal, voor het vrij Amerika bestemd, en die in Máj 1788 moest afgaan, vier of vijf maanden lang in het Comptoir bleef, met diegeenen welke 'er naderhand blikwamen: zelfs weet ik niet of zij ooit afgevaardigd zijn. Dit verzuim deedt den Franschen in Amerika het grootste nadeel; het vernietigde het goed gevoelen, dat men van hunne nederlagen en regeering hadt: het was dies te wraakbaarer, door dat de *Cato*, waar mede ik stond te vertrekken, en andere Schepen te vergeefs aanboden om de Maalen met brieven mede te neemen.

opzicht over die onderneemingen niet vertrouwen aan Banquiers (Wisselhandelaars) te Parijs, die, als te ver van de plaats der onderneeminge zijnde, de misbruiken noch zien noch afschaffen konden. Alle d'a dwaasheden, en vooral die van pracht in te voeren ter plaatse waar niets dan eenvoudigheid moest zijn, en het opzicht te vertrouwen aan menschen, die 'er geen het minste belang bij hadden, hebben eene uitgave van bijna twee millioenen in een jaar tijds te wege gebragt. Waar uit volgt, dat het Ministerie, *uit spaarzaamheid*, eene nuttige, doch kwalijk begreepen, inrichting wil afschaffen. Zonder twijfel moet men de spaarzaamheid prediken; maar deeze afschaffing, die voor de correspondentie met de Fransche eilanden zeer billijk, en zeer staatkundig is, is voor het vrij Amerika ongerijmd en onstaatkundig, vermits zij het cenig middel beneemt, dat wij hebben, om met deszelfs inwooners gemeenschap te houden, vermits 'er geen 7 à 800 koopvaardijfchepen zijn, die elk jaar in onze havens, zo voor de Vereenigde Staaten als voor onze eilanden, geladen worden, vermits deeze stoorring van relatien den Amerikanen kan noodzaaken, om zich met de Engelschen, die pakketbooten en schepen op hunne kusten zenden, sterker te verbinden (*).

Vaarwel, mijn vriend, de wind is goed; wij gaaen het oogenblik om sloop te gaan. Ik zuchte van ongeduld; alles wat mij omringt bekommert en ont-rust mij; tot de toonen van den nadruk en het patrio-

(*) Zie over die pakketbooten, en die welke onlangs angelegd zijn, één der volgende brieven.

trio
voor
keur
bep
kwa
men
zijn
of w
te b
uitg
Voor
wees
ik h
denk
voor
bors
Wat
inâde

E
stad
geha
wille
mijn
dat
De
takke
de g

triotismus, alles ontrust mij en komt mij verdacht voor. Zodanig is de verderflijke invloed der willekeurige Regeeringen; zij verbreeken alle banden, zij beperken het vertrouwen, zij geeven aanleiding tot kwaade vermoedens, en noodzaaken gevolgljik de menschen, die gevoelig en jaloers op hunne vrijheid zijn, om zich af te zonderen, om ongelukkig te zijn, of wel om steeds te vreezen van zich in zwaarigheid te brengen. Ik schilders u hier het verdriet, dat ik uitgestaan heb sedert het droevig tijdbegin van 1784. Vooral ben ik sedert zes maanden nimmer gerust geweest, als door mij tegen het verdriet te verzetten; ik heb geen nieuw gezicht gezien, dat mij niet verdinkingen heeft ingeboezemd. Deeze toestand was voor mij te geweldig. Binnen eenige uren zal mijns borst ruimer, mijne ziel zonder bekommering zijn. Wat geluk zal ik genieten, als ik eene vrijere lucht inademe!

T W E E D E B R I E F.

Over den Koophandel van Havre-de-Grace.

Een kundig man, die den koophandel van deeze stad wel heeft nagegaan, die goede memorien heeft gehad, heeft mij zijne verkregene kundigheden wel willen mededeelen; en ik haaste mij om u dezelve op mijn beurt deelachtig te maaken, als verzekerd zijnde dat deeze bijzonderheden uw belang zullen opwekken.

De koophandel van Havre-de-Grace wordt in vier takken verdeeld, die der Colonien, de slavenhandel, de groote en kleine scheepvaart.

De

De koophandel met de Colonien is sedert den vrede van 1762 verdubbeld; de uitvoer van goederen der Colonien is bijna driemaal grooter geworden. De ontvangst aan het Tol-Comptoir, die meer dan verdubbeld is, bewijst die toeneemingen; en men twijfelt geenzins, dat zo de ontworpen plans, tot vergrooting van deeze stad, worden uitgevoerd, dezelve niet één der bloeiendste handelplaatsen zal worden.

Aldaar worden jaarlijks 120 schepen voor de eilanden uitgerust, waar van 30 van 350 à 450 tonnen; de overige van 150 à 240 tonnen. 'Er is geen haven alwaar de ladingen rijker zijn; men begroot dezelve, door malkander op 300 à 350 duizend Livres. Behalven de eetwaaren, waar in hunne Ladingen bestaan, als pekelfleesch, boter, spek, zalm, stokvisch, versche haring en bokking, boom-olij, wijn, brandewijn en meel, bestaan dezelve nog in alle de artikelen van onze manufactures, als zijde stoffen, grove en fijne kramerijën, lijnwaaten, ijzerkramerij, zilverwerk, juweelen, kastoorhoeden, goude en zilvere galonnen, meubelen, spiegelglazen, modes, kleederen, kanten, horlogien, ijzere ketels; schrijnwerkers en wagenmakers werk, vathout, hoepels, teenen, dakpannen, baksteenen, vloersteenen van Caen, aardewerk van Rouaan en Havre-de-Grace, talk, kaarfen, enz.

De Koophandel van Guinée hieldt, vóór den vrede van 1762, slegts drie of vier schepen aan den gang. De dubbelde premie, naderhand aan den slavenhandel toegelegd, heeft dezelve tot 30 doen vermeerderen.

De ladingen in 't algemeen bestaan in Oost-Indische lijnwaaten, Rouaansch linnen, zijde stoffen, roedjes van Beauvais, brandewijn, appeldrank; genever (deeze laatste is doorgaans in Holland gestookt), snap-
haa-

naar
kom
ijzen
zilve
ris,
fone
D
del
zeer
lege
waan
trou
E
den
guin
fen

C
gema
vond
ik v
noon
en a
dat v
de e
ren
af te
van
zoda
Bord
vrie
leve
snap
300
noen
van

naanen (*), pistoolen, fabels (in 't algemeen uit Luik komende) mesfen, klein glaswerk, ijzer in staven, ijzerkramerij (uit Duitschland komende), kramerij, zilverwerk, juweelen, werken van staen, koraal, cauris, koper, tin, lood, buskruid, lakens van Carcasone, zo in stukken als in mantels, enz.

De blaauwe guinees van Rouaan zijn voor dien handel lang gezocht geweest; en dit zal u toonen, hoe zeer, voor den welvaart des koophandels, 'er aan gelegen is, dat men zich toelegt, om altoos goede koopwaaren te leveren: de natiën laten zich niet lang door trouwlooze behandelingen om den tuin leiden.

Een Werkmeester te Rouaan hadt het middel gevonden, om de Oost-Indische blaauwe, gestreepte, geruite guinees, en de goede koleur van dat land, na te bootfen. Dezelve werden op de kust van Guinée met gree-

tig-

(*) Deze snaphaanen, voor den slavenhandel, worden te Luik gemaakt. Toen ik in 1787 één van die werkhuizen bezocht, bevondt ik mij aldaar met een koopman van Bordeaux, wiens naam ik verzwijgen zal, om zijne eere te spaaren. De werkmeester woonde hem snaphaanen, die hij voor 6 guld. het stuk verkocht, en anderen voor 6 guld. 10 stulv. Ik vraagde hem de reden van dat verschil. Hij zeide mij, dat hij, om de kroon van Frankrijk, de eersten niet zou willen beproeven; en dat hij gaerne de anderen zou affchieten, om dat zij beproefd waren. Door de eersten af te schieten niet gekwetst of gedood te worden, was eene zaak van loterij. Ik was verduurwaardigd over de gruwelijkheid, om zodanige snaphaanen te koopen en te verkoopen, en spoorde den Bordeauxen koopman aan om de tweeden te kiezen. Mijn vriend, zeide hij tegens mij, met die fraaije gevoelens van menschlievendheid moet men in 't Gasthuis sterven. Ik zal duizend snaphaanen van de eerste soort bestellen, en dan voornaamlijk 300 guldens bespaaren. — En de wezens die aldus redeneeren noemen zich menschen! Zij schatten het leven of de vermluking van een mensch op 10 suivers!

tigheid gezocht. Als 'er een schip uit Europa aankwam, vraagde men toen, of het Rouaansche guinees medebragt. Haare fraaiheid was oorzaak dat zij hooger dan de Oost-Indische geacht werden. Sedert is haare achtig allengskens gedaald; en deeze daaling moet aan verschillende oorzaken toegeschreeven worden; het zij dat men niet de indigo of de qualiteit der lijnwaaten spaarzaam handelt, het zij dat men den voorrang van de zelfde lijnwaaten boven de Hollandfche niet kan staande houden, of dat in 't bedriegen geen voordeel meer is; als men voor Oost-Indische guinees geeft dat 'er niet van is; zeker is het dat de Rouaansche guinees weinig uitgevoerd, en zelfs op de kust geschuwd worden. Om de Afrikaanen te bedriegen, stapelen de kooplieden hunne guinees in vaten op mal-kander, en vermengen dezelve met laagen van peper of andere specerijen: zij hopen hun te doen gelooven, dat die lijnwaaten uit Oost-Indiën komen, om dat deeze laatsten in 't algemeen eene specerijreuk hebben, een reuk, welke de Indische luchtstreek eigen is, en niet nagevolgd kan worden. Men moet over zijn Land van schaamte blozen, als men die snoode bedriegerijen verhaalt. Wat denkbeeld moet men zich maaken van kooplieden, die op zo zwakke, zo onzedelijke gronden hunne hoop vestigen! Waarom bemerkten zij niet, dat daar zij met buitenlandsche mededingers even zo listig als zij te kampen hebben, hunne arglistigheid niet in staat is om hunne klaarziende oogen en hunne openbaare bestraffing te ontdekken? Komt men dan naderhand gemaklijk weder in 't vertrouwen van een Land, dat men is waardig geweest te verliezen? De goede trouw is de ziel van den koophandel en de nijverheid; geen van beiden kan

v
kan z
waarh
naar
zullen
om d
De
fchen
neger
fcheid
flaven
rechts
den
van h
de aan
Sin,
levert
bragt
roofd
ten r
de vo
hebbe
de Z
Het
hande
eene
die a
zelfs
zijn.
van d
lingen
welke
gen,
en zo

kan zich lang zonder haar staande houden; en deeze waarheid zal van dag tot dag meer bespeurd worden, naar maate de kundigheden zich zullen uitbreiden: zij zullen de kooplieden tot de deugd te rug brengen, om dat deeze alleen de weg van het fortuin is.

De Franschen gebruiken ook *Piasters* tot den Guineeschen handel, en dezelve zijn vooral tot de vrijkoopng der niegers bestemd; want men moet een behoorlijk onderscheid maaken tusschen de vrijkoopng en den directen slavenhandel der Zwarten. De slavenhandel wordt rechtstreeks met de Afrikaanen en op de kusten van den Franschen handel gedreeven; zij strekt zich uit van het Fort *St. Louis* tot dat van *Gorée*, en besluit alle de aangrenzende landen van het inwendige, als Cayor, Sin, Sallum, de Oualos, de Poulos. Deeze handel levert alle jaaren omtrent 2200 Zwarten, welke aangebragt worden, zo door de Mooren, die dezelve ge-roofd hebben, als door de Vorsten die ze hebben laaten rooven. Op deezen handel is het, waar op alle de voorwerpen van ruiling, waar van wij gesproken hebben, toegepast worden: dezelve is de bron welke de Zwarten tot minder prijs levert.

Het overige der Zwarten, oneigenlijk van Franschen handel genoemd, is wezenlijk slegts het product van eenen vreemden handel. Hetzelve bestaat in Zwarten, die aan de Engelsche en Portugeesche Comptoiren, en zelfs tot *St. Eustatius* toe, met *Piasters* vrijgekocht zijn. Hier uit moet men besluiten, dat de voordeelen van dien eerloozen handel in de handen van vreemdelingen overgaan, vermits van omtrent 20,000 slaven, welke de Fransche kooplieden in onze Colanien brengen, omtrent 18,000 van eenen vreemden handel zijn; en zo gij die soort van Zwarten het stuk op 400 *Liv.* brengt,

brengt, is het klaarblijkelijk, dat alleen dat gedeelte der Zwarten, uit de balans van koophandel, alle jaaren 7,200,000 Liv. in geld trekt. Voegt bij deeze som den prijs van tien duizend Zwarten, die door buitenlanders ter sluik op onze eilanden ingevoerd worden, en gij kund alsdan oordeelen, dat die aanfootlijke wijze van volk te werven in Afrika, om onze eilanden te bebouwen, Frankrijk jaarlijks meer dan 20 millioenen kost, die in vreemde handen overgaan.

De Retouren der schepen, welke naar de kust van Guinée, en van daar naa de eilanden stevenen, bestaan in wit gemaakte suiker, ruwe of ongezuiverde koffij katoen, indigo, cacao, gember, onbereide huiden, verf hout, ingelegd werk, confituren, sterke dranken, siroopen, enz.

Die levensmiddelen en koopmanschappen worden vervolgens ten deele buiten 's Lands gevoerd. Voor de consumptie van 't koningrijk blijft niets anders over, als het katoen in 't geheel, een gedeelte der suiker van *St. Domingo*, een gedeelte der Martinique koffij; het overige van de suiker, koffij en indigo, zo van *St. Domingo* als van de andere eilanden, wordt, over zee en over land, naar buiten gevoerd. Deeze ladingen worden door Hollandfche schepen, en die van Hanze-Steden, ingenomen. Het geen over Land verzonden wordt is, als Contrebande, voor Zwitserland, Duitschland, Lotharingen, en Oostenrijksch Vlaanderen bestemd.

De groote scheepvaart, die Spanje, Portugal, Italie, Rusland, enz. bevat, heeft een groot getal schepen in gebruik; maar dezelve behooren niet allen aan Havre-de-Grace; de meesten zijn het eigendom der kooplieden van *St. Valerij* aan de Somme, *Dieppe*, *Caen*

en

en Ro
meen
werkh
Lijon
Quent
Van
gal te
felen
brande
uit de
gen,
ben,
huiden
Lingot
Zij
oranje
goeder
het pa
Norma
Dee
len de
ren,
den,
den la
uit hoe
geduur
vreemd
gewas
waaten
Van
feille d
en Gra
gebragt
I. D

en Rouaan. De ladingen van die schepen zijn onge-
meen kostbaar; zij bestaan in goederen uit alle de
werkhuizen van het koninkrijk, even als die van
Lijon, Parijs, Rouaan, Amiens, Abbeville, Saint-
Quentin, enz.

Van de schepen, welke of uit Spanje of uit Portu-
gal te rug komen, bestaan de ladingen in voortbreng-
selen of koopmanschappen van die Landen; als wijn,
brandewijn, fruiten, weedeas, wol, en goederen, die
uit den handel der beide Indiën, of uit de bezittin-
gen, welke die beide koninkrijken in Amerika heb-
ben; voortkomen; als indigo guatimalo, couchenilje,
huiden, verfhout, muntspecien, goud en zilver in
Lingotten of Baaren; enz.

Zij brengen uit Italie te rug boom-olij, citroenen,
oranje-appelen; drogerijen, zwavel en Levantische
goederen. Havre-de-Grace is voor alle die zaaken
het pakhuis van Parijs, Picardie, opper- en neder
Normandie, Cliampagne; enz.

Deeze Fransche schepen nemen geen levensmidde-
len der Colonien in, om ze buiten 's Lands te voe-
ren. De Hollanders, Hamburgers, Dantzigers, Zwee-
den, en Deenen zijn in 't bezit van dien uitvoer; door
den laagten prijs waar voor zij de vrucht aanneemen,
uit hoofde der maatigheid en bezuiniging; welke zij
geduurende hunne reizen in acht neemen. Deeze
vreemdelingen brengen daarentegen de zaaken van 't
gewas huns Lands, hout, hennip, pek, teer, lijn-
waaten voor guinees, enz.

Van November tot Maart wordt de handel van Mar-
seille doorgaans gedaan door de schepen van St. Malo
en Grandville; welke aldaar stokvisch van hunne vangst
gebragt hebben. Zij verkrijgen de voorkeur boven

L. DRELL

E

al-

alle andere schepen, om dat zij zich met eene maatige vracht vergenoegen, liever dan geballast te rug te komen.

Sedert eenige jaaren worden twee of drie schepen van middelbaare grootte, met ruwe suiker geladen, afgezonden naar Flume en Trieste, alwaar voor rekening van den Keizer suiker-rafinaderijen aangelegd zijn.

De enge ruimte, binnen welke Havre-de-Grace besloten is, heeft niet toegelaaten aldaar werkhuizen noch suiker-rafinaderijen aan te leggen.

In de buitrenstreekē der stad heeft men in de daad eenige plateelbakkerijen aangelegd; het sijn aardewerk, dat daar uit voorkomt, is fraai, en wordt naar de Colonien gezonden. In de werkplaatsen der voorstedē worden gemaakt alle de grootē ijzerkramerijen en de ijzere werktuigen voor de bebouwing der landen in de Colonien. De afstrek daar van is zeer groot. De onderneemers derzelve hebben 'er een groot fortuin mede gemaakt. In die zelfde voorstad heeft men sedert eenigen tijd, eene suiker-rafinaderij aangelegd, die eenen zeer goeden opgang gemaakt heeft. Eindelijk ziet men, nabij Havre-de-Grace, eene tichelbakkerij, die aan het gantsche Land tichelsteenen voor den bouw der huizen levert; zij worden zelfs naar de Colonien gezonden.

De kleine scheepvaart wordt in twee takken onderscheiden; de eerste is de scheepvaart, welke een twaalfstal schepen uit die haven naar Baljonne, Bordeaux, Nantes, la Rochelle, St. Malo, en Duinkerken doen, waarheen zij goederen brengen, en wederom andere van daar te rug brengen; de tweede is de scheepvaart, welke zeer kleine schepen uit Havre-de-Grace naar verscheidē havens der provincie van Normandie doen, als

Rouan,

Rouan
flour,
der te
noodz

Na
naalen
wendi
geene
len le
der pr
bekom

De
ven do
de Dee
fers, l

Uit
geladen
meel;
slijpste
dewijn
ten, zi
ker vo

15
de alge
gezoute
wijnen

De le
uitgestre
boter,
Guinée,
hair, b

Rouan, Caen, Dieppe, St. Valerij in Caux, Honfleur, enz. Zij brengen daar heen, en van daar weder te rug de koopmanschappen, welke voor het leven noodzaakelijk zijn.

Na alvorens die verscheide takken van den nationaal uitvoer doorgelopen te hebben, is het noodwendig die van den uitvoer te overweegen. — Ik zal geene bijzonderheden voorbijgaan, om dat zij u zullen leeren, welke artikelen wij in 't vervolg, tot minder prijs, uit de Verenigde Staaten zullen kunnen bekomen.

De buitenlandsche handel wordt voornaamlijk gedreeven door de Engelschen, de Hollanders, de Zweeden, de Deenen, de Hanze-Steden, weinig Pruisken, Zwitsers, Portugeesen, en eenige Spanjaarden van Bilbao,

Engeland, Schotland, Ierland.

Uit Engeland go à 110 schepen van 60 tonnen, geladen met lood en tin in blokken, verffstoffen, koorn, meel; 15 à 20 schepen geladen met steenkolen, smits slijpsteen, vitriool. Zij voeren te rug wijn, brandewijn, kamerdoeken, lijnwaaten, modes, gips, linnen, zijde kousen; en de koofschepen, koflij en suiker voor Holland of de Hanze-Steden.

15 à 20 Schotsche schepen, brengende tabak voor de algemeene pakt; 5 à 6 kleine schepen, brengende gezouten zalm in vaten, en altoos te rug voerende wijn en brandewijn; doch eertijds thee, lijnwaaten, enz.

De Ierlanders drijven eenen meer aanhoudenden en uitgestrekter handel in pek, vleesch, spek, tongen, boter, talk, kaarfen en zalm voor de Coloniën en Guinée, raauwe huiden, ossehoornen, osse- of koe-hair, bereide geitenvellen. Hunne retouren bestaan

in wijn, brandewijn, thee, lijnwaaten van Rouaan, kamerdocken van Beauvais en Kamerik, hoepels om hunne vaten te kuipen, enz.

Holland.

De Hollanders bragten voorheen goederen uit alle de deelen van Europa, uit het Noorden, uit Italie, uit Spanje. Sedert de verhooging van het lastgeld en de inkomende rechten op de buitenlandsche schepen, welke uit de havens van Frankrijk in de Middellandsche Zee en in die van het Westen komen, doen zij die scheepvaart niet meer. Dit is eene zaak van weinig aanbelang; mischien is het 15 of 20 Reizen minder. Zij vergenoegen zich met den invoer der levensmiddelen van hun gewas: zelfs komen zij ballastscheeps, om onze suiker, onze koffij en de goederen van onze fabrieken en manufacturen te haalen. Zij leveren ons daarentegen specerijen, drogerijen, allerhande guinees voor den handel van Afrika, enz.

De Hollanders hebben veel verloren, sedert dat de nabuurige natiën hunne belangen beter hebben leeren kennen. Zij waren, nog niet meer dan twintig jaaren geleden, de Commissionarissen van geheel Europa. Men schreef naar Amsterdam, uit Petersburg, uit Stokholm: zend ons een rijtuig van Parijs, modes van Parijs; en Zweden zelfs deedt het om zout. Heden-daags brengen wij zelven die goederen; doch zulks belet de Hollanders niet, dat zij nog veel voordeelen boven ons hebben.

Zweden.

8 of 10 schepen van 200 tonnen, geladen met ijzer in staven, staal, ijzer- en koperdraad, aluin, pek, teer en greene planken.

Te

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 69

Te Bordeaux laden zij wijn, te Brouage zout, suiker en koffij, eenige weinige katoene lijnwaaten en stoffen van Rouaan, Lijon, Tours, wijnen van Bourgogne en Champagne, fruiten, enz.

Denemarken.

45 of 50 schepen, van 140 tot 160 tonnen, geladen met de zelfde goederen als de Zweden; en daar benevens met gezouten makreel in vaten, riemen om te roeijen, teer, pek, traan. Zij komen van daar ledig te rug, of even als de Zweden geladen, met meer stoffen, om dat zij rijker, en de moden daar meer in trek zijn dan in Stokholm.

Hamburg, Dantzig, Bremen, Lubek.

Hamburg drijft eenen grooten handel; zijne schepen brengen bergaluin, pek, hennip, koper en peltcrij, ijzer-blik, ijzer in staven, wol, geel wasch, greene planken, Haarlemmer streept, lijnwaaten, platiljes voor den Guineefchen handel, gemeene azuursteen, lood in blokken, vertind en onvertind ijzer-blik in vaten. Zij voeren het drie-vierde der Amerikaansche goederen, in suiker, koffij en indigo te rug.

Dantzig. Zijne schepen brengen greene planken, welke men sloopshout noemt, om de overloopen der schepen te maaken, eenige masten, veel koorn. Zij voeren suiker en koffij der Colonien te rug.

Bremen en Lubek. 3 of 4 schepen die dezelfde goederen als *Dantzig* brengen. Zij voeren dezelfde artikelen te rug. Bremen haalt daarenboven ruwe suiker voor de suiker-rasfaderijen.

De Pruisen komen zeer zelden, en hunne lading is dezelfde als die der Hanze-Steden.

Rusland.

Deeze handel is gewigtig. Maar de Rusfen komen weinig in onze havens, en dit is een groot nadeel voor den koophandel. Mifchien zal de vermindring van het lastgeld met dat van eerste aankomst hen aanzetten om 'er meer te komen, en den Oceaan, die zij zo wel als wij beginnen te kennen, over te steeken. Zij brengen, teer, pek, masten, greene planken, paardenhair, zeildock, fijne en gemeene pelterijen, ijzer in slaven, hennip, talk, vischlijm, geel wasch. Zij voeren te rug veete goetereu uit de werkhuizen van Lijon, Parijs en Rouaan, zilverwerk, juweelen en galanterijen, rijke en prachtige meubelen van waarde, rijtuigen.

Portugeezen.

In onze havens komen zelden Portugeefche schepen; en sedert meer dan negen jahren heeft men 'er slechts twee te Havre-de-Grace gezien, het zij uit hoofde van het lastgeld, waar aan zij onderhevig zijn, of om dat de Franfche schepen, die aldaar den handel op Portugal doen, 'er tot minder prijs laden. Hurre goederen worden ons door onze schepen toegevoerd, en wij brengen hun manufacturen van Lijon en Rouaan, onze meubelen, galanterijen en kramerijen.

Te Havre-de-Grace komen zeer weinig Spaanfche schepen. Zij brengen bijna niets anders dan wol van Bilbao, en keeren ballastfcheeps te rug. De schepen die bevracht worden neemen, voor Cadix en Barcelona, in manufacturen van Amions, Nogent-le-Rotrou, Elronf, Louviers, Maris, Abbeville, Rijsfel, Reims, St. Quentin, Sedan, in lakens, pluches, pammes, cal-

le-

lemandes, moquettes, Utrechtsch fluweel, baracans, kamelotten, étamines, wasch en waschkaarsen.

D E R D E B R I E F.

Reize naar Zee.

Boston, 25 Julij 1788.

Eindelijk bevinden wij ons in het land der vrijheid, na dat wij een-en-vijftig dagen op den Oceaan gezwoven hebben. Schuilplaats der vrijheid ik wensch u geluk..... Ach waart gij nader bij Europa! zo veel vrijheidsvrienden zouden er niet langer te vergeefs zuchten.

Ik ging den 3 Junij, 's avonds, aan boord van het schip *Cato*, dat in Amerika gebouwd was, doch aan Hollanders toebehoorde (*), en naar Boston zeilde. De Capitein *Stevens*, die het voerde, is voor een kundig Zeeman bekend; boven die verdienste bezit hij nog inneemende hêdarnigheden, veel vriendelijkheid, en een edelmôedig karakter. Vijf of zes passagiers, die te vergeefs gehoopt hadden op een koninglijke Paketboot scheep te gaan, bedienden zich van dezelfde gelegenheid.

Gij

(*) De Hollandse huizen van negotie, welke met het vrij Amerika handelen, hebben van het gebruik der Hollandse schepen geheel afgezien, welke, om dat zij veel zwaarder dan de Amerikaanse schepen zijn, tot den overstogt meer tijd besleeden. Ik heb naderhand gehoord, dat dit schip, 't welk eene andere reize naar Marseille gedaan heeft, aldaar aan een Fransch huis verkocht is. Deze verkoop van in Amerika gebouwde schepen maakt een stuk van handel uit, die zich eens zal uitbreiden, en de Amerikanen groote voordeelen aanbrengen.

Gij verwacht zonder twijfel niet van mij, waarde vriend, die langdraadige beschrijvingen, welke men bij de oude reizigers aantreft. Ik wil de waarheid zeggen, en zal derhalven zeer eenvoudig en zeer kort zijn.

Naauwlijks bevond ik mij aan boord, of ik onderging het lot van bijna alle de lieden, die voor de eerste maal sloop gaan. Ik had nogthans verscheide maalen het Kanaal overgevaren. Mijne onpasfelijkheid duurde zes en dertig uren. Ik at noch dronk niets; ik bleef te bed, en gaf de zorg voor mijne herstelling aan de natuur over. Het gevolg was even zo als ik voorzien had. Twee dagen daar na volgde ik mijne gewoone levenswijze, of liever ik schikte mij naar die welke ik aan boord in gebruik vond. Ons gewoon ontbijt was thee, koffij of chocolaat; ons middagmaal vleesch, moeskruiden, wijn en bier, geen koffij, en zelden sterke drank; ten vijf uren dronken wij thee; en ons avondeten bestond in eijeren en rijst.

Gij, mijn vriend, houd veel van omstandige verhalen in reisbeschrijvingen; de volgende, betrekkelijk tot onze levenswijze, kunnen u nuttig zijn, zo gij ooit eene langduurige reize onderneemt. Waarom trekt men, op de Fransche schepen, niet meer voordeel uit de ondervinding der Engelschen en Amerikanen over dien leefregel? Wij zouden door die droevige zorgeloosheid niet alle jaaren zo veel matrozen verliezen.

De Amerikaansche schepen hebben in 't algemeen goede mondbehoefkens, en wel in overvloed. Hun pekervleesch is bijna zo goed als het Ierlandfche. Wij aten aardappelen tot op het oogenblik dat wij te Boston aankwamen. Dit zal u zonder twijfel verwonderen;

ren;
ten,
Dees
troer
geno
punc
ken.
die k
den
deze
het
daar
foort
den
gens
O
Hun
kens
bijt
kaas
zij d
bier
heid
D
matr
zeer
H
om
zaak
men
dan
was
stont

ren; want in Frankrijk is men algemeen van gedachten, dat zij in 't voorjaar uitloopen en slegt worden. Deeze aardäppelen waren in Holland geteeld. De citroenen, waar van de Capitein twee kisten hadt medegenomen, kwamen ons wel te pas om limonade en punch te maaken, welke de Amerikanen veel gebruiken. Wij maakten ook een goed gebruik van de uijen die hij aan boord hadt. De Amerikanen van het Noorden vermaaden dit gewas voor hunne tafel, en teelen dezelve niet voort, als om ze aan de Amerikanen van het Zuiden en de eilanden te verkoopen. Wij aten daar van alle avonden een sop. Ik bevond dat die soort van sop de verduwing bevorderde, en den mond den onangenaamen smaak benam, welke men 's morgens ondervindt.

Onze matroozen bekwamen ook zeer goede kost. Hun middagmaal bestondt in gezouten rund- of varkensvleesch, of stokvisch, en aardäppelen; hun ontbijt en avondeten in thee, koffij, beschuit, boter en kaas; somwijlen gaf men hen brandewijn of rum, en zij dronken, als hun gewoone drank, een dun bitter bier, waar aan onze Capitein hunne goede gezondheid toefchreef.

Deeze matroozen waren, even als de Amerikaansche matroozen, met welke ik naderhand gevaren heb, zeer godsdienstig.

Het is zeer lastig van Havre-de-Grace te vertrekken, om zich naar Amerika te begeeven; men is genoodzaakt tot boven het eiland Wight te zeilen, waar door men dikwijls veel tijd verliest. Wij besteedden meer dan vier dagen om het kanaal uit te zellen. De zee was zeer stil; doch toen wij in den Occaan kwamen stont dezelve zeer hol en onstuinig. Het sterk slij-

geren van 't schip, waar aan ik niet gewoon was, maakte mij weder zee-ziek; doch eene naauwe regel in 't eeten en drinken bragt mij spoedig tot herstel. Moed, oefening, vertrooijingen van gedachten, geen onvoorzichtigheid in de wijze van voedsel te gebruiken, deese zijn de krachtigste hulpmiddelen tegen die zonderlinge ziekte, waar van men de waare oorzaak nog niet heeft kunnen bepalen, en die zulke onderscheidene toewallen oplevert.

Den 15 Junij ontmoetten wij een Engelsch schip, dat van de Walvischvangst op de kust van Brafilien te rug kwam, en reeds sedert elf maanden van Londen vertrokken was. Zijne vangst was ongelukkig geweest (*); en bestond in slechts tien vaten traan; welke, de ton tot 50 *Louis d'or* gerekend, 12,000 *Livres* bedragen. De eene helft daar van komt de Reders toe, de andere behoort aan het scheepsvolk, dat uit

(*) Dit ongeluk, dat de Engelsche schepen, tot de Walvischvangst bestemd, dikwijls overkomt, zal hun zonder twijfel wel den lust daar toe beneemen; het zal hun altoos onmogelijk zijn in dat opzicht den stijd om den voorrang met de Amerikanen uit te houden, die alles tot den Walvischvangst begunstigt, en die langer traan en visch tot minder prijs kunnen verkoopen, dan de Europeanen. De scherpzinnige *Smith* heeft dit reeds voorlang bemerkt. De Walvischvangst, zegt hij, verlaauwt in Groot-Britanie, ondanks de premien der regeering; premien die, volgens sommigen, voor wier berekeningen ik echter niet wil instaan, zo onmachtig hoog zijn, dat zij het grootste deel van hetgeen dezelve nuw opbringt betalen. *Die Smith sur la Richesse des Nations; (Koor der Rijkdom der Natien.)* B. IV. Cap. 6.

Zo het schijnt willen de Engelschen zich eene nieuwe Vischerij in de Zuidzee, ten Noord-Westen van Noord-Amerika, bij Nootka-Sund, openen. Men roemt de traan, die zij daardoor reeds bekomen hebben, als veel beter zijnde dan die der andere vischerijen.

uit den Capitein en 13 man bestaat. De kosten waren nog niet eens gedekt. Dit schip hadt weinig levensmiddelen; wij verzorgden het van de onze. Het nam onze brieven mede naar Europa. Hoe troostelijk zijn zulke ontmoetingen, in 't midden der schrikbaarende eenzaamheid van den Oceaan!

Na dit schip verlaaten te hebben, wierdt de Zee onstuimig. De benaauwde Zeeziekte taste mij op nieuw aan. Ik hield twee dagen het bed, en nam denzelfden leefregel in acht. Ik had eenen grooten dorst, de gekookte limonade was mijn enige drank; ik had geen tegenzin in de thee. Bij geluk had ik geen zwaare, maar eene ligte hoofdpijn; ik had geen lust om te leezen, en nog minder om mij met ernstige denkbeelden bezig te houden. Deze nietflagtigheid van den geest, een gevolg der afmatting van het ligchaam, is onverdraaglijk. In zódanige omstandigheid krijgt men ligt berouw, dat men al te roekeloos is scheep gegaan; alsdan besluit men tot het voorneemen van zich niet meer aan die verdrietelijke uitwerking der Zee bloot te stellen; een voorneemen dat weldra in den wind geslagen wordt, wanneer de gezondheid met het schoone weder wederkomt. Ik ondervond zulks toen ik ongevoelig mijne krachten en wakkerheid weder bekom. Door veel oefening gingen de werkingen van mijne maag, door mijne ongesteldheid gestremd, weder haaren gewonen gang.

Van den 15 tot den 26 kwamen wij weinig voorwaarts; wij hadden steeds met tegenwind of stilte te worstelen; doch wij moesten ons daar in troosten. Ik begaf mij tot het leezen, tot een diep gepijn, en tot duizend overweegingen over de ontwerpen, welke ik voorgenomen had uit te voeren. Ik was te

wel

wel overreed, dat ik in mijne voorneemens niet konde slaagen, dan wanneer ik de Engelsche taal op eene ongedwongene wijze kon spreken en schrijven, en nam daarom het besluit om eenige uren te bestemmen tot de studie van het oppervlakkige dier taal, bij goede Schrijvers, en om de gewoonte der uitspraak te verkrijgen, door den ommeegang met de Amerikanen, welke zich aan boord bevonden, en ik begon weldra mijne vorderingen te bespeuren.

Om de overige uren, die na de andere/langzaam voorbijgingen, door te brengen, bediende ik mij van 't geen ik in de Bastille deed; ik verdeelde mijn tijd in verscheide bezigheden, het leezen van Fransche boeken, de oefening van het Engelsch, overdenkingen, enz. Ik vermeerdeerde mijne kundigheid, en had 'er geen verdriet in.

Het werk van *Blair*, over de Rhetorica en de talen, viel mij in handen. Het is bij de Engelschen zeer geacht. Door dat werk met aandacht te bestudeeren, zag ik dat deszelfs stijl veel overeenkomst hadt met dien van onze Fransche Schrijvers; ik besloot daar uit, dat mijn taak, om mij in de Engelsche taal tot volkomenheid te brengen, daardoor minder moeilijk zou zijn.

Ik viel toen op een denkbeeld, dat ik niet moest verliezen, om dat ik het eens zal kunnen ophelderen. Een der grootste hinderpaalen om de menschen nader tot elkander te brengen, en in een eenig huisgezin te verëenigen, is zekerlijk de verscheidenheid der talen; want de menschen behoorden van de spraak geen gebruik te maaken, als om malkander te verstaan, dewijl malkander te verstaan het middel is om malkander te achten en te beminnen. Daar uit volgt, dat vol-

ke-

keren, welke genegen zijn in eene naauwe verbindtenis met elkander te treden, en wier taalen ten opzichte van elkander niet geheel vreemd zijn, wel verzevan te trachten om de vreemde woorden en uitdrukkingen te vermeemigvuldigen, in tegendeel, ieder in hunne taal, de bewoordingen en de verzameling van spreekwijzen van de anderen behoorden aan te neemen. Deze handelwijze zou de studie van die taalen veel verkorten. Als men dezelve onder dat gezichtpunt beschouwt, zou men een vijand van het menschelijk geslacht en den vrede moeten zijn; wanneer men, zo als zekere Schrijvers doen, zich wilde verbinden om te behouden hetgeen zij het eigenaartige van iedere taal noemen.

Ik breidde dit denkbeeld nog verder uit, en zeide bij mij zelve: de Amerikanen moeten de Engelschen verfoeijen: zij moeten, zo zij het kunnen doen, hunne oorsprong trachten uit te wischen, om 'er geen spoor van over te laten. Maar overmits hunne taal hen altijd zal logenstraffen, moeten zij in hunne taal de nieuwigheden invoeren, welke zij in hunne Constitutie ondernomen hebben, en het zelfde grondbeginsel, naamlijk een menschlievend grondbeginsel, moet hen bestieren. Amerika moet de schuilplaats van alle menschen zijn; de Amerikanen moeten met alle de bewoners der Aarde in overëenkomst zijn; zij moeten trachten zich van allen te doen verstaan, om met allen in eene nadere verbindtenis te treden, en vooral met diegeenen, waar mede zij meer gemeenschap hebben, als de Franschen. — Wie zou hen derhalven beletten de spreekwijzen aan te neemen, welke der Fransche taale bijzonder eigen zijn? Waarom zouden zij, zo als men in Engeland doet, den spot drij-

ven

ven met een Franschman, die zich in 't Engelsch op de Fransche wijze uitdrukt? In de wijze van naturalisatie, die ik voorstel, is een dubbeld voordeel gelegen: de Amerikaanen komen in eene naauwere verbindtenis met andere volkeren, en verwijderen zich van de Engelschen; zij verzinnen eene taal die hun bijzonder eigen zal zijn, en alsdan zal 'er eene Amerikaansche taal zijn.

Een ander denkbeeld, over eene andere stoffe, maakte op mij eenen zeer diepen indruk; het was het *onnatuurlijke* van 't Zeemans leven. Door hetzelfde in alle zijne omstandigheden te beschouwen, scheen het mij toe, dat de mensch niet voor de Zee geschikt was, schoon zijn vernuft zo sterk heeft uitgeblonken, om dat element te bedwingen. Hij leeft daar alleen, afgezonderd van zijne vrouw en kinderen, en gevolgtijk verliest hij voor de eerste zijne tederheid, die door het huislijk leven geduurig aangekweekt wordt; hij kan de andere niet opvoeden; hij kan van dezelve niet tederlijk bemind worden. Wat kan eené Vrouw, alleen zijnde, doen? Daar zij geheele maanden achtervolgens alleen is, moet men zich dan wel verwonden als zij tot ontucht vervalt? Is zij getrouw, zo zal zij ongelukkig zijn, om dat zij altoos door bekommelingen gekweld zal worden. Het Zeemans leven is eene Loterij; men kan 'er veel in winnen en verliezen. De gewoonte nu van een zodanig leven geeft aanleiding tot buitengewoone verteeringen, sluit de orde en spaarzaamheid uit, sleept na zich de verkwisting, als men veel gewonnen heeft, en de liefde tot roof en plundering, als men verloren heeft. De Zeeman is, aan boord zijnde, gewoon op eenen meesterachtigen en trotfen toon te gebieden, en hij brengt dien

dien toon in zijn huisgezin en in de maatschappij over. Aan de grootste gevaaren en ongetrokken gewend; verliest hij *het gevoel van medelijden*; eens anders rampspoeden verwekken geen de minste aandoening meer in zijne ziel. De zwaare spijsen, de sterke dranken, strekken nog meer om zijne Inborst te verbitteren, en zijn bloed te verhitten. Eindelijk is de onzindelijkheid, die men op de schepen niet kan vermijden, een laatste hoedanigheid, die met het huislijk leven, en bij gevolg ook met het geluk, strijdig is.

Uit deeze beschouwingen volgt, dat een Republikeinsche Staat, die den vrede in zijnen boezem tracht te onderhouden, en de zedenleer boven alles stelt, het Zeemans leven, of ten minsten de Reizen van zeer langen duur, en in vreemde landen, niet behoort aan te moedigen; want de kleine scheepvaart is niet zo strijdig met het huislijk leven, vermits zij aan de matroozen tusschen beiden meer tijd overlaat, om in den schroot van hun huisgezin door te brengen. Ook bespeurt men een groot verschil tusschen deeze laatste en de anderen; zij zijn minder tot de geestrijke dranken geneigd, minder hardvochtig, en godsdienstiger.

Van den 26 Junij tot den 5 Julij hadden wij gestadig sijde en tegenwind. De wind was bijna altoos Zuid-West, en zelfs vlak West. Deeze streek houdt doorgaans de wind in die Zeeën, en wel bijzonder in dit faisoen. De Capittein zelde mij, dat men in Maart en April minder zulke winden hadt, zo dat men alsdan de overvaart in 30 of 36 dagen kan doch.

Wij ontmoetten onder weg veel schepen, en zulks verhooste ons. Wij vraagden aan allen naar hun bestek; doch zalden vanden wij eenige overeenkomst in die bestekken.

De

De drie-vierde deelen van die schepen waren Engelschen. Men merkte uit hunne bittere en verächtelijke antwoorden, dat zij den Amerikaanen het goed gevolg van hunnen opstand (*insurrectio*) nog niet vergeeven hadden. Onder die schepen bevondt zich een, dat aan de Oost-Indische Compagnie toebehoorde; en uit Bengale kwam. De eerste vraag, die ons de Capitein deedt, betref het Procès van den Heer *Hastings*. Hij vraagde ons of wij Engelsche papieren hadden; men gaf hem tot antwoord ja. Hij verzocht ons op eene vrij trotse wijze hem dezelve met onze sloep te zenden; men antwoordde hem op eene nog trotser wijze, dat, zo hij dezelve wenschte te hebben, hij dan zelf zijn sloep in Zee konde zetten. Hij verstondt die taal; zondt zijn tweede, met een stuk nankin voor den Capitein. Ik verhaal u deezen trek; om dat hij de Engelschen natuurlijk afschildert. Zij verbeelden zich wezenlijk de beheerschers van de Zee te zijn; een denkbeeld, dat ongevoelig gesmoord zal worden door het gevolg der kundigheden, en algemeene broederschap, waar toe de Engelschen, uit oorzaak van hunne Constitutie, reeds voorbereid moeten zijn.

De Capitein van een schip, van Duinkerken ter Walvischvangst uitgevaren, was beschaafder en vriendelijker. Hij was een Quaker van Nantucket; doch al het scheepsvolk was Fransch. Zijne vangst was gelukkig geweest; hij hadt agtien Walvischen gevangen.

De schepen tot de Walvischvangst bestemd, hebben altoos twee sloepen gered; om in Zee gezet te worden. Dit is eene zeer goede gewoonte, en ik ben altijd verwonderd geweest, dat men die niet op andere schepen volgde. Iemand kan in Zee vallen, en verdrinken; want vóór dat men de sloep in Zee kan brengen,

om

VER

om he
verloepWij
vische
rak van
wij ve
wegen
gingen
dig de
harpoc
zeer g(1)
kuten
een gro
en van
het wa
geheel
hoopen
buminn
zij ver
te hoor
aanfoud
hunne t
gen. V(2)
zeer v
met een
en een
werpt.
door sp
komen
dat zij
Zij heb
zo als e
't Latijn
hebben
dezelfde

Is I

om hem te helpen, is meer dan een quartier-uurs verlopen.

Wij zagen een groot getal van die ijsfelijke groote visfchen, welke bij de Amerikaancn eenen zo rijken tak van koophandel uitmaaken. In 't bijzonder zagen wij veel Spuitvisfchen (1), en Bruinvisfchen (2), die wegens de snelheid en gezwindheid van hunne bewegingen merkwaardig zijn, en Dolfijnen, zo merkwaardig door de verfcheidenheid hunner koleuren. Wij harpoenden een daarvan, en zijn vleesch fcheen ons zeer goed te zijn.

Van

(1) Deeze naam is die van een Visch, waar van op alle de kusten van Amerika eene groote meenigte gevonden wordt. Het is een groote Visch die, even als de Walvisch, waar na hij gelijkt, en van welken hij alleen in grootte verschilt, door de neusgaten het water blaast en in de lucht spuit. De Spuitvisch is echier eene geheel bijzondere foort van Visch. De Spuitvisfchen zwemmen bij hoopen, even als de Bruinvisfchen, en sebljhen de menschen te beminnen; vermits zij de booten en sloepen volgen, even als of zij vermaak schepten om het geraas, dat daar in gemaakt wordt, te hooren. Men heeft alleenlijk te fulten, om te maaken dat zij aanstonds omkeeren, en de fchepen naderen; maar uit hoofde van hunne buitengemeene kracht is het gevaarlijk hen te willen vangē. V.

(2) Het Zeevarken of de Bruinvisch, is een groote Zeevisch, zeer veel naar den Dolfijn zweemende; hij heeft een platte kop met een spitse neus, een zeer breede staart, een grâuwe huid, en een gat op den kop, waar door hij adem haalt; en water opwerpt. De Zeevarkens zwemmen bij hoopen, speelen op de Zee door sprongen te doen, en houden allen een zelfde streek. Zij komen fomtijds na genoeg bij fchepen, om gelegenheid te geeven dat zij gevangen worden. Hun vleesch is tamelijk zwartachtig. Zij hebben slegs een duim of twee spek, en knorren bijna even zo als de Varkens op het land; hetgeen dezelve *Zeevarkens*, in 't Laujn *Sus marinus*, doet noemen. Zij zijn heet van bloed; hebben ingewanden als die van een Varken, en zijn ook bijna van dezelfde smaak, doch hun vleesch is zwaar te verteerē. V.

Van den 3 Julij tot den 7 zworven wij tusfchen 51 en 66 graaden Lengte, en tusfchen de 42^e en 44^e graad van (Noorder) Breedte, bijna altoos in 't midden van mist of regen. Wij hoorden her maar eenmaal donderen.

Wij voeren niet ver voorbij het Zand-eiland, de fchrik der reizigers, waar reeds zo veel fchepen vergaan zijn, en nog alle jaaren vergaan. Daar het nu zeer weinig boven het vlak der Zee verheven, en bijna altoos met een dikken nevel bedekt is, laat het zich bezwaarlijk ontdekken. Dit eiland wordt flegts van een eenig huisgezin bewoont, en bovendien vindt men 'er wilde paerden. Dit huisgezin heeft de Engelsche Regeering daarheen laten brengen tot behulp der reizigers, welke ongelukkig aan dat onvruchtbaar land fchipbreuk lijdten. De Engelschen, en bijzonder de overige Europeaanen, lijdten aldaar meermaalen fchipbreuk dan de Amerikaanen, vermits deeze de ligging van dat eiland beter kennen, en het dus ontwijken. De Engelsche Regeering onderhoudt aldaar een vuurbaak.

Niet ver van de St. Georges-Bank ontmoette ons een Amerikaanfche Vifcher van Terra-Nova (*Newfoundland*). Hij gaf ons eenige verfche bakkeljauw, dat een groote troost voor ons was; want op het gevogelte na was het verfch vleefch reeds gebruikt, en het gezouten rund- en varkensvleefch ftondt ons tegen: eenē falade van aardappelen diende mij in plaats van alles. De Capitein gaf den goeden Vifcher daarentegen rund- en varkensvleefch. Deeze ruiling baarde mij een wezenlijk genoegen; zij maakte mij indachtig den eerften staat van het menschdom, waar van het denkbeeld zich altoos met meer zuiverheid en geluk verbindt. Het was de tweede Reize welke dit fchip

naar

haar
naars
op 20
dat f
gebrag
volgen
derwa
voorn
zo als
dikwij
Boston
het Z
veel z
rijken
zij zo
dies t
die ve
daarhe
middel
welke
zien,
beter,
Een
ik niet
gewel
val wil

(*)
hoeveel
gelever
onwaar
fche Bal
is; ma
op de a

wij tusſchen 51
42^e en 44^e graad
n 't midden van
nmaal donderen.
Land-eiland, de
veel ſchepen ver-
n. Daar het nu
verheven, en bij-
is, laat het zich
wordt ſlegts van
endien vindt men
eft de Engelfche
ot behulp der rei-
onvruchtbaar land
en bijzonder de
meermaalen ſchip-
deezee de ligging
et dus ontwijken.
aldaar een vuur-

ink ontmoette ons
Terra-Nova (*New-*
erſche bakkeljauw,
; want op het ge-
reeds gebruikt, en
h ſtond ons tegen:
e mij in plaats van
Viſcher daarente-
eeze ruiling baarde
aakte mij indachtig
om, waar van het
zuiverheid en geluk
ize welke dit ſchip
naar

haar Terra-Nova gedaan hadt. Het hadt 450 Cente-
naars bakkeljauw gevangen, waar van het Centenaar
op 20 à 24 Livres geſchat werdt. Het ſcheepsvolk van
dat ſchip, dat zeven weken op de Bank hadt door-
gebragt, beſtondt in negen man. De Capitein was,
volgens het gebruik, voorneemens eene derde Reize
derwaarts te doen: *Marblehead*, nabij Boston, is de
voornaamſte verblijfplaats van die Viſchers, welke,
zo als men ziet, veel geld winnen. Zij komen vrij
dikwijls in vijftien tot twintig dagen van de Bank in
Boston te rug. Het ſchijnt dat alſdan zij, welke voor
het Zuiden van Frankrijk of voor Spanje viſchen,
veel zouden winnen, als zij aanſtonds naar die koning-
rijken ſtevend, en hunne viſch aldaar verkochten;
zij zouden niet meer tijd daar toe noodig hebben, en
dies te meer winnen, vermits zij verſche bakkeljauw,
die veel beter en meer geächt is dan de gezoutene,
daarheen konden brengen: dit zou een krachtig hulp-
middel zijn om het den voorrang boven de Engelfchen,
welke de Spaanſche Marktplaatsen grootendeels voor-
zien, te geeven (*); deſgelijks konden zij de viſch
beter, verſcher en tot minder prijs leveren.

Eene bijzondere omſtandigheid van mijne Reize moet
ik niet vergeeten. Ik ſtak naar Amerika over, om de
gewelddaadigheid van Europa te ontvlieden. Het ge-
val wilde, dat de equipage van het ſchip, waarop ik
mij

(*) De Schrijver van eene nieuwe Reize naar Spanje brengt de
hoeveelheid Bakkeljauw, die jaartijks door Engeland aan Spanje
geleverd wordt, op 3 millioenen Piéters. Dit is nogthans eene
onwaarheid; het kan zijn, dat het beſloop van alle de buitenland-
ſche Bakkeljauw, die van buiten aldaar ingevoerd wordt, zo veel
is; maar Engeland levert dat niet alleen. Zie deſwegens Smith,
op de aangehaalde plaats, en de *aanmerkingen van den Lord Sheffield*.

mij bevondt, ten deele was samengesteld uit Hollandfche matroozen, allen aanhangers van den Stadhouder. De Capitein was, als een goed Amerikaan, van de Patriotsche partij, zo dat wij, in onze gesprekken, geen spotternijen spaarden. Onze schersterijen mishagden eenen Duitscher, die wel degelijk op ons vergramd werdt; toen wij (volgens zijne uitdrukking) ons in lasteringen uitlieten. Hij hadt veel moeite om, onder het rooken van twee of drie pijpen, zijne gramfchap te stillen. Ik bemerkte dat die Duitscher, die zo veel tederheid voor het despotismus hadt, en, volgens de gewoonte van zijn Land, onophoudelijk rookte, nooit ziek was (*).

Deeze Duitscher was nog het wonderlijkste wezen niet, dat wij aan boord hadden; 'er was ook de jonge Wilde, uit den stam der *Oneidas*, dien gij bij den Heer *de la Fayette* hebt kunnen zien. Deeze braave Franco-Amerikaan hadt hem in Frankrijk gebragt, om hem eene opvoeding te geeven, die hem in staat konde stellen om zijne landgenooten te beschaaven. Hij was echter daar in niet geslaagd, het zij uit gebrek van bekwaamheid in den jongeling, of misfchien uit andere oorzaken. Deeze Wilde was voor het overige welgemaakt, en zeer aanvallig; hij danste goed, speelde

(*) Men kan wel niet ontkennen, dat het gedrag en de uitdrukkingen van dien Duitscher belachlijk waren; doch aan den anderen kant moet men ook zeggen, dat de handelwijze van onzen Auteurs en zijn Capitein, die beiden de denkwijze van het Scheepsvolk wisten, niet van wraakzucht en haatlijkheid vrijgepleit kan worden. Wij vergenoegen ons met te zeggen, dat wij dergelijke gesprekken geheel afkeuren, vermits dezelve tot niets anders dienen, als om voorige verdeeldheden levendig te houden, en de gemoederen op nieuw te verbitteren. V.

de middelmaatig op de Dwarsfluit, en sprak het Engelsch en Fransch met veel vaardigheid; maar hij hadt in 't geheel geen denkbeelden. Hij was eigenlijk een groot kind, dat niets van den volgenden morgen wist. Deze kennelijke trek der Wilden hadt hij, na een verblijf van drie jaaren te Parijs, niet verloren. Ik wil nogthans hier uit geenzins besluiten, dat de Wilden in 't geheel voor geen opvoeding en beschaaving vatbaar zijn. Alvoorens hier aan te gelooven, zijn 'er andere proeven noodig, dan die welke tot nu toe gedaan zijn. (*)

Den 24 Julij kwamen wij, na eene Reize van 51 dagen, te Boston; maar het was niet zonder gevaar. De Capitein toegeslijk aan het ongeduld der Reizigers, liep, ondanks eene zwaare mist, de Baai in, en zeilde den gantschen nacht door. Ten 4 uuren 's morgens liet hij, vermits hij zijne gelegenheid niet recht wist, en zich verbeeldde nabij de vuurbaak te zijn, eenige kanonschoten doen; maar te vergeefs. Ten agt uuren

(*) Deze Wilde, te Boston komende, baarde daar even zo veel verwondering als te Parijs; want men ziet 'er nooit Wilden, en zij zijn reeds zo lang buiten dien Staat geweest, dat men 'er geen geheugen meer van heeft. Deze Onelda werd daarom overal wel gehandeld, zelfs door den Gouverneur. Een ander gelukkig toeval beguntigde hem te *New York*. De Gouverneur stondt juist op het vertrek, om met de Oneldas een koop wegens eenige landerijen te sluiten. Hij nam dien jongen Wilden met zich, en bejegende hem zeer vriendelijk. Doch nauwliks hadt deeze laatste, bij zijne aankomat, zijne oude landgenooten weder gezien, of de voorige neiging tot het leven der Wilden kwam weder bij hem op. Hij verkocht alle zijne effecten, besteedde het geld, dat daar van kwam, tot het drincken van Brandewijn, tradt in 't huwelijk met een *squab* (een naam die men aan de Vrouwen der Wilden geeft), en vergat Europa geheel en al.

uitren 's morgens bevonden wij ons, bij eenen zeer dichten nevel, een Pistoofschoot ver van een rotzenbank. Gelukkiger wijze was de wind niet hevig, en wij wendden zeer spoedig. Eenige secunden laater ware het schip verbrijzeld geweest. Intuschen waren wij uit onze onzekerheid nog niet gered. Een Vischers vaartuig kwam eindelijk bij ons; wij verzochten den Vischer bij ons op 't schip te komen. Hij deedt veel tegenstand; hij wist niet waar hij was, zeide hij, en wilde voor het verlies van 't schip niet verantwoordelijk zijn. Deeze reden was niet geschikt om ons gerust te stellen. De Vischer nam eindelijk op zich om ons als Loots te dienen. Maar niettegenstaande zijne plaatselijke kundigheden, bevonden wij ons op nieuw tuschen rotten en eilanden, welke de mist ons niet toeliet wel te onderscheiden. De hemel kwam ons nogmaals te hulp; de mist verdween, en de wind ons gunstig wordende, bereikten wij door het nauwste kanaal de Reede van Boston. Deeze stad, die op de wijze van een Amphitheater gebouwd is, vertoont zich op eene zeer bevallige wijze. Haare haven was vol schepen van bijna alle de natiën van Europa; en wij hadden niet, als bij alle die zelfde natiën, de nog meer vernederende dan lastige knevelaarijen der Tolbedienden uit te staan.

VIERDE BRIEF.

Boston, 30 Julij 1788.

Met wat innig genoegen, waarde vriend, betrad ik dit Land der vrijheid! Ik was de Zee moede, en alsdan worden de oogen, door den woesten Oceaan afgemat, op eene aangename wijze verlustigd door het zien van boschen, steden, en zelfs van menschen. Ik was het Despotismus ontvloden, en zou nu eindelijk het schouwtooneel der vrijheid genieten; ik zou nu een volk zien, waar bij de natuur, de opvoeding en gewoonte de gelijkheid der rechten ingeplant hadden, die men in alle andere Landen als een herfenschim beschouwt. Met wat genoegen beschouwde ik deeze stad, die het juk der Engelschen het eerst heeft afgeschud, die zo lang alle verleidingen, alle bedreigingen, alle de ijsfelijkheid van den Burger-oorlog heeft wederstaan! hoe gaerne wandelde ik in die lange straat, welkers eenvoudige houten huizen het prachtig kanaal van Boston omvangen, in 't midden van die pakhuizen, welke mij alle de voortbrengselen van het waerelddeel, dat ik verlaaten had, aanboden! hoe verlustigde mij de werkzaamheid der kooplieden, der ambachtslieden, der matroozen! hier was niet het lastig en verveelend gedruis van Parijs; niet dat onrustig, werkzaam, naar genot begeerig wezen, dat mijne landslieden kenmerkt; ook niet het bijzonder trots gedrag der Engelschen; neen, het was het eenvoudig, goed wezen, doch vol waardigheid, van menschen, die zich hunne vrijheid bewust zijn, maar die in alle menschen slegts hunne broeders, hunne gelijken zien. In deeze

straat

F 4

straat hadt alles het aanzien van eene nog niet lang gebouwde stad, die echter reeds zo vroeg eenen grooten welstand geniet. Ik verbeeldde mij in dat Salente te zijn, waar van het treffend penfeel van Fenelon ons een verrukkelijk tafereel heeft nagelaten. Maar de welvaart van dat nieuw Salente was geenzins het werk van één man, van een Koning of Minister; dezelve was de vrucht der vrijheid, die moeder van de nijverheid. Alles is snel, alles is groot, alles is duurzaam met haar. Eene koninglijke of ministerieele welvaart heeft, even als de koning of minister, slechts de duurring van eenige minuten. Boston verheft zich naauwlijks uit de ijsfelikheden van den Burger-Oorlog, en nochtans is zijn koophandel reeds bloeiend; het is nog geen eeuw in wezen geweest, en evenwel biedt het in zijnen omtrek, ten aanzien der kunsten, manufacturen, voortbrengfelen en wetenschappen, eene meenigte fraaije en belangwaardige beschouwingen aan. Ik zal u die beschouwingen mededeelen, welke ik, gedurende mijn verblijf aldaar, en bij eene tweede Reize, heb kunnen verzamelen.

De zeden zijn te Boston niet geheel en al zodanig, als gij dezelve beschreeven vindt in het werk, vol gevoeligheid, van den *Amerikaanschen Landbouwer*. Gij zult niet meêr dat wild Presbijterianismus ontdekken, dat voormaals alle vermaaken, zelfs dat van het wandelen, wraakte, het reizen op Zondag verboodt, en hun, die andere gevoelens toegedaan waren, vervolgdde. De Bostoners verbinden thans met de eenvoudigheid der zeden, de Franche aanminningheid, en die zagtheid in hun gedrag, welke de deugd nog beminnewaardiger maakt. Zij zijn voorkomend jegens vreemden, verplichtend jegens hunne vrienden, tedere echt-

ge-

genooten, bijna al te liefderijke Vaders, en zagt over hunne huisbedienden. De Muziek, die hunne Leeraars in voorige tijden als eene duivelsche kunst verbanden, begint thans een deel van hunne opvoeding te worden. In sommige rijke huizen hoort men de Fortepiano. Het is wel waar, dat die kunst aldaar nog in de wieg is; maar de jonge leerlingen, die dezelve oefenen, zijn zo zagt, zo gedienslig, en zo bescheiden, dat de hoogmoedige geleerdheid geen vermaak oplevert, dat gelijk staat met hetgeen zij verschaffen. Gave de Hemel, dat de Bostonfche Vrouwen niet, als onze Fransche Vrouwen, met de ziekte besmet mogen worden, om naar de volkomenheid in de Muziek te haaken! Die volkomenheid wordt nimmer verkregen als op kosten der huislijke deugden.

De jonge dochters genieten hier zo veel vrijheid als in Engeland, of als in Geneve, ten tijde toen men aldaar nog zeden hadt, en het nog eene Republiek was; zij misbruiken dezelve even zo min. Haare gevoelige en openhartige ziel behoeft hier geenzins de trouwloosheid der bedorven mannen van het oud werelddeel te vreezen, en de voorbeelden van die trouwloosheid zijn zeer zeldzaam. Men gelooft aan eene eed, door de liefde uitgesproken, en de liefde eerbiedigt dien altoos, of de schande zou den schuldigen voor altoos bevleeken. Gij ziet aldaar eene jonge dochter alleen met haaren minnaar in een ligt rijtuig naar het land vertrekken, zonder dat de beleedigende argwaan hunne zuivere vermaaken stoort.

Als Moeders worden de Bostonfche Vrouwen achterhoudend; haar gelaat is echter altoos openhartig, goed en mededeelzaam. Zij bemoeijen zich eeniglijk met haare huishouding, en denken om niets anders,

als om haare mannen gelukkig te maaken, en haare kinderen eene goede opvoeding te geeven.

Tegen den Echtbreuk hebben de Wetten Lijfstraffen, als de Kaak, de gevangenis voor eenen zekeren tijd, enz. verördend; zelden word aldaar de Wet te hulp geroepen; want bijna alle huisgezinnen zijn 'er gelukkig (1), en hunne zeden zijn zuiver, om dat zij gelukkig zijn.

De zindelijkheid, zonder pracht, is een van de kentekenen dier zedelijke zuiverheid; en deeze zindelijkheid wordt te Boston overal gevonden, in de kleeding, in de huizen, in de kerken. Niets is bekoorlijker dan het zien van eene Kerk of eene *Meeting* (2) op Zondag. De mannen dragen een goed lakens kleed; de vrouwen en kinderen zijn in Oost-Indisch of Engelsch lijnwaat uitgedoscht, zonder zich te mismaken met die geringe, niet noemenswaardige, siernaaden, welke het verdriet, de zinnelijkheid en de slechte smaak

(1) Op het einde des jaars 1783 werd die stad door een droefig voorval getrerd. Een jong meisje bragt zich om 't leven: zij was zwanger. Het openbaar gerucht beschuldigde haar Zwager, een getrouwd man, die, zo men zeide, door zijne harde behandeling haar tot dien wanhoopigen stap gebragt hadt. Dit voorval maakte een groot gerucht; 'er werden brieven voorgelegd en gedrukt; en 'er ontstonden partijen in de Familien. Nogthans werd de Zwager door twee achtbare mannen, de Heeren *Jabu Adams* en *Budouin*, welke die zaak grondig onderzocht hadden, verontschuldigd. Maar schulven wij een gordijn voor die verborgenheid. De droefheid, welke dit voorval genoegzaam bij alle de burgers van die stad verwekte, toont aan, hoe zuiver aldaar de zeden zijn.

(2) *Meeting* betekent eene verzameling. De Kerk in Amerika is slegts eene verzamelplaats van broeders, die aldaar komen, om malkander de handen te drukken, te denken en gezamenlijk te bidden.

smaak bij onze vrouwen in gebruik gebragt hebben. Geen poesier noch pomade wordt aldaar in het hair der kinderen of jongelingen gevonden. Men ziet dezelve met verdriet voor de mannen gebruiken, welke zich van een kapper bedienen; want die kunst gaat bij ongeluk ook aldaar in zwang.

Nimmer zal ik zonder ontroeting denken aan het vermaak dat ik ondervondt, toen ik eens den eerwaardigen Leeraar *Clarke* hoorde, die een opvolger is van dien beroemden Doctor *Cooper* (1), wien alle goede Franschen en Vrijheidsvrienden dankbaarheid schuldig zijn, voor de liefde die hij den Franschen betoond, en den ijver met welke hij de Amerikaansche onafhankelijkheid verdedigd heeft. Zijne vrij talrijke verzameling van toehoorders vertoonde daar voor 't uiterlijk die algemeene weltevredenheid, waar over ik u gesproken heb, die ingetogenheid, welke uit de ernstige houding, als men in de tegenwoordigheid des allerhoogsten is, ontstaat, die godsdienstige welvoegelijkheid, die even ver verwijderd is van de bijgeloovige en verachtelijke afgoderij, en van de onbeschaamde en ligtvaardige manieren van die Europeanen, die naar de Kerk even als naar een Schouwspel gaan.

Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipse.

En dat nog daar bij mijn geluk volkomen maakte, ik zag 'er goen van die bleeke; sloot gekleede wezens, die,

(1) Zie de lofreden van dien leeraar in de *Reizen van Chastellux* (*Voyage de Chastellux*, tom. I, pag. 216). — De Heer *Clarke* heeft op dien waardigen Leeraar eene lofspraak gemaakt, welke zijne toehoorders zekerlijk eenen vloed van tranen heeft doen storten.

die, in Europa, aan de voeten der altaaren om uw medelijden smeekende, onze menschlievendheid, of de verwarring der maatschappij, tegen de voorzienigheid schijnen te getuigen. De leerreden, het gebed, de godsdienst, alles was even eenvoudig. De predikatie ademde de beste zedenleer, en men luisterde naar dezelve met aandacht.

De voortreffelijkheid van deze zedenleer blijkt bijna in alle de predikatiën, bij alle gezindheden in dit Land. De Predikanten spreken zelden van leerstellingen: de verdraagzaamheid, die te gelijk met de Amerikaansche onafhankelijkheid geboren is, heeft het prediken van leerstellingen, dat altoos vitterijen en onëenigheden voortbrengt, uit de Kerken verbannen. Men bepaalt zich alleen tot de zedenleer, die bij alle gezindheden dezelfde is, en de eenige predikatie die voor eene groote gemeenschap van broeders past.

Deze verdraagzaamheid vindt men wel voornaamlijk te *Boston*, in die stad, die voormaals getuige was van zo bloedige vervolgingen, in het bijzonder tegen de Quakers. Men vindt *vrienden*, schoon weinig in getal, op die plaats, waar velen hunner voorzaten hunne volharding in hunne godsdienstige gevoelens met hun leven geboet hebben. — Rechtvaardige hemel! hoe hebben 'er menschen kunnen zijn, die in God geloofden, en nogthans wreed genoeg waren, om eene vrouw, de onvertzaagde *Dyer*, te doen sneeven, vermits zij God en de menschen in eenen gemeenzaamen stijl aansprak, aan de zending der priesters niet geloofde, en het Euangelium letterlijk wilde volgen (*). Maar schuiven wij het gordijn voor

(*) Zie het Werk getiteld: *Pisty promoted, of de Gedruchte*

voor die gruwelijke tooneelen; zij zullen, zonder twijfel, dat nieuw Land, dat door den Hemel tot een schuilplaats der vrijheid en menschlijkheid bestemd is, nimmer weder bevelken. Thans bidt in Boston een ieder God op zijne wijze aan. Doopsgezinden, Methodisten, Quakers, en zelfs Katholijken, belijden hier allen openlijk hunne gevoelens. Tot heden is 'er nog geen Katholijke Kapel; maar binnen kort zal 'er een gebouwd worden door een Protestantsch Leeraar, die sedert eenigen tijd den Katholijken Godsdienst omhelsd heeft. De eerwaarde Doctor *Thayer*, de zoon eens inwooners van die stad, heeft in Frankrijk en Italie gereisd. Het leven en de wonderwerken van dien gelukzaligen *Labre*, die uit liefde tot God zich van ongedierte liet verteeren; hebben hem, zo hij zegt, de oogen tot het licht geopend, dat hij nu in dit nieuw Land wil verbreiden. Misgewaaden, Kelken, en alle andere sieraaden van den Katholijken Godsdienst heeft hij voorafgezonden. Thans is zijne zending alleen een voorwerp van nieuwsgierigheid: twintig

bevoerd, bevattende eene verzameling der laatste nuren van hun, die men Quakers noemt. London 1784. *Parnel*, een van die Quakers, twistte, zo als men in dat Werk leest, met Puriteinen. Een van deeze laatsten, verwoed wordende, door dat hij niets meer wist te antwoorden, gaf hem een zwaaren stokslag, en zeide: Neem dat om Christus wille. *Parnel* antwoord hem op eene bedaarde wijze: Vriend, ik ontvang het om Christus wille. De Rechters laaten hem vatten; men brengt hem in de gevangenis; men ontzegt hem het bezoek zijner vrienden; men dwingt hem op steenen, waar van bij vochtig weêr het water afloep, te slaapen; men sluit hem in een gat, dat hem nauwlijks konde bevatten; men mergeit hem uit door honger; men overlaadt hem met siegto behandelingen. Hij lijdt geduldig, en roept stervende uit: *Ik sterf onschuldig; ik gaa weder tot mijnen God.*

tig jaaren vroeger zou hij zich daar door aan vervolging bloot gesteld hebben. De Puriteinen zullen zich misfchien, in de publieke Papieren, over den bekeerden Ex-Predikant, en de wonderen van zijne zaligmaking, verlustigen; maar zij zullen hem zekerlijk niet vervolgen (1).

De Leeräars der onderscheidene gezindheden leven in eene zo goede harmonie onder malkänder, dat zij voor elkander hun Ampt vervullen, wanneer bijzondere zaaken hen verhinderen op den predikstoel te komen.

Deeze onverschilligheid in onëenigheden over den Godsdienst is het gevolg van eenen Oorlog, in welken de Amerikanen menschen uit alle Landen leeren kennen, en door deezen ommevang alle hunne gewoontens en oude vooroordeelen afgelegd hebben. Toen zij zagen, dat die menschen over zaaken van den godsdienst zo verscheiden dachten, en echter deugden hadden, maakten zij daar uit het besluit, dat men te gelijk een eerlijk man konde zijn, en echter de transsubstantiatie en het woord al of niet gelooven; dat men gevolglijk elkander moest verdragen, en dat deeze dienst God het aangenaamst is.

Eer dit gevoelen onder hen verbreid werd, heerschte 'er een ander. Zij geloofden naamlijk, dat het nood-

zaa

(1) Deeze voorzegging is bewaarheid geworden. De Heer *Thayer* heeft in laater tijd, met den prachtigsten toefstel, te Boston de Misse gezongen, en de Protestanten hebben die, als een schouwspel, bijgewoond, vermits die ceremonien hen verlustigden. De nieuwsgierigheid is zo groot geweest, dat de Ontfanger eens kleine belasting daar op gelegd heeft; en men ging toen met briefjes in de Misse, even als in de Comedie; deeze speulatie is in een Laud, waar geen Comedie is, vrij goed.

zaakelijk was den Godsdienst tot de grootste eenvoudigheid, die mogelijk was, te rug te brengen, hem van alle bijgeloovige ceremonien, die hem eertijds een schijn van afgoderij gaven, te bevrijden, en in 't bijzonder zich te wachten om Priesters te bezoldigen, ten einde zij in overdaad en ledigheid zouden kunnen leven; met een woord, om de Euangelische eenvoudigheid weder bij zich in te voeren; al hetwelk hen werkelijk gelukt is. Op het Land heeft de Kerk eene vaste inkomste. Hier echter leven de Predikanten alleen van de Collecten, welke op iedere Zondag voor hun gedaan worden, en van de gelden, welke de Geloovigen voor de Banken in de Kerken betaalen. Dit is een voortreffelijk gebruik, om de Predikanten te noodzaaken zich kundigheden te verwerven, en hun Ampt volgens plicht te bedienen; want men geeft den voorrang aan hem wiens Predikatiën het meest behagen (*), en zijne inkomste is daar door grooter; terwijl

(*) Ik ben van de waarheid deezer beschouwing te Boston en in het gedeelte der Vereenigde Staaten, dat ik heb leeren kennen, overtuigd geworden. Bijna alle Predikanten zijn aldaar mannen van talenten, of ten minsten zeer kundig. De Predikanten van Boston vinden met hunne zo onzekere inkomsten evenwel nog het middel, niet alleen om behoorlijk te leven, maar zelfs om in 't huwelijk te treden, en vrij talrijke Familien te onderhouden. Dit bevestigt de scherpsinnige aanmerkingen, door den Heer *Clair* in 't licht gegeven, over de gemakelijkheid om de Priesters voordelig te doen trouwen, zelfs wanneer zij slechts middelmaatige inkomsten hebben. Hunne echtverbintenis wordt door de Vaders gezocht, welke hunne dochters kundige en zedelijk goede mannen wenschen te geeven. Het selfde zal in Frankrijk gebeuren, wanneer de Priesters aldaar zullen trouwen. Zij behoeven derhalven met hunne middelmaatige bezoldingen het huwelijk niet te duchten. Zie *le Courier de Provence*, NO. 151.

wijl bij ons de onweetende zo wel als de geleerde, de lichtmis zo wel als de deugdzaame, altoos van hunne inkomsten zeker zijn. Bovendien heeft deeze gewoonte nog het voordeel, dat men geen betaaling vordert van hem die niet gelooft. Wel nul is het niet eene dwingelandij menschen voor het onderhoud van eenen Godsdienst, dien zij verwerpen, te laten betaalen?

De Bostoners denken thans over het stuk van Godsdienst zo wijsgeerig, dat zij onlangs eenen Predikant aangesteld hebben, niet tegenstaande hij, die hem verordenen moest, zulks weigerde te doen. De aanhangers der gezindheid, tot welke hij behoorde, hebben hem in hunne Kerk bevestigd, en de magt gegeven om te prediken en te onderwijzen; hij predikt en leert ook in de daad, en is geen der minstkundigen; want het volk bedriegt zich zelden in zijne keuze.

Deeze kerkelijke instelling, die geen voorbeeld als in de eerste Kerk heeft, is gewraakt door hun, welke nog aan de overlevering der ordens, alleen door de nakomelingen der Apostelen, gelooven. Maar de Bostoners zijn zo genegen te gelooven dat ieder zijn Priester kan zijn, dat de Apostolische leere geen te driftige aanhangers gevonden heeft. Men zal in Amerika weldra in de omstandigheid komen, waar in de Heer *d'Alembert* de Predikanten van Geneve plaatste.

Naardien de oude Puriteinsche strengheid ongevoelig verdwijnt, zo is het geen wonder het kaartspel onder die goede Presbijterianen in zwang te zien. De Euangelische ijver der geestdrijvers en vervolgdent geen oogenblikken van verdriet; men verliest die oogenblikken door zich onophoudelijk met zijne haatelijke neigingen en rampen bezig te houden. Maar wanneer men gerust is, wanneer men onbekrompen leeft,

leef
dat
spel
deez
bij
leez
ken.
blik
woor
wor
mer
T
Iux
maal
digd
en w
leefd
de k
blike
nen.
de to
mag
word
den.
is zee
beter
noodz
die zi
voelen
gewee
(1)
(2)
de fles
I. D

leest, heeft men ledige oogenblikken; en bij een volk dat nog geen schouwspelen heeft, komt natuurlijk het spel daar voor in plaats. Vooral moet men het in deze Landen zoeken, alwaar de mannen hun hof niet bij de vrouwen maaken, alwaar zij weinig boeken lezen, en nog minder de Wetenschappen aankweken. Deze smaak voor de kaarten is in eenen Republikeinschen Staat zekerlijk zeer verdrietic; de gewoonte van dat spel verzwakt den geest. Bij geluk wordt hier niet hoog gespeeld, en men ziet 'er nimmer huisvaders hun geheel vermogen waagen.

Te Boston zijn verscheide Clubs. De Heer *Chatel-jux* (1) spreekt van eene bijzondere Club, die eenmaal 's weeks gehouden wordt, en waar in hij genoodigd was. Ik ben verscheide maalen daar in geweest, en was altoos ten hoogsten vergenoegd over de beleefdheid der medeleden jegens vreemdelingen, en over de kundigheden, die zij in hunne gesprekken doen blijken. Deze Club bestaat slechts in zestien personen. Om daar in toegelaaten te worden, heeft men de toestemming van alle de Leden noodig. Ieder lid mag een vreemdeling medebrengen. De bijeenkomst wordt thans, volgens den rang, bij ieder lid gehouden, en dus niet, als voorheen, in een kroeg, en dit is zeer goed: want vermits men alsdan minder, en beter koop (2) drinkt, wordt 'er minder verteerd. De noodzaakelijkheid om het contant geld te bespaaren, die zich op het einde van den Oorlog heeft doen gevoelen, is waarschijnlijk de oorzaak van dat gebruik geweest. De zeden bevinden zich daar beter bij.

In

(1) Tome II, p. 219.
 (2) De *Maders*-wijn kost omtrent 4 schellingen (van Boston) de flesch bij den koopman, en 6 schellingen in de kroeg.

In deeze stad, noch te New-York en Philadelphia, zijn geen koffijhuizen. Een eenig huis, dat men zo noemt dient den Kooplieden tot hunne famenkomsten, en tot eene Beurs.

Een der voornaamste vermaak voor de Inwooners deezer stad bestaat in uitspanningen, welke zij met hunne Familie of eenige vrienden op het land neemen. De voornaamste kosten daarbij maakt 's namiddags de thee. Hier in, zo wel als in de gantsche levenswijze, gelijken de Bostonners, en in 't algemeen de Amerikaanen, zeer veel naar de Engelschen. Warme en koude punch vóór het middagmaal; heerlijk rund- of schapenvleesch, visch en moeskruiden in alle soorten, Madera- of Spaansche wijn, en in den zomer Bordeaux wijn, vindt men altoos in overvloed op hunne tafels. Jopen bier (*Spruce-beer*) en voortreffelijke inlandsche appeldrank worden vóór den wijn opgezet. Eertijds werd niet anders dan Engelsche *Porter* opgezet; thans brengt men daar voor in plaats voortreffelijke *Porter*, die niet ver van Philadelphia gebrouwen wordt, en zo na gelijk aan de Engelsche, dat zelfs veele Grooten in Engeland daar mede bedrogen zijn. Deeze ontdekking is eene wezenlijke dienst, die aan Amerika bewezen is (1). Amerika heeft zich daar door van eene schatting, die het aan de Engelsche nijverheid betaalde, ontheven. — Door de volmaking van zijne Kaas-Fabriek zal het welhaast op-

(1) De Engelsche *Porter* kostte, vóór den Oorlog, slechts één schelling (van Boston) de flesch. Naderhand heeft men dezelve verboden; desmettegenstaande wordt zij 'er nog gevonden. De contrabande, die zeer gemakkelijk te doen is, verhaalt dezelve; en zij kost twee schellingen.

en Philadelphia;
huis, dat men zo
nne samenkomsten,

voor de Inwooners
en, welke zij met
op het land neemen.
akt's namiddags de
antsche levenswijze.
algemeen de Ameri-
elschen. Warme en
al; heerlijk rund- of
iden in alle foorten,
in den zomer Bor-
overvloed op hunne
en voortreffelijke in-
r den wijn opgezet.
Engelsche Porter op-
por in plaats voortref-

Philadelphia gebrou-
n de Engelsche, dat
daar mede bedrogen
e wezenlijke dienst,
Amerika heeft zich
die het aan de Engel-
ven. — Door de vol-
zal het welhaast op-

hou-
voor den Oorlog, zelfs 440
aderhand heeft men dezelve
zij 'er nog gevonden. De
doen is, verschaft dezelve

houden haar eene andere te betaalen. Ik heb 'er on-
gemeen lekkere kaas geproefd, welke de Engelsche
Chester en de Fransche Rocquesfort kan evenaaren.
Deeze hoedanigheid wordt bijzonder toegeschreven
aan de kaas, die te Weymouth, een klein eiland den
achtbaaren ex-president den Heer *Baudouin* toebehoor-
rende, gemaakt wordt. Hij onderhieldt daar eertijds
talrijke kudden, die in den laatsten Oorlog door de
Engelschen geheel uitgerooid, of weggevoerd werden.
Reeds begint hij dat verlies te herstellen. Zijn
Weymouth zal spoedig de Engelsche kaas doen ver-
geeten, schoon dezelve, niettsgetraande den zwaar-
ren Impost, die door den Staat, ten voordeele der
inlandsche nijverheid, op die kaas is gelegd, door de
Rijken nog sterk gegeten wordt.

Sedert dat de Amerikanen het Engelsche Juk afge-
worpen hebben, willen zij in alle stukken hunne mede-
dingers worden; en deeze geest van naijver ver-
toont zich overal. Deeze volgzucht gaf aanleiding tot het
bouwen eener praetijge glasblazerij te Boston, toebe-
hoorende den Heer *Break* en verscheide andere bijzon-
dere perfoonen; één der nuttigste werkhuizen in een
Land, alwaar de onbekrompenheid de meest gezochte
dranken voor alle burgers verkrijgbaar, en talrijke va-
ten noodzaakelijk maakt, alwaar, zelfs in de landhui-
zen, de glazen vensters en ander glaswerk met eene
verbazende pracht vermeenigvuldigd worden. Een
Duitscher hadt het opzicht over den bouw van dit
rond Gesticht, en zijne kundigheid in de Schelkunst
hadt hem een zand doen ontdekken, waarvan veel
betere flesschen, dan de Europeänsche gemaakt kun-
nen worden.

Deeze geest van naijver opent den buitenlandschen
han-

handel der Bostonners zo veele kanaalen, tot in de afgelegenste deelen der Aarde. Reeds hebben twee schepen zeer gelukkig de Reize naar Oost-Indiën gedaan. Zij hebben pekervleesch (1), planken en andere provisiën naar de Kaap de Goede Hoop en naar het eiland Bourbon gebragt, en men heeft alles met Piasters of koffij betaald.

Wild gij, door een trek, de werkzaamheid van hunnen handel in zijne uitgestrektheid kennen? Een van deeze schepen hadt 300 vaten Koffij, tot 6 fous het pond ingekocht, geladen, en te rug gebragt, waar van het 150 vaten in Amerika verkocht; de overige 150 vaten voerde het naar Gottenburg, en ruilde daar voor thee, die het te Constantinopolen weder verkocht. Neem in acht, dat die Zeeën, die Landen den Amerikaanen onbekend waren. Hunne Scheepvaart was voorheen binnen eenen naauwen kring beperkt.

Nil mortalibus arduum est;

Audax Japheti genus.

Niets is ondoorgrondelijk voor de sterfelingen,

Voor het vermetel nakroost van Japhet.

Zo

(1) De Bostonners hebben dit gedeelte van hunnen handel grootelijks verbeterd; zij hoopen hun pekervleesch weldra even zo goed te leveren als dat van Ierland. De proeyen, welke zij daarvan genomen hebben, voorspellen hun een gelukkig gevolg. Men heeft pekervleesch van Boston naar Bordeaux, van daar na Oost-Indiën, na de Voor-eilanden (*Anilla*), zien brengen, en te Boston te rug komen, en na alle die Reizen is het nog goed bevonden. Te Marseille en in andere Fransche Zeefteden heeft men deswegens proeven genomen; het begint aldaar in schik te komen; want om dat het niet zo duur is als het Ierlandsche, zal het zonder twijfel meer gezocht worden.

Zo deeze vaerfen op eenig volk toegepast kunnen worden, is het zekerlijk op de vrije Amerikanen. Geen gevaar, geen verre afstand, geen hindernis houdt hen te rug. Wat hebben zij dan te vreezen? Alle volkeren zijn hunne broeders; zij wenschen met allen in vrede te leeven.

De eerste Reizen naar Canton hebben de Bostonners zo veel geestdrift ingeboezemd, dat zij de nagedachtenis daarvan hebben willen verëeuwigen, en ter eere van de beide Capiteinen, welke dezelve gedaan hebben, eene Medaille of Gedenkpenning hebben laten slaan.

Even deeze geest van naijver vermeenigvuldigt en verbeterd zo veele fraaije lijnbaanen binnen deeze stad, alwaar hennip en vlas gesponnen wordt (1), welke in 't bijzonder zeer geschikt zijn om de jeugd bezig te houden, en voornaamlijk ook de vrouwen, die, vermits haare mannen matroozen, en daarom veeltijds op Reize zijn, of ook wegens andere oorzaken, anders geene bezigheid zouden hebben.

Aan deezen geest van naijver is men nog verschuldigd de Zoutkeeten (2), de Fabrieken van geschilderde

(1) Men heeft mij verzekerd, dat die van Boston 150 per-
toonen, zo vrouwen als kinderen, werk verschafte, waar van een
gedeelte in hunne wooningen, en anderen in de werkplaats zich
met hunnen arbeid bezig hielden.

(2) Te Yarmouth, eene stad niet ver van Kasp Codd, is eene
Zout-Fabriek, alwaar het Zout alleen door nitwaasfening bereid
wordt, en atwaar werktuigen het gebruik der handen bespaaren.
Men denkt het zo ver te kunnen brengen, dat het zout tot minder
prijs dan dat van Europa zal verkocht worden. Het zout, dat ik
gezien heb, is schoon, en reer scherp; echter is het bezwaarlijk
te gelooven, dat het nog in eenen gerulmen tijd op eenen zo
laagen prijs zal komen, als dat van Frankrijk en Portugal.

de papieren en spijkets, de meeningvuldige papietmolens in deezen Staat, en in 't bijzonder te Water-Town, zo veel Branderijen voor de grove Rum, die voornaams tot den Guineeschen handel gebruikt werd. Sedert de afschaffing van deezen laatsten tak van handel; sedert dat de Methodisten en de Quakers tegen het gebruik der Rum ijverig in de velden gepredikt hebben; is de consumptie derzelve veel geringer geworden, en de Branderijen in den omtrek van Boston zijn daar door in verval geraakt, en neemen zichtbaarlijk af. Dit is eene goede zaak voor 't menschelijk geslacht; en de Amerikaansche nijverheid zal het geringe nadeel, dat het verval dezer Fabrick van vergiften den koophandel toebrengt, zeer spoedig weeten te vergoeden.

De Amerikaanen worden thans van twee ziekten gekweld; naamlijk die der volksverhuizingen naar 't Westen, waarvan ik op eene andere plaats zal spreken; en die der manufacturen. Massachusetts wil ten aanzien van het laatste met Connëcticut en Pensylvanie gelijk staan, en heeft, even als deezes laatste Staat, eene maatschappij opgericht, om de manufacturen en de industrie te begunstigen en aan te moedigen.

Deeze maatschappijen bestaan, in 't algemeen, uit Kooplieden, Landbouwers, en de voornaamste Agenten der Regeering. Ieder Lid verrijkt de anderen met zijne kundigheden, en betaalt eene kleine som gelds. Men is in die maatschappijen 'er niet op uit, om in verstand boven anderen te willen uitmunten; men zoekt slegts nuttig te zijn, en een wezenlijk voordeel daaruit te trekken.

Zo ergens iets gevonden wordt, dat ten voordeele van de groote en snelle ontwikkelingen der nijverheid

on-

ond
het
men
Ma
B
Sch
hebt
fes
te,
brid
gesti
Z
alle
den
zou
zen.
dat
stoo
de
Zij

(1)
ten b
ook 3
Werk
van th
over
Charle
(2)
6000
zienlij
het C
tot zij
voor
Charle

onder de inwooners van deezen Staat getuigt, zo zijn het, buiten alle tegenspraak, de drie bruggen, welke men in korten tijd over de breede Rivieren *Charles, Malden* en *Essex* gebouwd heeft (1).

Boston heeft den roem, van de eerste Latijnsche School, de eerste Universiteit in Amerika gehad te hebben. Het Gebouw, waar in de Studenten en Professoren samenkomen, ligt in eene zeer schoone vlakte, vier mijlen van Boston, op eene plaats, die *Cambridge* genoemd wordt. De oorsprong van dit nuttig gesticht bepaalt zich tot het jaar 1636 (2).

Zo de verbeelding eene plaats wilde uitdenken, die alle de wezenlijke verëischtens in zich vereenigde, om den zetel eener groote opvoeding daar van te maaken, zou zij geen geschiktere plaats daar toe kunnen kiezen. — Deze Universiteit is ver genoeg van Boston, dat het gewoel der bezigheden de studien niet kunnen stooren. Men kan zich aldaar gerust overgeeven aan die overdenking, welke de eenzaamheid alleen toelaat. Zij is mede ver genoeg verwijderd, dat de toevloed

der

(1) De brug van Charlestown is 1684 voeten lang en 30 voeten breed; de opening, om de scheepen te laten doorvaaren, is ook 30 voeten wijd. Zij wordt opengemaakt met behulp van een Werktuig, dat zo gemakkelijk te behandelen is, dat twee kinderen van tien jaaren het aan den gang kunnen brengen. — Aan de brug over de *Essex* is het Mechanismus nog eenvoudiger. De brug van Charlestown wordt bij nacht zeer goed verlicht.

(2) De algemeene vergadering gaf toen eene som van omtrent 6000 Livres, die naderhand vermeerderd werd door eene aanzienlijke gift van den Heer *Harvard* uit Charlestown, waar van het Collegie den naam draagt. De Staat bewilligt het Collegie nog, tot zijn onderhoud, een recht op de inkomste der overvaart, die vóór den bouw van de tegenwoordige brug, tuschen Boston en Charlestown was.

der vreemdelingen, en die eenigzins losbandige levenswijze, die men in eene koopstad; zelfs in eenen vrijen Staat, altoos vindt, geen nadeeligen invloed op de zeden der Studenten hebben. Aan de andere zijde is Cambridge met vermaaklijke Landhuizen omgeeven, alwaar de Bostonfche Kooplieden gewoon zijn van hunne bezigheden uit te rusten, en daar uit ontstaan geneenschap en aangename gezelschappen. De nieuwstijdingen van Europa, die 'er bijna zo spoedig als te Boston komen, maaken de nabuurschap aldaar nuttig.

De lucht is aldaar ongemeen zuiver; de omliggende strecken zijn bekoorlijk; en de jonge lieden hebben de uitgestrekte ruimte tot lighaamlijke oefeningen.

Het Gebouw is daar in verscheide wel geschikte vertrekken verdeeld, en zal spoedig vergroot moeten worden, vermits de Studenten, welke uit alle de Vereenigde Staaten komen, vrij talrijk zijn, en hun getal dagelijks toeneemt.

In het inwendige verdienen twee voortreffelijke zaken ieders opmerkzaamheid, naamlijk de Bibliotheek en het natuurkundig kabinet. De eerste is daar bijna geheel door het vuur verteerd (1). Men heeft dat verlies moeten herstellen, en door de weldaadige ondersteuning van eene groote meenigte edelmoedige Engelschen en Amerikaanen, begint men het te vergeeten. Het hart van een Franschman klopt, als hij juist op

(1) Dit ongeluk gebeurde 's nachts den 24 Januarij 1764, en 'er gingen omtrent 5000 Boekdeelen daar bij verloren. Thans worden 'er 12 à 13,000 Boekdeelen gevonden.

die plaats, waar nog vóór 150 jaaren de *Kalumet* (1) der Wilden rookte, de Werken van eenen *Racine*, *Montesquieu*, de *Encycloëdie*, enz. vindt.

De inrichting der studiën is daar bijna even zo als in de Univerfiteit te Oxford. Het kan niet wel anders zijn, of de laatste omwenteling moet daar eene groote verbetering te wege brengen. Vrije menschen moeten zeer spoedig zich van hunne vooroordeelen ontdoen, en gewaar worden, dat men voor alle dingen mensch en burger moet zijn, en dat de studie van de doode taalen, en van eene verdriegerige wijsbegeerte en godgeleerdheid, weinig oogenblikken van het leven moet vervullen, welke nuttig gebruikt kunnen worden tot studien, die de groote familie van 't menschlijk geslacht dienstiger zijn (2).

Deeze omwenteling in de studien is dies te waarfchijnlijker, daar *Boston* in zijnen boezem eene Academie heeft, samengefteld uit eerwaardige Geleerden, Mannen die te gelijk alle de Weetenschappen bevoor-deren, en, zonder eenige godsdienstige vooroordeelen te hebben, zonder twijfel de opvoeding welhaast den kortften en zekerften weg zullen baanen, om goede burgers en Wijsgeeren te maaken.

Deeze Academie van Cambridge heeft tot Voorzitter den

(1) *Kalumet* is bij de Wilden van Amerika eene geheimzinnige Pijp, en wordt bij hen gebruikt als eene Leuze van Vrede, en tot Godsdienstige Berookingen. V.

(2) Zelfs kan men zeggen, dat men in *Boston* te langduurige Studien vordert, om jonge lieden tot de oefening der Geneeskunst toe te laaten. Men kan dezelve niet als na 8 of 9 jaaren in 't werk ftellen. Het is nochtans goed hun, die zich daar toe bepalen, aan de verscheide Examens, welke plaats hebben, te onderwerpen.

den Heer *Baudouin*, wiens kundigheden algemeen zijn, en die, behalven de grondige bekwaamheden eens Geleerden (1) nog de talenten en deugden van eenen bezorger, en de grondbeginselen der gezondste Staatskunde bezit. Deze eerwaardige man is de zoon van één dier Franschen, welken de vervolging om den godsdienst in de laatste eeuw noodzaakte hun Vaderland te verlaten. Door zijn gedrag vóór en in den Oorlog, zijne grondstellingen ten aanzien der vrijheid, heeft hij zich de hoogachting zijner medeburgers in zo verre verworven, dat zij hem meermaalen tot de eerste waardigheden in den Staat, als tot President van den Staat van *Massachusetts*, tot Gedeputeerde in het Congres, enz. verkoren hebben. Nooit heeft hij het vertrouwen van 't Volk misbruikt; nooit is de geringste argwaan tegen hem opgevat, schoon een algemeene vloek kreet zich in- en na den Oorlog tegen den Heer *Temple*, zijn schoonzoon, heeft opgeheven. Deze kreet is veroorzaakt door de flinkheid van het gedrag dezes laatsten, door zijne onbestendigheid gedurende den Amerikaanschen Oorlog, en vervolgens door zijne openbaare verkleefdheid aan de zaak der Engelschen, die hem daar voor beloond hebben, doot hem tot generaal Consul van Amerika te benoemen. Men heeft altoos de schoonvader van den burger onderscheiden; en zijne vrouw, zijn eenige steun gedu-
ren-

(1) De Heer *Baudouin* heeft verscheidene Natuur- en Sterrekundige Memorien samengesteld, welke te vinden zijn in het eerste deel der *Transacties* van de Academie te Boston. Ook heeft hij nog andere Werken over de *Theorie* van den Koophandel en over de Staatskunde geschreeven, waarbij hij uit bescheidenheid zijn naam niet genoemd heeft.

tende dien ongelukkigen Oorlog, heeft in de openlijke achtig-mogen deelen. De Heer *Baudouin* heeft in een zeer verward tijd-punt den post van President geëfend, en zich daar bij altoos voortreffelijk gedragen, in weêrwil van den zeer grooten aanhang dien hij tegen hem hadt. Maar wij zullen tot die zaak terug komen, als wij spreken over den ongewoonen opstand, die *Masfachett* eenige maanden beroerd heeft.

Doch wij zullen weder tot de Universteit van Cambridge overgaan.

De Heer *Baudouin* wordt grootliks ondersteund door Leden van geleerde Maatschappijen, en bekwaame Hoogleerders, welke de studien bestieren. Onder dezelve onderscheidt men den Heer *Willard*, den Doctor *Wiglesworth*, en den Doctor *Dexter*, Profesfor in de Natuur-, Schei- en Geneeskunde, een man, die met de grootste bescheidenheid de diepste kennis verbindt. Hij gaf mij te kennen, en zulks vervekte in mij een bijzonder genoegen, dat hij de proeven van onze Schelkundige Schoole herhaalde. Hij hadt het uitmuntend Werk van mijnen eerwaardigen meester, den Doctor *Foureroy*, in handen, en daar uit de snelle vorderingen gezien, welke die wetenschap sedert eenigen tijd in Europa gemaakt hadt.

In een vrij Land moet alles het kenmerk van het patriotismus dragen, alles moet daar op uitloopen; ook blijkt het patriotismus, dat bij de stichting, de begiftiging en de aanmoediging van deeze Universteit zich zo duidlijk heeft doen zien, alle jaaren in een plegtig Feest, dat op den derden woensdag in de maand Julij, tot eere der Weeten-schappen in de vlakke van Cambridge gevierd wordt. Dit Feest, dat in alle de Schoo-

Schoolen van Amerika, doch op verschillende dagen plaats heeft, wordt het *Begin* genoemd. Het heeft eenige overeenkomst met de oefeningen en uitdeelingen der prijzen van onze Schoolen. Het is dan een dag van vreugde voor Boston: bijna alle zijne inwoners, benevens alle de Regeerings-Beämbten, begeeven zich alsdan naar de vermaaklijke vlakte van Cambridge. De voortreffelijkste Studenten vertoonen hier blijken van hunne bijzondere talenten, in de tegenwoordigheid van het publiek, en ontfangen daar voor eereprijzen; en deeze Academische oefeningen, waar van patriotfche onderwerpen den voornaamften grondslag uitmaaken, worden befloten met een Feest onder den blooten hemel, waarbij de gulhartigfte vrolijkheid, en de tederfte broederliefde heerschen.

Men heeft bemerkt dat in landen, alwaar de koophandel de voornaamfte bezigheid is, de Weetenfchappen nooit tot eenen zeer hoogen trap van volkomenheid zijn opgeklimmen. Deeze bemerking zou op Boston toegepast kunnen worden. De Univerfiteit van Cambridge is zekerlijk van achtbaare Geleerden voorzien; doch onder de inwooneren van Boston hebben zich de Weetenfchappen nog niet verbreid. De koophandel trekt daar alle denkbeelden naar zich, houdt daar alle menfchen bezig, en is alleen het voorwerp van befchouwing: ook vindt men daar weinig groote werken, en niet veel Schrijvers. Niettegenftaande het eerfte Deel van de Memorien der Academie van die ftad reeds twee jaaren het licht ziet, zijn nog niet eens de kosten door de infchrijvers gedekt.

Men heeft, federt eenigen tijd, de gefchiedenis der laafte onlusten te *Massafuchett* in 't licht gegeven; dit Werk is zeer goed gefchreeven, en ik zal in 't ver-

volg

volg nader daar van spreken; de Schrijver heeft eenige moeite gehad, om zich voor de Drukkosten schadeloos te houden. De schatbaare geschiedenis van *New-Hampshire* door *Belknap* heeft, wegens gebrek aan ondersteuning, nog niet geheel kunnen gedrukt worden.

De Dichters moeten, om dezelfde reden, daar nog minder dan andere Schrijvers gevonden worden. Men noemt intuschen een origineel, doch lui, Dichter, den Heer *Allen*. Hij is niet dezelfde, die het *Orakel van 's Vernuft* (*Oracle of the Reason*), een Werk dat hier een groot opzien maakte, geschreeven heeft. Men zegt dat in de Vaersen van *Allen* veel vuur en nadruk gevonden wordt. Men spreekt voornaamlijk van een Gedicht in manuscript op den beruchten Slag van *Bunkerhill*; dat hij echter niet wil laten drukken, wijl hij om roem en geld even zo onbekommerd is als *la Fontaine*.

Eerst sedert kort heeft men hier een *Magazine* of Journaal, terwijl het getal der Nieuwspapieren zeer groot is, en *Philadelphia*, bij voorbeeld, twee uitmuntende Journaalen heeft, naamlijk *the American Museum* en *the Columbian Magazine*; welke bewijzen, dat men daar de Weetenenschappen begint te achten. De veelheid der Nieuwspapieren geeft de werkzaamheid van den Koophandel, en den smaak voor de Staatskunde en nieuwstijdingen te kennen; de nuttigheid en meenigte van Letter- en Staatskundige Journaalen zijn een teken van de bevordering der Weetenenschappen (*).

Hier

(*) Te Boston wordt een Almanach voor dien Staat gedrukt, tot dijtel voerende: *State-Almanack*, die zeer wel is samengesteld; dezelve bevat alle de Staatskundige, burgerlijke, *commerciële* (den

Hier uit kund gij oordeelen, dat de Kunsten, waar van de Zeevaartkunde het onderwerp niet is, aldaar weinig aanmoediging vinden. De geschiedenis van het Planetarium des Heeren *Pope* strekt hier van ten bewijze. De Heer *Pope* is een zeer veruftig kunstenaar, die zich met het horlogiemaken bezig houdt. Het door hem vervaardigd Werkuig, om de beweging der Hemellichaamen te verklaren, wekt de verwondering op, in 't bijzonder als men bedenkt, dat hij geen hulp uit Europa, en zeer weinig boeken gehad heeft. Hij is alles aan zich zelve verschuldigd. Hij is, even als de schilder *Trumbull*, een kind der natuur en des nadeukens. Hij heeft tien jaaren van zijn leven besteed om dit Planetarium te volmaaken. Hij had eene intekening goëpend, om zich voor zijne aangewende moeite schadeloos te stellen; de inschrijving was niet zeer groot; doch zij is nooit tot stand gekomen.

Deeze zo segt aangemoedigde Kunstenaar zeide mij eens, dat hij naar Europa wilde gaan, om zijn Werkuig aldaar te verkopen, en weder anders te maaken. Dit Land is te arm, voegde hij er bij; het kan de kunsten niet aanmoedigen. Deeze woorden: *dit Land is te arm*, ontroerden mij. Ik begreep dat dezelve, in Europa gezegd zijnde, tot verkeerde denkbeelden over Amerika aanleiding zouden kunnen geeven; want het (den koophandel makende) en leerkundige aanwizingen, welke een inwooner en vreemdeling kunnen verlangen. Deeze Almanach is in den smaak van *the London Calendar*, en veel beter dan onze Koninglijke Almanach. Een zodanig boek baart geen verwondering in een Land, dat voorlang beschaafd is; maar zulk een te hebben in een nieuw Land, alwaar het sterk gezocht wordt, is een bewijs van het algemeen belang, dat een ieder in de publieke zaken neemt.

het denkbeeld van armoede stelt ons gefcheurde kleederen en honger voor oogen, en geen Land is van dien droevigen toestand meer vervreemd als dit.

Wanneer de rijkdommen bij een klein getal menschen gevonden worden, hebben deeze laatste eenen grooten overvloed, en deeze overvloed kunnen zij bevesteeden of tot hunne vermaak, of om de bevordering der beuzelachtige of aangenaame kunsten te begunstigen. Wanneer de rijkdommen ten naaste bij in alle handen verdeeld zijn, is 'er weinig overvloed, en bij gevolg zijn 'er minder middelen om de aangename vindingen aan te moedigen. Wat is nu van die beide Landen het rijke, wat het arme Land? — Volgens de Europeansche denkbeelden, en in den zig die de Heer *Pope* daar aan geeft, is het eerste het wezenlijk rijke Land; maar zekerlijk is het zulks niet in de oogen van elk redelijk denkend mensch, en het is ook het gelukkigste niet; — waar uit volgt, dat het vermogen om de kunsten van gemak of aangenaamheid aan te moedigen, een toeval (*symptoma*) van nationale rampspoed is.

Laaten wij de Bostonners niet verdoedeelen; zij denken aan het nuttige, alvorens zich het aangename te verschaffen; zij hebben geene prachtige Gedenktekenen (*), maar zij hebben fraaie en gemakkelijke Kerken, goede hulzen, prachtige bruggen, en snelzeilende schepen; hunne straten zijn 's nachts verlicht.

(*) Ik heb noghins, in eens van die Kerken, een Gedenkteken gezien, ter eere van een Engelschman, genaamd *Wesley*, die in 1640 de partij der Republikeinen koos, zijne middelen daardoor verloor, vervolgens naar Massachusetts trok, en daar veel goeds deed.

licht, terwijl 'er veele oude Steden van Europa zijn, alwaar men nog niet bedacht is geweest, om de schadelijke gevolgen van de donkerheid bij nacht voortekomen.

Ik heb u gezegd, dat zij maatschappijen van Landbouw en manufacturen opgericht hadden; zij hebben nog eene andere gevestigd, onder den naam van *Humane Society*, de menschlijke maatschappij. Het oogmerk van dezelve is de drenkelingen in 't leven te behouden, of liever hun den dood, dikwerf door de onkunde veroorzaakt, te ontrukken. Deze maatschappij, op de wijze van die van London gesticht, die zelve die van Parijs heeft nagevolgd, bezit en stelt in 't werk alle in Europa bekende middelen, en heeft reeds gewichtige diensten gedaan; want gij kund ligt denken, dat zodanige ongelukkige gevallen in een Zeehaven dikwijls gebeuren.

Deze maatschappij bestaat in bijna 153 Leden, welke haare kosten door hunne toelaagen goed maaken. Zij deelt prijzen uit aan hun die, door hunne pogingen, het leven gered hebben van sommige menschen, welke in gevaar waren om te verdrinken, of aan hun die aan de maatschappij een zodanig ongeluk bekend maakt. De maatschappij heeft op drie onderscheidene plaatsen der kust, waar de meeste schipbreuken voorvallen, Gebouwen laten stichten, in welken hulp verleend wordt aan hun, die door storm op strand gezet worden.

De *maatschappij der Geneeskunde* is niet minder nuttig dan die der drenkelingen. Zij onderhoudt eene geduurige briefwisseling met alle Dorpen en Steden, om de ziekten, die zich aldaar openbaren, te kennen, de toevallen derzelve, en de beste hulpmidde-

len

len daar toe, te onderzoeken, en hunne medeburgers daar van te onderrichten.

Eene andere nuttige instelling is die, welke zij *Alms-houfe*, of Aalmoefenhuis, noemen. Hetzelve is geschikt voor Armen, welke, zo uit hoofde van hunne zwakheden, als wegens hunnen hoogen ouderdom, niet in staat zijn hun brood te winnen. Men heeft mij gezegd, dat 150 personen, zo vrouwen, kinderen, als grijsaards, daar in zijn.

Het Tucht- of Werkhuis (*Workhouse*) is niet zo sterk bewoond, zo als gij wel kund oordeelen. In een eerst opkomend Land, in eene zo levendige haven, alwaar de levensmiddelen zo goed koop zijn, in eene stad eindelijk waar goede zeden heerschen, moet het getal van *slegte onderdaanen* en dieven schaars zijn. Dit is een gespuis dat, bij gebrek van arbeid, zich in armoede dompelt, en hier is geen armoede; om dat er overvloed van werk is.

De Koophandel en de Vischerijën, die met zo veele mechanische kunsten verbonden zijn, verschaffen daar werk aan een groot getal menschen. In 't bijzonder verheft zich de Koophandel, niettegenstaande de vorige verliezen, niettegenstaande de verhinderingen van de zijde der Engelschen, en niettegenstaande alle de leugens der Engelsche Nieuwschrijvers, tot eenen zo hoogen trap van welvaart, dat de Wisfel daar met Groot-Britanje en Frankrijk gelijk staat, terwijl te New-York, zo als ik vernem, de Wisfel op London tot 5 ten honderd verlies voor de eerste stad is, en met Frankrijk voor als nog geen Wisfel plaats heeft. Ik zou u hier de Lijsten van den uitvoer der goederen uit deezen arbeidzaamen Staat kunnen voorleggen, welke u zouden toonen, hoe veel nieuwe takken

van Koophandel zijne vlijtige inwoners na den vrede geöpend hebben. Maar ik bespaar dezelve voor de algemeene aanwijzing van den Koophandel der Verëinigde Staaten, welke ik voorgenomen heb aan u mede te deelen.

Een der ampten, dat ongelukkiger wijze in dezen Staat nog zeer voordeelig is, is dat van Advocaat. Men heeft hier de kostbaare formaliteiten van de Engelsche Rechtspleeging behouden, formaliteiten welke het gezond oordeel en de liefde der goede orde zonder twijfel zullen doen afschaffen. Zij maaken de Advocaten noodzaakelijk; en deezen hebben van hunne voorvaders, de Engelschen, ook de gewoonte overgenomen, om zich zeer duur te laten betaalen.

Dit is nog het eenige kwaad niet, dat de Advocaten in dezen Staat te wege brengen; zij bemoeijen zich ook met de Wetgeving (*Legislature*) en het Staatsbestier; en brengen daar in hunnen geest van krakeelzucht en bedrieglijke strecken met zich.

De plaatsen in de Regeering en wetgeevende magt worden in de Steden met ijver gezocht, om dat de bezoldingen, die vrij aanzienlijk zijn, in gereed geld bestaan, en op het platte land, om dat zij daar bevens aanzien geeven.

Men klaagt dat die bezoldingen veel grooter zijn dan die, welke door de Engelsche Regeering gegeven werden. Men ziet echter niet, dat die Regeering en haare creaturen zich door afgeschafte misbruiken daarvoor behoorlijk schadeloos wisten te stellen.

De Regeering van Masfachett heeft 1100 Ponden Sterlings (1). Die van Newhampshire heeft nog geen

200.

(1) Dit is omtrent 22,000 Fransche Livres voor het opperhoofd

200. Deze laatste Staat geeft voor zijne civiele Lijst niet boven 2000 Ponden uit.

Niettegenstaande de misbruiken der Rechtspleeging en der Wetten, beklagt men zich nogthans weinig over de Rechtsgeleerden van dezen Staat. Die geenen welke ik gekend heb, als de Heeren *Sumner, Vendell, Lloys, Sullivan*, waren grootelijks beroemd als mannen van een braaf en onberispelijk gedrag (1).

Eene bijzondere eere hebben zij zich bij gelegenheid der *tender-act* verworven; eene Acte door welke de schuldenaars verlof bekwamen, hunne crediteuren een verboden papier in wettige voldoening aan te bieden. De Rechters hebben alle middelen aangewend, om deeze ontëerende Wet, welke men geloofde door de omstandigheden noodwendig gemaakt te zijn, te ontwijken.

Ook heeft men ten deele aan hunne verstandige menscheliefde te danken die Acte van den 26 Maart 1788, waar door een ieder, die slaaven in- of uitvoert, of in deezen eerloozen handel eenig deel heeft, in eene goldboete gevonnist wordt.

Eindelijk hebben zij ook het grootste aandeel in het wel gelukken der omwenteling gehad, deels door hunne schriften, deels door hunne vermaaningen, deels door hunne voorbeelden.

De hoofdstad der uitlypene magt in den Staat van Massachusetts, die meer dan 500,000 Inwooners rekent, en een groote uitgestrekte gronds bevat.

(1) Eene omstandigheid heeft getoond, hoe weinig invloed de omkoopng op de wetgeevende Vergaderingen van dat Land hadt. De Sheriff van een Graafschap, welks naam mij vergeeten is, de Heer *Greenleaf* werd voor de Kamer der Gemeentens aangeklaagd, verdoord, afgezet en gestraft, schoon hij een naastverwante bloedverwant van den tegenwoordigen Gouverneur was.

deels daardoor, dat zij de zaaken in het Congres, of bij de Gezantschappen, bestierden.

Zich dit gedenkwaardig tijdperk indachtig te maaken, is zich te herinneren één der beroemdste Leden van den Amerikaanschen Rechtbank, den vermaarden *Adams*, die zich van den nederigen post eens Schoolmeesters tot de eerste waardigheden verheven heeft, wiens naam in Europa even zo zeer geëerd wordt als in zijn Vaderland, die in de moeilijke Gezantschapsposten, met welke hij belast is geweest, zijn Vaderland zo veel diensten bewezen heeft. Thans is hij, in 't midden der toejuichingen van zijne medeburgers, tot zijne haardstede wedergekeerd. Ik heb hem bij zijne vaderlijke haardstede te *Brantries* gezien, alwaar hij bezig was het land te bouwen, en alwaar hij schen te vergeeten wat hij geweest was, toeh hij den hoogmoed zijns Konings met voeten tradt, die een prijs op zijn hoofd hadt gezet, en naderhand genoodzaakt was hem als Ambassadeur van een vrij Land te ontfangen. Zodanige waren, zonder twijfel, de Veldheeren en Gezanten der gelukkige tijden van Rome en Griekenland; zodanige waren *Epaminondas*, *Cincinnatus*, en *Fabius* (1).

Het was onmogelijk den Heer *Adams*, wien de Europeansche Constitutiën zo wel bekend zijn, te zien, zonder te spreken van die, welke, zo het schijnt, in Frankrijk tot stand zal komen. Ik weet niet of hij van onzen inborst, of van onze standvastigheid, of

van

(1) Na het schrijven van dezen Brief hebben de Verëinigde Staaten van Amerika den arbeid en het succes van den Heer *Adams* beloond, door hem tot de tweede plaats van de Amerikaansche Republiek, die van Vice-president van het Congres, te verheffen.

van
ma
hei
van
loo
ten
zor
gef
we
Sch
fch
ning
I
de,
den
ring
't ge
van
ging
mij,
proe
ren,
misl
hevi
hebb
door
geno
raad
verm
verte

(1)
heeft.

van onze kundigheden een kwaad gevoelen heeft ; maar hij gelooft niet, dat die Constitutie ons eene vrijheid kan geeven, zelfs overëenkomstig met die waar van de Engelschen het genot hebben (1); zelfs gelooft hij niet dat wij, in navolging van onze oude Staaten Generaal, het recht hebben om te eischen, dat, zonder bewilliging van het volk, geene belasting vastgesteld worde. Ik heb geen moeite gehad om hem te wederleggen, zelfs door getuigenissen van andere Schrijvers, zonder mij te verbinden aan het gemeenschaplijk verdrag, waar tegen geen tijd, geen vergoeding iets kunnen voorwenden.

De Heer *Adams*, de boeken en de Hoven vergeetende, gaf zich toen geheel aan de bijzonderheden van den Landbouw over. Toen ik hem mijne verwondering betuigde van zo weinige kunstige Weiden, en in 't geheel geen klaverrupfen (*Lucerne*) te vinden, waarvan de drie- en viervoudige oogst de vermenigvuldiging van onze runderen zo sterk bevordert, zeide hij mij, dat hij reeds sedert vijf-en-twintig jaaren veel proeven ondernomen hadt, om dezelve te naturaliseren, en dat hij daar in niet hadt kunnen slaagen. De mislukking zijner poogingen schreef hij toe aan de hevige koude van die luchtstreek; andere plantingen hebben daar met andere tegenheden te worstelen. Daar door kan men ook eene zekere soort hout, dat *Locust* genoemd wordt, en tot den scheepsbouw en tot huisraad ongemeen nuttig is, aldaar niet voortbrengen; vermits de wormen het in eenen zekeren ouderdom verteeren.

De

(1) De uitkomst heeft getoond, dat hij zich hier in vergist heeft.

De Heer *Adams* klaagde, dat de landerijen in den omtrek van Boston thans zeer duur waren, en naar evenredigheid niet genoeg opbragten. Hij schatte dit beloop op 3 ten honderd, en bevondt dat het beter was zijne Capitaalen in de publieke Fondsen te plaatsen, waar men 6 ten honderd bekomt.

Het is gemakkelijk dit laatste te verklaren. De Landerijen brengen hem, die ze niet zelf beërbeit, maar zulks door anderen laat doen, weinig op, wijl hier de bevolking niet groot, en bij gevolg het arbeidsloon duur is. Doch de Landerijen brengen hem, die ze zelf beërbeit, zekerlijk meer dan 6 ten honderd op.

Ik stond zeer verwonderd over den hoogen prijs der Landerijen, daar ik wist, dat wegens twee soorten van volksverhuizingen, welke dien Staat verwoesten, er zo veele te verkoopen waren; want, behalven die naar het Westen, heeft men mij verzekerd, dat de Provincie *Maine*, meer Noordwaarts gelegen, ten nadeele van *Masfachett* bevolkt wordt. Zelfs is men van gedachten, dat het oogenblik niet ver af is, waar in die Provincie, meer bevolkt zijnde, zich van dien Staat zal afscheiden, om eenen bijzonderen Staat uit te maaken.

De Volksverhuizingen uit deezen Staat geschieden nogthans niet bij gebrek van oenen vruchtbaar te maaken grond. Twee-derde deelen van *Masfachett* zoeken te vergeefs naar arbeiders; en dit is, behalven *Connecticut*, het lot van bijna alle de Staaten. Als gij de oogten staat op de groote kaart van Nieuw-Engeland, door *Evans*, ziet gij ten Noorden van *Masfachett*, tusfchen *New-Hampshire* en den nieuwen Staat *Vermont*, eene onmeetelijke uitgestrektheid Lands, die in genommerde vierkanten verdeeld is. Zelfs heeft men

men
aan
wo
te
bew
Lo
te
D
zijn
Hor
qui
gro
ben
terh
De
van
rika
Velo
kind
onft
min
gen
waar
de v
waar
eene
Met

(1)
van di
't jaar
die on
te zij

men de ligging van nog te bouwen Steden daar op aangewezen (1). Wannêér zullen dezelve gebouwd worden? Men weet het niet; zelfs heeft men reden te gelooven, dat die wijd uitgestrekte Landen nooit bewoond zullen worden, niettegenstaande alle jaaren Loterijen worden aangelegd, om inwooners daarheen te lokken.

Doch ik kome weder tot den Heer *Adams*, die op zijne Landhoeve die zuivere vermaakten genoot, welke *Horatius* in zijn fraai Lofdicht schildert: *Beatus ille qui procul negotiis*, &c. Hij was niet de eenige der grooten mannen, welke bij die grootte omwenteling hebben uitgemunt, die zijnen verkreegen roem in de duisterheid van den land-arbeid heeft willen verbergen. De Generaal *Heath* was een dier waardige navolgers van den Romeinschen *Cincinnatus*; want hij is de Amerikaansche *Cincinnatus* in 't geheel niet toegedaan. Hun Veldteken scheen hem een Bel te zijn, die alleen voor kinderen voegde. Hij toonde mij eenen Brief van den onsterflijken *Washington*, wien hij als zijn vader beminde, wien hij als een engel eerbiedigde, met te zeggen: zie daar eenen brief, die in mijne oogen meer waardig is, dan de aanzienlijkste Ridderördens en alle de veldtekens van 't geheelal. Het was een Brief, waar in die Generaal hem over den goeden uitslag van eenen doór hem uitgevoerden last geluk wenschte.... Met wat getoegen toonde die eerbiedwaardige man mij

(1) Ik heb met genoeg, bij één van die Steden, den naam van dien *Ludlow* gezien, die in de omwenteling van Engeland van 't jaar 1640 eenen zo grooten rol gespeeld heeft; van dien man, die om zijne deugden en verstand zo waardig was een Republiek te zijn.

mij alle de deelen van zijne Landhoeve! Hoe gelukkig scheen hij te zijn door aldaar te leven! Hij was een wezenlijke Landman. Zijn huis was echter niet zo geheel eenvoudig als dat van *Cato*, dat, zo als *Plutarchus* zegt, niet gewit, noch gepleisterd was. Het was met een eenvoudig papier versierd. Een glas van zijne appeldrank, dat hij mij met eene gulle trouwhartigheid, die in zijn wezen uitblonk, toereikte, scheen mij de keurigste Wijnen verre te overtreffen. Bij die gelegenheid viel mij dit gezegde van *Curius* in gedachten: dat het goud niet noodig was voor hem, die zich met eene voortgelijke maaltijd konde vergenoegen. Met deeze eenvoudigheid is men der vrijheid waardig; is men zeker van haar lang te zullen behouden.

Deeze eenvoudigheid is het eigenaartig kenmerk van bijna alle de mannen in dien Staat, welke in de omwenteling eene groote rol gespeeld hebben; als, onder anderen, van *Samuel Adams*, en den tegenwoordigen Gouverneur *Hancock*. Zo ooit iemand, door eene sterke geestdrift, met de Republikeinsche Regeeringsvorm is ingenomen geweest, dan is het *Samuel Adams*, en nimmer zag men zo veel deugden samen vereenigd, om zijn gevoelen te doen eerbiedigen. Hij bezit in eene ruime maate alle de Republikeinsche deugden, eene onbevleete eerlijkheid, eenvoudigheid, zedigheid (1), en voornaamlijk strengheid. Hij laat geen

(1) Wanneer ik onze hedendaagfche Wetgeevers met hun barsch getat, die altoos bekommerd zijn, dat zij geen gerucht genoeg maaken, dat zij niet hoog genoeg gewaardeerd worden; wanneer ik deezen, zeg ik, vergelijkte met die zedige Republikeinen, zo moet ik bekennen, dat ik in het goed gevolg der omwenteling geen

vergelijk met de misbruiken toe; hij vreest het Despotismus van deugd en talenten even zo zeer, als dat van de ondeugd. Niettegenstaande hij *Washington* eene hartelijke genegenheid en eerbied toedraagt, heeft hij nogthans daar voor gestemd, dat hem na verloop van eenen zekeren tijd het Commando afgenomen zou worden. Hij maakte zich indachtig, dat *Cesar* niet als door verlenging van zijn Commando geslaagd was, om de Republiek (der Romeinen) t'onder te brengen. De uitkomst heeft getoond, dat de toepassing valsch was, maar het was door een wonderwerk, en men moet nimmer het heil des Vaderlands op het geloof van een wonderwerk in de waagschaal stellen....

Samuel Adams is een der beste zuilen van de partij, die de Gouverneur *Hancock* in deezen Staat heeft. Gij weet welke verbazende opofferingen deeze laatste bij de daadelijke omwenteling gedaan heeft, en met welken moed hij zich in 't begin derzelve verklaard heeft. Dezelfde geest van Patriotismus bezielt hem nog; eene groote edelmoedigheid en bijna onbepaalde gloriezucht zijn de voornaame trekken van zijn karakter. Hij heeft de deugden en de geschiktheid der *populariteit*; dat is, dat hij, op eene ongedwongene wijze, zich den gelijken en den vriend van allen toont te zijn. Ik heb bij hem op een avond gegeten, in gezelschap van een hoedenmaaker, die eenen zeer vertrouwden omgang met hem scheen te hebben. De Heer *Hancock* is beleefd en beminneuswaardig, als hij wil; maar men zegt, dat hij dit niet altoos wil: alsdan heeft hij een zonderling podagra, dat hem alle oplettendheid doet ver-

geen vertrouwen stel. Een verwaand man heeft mij nimmer ver van de slavernij schieven te zijn.

verliezen, en anderen den toegang tot zijn huis verbiedt. De Heer *Hancock* heeft zo veele kundigheden niet als de Heer *Baudouin*, zijn mededinger; ja hij schijnt de Weetenfchappen veeléer te verichten; de eerste wordt meer van het Volk bemind, en de laatste wordt door kundige mannen in grooter achting gehouden.

Onder de aanhangers van den Gouverneur heb ik nog twee bijzonder achtingswaardige mannen leeren kennen, naamlijk de gebroeders *Jarvis*: de eene is Controlléur Generaal van dien Staat; de andere is een Arts, en Lid van de Wetgeevende Magt (1). Zo be daard de eerste bij het onderzoek, en zo grondig hij in zijne oogmerken is, zo snel is de andere in het doorzicht, vaardig in de denkbeelden, en levendig in de uitdrukking. In eene zaak zijn zij elkander gelijk, naamlijk in de eenvoudigheid; die deugd, bij uitnemendheid, van de Republiekeinen; die deugd, welke, om zo te spreken, bij de Amerikanen geboren is, en bij ons verkreegen wordt.

Ik zal mij niet ophouden met u alle de achtingswaardige karakters te schilderen, welken ik in die bekoorlijke stad heb aangetroffen: want wilde ik dit doen, ik zou nimmer gedaan hebben. In 't algemeen heb ik overal die gastvrijheid, die aanvalligheid, die vriendelijkheid voor de Franschen gevonden, welke de Heer *Chatellux* zo zeer roemt. Voornaamlijk heb ik dezelve gevonden bij de Heeren *Break*, *Rusfel*, *Gorre*, *Barrett*, enz.

Gij kund ligt denken, dat ik, in 't midden van die vriende

(1) De Doctor *Jarvis* is, bij de laatste verkiezing, voor één der beide plaatsen van Raadsheer in het Congres driemaal voorgesteld.

vriendschapsbetuigingen, eenige oogenblikken heb weeten te vinden, om mij in de landstreek rondom Boston te verlustigen. Deze landstreek is zeer bekoorlijk, wel bebouwd, en voorzien van veele bevallige huizen, welke op eene aangename wijze gelegen zijn. Onder de heuvelen, welke die stad omringen, is vooral merkwaardig die van *Bunkerhill*. Deze naam maakt u, zonder twijfel, indachtig, dien van een der eerste martelaars van de Amerikaansche vrijheid, *Warren*. Ik was zijne grootmoedige schimme eerbiedschuldig; ik haaste mij om haar dien te bewijzen. Men komt te *Bunkerhill* over de prachtige brug, waar van ik reeds gesproken heb. Zij heeft gemeenschap met Charlestown, eene stad, die veeléer een deel van Boston, dan eene bijzondere stad schijnt te zijn. Zij was bij den aanval op *Bunkerhill* van de Engelschen geheel in de asche gelegd, en is thans bijna geheel weder herbouwd met bevallige houten huizen. Gij ziet daar het pakhuis van den Heer *Gorham*, die President van het Congres is geweest.

Bunkerhill, eene plaats welke een ruim gezicht op die stad heeft, is een der verwonderlijkste gedenktekenen van de Amerikaansche dapperheid. Men kan niet begrijpen, hoe het mogelijk geweest is, dat 7 à 800 slecht gewapende, afgematte menschen, die in der haast elendige verschansingen opgeworpen hadden, en geheel niet of weinig den wapenhandel verstonden, eenen zo geruimen tijd den aanval van duizenden frische, gedisciplineerde Engelschen, die geduurig afgelost werden, hebben kunnen wederstaan. — Nogthans was de dappere wederstand der Amerikanen zodanig, dat de Engelschen, alvorens den heuvel te bemagtigen, meer dan 1200 man aan dooden en gekwetsten

ver-

verloren; daarbij maakten nog twee Fregatten een onophoudelijk vuur op Charlestown, om te verhinderen dat van daar geen hulp konde komen. Echter is het zeer waarschijnlijk, dat de Engelfchen zich genoodzaakt gevonden zouden hebben om te rug te trekken, in gevalle de Amerikanen geen gebrek aan ammunitie gehad hadden.

De vriend der vrijheid kan dit tooneel, waar op nog overblijffelen van verschanfingen zijn, niet beschouwen, zonder de nagedachtenis van *Warren* eens traan te wijden, zonder te deelen in den geestdrift, die hem voor de vrijheid bezielde.

Deeze ontroeringen ontstaan op nieuw bij het zien van het zielroerend en krachtig schilderij des doods van deezen krijgsheld, geschilderd door den Heer *Trumbull*, wiens talenten mogelijk eens die der beroemdste meesters zullen evenaaren.

Ik moet deezen langen en al te langen brief eindigen. Over hoe veel onderwerpen had ik u nog te onderhouden! De Constitutie van deezen Staat, zijne belastingen, zijne schuld, zijne schattingen, enz. Maar ik bespaar alle die onderwerpen voor de algemeene Lijst, die ik, ten opzichte van alle de Staaten, daarvan zal geeven.

Men rekent voor den Staat van *Masfachett* meer dan 100,000 koppen, die impost betaalen; meer dan 200,000 Morgen gebouwd, 340,000 Morgen Weid, en meer dan twee millioenen nog niet vruchtbaar gemaakt Land. De Koopvaardijfcheepen van Boston zijn te samen meer dan 60,000 Tonnen groot.

V I J F D E B R I E F.

Reize van Boston naar New-York, over Land.

9 Augustus 1788.

De afstand tusschen deeze twee Steden is omtrent 260 Engellsche Mijlen (1). Verscheide perfoonen hebben zich verenigd, om een soort van postwagen of publiek Rijtuig aan te leggen, ten einde de Reizigers op gezette tijden van de eene naar de andere stad te brengen. De Rijtuigen worden op dien weg verscheidene maalen verwisseld. De Reize duurt in den Zomer vier dagen, maar de Reizigers zijn verplicht ten 4 uuren 's morgens te vertrekken: ieder dagreize bestaat in 60 à 66 Mijlen. Voor de Mijl wordt 3 Sous (2), in Muntspecien van *Massachusetts* betaald; voor de bagage, als zij over de veertien ponden, die gratis zijn, weegt, wordt insgelijks 3 Sous van ieder Mijl wegs betaald.

Wij vertrokken van Boston, 's morgens ten vier uuren, in een Rijtuig op veeren hangende, waar in zes plaatfen waren.

Wij passeerden door de fraaije stad Cambridge, waarvan ik u gesproken heb. Het Land schein ons wel bebouwd te zijn, tot Weston toe, alwaar wij het ontbijt namen: van daar vervorderden wij onze Reize tot Worchester, 48 Mijlen van Boston, daar wij het

mid-

(1) 29 Engellsche Mijlen zijn na genoeg 8 uren gaans. V.
 (2) Zie de Tafel der Amerikaansche Muntspecien achter de Voorreden. De Sou in *Massachusetts* is omtrent 7 Fransche Liards waardig. De Schelling doet omtrent 16 Fransche Sous. Voor een Fransche Ecu van 6 Liv. moet men 6 Schellingen 8 Sous betalen.

middagmaal hielden. — Deze stad is zeer bevallig en wel bevolkt: de Drukker *Jesaias Thomat*, heeft dezelve in geheel Amerika vermaard gemaakt. Hij drukt de meeste uitkomende Werken; en men moet bekenen dat zijne drukken zo net en zuiver zijn, dat men hem den Amerikaanfchen *Didot* (1) kan noemen.

De Herberg, in welke wij, op de Amerikaanfche wijze, een goed middagmaal (2) hadden, is een bevallig en fraai versierd houten huis. Deze herberg wordt gehouden door den Heer *Pease*, één der onderneemers van de Bostonfche postwagens. Wegens zijne vlijt en nijverheid is hij zeer te roemen; maar het is te hoopen, dat hij, wat de paerden betreft, de inrichting van zijne Rijtuigen zal veranderen. Zijne paerden worden door de langheid en flegtheid der wegen afgemat, hetgeen hen in zeer korten tijd in den grond helpt; en, door een noodwendig gevolg, zijn de Reizigers langer onder weg, en komen dus laater aan. Hij heeft eene onfeilbaare handelwijze omhelsd, om zijne paerden den nek te breeken; zijne Rijtuigen worden door vier paerden getrokken. Na dat dezelve 15 Mijlen afgelegd hebben, worden twee der paerden verwisfeld (3); men laat de anderen, na dat zij eenige

rust

(1) *Didot* is de naam van een voormaals beroemd Boekdrukker te Parijs.

(2) Als ik fomtijds van het middag- of avondeten spreek, is zulks geenzins eene herinnering van onmaatigheid in spijze; maar het is eenadeels om de levenswijze van het Land te schilderen, en ten anderen om den prijs der levensmiddelen, door den Heer *Chastellax* zo zeer vergroot, op te geeven.

(3) Ik vrasde den Voerman, hoe veel hij betaalde voor kostgeld van zijne beide paerden, die hij in bewaaring gaf aan den eigenaar van een huis, in 't midden der bosschen gelegen. Hij

zel.

is zeer bevallig en *Thomas*, heeft de-
emaakt. Hij drukt
men moet beken-
niver zijn, dat men
) kan noemen.

de Amerikaanfche
nadden, is een be-
is. Deze herberg
se, één der onder-
ens. Wegens zijne
emen; maar het is
den betreft, de in-
veranderen. Zijne
en slegtheid der we-
korten tijd in den
wendig gevolg, zijn
n komen dus laater
andelwijze omhelsd,
ken; zijne Ristulgen
en. Na dat dezelve
n twee der paerden
en, na dat zij eenige
rust

als beroemd Boekdruk-
of avondeten spreek, is
atigheid in spijze; maar
het Land te schilderen,
ddelen, door den Heer
n.
Hij betaalde voor kost-
bewaaring gaf aan den
boschen gelegen. Hij
zel-

rust en verversching genoten hebben, met twee an-
dere frische en driftige paerden nog 15 Mijlen loopen,
't welk noodwendig ten gevolge heeft, dat de eersten
den bek afgereeden worden (1).

De weg tusschen Boston en New-York moet nog
niet sterk bereisd worden, of men moet het niet zeer
voordeelig vinden, om 'er postwagens aan te leggen;
want, om den keten der postwagens tot New-York
te eindigen, is de Heer *Pease* genoodzaakt geworden
van Fairfield tot New-York een Wagen aan te leggen.

Deze orde van zaaken zal zo lang blijven aanhou-
den, tot dat het binnenste van Massachusett vrucht-
baar gemaakt is. Uit deze vruchtbaarmaakingen zou-
den eene inwendige gemeenschap, en goede wegen
ontstaan. — Thans, nu alleen de Landerijen op eeni-
gen afstand van de Zee bebouwd zijn, zendt men de
producten, die naar buiten uitgevoerd worden, over
Zee, en de landweg is alleen open voor Reizigers,
welke dien verkiezen.

Den eersten nacht bleeven wij te *Spenser*: dit is
een eerst opkomend Dorp, in 't midden der boschen.
Men ziet 'er nog slegts drie of vier huizen; de her-
berg was nog slegts ten halven volbouwd; doch alles
wat voltooid was hadt dat behaaglijk aanzien van zin-
delijkheid, om dat het den welvaart, en die zedelijke
en beschaafde gewoontens te kennen geeft, welke men
zelfs

zelve mij, dat hij voor beiden 's weeks een Plaster betaalde; het
welk voor ieder omtrent 7 *Sous* 's dags is.

(1) In een tweede Reize naar Boston, die ik twee maanden
later deedt, ontdekte ik het gevolg van die slegte behandeling
der paerden. Die paerden, welke, op de eerste Reize, wakker
en weigefeld waren, scheenen mij, bij de tweede, zwak en blij-
na afgereeden te zijn.

zelfs in onze Dorpen niet zou zoeken. Wij hadden nette kamers, goede bedden, heldere en zuivere lakens, appeldrank, thee, punch, en een tamelijk goed avondeten; daarvoor betaalde ieder van ons gezelschap, dat uit vier personen bestond, één en een halve of twee schellingen.

Vergelijk nu, mijn vriend, deeze orde van zaaken met hetgeen gij honderd maal in onze Franche herbergen ondervonden hebt; immers vindt men in dezelve morsige en afschuwelijke kamers, bedsteeden met weegluizen besmet; een ongedierte dat *Sterne* wettige bewoners der herbergen noemde, zo evenwel, zeide hij, een lang bezit een recht is; slegt opgespoelde half gewaschen lakens, die eene stinkende reuk van zich geeven, slegte dekens, wijn die bijna altoos vervalscht is, en alles ongemeen duur; schraapzuchtige huisbedienden, welke niet gedientig zijn, als in zo verre uw gevolg hen hoop op winst inboezemt; die bij rijke Reizigers zich als kruipende slaaven aanstellen, en trots ja onbescheiden zijn jegens hem, die zich, naar hunne gissing, in den middelstaat bevindt. Dit is de altoosduurende kwelling der Reizigers in Frankrijk. Voeg 'er bij de vreeze van bestolen te worden; de voorzorgen welke men iedere nacht moet gebruiken, om den diefstal voor te komen; terwijl men in de Verëenigde Staaten zeker en onbeschroomd reist, en zonder wapenen (1) miïden

(1) Ik reisde met een Franschman die, in den waan zijnde dat hij in een woest Land veel te duchten hadt, zich van Pistoolen hadt voorzien. De goede Amerikaanen gilmachten om zijne voorzorge, en rieden hem de Pistoolen in zijn Valies te sluiten. Hij hadt de goedheid om zich door huu te laten gezeggen,

in de bosfchen in opene kamers, of ongeslotene huizen slaapt. En oordeel nu wat Land den naam van beschaafd verdient, en uiterlijk de grootfte maat van algemeen geluk vertoont.

De zindelijkheid, gij weet het, mijn vriend, is het teken des eigendoms, des welstands, der orde, en gevolglijk des geluks. Om die reden vindt men die overal bij de Amerikanen, zelfs in de geringste zaken. Hebt gij bij ons op 't Platteland de plaats opgemerkt, alwaar mannen en vrouwen hunne behoeftens gaan doen? Die plaats is meesttijds een gat, dat in een tuin in de open lucht gegraven is: de welvoeglijkheid, de reuk, alles wordt daar gekwetst. Hebt gij die zelfde plaats bij onze kiesche Parijsenaars, zelfs bij de groote Heeren, welke zich verbeelden de zindelijkheid met de pracht te kunnen goedmaaken, opgemerkt? Ik beef nog als ik aan alle die walgende en vieze gebruiken denk. Wel nu, vergelijkt dezelve met die der Amerikanen, zelfs die in bosfchen woonen; gij zult in 't midden der bosfchen geen huis alleen vinden staan, alwaar gij niet in 't midden of in een hoek van den tuin, op 30 of 40 schreeden afftands van het huis, eene zeer zindelijke, dikwijls zelfs versierde, hut ziet, welke tot die verrichting bestemd is. Men vindt in allen eene laagere zitplaats voor de kinderen; eene ouderlijke oplettendheid, welke aantoon, hoe zeer men zich hier met de kleinste bijzonderheden van opvoeding bezig houdt. Onze viesneuzen zullen met verächtting hier over glimlagchen; maar gij, mijn vriend, zijt een Wijsgeer, en zult u dien Staatkundigen wel herinneren, die door de vuiligheden, welke op de straaten gevonden worden, over de goedheid van eene Regeering en het ongeluk van een Volk oordeelde.

Ten 4 uren 's morgens vertrokken wij van Spenser: wij hadden toen een ander Rijtuig en een anderen Postmeester (*Entrepreneur*). Het was een Rijtuig zonder veeren, of wel een foort van boeren wagen; de eigenaar zelf was onze Voerman. Een Franschman, die met mij reisde, begon bij de eerste schok, die hij voelde, het Rijtuig, den Voerman, en het Land te vervloeken. Laaten wij, zeide ik tegens hem, ons oordeel opschorten; bij een barbaarsch, en, om nog krachtiger reden, bij een beschaafd Volk, moet ieder gebruik zijne oorzaak hebben. Zonder twijfel is 'er eene reden, waarom men een boeren Wagen, in plaats van een op veeren hangend Rijtuig verkiest. Ik had ook geen ongelijk. Toen wij 30 Mijlen, midden door de rotten afgelegd hadden, werden wij overtuigd, dat een Rijtuig op veeren daar zeer spoedig zou omvallen en verbrijzelen (1). Ik was verwonderd over de geschiktheid van onzen Voerman, en zelfs van de paerden; zij weerhouden het Rijtuig op de wegen, die met de grootste schuimte nederwaarts gaan. Toen ik het eerst eenen zodanig afdaalenden weg beschouwde, was ik in de verbeelding, dat men de wielen zou vastmaaken; maar men deedt zulks niet, en ik heb die gewoonte in Amerika niet gevonden. Nog eens ieder gebruik heeft zijne oorzaak. Hier schieer mij dat gebruik kenlijk te zijn. De wegen die met de grootste schuimte nederwaarts gaan, als die van *Horseneck*, waarvan ik hierna zal spreken, zijn met rotten doorfreesden, en met steenen bedekt, welke de

Rij

(1) Ik zag hier van een blijk in eene tweede Reize die ik deedt. Een Rijtuig, dat ons volgde, brak.

V
Rijtu
der w
Ov
en in
tusfch
gemee
zijn s
gelsch
ren,
zorg
maake
Het t
zaide
de lan
den h
Tanke
land g
Het
stoens
York
het w
icts b
bezi
roepen
contan
thans i
60 à 8
lijk zw
te ma
Burger
50,000
en bij
geland

Rijtuigen tegenhouden, en daardoor het vastmaaken der wielen noodeloos maaken.

Over den weg, die van Boston naar New-York gaat, en in 't algemeen over de wegen van gemeenschap tuschen de verscheidene Staaten, heeft men eene algemeene beschouwing te doen. Bijna alle die wegen zijn sedert den Vrede van 1783 aangelegd. Het Engelsch Ministerie, om hunne correspondentie te stoorren, die mistrouwen bij hetzelfde verwekte, droeg zorg om de gemeenschap tuschen hun bezwaarlijk te maaken, en gaf in gevolge geen acht op de wegen. Het bragt die heftige Staatkunde nog verder; het zaaide tegenijver en verdeeldheden onder hun, voerde hunne wederzijdse vooroordeelen, en bevorderde den haat door verächtelijke bijnaamen, als die van *Tankes*, welke aan de bewooners van Nieuw-Engeland gegeven werden.

Het is derhalven in de daad te verwonderen, dat de steenachtige en klippige weg van Boston naar New-York nog zo goed is, als men bedenkt, dat dezelve het werk van eenige jaaren is; zelfs is het wezenlijk iets bijzonders, dat men in 't midden van zo veele bezigheden, welke de inwooners van Massachusetts roepen, in 't midden des gebrecks van menschen en contanten, in zo korten tijd den weg, zo als die thans is, hebbe kunnen maaken. Men reist omtrent 60 à 80 Mijlen tuschen rotsen, alwaar het ongelooflijk zwaar moet geweest zijn, den weg bruikbaar te maaken. Men verzekerde mij, dat een zeer rijk Burger de aanbieding gedaan heeft, om hem voor 50,000 Piasters, of 250,000 Livres, volkomen goed, en bijna overal effen te maaken, hetgeen men in Engeland *turnpike road*, of *weg met slagboomen* noemt.

Deze som schijnt mij toe gering te zijn, als men die met het te doen werk vergelijkt. Nogthans heb ik geen den minsten twijfel, of dat ontwerp, of wel een ander, zal nog eens ter uitvoer gebragt worden. De natuur van den grond zal de onderneeming begunstigen: dezelve is overal, of zand, of keigruis, of klipsteen.

Het ongemak en het bezwaarlijke van deezen weg wordt de Reizigers rijkelijk vergoed door de verscheidenheid der bekoorlijke landstreeken, door de schoonheid der gezichten, die zich bij elken stap opdoen, door het bestendig contrast der wilde natuur en der kunst, die tegen dezelve kampt. Die wijduitgestrekte vijvers, welke zich in 't midden der boschen verliezen; die beekjes, welke weiden, die pas der woeste natuure ontrukkt zijn, bevochtigen; die in het midden der boschen versprooid staande bevallige huizen, waar in geheele zwermen van vrolijke, gezonde en wel gekleede kinderen te vinden zijn; die velden vol stammen van boomen, welkers uitroeiing men den tijd overlaat, en die zich in 't midden der airen van het Indiaansch koor verbergen; die mecnigte van den wind omgeworpene, half verrotte en verbrande boomen; die eiken, die, wel is waar, nog het beeld hunner voorige kracht behouden, doch thans aan den voet afgezaagd zijnde, niet anders dan naakte en verdorde takjes naar den hemel verheffen, en welke de eerste harde wind ter aarde moet vellen; alle deeze voor eenen Europeaan zo nieuwe voorwerpen treffen eenen Reiziger, maaken op hem eenen sterken indruk, en doen hem in een diep gepeins wegzinken. De groote omtrek der boschen, de dikte en verbaazende hoogte der boomen maaken hem den tijd in-

dach-

v
dach
Lan
Z
boon
de b
vind
gem
niet
tijds
stil
bos
ders
in v
gens
plaat
aang
oog
alle
De
mijn
den
aart
staan
Mas
deed
heid
zij h
ders
papie
Oost
en h
het
besch

dachtig, toen Wilden de eenige bewooners van dit Land waren.

Zonder twijfel hebben veelen van hun deeze oude boomen gezien; want die Wilden vervulden eertijds de bosfchen. Thans is 'er niet een van hun meer te vinden; zij hebben voor een ander geflacht plaats gemaakt. Thans vrees de Landbouwer hunne wraak niet meer; zijn fnaphaan, waar mede hij zich eertijds bij den arbeid wapende, hangt tegenwoordig ftil in zijn huis. Midden in deeze wijduitgestrekte bosfchen alleen, hebbende rondöm hem niemand anders als zijne vrouw en kinderen, slaapt en arbeid hij in vreedzaame rust, en is gelukkig. Zo het geluk ergens moet woonen, is het zekerlijk in deeze eenzaame plaatsen, alwaar 's menschen hoogmoed door niets aangeprikkeld wordende, hij ook geene eezuchtige oogmerken kan beraamen: zijn geluk hangt van hem alleen, en van 't geen rondöm hem is, af.

Deeze waren de denkbeelden, die mij gedurende mijne Reize den meesten tijd bezig hielden. Zij werden door andere, van eenen geheel verschillenden aart, opgevolgd, welke het gezicht van die alleen staande huizen, die men in de stille bosfchen van Masfuchett van twee tot twee Mijlen vindt, in mij deedt opkomen. Alle die huizen zijn van zindelijkheid opgefierd, en even als de Engelsche verdeeld: zij hebben maar eene verdieping, dikwijls ook zolders, en zijn zeer goed verlicht; de muuren zijn met papier overtrokken. Op de Tafel komt Thee en Koffij. Oost-Indisch Lijnwaat versiert de Dochters der natuur; en hetgeen mij bovenäl verrukte was op de gezichten het kermerk der eerlijkheid, der oprechtheid, der bescheidenheid te zien. In bijna alle deeze huizen

woonden lieden, die te gelijk Landbouwers, Handwerks- en Kooplleden waren. Hier zag men een Schoenmaker; daar een Looijer; op eene andere plaats een Winkel vol Europeaanfche en Oost-Indifche goederen. Op het Platteland zijn de Winkels altoos van de huizen afgezonderd. Deeze onderscheiding toont den fmaak der zindelijkheid, den eerbied die men het huislijk leven en de Vrouwen toedraagt; want de lieden, welke den arbeider benoodigt zijn, hebben, door die verdeling, geen gemeenschap als met hem.

De Winkels zijn, op het Platteland nog meer dan in de Steden, van alle foorten van goederen voorzien. Men vindt daar in te gelijk hoeden, ijzer, fpijkers, liqueurs, enz. Deeze orde van zaaken is noodig voor Inrichtingen, die eerst een begin neemen; en het is te wenschen dat deeze handel in 't klein zich niet verdeele. De verdeling zou in de Steden aantoonen, dat zij volkrijker worden, dat 'er genoeg gefleeten wordt, om elk beroep, elken handel aan den gang te houden, en zulks zou een nadeel zijn; want de handel in 't klein, zo nuttig wanneer hij zich met den landarbeid verblndt, en dien niet laat vaaren, die handel wordt gevaarlijk, als zij die hem oefenen eeniglijk van hunne voordeelen, op kosten van den Landbouw, leeven; de zucht naar winst maakt hun trouwloos, de winst doet hun de vermaaklijke uitspanningen vermeenigen, en de ledigheid verwekt in hun gevaarlijke lusten; met een woord, hunne zedenleer wordt bedorven, en zij bederven de algemeene zedenleer, welke den Landbouw vergzelt; en in een Land, waar nog zo veel vruchtbaar te maaken is, moet men zich wel wachten, om den fmaak voor den Landbouw te verzwakken.

Men

Men geloof niet dat nog het derde-deel van Mas-
sachusetts bebouwd is. Ei! wanneer zal het geheel
bebouwd zijn? Als men de volksverhuizingen, waar
van ik reeds gesproken heb, in aanmerking neemt,
kan men bezwaarlijk dat oogenblik voorzien. — Zo
die geheele grond niet bebouwd is, is hij ten minsten
verdeeld, en de eigenaars dragen zorg, dat zij hunne
aandeelen met heiningen of *fences* insluiten, die men
ook zelfs om de bosschen vindt. Deeze heiningen zijn
zeer onderscheiden, en haare gesteldheid toont den
graad van Landbouw aan, welke aldaar gevonden
wordt.

Eenige zijn van teenen gevlochten, en deeze zijn
de sterkste niet; andere van geheele, op elkander lig-
gende boomen; een derde soort bestaat in vier stuk-
ken hout, van omtrent twaalf voeten lang, die elkan-
der sluiten, en met hunne einden eenen hoek maaken;
een vierde soort bestaat in wel bewerkte stukken hout,
welke met voegen in malkander sluiten. De heiningen
welke de tuinen beschutten zijn gelijk aan die der vel-
den van Engeland. Eindelijk, de laatste soort bestaat
in steenen, welke ter hoogte van één of twee voeten
op malkander gestapeld zijn. — Deeze laatste schut-
ting is duurzaamer en minder kostbaar: men vindt die
wel bijzonder in Massachusetts.

De trapswijze deugdzaamheid van deeze verscheidene
soorten van schuttingen, is een teken der waarde van
den grond. Want hoe beter de grond is, des te zorg-
vuldiger zoekt men dien, niet voor menschen, maar
voor dieren te beschutten; en alhoewel hij nog niets
voortbrengt, maakt men echter, om hem te beschut-
ten, voor het oogenblik vergeeffsche kosten, doch wel-
ke t'eenigen tijde voordeel moeten aanbrengen.

Men

I 4

Om,

Om, uit de deugdzaamheid van die schuttingen, over de waarde der landerijen te oordeelen, ziet men, dat de landerijen van Pensilvanie, bij voorbeeld, meer waardig zijn, dan die van Masafuchett.

Ik zal nu het verhaal van mijne Reize vervolgen.

Van Spenser naar Brookfields rekent men omtrent 45 Mijlen; wij hielden aldaar stil, om het ontbijt te neemen. De weg is tot aan deeze laatste stad toe goed.

Eene stad in het binnenste van Amerika betekent gemeenlijk, zo als u, mijn vriend, bekend is, eene ruimte van 8 tot 10 Mijlen gronds, op welken 50, 100 tot 200 huizen verstrooid staan. Deeze verdeling in Steden is noodig, om, ten tijde der verkiezingen, de inwooners, welke over eenen wijd uitgestreken grond verspreid zijn, te kunnen samen roepen. Want zo deeze verdeling 'er niet was, zouden de inwooners dan naar de eene, dan naar de andere vergadering gaan; hetwelk ten gevolge zou hebben eene groote wanorde, en wel bijzonder de onmogelijkheid, om de volksmeenigte van een kanton te bepaalen; welk laatste men als den eenigen en waaren grondslag der verdeling moet beschouwen: ook moet de naauwkeurige verdeling der gronden een noodwendig gevolg van eene vrije Constitutie zijn. Geen Volk heeft op dit stuk zijnen aandacht zo sterk gevestigd, als de Amerikanen.

De ligging van Brookfields is schilderachtig. Terwijl ik naar het ontbijt wachte, las ik de Courant en de Journaalen. Deeze Couranten worden daar met de afgaande en aankomende postwagens gebragt. Door dit kanaal worden ook alle de levensmiddelen en goederen der havens op den weg bezorgd.

Het ontbijt bestondt in thee, koffij, geroosterd en

die schuttingen, deelen, ziet men, zij voorbeeld, meer chett.

Reize vervolgen. kent men omtrent om het ontbijt te atste stad toe goed.

Amerika betekent, bekend is, eene, op welken 50.

Deeze verdeeling der verkiezingen, de uitgestrekte grond roepen. Want zoudende inwooners andere vergadering hebben eene groote onmogelijkheid; om te bepaalen; welke aaren grondslag der moet de naauwkeu- noodwendig gevolg Geen Volk heeft op k gevestigd, als de

schilderachtig. Ter- las ik de Courant ten worden daar met wagens gebragt. Door vensmiddelen en goe- bezorgd.

koffij, geroosterd en ge-

gebraden vleesch, enz., en kostte elken Reiziger tien stuivers, in Massachusetts geld.

De weg, die van Brookfields naar Willebraham plains gaat, is geheel in 't midden der rotsen, en van boschen omringd.

Wij hielden stil bij een huis, dat bijna alleen in 't midden der boschen staat, en verwisfelden daar van postwagen. Een Rijtuig op riemen hangende, en met een halve kap, eeniglijk met twee paerden bespannen, kwam voor den dag, om onzen loggen wagen te vervangen. Bij ongeluk waren wij onder ons vijven, en ik kon niet begrijpen, hoe wij allen in dat Parijsaansch Rijtuig geplaatst konden worden. Wij hielden aan om een ander Rijtuig te hebben. De Voerman gaf ons tot antwoord, dat 'er geen was, dat wij het zeer wel zouden hebben, en dat wij met twee paerden snel zouden vorderen. Wat zouden wij doen? wij waren wel genoodzaakt ons te onderwerpen. Wij werden dus ingepakt; de Voerman vertrok met den grootsten spoed, en na twee of driehonderd schreeden afgelegd te hebben, keerde hij zich meesmuilende naar ons toe, en vraagde ons of hij geen gelijk had gehad. De weg was in de d. id effen en hard; schoon wij ons altoos in 't midden der boschen bevonden. Hij bragt ons in minder dan vijf quartier-uurs te Springfield, dat 10 Mijlen van daar ligt. Deze weg scheen ons wezenlijk bekoorlijk te zijn; ik verbeeldde mij in die schoone laan van het Koninklijk Paleis (*Palais Royal*) te reizen, die niet als in ons geheugen meer bestaat.

Ik onderzocht de reden waarom die man geen ander dan een zo ongemaklijk Rijtuig wilde hebben, en hij verklaarde mij zulks. — Veele Reizigers, welke uit New-York komen, blijven te Newhaven, of in an-

dere plaatsen van *Connecticut*. Deze man rekende dat als hij een Rijtuig met vier paerden hieldt, het dikwijls niet vol zou zijn; dat het hem meer zou kosten, en hij 'er minder voordeel door zou hebben. Ik heb weinig menschen gezien, die zo wakker, zo levendig en zo behendig waren, als onze Voerman, en nogthans was hij zeer geduldig. In de beide Reizen, welke ik in dat deel van *Massachusetts* gedaan heb, heb ik hem van de Reizigers zeer harde zaaken hooren zeggen; doch hij antwoordde, of geheel niet, of met goede redenen daarop. Ik heb daar meer menschen van het zelfde beroep gevonden, welke zich, in een diergelyk geval, op dezelfde wijze godroegen, terwijl slechts één van die beleedigingen in Europa bloedige onreinheden zou veroorzaakt hebben. Hier door wordt de waarheid bevestigd, dat in een vrij Land het vernuft zijne heerschappij over alle classen van menschen verbreidt.

Springfield, alwaar wij het middagmaal hielden, is bijna op de Europeaanse wijze gebouwd, dat is te zeggen, dat de huizen zeer dicht bij elkander staan. Op eenen heuvel, die deeze Stad bestrijkt, zijn magazijnen voor buskruid, ammunitie en wapenen aangelegd, welke den Staat van *Massachusetts* toebehooren. Deeze zijn de Magazijnen, welke de Rebel *Shays* wilde bemagtigen, en door den Generaal *Shepard* zo gelukkig verdedigd werden (1).

(1) Bij mijne tweede Reize, welke ik in die Streek deed, werd bij het hof van Justitie, in die Stad gehouden wordende, uitspraak gedaan over een Proces, dat tot dien opstand betrekking hadt. — Een inwooner was, bij het aanvallen der Insurgenten, gekwetst; hij vervolgde hem die hem gekwetst hadt, om hem in schadelijke en onkosten te doen vooroordeelen. — Het algemeen hof hadt,

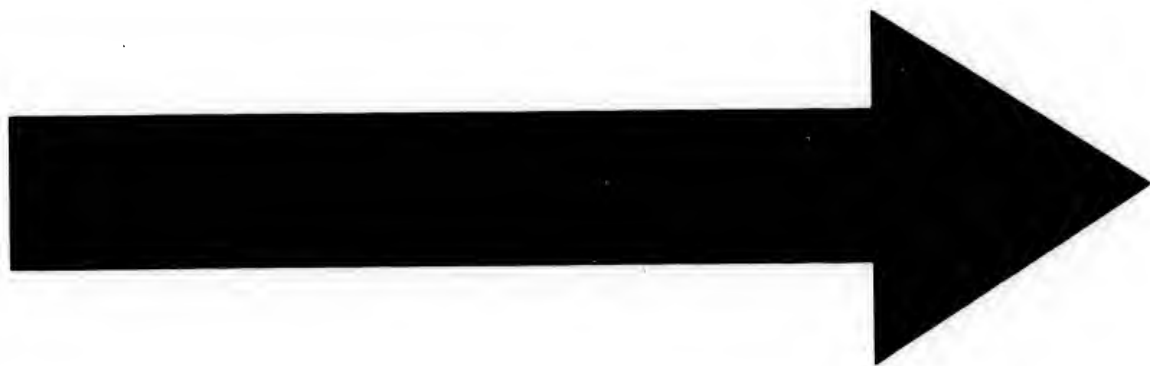
I N D E

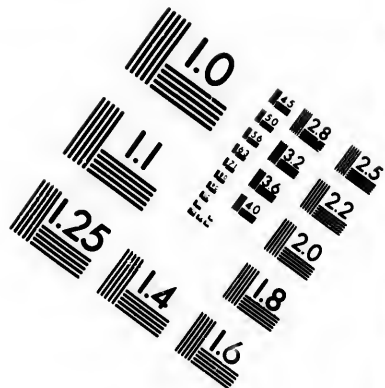
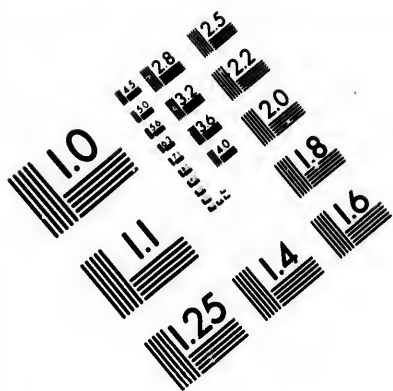
g man rekende dat
a hieldt, het dik-
em meer zou kos-
r zou hebben, Ik
zo wakker, zo is-
onze Voerman, en
de beide Reizen,
chert gedaan heb,
arde zaaken hooren
eheel niet, of met
ar meer menschen
velke zich, in een
gedroegen, terwijl
n Europa bloedige
oben. Hier door
t in een vrij Land
er alle clasfen van

agmaal hielden, ia
ehouwd, dat is te
bij elkander staan,
bestrijkt, zijn ma-
en wapenen aan-
uchert toebehooren.
de Rebel *Shays* wil-

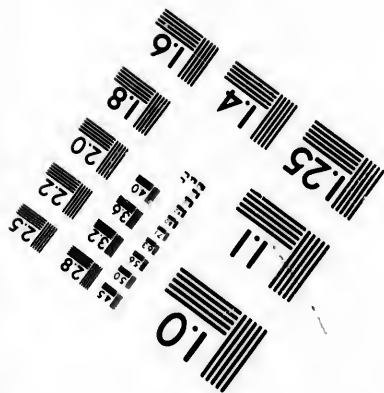
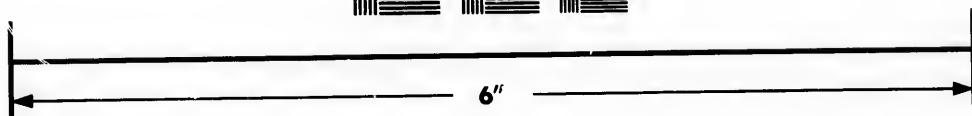
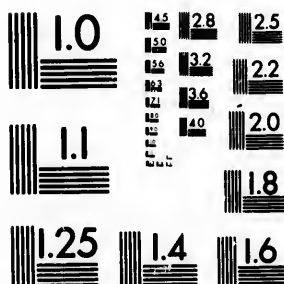
graal *Shepard* zo ge-

Na
in die strecken deede,
ad gehouden wordende,
dien opstand betrekking
vallen der Insurgenten,
wetsr hadt, om hem in
Met algemeen hof
hadt,

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.5 1.8 2.0 2.2 2.5
2.8 3.2 3.6 4.0

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10
01

© 1983

W

b

A

zi

li

w

m

m

g

k

R

g

m

R

e

d

d

is

br

ha

ne

re

w

bl

S

be

w

de

ge

Na het middagmaal vertrokken wij naar Hartford. Wij voeren in een Pont over de Rivier, welke de nabuurige ftreeken van Springfield bespoelt.

De gedaante der Ponten is op alle de Rivieren van Amerika niet altoos dezelfde. Die van Pensilvanie zijn, in 't algemeen, breede schuiten, welke gemaklijk een Rijtuig met vier paerden kunnen bevatten. Zij worden met riemen overgroeid, en somtijds maakt men gebruik van zeilen.

Op de Rivier van Stamford is de Pont een schuit met eenen ronden bodem, waar in geen Rijtuig kan staan. Om echter een Rijtuig over de Rivier te brengen, worden de paerden uitgespannen, en twee planken dwars door de schuit gelegd, waar op men het Rijtuig plaatst, en met steenen onder de raden te leggen vastzet; alsdan staat het in evenwigt: maar de minste rukwind, of een ander toeval, kan het in de Rivier storten. De menschen en paerden worden met eene andere schuit overgezet. Ik twijfele niet, of deeze ongemaklijke Pont, die veel tijd doet verliezen; die de Rijtuigen aan gevaar bloot stelt, die oorzaak is, dat men twee schuiten en vier menschen moet gebruiken, zal spoedig vervangen worden door eene andere.

hadt, wel is waar, aan alle de Insurgenten eene Acte van amnestie vergund; maar de gekwerfte beweerde, dat die Acte zijn recht, zijne actie niet behelsde. Ik heb niet kunnen weeten, was het vonnis van het hof is geweest. Naardien ik een oogenschijnlijk in de zaal bleef, noodigde mij één der Rechters, de Heer Sumner, waar van ik reeds den naam genoemd heb, op eene zeer beleefde wijze, om in een bank te komen, die, zo ik denk, voor de Advocaten bestemd is. Daar ik mij niet konde ophouden, sloeg ik die beleefdheid af, welke de Rechters, in 't algemeen, aan vreemdelingen bewijzen.

dere, die eenvoudiger, zekerder en minder kostbaar is.

Ik vraagde waarom men zich van die soort van schuit bediende. Men zeide mij, dat men eertijds eene platte Pont hadt; dat hij door een rukwind omsloeg, en dat verscheide lieden daar bij het leven verloren. De Staatsvergadering gaf toen bevel, dat dezelve voortaan eenen ronden bodem zou hebben; bij ongeluk heeft men dezelve niet groot genoeg gemaakt, om 'er Rijtuigen in te plaatsen. Men heeft mij verzekerd, dat men voornemens is om bij de aanstaande zitting eene wet te verzoeken, om eene gemaklijker Pont te hebben.

Ik heb op de Rivier van Merrimak, in Newhampshire, een andere handelwijze gezien, om Rijtuigen met twee wielen over de Rivier te brengen. Men laat dezelve achter inkomen; de boomen zijn in de schuit, en de wielen in het water.

Als men de ongemakken van die Ponten beschouwt, bemerkt men eerst recht de nuttigheid der bruggen. — Men betaalt minder voor de pasfagie; men verliest geen oogenblikken; men kan die ten allen tijde, in alle seizoenen pasfeeren, men heeft niet noodig uit het Rijtuig te gaan, en zich aan den regen, de koude of de hitte der Zon bloot te stellen; want eene andere aanmerking, welke ik nog te maaken heb, is, dat voorzichtige Reizigers uit het Rijtuig gaan, als zij met Ponten overvaaren, en zij hebben gelijk: als 'er een ongeluk gebeurt, heeft men buiten het Rijtuig zekerlijk meer kans om zich te redden.

Op den weg van Boston naar New-York is men noodzaak van vier of vijfmaal met een Pont over te vaaren; de pasfagiers worden tot de betaaling gedwongen, schoon

schoon men wegens het Rijtuig geaccordeerd is. Dit is eene knevelarij welke de Onderneemers aan de Reizigers behoorden te bespaaren, vermits deeze laatsten altoos gereed staan om te vermoeden, dat zij bedrogen worden, en als dan zwaarigheden inbrengen. — Niets dat de Reizen en de gemeenschap gemakkelijk kan maaken, moet uit het oog verloren worden.

Tweemaal ben ik door Hartford gepasseerd, doch telkens 's nachts; zo dat ik van die stad geene nauwkeurige beschrijving kan doen. Deeze stad schein mij vrij aanzienlijk te zijn: het is eene *Landstad*; want de meeste van haare inwooners zijn landbouwers: ook heerscht de welvaart daarin overal. Zij wordt, ten aanzien der gemeenschaplijke ommegang onder de burgers, voor een der aangenaamsten van Connecticut gehouden, en is de vaderstad van een der achtbaarste mannen in de Vereenigde Staaten, van den Oversten *Wadsworth*. Hij bezit daar een aanzienlijk vermogen (1), dat hij t'eenemaal zijnen arbeid en vlijt te danken heeft. Hij is met den Akkerbouw, de Veefokkerij en den Oost-Indischen handel zeer naauw bekend, heeft de Amerikaansche en Fransche Legers in den laatsten oorlog gewigtige diensten gedaan, en wordt wegens zijne goede hoedanigheden en deugden algemeen beminde en geacht, welke laatste door zijne zonderlinge zedigheit dies te meer uitblinken. Zijn voorkomen is vrijmoedig; zijn gelaat gulhartig, en zijn gesprek eenvoudig en onopgesmukt; ook kan men zich niet onthouden hem te beminnen, zo dra men hem ziet, en wel bijzonder als men hem nader leert kennen. Ik weet

(1) Dit vermogen wordt tuschen 60 en 80 duizend Ponden Sterlings begroot.

weet dit bij ondervinding door den indruk, welke die hoedanigheden op mij gemaakt hebben.

De Heer *Chatellux*, den lof van dien achtbaaren Amerikaan verheffende, is in eene misvatting gevallen, welke ik mij verplicht rekene te herstellen. Hij zegt van hem (*Voyages dans l'Amérique septentrionale*, tom. I. p. 25), dat hij verscheide Reizen naar de kust van Guinée gedaan heeft. Het is bijna ongelooflijk, dat die Schrijver dat gezegde andermaal heeft laten drukken, niettegenstaande het verzoek, dat hem de Overste *Wadsworth* gedaan hadt, om het achter te laten. — „Te zeggen, dat ik den Guineeschcn handel heb voorgestaan; geeft te kennen, zeide hij tegens mij, dat ik den Slavenhandel gedreeven heb: doch ik heb altoos de grootste afkeerigheid van dien eerloozen handel gehad. Ik had, voegde hij 'er bij, den Heer *Chatellux* verzocht, om in den druk zijner Reizen, die hij in Frankrijk heeft uitgegeeven, dit gezegde, benevens andere mislagen, die mij in zijnen Amerikaanschen druk van dat Werk voorgekomen waren, onaangetoerd te laten; en ik kan niet begrijpen, waarom hij niets verbeterd heeft”.

De Landstreek om Hartford toont den Reizenden de schoonst bebouwde velden, bevallige en nette huizen; wijd uitgestrekte weiden, met kudden van ongemeen groote koeijen en ossen bedekt, en waar mede voornaamlijk de Markten van New-York en Philadelphia voorzien worden. Men ziet daar ook schaapen, die naar de onzen gelijken, doch niet, leven als de onzen, door een herder gehoed, of van honden geplaatgd worden. Men ziet 'er zeugvarkens van buitengemeene grootte, die altoos van eene talrijke Familie varkens omgeeven zijn, en houten driehoeken aan den hals heb-

indruk, welke die
en.

an dien achtbaaren
misvatting gevallen,
stellen. Hij zegt
lique septentrionale,
Reizen naar de kust
s bijna ongelooflijk,
ermaal heeft laten
zoek, dat hem de
om het achter te
en Guineeschen han-
en, zeide hij tegens
reeven heb: doch ik
d van dien eerloozen
ij'er bij, den Heer
druk zijner Reizen;
even, dit gezegde,
nij in zijnen Ameri-
voorgekomen waren,
kan niet begrijpen,

ont den Reizenden de
llige en nette huizen;
adden van ongemeen
en waar mede voor-
York en Philadelphia
ar ook schaapen, die
niet, even als de on-
of van honden geplagd
ens van buitengemeene
alrijke Familie varkens
iehoeken aan den hals
heb-

hebben, om hun te beletten door de heiningen, welke de bebouwde Landerijen omvangen, te kruipen. De jonge kalkoenen, en voornaamlijk ganzen, als ook aardappelen en andere plukvruchten, zijn daar in overvloed: ook zijn alle levensmiddelen zonder onderscheid voortreffelijk en goedkoop. De fruiten alleen zijn in 't algemeen niet zo goed, om dat zij minder opgepast worden; perziken zijn 'er in overvloed, maar zij deugen niets. De appelen dienen om appeldrank te maaken, die in groote meenigte uitgevoerd wordt.

De Landstreek van Hartford te schilderen, is Connecticut te schilderen, en deeze schilderingen passen ook op de Landstreeken van Middletown en Newhaven. Natuur en kunst vertoonen daar alle haare schatten, en men kan die Landstreeken met recht het Paradijs der Verëenigde Staaten noemen. De Heer *Crevoeur*, wien men ten laste gelegd heeft, dat hij de zaaken bij uitstek vergtoote, is, in zijne beschrijving van dat Land, zelfs beneden de waarheid. Herleest zijn bekoorlijk tafereel, en die leezing zal u ontdekken hetgeen hier onnoodig is te herhaalen.

Deeze Staat is alle zijne voordeelen eeniglijk aan zijne ligging verschuldigd. Hij is naamlijk eene vruchtbare vlakte, en tusfchen twee bergen ingesloten, welke zijne gemeenschap over land met de nabuurige Staaten bezwaarlijk maaken, en gevolglijk alle vreeze en gevaar verwijderen. Hij wordt bespoeld van de prachtige Rivier van Connecticut, die zich in de Zee ontlast, en overal zeker en gemaklijk bevaaren kan worden. De Landbouw is de grondslag der rijkdommen van deezen Staat, en om die reden zijn zij gelijker verdeeld; men vindt daar meer gelijkheid, minder armoe-

de, meer eenvoudigheid, meer deugden, meer Republikeinsche geest, dan ergens elders.

Connecticut schijnt eene aan elkander hangende stad te zijn. Van Hartford kwamen wij in zeer korten tijd in Weatherfields, eene even zo fraaije, zeer lange Stad met goed gebouwde huizen. Zij is, zo men mij zeide, de geboorteplaats van den beroemden *Silas Deane*, een der eerste bewerkers van de Amerikaansche omwenteling. Deeze man verhief zich uit het beroep van Schoolmeester op die plaats tot den rang eens Gezants van het Congres in Europa; men beschuldigde hem echter naderhand, dat hij die roemrijke zaak verraden zou hebben. In hoe verre die beschuldiging gegrond is, kan men bezwaarlijk bepalen; maar deeze Amerikaan heeft langen tijd ongelukkig in London geleefd, en is ook aldaar in armoede gestorven; en men kan de goedhartigheid der Amerikanen niet beter schilderen, als met te zeggen, dat zijne beste vrienden en weldoeners nog oude Amerikaansche *Whigs* zijn.

Men wees ons te Weatherfields, als iets merkwaardigs, het huis van eenen Schoenmaaker, die vóór eenige jaaren zijne vrouw, zijn kind, en zich zelf om hals bragt. Men vindt hem op de ontzielde lighaamen van gemelde zijne naastbestaanden liggen. Deeze man hadt verscheide verliezen geleeden, welke hij geloofde niet te kunnen herstellen. Hij hadt dus voorgenomen zich van kant te maaken, en om dat hij zijne vrouw en kind niet in de armoede wilde laten onderging hij met haar den dood. Dit voorbeeld van zelfmoord is hier eenig in zijne foort, want de welvaart heerscht in dit Land overal; niemand kon een zodanig voorbeeld geven, als een man van een zwaarmoedig en mijmerend temperament.

Ge-

V
G
eene
door
digh
dood
alle
het a
aan
voor
der g
slach
W
strek
eene
voer
ting
aanl
nigte
men
den

(*)
opvoe
heid
wordt
nog a
gaan
dat al
derha
den k
pere
vastig
de le
van al
zijn.

L

ngden; meer Repu-
 ander hangende stad
 in zeer korten tijd
 aije, zeer lange Stad
 is, zo men mij zei-
 oemden *Silas Deane*,
 merikaansche omwen-
 uit het beroep van
 en rang eens Gezants
 en beschuldigde hem
 emrijke zaak verraden
 beschuldiging gegrond
 ; maar deeze Ameri-
 in London geleefd,
 orven; en men kan de
 niet beter schilderen,
 vrienden en weldoe-
 higs zijn.
 ls, als iets merkwaar-
 maaker, die vóór eeni-
 , en zich zelf om hals
 tzielde lighaamen van
 egen. Deeze man hadt
 welke hij geloofde niet
 dus voorgenomen zich
 hij zijne vrouw en kind
 onderging hij met haar
 zelfmoord is hier eenig
 rt heerscht in dit Land
 nig voorbeeld geven,
 edig en mijmerend tem-

Ge-

Gedurende mijn verblijf in Amerika hoorde ik van eenen anderen zelfmoord in Boston sprekken, gepleegd door een jong Meisje, dat door ongelukkige omstandigheden geen andere keuze, als tusschen schande en dood, hadt gehad. De indruk, welke dat voorval op alle de gemoederen maakte, de gesprekken waar toe het aanleiding gaf, toonden mij aan, hoe weinig men aan diergelijke smertelijke voorvallen gewoon was (1), voorvallen die bijna altoos meer tegen de gesteldheid der gezelschappen, dan tegen het gezond verstand der slachtoffers getuigen.

Weatherfields is merkwaardig door haare wijduitgestrekte Velden, eeniglijk met Uijen bedekt, waar van eene verbaazende meenigte naar Oost-Indiën uitgevoerd wordt, als ook door haare fraaije Kerk (*Meetinghouse*). Men zegt, dat die Kerk des Zondags een aanlokkelijk schouwspel vertoont, door de groote meenigte jonge en bevallige Meisjes, die aldaar samenkomen, en door de aangename Muziek, die tusschen den godsdienst gehoord wordt.

New-

(1) De Zelfmoord is gemeenlijk de vrucht van eene slechte opvoeding. Kinderen welken men hunne luimen en eigenzinnigheid altoos twilligt, en welken noot een wensch verijdeld wordt, willen, als zij tot jaaren van onderscheid gekomen zijn, nog altoos bij die gewoonte blijven, en zo zij hier in tegengaan worden, verbeelden zij zich aanstonds zo ongelukkig te zijn, dat alleen de dood hun van alle rampen kan bevrijden. Niets is derhalven noodzankelijker, dan dat men de kunst van onthouding den kinderen van jongs af aan inprent; dan zullen zij ook in rijpere jaaren alle rampspoeden en waereldsche lotgevallen met standvastigheid en een taal geduld kunnen doorstaan; te meer vanneer de leersellingen van eenen waaren verlichten Godsdienst, die van alle dweeperij gezuiverd is, hen diep in 't harte gedrukt zijn. V.

Newhaven wijkt niet voor Weatherfields, ten aanzien der schoone sexe. Op de Bals, die daar in den winter gegeven worden, ziet men dikwijls, in weerwil der Puriteinsche strengheid (1), wel honderd bekoorlijke Meisjes, met die schoone koleuren, die men weinig aantreft, als men verder naar het Zuiden komt, versierd, en met eene edele eenvoudigheid gekleed.

De schoonheid des bloeds is in den Staat van Connecticut even zo aanmerkelijk, als zijne sterke bevolking. Men komt in geen Herberg, waar overal niet zindelijkheid, welvoeglijkheid en waardigheid gevonden wordt. De Tafels worden daar dikwijls bediend door eene bescheiden en bevallige jonge dochter, door eene beminnswaardige moeder, welkers aange-naam wezenstrekken nog niet door den ouderdom zijn uitgewischt, en die nog haare frische koleur behouden heeft; door mannen, welke dat gelaat van waardigheid hebben, dat het denkbeeld der gelijkheid hen geeft, en niet, als de meeste van onze Herbergiers, onbeschaafd en laaghartig zijn.

Onder weg ontmoet men dikwijls aanvallige jonge Dochters uit Connecticut, die of alleen in een kabriolet rijden, of te paerd zitten, en onbeschoemd op een draf voortrijden, met eenen sierlijken hoed op het hoofd, een witte voorschoot, en een rok van gedrukt katoen; een gebruik dat, vermits men haar, nog zo jong zijnde, aan haar zelve vertrouwt, te gelijk de rijp-

(1) De lieden die vóór de omwenteling in Connecticut gereisd, en hun verblijf aldaar eenigen tijd gehouden hebben, vinden daar hedendaags eene groote verandering in de zeden. Thans is 'er veel meer gezelligheid en vrolijkheid, nogbans is men 'er beschoemd om op Zondag te reizen.

therfields, ten aar-
als, die daar in den
n dikwijls, in weer-
) , wel honderd be-
e koleuren, die men
aar het Zuiden komt,
voudigheid gekleed.
den Staat van Con-
ls zijne sterke bevol-
erg, waar overal niet
n waardigheid gevon-
daar dikwijls bediend
llige jonge dochter,
oeder, welkers aange-
door den ouderdom
are frische koleur be-
welke dat gelaat van
nkbeeld der gelijkheid
este van onze Herber-
y zijn.

kwijls aanvallige jonge
of alleen in een kabrio-
, en onbeschroomd op
n sierlijken hoed op het
en een rok van gedrukt
mits men haar, nog zo
vertrouwt, te gelijk de
rijp-

teling in Connecticut gereisd,
houden hebben, vinden daar
in de zeden. Thans is 'er
d, noghans is men 'er be-

rijpheid van haar verstand, de veiligheid der wegen,
en de algemeene onschuld van haare zeden te kennen
geeft. Men ziet haar ook somtijds zich geheel alleen
en zonder beschermers in publieke Rijtuigen waagen. —
Ik zeg ten onrechte *waagen*; want wie zou haar kun-
nen beledigen? Immers zijn zij hier onder de be-
scherming der algemeene zeden en haare onschuld; en
de bewustheid van deeze onschuld maakt haar zo
aanvällig en openhartig, dat zij zich niet beledigd
achten, als een vreemdeling haare hand neemt; die
zagt drukt, en met haar scherst.

Zo 'er nog andere bewijzen voor den welvaart van
Connecticut zijn, is een derzelven de meenigte nieu-
we huizen; die men bouwt; men vindt 'er, wel is
waar, weinig huizen; maar ook zeer weinige, die in
verval zijn. Deeze welstand wordt insgelijks bewee-
zen door de meenigte Werkhuizen, welke overal op
het Platteland gebouwd worden; en waar van ik op
ene andere plaats zal spreken.

Noghans zijn ook in deezen Staat veel Landerijen
te verkoopen. Wat is daar van de reden? Een der
voornaamste redenen is de neiging voor de Volksver-
huizing naar 't Westen. De begeerte om eene betere
woonplaats te vinden; heeft ook de bezittingen der
bewooners van Connecticut vergiftigd. Deeze neiging
ontstaat veeligt ook uit de hoop om zich de schatting-
gen te onttrekken, die, alhoewel zij in vergelijking
met de schattingen van Europa zeer gering en bijna
niets zijn; hier echter zeer lastig schijnen; misschien
eindelijk ontstaat die neiging uit de duurte der Lan-
derijen: ik zeg duurte; als men den prijs derzelven
met dien der nieuwe Landerijen vergelijkt; ook kan
het niet zeer wonderlijk schijnen, dat in een Land;

alwaar de menschen zeer spoedig vermeenigvuldigen, veelen onder hun uit een Land trekken, waar zij zich reeds te naauw beperkt vinden.

Op mijne tweede Reize in deezen Staat van Connecticut ontmoetten mij verscheide Familiën, die van New-Hampshire kwamen, en zeer wel gekleed naar Kentucket trokken. De voorste bende bestondt in twee jonge Vrouwen te paerd, en één Jongeling, die haar vergezelde; zij waren frisch en sterk, zediglijk gekleed, en gingen vooruit om de Logementen te bespreken. Een uur daar na verscheen de geheele bende; dezelve bestondt in twee Wagens vol kinderen, welke, van huisraad omringd, op matrassen speelden. Zij werden van eene oude vrouw opgepast. Bezijden de Rijtuigen gingen jonge vrouwen, en grooter kinderen. Op mijne vraag, waar zij heen wilden, antwoordden zij mij met een vrolijk gelaat, naar de *Ohio*. Wij wenschten haar welmeenend eene gelukkige Reize. Zij hadden eenen weg van 1100 Mijlen af te leggen, vóór dat zij in de haven haarer begeerte aankwamen.

Men bespeurt gemakkelijk dat, in een Land als de Verëenigde Staaten, alles de neiging tot de Volksverhuizing moet begunstigen. De Emigranten zijn zeker van overal broeders, vrienden, die hunne taal spreken, die hunnen moed bewonderen, te vinden. Zij zijn zeker van in het Land, dat zij zoeken, menschen te vinden, die hen vriendelijk bejegenen, en helpen zullen. Bovendien zijn de levensmiddelen op den gantschen weg goed koop; zij hebben noch onderzoekingen, noch tollën, noch rechten, noch knevelaarijen van Gerechtsbedienden, noch roovers, noch moordenaars te duchten. Hier is de mensch zo vrij als de lucht die hij inademt. De neiging tot de Volksver-

ver
bek
gre
mic
ove
sta
nig
daa
lic
mij
zo
vo
do
lev
de
de
vul
mo
I
me
op
gef
me
ker
den
ver
gez
bot
den
he

verhuizing wordt dagelijks grooter door de herhaalde bekendmaking in alle de papieren der verscheide emigreerende Familiën, en den laagen prijs der levensmiddelen van het Westelijk Gebied. De mensch is overal dom. Hij zegt bij zich zelven: *Zo een is geslaagd; waarom zal ik niet slaagen? Ik ben hier weinig, ik zal aan de Ohio meer zijn; ik werk hier veel; daar zal ik minder werken.* Wij vraagden die goede lieden naar de reden waarom zij verhuisden. Ach! mijne Heeren, zeiden zij, het is in New-Hampshire zo koud; wij kunnen in den winter onze beesten niet voeden. Ten aanzien der koude hadden zij gelijk, doch aan eenen anderen kant ongelijk. Zij konden levensmiddelen voor de beesten hebben, als zij zich de moeite wilden geven om die te bekomen, door de kunstige Weiden en de Wortelen (1) te vermeenigvuldigen; doch de Amerikanen willen zich zo veel moeite niet geven.

Ik hervat mijne Reize. Eer wij te Middletown kwamen; alwaar wij het ontbijt namen, hielden wij stil op den berg, welke deeze Stad, en het wijd uitgestrekt Dal, waar in zij ligt, bestrijkt. Hier hadt men één der schoonste en heerlijkste gezichten, welken ik gelegenheid heb gehad in Amerika te bewonderen. Ik konde mijne oogen niet verzadigen met de verscheidenheid der voorwerpen, welke zich voor mijn gezicht vertoonden. Middletown is als Hartford gebouwd; men heeft 'er breede straten, aan beide zijden met boomen bezet, en fraaije huizen.

Te Durham verwisfelden wij van paerden en Rijtuig;

(1) Ik heb, bij voorbeeld, in een Tuin van New-Hampshire bestwortelen gezien, die van 8 tot 10 Ponden wogen.

tuig; en na eene meenigte zeer fchilderachtige ftrecken bewonderd te hebben, kwamen wij te Newhaven het middagmaal houden. De Univerfiteit van deeze Stad is in Amerika zeer beroemd. De haven wordt fterk bezocht; en de famenleeving is hier, zegt men, ten uiterften aangenaam. Newhaven heeft eenen beroemden Dichter voortgebracht, naamlijk *Trumbull*, Autheur van het ontferfelijk Gedicht *Macfingal*, dat in geestige fchersferij met den beroemden *Hudibras* om den voorrang dingt, zo niet hem overtreft. — De Overfte *Humphreys*, van wien de Heer *Chatollux* een in Amerika zeer geächt Gedicht in de Franfche Taal heeft overgezet, is ook in deeze Stad geboren. Het hoofd der Univerfiteit is een achtingswaardige Geleerde, de Heer *Stiles*.

Wij moesten die bekoorlijke Stad verlaten, om aan de Nacht-Herberg te komen, die voor ons te Fairfield bestemd was. Wij voeren de Rivier bij Stratford over in die ongemaklijke Pont, waar van ik reeds gefproken heb. Vervolgens werden wij van een fchriklijk onweer overvallen, waartegen wij in het Rijtuig vrij wel gedekt waren, door een dubbeld Gordijn van Leer, dat buiten aan het Rijtuig was vastgemaakt; de Voerman wilde niet ftillhouden, en, schoon hij van den regen doornat was, vervorderde hij zijnen weg in den ftofferften nacht. De hemel bewaarde ons voor ongeluk, waar over ik verwonderd was.

Wij bleeven dien nacht te Fairfield, eene Stad, welke in de laafte omwenteling tot haar ongeluk vermaakt is geworden. Zij ondervondt de gantsche woede der Engelfchen, en werd van hun in brand gefloeken. Men ziet thans nog fpooren van deeze hefche woede. De meefte huizen zijn weder opgebouwd; maar

V
ma
betre
voor
ande
van
foon
fton
hoof
nig
Die
alle
bela
vrie
liet
hadt
than
T
cen
van
Afg
ik n
befe
henc
onbe
tuig
totf
trap
van
fene
fen
tfig
nede
D
ma

childerachtige free-
 en wij te Newhaven
 iverfiteit van deeze
 . De haven wordt
 is hier, zegt men,
 ven heeft eenen be-
 naamlijk *Truxbull*,
 t *Macfingal*, dat in
 emden *Hudibras* om
 overtreft. — De
 Heer *Chatollux* een
 in de Franfche Taal
 Stad geboren. Het
 ingswaardige Geleer-

ad verlaaten, om aan
 die voor ons te Fair-
 de Rivier bij Stratford
 waar van ik reeds ge-
 n wij van een schrik-
 en wij in het Rijtuig
 dubbeld Gordijn van
 was vastgemaakt; de
 , en, schoon hij van
 rderde hij zijnen weg
 mel bewaarde ons voor
 lerd was.

rfield, eene Stad, wel-
 tot haar ongeluk ver-
 vondt de gantsche woe-
 an hun in brand gesto-
 oren van deeze hefche
 n weder opgebouwd;
 maar

maar zij die vóór den Oorlog die Stad gezien hebben,
 betreuren haaren ouden toestand, benevens haaren
 vorigen welvaart en rijkdom, waar door zij boven
 andere Steden uitmuntte. Mén toonde mij het huis
 van den rijkften inwooner, dat voor alle beäimpte per-
 soonen, en alle Reizigers van eenig aanzien open
 stondt, en waar in de eêrlooze *Tryon*, die het opper-
 hoofd van deeze Cannibalén-Expeditie was, zo me-
 nigmaal een vriendelijk en gul onthaal hadt genoten.
 Die eêrlooze vergat naderhand alle erkentelijkheid,
 alle gevoel van eerlijkheid en menschlievendheid. Hij
 behandelde de vrouw van dat huis, die hem als een
 vriend ontfangen hadt, met de uiterfte strengheid, en
 liet, niettegenstaande hij haar zijn woord gegeven
 hadt, dat hij haar huis zou verschoonen, het nog-
 thans in brand steeken.

Te Fairfield nam de vermaaklijkheid van onze Reize
 een einde. Van die Stad tot Rije; zijnde een afstand
 van drie-en-dertig Mijlen; hadden wij met Rotfen en
 Afgronden te kampen. Ik wist bijna niet waar over
 ik sul het meest moest verwonderen, of over de on-
 beschroomdheid van den Voerman, of over zijne be-
 hendigheid; meer dan twintig maalen kwam het mij
 onbegrijpelijk voor, dat hij het breeken van het Rij-
 tuig verhoedde, en zijne Paerden, als zij *trappen van*
rotfen afliëpen, zich konden tegenhouden; ik zeg
trappen; en zulks niet bij vergrooting. Het is één
 van die rotfen of merkwaardige steilte, die men *Hor-*
fenek noemt; en in eene keten van afhangende rot-
 fen bestaat; als de Paerden uitgleeden, zou het Rij-
 tuig in een Dal van twee tot driehonderd Voeten diepte
 nederstórtten.

Deeze verschriklijke hoogte is getuige geweest eener

daad van onvertzaagdheid van den stoutmoedigsten Generaal, dien Amerika heeft voortgebracht; ik spreek van den Generaal *Putnam*. Om dit wel te begrijpen, moet men zich een denkbeeld van het terrein maaken. Men stelle zich boven op de rots eene vlakke voor, en aan het einde derzelve eene Kerk, die bijna loodrecht boven het Dal staat. Tot gemak der Voetgangers, die uit het Dal naar de Kerk willen gaan, heeft men aan den steilsten kant bijna honderd trappen in de rots gehouwen. Maar om uit het Dal op die vlakke te komen zijn de Paerden en Rijtuigen genoodzaakt eenen langen weg, in de gedaante van een *Spiraal* of Krullijn rondom den Berg loopende, te volgen. Nu wordt *Putnam* met bijna honderd Paerden, op eenen korten afstand van *Horseneck*, van den Gouverneur *Tryon* overvallen, die hem aan 't hoofd van 1500 Man kloekmoedig vervolgde. Toen hij aan 't einde der vlakke gekomen was, zag hij aanstonds, dat, wanneer hij den gewoonen weg naar beneden nam, hij onfeilbaar door de Engelschen achterhaald zou worden. Besloten hebbende te sterven of zich te redden, deedt hij op staandé voet zijne keuze, en stortte zich met zijn Paerd aan de zijde van den steenen trap naar beneden. Bij geluk, of door de gewoonte, welke de Amerikaansche Paerden hebben, om van die bergen te springen, kwam hij onbeschadigd in het Dal: het is ligt te denken, dat de Engelschen hem in die onvertzaagdheid niet dorsten navolgen; zij namen dus den langen weg rondom den Berg, en daar door ont kwam *Putnam* de vervolging zijner vijanden.

Men verhaalt nog, in Amerika, met verwondering, met welke onvertzaagdheid hij eene Wolvin, van eene vervaarlijke grootte, om hals bragt, die gantsch Con-

nesticut met schrik beving, en in een ontoegankelijk hol gevlucht was. Hij bezat den moed, om met een touw, dat om zijn lijf was vastgemaakt, zich in dat hol te doen nederlaaten, hebbende in de eene hand eene brandende fakkel, en in de andere een snaphaan; en hadt het geluk dat wild beest te dooden, in het oogenblik toen het op hem aanviel.

Ik kan u den naam van *Putnam*, zo beroemd in de Amerikaansche Jaarboeken, niet noemen; zonder bewogen te worden u eenige in Europa weinig bekende Anecdoten van hem te verhalen, en welke u eene hooge verbeelding van zijne onvertzaagdheid zullen inboezemen; want deeze is wel bijzonder het karakter van deezen beroemden krijgsheld.

Bij de onvertzaagdheid van een Spartaner was hij ook van een even zo kort beraad. Eens arresteerde men in zijn Leger eenen zekeren Palmer, die een *Tory* en Lieutenant onder de nieuw aangeworvene Engelsche Troupen was, als Spion. De Gouverneur *Tryon*, die over deeze aangeworvene Troupen het bevel hadt, vorderde dien Lieutenant als een Engelsch Officier te rug; en stelde *Putnam* voor, hoe strafbaar het zoude zijn eenen man te laten ophangen, die eenen gunstbrief van zijne Majesteit hadt, en aan welke verschriklijke wraak hij zich zoude blootstellen. *Putnam* antwoordde hem met de volgende woorden: „*Nathan Palmer*, Lieutenant in dienst van uwen Koning, is in mijn Leger als *Spion* gevangen genomen. Hij is als *Spion* veroordeeld; en gij kunt zeker zijn, dat hij als *Spion* gehangen zal worden.

„Getekend, ISRAEL PUTNAM.”

„Post-scriptum. — Na den middag.”

„Hij is gehangen.”

Maar de trek van onvertzaagdheid, die alle andere te boven gaat, is die, dat hij eens heeft durven waagen in eene Schuit over de schriklijke watervallen der *Hudsons-Rivier* te vaaren. Dit geschiedde in den tijd van den beruchten Oorlog des Jaars 1756, toen *Putnam* tegen de Franschen en de Wilden, hunne Bondgenooten, sloeg. Hij bevondt zich, bij toeval, met eenē schuit en vijf man aan den Oostelijken oever der Rivier, nabij de Watervallen; het Volk dat hij aan de andere zijde der Rivier hadt, gaf hem door tekenen te verstaan, dat eenē aanzienlijke Troep Wilden aankrukte, om hem in te sluiten, en dat hij geen oogenblik te verliezen hadt. Hij kon nu van drie wegen eenen kiezen: of blijven, vechten en zich opofferen; of wel te beproeven om naar den anderen oever over te steeken, en daar benevens op zich te laten schieten; of wel het te waagen om over de Watervallen te vaaren, met de bijna volkomene zekerheid van door de baaren verflonden te worden. Zódanige waren de omstandigheden, waar in hij zich bevondt, en in welken hij eenē keuze hadt te doen. Hij bedacht zich niet lang, en sprong zo schielijk in de Schuit, dat een van zijne Medgezellen, die zich eenigzins verwijderd hadt, den tijd niet hadt om bij hem te komen, en het slachtoffer van de wraadheid der Wilden werd. Zij kwamen nog vroeg genoeg om op de Schuit te schieten, vóór dat zij buiten hun bereik konde komen; doch naauwlijks was zij, door den snellen loop des strooms, buiten schots, of de dood, die *Putnam* ontkomen was, vertoonde zich aan hem onder de schriklijkste gedaantens. — Rotfen wier spitse Dooven het water uitstaken; stammen van weggerukte boomē, diepe afgronden, en snel afftortende stroomē, lieten hem

een vierde Mijl lang geen de minste hoope, om zonder een Wonderwerk te ontkomen. *Putnam*, zijn vertrouwen stellende in de ondersteuning der Voorzienigheid, welkers bescherming hij zo meenigmaal ondervonden hadt, ging ondertuschen zeer gerust aan het roer staan, en stuurde de Schuit met de grootste bedaardheid. Met bewondering, schrik en verbaasdheid zagen zijne Medgezellen hem, met de grootste behendigheid, de rotsen, en de dreigende baaren ontwijken, die, zo het scheen, hem ieder oogenblik moesten verflinden. Dan eens zagen zij hem verdwijnen; dan weder boven de baaren opkomen, en zo zich den eenigen mogelijken weg baanen, tot dat hij eindelijk de effene vlakte der Rivier, die onder den Waterval vloeide, bereikt hadt. De Wilden waren niet minder verbaasd. Dit wonder kwam hen even zo onbegrijpelijk voor, als de aanlanding der eerste Europeëanen aan hunnen oever. Zij hielden *Putnam* voor onkwetsbaar, doordien het hem gelukt was eenen geweldigen stroom over te steecken, dat nog geen van hun ongestraft hadt durven waagen. Zij geloofden den GROOTEN GEEST te zullen beleedigen, als zij een aanslag op het leven van eenen man maakten, dien hij zo zichtbaarlijk beschermd (1).

Zonder twijfel billijkt gij deezen uitstap over eenen

(1) Deeze bijzonderheden zijn getrokken uit het Werkje van den Oversten *David Humphrey*, getiteld *Essay on the life of Putnam*, dat te Hartford in 1788 is uitgekomen, en aan de Maatschappij der *Civilianen* opgedragen is. Deze Memorieën bevatten nog andere Anecdoten, die niet minder gewigtig zijn; zij zullen waarschijnlijk t'eeninge tijde overgezet worden.

man, die den Amerikaanen zo dierbaar is, en wiens tegenwoordigheid zij alsnog bezitten. Doch ik kome weder tot mijne Reize.

De Vlake van *Horseneck* kan de Liefhebbers der Landschappen en der Natuur, de ongemakken van hunne Reize, door het wijduitgestrekt en heerlijkst uitzicht, doen vergeeten. De Natuur toont hier haare schoonheden, doch ook haare verschrikkingen. Midden in deeze vervaarlijke strecken ziet men nogthane huizen en menschengestalten; maar zij hebben niet het aanzien van welstand en geluk, als die in Connecticut. Desnietegenstaande deden wij te *Horseneck* een tamelijk goed middagmaal; wij vonden daar goed vleesch, goede plukvruchten; vooräl goede lieden, en een talrijk huisgezin, dat mij verwonderde; maar de Amerikaanen vermeenigvuldigen overal.

Deeze plaats verlaatende, trokken wij naar Nieuw-Rochelle, eene Colonie, die in de voorige eeuw door uitgeweeke Franschen gesticht is, doch waar in geen zeer groote welstand schein te heerschen. Mischien is het een gevolg van den laatsten Oorlog; want dat gedeelte heeft van de nabijheid der Engelschen, die hun Hoofdkwartier te New-York hadden, schriklijk geleden. Doch mischien ligt de oorzaak in den steenachtigen, klippigen, en onvruchtbaaren grond; of mischien ook is het een gevolg van de Godsdienstige verschillen, welke onder de Inwooneren aanstonds bij de opkomst der Colonie heerschten. De Stichters van deeze Colonie hebben ook in een ander opzicht eene slechte Landstreek gekozen. De Zee dringt somwijlen tuschen de rotten door, en laat daar na eenen moerasigen grond te rug, die eene stinkende lucht van zich geeft. Hierdoor ontstaan, zonder twijfel, de
koort-

koortsen, die somtijds groote verwoestingen onder de Inwooners aanrichten (1).

Nogthans zal dat bijna woest Land voor altoos vermaard zijn, als zijnde het Vaderland van een Man, die zich bij de Omwenteling, door zijne standvastigheid en bezadigheid, als een ijverig Republikein, en door zijnen zuiveren stijl en zijne beknopte *Logica* als een voortreffelijk Schrijver getoond heeft (2). Deeze is de Heer *Jay*, thans Minister der buitenlandfche zaaken (3).

De volgende Anecdote zal van de standvastigheid deezes Republikeins een denkbeeld geeven. Toen men tot den vrede van 1783 den grond wilde leggen, zocht de Heer *de Vergennes*, uit geheime oogmerken, de Gedeputeerden van het Congres zo ver te brengen, dat zij zich met hunne Vischerijen vergenoegden, en van het geheel Westelijk Territoir, naamlijk het wijd-uitgestrekt en vruchtbaar Land, aan geene zijde van de *Alleghenny*-Gebergten, afstand deden. In 't bijzonder vorderde die Minister, dat de Onafhankelijkheid van Amerika het Vreedes-Verdrag niet tot een grond-

(1) Bij mijne tweede Reize, in October, vondt ik daar van die ongelukkigen, welke van de koorts beelden, en 'er zeer vermeerderd uitzagen.

(2) De talenten van den Heer *Jay* hebben bij de Vergadering des Staats van New-York hoofdzakelijk uitgeblonken; eene Vergadering waar in beraadslaagd werd, of men het nieuw bondgenootschaplijk Plan zou aanneemen. De Gouverneur *Clinton*, het hoofd der Antifederalisten, hadt reeds eene groote meerderheid; doch echter kon hij de *Logica* van den Heer *Jay*, noch de wel-sprekendheid van zijnen Amptgenoot, den Heer *Hamilton*, niet wederstaan.

(3) Na het schrijven van dezen Brief is de Heer *Jay* tot Hoofd van het Opper-Gerechthof der Vereenigde Staaten benoemd.

grondslag zou dienen, maar bloot conditioneel zou zijn. Om in zijn ontwerp te slaagen; moest hij de Heeren *Jay* en *Adams* op zijne zijde brengen. De Heer *Jay* verklaarde echter den Heer *de Vergennes* zondt, dat hij liever het leven wilde verliezen, dan een zodanig Tractaat ondertekenen; dat de Amerikanen voor hunne onafhankelijkheid streeden; en de wapenen niet eerder zouden nederleggen, dan na dat zij ten vollen verkreegen was; dat het Fransche Hof haar zelf erkend hadt, en dat het eene tegenstrijdigheid in zijn gedrag zou zijn, wanneer hij nu daarvan wilde afwijken. Het was den Heer *Jay* niet moeijelijk om den Heer *Adams* tot zijn gevoelen over te haalen; en dus kon de Heer *de Vergennes* nimmer zijne standvastigheid overwinnen.

Met recht bewonderen wij hier de ongewoone aansienfchakeling der waereldsche zaaken. De Amerikaanse Minister die den Franschen Minister dwong om zich te onderwerpen; die den Engelschen Minister Wetten voorschreef; is de kleinzoon van één der Franschen; welke in de voorgaande eeuw naar Nieuw-Rochelle gevlugt zijn. Dus deed de Zoon van één dier Mannen, welken *LODEWIJK de Veertiende* met eene domme verwoedheid vervolgde, honderd jaaren na de verbanning van zijnen Grootvader, zijne besluiten in het Paleis zelf van dien Souverein eerbiedigen.

Even zo onverzettelijk was de Heer *Jay* in alles wat de Engelsche Minister, wien de Heer *de Vergennes* hadt weeten te winnen, hem konde zeggen. Hij bewees hem, dat zelfs het belang der Engelschen vorderde, dat de Amerikanen vrij en onafhankelijk, en niet in eenen toestand waren, die hen van hunner Bondgenoot afhankelijk maakte. Werkelijk overtuig-

de

de hij hem hier van zo vast, dat hij, door zijne re-
deneering, het Kabinet van *St. James* daartoe over-
haalde. Toen de Heer *Jay* na Engeland ging, om
weder naar Amerika te rug te keeren, wenschte Lord
Shelburne hem te zien. Daar deeze laatste door zijne
Natie beschuldigd was, dat hij in het door hem ge-
sloten Vreedes-Tractaat meer hadt toegestaan, dan men
van hem vorderde, zo wenschte hij te weeten, of de
Amerikaanen, in gevalle hij daar bij gebleeyen was,
om hun het Land in 't Westen niet af te staan, den
Oorlog evenwel voortgezet zouden hebben. De Heer
Jay antwoordde hem: dat hij zulks dacht, en het hun
zelf aangeraden zou hebben. Dus heeft het tegenwoor-
dig lot van Amerika van een eenig Man afgehangen.

Men reket van Rije tot New-York een-en-dertig
Mijlen. De weg is goed en effen, op eenen steen-
achtigen grond. Men pleistert in een der beste Her-
bergen, die ik in Engeland gevonden heb. Dezelve
wordt gehouden van Juffrouw *Avelant*. Wij hadden
een uitstekend middagmaal tot eenen maatigen prijs.
Twee andere aangenaamheden scheenen ons nog van
meerder waarde te zijn, en deden ons het huis be-
minnen. Juffrouw *Avelant* hadt een bijzonder min-
zaam en inneemend gelaat, en eene bekoorlijke, wel
gemaakte, wel opgevoede Dochter, die zeer goed op
de *Forte-piano* speelde.

Eer wij te New-York kwamen, pasfeerden wij doot
die Plaatsen, welke de Engelschen zo goed bevestigd
hadden, toen zij nog in 't bezit daarvan waren. Men
ziet nog de Redouten en verscheide andere Vesting-
werken, die zij opgeworpen hadden, en die het oog
eens beschouwers de dwaasheid van dien *broedermoor-*
denden Oorlog betuigen.

Z E S.

Z E S D E B R I E F.

Reize van Boston naar New-York, over Providence (1).

Ik vertrok den 12 October in een Rijtuig met vier Paerden bespannen. Men rekt van Boston tot Providence 45 Mijlen. De Eigenaar van het Rijtuig bragt ons, zonder zijne Paerden af te rijden, 's avonds ten zes uren in de laatstgemelde Stad, en wij waren 's morgens ten half agt uren van Boston afgereeden; ik betaalde 15 Schellingen in Masafuchettische Munt voor de Vrucht. De weg is in 't algemeen goed; de grond steenachtig en keijig, somtijds zandig, 't welk door boschjes van pijnboomen wordt aangeduid. De Velden langs den weg scheenen mij noch vruchtbaar, noch sterk bevolkt te zijn. Ik zag veele oude vervalene Hutten, en kinderen met oude vossen gekleed, die echter gezond en frisch van koleur waren.

De filte, die op Zondagen in alle Amerikaansche Steden heerscht, vondt in Providence nog 's Maartdags plaats. Alles kondigde hier het verval van neering en handteering aan. In de Haven lagen weinig Schepen. Desnietteenstaande werden 'er twee Koortbranderijen gebouwd, even als of de Werkhuizen van dat vergif in de Verëenigde Staaten niet reeds talrijk ge-

(1) Schoon ik deeze Reize eerst na den tijd gedaan heb, in welken de volgende Brieven geschreeven zjin, heb ik echter goedgevonden dezelve hier in te laschen, vermits zij tot een aanhangsel op de beschrijving der Landreize kan dienen; en beide, op deeze wijze samengevoegd zijnde; gemakliker met elkander vergeleeken kunnen worden.

V
genou
het i
dood
zien.
ken
van
op li
dat il
de o
van
verdi
He
misk
in Pa
vensr
het
3 So
vier
ligt
fluite
met
Ik
Pake
Joer
zijne
belan
ringf
kan
Port
Twe
's av
die 3
liest
I.

ork, over Provi-

een Rijtuig met vier
van Boston tot Pro-
van het Rijtuig bragt
tijden, 's avonds tent
Stad, en wij waren
n Boston afgereeden;
Masafuchettische Munt
't algemeen goed; de
tijds zandig, 't welk
wordt aangeduid. De
mij noch vruchtbaar,
zag veele oude verval-
oude voddën gekleed,
koleur waren.

in alle Amerikaansche
vidence nog 's Maart-
ier het verval van nec-
de Haven lagen weinig
werden 'er twee Koorn-
of de Werkhuizen van
taaten niet reeds talrijk
ge-

na den tijd gedaan heb, in
even zlin, heb ik echter goed-
, vermits zij tot een aanhang-
ze kan dienen; en beide, op
gemaklijker met elkander ver-

genoeg waren. Het zij nu een vooroordeel, of dat
het in de daad zo was, ik verbeeldde mij overal eene
doodelijke stilte, de werking van het Papiergeld, te
zien. Ik geloofde in alle aangezichten de wezenstrek-
ken der Jooden te bemerken, welke het gevolg zijn
van allen Handel, die op schelmerij, of ten minsten
op list gevestigd is. Even zo kwam het mij voor,
dat ik overal de werkingen der verächtting zag, welke
de overige Staaten tegen deezen Staat beruigen, en
van de bewustheid der Inwooners, dat zij dezelve
verdienden.

Het Papiergeld was in dat tijdpoint in het grootst
miskrediet. Een werkelijke Piaster goldt tien Piasters
in Papiergeld. — Ik vraagde naar den prijs der Le-
vensmiddelen. Het Pond Boter kostte 6 tot 7 Sous;
het Pond Rundvleesch, Schaapenvleesch, enz. 2 tot
3 Sous; een stapel eikenhout, van 8 Voeten breed en
vier Voeten hoog, 8 tot 10 Livres. Daar waren, zo als
ligt te denken is, tweeërlei Prijzen; want vóór het
sluiten van den koop werd bepaald, of de betaaling
met Geld of met Papier zou geschieden.

Ik vertrok Dingsdags morgens ten 11 uuren met den
Paketboot van Providence naar New-York. Ik ver-
loor den Maandag, vermits de Capitein niet eerdeft
zijne volle lading hadt. Van de zinnelijkheid est het
belang eens Capiteins af te hangen, is geen der ge-
ringste ongelegenheden van eene zodanige Reize. Men
kan anders ook over Land van Providence naar New-
Port reizen. — Ik gaf den Paketboot den voorrang.
Twee uren lang hadden wij tegenwind, en kwamen
's avonds ten half zeven uren bij de laatste Stad aan,
die 30-Mijlen van Providence gelegen is. Men ver-
liest op de geheele Reize het Land niet uit het ge-
I. DEEL. L zigt;

zicht; maar ook vindt men nergens eene schilderachtige of merkwaardige vertooning. Weinig huizen, eenige boomen, een zandige grond, een schraal land is alles wat men ontdekt.

De Staat van Rhode-Island heeft, zo men wil, onder de Verëenigde Staaten de beste Havens. New-Port schijnt in de daad van de natuur tot eene aanzienlijke Haven bestemd te zijn. Deeze Haven heeft eene goede Reë, en voor de grootste Schepen eene genoegzaam diepte.

In den laatsten Oorlog speelde deeze Stad eene vrij merkwaardige rol; zij was toen zeer bloeiende. Het afwistelend verblijf der Amerikaansche, Engelsche (1) en Fransche Legers bragt veel geld in die Stad.

Sedert den Vreede is alles veranderd (2). De aldaar heerschende eenzaamheid, die niet gestoord wordt als door zwermen ledig gaande menschen, welke met de armen over malkander geheele dagen aan de hoeken der Straaten doorbrenge; het verval der meeste huizen; het elendig voorkomen der Winkels, in welke niets gevonden wordt als grove stoffen, bosjes zwaelftokken, en manden met appelen, of andere goederen van weinig waarde; het gras dat op de Markt tegen over het Gerechtshof wast; de slegt geplaveide en morsige Straaten; de Vodden die buiten de vensters der huizen hangen, of waar mede afschuwelijke

(1) De Engelschen hebben toen alle, zo wel vrucht als andere boomen om ver gehakt, zij hadden daar in behagen, alles te verwoesten.

(2) Deeze Stad hadt nog een gedeelte van haaren welvaart den Slavenhandel te danken, die toen met een goed gevolg daar in ge-dreeven werd, doch ikans afgeschafft is.

vrouwen, uitteerende kinderen, of bleeke en magere mannen bedekt zijn, wier ingevallene oogen, en dubbelzinnige blikken eenen verkeerden indruk op den aanbouwer maaken, — dit alles kondigt de armoede, de heerschappij des bedrogs, en den invloed eener slegte Regeering aan.

Ik ging op de markt. Hemel! welk een onderscheid tussehen deeze en die van Boston of Philadelphia! Eenige stukken middelmatig vleesch wachtten op koopers, die niet kwamen. Ik vraagde eenen Amerikaan, wien de gelegenheid van dit Land grondig bekend was, naar de oorzaak. — Hij zeide mij, dat de meeste Inwooners leefden van zelf gevangene vischen, van aardappelen en andere vruchten, die zij nauwlijks uit hunne tuinen konden bekomen. — Slechts weinige aten vleesch. De Landbouwers zouden daarom geen Ossen of Schaapen meer ter Markt. Het Papiergeld, of liever de onbillijkheid, was de hoofdoorzaak van deeze clonde. New-Port schieen mij een graf te gelijken, waar in levendige geraamten om eenige kruiden ongenig waren. Dit maakte mij indachtig de schildering, die de Heer Volney van Egypte gedaan heeft. Hij schieen eene Stad te zien, waar in de pest en het vuur de inwooners en de huizen verflonden hadden.

Gij, mijn vriend, zult zelf eene juiste verbeelding daarvan hebben, als gij u den indruk herinnert, die het gezicht van L**k op ons maakte. Breng u weder voor den geest die meenigte bedelaars, die gestadig op den weg omzworven, om ons lastig te vallen; die onregelmatige meenigte van Gothische, beroekte, vervallene huizen, met venters zonder glasruiten, en half ongedekte daken. Herinner u de gedaanten, die

L 2 naauw

IN DE

ens eene schilderachtig. Weinig huizen, en, een schraal land, zo men wil, onder Havens. New-Port tot eene aanzienlijke haven heeft eene goede en eene genoegzaame

deeze Stad eene vrij zeer bloeiende. Het amfche, Engelsche (1) geld in die Stad. änderd (2). De aldaar niet gestoord wordt als menschen, welke met de dagen aan de hoeken verval der meeste huisdier Winkels, in welke e stoffen, bosjes zwampelen, of andere goe-gras dat op de Markt ist; de slegt geplaveide den die buiten de ven-vaar mede affchuwelijke

vrouw-je, zo wel vrucht, als andere daar in behagen, alles te helte van haaren welvaart den een goed gevolg, daar in ge-

naauwlijks het kenmerk der menschheid dragen, en aan iedere deur eene geele huid toonen, die door een zwart vlies, in stof van steenkolen bestaande, heen dringt, eene meenigte met vodden gekleede kinderen; die met lompen behangen bruggen en huizen; stel u eindelijk voor oogen de schuilplaats des hongers, der schelmerij, der onbeschaamdheid, welke de algemeene armoede en elende inboezemt, dan zult gij u L**k indachtig maaken, en van New-Port een denkbeeld hebben; nogthans hebben die beide plaatfen eene voor den Koophandel gelukkige ligging, en eenen niet onvruchtbaaren grond. Maar in L**k dienen de voortbrengfelen des Lands om de grilligheden van een halfhonderd geestelijke Lediggangers te voldoen, welke, van de vooroordeelen in den Godsdienst tot hun eigen nut gebruik maakende, zich in 't midden van ongelukkigen, die van honger sterven, in hunne vermaaken wentelen. In New-Port heeft het Volk, door twee of drie Schelmen bedrogen, zijne elende zelf veroorzaakt, en de weldaaden, waar mede de natuur het begiftigd hadt, vernietigd. Het heeft zelf de kwaade trouw voor wettig verklaard, en zich door dien stap bij alle zijne nabuuren haatelijk gemaakt, den Handel en alle Hanteeringen uit zijnen boezem geweerd, en daar door de kanaalen gestopt, die tot den uitvoer zijner producten, en den invoer van gereede Gelden, dienden, wier overvloed deezen Staat eertijds zo bloeiend maakte.

Herlees thans, mijn vriend, de inneemende Beschrijving, die de Heer *Crevecoeur* van deeze Stad en deezen Staat gegeven heeft; hij heeft niets bij vergrooting gezegd: alle Amerikaanen, met welken ik daar oversprak, roemden haaren voorigen glans, en haare natuur-

V
tuur
bouw
lijk
Ik gi
Mijle
een p
en de
den o
hande
ring,
koste
grond
dien
even
Het l
den a
niet,
waare
gen.
stand
gedre
vermi
gereed
bezol
heid
Papier
Ik
geld
dan d
volg.
schen
duur
deren

tuur-

schheid dragen, en
oonen, die door een
len bestaande, heen
n gekleede kinderen;
en en huizen; stel u
ats des hongers, der
, welke de algemeene
dan zult gij u L**k
y-Port een denkbeeld
eide plaatsen eene voor
ng, en eenen niet on-
**k dienen de voort-
ligheden van een half-
te voldoen, welke,
dsdienst tot hun eigen
n 't midden van onge-
n, in hunne vermaaken
het Volk, door twee
jne elende zelf verbor-
aar mede de natuur het
et heeft zelf de kwaade
en zich door dien stap
k gemaakt, den Handel
n boezem geweerd, en
t, die tot den uitvoer
er van gereede Gelden,
en Staat eertijds zo bloei-

de inmeemende Beschrij-
van deze Stad en deezen
eest niets bij vergrooting
met welken ik daar over
igen glans, en haare na-
tuur

tuurlijke voordeelen, zo ten aanzien van den Land-
bouw, den Koophandel, en de Industrie, als einde-
lijk ten aanzien van alle de genietingen des levens.
Ik ging slegts voorbij, en reeds was zij niet meer. Twee
Mijlen van New-Port zag ik nog de overblijffelen van
een prachtig huis, dat een Quaker hadt toebehoord,
en door het vuur vernield was. Groote brokken had-
den de vlammen wederstaan; de Tuin was nog voor-
handen, en getuigde, niettegenstaande zijne verwilde-
ring, nog de oude werkzaamheid, de zorgen en
kosten des eigenaars, en de vruchtbaarheid van den
grond. — Dit is nu in 't kort de beschrijving van
dien gantschen Staat. Het Papiergeld heeft daar in
even zo gewoed, als het vuur in 't huis des Quakers.
Het heeft den uitlandschen Handel, de nijverheid en
den arbeid verftikt. Men verkoopt niets; men werkt
niet, uit vreeze van zich bloot te stellen, om zijne
waarde of arbeidsloon in die verachte Munt te ontfaan-
gen. De Handel in 't klein alleen houdt nog eenigzins
stand, om dat dezelve niet anders als met gereed Geld
gedreeven wordt. De Koopman ontduikt de Wet,
vermits hij zijne koopmanschap niet anders als tegen
gereed geld aflevert; maar de arbeidsman, die zijne
bezolding altoos eerst na het verrichten van den ar-
beid bekomt, weigert te arbeiden, uit vreeze van met
Papiergeld betaald te zullen worden.

Ik bemerkte, dat de Goederen, welke voor gereed
geld verkocht werden, veel duurder en slegter waren,
dan die van Masfachett; dit is een natuurlijk ge-
volg. In een Land, waar armoede en bedrog heer-
schen, laat zich de inlandsche Winkelier zijn *rifco*
duur betaalen, en de uitlandsche Koopman zendt Goe-
deren van slegtere qualiteit, wijl hij vermoedt, dat

een arm en bedrieglijk Volk op de deugdzzaamheid der stoffen weinig acht slaat.

De oorsprong van dit Papiergeld bewijst, hoe ligt boosaardige en listige menschen een onweetend Volk kunnen bedriegen.

Twee Inwooners van deezen Staat, die bij het Volk grootelijks gezien waren, hadden, gedurende den laaften Oorlog, eene groote meenigte Landerijën gekocht. Met den Vrede verminderden de voordeelen, en met deezen de mogelijkheid om den prijs dier Landerijën te betaalen. Zij wilden dezelve onderrusschen niet gaerne weder overgeeven, en kwamen daar door op den inval, om de invoering van eene Wet te verzoeken, die het Papiergeld op de baan bragt. Daar zij eenen grooten invloed op het Volk, en gevolgiijk ook op de Wetgeevende Magt hadden, bragten zij het zo ver, dat de Wet doorging. Vervolgens kwamen zij van de Regeering eene groote meenigte van dit Papiergeld, en gaven de Contracten hunner Landerijën tot zekerheid. Zij deden ook hun voordeel met het zelfde middel, om op het Platteland eene groote meenigte Vee te koopen, betaalden het met Papier, zonden het naar West-Indiën, en werden met suiker en siroop betaald, die zij weder hunne Creditoren in betaaling gaven, door hen dezelve tot eenen ongehoorden prijs te verkoopen. In dien tijd hadt het blijkbaarst bedrog in deezen Staat de overhand. Men zag niets als Procesfen, bij welken men, om zich van de heiligste verbindtenissen te ontslaan, stukjes papier aanbodt.

De Kooplieden betaalden zo wel de buitenlandfche schulden, als den nitlandfchen Handel op gelijke wijze; doch men liet den nitlandfchen Handel niet toe,

de

de bewooners van Rhode-Island met hetzelfde Papier te betaalen. Want toen Burgers van Masfachett, die deezen Staat schuldig waren, van dat Papier gekocht hadden, en aldus hunne schulden wilden betaalen, bemerkten de Schurken, welke den Staat van Rhode-Island bestierden, dat, als men dergelijke schae'verhaalingen duldde, hunne slinkse handelwijze ten voordeele hunner nabuuren zou uitvallen, en lieten in gevolge eene Wet maaken, welke de Uitlanders verboodt; de bewooners van Rhode-Island met Papiergeld te betaalen. Wat was het gevolg van deeze door de Wet geheiligde schelmerij? Eene algemeene verontwaardiging tegen deezen Staat, het algemeen geroep des Koophandels; en de invoer hieldt op. Voorheen bragt men 'er hout uit de Oostelijke Staaten; dit transport bleef nu achter; zelfs werd de Handel onder de Inwooners afgebroken. Het mistrouwen beheerschte alle gemoederen; de kwaade trouw werd een algemeen middel; elk gebruikte en vreesde het; de eerlijke lieden sloten hunne deuren. — Dit was de oorzaak van die eenzaamheid en armoede, welke ik bemerk had. Het geld was in geen omloop, en alles als dood. Zelfs de Schurken, die de Wet bewerk hadden, scheenen de wederroeping derzelve te verlangen, om de vrucht hunner schelmerijen in zekerheid te genieten.

Bij het Papiergeld kwamen nog andere oorzaken, of liever andere werkingen kwamen daar uit voort, om de algemeene elende te verzwaaen. Daar waren geen openbaare Schoolen, geen openbaar onderricht door Nieuwspapieren, en bijna geen openbaare Godsdienst. De Leeraars hadden geene bezolding, waar van zij konden leeven, of werden in Papiergeld betaald.

Hoe kan ook daar een openbaare Godsdienst bestaan, waar men de eerlijkheid algemeen verbant? Kan men zich met opvoedings-inrichtingen bezig houden; wanneer men de Zedenleer met voeten treedt? Als onder de mannen geen zedenkunde meer is, wat wordt dan de deugd der vrouwen? Wat wordt dan de Vaderlands-liefde? Kan men dan in Rhode-Island van Vaderlands-liefde spreken? Het Vaderland onderftelt broeders, een gemeen belang; trouwloosheid maakt van eene burgerlijke maatschappij eenen hoop vijanden.

Voorts hadt het Volk te veel invloed op de Regeering en de Magistraatsperfoonen. De Leden der Vergadering werden alle zes maanden verkoren, en deeze geduurige afwisseling noodzaakte de Candidaten het Volk onophoudelijk te vleijen. Het Volk verkoor desgelijks alle jaaren de Rechters, en nam daar toe dikwijls onweetende of slegte lieden, welke de onredelijkste en onrechtvaardigste vonnissen velden. Daar deeze Rechters of van het Volk, of van hun die zijne aanvoorders waren, afhingen, waren zij, om in hunne Posten te blijven, genoodzaakt zich bemind en geëcht te maaken; ook was het Recht of verkoopbaar of partijdig. Hier uit volgde, dat het Volk de Rechters in den hoogsten graad verachtte, dat het geen eerbied voor de Wet hadt, en die trotseerde. Men vondt geene ondergeschiktheid, geen teken van eerbied meer. De slegtste mensch beledigde dikwijls den bedienaar der Wet, en men zag Procureurs, welke de Rechters op eene grove wijze en ongestraft door schelden mishandelden.

Ik begreep bij deeze omstandigheden niet, hoe men te New-Port gerust konde leeven; want men vondt 'er geen onderdaanigheid, geen Godsdienst, geen Zedenleer,

v
leer
en g
In
het
In d
de:
spui
orde
Met
dit
dat
dien
D
beu
geb
gifs
en
ren
H
den
(A
voc
ken
änd
H
twi
oop

Isla
gen
goe
dat

leer,

re Godsdienst bestaan,
n verbant? Kan men
n bezig houden; wan-
ten treedt? Als onder
er is, wat wordt dan
wordt dan de Vader-
ode-Island van Vader-
erland ondersteelt broe-
uwloosheid maakt van
nen hoop vijanden.

invloed op de Regee-
e. De Leden der Ver-
n verkoren, en deeze
te de Candidaten het

Het Volk verkoor
rs, en nam daar toe
eden, welke de onre-
nnissen velden. Daar
, of van hun die zijne
varen zij, om in hun-
aakt zich bemind en
Recht of verkoopbaar
dat het Volk de Rech-
rächte, dat het geen
n die trofscerde. Men
, geen teken van eer-
ch beleedigde dikwijls
n zag Procurcurs, wel-
wijze en ongestraft door

igheden niet, hoe men
en; want men vindt 'er
odsdienst, geen Zeden-
leer,

leer, geen Wet; geen geächte Magistraatsperfoonen,
en geen Militie.

In een huis ontstondt brand; ik ging derwaarts om
het Volk te leeren kennen: men liep heen en weér.
In deeze verwarring sprongen de kinderen van vreug-
de: ondertusfchen arbeide men met ijver; de brand-
spuiten kwamen 'er bij, en schoon 'er nergens eenige
orde te zien was, werdt evenwel de brand gebluscht.
Met genoeg bemerkte ik deezen vlijt en deezen ijver:
dit schouwspel troostte mij; want ik besloot daar uit,
dat nog niet alle deugd onder de Inwooneren van
dien Staat verdweenen was.

De Staat van Rhode-Island zal zich niet weder op-
beuren, als na dat hij het Papiergeld buiten omloop
gebragt, en zijne Regeering veranderd heeft. De Ma-
gistraatsperfoonen moeten niet van het Volk afhangen,
en de Leden der Vergadering niet zo dikwijls verko-
ren worden.

Het is onbegrijpelijk waarom zo veele braave lie-
den, die onder de tegenwoordige Regeeringloosheid
(*Anarchie*) zuchten, zo veele Quakers, welke de
voornaamste Volksmeenigte van deezen Staat uitmaa-
ken, zich nog niet verëenigd hebben, om deeze ver-
andering te bewerken (1).

Komt deeze verandering niet spoedig tot stand, zo
twijfele ik aan de ontvolking van deezen Staat geen
oogenblik. De meeste Colonisten van Muskingum,
na-

(1) Deeze verandering is niet meer ver af. De Staat van Rhode-
Island heeft onlangs een besluit genomen, om tot het nieuw bond-
genootschaplijk systeem toe te treden. Deeze stap bewijst, dat de
goede grondstellingen eindelijk de overhand behouden hebben, en
dat de bijzondere misbruiken, begannen te verdwijnen.

nabij de *Ohio*, zijn uit zijnen boezem uitgegaan. De Overste *Varnum* was aan hun hoofd. Talrijke Familien maaken zich ook tot die verhuizing gereed. Bijna alle eerlijke lieden zouden, uit afkeer van de Regeeringloosheid, waar onder deeze Staat bezwijkt, Newport verlaaten, als zij hunne eigendommen konden verkoopen.

Ik twijfele ook geenzins, of het voorbeeld van Rhode-Island zal in de oogen van veele lieden een genoegzaam bewijs zijn, dat de Republiekeinsche Regeeringsform de ongelukkigste van allen is. Men zou ten onrechte zulks gelooven; dit voorbeeld bewijst allenczinnijk, dat de Wetgeevende Magt in eene Republiek niet te dikwijls veranderd moet worden; dat in de Uitvoerende Magt geene onbestendigheid moet zijn; dat het even zo gevaarlijk is de Magistraatsperfoonen in eene te groote afhankelijkheid van het Volk te stellen, als deeze afhankelijkheid te veel te verzwakken; het bewijst, met een woord, tegen de *zuivere*, en niet tegen eene *vertegenwoordigde* Volksregeering (*Democratie*); want eene vertegenwoordiging van zes maanden is slegts de Regeering van het Volk zelf. De vertegenwoordiging is alsdan slegts eene te snel voorbijgaande schaduw, om door zich zelve te kunnen bestaan en werken. Gevolglijk bewijst dit voorbeeld niets tegen het wijze systeem eener duurzamere, onafhankelijke vertegenwoordiging, welke de waare Republiekeinsche Regeering uitmaakt, zo als zij in de overige Verëenigde Staaten gevonden wordt.

Nogthans hoorde men, in 't midden van die verwarringen, van geen dieftallen, noch van moorden, en zelfs niet van bedelaarij spreken; want de arme Amerikaan vernedert zich niet in zo verre, dat hij alle ge-

gevoel van billijkheid en schaamte verliest; en dit is de trek, die nog een onderscheid tusschen New-Port, en L**k maakt, welke Steden ik boven met elkander vergeleeken heb. De Amerikaan bedelt noch steelt niet; om dat het oud Amerikaansch bloed nog door de aderen der bewooners van Rhode-Island vloeit; en om dat de landlieden niet dezelfde armoede ondervinden, en niet zo trouwloos als de Stadlieden zijn.

Door tegenwinden moest ik mij zes dagen te New-Port ophouden, alwaar ik van verdriet zou omgekomen zijn, als ik geen boeken, pen en inkt had gehad. De Herberg, waar in ik mijn verblijf hadt, was vol Relzigers en Zeelieden: hun onderhoud, waar mede ik mij in den beginne met genoegen inliet, wierdt mij naderhand zeer lastig, zo dat ik mij gelukkig rekende een klein vertrek te bekomen, waar in ik onbelemmerd konde denken en schrijven.

Ik had toen den tijd om de ongemakken der Zee-reizen ernstig te overweegen, en mij te overtuigen, dat het veel beter was zich van Postwagens te bedienen. Hun vertrek is zeker, de winden zijn onzeker. Te Land is men bijna zeker van niet ziek te worden; te water kan men het worden, voornaamlijk bij stormweér: te Land rust men elken nacht in goede of middelmaatige Herbergen; op Zee wordt men dikwijls in eene geringe hut heen en weér geworpen: te Land heeft men kans om even zo veel goede als slegte middag- of avondmaalen te bekomen; op Zee heeft men dikwijls niet dan slegt vleesch en eenen norfelen Capitein. Bovendien is het zeer onangenaam dag en nacht in gezelschap van lieden te zijn, die men niet kent, en bezwaarlijk zich te kunnen verschoonen, of met leezen en schrijven bezig houden. — Inzonderheid

is

is deeze wijze van reizen lastig voor de vrouwen; ook zal ik haar nimmer raaden om over Zee naar New-York te komen; de weg over Land, schoon hij moeilijk en dikwijls onāangenaam is, zou zeker minder ongemaklijk voor haar zijn. De Paketbooten zijn alleen goed om de zwaare bagagie te vervoeren, en voor mannen welken de ongemakken, door de gewoonte, onverschillig zijn geworden.

New-Port heeft bovendien nog een zeer groot deel voor hun, welke naar New-York willen reizen; de Schepen kunnen daar met Weste en Zuid-Weste winden, die nogthans dikwijls waaijen, niet uitloopen. Vervolgens kan men 's namiddags of 's avonds niet onder zell gaan, om dat op eenen afstand van 30 of 40 Mijlen Eilanden zijn, die bij stormweér gevaarlijk kunnen worden.

Ik zag te New-Port eenen Neger van twiatig maanden, die, alles wat men hem zeide, herhaalde, en goed verstonde, die gehoorzaam was, den aapen nabootste, danste, enz. Hij gaf tekenen van een ongemeen verstand. Men vermaakte zich om hem op den eersten wenk te doen gehoorzaamen, en wel bijzonder om hem zijne wezenstrekken te doen veranderen. Deeze tijdkorting scheen mij wreed en ongerijmd te zijn. Zij ontstaat uit de verāchting, die men nog voor de Negers heeft, en welke de Amerikaanen, als zij verstandig willen zijn, meer dan andere Volkeren behooren af te leggen. Het gewendt den kinderen te veel aan de slavernij, en Amerikaanen moeten, zelfs uit hunne tijdkortingen, het denkbeeld van die slaafschheid verbannen.

Te New-Port had ik gelegenheid den Doctor *Murray* te hooren, die zich door zijne Leere over de al-

ge-

voor de vrouwen;
over Zee naar New-
York, schoon hij moei-
de, zou zeker minder
Paketbooten zijn al-
s als te vervoeren, en
kosten, door de ge-
beden.

g een zeer groot na-
-York willen reizen;
Weste en Zuid-Weste
waaijen, niet uitloo-
middags of 's avonds
op eenen afstand van
die bij stormweêr ge-

ger van twintig maan-
de, herhaalde, en goed
den aapen nabootste,
van een ongemeen ver-
hem op den eersten
en wel bijzonder om
en veranderen. Deeze
ongerijmd te zijn. Zij
men nog voor de Ne-
aanen, als zij verstan-
ere Volkeren behooren
n kinderen te veel aan
moeten, zelfs uit hunne
an die slaafschheid ver-

heid den Doctor Mur-
zijne Leere over de al-
ge-

gemeene Zaligheid (1) in Amerika heeft beroemd ge-
maakt. Deeze Leere heeft hem door alle andere gezin-
dheden doen verketteren; zo dat hij tegenwoordig
geen Kerk heeft, en het handwerk van eenen omzwer-
venden Prediker drijft.

Te New-Port predikte hij in de Zaal, waar in het
Gerechtshof vergadert. Hij hadt een groot getal toe-
hoorders. Ik zag onder dezelve schoone vrouwsper-
foonen, met groote hoeden naar de mode, en wel ge-
kleed; dit verwonderde mij; want tot op dat oog-
blik had ik geen andere als afschuwelijke en met vod-
den gekleede voorwerpen gezien. De meeste mannen,
welke die Predikatie bijwoonden, hadden echter een
jammerlijk uitzicht. De Doctoor begon zijne aanspraak
daar mede, dat hij zijne toehoorders verzocht zich
niet over de zonderlinge plaats te verwonderen, al-
waar hij hun verzameld hadt, om den Heere aan te
bidden, om dat hij, overal tegenwoordig zijnde, ook
overal aanbeden konde worden. Vervolgens deedt
hij een zeer lang gebed, dat ieder staande aanhoorde;
hetwelk mij zeer lastig scheen te zijn. Ik heb nooit
recht begreepen, waarom de Reformateurs der Kerke,
die zo veele misbruiken afgeschafte hebben, het gebruik
hebben behouden, om uit eerbied overëind te staan.

Toen

(1) De Heer *Chatellux* spreekt in zijne Reizen, onder het Ar-
tikel van *Portsmouth*, in New-Hampshire, van een bijzonder
man, die, naar zijn zeggen, *André* genaamd, en door zijne pre-
dikatiën over dezelfde Leere beroemd was. Ik heb den naam van
dien *André* nooit hooren noemen, en ben dies te meer geneigd
om te gelooven, dat deeze Reiziger ook hier in gedwaald heeft,
vermits *Murray* toen Leerjaar aan Kaap Anna, en in New-Hamp-
shire zeer bekend was. Zie *les Voyages de M. Chatellux*, tom. I.
pag. 188.

Toen men een tijd lang gezongen hadt, begon de Doctor zijne Leere over de Zaligheid, het Vagevuur, enz. Hij gaf voor te bewijzen, dat God de geheele Waereld lief hadt, en ook alle menschen wilde zalig maaken, ten minsten die geen en die oprecht van harten waren. Maar toen hij aan de Vraag kwam, of God ook hun, die niet in Christus geloofden, zou zalig maaken, verloor hij zich in onderscheidingen, die ik niet konde begrijpen, en het kwam mij voor, dat hij hun, die niet aan den Bijbel geloofden, van de Zaligheid uitsloot. Om deezzen echter te troosten, beloofde hij die Ongeloovigen, dat zij niet in eene eeuwige Hel, maar in het Vagevuur, zouden zijn.

Hetgeen deezzen Doctor van andere Leeraars onderscheide, was niets slegts zijne Leere, maar ook zijne wijze van redeneeren; hij maakte veel gebarnden, en sprak op eene toneelkundige wijze. — Dan eens hadt hij eenen gemeenen en boertigen stijl, en dan wederom eenen wonderigen stijl; hij vermengde zijne Leere met vertellingjes, die het Volk scheenen te behaagen. Bovendien vorderde hij gaene belooning, en predikte *gratis*; het welk het Volk mischjen nog meer behaagde.

De Zuid-Weste winden, welke wij bij aanhoudendheid hadden, waren oorzaak dat ik mij tot Saturdageden 18 te New-Port moest ophouden. Eindelijk gingen wij te middernacht onder zeil. De Capitein wilde niet eerder vertrekken, om dat hij vreesde in de donkerheid op *Block-Island* te vervallen. De wind en de vloed waren oorzaak, dat wij 9 à 10 Mijlen in een uur vorderden; wij gingen zo snel voort, dat ik den volgenden nacht te New-York dacht aan te komen, waar na ik zeer verlangde, vermits ik door de sterke

be-

en hadt, begon de
 eid, het Vagevuur,
 dat God de geheele
 enfchen wilde zalig
 ie oprecht van har-
 e Vraag kwam, of
 us geloofden, zou
 onderscheidingen,
 et kwam mij voor,
 bel geloofden, van
 echter te troosten,
 dat zij niet in eene
 uur, zouden zijn.
 udere Leeraars on-
 de Leere, maar ook
 lakte veel gebaarden,
 wijze. — Dan eens
 rtigen stijl, en dan
 hij vermengde zijne
 Volk fcheenen te be-
 geene belooning, en
 misfchien nog meer
 wij bij aanhoudend-
 ik mij tot Saterdag
 den. Eindelijk gin-
 De Capitein wilde
 hij vreesde in de don-
 len. De wind en de
 10 Mijlen in een
 el voort, dat ik den
 dacht aan te komen,
 nits ik door de sterke
 be-

beweging van 't Schip Zeeziek was geworden; doch de Capitein wilde mijn ongeduld niet te gemoet komen. Hij vreesde een foort van draaikolk, *Hell's gates*, of *Heldeuren*, genaamd, die agt Mijlen van New-York is, en ging om die reden 's avonds ten agt uren voor anker liggen. 's Morgens ten zes uren werdt het weder geligt, en wij kwamen vervolgens aan die vreeslijke Heldeuren. Zij maaken eene zeer naauwe doorvaart, die door klippen, welke bij hoog water onzichtbaar zijn, belemmerd wordt, vermits de Landen van New-York en Long-Island hier dicht bij elkander zijn. De draaijing van deelen kolk is bij laag water niet zeer merkbaar; maar het is niet te verwonderen, dat Schepen, die deezen weg niet naauwkeurig kennen, hier bij hoog water te gronde gaan. Men heeft mij een Engelsch Fregat van 40 Stukken genoemd, dat in den laatsten Oorlog op deeze plaats verongelukte. Deeze Heldeuren zijn, zo men ziet, eene nieuwe belemmering voor de Scheepvaart door deeze Zee-enge. Voorts gebeurt het niet zelden in den Zomer, dat men deeze 200 Mijlen, als men van den vloed en wind begunftigd wordt, in minder dan twintig uren aflegt; maar men heeft daartoe altoos eene grootere kans, als men van New-York komt, dan wanneer men derwaarts reist.

Naar maate men nader bij deeze Stad komt, zijn ook de kusten van deezen Staat en die van Long-Island nader bij elkander, het welk het aangenaamst schouwspel oplevert. Zij zijn met schoone Landhuizen versierd. Long-Island is, zo als men weet, door zijnen Landbouw beroemd.

De vrucht der overvaart bedraagt, als men van Pro-

vidence komt, met de Kost 6½ Piasters, of 34 Livres, 2 Sols, 6 Deniers.

Ik moet over de Paketbooten van dit gedeelte van Amerika, en over de gemakken, welke daar in gevonden worden, nog een woord zeggen.

Alhoewel het, naar mijn gevoelen, voordeelijker, en dikwijls minder kostbaar is, den weg over land te kiezen, moet ik nogthans de zindelijkheid en orde roemen, welke in deeze Paketbooten heerfchen. Die, in welchen ik voer, hadt in de Kajuit, in twee rijen boven elkander, veertien bedsteden: ieder hadt een klein venster. Het vertrek was zeer luchtig, zo dat men die stinkende lucht niet inädemde, waar mede de Paketbooten van het Kanaal besmet zijn. Het was goed gevernisd; aan het achterdeel waren twee zeer gemakkelijke ingangen gemaakt, om tot geheime gemakken te dienen. De gantsche Equipage bestondt in den Capitein, twee Man, en een Neger, die Kok was. De levensmiddelen waren 'er goed. Ik had mij over niets te beklagen, als over de traagheid, welke den Zeelieden eigen is.

Op die gantsche Kust is geen zo kleine en geringe Stad, die niet diergelijke Paketbooten op New-York heeft, als New-Haven, New-London, en alle hebben dezelve zindelijkheid, dezelve sieraaden, en dezelve gemakken voor de Reizigers. Men kan met waarheid verzekeren, dat in Europa niets diergelijks te vinden is.

Ik kwam te rechter tijd te New-York aan. Want twee uren daar na verhief zich eenen geweldigen stormwind, die vier-en-twintig uren aanhieldt. Een Europeaan, die voor de eerstemaal getuige van eenen

zo
ten
kan

I
die
Sta
het
ik t
trou
N
ligg
van
de
Lin
gez
den
reer
twe
en
len
Alb
leg
A
No
van
bek
I

sters, of 34 Livres,

van dit gedeelte van
welke daar in gevon-
gen.

elen, voordeeliger,
len weg over land te
zindelijkheid en orde
oten heerschen. Die,
Kajuit, in twee rijen
eden: ieder hadt een
zeer luchtig, zo dat
ademde, waar mede
besmet zijn. Het was
deel waren twee zeer
m tot geheime gemak-
nipagie bestondt in den
Neger, die Kok was.

ed. Ik had mij over
traagheid, welke den
n zo kleine en geringe
thooren op New-York
ondon, en alle hebben
e sieraaden, en dezelf-
s. Men kan met waar-
opa niets diergelijks to

New-York aan. Want
zich eenen geweldigen
uuren aanhieldt. Een
emaal getuige van eenen

zo vreeslijken Orkaan is, verbeeldt zich, dat het hou-
ten huis, waar in hij zich bevindt, zijne woede niet
kan wederstaan.

Z E V E N D E B R I E F.

Over New-York.

Augustus 1788.

Ik herlees thans, waarde Vriend, de Beschrijving;
die de Heer *Crevecoeur* van dit deel der Vereenigde
Staaten geleverd heeft, en na alle de artikelen met
het geen ik gezien heb vergeleeken te hebben, moet
ik bekennen, dat alle de trekken van zijn tafereel ge-
trouw zijn.

Men kan zich niets prachtiger voorstellen dan de
ligging deezer Stad tusfchen de twee staatige Rivieren
van het Noorden en Oosten. De eerste, die haar van
de Jersey's afscheidt, is zo diep dat zelfs Schepen van
Linie daar in ten anker komen. Thans heb ik in 's
gezicht een Fransch Schip van 1200 Tonnen, dat voor
den Oost-Indifchen Handel bestemd, en om te repa-
reeren hier gekomen is. Men ondervindt hier echter
twee ongemakken; naamlijk de ijsgang in den winter,
en de hevige Noord-Weste winden. De Schepen zeil-
len, met behulp van den Vloed, de Rivier op tot aan
Albany, eene Stad die 170 Mijlen van New-York ge-
legen is.

Albany ligt aan de Mohawks-Rivier, die in de
Noord-Rivier uitloopt; deeze is de voornaamste Stad
van dit Land, waar van de Heer *Crevecoeur* een zo
bekoorlijk tafereel heeft voorgesteld, en welks zo stren-

ge winters hij, voor menschen die alleen de vermaaken der Natuur beminnen, in een zo aanlokkelijk Jaargetijde veranderd heeft.

Albany zal, wat den welvaart betreft, welnaast voor eene andere Stad, die op eenigen afstand van de Hudsons-Rivier gebouwd is, moeten wijken. Op den grond, dien deeze nieuwe Stad beslaat, zag men vóór vier jaaren slegts eene eenvoudige Landhoeve; thans ziet men aldaar honderden goede huizen, een Stadhuis, en openbaare fonteinen. De inwoners hebben meer dan 50 Schepen, met welken zij de Amerikaansche Producten naar de Eilanden, en zelfs naar Europa voeren. Van deeze Schepen zijn twee tot den Walvischvangst bestemd; dus heeft deeze Stad, die door Quakers gesticht is, reeds den bloeiendsten Handel. Haare Schepen overwinteren niet, als die van Albany, te vergeefs in haare haven. Zij zellen, in dat Saffoen, naar de West-Indiën, om aldaar te handelen.

Pough-Keepie, eene Stad aan dezelfde Rivier gelegen, waar in de beroemde Vergadering, die het nieuw bondgenootschaplijk Plan aannam, haare zittingen hieldt, heeft zijne bevolking en Koophandel reeds verdubbeld. De onwerkzaamheid der inwoners van Albany, ten aanzien van den buitenlandschen handel, kan aan de vruchtbaarheid hunner Landerijen toegeschreeven worden. Zij geeven zich geheel aan den Landbouw over, en willen zich niet gaerne aan de gevaaren der Zee bloot stellen, om dat zij uit hunnen vruchtbaaren grond zekere voordeelen kunnen trekken.

De vruchtbaarheid van dien grond, de meenigte der nog vruchtbaar te maaken Landerijen, en de voordeelen welke deeze bclooven, lokken veele Emigranten

e alleen de vermaa-
zo aantlokkelijk Jaar-
treft, welnaast voor
affland van de Hud-
n wijken. Op den
eslaat, zag men vóór
landhoeve; thans ziet
en, een Stadhuis, en
ers hebben meer dan
merikaansche Produc-
naar Europa voeren.
t den Walvischvangst
die door Quakers ge-
Handel. Haare Sche-
van Albany, te ver-
, in dat Saffoen, naar
handelen.
n dezelfde Rivier ge-
Vergadering, die het
aannam, haare zittin-
g en Koophandel reeda
ekid der inwooners van
nuitenlandfchen handel,
nner Landerijen toege-
n zich geheel aan den
ich niet gaerne aan de
, om dat zij uit hun-
re voordeelen kunnen
n grond, de meenigte
Landerijen, en de voor-
lokken veele Emigran-
ten

ten derwaarts. Doch zij zetten zich daar langzaam met hun huisgezin neder, vermits de overige Staaten, zo niet even zo goede Landerijen, ten minsten voordeelen voor den Landbouw aanbieden, welke hier wegens de lange en ongemcen koude Winters niet gevonden worden.

Zo dit deel van Amerika eens meer bevolkt is, zal de Noord-Rivier, voor den uitvoer zijner levensmiddelen, het beste kanaal opleveren. Deze Rivier is van haare uitvloeiing in den Oceaan meer dan driehonderd Mijlen vaarbaar, en heeft door de Mohawks-Rivier gemeenschap met de Meiren Oneyda, Ontario, en gevolglijk ook met Canada. De Watervallen welke aldaar gevonden worden, en wel bijzonder de beruchte Waterval van *Cobos*, kunnen eens vermijd worden door kanaalen, die zo gemaklijk te graaven zijn in een Land, alwaar de volksmeenigte zo groot, en het gereed geld zo overvloedig is.

Door de Hudfons-Rivier, en door de Meiren *George* en *Champlain*, heeft men aan eenen anderen kant gemeenschap met Canada.

Deeze ligging moet *New-York* de stapelplaats van den handel der pelterijën in alle de Noordfche Staaten maaken, ten minsten zo lang deeze handel stand houdt, die zekerlijk tot grondslag heeft, dat de wilde Volkeren nog langer in wezen blijven, en dat groote strecken Lands niet vruchtbaar gemaakt worden.

Door de Oost-Rivier heeft de Staat van *New-York* gemeenschap met *Long-Island*, en alle Noordelijke Staaten. Deze Rivier heeft voortreffelijke havens, en diepe landingsplaatfen. De Schepen van Linie ankeren dicht onder den *Wal*, en zijn daar voor die vrees-

lijke stormwinden beschut, welke op die Kusten somtijds woeden (1).

Deeze gemeenschap door de Oost-Rivier heeft slegts eene hinderpaal, maar deeze is verschriklijk; ik bedoel de *Draaikolk*, waar van ik u gesproken heb, die beruchte *Heldeuren*. De Heer *Crevecaeur* heeft geen genoegzaam uitvoerige beschrijving daar van gegeven; waarom ik mij verpligt rekene zulks te doen. De samenloop van twee vloedten maakt deeze soort van draaikolk, dien men *Pot* noemt; de Schepen, welken door de onkunde of de onvoorzichtigheid der Stuurlieden, zijne nadeelige aantrekkingskracht niet genoeg vermijden, trekt hij met geweld naar zich toe, en stort hun in de diepte des afgronds. Bij zekere vloedten maakt deeze Pot een gedruisch, als dat van kookend water in eenen zeer grooten ketel.

Aan de overzijde van deezen verslindenden trechter is eene verzameling van rotfen, die *frying-pan*, of *bakpan*, genoemd wordt. Men heeft daaraan deezen naam gegeven; om dat de golven, welke tegen die klippen gebroken worden, een zo schriklijk geraas maaken, als dat van water, 't welk op gloeiend ijzer, of in kookende olie gegooten wordt.

De Schepen welke reeds over den draaikolk, waar van ik de beschrijving gegeven heb, gekomen zijn, worden dikwijls op die rotfen geworpen en verbrijzeld.

Dit

(1) Den 19 Augustus 1784 hadt New-York eenen vreeslijken Orkaan uit te staan, welke de boomen uit den grond rakte, de huizen van daken beroofde, schuttingen om ver wierp, en een groot gedeelte der Batterij van die Stad vernielde.

Dit is echter nog niet alles: een derde gevaar wacht de Schepen, welke het geluk gehad hebben de twee eersten te ontkomen. In eene schuinse richting tusschen de klippen verheffen zich nog andere rotten, die met de oppervlakte van het water gelijk staan, en *hog's back* genoemd worden.

Niettegenstaande zo veele hinderpaalen schijnt het bijna ongelooflijk te zijn, dat Schepen van Linie de stoutmoedigheid gehad hebben deeze klippen voorbij te vaaren. Men noemt, onder anderen, *the Experiment*, een Schip van 50 Stukken; als het door eenige Schepen der Vloot van den Heer *d'Estaing*, toen hij Sandij-Hook blokkeerde, vervolgd werd, hadt deszelfs Commandant de onvertzaagdheid, dien doorvaart te wagen, — eene doorvaart, welke tot dus verre geen Schip van die grootte, zonder op eene schrikbaarende wijze schipbreuk te lijden, hadt durven onderneemen.

Deeze gelukkige ligging van New-York verklaart de oorzaken van zijnen grooten Koophandel, en de reden waarom de Engelschen het altoos boven alle overige Amerikaansche Havens voorgetrokken hebben. Het is de stapelplaats der levensmiddelen van Connecticut en de Jerseys, en stort alle de Europeäansche en Oost-Indische Producten in haaren schoot uit.

Het is moeilijk de berekeningen van den uit- en invoer dezes Staats te bekomen. De Overste *Lamb*, die het opzicht over de tolln heeft, maakt van alle zijne verrichtingen een diep geheim. Dit is een gevolg van den Hollandschen inborst, die nog in deeze Stad heerscht. De Hollander houdt zijne winst, zijnen Handel geheim, en leeft alleen voor zich zelven. Intusschen heb ik daarvan eenige Lijsten weeten te bekomen, welke gij in de algemeene aanwijzing van

M 3 den

op die Kusten som-
st-Rivier heeft slegts
schriklijk; ik bedoel
proken heb, die be-
ecœur heeft geen ge-
daar van gegeven;
zulks te doen. De
maakt deeze foort van
de Schepen, welke
ichtigheid der Stuur-
ngskracht niet genoeg
d naar zich toe, en
nds. Bij zekere vloes-
sch, als dat van koo-
zen ketel.
verslindenden trechter
, die *frying-pan*, of
heeft daaraan deezen
lven, welke tegen die
n zo schriklijk geraas
welk op gloeiend ijzer,
wordt.
er den draaikolk, waar
n heb, gekomen zijn,
en geworpen en ver-

Dit

New-York eenen vreeslijken
den uit den grond rakte, de
ngen om ver wierp, en een
ad vernielde.

den Koophandel der Verëenigde Staaten zult vinden.

De Engelfchen hebben eene groote genegenheid voor deeze Stad en haare levensmiddelen; ook wordt haare Haven altoos vol Engelfche Schepen gevonden. De Engelfchen geeven zelfs den voorrang aan de Graanen van New-York, welke de Amerikaanfche Kooplieden ten deele uit Virginie laten komen, en voor koorn van den Staat van New-York verkoopen.

De tegenwoordigheid van het Congres en het *Corps diplomatique* (de Ambafadeurs en Gezanten van verfcheide Hoven), als mede de famenvloed van Vreemdelingen, hebben veel toegebracht om de verwoestingen der weelde aldaar te verbreiden. De Inwooners beklagen zich echter hier over in 't geheel niet; zij verkiezen den glans der rijkdommen, en de genietingen des levens, boven de eenvoudigheid der zeden, en de daar uit voortvloeiende zuivere genoegens.

Het gebruik om tabak te rooken, benevens andere gewoontens, welke haare eerfte Stichters, de Hollanders, daar gebracht hebben, zijn in deeze Stad nog niet verloren gegaan. Men rookt daar voornaamlijk *Cigarros*, welke van de Spaanfche Eilanden komen: deeze foort van tabak beftaat in geurige bladen, ter lengte van zes duimen, die men zonder het behulp van eenig werktuig rookt.

De Franschman verfoeit deeze gewoonte. Zij moet onangenaam voor de vrouwen zijn, door dat zij de zuiverheid van den adem bederft, en den Wijsgeeren verwerplijk fchijnen, om dat zij eene overtollige behoefte is.

De tabak heeft ondertusfchen nog een voordeel; waut hij gewent aan de overdenking, en is de spraakzaamheid hinderlijk. Doet eene vraag nan een Tabaks-

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 185

rooker; het antwoord volgt eerst twee minuten daarna, en is gegrond. De *Cigarro* bewijst den menschen den dienst, welken de Filosooph in een glas water vindt, dat hij drouk, toen hij toornig was.

De groote Kooophandel van deeze Stad, en de gemakelijkheid om daar in voort te komen, vermeerderen de bevolking in deezen Staat ongemeen snel. Gij kund over deeze aangroeiende bevolking oordeelen uit de snelheid met welke zij haare verliezen hersteld heeft. In 't Jaar 1773 telde men in deezen Staat 148,124 Blanken; in 't Jaar 1786 was het getal derzelven reeds 219,996.

De volgende Tafel toont den snellen voortgang der Bevolking nog nader.

BEVOLKING VAN NEW-YORK.

GETAL DER INWOONERS.

	1786.	1776.	1786.
Van 't Manlijk Geslacht			
Onder 16 Jaaren . . .	20,660		54,807
Tot 60 Jaaren . . .	19,825		82,927
Daar boven . . .	8,767		4,731
Somma . . .	49,252		142,465
Van 't Vrouwelijk Geslacht			
Onder 16 Jaaren . . .	18,984		51,766
Jaar boven . . .	20,997		85,769
Vrouwen . . .	39,981		107,535
Mannen . . .	43,252		112,465
Som der Blanken . . .	83,233	148,124.	219,996
Slaaven.			
Van 't Manlijk Geslacht . . .	7,564		9,321
Van 't Vrouwelijk Geslacht . . .	8,978		9,568
Som . . .	16,542	19,883.	18,889

Indiënen welke Schatting betalen. 19

I N D E

Staaten zult vinden. Grote genegenheid voor en; ook wordt haare open gevonden. De rang aan de Graanen kaansche Kooplieden men, en voor koorn rkoopen.

Congres en het Corps n Gezanten van vermenvloed van Vreem- t om de verwoestinden. De Inwooners in 't geheel niet; zij men, en de genietinoudigheid der zeden, uivere genoegens.

en, benevens andere Stichters, de Hollan- n in deeze Stad nog okt daar voornaamlijk che Eilanden komen: u geurige bladen, ter en zonder het behulp

gewoonte. Zij moet zijn, door dat zij de ft, en den Wijsgeeren ij eene overtollige be-

en nog een voordeel; king, en is de spraak- vraag nan een Tabaks-

De Staat van New-York wordt op kosten der overige Staaten bevolkt. Nog onlangs zijn vijf-en-veertig huisgezinnen van Quakers uit de omliggende strecken van Burlington naar het Graaffchap Montgomery getrokken. Een rijk Inwooner van dit Graaffchap geeft hen Landerijen, onder het beding, van hem na verloop van zeven jaaren voor den Akker (1) jaarlijks 6 Pence Sterling of 12 Franfche Sous te betaalen, Zelfs leent hij den Emigranten gedurende dien tijd een paar Ofsen.

Die Quakers gaan méerendeels op het Land woenen; want hunne eenvoudige zeden zouden zich met de weelde, die in deeze Stad heerscht, niet kunnen veréenigen. Nogthans wordt in New-York ook een tamelijk groot getal Quakers gevonden, waar zij evenwel hunne strenge zeden en gebruiken getrouw blijven.

Zo 'er eene Stad in Amerika is, waar de Engelsche weelde zich gevestigd heeft, dan is het New-York. Men volgt daar in alles den Engelschen smaak. In den opschik der Vrouwen, ziet men de zijde Stoffen, de Gaazen, de Hoeden, en zelfs de Kapfels, welke het meest in gebruik zijn. Koetsen zijn hier weinig, doch net en sierlijk. De Mannen zijn eenvoudiger in hunne kleeding, en versmaaden ook de sieraaden van geringe waarde; maar zij vergoeden die eenvoudigheid

aan

(1) Een Akker (in 't Engelsch *Acre*) is in Engeland en Amerika eene Landmaat, die eene uitgebreidheid gronds van 43560 Engelsche vierkante Voeten bevat. Naardien nu 17 Engelsche vierkante Voeten gelijk zijn aan 16 Rhijnlandfche vierkante Voeten, en een Morgen Lands 600 Rhijnlandfche vierkante Roeden bevat, zo volgt, dat een Engelsche Akker nog $15\frac{1}{2}$ Rhijnlandfche vierkante Voeten kleiner is, dan de helft van een Rhijnlandfch Morgen. V.

aan tafel, wanneer de kostbaarste Wijnen opgezet worden.

De weelde maakt in deeze Stad reeds eene zeer gevaarlijke Clasfe van menschen, naamlijk Mannen, welke een tegenzin in 't huwelijk hebben. De kostbaarheid der Vrouwen is oorzaak, dat zij het huwelijk vreezen.

De Thee maakt, even als in Engeland, den grondslag der voornaamste partijen van vermaak dezzer Stad uit. Op Thee noodigt men een Vreemdeling; Thee gaat men drinken in de aangename Tuin van den Heer *Cummings*, de *Florida gardens* van New-York. Hij ligt aan de Noord-Rivier, en heeft een bekoorlijk uitzicht. Maar welk een onderscheid tusschen deezen Tuin en die geenen, welke den Engelschen en Franschen tot vermaak verstrekken! Ik heb daar voortreffelijke Quinceeeren gezien, waar van confituren gemaakt worden.

De Boomvruchten zijn hier, niettegenstaande alle daar toe aangewende zorgvuldigheid, op verre na zo goed en schoon niet als die van Europa. Ik heb in September op het Land, boomen gezien, die te gelijk appelen en bloesem droegen. Ik zag daar persikboomen onder den last der vruchten buigen; maar de persiken deugden niets. Is het de onmaatige meenigte die haare deugdzaamheid nadeelig is? Of is het de onmaatige hitte? Dikwijls bersten de persiken, en worden niet rijp.

Met recht roemt de Heer *Crevecoeur* den overvloed en de goede hoedanigheid der levensmiddelen te New-York, in aardvruchten, vleesch, en voornaamlijk visch. Bezwaarlijk zal men elders zo veele voordeelen beter te samen vinden.

De melk, die aldaar in groote meenigte gebruikt wordt, heeft nogthans eenen onāangenaamen smaak. Men heeft mij verzekert, dat de oorzaak te vinden is in de knoflook, die in de velden, en voornaamlijk in die van Long-Island, bij meenigte gevonden wordt.

New-York is van de Noordelijke, en midden in 't Land liggende Steden, die, in welke de noodzakelijkste levensmiddelen het duurst zijn. De volgende aanwijzing zal u, in Fransche Munt, daar van een denkbeeld geven.

Het Pond Rundvleesch kost 6 Sols; de Pint Melk 8 Sols; het Pond Thee Boe 40 Sols; Souchong 12 Livres; Groene 16 Livres. — De Prijs van de groene Thee is, om dat de aftrek grooter wordt, veel geteeten. In 1787 kostte zij slechts 12 Livres. — Twee Pond 5 oncen Wittebrood 6 tot 7 Sols; de Pint ordinair goed Bier 3 Sols; een dozijn Fleschen Porter 12 tot 15 Livres. Het daglooh van Metzelaars en Timmerlieden van 4 tot 6 Livres. De Amerikaansche Arbeidsman werkt goed. Manlijke Bedienden geeft men 's maands 25 tot 30 Livres, en daar bij goede Kost. De Vadem Elkenhout kost in den Zomér 24 Livres, in den Winter 30 Livres, en is 8 Engelsche Voeten lang, 4 Voeten hoog, en 4 Voeten breed. Men deelt de Vadem in Vierendeelen; het Vierendeel tot 6 Liv. 10 Sols. Een Vierendeel wordt op eenē kleine Kar van één Paerd voortgetrokken. De Kar is van vier stokken voorzien, waar van twee aan het bovenēnd ketens hebben, en de ruimte tusschen deēze vier stokken maakt het Vierendeel uit. Het hout wordt uit de Vaartuigen, die het aanbrengen, gelost in tegenwoordigheid van eenen Opzichter, die daarvoor 1 Sol van

meenigte gebruikt
 aangenaamen smaak,
 de oorzaak te vinden
 velden, en voornaam-
 j meenigte gevonden

ijke, en midden in
 in welke de noodzaa-
 rst zijn. De volgen-
 ne Munt, daar van

5 Sols; de Pint Melk
 Sols; Souchong 12
 e Prijs van de groene
 er wordt, veel getee-
 12 Livres. — Twee
 7 Sols; de Pint ordi-
 n Fleschen Portet 12
 1 Metzelaars en Tlm-
 De Amerikaansche Ar-
 Bedienden geeft men
 daar bij goede Kost.
 den Zomet 24 Livres,
 is 8 Engelsche Voeten
 eten breed. Men deelt

Vierendeel tot 6 Liv.
 it op eené kleine Kar
 De Kar is van vier
 vee aan het bovenlind
 ischen deese vier stok-
 . Het hout wordt uit
 ngen, gelost in tegen-
 ter, die daarvoor 1 Sol
 van

van de Vadem geniet. De *Hicory* (1) is duurder, en
 wel bijna de helft; maar het is ook veel beter dan het
 Eikenhout; het is dichter, zwaarder, houdt beter
 vuur, brandt eerder, geeft eene grootere hitte van
 zich, en heeft geene sikkerende vlam. -- Men brandt
 hier veel koolen.

Veele Artikelen, in 't bijzonder die tot de pracht
 behooren, zijn hier in 't algemeen duurder dan in
 Europa en Frankrijk. Een Kapper kost 20 Schellin-
 gen (2), of omtrent 12 Livres, 's maands. Van het
 waschen wordt 4 Schellingen of 50 Sols voor 12 Stuks
 Linnengoed betaald, enz.

Ik heb Franschen over deezen onmaatigen prijs hoo-
 ren klagen, onder het voorwendzel, dat schelmerij en
 bedrog de aanleidende oorzaken daarvan waren. --
 Maar deezen zien niet in, dat de arbeid aldaar duur
 is, waar men hem zelden noodig heeft. De Kapper
 heeft hier zo veel niet te doen als te Parijs; om die
 reden laat hij zijnen arbeid zich duurder betaalen.
 Ieder wascht bij zich aan huis; de Waschvrouw
 wascht dus maar alleen voor Vreemdelingen; daar be-
 nevens zijn de arbeiders en de zeep duur; want de
 laatste wordt van buiten ingevoerd.

De

(1) Deze naam is afkomstig van de Indiaanen, welke uit de
 Kern der Nooten van deezen boom, met water gemengd, eenen
 koeldrank maaken, waar aan zij dien naam geeven. Deze boom
 wordt in Pensylvanie, Carollina en Virginié gevonden, en groeit
 aldaar in de boschen. Uit de Kern wordt door de Amerikaanen
 eene goede olie geperst; het hout wordt om te branden, of tot
 het maaken der gemeenste Werktuigen van den Landbouw, ge-
 bruikt. V.

(2) De Schelling is ten naaste bij 12 Franche, of 6 Holland-
 sche Stulvers.

De Vreemdelingen zijn aanstonds gereed, om, in zodanig geval, over schelmerij te klagen; doch alvorens eene zodanige klagte te waagen, moesten zij verklaaren, wat in den Handel duur of goedkoop is; ook moesten zij bepaalde zaaken aanvoeren. Ik heb die beschuldiging dikwijls hooren herhaalen, zonder dat men daar voor eenigen grond wist bij te brengen.

De Vreemdelingen, welke, als lang in dit Land gewoond hebbende, de Amerikaanen van list en schelmerij verdacht hielden, stonden mij toe, dat die beschuldiging alleenlijk ten opzichte der Steden eenigen grond hadt, en bekenden dat men op het Platteland in de daad eerlijke Lieden vondt.

De meesten van hun, welke die klagten deden, waren Franschen, en zij geloofden, dat men hen onbillijker dan de Engelschen handelde. Zo dit al eens waar mogt zijn, zou mij zulks niet verwonderen. De Franschen welken ik gezien heb, waren altoos bezig om den dienst, die hunne Natie den Amerikaanen beweezen hadt, als 't ware tot aan den hemel te verheffen, om de neigingen en gewoontens deezer laatsten te dwarsboomen, hunne Staatkundige Regeering te verachten, de bewijzen van vriendschap, hen door de Fransche Regeering betoond, breed uit te meeten, en die van het Congres en de Staaten jegens de Franschen in vermindering te brengen.

Een der grootste dwaalingen van de Reiziger is, dat zij den gemeenen prijs der levensmiddelen van een Land altoos naar de prijzen in Herbergen of kosthuizen berekenen. Hier in bouwen zij op eenen verkeerden grond; men moet, voor de Steden, den Marktprijs neemen, of wel den prijs, dien de ambachtsman en burger betaalen, en deeze is bijna de helft

als gered, om, in klagen; doch alvoorwaars, moesten zij duur of goedkoop is; aanvoeren. Ik heb herhaalen, zonder wist bij te brengen. lang in dit Land geenen van list en schelmij toe, dat die beeen der Steden eenigen men op het Platteland t.

die klagten deden, en, dat men hen onvelde. Zo dit al eens niet verwonderen. De, waren altoos bezig den Amerikaanen ben den hemel te verhefontens deezer laatsten kundige Regeering te ndschap, hen door de eed uit te meeten, en en jegens de Franschen

van de Reiziger, is, er levensmiddelen van t in Herbergen of kostuven zij op eenen vervoor de Steden, den en prijs, dien de am, en deeze is bijna de helft

helft minder dan de prijs in Herbergen en Kosthuizen. Deeze overslag zou' blijkz verkeerdt zijn, als men die tot het Platteland wilde gebruiken. Daar hebben dikwijls de levensmiddelen, die men bijna zonder moeite kan inzamelen, en 'er in overvloed zijn, bijna in 't geheel geen waarde. Nogthans zijn 'er ook eenige, welke de omstandigheden zeer duur maaken. Zo moet, bij voorbeeld, het versch vleesch in een Land, waar de Landhuizen zeer verstrooid liggen, veel duurder zijn dan in eene Stad, waar de dagelijksche behoefkens de Vleeschhallen noodzaakelijk maakt. Deeze overweegingen schijnen mij noodig te zijn, om door de prijzen der levensmiddelen van een Land, zo als sommige Reizigers die opgeeven, niet misleid te worden. Daar zijn nog andere omstandigheden, welke op de prijzen invloed hebben, bij voorbeeld de Oorlog, waar op de Heer *Chatellux* geen de minste acht sloeg, toen hij de duurte der Amerikaansche levensmiddelen als zo onmatig groot opgaf.

Deeze duurte was ten tijde des Oorlogs nog veel grooter in New-York. De prijs der levensmiddelen is 'er bijna de helft gedaald. Echter bemerkt men, zelfs in deezen Staat, dat de prijs der levensmiddelen ten naaste bij overeenkomt met den prijs, tot welken zij in de Steden van Europa, van den tweeden rang, te bekomen zijn.

Het weeklijks kostgeld, — en bijna alle Vreemdelingen en Leden van het Congres zijn in de kost, — was 4 à 6 Dollars (Daalders), 21 à 33 Livres (1); en de Fransche Wijn werdt bijzonder betaald.

De

(1) Een *Dollar*, of oude Sevillaansche Daalder, heeft in Amerika de waarde van 4 Schellingen 6 Pence Sterlings; zijnde dus na genoeg twee Guldens 9 Stuiv. in Hollandse Munt. V.

De betaaling voor de verrichtingen der Rechtsgeleerden is buiten alle proportie, en, even als in Engeland, ongemeen hoog.

Maar de Artsen hebben, ten dien opzichte, niet het zelfde voordeel als de Rechtsgeleerden. De goede gezondheid, die men hier algemeen geniet, maakt hun niet zeer noodzaakelijk, en echter is hun getal vrij groot.

Ik heb met sommigen van hun gesproken; ik heb hen gevraagd welke ziekten de gemeente waren. Zij hebben mij gezegd, dat het de galkoortsen waren; dat de meeste ziekten door de onmaatige koude en door gebrek aan zorgvuldigheid veroorzaakt werden. — Hier zijn weinig ziekten, voegden zij 'er bij; voorts is de lucht, niettegenstaande de nabijheid der Zee, en de ligging der Stad op een Eiland, zeer gezond. De inwoners zijn 'er tamelijk matig in hunne levenswijze. De welgestelde lieden zijn niet rijk genoeg, om zich aan de weelde en ontucht, die in Europa zo veele menschen om 't leven brengen, over te geeven; ook zijn in deeze Stad geen arme lieden, vermits visch en vleesch daar goedkoop zijn.

Mogten zich doch de menschen, welke aan de verwonderenswaardige werkingen der Vrijheid op den mensch, en op zijne industrie twifelen, naar Amerika begeeven, van welke wonderen zouden zij daar ooggetuigen zijn! Terwijl bijna door geheel Europa Steden en Dorpen veelër in verval, dan in bloei, geraaken, verheffen zich hier overal nieuwe Gebouwen. In den laatsten Oorlog was New-York ten deele in de asche gelegd; de sporen van dien schriklijken brand verdwijnen. De werkzaamheid, die overal heerscht, kondigt eenen aanaderenden welvaart aan. Overal

wor-

V
wor
lijke
plaa
Men
verh
sche
die
hun
kenn
Ik
verri
200
eene
die
elka
stut
ven
den
hij
groc
wor
alle
ten
vor
der
bou
I
Ver
bet
ver
wo
bef
op

ingen der Rechtsge-
 en, even als in En-
 en opzichte, niet het
 rden. De goede ge-
 en geniet, maakt hun
 ater is hun getal vrij

gesproken; ik heb
 gemeenste waren. Zij
 e galkoortsen waren;
 onmaatige koude en
 veroorzaakt werden.
 voegden zij 'er bij;
 nde de nabijheid der
 een Eiland, zeer ge-
 nelijk matig in hurne
 den zijn niet rijk ge-
 ontucht, die in Eu-
 ven brengen, over te
 d geen arme lieden,
 oedkoop zijn.

a, welke aan de ver-
 der Vrijheid op den
 twijfelen, naar Ame-
 ren zouden zij daar
 door geheel Europa
 al, dan in bloei, ge-
 al nieuwe Gebouwen.
 York ten deele in de
 dien schriklijken brand
 die overal heerscht,
 velvaart aan. Overal
 wor-

worden de Straaten breeder en langer gemaakt. Sier-
 lijke huizen, in den Engelschen smaak, komen in
 plaats der Hollandische huizen met gevels en hoeken.
 Men vindt 'er nog eenige van deeze laatste soort. Zij
 verlustigen eenigermate het oog van den Europeaan-
 schen beschouwer; zij brengen hem den oorsprong van
 die Colonie weder voor den geest; en de zeden van
 hun, die dezelve bewoonen, draagen ook nog het
 kenmerk der oude Nederlandsche Zeden....

Ik wandele langs de Noord-Rivier. — Welke snelle
 veranderingen in weinig Weeken! — De Rivier is
 200 Voeten te rug geweeken, en men maakt, waar
 eene zeer eenvoudige *Mechanica*, een soort van Dam,
 die uit de dikste boomen bestaat, welke kruislings over
 elkander liggen, op malkander gestapeld, en met sterke
 stutten samengevoegd zijn. Men brengt deezen drij-
 venden Dam ter plaats, waar hij bevestigd zal wor-
 den, en waar dikwijls 40 Voeten water is. Zo dra
 hij hier gekomen is, laat men hem zinken, door zeer
 groote brokken steen, welke met Schuiten angebragt
 worden, daar op te stapelen. Daarop vult men in
 alle haast de ruimte waters, die hij achter zich gelaat-
 ten heeft. — Van alle zijden verheffen zich huizen,
 vormen zich Straaten. Ik zie overal niets als arbei-
 ders, die den grond aanvullen, daar in graven, die
 bouwen, bestraten, en openbaare pompen aanleggen.
 In den zelfden tijd slicht men een Gebouw voor de
 Vergadering van 't Congres; het Gasthuis wordt ver-
 beterd. Het was in den slechtsten toestand, en zeer
 vervallen. Geen eene zieke kon daar in geherbergd
 worden. Het was bijna een verlaten Gebouw. Het
 bestier van hetzelfde heeft men weder aan de Quakers
 opgedragen, welken men het te voeren, uit haat re-
 gen

gen hun, afgenomen hadt. Deeze befloten aanfonds het te verbeteren, en de voorgenomene verbeteringett werden met den grootften ijver ter uitvoer gebragt.

Dit Gebouw is ruim, van tichelsteenen gebouwd, en heeft langs de Noord-Rivier eene voortreffelijke ligging. Het geniet alle voordeelen. De gezondste lucht, die men naar welgevallen kan vernieuwen, water in overvloed; eene groote ruimte tot eene wandelplaats voor de Zieken; een heerlijk en aangenaam uitzicht; het ligt buiten de Stad, en echter vóór de Poort; ver genoeg van de Stad, dat de lucht van het huis niet gevaarlijk kan worden; en juist zo nabij als noodig is, dat men de Zieken gemakkelijk daar heen kan brengen, en bezoeken.

Nog is men den Quakeren, die menschen, welks men zo zeer geïasterd heeft, en waar van ik u in 't vervolg omftandiger zal spreekken, de orde schuldig, die in het Werkhuis, waar over zij insgelijks het opzigt hebben, gevonden wordt.

Niet minder heeft men hunnen ijver te danken het Genootschap, dat ter *afschaffing des Negerhandels en der Slavernij* hier is opgericht. Daar ik voor deeze stoffe een bijzonder artikel bestemd heb, zal ik mij onthouden om hier daarvan te spreekken.

Sedert eenigen tijd is hier een ander Genootschap ontstaan, dat een prachtiger tijtel voert, doch in de daad van minder nuttigheid is. Het heeft tot oogmerk de weetenschappen en alle nuttige kennissen te verbreiden; maar de Leden komen zelden bijeen, en arbeiden niets. Dit Genootschap heeft nogthans 800 Ponden in de Bank, die geen het minste voordeel aanbrengen. De Gouverneur *Clinton* is Prësident van hetzelfde, en niets minder dan een geleerd Man.

Dit

ve
Dit
mits o
pen zi
Do
Stad g
dighei
beroer
Ik hel
Hamit
eerften
De
diende
de He
roemd
nog je
nootse
heid g
Heer A
mineel
derhei
daar d
nieuw
in bed
Eindel
spreek

(1) 1
deelen
vesten;
tot zodan
als of d
belang b
Maatscha
grotere

I. D

Dit Genootschap zal bezwaarlijk stand houden; vermits de Hollanders geen beminnaars van Weetenfchapen zijn (1).

Doeh alhoewel flegts weinige Geleerden in deeze Stad gevonden worden, trekt nogthans de tegenwoordigheid van 't Congres uit alle deelen van Amerika de beroemdste Mannen voor eenen korten tijd derwaarts. Ik heb onder anderen de Heeren *Jay*, *Maddison*, *Hamilton*, *King*, *Thornton* daar gezien: — Van den eerften heb ik u reeds gefproken.

De naam van den Heer *Maddison* is door de verdiende loffpraaken, die hem zijn Landgenoot en Vriend de Heer *Jefferson* toegevoegd heeft, in Amerika beroemd, en in Europa zeer bekend. Hij heeft, schoon nog jong zijnde, Virginie, het Amerikaansch Bondgenootfchap, en in 't algemeen de Vrijheid en Menschheid groote dienften beweezen. — Hij heeft met den Heer *White* tot de verbetering van het Civiel- en Crimineel-Wetboek zijns Lands veel toegebracht; inzonderheid heeft hij ten tijde der Staaten-Vergaderingen daar door uitgemunt, dat hij de aanneming van het nieuw Verbondsplan bevorderde. Virginie ftondt lang in bedenking, of het tot dit Plan wilde toetreden. Eindelijk haalde de Heer *Maddison*, door zijne wel-fprekendheid en *Logica*, de Leden der Vergadering daar

(1) Dit gezegde van den Auteurs is nog één van die vooroordeelen, welke ten aanzien der Hollanders bij andere Natiën huisvesten; hun zucht voor den Koophandel fchijnt wel voornaamlijk tot zodanige ongegronde verwijtingen aanleiding te geeven; even als of de Hollanders zich met niets anders, dan hergeen hun belang bevordert, willen bemoeijen. Doch de meenigte geleerde Maatschappijen, welke in dat Klein Land, meer dan in andere grootere, gevonden worden, bevestigen het tegendeel. V.

daar toe over. Deze Republiek schijnt niet meer dan 33 Jaaren oud te zijn. Toen ik hem zag hadt hij een vermoed gelaat; misschien was dit een gevolg van zijnen onmaatigen arbeid, waar aan hij zich in die laatste tijden hadt overgegeven. Zijn gezicht kondigde eenen Zedenrechter aan; zijn onderhoud ontdekte eenen Geleerden, en zijne houding was die van een Man, die zich zijner talenten en zijner pligten bewust is.

Men sprak gedurende den maaltijd, tot welken hij mij verzocht hadt, veel van de weigering van Noord-Carolina om het nieuwe Plan aan te neemen. Eene meerderheid van 100 stemmen was tegen hetzelfde. De Heer *Maddison* geloofde echter niet, dat deze weigering de geringste werking op den geest der Amerikanen zou hebben, noch dat de verrichtingen van het nieuwe Congres daar door eenigzins tegengehouden zouden worden. — Ik zeide hem, dat zo die weigering al niet het Congres eenen doodelijken slag in Amerika toebragt, zij echter in Europa eenen zeer nadeeligen indruk konde maaken; dat men zich aldaar de moeite niet zou geeven, om de oorzaak van die weigering na te speuren, en den geringen invloed van dien Staat op het bondgenootschap in overweeging te neemen; dat men in die weigering een keem, eene oorzaak van eene misschien langduurige verdeeldheid zou zien, waar door de verrichtingen van het Congres belemmerd konden worden, en dat dit denkbeeld dan zekerlijk de opwakkering des Crediets van Amerika nadeelig zou zijn.

De Heer *Maddison* schreef die weigering toe aan de verkleefdheid der meeste inwoners aan het Papiergeld, en aan de *Tender-Act*, als ook aan den invloed

van

V
van e
Staat
del v
de te
geen
De
deelh
Zijne
aan.
vertz
heldh
Gener
hij be
hij w
zonde
het C
heid
munte
vloed
ven,
zal h
lascht
voord
hen,
bestr
van g
vervol
lukte
vaerdi
ten v
te rug
reden
partij

kein schijnt niet meer
 toen ik hem zag hadt
 men was dit een gevolg
 waar aan hij zich in
 leefde. Zijn gezicht
 bleef aan; zijn onderhoud
 zijne houding was die
 talenten en zijner plig-

maaltijd, tot welken hij
 weigering van Noord-
 aan te neemen. Eene
 was tegen hetzelfde. De
 er niet, dat deeze wei-
 p den geest der Ameri-
 uit de verrichtingen van
 r eenigzins tegengehou-
 zeide hem, dat zo die
 s eenen doodelijken slag
 er in Europa eenen zeer
 en; dat men zich aldaar
 om de oorzaak van die
 den geringen invloed van
 tfschap in overveeging te
 gigering een keem, eene
 langdurige verdeeldheid
 chtingen van het Congres
 en dat dit denkbeeld dan
 es Crediets van Amerika

die weigering toe aan de
 wooners aan het Papier-
 , als ook aan den invloed
 van

van eenen aanhang, welke de Regeering van deezen
 Staat bestierde, en zich waarschijnlijk door dat mid-
 del verrijkte; hij was zeer genegen te gelooven, dat
 de tegenwoordige denkwijze van Noord-Carolina van
 geen langen duur zou zijn.

De Heer *Hamilton* is de waardige najveraar, en
 deelhebber der werken van den Heer *Maddison*. —
 Zijne gestalte kondigt eenen Man van 38 tot 40 Jaaren
 aan. — Hij is niet groot. — Zijne houding is on-
 vertzaagd. — Zijn gelaat is openhartig, en eenigzins
 heldhaftig. — Voorheen was hij Adjutant van den
 Generaal *Washington*; wiens onbepaald vertrouwen
 hij bezat, en ook verdiende. — Sedert den Vreede is
 hij weder Advocaat geworden, en heeft zich wel bij-
 zonder de publieke zaaken toegewijd. Als Lid van
 het Congres heeft hij zich door zijne welsprekend-
 heid en grondige redeneering boven anderen doen uit-
 munten. Onder de Werken, die uit zijne pen ge-
 vloeid zijn, zijn in groote achting eene meenigte brie-
 ven, welke in *the Federalist*, waar van ik gelegenheid
 zal hebben u in 't vervolg te spreken, zijn inge-
 lascht, en wel bijzonder *de brieven van Phocion*, ten
 voordeele der Loijalisten. De Heer *Hamilton* hadt
 hen, gedurende den Oorlog, met een gelukkig gevolg
 bestreeden. Toen de Vreede hier op volgde, was hij
 van gevoelen, dat men hen niet door eene strengé
 vervolging in vertwijteling moest storten, en het ge-
 lukte hem ook zijnen landgenooten, die met eene recht-
 vaerdige wraak over de ongevallen, door de Loijalis-
 ten veroorzaakt, bezielde waren, tot zagtmoedigheid
 te rug te brengen. — De zegepraal van dien jongen
 redenaar is het verdrag van New-York geweest. — De
 partij der Antifederalisten was in deeze Stad zeer sterke

Toen de Leden der Vergadering naar Poughkeepsie vertrokken, waren drie-vierde van hen tegen het nieuwe sijstema. — De Heer *Hamilton* verëenigde zich echter in zijne poogingen met den Heer *Jay*, en was zo gelukkig van zelfs de hardnekkigsten te overtuigen, dat de weigering des Staats van New-York, zo wel voor hem zelf als voor het bondgenootschap, de grootste onheilen ten gevolge zou hebben. — Het Plan werdt derhalven gunstig aangenomen. Na de ratificatie werdt te New-York een prachtig Feest gegeven. Het Schip *the Federal* werdt, ter eere van dien welsprekenden Redenaar, *Hamilton* genoemd.

Zijne Gemalin is de dochter van den Generaal *Schwuyler*, eene bekoorlijke Vrouw, die met haare bevalligheden de volle oprechtheid en openhartigheid der Amerikaansche Vrouwen verbindt.

Op de maaltijd, waar toe hij mij genodigd hadt, vondt ik den Generaal *Miflin*, dien zich door zijne werkzaamheid in den laatsten Oorlog eener naam heeft verworven. Hij schein mij met de levendigheid van eenen Franschman het innemendst karakter te verbinden.

De Heer *King*, dien ik bij dezelfde gelegenheid leerde kennen, werdt voor den welsprekendsten Man in de Verëenigde Staaten gehouden. Hetgeen mij in hem het meest trof, was zijne zedigheid. Hij schein zijne eigene waarde niet te kennen. — De Heer *Hamilton* hadt het onvertzaagd gelaat eens Republiekeins; de Heer *Maddison* het nadenkend uitzicht eens schranderen Staatkundigen.

Bij deeze maaltijd zo wel als bijna bij alle andere, welke ik in Amerika heb bijgewoond, heb ik altoos de gezondheid van den Heer *de la Fayette* zien drincken.

v
ken.
eene
nen
waar
rijk.
zicht
baare
omst
kend
Fran
zijn
onge
eene
gesch
eenig
staat
D
alle
ande
uiter
der
hunn
voor
alle
en r
tig o
te v
en z
plaa
kun
hen
gen.
affel

ken. De Amerikaanen noemen hem met genoeg als eenen hunner verlosfers, en beminnen hem als hunnen besten vriend. Hij is hunne tederheid en achting waardig; zij hebben geen beter voorstander in Frankrijk. Zijne edelmoedigheid heeft zich ten hunnen opzichte nimmer verloochend; zij heeft zich in alle openbaare gelegenheden, en nog beter in die bijzondere omstandigheden getoond, waar in de weldaad onbekend blijft. Het is mischien geen lofspraak voor Frankrijk en de Franschen, die in Amerika geweest zijn, dat ik dit zeg; maar hij is de eenige, die de ongelukkige Inwooners van Boston, na dat zij door eenen zwaaren brand veel geleden hadden, met een geschenk van 300 *Louis d'or* ondersteund heeft; de eenige wiens deur voor alle Amerikaanen steeds open staat.

De Doctör *Thornton*, de vertrouwdste vriend van alle de zo even genoemde Amerikaanen, betreedt eene andere loopbaan; die der menschlijkheid. Schoon zijn uiterlijk gelaat niet uitwijst, dat hij tot het gezelschap der *Vrienden* (Quakers) behoort; heeft hij nogthans hunne grondstellingen, en oefent hunne Zedenleer, voornaamlijk ten aanzien der Zwarten. Hij verhaalde mij alle de poogingen, welke hij reeds heeft aangewend, en nog aanwendt, om de uitvoering van een wijdluftig ontwerp, dat hij ten hunnen opzichte gemaakt heeft, te verhaasten. Overtuigd, dat tuschen de Blanken en Zwarten nimmer eene oprechte vriendschap zal plaats grijpen, zelfs wanneer men de laatste alle Staatkundige rechten toestaat, doet hij den voorslag, om hen naar Afrika te rug te voeren, en aldaar te verzorgen. Dit ontwerp verwekt in den eersten opslag een afschrik; doch als men het dieper inziet voelt men de

noodwendigheid en de voordeelen van hetzelfde. Ik wil deeze laatsten hier niet aanvoeren; ik bespaar dezelve voor mijnen Brief over den toestand der Zwar- ten in dit Land. De Heer *Thornton*, die door zijne levendigheid en aanvallige manieren tot de Franche Natie schijnt te behooren, is uit *Antigua* geboortig. Zijne moeder heeft daar eene Plantagie; en daar heeft hij, in plaats van, naar het voorbeeld van bijna alle de Planters, wegens het lot der Negers gevoelloos te worden, dat menschlijk gevoel, dat medelijden met hun, dat hem nu onophoudelijk kwelt, aangenomen. Hij zeide mij, dat hij zijne Negers, als het aan hem gestaan hadt, allen in vrijheid gesteld zou hebben; maar vermits hij dit niet hadt kunnen doen, hadt hij hen als menschen behandeld; en daar zijn Vader hetzelfde gevoelen aankeefde, werdt het gemis van Zwar- ten op zijne Plantagie niet door andere vervuld.

Ik wil deezen Brief niet eindigen, zonder u te spre- ken van eenen anderen Amerikaan, wiens talenten in Finantiezaaken hier zeer bekend zijn. Het is de Over- ste *Duer*, Secretaris van de Schatkamer. Bezwaarlijk verëenigt men eene groote vaardigheid in 't rekenen met uitgetrekkere inzichten, en eene grootere schran- derheid in de meest ingewikkelde ontwerpen. Bij deeze hoedanigheden verzellen hem nog die van het hârt. Zijn gediensfig karakter en zijnen ijver heb ik eene meehigte kostbaare berichten over den Staat der Finantiën van dit Land te danken, die ik u in 't ver- volg zal mededeelen.

Ook zou ik mijne erkentenis te kort doen, zo ik hier niet de goede behandelingen, ten mijnen opzich- te, des Presidents van het Congres, den Heer *Griffin*, vermeldde. — Hij is een Virginiër, van eene schoone

ge-

gestalte, en een aangenaam wezen, waar in zijn verstand uitblinkt; hij is vriendelijk, beleefd en zagzinnig. — De eerste maal, dat ik bij hem het middagmaal hieldt, zag ik zeven of agt Dames, die alle met groote hoeden, pluimen, enz. opgetooid waren. Met het uiterste misnoegen bemerkte ik, dat eenige van die Vrouwen eene groote verbeelding van haar zelven hadden. De eene speelde de lichtzinnige en levendige vrouw; eene andere de gevoelige vrouw. — Deeze laatste toonde veel femelaarig, met gestadige verandering haarer wezenstrekken. Twee van haar hadden den boezem geheel bloot. — Deeze onbetamelijkheid, die ik van Republikeinsche vrouwen niet verwacht had, was mij eene groote ergernis.

Een President van het Congres is ver verwijderd van de pracht, welke de Europeaanfche Monarchen omringt, en des te beter. Zijne waardigheid duurt niet eeuwig, en nog is het des te beter. Hij vergeet nooit dat hij een bloot Burger was, en dat hij het weder zal worden. — Hij geeft geene prachtige maaltijden, en nog is het des te beter; hij heeft minder panlikkers, en kan dus minder omkopen.

Ik bemerkte, dat men zich aan die tafel van veele anders gebruikelijke plichtplegingen ontfloeg. — Men zag daar geene vervelende aanbiedingen; geen drinken van gezondheden, die in een talrijk gezelschap zo ergerlijk zijn. — Toen de Dames opgestaan waren, werd 'er weinig wijn gedronken. Deeze trekken zijn toereikende, om u van de maatigheid in dit Land een denkbeeld te geeven; van die maatigheid, welke de voortreffelijkste aller Republikeinsche deugden is.

Bij het eindigen van deezen Brief heb ik u over den toestand der Finantiën te New-York, en in den

Staat in 't algemeen, nog een woord te zeggen. De gemakelijkheid waar mede de belasting op den zo bloeienden buitenlandschen handel geheven wordt, stelt hem in staat, om zo wel de uitgaven der Regeering, als de interest van zijne bijzondere schuld, en zijn aandeel aan de Civiele Lijst van het Congres slijpt te betaalen. Men schat zijne inkomsten jaarlijks op 80000 Ponden, New-Yorkfche Munt, of wel op 41 à 42,000 Louis d'Or.

De bijzondere uitgaven van de Stad en het Graaffchap New-York bedroegen in 't Jaar 1787 het agtste-deel van deeze som, naamlijk 10,000 Ponden; waar van ik hier den korten Staat bijvoege.

	Ponden	Schell.	Pence.
Bezoldingen	37	10	—
Verkiezingen	62	12	—
Pompen en Putten	204	8	4
Wegen en Straaten	734	2	1
Armenhuis	379	14	4
Iridjewell, of Tuchthuis	899	11	4
Lampen	1439	19	—
Nachtwacht	193	2	—
Gevangenen	372	18	10
Verbeteringen aan openbare Gebouwen.	342	15	11
Kaaljen	25	—	—
Stad New-York	137	19	—
Graaffchap New-York	130	9	—
Somma	10,110	1	10

De goede toestand der Finantiën van deeze Stad, en de slijptheid in 't betaalen der Interesfen van haare schuld, brengen veel tot het crediet van haar Papiergeld toe; want men heeft hier Papiergeld, zelfs tot een schelling toe; en dit Papier wordt op de markt tegen levensmiddelen, tot dezelfde waarde als het ge-

v
gem
8 te
als
verw
D
aanz
fier
de
omft
denk
Post
kend
ze E
Koo
oper

I
k
ten
in d
Bage
Niet
ze b
Rijnt

(1
en N
ganc
dag

rd te zeggen. De
ing op den zo bloei-
even wordt, stelt
ven der Regeering,
e schuld, en zijn
et Congres stipt te
n jaarlijks op 8000
wel op 41 à 42,000.

Stad en het Graaf-
jaar 1787 het agtste-
000 Ponden; waar
bege.

Ponden	Schell.	Pence.
37	10	—
62	12	—
204	8	4
734	2	1
3791	14	4
899	11	4
1439	19	—
1931	2	—
372	18	10
312	15	11
25	—	—
137	19	—
130	9	—
10,110	1	10

ien van deeze Stad,
Interesen van haare
ediet van haar Papier-
Papiergeld, zelfs tot
r wordt op de markt
elfde waarde als het
ge-

gemunt Geld, aangenomen. Maar dit Papler verliest
8 ten honderd, wanneer men het, zo om te reizen,
als om buiten 's Lands te betalen, tegen zilvergeld
verwifelt.

De Bank van New-York heeft in Europa een groot
aanzien, en wordt zeer wijslijk bestierd. Haar Cas-
sier of Directeur is de Heer *William Seton*, aan wien
de Heer *Crevecaur* zijne Brieven gericht heeft; eene
omftandigheid, die van zijne oprechtheid een goed
denkbeeld verfchaft, is dat hij tot dien gewigtigen
Post is verkoren geworden, niettegenftaande zijne be-
kende verknochtheid aan de zaak van Engeland. Dee-
ze Bank ontfangt en betaalt, zonder kosten, voor
Kooplieden en andere Perfoonen, die bij haar eene
opene Rekening willen hebben.

A G T S T E B R I E F.

Reize van New-York naar Philadelphia.

Ik vertrok van New-York den 25 Augustus 1788,
ten zes uren 's morgens. Ik had eene plaats besteld
in de Postwagen, die genoemd wordt: *New line of
Pages to Philadelphia* (1); dat letterlijk betekent:
Nieuwe lijn van Postwagens naar Philadelphia. Dee-
ze benaaming is daar op gegrond, dat niet hetzelfde
Rijtuig de Reizigers van New-York naar Philadelphia
brengt;

(1) Alle dagen, behalven Zondag, vertrekken van Philadelphia
en New-York twee Wagens van elke Wisselplaats; waar van de
éene de Reizigers in één dag, en de andere in één en een halve
dag moet overbrengen.

brengt; het wordt op den weg zeven of agtmaal verwisfelt.

Eer ik aan den Wagen kwam, moest ik, in een Vaarttuig zonder dek, de Noord-Rivier overvaaren (1). Men komt aan wal te Paulus-Hook, waar men den Wagen vindt. Deeze overvaart wordt op twee Mijlen gerekend, en men betaalt daar voor 6 Sols New-Yorksche Munt.

Dit Rijtuig heeft vier wielen; het is een soort van overdekte Wagen, hebbende aan de zijden dubbele gordijnen van leér en wol, welke men bij regen, of als men overlast van de Zon heeft, nederlaat, en weder ophaalt, als men frische lucht wil scheppen, en zich met het Landgezicht begeert te verlustigen. Deeze Wagens zijn vrij slegt op riemen gehangen; maar vermits de grond, waar over zij te loopen hebben, van zand en keigruis is, voelt men daar van geen ongemak. De paerden, welke daar voor gespannen worden, zijn goed, en loopen tamelijk snel. Ieder van die Postwagens heeft vier banken, waar op twaalf perfoonen kunnen zitten; de ligte bagacie wordt onder de voeten gelegd; de koffers worden achter aan den Wagen vastgemaakt; maar men kan 'er geen groot getal bergen. Dit is de eenige manier van reizen, en ik vinde dezelve niet kwaad. Men heeft hier geene Postpaerden, en ook dit vinde ik niet kwaad. Bijzonde-

(1) Men moet vier *Ferries* of Ponten op den weg van New York naar Philadelphia passeeren, behalven de overvaart in een Schip van de Noord-Rivier. Zonder twijfel zal men vroeg of laat over de Riviere, waar zulks geschiedt, kan, in plaats der dikwijls gevaarlijke Ponten, bruggen slaan. Eens was ik op de Rivier Hackensack, in een van die Ponten, in gevaar van mijn leven te verliezen.

VE
dere p
willen
én pa
De
ben,
men z
wagen
ken;
strecke
gepakt
zijn el
van de
guettes
trokke
en ged
ädent
gen,
af. C
den,
thans
weg,
en Phi
legt.
lijks o
duizen
boven
wèzig

(1)
rood o
zodanig
Men g
waar h

en of agtmaal ver-

moest ik, in een
ier overvaaren (1).
k, waar men den
rdt op twee Mijlen
e 6 Sols New-York-

et is een soort van
de zijden dubbelde
men bij regen, of als
nederlaat, en weder
l scheppen, en zich
verlustigen. Deeze
gehangen; maar ver-
loopen hebben, van
daar van geen onge-
voor gespannen wor-
lijk snel. Ieder van
n, waar op twaalf
e bagagie wordt on-
worden achter aan den
kan 'er geen groot
manier van reizen, en
Men heeft hier geena
niet kwaad. Bijzon-
de-

op den weg van New York
de overvaart in een Schip
al men vroeg of laat over
n, in plaats der dikwijls
was ik op de Rivier Hac-
gevaar van mijn leven te

dere perfoonen, welke zich van den Postwagen niet willen bedienen, neemen een Cabriolet, waar voor één paerd gespannen is,

De Franfchen, welke met die Wagens gereisd hebben, mogen dezelve nu vergelijken met die, waar van men zich in Frankrijk bedient; met die logge Postwagens, waar in agt of tien Perfoonen bijna verftikken; met die Cabrioletten in de omliggende Landftreken van Parijs, waar in twee dicht op elkander gepakte Perfoonen door den morsfigen Voerman, die zijn elendig uitgemergeld Paerd onophoudelijk martelt, van de frifche lucht beroofd worden; met die *Guinguettes* (1), welke bezwaarlijk door twee Paerden getrokken worden, waar in men in eene fcheeve, lastige en gedwongene gefalte zit, eene vergiftigde lucht inademt, enz.; en deeze Rijtuigen hebben de beste wegen, en leggen de *Lieuë* (Franfche Mijl) in een uur af. Och! zo de Amerikanen dergelijke wegen hadden, met welke snelheid zouden zij reizen! daar men thans, niettegenftaande de verhinderingen van den weg, de 96 Mijlen, of 32 *Lieuës*, welke New-York en Philadelphia van elkander liggen, in eenen dag aflegt. Aldus hebben de Amerikanen, die nog naauwlijks een en een halve eeuw gevestigd zijn, en door duizend tegenheden verhinderd worden, den voorrang boven volkeren, die reeds federt vijftien eeuwen aanwezig zijn.

Men

(1) *Guinguette* is een Rijtuig met vier Wielen, dat met een rood of wit Zeil, op hoepels rustende, overdekt is. Voor een zodanig Rijtuig worden twee, en fomtijds drie Paerden gespannen. Men geeft ook deezen naam aan de kleine kroegen buiten Parijs, waar het gemeene Volk zich met danfen verlustigt. V.

Men vindt in de Postwagens menschen van alle standen, die zeer spoedig afwisselen. De een, die slegts 15 Mijlen ver gaat, geeft zijne plaats aan eenen Reiziger, die verder gaat. De moeder klimt met haare dochter in de Postwagen, om 10 Mijlen van daar het middagmaal te gaan houden, van waar zij weder in eenen anderen Postwagen te rug komt. Men maakt dus in elk oogenblik nieuwe kennisfen. De veele Postwagens, de gemaklijkheid om daar in, zelfs voor eenen korten weg, plaats te vinden, de bepaalde en geringe prijs, verwekken in de Amerikaanen den lust tot reizen. Voor de Mijl wordt 3 Sols betaald.

Deeze Wagens hebben nog een bijzonder voordeel; zij onderhouden het denkbeeld der gelijkheid. Een Lid van 't Congres zit naast eenen Schoenmaaker, die hem heeft helpen verkiezen, en bejegt hem als eenen broeder; zij sprecken vertrouwlijk met elkan- der. Niemand neemt hier een laatlunkend gelaat aan, zo als men in Frankrijk maar al te dikwijls ondervindt. In dit laatste Land zou, bij voorbeeld, *een man van de groote waereld* zich schaaamen, als hij in eenen Postwagen zou reizen; want een Postwagen is, zegt men, een onaangetoonde, onaanzienlijk Rijtuig; men weet niet met wien men in gezelschap is, terwijl het in den goeden smaak is met *Extrapost te rijden*. De bijzondere Wagens vernederen derhalven hun, welke tot de verdrietige *Turgotine* (1) veroordeeld zijn. Uit deeze ongelijkheid ontstaat nijld, neiging tot pracht, verwaandheid, winzucht, en de hebbeljkheid om zich met

(1) *Turgotine* is een gemeen Rijtuig, dat zijn naam van *Turgot* ontleent, en waar mede men in Frankrijk voor weinig geld kan reizen. V.

fchen van alle ftan-
 De een, die flegts
 mats aan enen Rei-
 der klimt met haare
 Mijlen van daar het
 i waar zij weder in
 komt. Men maakt
 ften. De veele Post-
 waars in, zelfs voor
 en, de bepaalde en
 merikaanen den lust
 3 Sols betaald.
 bijzonder voordeel;
 der gelijkheid. Een
 enen Schoenmaaker,
 en bejegt hem als
 trouwlijk met elkan-
 dunkend gelaat aan,
 dikwijls ondervindt.
 rbeeld, een man van
 als hij in enen Post-
 wagen is, zegt men,
 Rijtuig; men weet
 ap is, terwijl het in
 apost te rijden. De
 erhalven hun, welke
 veroordeeld zijn. Uit
 , neiging tot pracht,
 hebbelijkheid om zich
 met

, dat zijn naam van *Turgot*
 ijk voor weinig geld kan

met ongeoorloofde middelen te verrijken. Het is dus
 eene weldaad voor Amerika, dat de natuur der din-
 gen deeze onderscheiding van bijzondere Wagens ver-
 hindert.

Hier bij komt nog, dat de gemeene man, waar on-
 der ik den kunstenaar en ambachtsman verftaa, die
 zich met een man, die een aanzienlijk ampt bekleed,
 in enen zodanigen Postwagen bevindt, zich ingeto-
 gen houdt, ftijl zwijgt, of, zo hij anders deel aan 't
 gesprek neemt, zich met de anderen tracht gelijk te
 stellen; hij wordt ten minften daar door kundiger. De
 Amptenaar is uit dien hoofde minder trots, en leert
 daar uit den geest van het Volk beter kennen.

Ik doorreisde de beide Jerseys in enen foortgelijken
 Wagen. De Zoon van den Gouverneur *Livingston* was
 ook daar in. Ik zou zulks niet bemerkt hebben, zo
 heusch en eenvoudig was zijn gelaat, wanneer niet
 van tijd tot tijd de Waarden der Herbergen, bij welke
 wij aankwamen, hem met eene eerbiedige vertrouwe-
 lijkheid gegroet hadden. Men zeide mij, dat de Gou-
 verneur zelf zich dikwijls van deeze Postwagens bedien-
 de. Gij zult u van deezen achtingswaardigen man, die
 te gelijk schrijft, regeert en het land bouwt, een denk-
 beeld maaken, als gij hoort, dat hij het zich tot eene
 eere rekent, zich *Landpachter van Jersey* te noemen.

De voordeelen, welke deeze Wagens aanbieden, be-
 weegen ook Vrouwsperfoonen om zich van dezelve
 te bedienen. Zij zijn daar in dikwijls alleen, en zon-
 der van iemand haarer kennissen vergezeld te wor-
 den; zij hebben noch moedwilligheid, noch die dub-
 belzinnige en dikwijls ongeregelde taal van jonge lieden
 te vreezen; eene taal, die in de Franfche of Engel-
 fche Postwagens maar al te gemeen is. Deeze ver-
 men-

menging van Mannen en Vrouwen in de Postwagens moct de zuiverheid der zeden onderhouden, en bewijst, dat men dezelve in eere houdt; want dit zo niet zijnde, zouden Vrouwsperfoonen geen gebruik van Postwagens maaken. — De Mansperfoonen worden veel eer tot ongebondenheid verleidt, als zij alleen zijn.

De Postwagens van Amerika zijn derhalven eene waare politieke viuding. Ik kan wel denken, dat onze Franche *Potiss-maitres* den voorrang zouden geeven aan een Rijtuig dat op veeren hangt; maar zulke gemakkelijke Rijtuigen worden gebruikt in Landen; waar *Bastilles* zijn, of in die geenen, welke door eene zeer groote ongelijkheid, en gevolgiijk door armoede, gekweld worden.

Ik heb ook Franchen het gebruik hooren laaken van zo dikwijls de Wagens te verwisfelen; maar dit gebruik steunt op reden, en heeft zijne voordeelen. Het is waar, dat niet een en dezelfde man den Postwagen aangaat, vermits verscheide bijzondere Perfoonen, welke in de onderscheidene Steden woenen, waar door de weg gaat, overëengekomen zijn om Paerden en Wagens te leveren. Een Inwooner van New-York brengt den Postwagen tot Newark; een Inwooner van Newark verder tot Elisabeth-Town. Dikwijls wordt de Postwagen door den Eigenaar zelven gevoerd, of hij laat het door zijnen knecht doen. In dit geval is hij zeker, dat zijne Paerden niet afgemat zullen worden, en zijn Wagen verschoond wordt; het geen niet altoos plaats zou hebben, als vreemdelingen daar toe gebruikt werden. Deeze zelfde Paerden en die Wagen brengen Reizigers mede, welke te rug reizen, en deeze schikking heeft ten gevolge, dat de eigenaars der Postwagens zich met eenen zeer geringen

VE
gen p
10 Liv
te leg
32 Li
de hui
hier n
Het
wagen
is niet
wendig
Zij wo
daarom
eene m
Amerik
en sch
De
midden
verwor
moede
Heer C
ongem
in 't w
strekt
mensch
wil ov

(1)
hadt aan
streevin
gens ar
maar G
te beter
der beid
op vier

in de Postwagens derhouden, en be-oudt; want dit zo-onen geen gebruik asperfoonen worden t, als zij alleen zijn: zijn derhalven eene el denken, dat onze ang zouden geeven gt; maar zulke ge-kt in Landen; waar welke door eene zeer door armoede, ge-

bruik hooren laaken erwisfelen; maar dit eft zijne voordeelen: zelfde man den Post- de bijzondere Perfoone Steden wonen; gekomen zijn om Paer- n Inwooner van New- Newark; een Inwoo- beth-Town. Dikwijls Eigenaar zelven ge- en knecht doen. In Paerden niet afgemat verfchoond wordt; het en, als vreemdelingen ze zelfde Paerden en mede, welke te rug t ten gevolge, dat de met eenen zeer gerin- gen

gen prijs kunnen vergenoegen. Mij kostte het flegts 10 Livres 10 Sols, om omtrent 32 Fransche Mijlen af te leggen (1); terwijl het mij in Frankrijk omtrent 32 Livres gekost zou hebben, daar onder gerekend de huitenkanfen voor de Voerlieden, waar van men hier niets weet.

Het is waar dat, bij zodanige fchikking, de Postwagens geen groote Bagagie medeneemen, maar dit is niet kwaad: de Reizigers neemen flegts het noodwendige, naamlijk een zeer klein Pakje, met zich. Zij worden dus genoodzaakt zich te behelpen, en zijn daarom op Reize niet, even als de Europeëanen, van eene meenigte lastige noodwendigheden omringd: een Amerikaan voorziet zich op Reize flegts van een kam en fcheermes, een paar kembden en dasfen.

De weg van New-York naar Newark gaat ten deele midden door moerasfen, en bragt mij wezenlijk in verwondering. Hij maakte mij indachtig die onvermoeide nijverheid der oude Hollanders, waar van de Heer *Crevecoeur* spreekt. Hij is gheel van hout, met ongemeen veel moeite en aanhoudende arbeid, midden in 't water op eenen beweeglijken grond gemaakt, en ftrekt dus ten bewijze hoe ver het geduld van den mensch zich kan uitftrekken, zo dra hij de natuur wil overwinnen.

Niet-

(1) Het is waar dat men deezen goedkoopten Prijs te danken hadt aan eene spoedig voorbijgaande omftandigheid, aan de tegenftreeving van twee perfoonen, welke ieder eene lijn van Postwagens angelegd hadden, en elkander in den grond wilden helpen; maar Geeze tegenwerking hadt ten gevolge, dat het Publiek des te beter bediend werd. In November 1788 kwamen de eigenaars der beide Postwagens te samen overten, om den Prijs van twee op vier Plasters, dat is op 21 Livres te brengen.

Niettegenstaande men echter reeds zo veele mocrasige strecken, die in de beide Jerseys zo meenigvuldig zijn, heeft droog gemaakt, blijven 'er evenwel nog veele overig. Deeze staande wateren bederven de lucht, die merkelyk besmet is, en veröorzaaken de Musquiten (Muggen), van welken men zo schriklyk geplaagd wordt; insgelijks die besmettelijke koorts, waar van ik reeds gesproken heb, welke in den zomer zo groote verwoestingen aanreelit; eene koorts, die ook in Virginie en de Staaten van 't Zuiden, en voornaamlyk in de aan Zee grenzende deelen bekend is. De Zieken worden niet anders geheel van dezelve bevrijd, als wanneer zij zich in het binnenste des Lands naar het gebergte toe, en voornaamlyk in de Oostelyke Staaten begeeven.

Men verzekerde mij, dat het bovenste gedeelte der Jerseys van deeze plaagen der koortsen en Musquiten vrij was. Daar voor werdt het echter, even als het andere, van eenen politieken nog veel schriklyker geselsel, het *Papiergeld* naamlyk, verwoest. — Dit is nog in de Jerseys, zo als de Amerikaanen zeggen, een *legal tender*, dat is te zeggen, dat men, niettegenstaande het verlies, gedwongen is het als eene wettige betaaling te ontfangen.

Ik had op deeze Reize gelegenheid te bemerken, hoe veele ongelegenheden en misbruiken uit dit gefingeerd Geld ontstaan. Een Reiziger, die te New-York voortgelyk Papier met 25 per Cent verlies gekocht hadt, wilde het tot dien Prijs in betaaling geeven. De Waard in de Herberg begeerde eene korting van vijftig per Cent. Ik nam het gelaat deezes laatsten naauwkeurig in acht, en bemerkte dat hij, onder eene be-

daar

VE
daarde
van e
Her
loos g
het to
zo du
van si
door
algem
Hande
welva
alle z
weete
eerlijk
eenen
Uit
de g
plaats
en kw
derij
neem
en le
vervo
een v
men
trouw
gevol
dwee
den,
ging
slagti
Zoon
midd
L

daarde houding, de valsche en scheef gerichte oogen van eenen schurk hadt.

Het kwam mij voor dat hij den Handel met dit eerloos geworden Papier zeer goed verstondt; hij betaalde het tot eenen laagen prijs, en verkocht het weder eens zo duur te New-York; welk eene verfoejelijke soort van sneedigheid, die op bedrog gevestigd is, en waat door het voordeel des Handelaars ten kosten van het algemeen welzijn verkregen wordt! ook bederft deeze Handel de goede zeden, en vernietigt tevens de algemeens welvaart. Hij maakt van den Agioteur den vijand van alle zijne Medeburgers; verändert het bedrog in eene weetenschap, en gewent de menschen, niet van eenen eerlijken en voor anderen nuttigen arbeid, maar van eenen eerloozen en schadelijken Handel te leeven.

Uit den omloop van dit Papiergeld ontstonden nog de gevolgen, dat overal een algemeen mistrouwen plaats greep. Het Geld werdt zorgvuldig opgesloten, en kwam niet ten voorschijn. Men konde zijne Landerijen niet verkoopen, noch geld daar op te leen neemen; want in beide gevallen vreesden de koopers en leeners in Papiergeld betaald te worden, dat in 't vervolg nog meer in waarde konde verminderen. Zelfs een vriend vertrouwde den anderen niet meer; want men hadt reeds voorbeelden van de ontöerendste trouwloosheid in dit stuk gezien. Een noodwendig gevolg hier van was, dat de Vaderlandsliefde verdween, de vruchtbaarmaakingen overal gestaakt werden, en de Handel in verval geraakte; de overweging van alle die rampen maakte mij wezenlijk neêrslagtig. Hoe, zeide ik tot mijnen Reisgenoot, den Zoon van den Gouverneur der Jerseys, hoe kan in 't midden van een zo rijk Land Papiergeld gevonden

worden? De Jerseys leveren de Staaten van New-York en Philadelphia levensmiddelen in overvloed; zij trekken zonder twijfel daar voor onophoudelijk geld. Hoe schikt het zich dan nu voor eenen Staat, die andere crediteert, en zich in gereed Geld laat betaalen, dat hij zich van een hulpmiddel bedient, 't welk alleen geschikt is voor arme Volken, die van Geld, of middelen om het te bekomen, ontbloot zijn? Hoe komt het doch, dat de Leden uwer wetgeevende magt deeze overveegingen niet gemaakt hebben? Waarom hebben zij zich niet tegen deeze Acte van *legal tender* verzet? De reden daarvan is eenvoudig, antwoordde hij mij: op het einde van den verderflijken Oorlog, dien wij uitstaan hebben, was het grootste gedeelte onzer medeburgers in den grond geholpen, met schulden overladen; het zag in het Papiergeld een middel om zich gemaklijker daar van te ontslaan, en hadt op zijne Reprefentanten eenen genoegzaamen invloed, om hen te noodzaaken deeze Acte vast te stellen. Laat dit zo zijn, zeide ik hem; maar het kwaad is thans voor handen; men ziet het, de kunstgreep keert zich nu tegen haare bewerkers; want zij, die met Papier betaald hebben, worden ook met die verachte Munt weder betaald; zij zien, dat de laatste hun Land ontëert, de bronnen van hunnen Landbouw en Koophandel opdroogt; waarom maaken zij dan geen gebruik van hunnen invloed, om die *legal tender* te doen herroepen? Een groot belang verzet zich daar tegen, antwoordde hij mij; het belang der *Stocks-jobbers* (Actionisten) of Agioteurs. Zij rekken dit ongelukkig spel zo lang als zij kunnen, om nog meer lieden te bedriegen, en meer te winnen. Wij verwachten geen hulp als van de nieuwe Constitutie; want deeze zal

den

den S
loop
affche
moet
zal h
men.
het P
De
het b
rechri
schou
en dit
Rege
kwaad
king
Rege
de m
vroeg
wanne
wil en
ziet d
affnijd
derhei
zijt al
brokje
Laat
ma in
Gij m
uw V
men u
derijen
gen v

maten van New-York
 overvloed; zij trek-
 oudelijk geld. Hoe
 Staat, die andere
 d laat betaalen, dat
 ent, 't welk allcen
 e van Geld, of mid-
 oot zijn? Hoe komt
 geevende magt deeze
 en? Waarom hebben
legal tender verzet?
 antwoordde hij mij:
 en Oorlog, dien wij
 ootste gedeelte onzer
 olpen, met schulden
 ergeld een middel om
 aan, en hadt op zijne
 men invloed, om hen
 te stellen. Laat dit
 t kwaad is thans voor
 stgreep keert zich nu
 j, die met Papier be-
 et die verachte Munt
 laatste hun Land ont-
 Landbouw en Koop-
 aken zij dan geen ge-
 die *legal tender* te doen
 erzet zich daar tegen;
 ng der *Stocks-jobbers*
 rekken dit ongelukkig
 om nog meer lieden te
 Wij verwachten geen
 utie; want deeze zal
 den

den Staaten de magt benecmen, om Papiergeld in om-
 loop te brengen. Alle weldenkende lieden zien de
 afschaffing van dat gefingerd Geld reikhalzende te ge-
 moet, en deeze hunnen wensch verkreegen hebbende,
 zal het Goud weder in overvloed ten voorschijn kom-
 men. Even zo kwam het weder ten voorschijn, toet
 het Papiergeld des vasten Lands uitgerooid werdt.

De Vrijheids-vijanden trekken uit zodanige zaaken
 het besluit, dat het Volk in Republieken eene onge-
 rechtigheid, die het als voordeelig voor zich be-
 schouwt, oogenbliklijk kan willen en doen beveelen;
 en dit besluit wordt van de aanhangers der Monarchaale
 Regeeringsvorm zeer grectig aangenomen. Maar het
 kwaad, waar van wij spreken, is veel eer eene wer-
 king der onwctendheid, dan van de Republiekeinsche
 Regeeringsvorm; want geene ongerechtigheid kan door
 de meerderheid des Volks ingevoerd worden, die niet
 vroeg of laat op deeze meerderheid te rug valt; en
 wanneer zij derhalven eene zodanige ongerechtigheid
 wil en doordringt, geschiedt zulks uit onkunde; zij
 ziet dan niet, dat zij zich met eigene handen de keel
 afsnijdt. Zou men niet, bij voorbeeld, hier de meer-
 derheid der Volken van Jersey kunnen zeggen: Gij
 zijt allen Schuldnaars, gij wilt uwe schulden met een
 brokje Papier betaalen, en uwe Crediteuren bedriegen.
 Laat dit nu eens doorgaan, laat dit trouwloos sijste-
 ma ingevoerd worden; wat zal dan het gevolg zijn?
 Gij moet leven; gij kund echter niet bestaan, zonder
 uw Vee, uwe Landsvruchten te verkoopen; deeze zal
 men u met Papier betaalen. Zo gij nog meerdere Lan-
 derijen wilt vruchtbaar maaken, en uwe onderneemin-
 gen vergrooten, zo hebt gij verschotten noodig; gij

zult die niet anders als in Papier vinden, dat is te zeggen, in eene verachte Munt. Gij zult u derhalven wezenlijk van denzelfden last gedrukt zien, die uwe Crediteuren in den grond geholpen heeft; volgt een tegengefeld systeem, schaft de *legal tender* af; laat de zaaken haaren gang gaan; wanneer het Credit niet verzwakt wordt, zullen Koophandel en Landbouw toeneemen; gij zult alsdan meer verrichtingen hebben, en gevolglijk meer middelen vinden, om uwe schulden te betaalen.

Ik weet het niet, maar mij dunkt, dat eene zodanige redeneering op een Volk, dat de Rekenkunst verstaat, indruk hadt moeten maaken. Het onweetend Volk zal 'er geen smaak in vinden; want het maakt gebruik van het tegenwoordige, en bekommert zich niet met het toekomstige; het ziet het middel, om heden met een stuk Papier zich van zijne schuld te onthelfen, als zeer gemakkelijk aan; het bedenkt niet, dat hetzelfde mes, waarmede het heden zijnen Crediteur om hals brengt, morgen dienen zal om hem zelf de keel af te snijden. Het Papiergeld, waar van ik spreek, was derhalven de werking eener blinde hebzucht.

Thans blijft nog overig te onderzoeken, of deeze uit onweetendheid voortvloeiende, hebzucht, niet gemaklijker in eene Republiek, als in eene Monarchie opgeklaard kan worden. 'Er blijft nog overig te onderzoeken, of die dwaalingen, die afwijkingen van eerlijkheid en trouwe, in Republieken gemeener dan in Monarchien zijn. Nu kan niemand over dit Problema in twijfel staan; het Amerikaansche Volk heeft het opgelost, door eenstemmig het Artikel van het

nieuw

V
 nieu
 alle S
 in on
 Va
 wij l
 waar
 twee
 gereg
 derhe
 den
 gede
 Cre
 ons
 de S
 van
 chelt
 boek
 heb
 Herb
 stuch
 ton
 Phila
 Rijks
 De
 naam
 nig V
 flegts
 moet
 om,
 meen
 's
 Trem
 Delay

nieuw Bondgenootschap goed te keuren, waar door alle Staaten het recht benomen wordt, om Papiergeld in omloop te brengen.

Van Newark kwamen wij te New-Brunswick, waar wij het middagmaal hielden, en van daar te Trenton, waar wij 's nachts bleeven. De weg tusschen deeze twee laatste Steden is vrij slegt, voornaamlijk als het geregend heeft; het kwam mij voor, dat hij slegt onderhouden was, en ook bezwaarlijk goed onderhouden kon worden. Wij kwamen door Princetown. Dit gedeelte der Jersey's is zeer goed bebouwd, en de Heer *Crevecoeur* heeft het belangwaardig tafereel, dat hij ons daar van gegeven heeft, niet vergroot. -- Alle de Steden daar in zijn zeer goed gebouwd; ten deele van hout, ten deele van steen, en ten deele van tichelsteenen. Deeze plaatzen zijn in de Militaire Jaarboeken beroemd, en zo bekend, dat ik niet noodig heb daar van te spreken. Op deezen weg zijn de Herbergiers duurder, als in Connecticut, of Massachusetts. Bij mijne te rug komst betaalde ik te Trenton voor mijn middagmaal 3 Schellingen 6 Pence, Philadelphische Munt, naamlijk 50 Sols, of eest halve Rijksdaalder Hollandsch.

Deeze Prijs moet voor Amerika hoog schijnen, voornaamlijk als men bedenkt, dat in die Herbergen weinig Wijn gedronken wordt, en dat het middagmaal slegts in inlandsche levensmiddelen bestaat. Maar men moet zich, zo als ik reeds gezegd heb, wel wachten om, naar deezen prijs der Herbergen, over den algemeenen prijs der levensmiddelen te oordeelen.

's Morgens ten zeven uren vertrokken wij van Trenton, en voeren in een Pont (*Ferry*) over de Delaware.

De Delaware, die de Jerseys van Pensylvanie scheidt, is eene groote en prachtige Rivier, die van groote Schepen bevaaren wordt; maar deeze Scheepvaart wordt geduurende twee of drie maanden van 't Jaar door het ijs gestremd. De Schepen lijden daar niets van de wormen, van welken zij op de Zuidelijke Rivieren geknaagd en bedorven worden. De Zee, haare wateren in deeze Rivier brengende, hoopt aan de zijde der Jerseys zand op.

In 't midden der Rivier is het uitzicht ten uitersten aangenaam: ter rechterhand ziet men verscheide Molens, en een Werkhuis, dat door den Heer *Morris* is aangelegd; ter linkerhand twee kleine bevallige Steden, die de Rivier betrijken.

De oeyers van deeze Rivier zijn nog zeer woest. Men ziet in het bosch, dat dezelve bedekt, prachtige boomen (1), en eenige huizen, die ten aanzien der eenvoudige sierlijkheid naar die van Masafuchett niet gelijken: nogthans schijnen de bewooners derzelven wel geteld te zijn. Ik zag uit één van die Boschhuizen (*Lodge-houses*) eene Vrouw komen van eene ongemeene dikte; die een aardig katoenen Jak droeg.

Wij ontbeeten te Bristol, eene Stad tegen over Burlington gelegen. Hier sloeg de beroemde *Penn* in 't eerst zijne hutten op; toen men hem echter voorstelde, dat de Rivier aldaar geen zo goeden en zeker

(1) Op mijne tweede Reize naar Philadelphia bemerkte ik, dat dit Bosch vol jonge boomen was. Het zou niet moeilijk zijn, om het weder te beplanten, als men de beesten konde beletten daar in te gaan; maar de Amerikanen, wel verre van aan het planten te denken, houven de boomen slegts neder, schoon zij op zekere plaatsen reeds gebrek aan hout bespeuren.

ren an
door
Philad
van h
gelege

Na
en do
ten w
schoon
derijën
welke

N

Re

T o
doorg
genoo
lawar
Stad,
den o
verza
Van
Heer
beroe
door
ne ta
Zij
den o

Pensylvanie scheidt, er, die van groote deze Scheepvaart maanden van 't Jaar en lijden daar niets op de Zuidelijke Rijen. De Zee, haare, hoopt aan de zij-
uitzicht ten uitersten men verscheidene Mo- or den Heer *Morris* kleine bevallige Ste-

ren ankergrond hadt, als dicht bij de plaats, die reeds door de Zweeden bewoond werdt, en waar naderhand Philadelphia gebouwd is; besloot hij om die plaats van hen te koopen, gaf hen daar voor verder te rug gelegene Landerijën, en verliet Bristol.

Na dat wij op eene nieuwe brug over de *Shamonij*, en door de Stad Frankfort, gekomen waren, bereikten wij ten twee uren Philadelphia, langs eenen zeer schoonen weg, die midden door wel gebouwde Landerijën gaat, en met die schoone huizen versierd is, welke de nabijheid eener groote Stad aankondigen.

N E G E N D E B R I E F.

Reize naar Burlington, en bezoek bij den Heer Temple Franklin.

27 Augustus 1788.

Toen ik naauwlijks eenige uren te Philadelphia had doorgebracht, werdt ik wegens eene bijzondere zaak genoodzaakt naar Burlington, aan den oever der *Delaware*, te reizen. In deeze kleine doch aangename Stad, die ouder dan Philadelphia is, zijn veele Vrienden of Quakers; zij was certijds hunne algemeene verzamelplaats.

Van daar begaf ik mij naar het Landhuis van den Heer *Temple Franklin*: hij is een kleinzoon van den beroemden *Franklin*, en even zo bekend in Frankrijk door zijnen beminnenswaardigen inborst, als door zijne talenten en goede hoedanigheden.

Zijn huis ligt vijf Mijlen van Burlington, in 't midden der Boschen; op eenen zandigen grond, die van

Pijnboomen omringd is. Het is zeer eenvoudig; de daar bij gelegen Tuin wordt goed onderhouden, het hout wordt van tijd tot tijd weg gehakt, waar door men ongevoelig een ruimer gezicht bekomt. Deze Amerikaan heeft eene zeer goede Bibliotheek, en zijn Landhuis schijnt tot een stil verblijf voor eenen Wijsgeer bestemd te zijn.

Ik at 's middags met vijf of zes Franschen aan zijne tafel. Het gesprek viel op Amerika en de Amerikanen. Men sprak veel ten nadeele van hun gebrek aan Wetten, hun Papiergeld, en hunne trouwloosheid. — Ik verdedigde de Amerikanen, of liever ik verzocht, dat men mij deze voorgeevens door *daadzaaken* bewijzen wilde; want ik had vast besloten, om niet meer de gevoelens van enkele menschen te gelooven.

Gij begeert daadzaaken, zeide mij één van die Franschen, die sedert drie Jaaron in Amerika woonde, gij zult die hebben. Ik zeg dat het een elendig Land is. In Jersey, alwaar wij ons bevinden, is geen Geld, maar alleen Papiermunt.

Het Geld is opgesloten, antwoordde de Heer *Franklin*; zoud gij dan willen dat men dwaas genoeg was, om het tegen een verächt Papier te verruilen? — Hebt slegts zo laag geduld, tot dat de Wet het Papiergeld ingetrokken hebbe.

Men kan op de beste verzekeringen niets te leen bekomen. — Ik geloof het wel, zeide *Franklin*; men vreesst in Papiergeld weder betaald te worden. Dit bewijst echter niet een gebrek aan Geld, maar de voorzichtigheid der Capitalisten, en den invloed der Schuldnaars op de Wetgeevende Magt.

Nu ging men tot een ander stuk over. — De Wet is willekeurig, en dikwijls onrechtvaardig. — Bij

voor-

VE
voorbe
van ee
belast
tal de
honde
Hij h
lin.
hun v
ting g
De h
hen t
In de
hond
van d
verm
niet z
heeft
heeft
dat d
nen
den
M
ping
Gij
Heer
hond
't vo
agt
Gelo
Pon
C
hezit
betsa

meer eenvoudig; de
onderhouden, het
gehakt, waar door
ht bekomt. Deeze
Bibliotheek, en zijn
jf voor eenen Wijs-

Franschen aan zijne
ka en de Amerika-
van hun gebrek aan
ne trouwloosheid. —
of liever ik verzocht,
loor *daadzaaken* be-
sloten, om niet meer
en te gelooven.

mij één van die Fran-
Amerika woonde, gij
een elendig Land is,
len, is geen Geld,

ordde de Heer *Frank-*
n dwaas genoeg was,
hier te verruilen? —
dat de Wet het Pa-

eringen niets te leen
zeide *Franklin*; men
aald te worden. Dit
aan Geld, maar de
, en den invloed der
de Magt.

stuk over. — De Wet
rechtvaardig. — Bij
voor-

voorbeeld, daar is eene Wet, welke eene belasting
van een Piaster op den tweeden hond legt, en deeze
belasting wordt steeds grooter naar reden van het ge-
tal der honden. Dus wordt een Landbouwer, die
honden noodig heeft, van hunne hulp beroofd. —
Hij heeft geen honden noodig, zeide de Heer *Frank-*
lin. De Landbouwers honden de honden alleen tot
hun vermaak; en zo 'er iets is, waar op eene belas-
ting gelegd mag worden, zo is zulks het vermaak. —
De honden schaaden de schaapen; want in plaats van
hen ter bewaaking nuttig te zijn, dooden zij dezelve
in deeze Landstrecken. Ik zelf heb gezien, dat een
hond één van mijne schaapen verscheurde, en ben een
van de eersten geweest, die de Wet in voorslag bragt,
vermits wij voor de stroperijen van zodanige honden
niet zeker waren. Om zich nu van hen te ontdoen,
heeft men eene belasting op dezelve gelegd, en deeze
heeft heilzame werkingen voortgebracht. Het Geld,
dat deeze belasting opbrengt, is bestemd om die gee-
nen schadeloos te stellen, wier schaapen van de hou-
den verworgd worden.

Mijn Franschman hervatte wederom zijne tegenwer-
pingen. — Maar die belastingen zijn zo drukkend! —
Gij zult aanstonds daar over oordeelen, hernam de
Heer *Franklin*. Ik bezit een Goed van vijf tot zes-
honderd Morgen Lands; de schattingen, die ik in
't voorige Jaar daar van betaald heb, beliepen in alles
agt Ponden Papiergeld, en deeze maaken in contant
Geld (1) *zes Ponden*, of omtrent tagtig Livres, het
Pond tot veertien Livres gerekend.

Niets

(1) Ik ken een man, die dicht bij Trenton 300 Morgen Lands
bezit, waarvan omtrent 100 Morgen vruchtbaar gemaakt zijn. Hij
betaalt daarvan bijna 2 of 3 Ponden Schatting.

Niets is overtuigender dan alle die wederleggingen. Evenwel zou ik wel willen wedden, dat deeze Franschman dezelve vergeeten, en in Frankrijk herhaalen zal, dat in de Jerfey's de belastingen drukkend, en de Schattingen der honden verschriklijk zijn, enz.

Burlington is slegts door de Rivier van Bristol gescheiden, en drijft eenigen Handel. Men vindt daar tamelijk rijke Capitalisten. De Jeugd heeft daar het aanzien van gezondheid en zedigheid, welke de Gezindheid der Quakers bijzonder kenmerkt.

T I E N D E B R I E F.

Bezoek op de Landhoeve eens Quakers.

23 Augustus 1788.

Op mijne te rug reize van Burlington ging ik met den Heer *Shoemaker*, die mij vergezeld hadt, tot zijnen Schoonvader, den Heer *Richardson*, eenen Landbouwer, wiens Landhoeve dicht bij Middletown, twee-en-twintig Mijlen ver van Philadelphia ligt.

De Heer *Shoemaker* is een Man van dertig Jaaren oud, en niet in de Gezindheid der Vrienden opgevoed. Hij verhaalde mij, dat hij in zijne Jeugd zeer ver van hunne grondstellingen verwijderd was geweest; dat hij in de vermaaken geleefd hadt; dat hij vervolgens dit leven moede zijnde, over zijn gedrag tot nadenken was gekomen, en besloten hadt het te veranderen. Nu maakte hij zich met de grondstellingen der Quakers bekend, en werdt erlang een Lid van dat Gezelschap, hoe zeer ook zijne vrienden met hem den spot dreeven. Daar op tradt hij in 't huwelijk met de dochter

eens

VEE

eens La
ik than
eens zi
eigenlij

Ik m
het .hu
verrukt
zeven
andere
en ver
gedwon
was ee
sijn Lij
Dochte
ding ;
zeer w
klein j
telings
eene w
geduur
van ko
van de
versche
ven w
Noc
huis!
fchap
harteli

(1)
kander
door an

die wederleggin-
wedden, dat deeze
in Frankrijk her-
astingen drukkend,
chriklijk zijn, enz.
ier van Bristol ge-
l. Men vindt daar
ugd heeft daar het
eid, welke de Ge-
nummerkt.

R I E F.

ns Quakers.

28 Augustus 1788.

ington ging ik met
ergezeld hadt, tot
Richardson, eenen
cht bij Middletown,
Philadelphia ligt.
n van dertig Jaaren
Vrienden opgevoed.
Jeugd zeer ver van
was geweest; dat hij
at hij vervolgens dit
gedrag tot nadenken
t te veranderen. Nu
ellingen der Quakers
van dat Gezelschap,
hem den spot dree-
relijk met de dochter
eens

eens Landbouwers, die een Quaker is, en deezen ging ik thans op zijne Landhoeve bezoeken. Ik wilde gaerne eens zien, wat een waare Amerikaansche Landman eigenlijk was.

Ik moet bekennen, dat zo wel de bewooners van het huis, als de netheid en orde van hetzelfde mij verrukten. De Familie bestondt in drie Zoonen en zeven Dochteren, waarvan eene gehuwd was, en drie andere ook reeds huwbaar waren. Zij waren schoon, en verëenigden met een zeer eerbaar gelaat eene ongedwongenheid in haare manieren. Haare kleeding was eenvoudig; slegts op Zondagen draagt men hier sijn Lijnwaat, doch in de Week het gemeenste. Deeze Dochters ondersteunen haare moeder in de huishouding; welke laatste, niet tegenstaande haare dikte, zeer werkzaam was. Zij hieldt in haare armen een klein jong meisje van vijf of zes maanden, dat beurtelings van alle kinderen geliefkoosd werdt. Het was eene waare Aartsvaderlijke Familie. De Vader hadt geduurig wat op het land te doen; wij spraken samen van koorn, van het Gezelschap der *Vrienden* (1), en van de Negervrienden in Frankrijk. Hij toonde mij verscheide boeken, welke door de Vrienden geschreeven waren.

Nooit heb ik meer genoegen gesmaakt, als in dit huis! het was de schuilplaats der eendragt, der vriendschap, der gastvrijheid. Ik werdt daar in met eene hartelijke genegenheid onthaald; men gaf mij een goed bed,

(1) Men moet zich herinneren, dat de Quakers zich onder elkander *Vrienden* noemen, en dat de naam van Quakers hen alleen door andere Gezindheden gegeven is.

bed, zeer schoone en zuivere lakens, en eene fraaije gestikte deken.

De kasten, de schrijfkas (*Secrétaire*), de stoelen, de tafels waren van glad gewreeven Nooteboomenhout.

De Tuin bezijden het huis leverde groentens, kruiden en fruiten.

Tien Paerden stonden in den Stal. Het Turksch Koorn (*Mais*) van 't voorige Jaar, lag nog aan zijne halmen opëengehoopt in eene kleine Hut, welkers planken tuschenruimten hadden, om de lucht door te laten. De Schuuren waren vol Koorn, Haver, enz. Een aantal Koeijen leverde de Familie zeer welsmakende melk, waar van men voortreffelijke Kaas maakte, die vervolgens in de Stad verkocht werd. De Schaapen gaven de Wol tot het Laken, waar mede de Heer van het huis en zijne Kinderen gekleed waren. Dit Laken werd ten deele in huis, en ten deele van eenen Weever, die in de Buurt woonde, vervaardigd, en voorts naar eenen niet ver van daar gelegen Volmolen gebragt; al het Linnen was in huis gemaakt.

Deeze waren onophoudelijk de bezigheden van de Moeder en Dochters, terwijl de Zoonen op het Veld waren. Ik doorliep het gantsche eigendom van deezen goeden Landbouwer; hij hadt eene streek Lands van vier- tot vijfhonderd Morgen, waar van een gedeelte aan den oever der *Shamony*-Kreek lag; dit stuk hadt veel houtgewas, en was nog niet vruchtbaar gemaakt. De Heer *Shocmaker* toonde mij de plaats, waar deeze waardige Landbouwer voornemens was eene Landhoeve voor zijnen oudsten Zoon aan te leggen. — Gij ziet, zelde hij mij, den welstand van deezen Landman; hij heeft veel Geld. Zijn Vader was een

ar-

arme Sel
den Lan
heid en
kinderen
Maar ho
nen, an
naar ver
worden

Markt g

Ik gin

ik herin

sehe M

verdien

in heer

aanleg

drie M

Handel

het mi

bestem

bedient

die van

len zi

nigvul

noodig

koorn

Meel

worde

in Va

Dee

naam

van v

zoeker

tens, en eene fraaije
(*etaire*), de stoelen,
in Nooteboomenhout.
de groentens, krui-

Stal. Het Turksch
lag nog aan zijne
Hut, welkers plan-
de lucht door te
Koorn, Haver, enz.
familie zeer welsma-
voortreffelijke Kaas
stad verkocht werd.
het Laken, waar me-
de Kinderen gekleed
lele in huis, en ten
de Buurt woonde,
en niet ver van daar
Linnen was in huis

de bezigheden van de
Zoonen op het Veld
eigendom van dezen
ne streck Lands van
waar van een gedeelte
ek lag; dit stuk hadt
vruchtbaar gemaakt.
de plaats, waar deeze
ens was eene Land-
n aan te leggen, —
welstand van dezen
Zijn Vader was een
ar-

arme Schotlander, kwam in Amerika, gaf zich aan
den Landbouw over, verwierf door zijne spaarzaam-
heid en vlijt een groot vermogen, en huwelijkte zijne
kinderen uit. Deze Zoon is insgelijks zeer rijk. —
Maar hoe verkoopt hij zijne Producten? — De Graa-
nen, antwoordde hij, worden den nabuurigen Mole-
naar verkocht; de Groentens, de Boter en de Kaas
worden eenmaal 's wecks naar de nabuurige Stad ter
Markt gebragt.

Ik ging dezen nabuurigen Molenaar bezoeken; want
ik herinnerde mij de lofspraaken over de Amerikaan-
sche Molens van den Heer *Crevecaur*. Deze Molen
verdiende dezelve wegens de zindelijkheid, die daar
in heerschte, en de verstandige schikking, die bij den
aanleg in acht genomen was. — In denzelfen waren
drie Molensteenen; op de een werd het Meel tot den
Handel (*Fine flower*) gemaalen; de andere was voor
het minder sijne Meel (*Middling*), dat voor het Land
bestemd is, en de derde stondt stil. Tot het sijne Meel
bedient men zich alleen van Fransche Molensteenen,
die van Bordeaux of Rouaan komen. In deezen Mo-
len zijn de Raderwerken en Machines zeer vermee-
nigvuldigd, om den handarbeid te spaaren, en alle
noodige verrichtingen daar mede te doen, als het
koorn ophijsfen, van stof en vuiligheid zuiveren, het
Meel ter plaatse brengen, waar het uitgespreid moet
worden, het in de Kamer laten vallen, alwaar het
in Vaten gedaan moet worden, enz.

Deeze Vaten worden, in den Molen zelf, met den
naam des Molenaars gemerkt, en het merk toont aan
van wat qualiteit het Meel is. De Opzieners onder-
zoeken het in de Haven, wanneer het tot den uitvoer

be-

bestemd is, en keuren het af, als het hun tot den Handel niet dienstig schijnt.

Hoe zeer zijn deeze Keuren van die van Frankrijk onderscheiden! Gij herinnert u, mijn Vriend, dat men vóór twee of drie Jaaren alle Reeders van gedrukte katoenen onder de verpligting bragt, om hunne koopgoederen te laten stempelen. Dikwijls vervaardigde de Stempelaar zich niet eens, om ter plaatse, waar de goederen waren, te komen; men moest hem die toezenden.

Ik bezag vervolgens het huis van den Molenaar, waar in zijne Vrouw en eenige Buurvrouwen bezig waren, kleederen voor de Kinderen te maaken. De Huizen zijn hier in 't algemeen, even als in Masfachusetts, van den Molen en de Werkplaats afgezonderd.

De Molenaars zijn hier Kooplieden in Mcel. Die ik te Middletown zag, scheen mij dien Handel wel te verstaan, en daar bij te winnen. De Molens zijn een soort van eigendom, dat eene duurzamere inkomste oplevert.

Ik kwam langs eenen zeer aangenaamen weg te Philadelphia te rug. Naauwlijks was ik daar, of ik voelde eene hevige pijn in de maag. Mijn Arts schreef dezelve toe aan de onvoorzichtigheid, dat ik een dozijn suikerpeeren (*sousfelets*) gegeten hadt, zonder Wijn of Brandewijn daar bij te drinken. Ik was twee dagen achtereen schriklijk daar mede gekweld. Alles wat ik gebruikte, zelfs water en thee, moest ik weder overgeeven. De Rhabarber, die ik gebruikte, deedt mij geen den minsten dienst. Ik kreeg geen verligting als door een Drank van Brandewijn, Suiker en Water. Een klisteer zou mij spoedig weder hersteld

stfeld he
daarvan
Dit is
die men
Fransch
en die
door te
onpaslij
nighede
die in

Gedu
bezoek
rende
bouwen
heeft.
de Vri
door h
zo vee
zonder
nen te
en met
den,
voegde
te rech
lijkste
en Am

als het hun tot den

an die van Frankrijk
zijn Vriend, dat men
eenders van gedrukte
gt, om hunne koop-
ikwijls verwaardigde
m ter plaatse, waar
men moest hem die

van den Molenaar,
Buurvrouwen bezig
eren te maaken. De
even als in Masfak-
kplaats afgezonderd.
den in Meel. Die ik
n Handel wel te ver-
De Molens zijn een
uurzaamere inkomste

enaamen weg te Phi-
ik daar, of ik voelde
zijn Arts schreef de-
d, dat ik een dozijn
hadt, zonder Wijnt
. Ik was twee da-
de gekweld. Alles
thee, moest ik we-
die ik gebtuikte,
Ik kreeg geen ver-
Brandewijn, Suiker
spoedig weder her-
steld

steld hebben; doch in Amerika wordt geen gebruik
daarvan gemaakt; de naam zelfs verwekt schaamte:
Dit is nog eene verkeerde viesheid der Engelschen,
die men behoorde te verbannen. Ik hoorde van eenen
Franschman, met wien ik te New-York gegeten hadt,
en die met mij in dezelfde Herberg logeerde, dat hij,
door te koud water gedronken te hebben, dezelfde
onpaslijkheid hadt uitgestaan. Dat ik van deeze klei-
nigheden spreek, geschiedt ten nutte der Europeëanen,
die in deeze Landstreek willen reizen.

E L F D E B R I E F.

Bezoek van den goeden Warner Miflin.

30 Augustus 1788.

Geduurende mijne ziekte kwam *Warner Miflin* mij
bezoeken: gij kent deezen man; gij hebt de hartroe-
rende lofspraak gelezen, die de Amerikaansche Land-
bouwer (*le Cultivateur Americain*) op hem gemaakt
heeft. Hij was het, die het eerst alle zijne Slaaven
de Vrijheid schonk; die zonder Vrijgeleibrief midden
door het Leger van den Generaal *Howe* ging, en met
zo veel standvastigheid en waarde tot hem sprak; die,
zonder voor de gevolgen van den haat der Amerika-
nen tegen de Quakers te vreezen, altoos zonder Pas,
en met gevaar van als een Spion behandeld te wor-
den, zich dikwijls bij den Generaal *Washington* ver-
voegde, om voor zijne oogen het gedrag der Quakers
te rechtvaardigen; die eindelijk, midden in de schrik-
lijkste woede des Oorlogs, de Franschen, Engelschen
en Amerikaanen eene gelijke vriendschap en genegen-
heid

heid toedroeg, en daarom allen Lijdenden onder hat even grootmoedig hulp verleende... Wel nu, deeze Engel des Vreedes en der Weldaadigheid bezocht mij? „Ik ben *Warner Miffin*, zeide hij, en heb het Boek gelezen, waar in gij de zaak der Vrienden verdedigt, en de grondstellingen der algemeene weldaadigheid predikt. Ik heb gehoord, dat gij hier zijt, en kome u daarom heden bezoeken; boven dien bemin ik uwe Natie. Ik moet bekennen, dat ik eertijds groote vooroordeelen tegen de Franschen hadt; want daar ik in dat opzicht naar de Engelsche denkwijze ben opgevoed, zo haatte ik de Franschen. Toen ik hen echter gezien heb, zeide mij eene geheime stemme, dat ik dit vooroordeel uit mijn harte moest verbannen; dat ik hen moest leeren kennen en beminnen. Nu zocht ik hen op, leerde hen kennen, en vondt met genoegen in hun den geest der zagmoedigheid, en der algemeene weldaadigheid, die ik bij de Engelschen nimmer ontmoet hadt”.

Ik zal u de gesprekken, die ik toen en in 't gevolg met dien waardigen Quaker had, niet mededeelen; doch zij maakten den diepsten indruk op mij. — Welke menschelijkheid! welke liefde des naasten! De menschen te beminnen, en aan zich te willen verbinden, schijnt zijne eenige bezigheid, zijn eenig genoegen uit te maaken. Hij denkt op niets anders als op middelen, om uit het gantsche menschlijk Geslacht eene Familie te maaken, en geeft ook niet alle hoop daar toe op. Hij sprak mij van een Gezelschap Quakers, dat te Nimes was, en van broeders in Amerika en Engeland, die hen wilden bezoeken: hij zag hen aan als Werktuigen, welke de grondstellingen der Quakers overal verbreiden zouden. Ik voer-

de

de hem
het tegen
Geestelij
arm des
schen? V
land ont
ren, toe
Negers v
ons de
geschiede

Dit al
laatdunk
den uit
wat hij
dacht ha
uit. Hi
van de v
van dien
zo veel
Zijn har
en in zi
Quakers
zorg dra
men van
af te ma

O, w
verheven
ven na t
gen, zo
Wat zij
zuiver l
het wel
was ik l

I. DE

lijdenden onder hat
 ... Wel nu, deeze
 iigheid bezocht mij;
 ij, en heb het Boek
 ar Vrienden verdee-
 gemeene weldaadig-
 lat gij hier zijt, en
 ; boven dien bemin-
 dat ik certijds groote
 hadt; want daar ik
 denkwijze ben op-
 hen. Toen ik heft
 ne geheime stemme,
 arte moest verban-
 nmen en beminnen.
 kennen, en vondt
 der zagmoedigheid,
 die ik bij de En-

k toen en in 't ver-
 had, niet mede-
 sten indruk op mij.
 liefde des naasten!
 aan zich te willen
 ezigheid, zijn enig
 enkt op niets anders
 tische menschlijk Ge-
 n geeft ook niet alle
 van een Gezelschap
 en van broeders in
 wilden bezoeken: hij
 welke de grondstelli-
 n zouden. Ik voer-
 de

de hem daartegen verscheide veranderingen aan, als het tegenwoordig Zedenbederf, en de groote magt der Geestelijkheid. O, mijn Vriend, hernam hij, is de arm des Almagtigen niet sterker, dan de arm der menschen? Wat waren wij, toen het Gezelschap in Engeland ontstondt? Wat was Amerika vóór dertien jaaren, toen *Benezet* zijne stemme tegen de Slavernij der Negers verhief? Laat ons steeds het goede doen, laat ons de hinderpaalen niet vreezen, en het goede zal geschieden.

Dit alles, mijn Vriend, zeide hij zonder de minste laatdunkendheid noch gemaaktheid. De woorden vloeiden uit de ziele van deezen goeden Quaker; hij sprak wat hij gevoelde, wat hij reeds honderdmaal overdacht hadt; hij schudde zijn hart, niet zijn verstand uit. Hij toonde met de daad in zich, wat hij mij van de wonderbaare werkingen dier geheime stemme, van dien inwendigen geest zeide, waarvan de Quakers zo veel spreken, en was geheel daar van bezielde. — Zijn hart spiegelde zich in zijn helder en blij gelaat, en in zijne aangenaame gebaarden; want zeer veele Quakers hebben deeze laatste, niettegenstaande men zorg draagt om in de gelijkenissen (*caricatures*), welke men van hun geeft, hen stijf en zonder beweeging af te maalen.

O, wie kan eenen boven de menschlijke natuur zo verheven Man zien en hooren, zonder over zich zelve na te denken, zonder te trachten hem na te volgen, zonder over zijne eigene zwakheden te blozen! Wat zijn doch de schoonste Schriften tegen een zo zuiver leven, tegen een gedrag, dat zo onveranderlijk het welzijn der menschheid is toegewijd! Hoe klein was ik bij mij zelve, als ik hem beschouwde! En

evenwel durft men de Gezindheid, waar toe deeze eerwaardige Man behoort, lasteren; ja men durft haar afschilderen als het middelpunt der huichelaarij en des bedrogs! Men moet derhalven onderstellen, dat *Miffin* of de Rol der Menschenliefde slegts speelt, of dat hij zich met de huichelaars verstaat, of eindelijk dat hij ten aanzien van hun blind is. De Menschenliefde speelen, gewillig zijne eigene belangen opofferen, zich laten bespotten en belachlijk maaken, zijn vermogen met de ongelukkigen deelen, zijne Negers in vrijheid stellen, en dat alles uit huichelaarij, ó dat zou zonder twijfel eene zeer slegt berekende huichelaarij zijn; en de huichelaarij verstaat zich beter op haar voordeel. Zo men vervolgens onderfelt, dat deeze Man onbespelijk en oprecht is, hoe kan men dan gelooven, dat hij zich met Schurken verstaat? Dit is immers eene ongerijnde tegenstrijdigheid. En eindelijk, wanneer men deezen verstandigen, grondig oordeelenden Man met zo veel nadruk hoort spreken, kan men dan wel gelooven, dat hij zich zijn gantsche leven lang van eene bende Schurken heeft laten misleiden, te meer daar hij hunne geheimste raadslagen wist, en één van hunne Opperhoofden is geweest? Ja, mijn Vriend, ik herhaal het, de deelneeming eens Engels, als *Warner Miffin*, aan de Gezindheid der Quakers, is de krachtigste verdediging ten voordeele van dat Gezelschap.

Warner Miffin verzocht mij zijne Vriendin, *Miss Ameland*, die hij binnen eenige dagen zou trouwen, te gaan bezoeken. -- Ik heb haar gezien; zij is een Engel, deezen achttingswaardigen Quaker geheel waardig. Welke zagzinnigheid! welke zedigheid! en tevens welke liefstaaligheid in den ommeegang! *Miss Ameland* bemindte eertijds de Waereld, maakte Verfen, was

eene

eene lief
nog jong
om, zek
eene klu
van spott
en wil nu
goederen

Begr

Ik woor
een der
cobus Pe
het huis
verzamel
zagen,
Het kye
hout, z
vier Vrie
die, zo
en klein

(1) G
de kepek
lijk is)
donnaie
rouwen m

heid, waar toe deeze
ren; ja men durft haar
der huichelaarij en des
nderstellen, dat *Miffiu*
egts speelt, of dat hij
t, of eindelijk dat hij
De Menschenliefde
langen opofferen, zich
aaken, zijn vermogen
jne Negers in vrijheid
arij, ó dat zou zonder
e huichelaarij zijn; en
ter op haar voordeel.
dat deeze Man onbe-
an men dan gelooven,
at? Dit is immers eene
En eindelijk, wanneer
dig oordeelenden Man
ken, kan men dan wel
antfche leven lang van
en misleiden, te meer
agen wist, en één van
t? Ja, mijn Vriend, ik
ns Engels, als *Warner*
Quakers, is de krach-
tele van dat Gezelschap.
zijne Vriendin, *Miss*
ge dagen zou trouwen,
maar gezien; zij is een
en Quaker-geheel waar-
like zedigheid! en tevens
megang! *Miss Ameland*
, maakte Verfen, was
eene

eene liefhebster van de Muziek, en danste. Zij heeft,
nog jong zijnde, alle die vermaakken laten vaaren,
om, zelfs in 't midden der waereld, het leven van
eene kluzenaars te omhelzen. Zij is, in weêrwil
van spotternijen, haar voornemen getrouw gebleven,
en wil nu met haaron Man de menschen op zijne Land-
goederen in den Staat van Delaware gelukkig maaken.

T W A A L F D E B R I E F.

*Begraafenis eeus Quakers, en Vergadering der
Quakers.*

Zondag 31 Augustus 1783.

Ik woonde de Begraafenis bij van *Thomas Howell*,
een der oudsten van het Gezelschap der Quakers. *Ja-
cobus Pemberton* bragt mij daar heen. Ik vond om
het huis des Overleedenen eene meenigte *Vrienden*
verzameld, die stilzwijgend het oogeblik te gemoet
zagen, waar in zijn Lijk ten voorschijn zou komen.
Het kwam eindelijk in eene kist van Nooteboomen-
hout, zonder eenig doodkleed noch siernaad, en van
vier Vrienden gedragen. Eenige Vrouwsperfoonen (1)
die, zo men mij zeide, zijne naaste bloedverwanten,
en klein-kinderen waren, volgden het Lijk, en had-
den

(1) Geep van haar was in 't zwart gekleed: de Quakers houden
dit kentecken van smert voor een kinderspel, [zo als het ook waar-
lijk is]. Het Congres heeft, zo men mij zeide, door eene Or-
dennantie het dragen van rouwkleederen verboden. De *Cincinnati*
taumen met een sloers om den arm.

den het gezicht ten deele met eenen neusdoek bedekt. Alle zijne Vrienden gingen stilzwijgende, twee aan twee, achter haar. Ik was met *Jacobus Pemberton* in één paar, en bemerkte dat 'er geene rangschikking plaats hadt: Jong en Oud, alles mengde zich onder elkander; doch zij hadden allen een ernstig en opmerkzaam wezen. Men kwam eindelijk op het Kerkhof, dat in de Stad ligt, doch niet van huizen omringd is. Ik zag daar, bij eenige Graven, kleine zwarte steenen, een soort van gedenkteken, waar in, zo men mij zeide, de naam des Overledenen was uitgehouwen. De meeste Vrienden zien deeze steenen ongaerne: zij zeggen, dat de mensch niet door ijdele opschriften, maar door zijne goede daaden, in de gedachtenis der Vrienden moet leven. Ik kwam aan het graf, dat, als naar gewoonte, zes tot zeven Voeten diep was. Het Lijk werd op den kant van hetzelfde nedergezet. Daar tegen over stonden houten armstoelen, op welken de drie of vier Vrouwsperfoonen, die, zo het mij toefcheen, het meest bedroefd waren, gingen zitten.

De Vrienden, die om het Lijk verzameld waren, bleeven vijf tot zes minuten in overdenking staan. Ik gaf naauwkeurig acht op alle de aangezichten, en zag onder dezelve geen een zonder het kenmerk van ernst, dat deeze plegtigheid moest inhoezemen, doch ook nergens een teken van droefheid. Na verloop van deezen tusschentijd liet men de kist neder in het graf. Zij was reeds met aarde bedekt, toen een man tot dicht bij het Graf naderde, zijnen rotting in de aarde sakte, zijnen hoed daar op hing, en eene Reden aanving, die op deeze treurige plegtigheid betrekking hadt.

hadt.
wild u
Quaker
te wel
daar m
Zijne
dit leve
vlugt t
eene V
Gebed
(2), en

Ik m
dikers
onze K
deeze v
het der
den, c
nigen i
zette i
mij hor
over ee
gewigti
mij zel
zag, ni

(1) I
achtigsv
en zeer
verzocht
dat hij h
(2) S
hoed nie
ken van

had. Hij beefde over zijn geheel lijf (1), en zag wild uit zijne oogen. Daar ik nog weinig de taal der Quakers gewoon was, verstond ik in 't eerst niet al te wel wat hij zeide; doch vervolgens wierd ik nader daar mede bekend, en begreep zijne gezegdens beter. Zijne Reden ging over de wederwaardigheden van dit leven, over de noodwendigheid om tot God toevlugt te neemen, enz. Toen hij geëindigd hadt, viel eene Vrouw op haare kniën, en deedt een zeer kort Gebed, waar bij de Mannen hunne hoeden afnamen (2), en ieder ging vervolgens naar huis.

Ik moct bekennen, dat ik over het beeven des Predikers in 't eerst zeer verwonderd was: wij zijn, naar onze Europeaanfche Philosophie, zo zeer gewoon deeze werkingen voor kwakzalverij aan te zien, en het denkbeeld van belachlijkheid daar mede te verbinden, dat ik veel moeite had, om tegen eenen zodanigen indruk op mijne hoede te zijn: intusfchen verzettede ik mij daar tegen; ik herinnerde mij, dat het mij honderd maal zelf gebeurd was, wanneer ik mij over een onderwerp te zeer beijverde, en mij in een gewigtig onderzoek gewikkeld had, van mij buiten mij zelve te laten vervoeren, zo dat ik niets meer zag, niets meer hoorde; en eene foortgelijke beeving

on-

(1) Ik heb naderhand vernomen, dat die Vriend, die een zeer achtingswaardig Prediker is, aan eene uitteerende ziekte kwijnende, en zeer zwak van lighaams-gestel was; dat hij, door de Oudsten verzocht zijnde, zich dat beeven af te wennen, geantwoord hadt, dat hij het reeds beproefd hadt, doch te vergeefs.

(2) Schoon de Quakers, als zij in hunne Kerk komen, hunnen hoed niet afneemen, zien zij echter deeze plegtigheid als een teken van eerbied jegens de Godheid aan.

ondervond. Daar uit besloot ik, dat eene zódanige beeving natuurlijk konde zijn, en voornaamlijk eenen Man moest bevangen, die geduurig in betrachtingen over den eeuwigen God, den dood, en het toekomstende leven peinzende is. — Zó ooit treffende voorwerpen ons in verrukking kunnen brengen, zijn het zekerlijk die geenen, welke het toekomstende leven betreffen. Men heeft voorgegeeven, dat de Kwakzalvers ook verrukkingen hadden: ik weet het niet, maar mij dunkt, dat in den mensch, die niet wezenlijk, en door een groot voorwerp, verrukt wordt, de leugen gemaklijk te ontdekken is.

Van daar ging ik naar de *Meeting*, of de Vergadering der Vrienden. Hier werd bijna een uur lang het diepst stilzwygen in acht genomen. Ik was recht tegen over eene bank, die hooger dan de anderen was, en, zo ik naderhand hoorde, voor de Leeräars of Predikers bestemd is; want de Quakers hebben ook hunne Leeräars, die op de volgende wijze aangesteld worden. Wanneer een Vriend verscheidne maalen gesproken, en daar bij meer genogdheid en ijver, dan talenten, getoond heeft, zo wordt hij van de Gemagtigden der Leeräars en Oudsten, die alle weeken bij een komen, de *Monthly-Meeting*, of maandelijksche Vergadering, aanbevolen, die dan, als zij het goed vindt, hem in den rang der Predikers plaatst. Een van de Vrienden, die in deeze Bank zaten, stond eindelijk op, zeide vier woorden, zweeg een minút lang stil, zeide vervolgens weder vier woorden, en eindigde op die wijze zijne geheele Reden. De Predikers der Quakers volgen genoegzaam algemeen deezen redeneertrant; want een ander, die vervolgens sprak, nam dezelfde tuschenpoozen in acht.

Het

Het
dige re
wijze v
groot
wijze
noodza
even zo

Laat
veele
bewog
oude R
de groo
voortte
stand e
het ver
raaken
zij u t
heid, c
vondig
willen
niet; z
king, c
aan, on

(1) s
dene wi
spreekt,
scherpzin
rapidam
van mag
currere.
litas &
sardiat
isruolat.

Het zij nu een gevolg der gewoonte, of om bondige redenen, zeker is het, dat deeze afgebrokene wijze van spreken mij niet geschikt scheen, om eene groote werking te doen; want als de zin der spreekwijze onophoudelijk afgebroken wordt, is men genoodzaakt te raaden of te wachten, en het eerste is even zo vermoeyend, als het andere verdrietig valt (1).

Laaten wij echter niet te voorbaarig oordeelen, maar veeleer onderzoeken, wat de Quakers tot dat gebruik bewogen kan hebben. Zekerlijk is de wijze van de oude Redenaars en onze Predikers beter geschikt, om de groote werkingen der welsprekendheid op het Volk voorttebrengen. Zij spreken beurtelings tot het verstand en tot de verbeelding, tot de hartstogten en tot het vernuft; zij trachten te behagen, om het hart te raken, en te bekeeren; door het genoegten poogen zij u tot zich te trekken. Deeze is de welsprekendheid, die zo noodwendig is voor verdorvene en eenvoudige menschen, welke zich de moeite van denken willen bespaaren. De Quakers zijn zulke menschen niet; zij gewennen zich vroegtijdig aan de overdenking, en aan de beschouwing; zij gewennen zich daar aan, om uit zich zelven groote waarheden te putten; zij

(1) Seneca maakt bij gelegenheid, als hij over de onderscheidene wijzen, om Wijsgeerige Redenvoeringen voor te dragen, spreekt, op deeze, waar van wij hier spreken, de volgende zeer scherpsinnige aanmerkingen. — *Sic itaque habet, istam vim dicendi rapidam atque abundantem apertorem esse circumstanti quam agentis rem magnam ac seriam, docentique aequi stillans illam nolo quam currere. Nec extendat aures, nec abreat. Nam illa quoque extilitas & inepta minus intentum auditorum habet sedulo interrupto sordiditate; facilis tamen insidit quod expectatur, quam quod praetervolat.* Epist. 40.

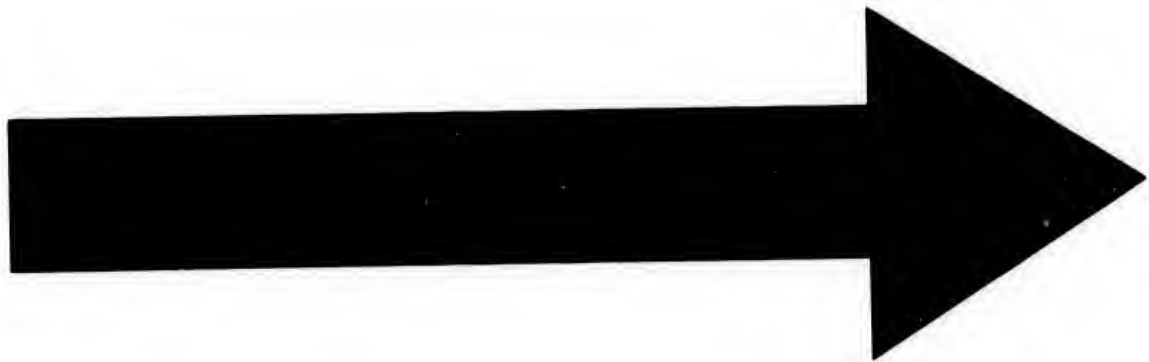
zij zijn menschen van veele overweegingen; en weinig woorden; zij hebben daarom geene Predikers noodig, die lange Redenvoeringen in zoetluidende uitdrukkingen doen; zij verachten de sterlijkheid in 't spreken als een onnut vermaak, en de lange Leerredenen schijnen hun met de krachten der menschlijke natuur niet overteekomen, en daarbij niet zeer geschikt te zijn, om het oogmerk van het heilig Predikämpt te vervullen; want men moet het verstand niet in eens met een zo groot getal waarheden bezwaaren, als men vruchten daar van wenscht te zien; en daar het voorwerp van het Predikämpt de bekeering is, moet het meer tot oogmerk hebben den aandacht op te wekken, en tot overdenking te noopen, dan te verblinden, of de zintuigen te streelen. De Predikwijze der Quakers was nieuw voor mij; ook ontsnapten mij veele denkbeelden: ik ontdekte nogthans, dat zij eene gezonde Zedeleer, in de taal der H. Schrift, predikten. Maar ik moet bekennen, dat zij die de welsprekendheid onzer Redenaars beminnen, in de *Meetings* der Quakers niet behoeven te gaan. *Non est hic panis omnium (Hier is geen spijze voor alle monden)*. Om hen echter beter te kunnen beoordeelen, zal ik mijn oordeel opschorten tot zo lang, dat ik hen nog eenige maalen gehoord heb.

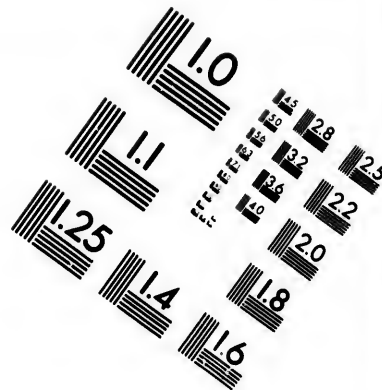
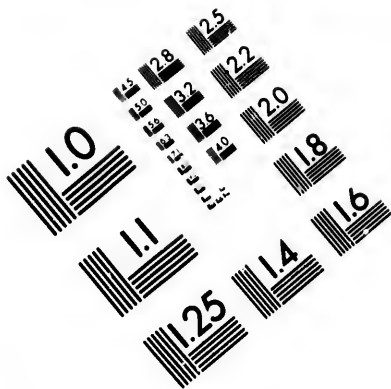
Ik beschouwde de aangezichten der Mannen en Vrouwen; zij hadden een ernstig gelaat, dat dikwijls met tekenen van droefheid vermengd was. Ik weet niet, of ook dit een vooroordeel is; maar ik zag liever in hun, welke de Godheid aanbidden, een minder treurig, vriendelijker, en beminnenswaardiger gelaat. Een zo'nig gelaat veroorzaakt, dat men onderling elkan- der en den Godsdienst bemint; dit gelaat zou veel jon-

I N D E

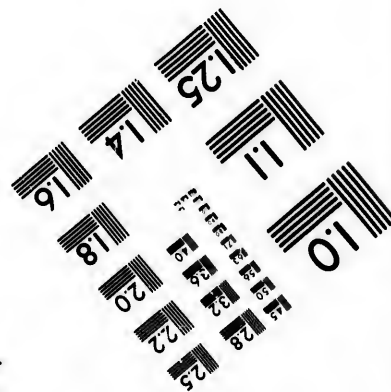
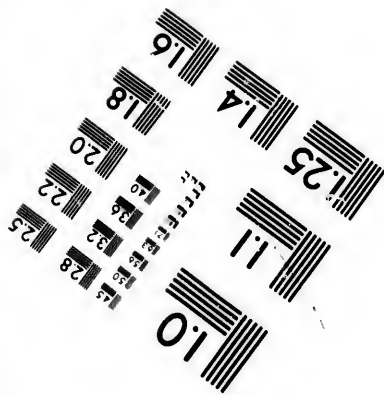
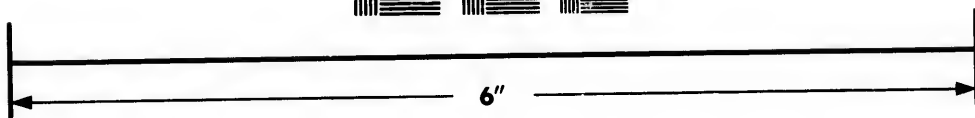
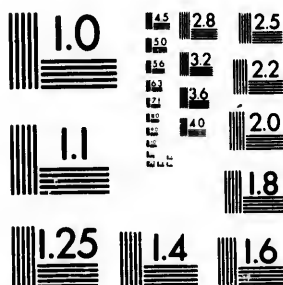
gingen, en weinig
Predikers noodig,
heidende uitdrukkin-
heid in 't spreken
Leerredeuen schij-
schlijke natuur niet
er geschikt te zijn,
Predikämpt te ver-
na niet in eens met
ezwaaren, als men
; en daar het voor-
ering is, moet het
andacht op te wek-
en, dan te verblin-
De Predikwijze der
ook onthapten mij
gthans, dat zij eens
H. Schrift, predik-
t zij die de welspree-
nen, in de *Meetings*
n. *Non est hic panis*
alle monden). Om
rdeelen, zal ik mijn
dat ik hen nog eeni-

der Mannen en Vrou-
aat, dat dikwijls met
was. Ik weet niet,
maar ik zag liever in
en, een minder treu-
vaardiger gelaat. Een
men onderling elkan-
dit gelaat zou veel
jon-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

15 28 25
16 32 22
18 20

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

11 01
17

© 1983

v
jong
doo
om
Go
E
wer
knie
de
elk
han
V
den
met
den
mer
Lun
bije
Ald
trap
V
Qua
de,
ver
een
lijk
vrol
nee
wij
ftaa
nee
dezz
de
Par

jonge lieden aan den Godsdienst verbinden, die anders door te veel strengheid afgeschrikt worden: en waarom zou men, zo men anders een goed geweeten heeft, God met een bedroefd gelaat aanbidden?

Het Gebed, waar mede de Vergadering besloten werdt, was krachtig; het werdt van eenen Prediker knielende uitgesproken. Geduurende hetzelfde stonden de Mannen op, en namen de hoeden af; daar op ging elk naar huis, na dat hij alvorens zijnen nabuur de hand gedrukt hadt.

Welke afstand tusfchen deezen eenvoudigen en den Roomschen Godsdienst! De hervorming heeft met eene gefadige vermindering moeten gefchieden. Men zal altoos minder plegtigheden vinden, als men van de Roomschen tot de Lutheraanen, van de Lutheraanen tot de Presbijteriaanen, en van de Presbijteriaanen tot de Quakers of Methodisten afklimt. Aldus komt het menschlijk vernuft steeds, als bij trappen, nader tot de volkomenheid.

Wanneer ik deezen eenvoudigen Godsdienst der Quakers, en dat treurig, verdrietig gelaat beschouwde, dat, in de oogen eens Europeëans, daar mede verbonden fchijnt te zijn, en gevolglijk jonge lieden eenen afkeer daar tegen moet inboezemen, voornamelijk als zij zien, dat bij andere Godsdienften meer vrolijkheid, pracht en luister geëorloofd wordt; wanneer ik dit alles beschouwde, zeg ik, ben ik dikwijls verwonderd geweest, dat deeze Gezindheid zich fttaande houdt, en zelfs nog Profelieten maakt. Wanneer men de oorzaaken hier van navorscht, vindt men dezelve in de gewoonte, welke de ziel voor alle, zelfs de onāangenaamste, ftanden gedwee maakt; in den Partijgeest (*Esprit de Corps*), die zich beroemt, dat

hij nooit de eehmaal aangenomene grondstellingen zal laten vaaren, en dezelve verdedigt, zelfs wanneer zij valsch zijn: eenen geest, wiens invloed hier des te grooter is, om dat 'er geene Gezindheid gevonden wordt, welke het voor den menschen zo streefend denkbeeld der gelijkheid zo ver gedreeven heeft; voorts in den Familiengeest (*Esprit de Famille*), die eenen Godsdienst ernstig maakt; en eindelijk in den geest des eigenbelangs, die bevreest is zich te zullen verderven, als hij den Godsdienst zijner Vaderen verliet. Deeze sonderlinge werking moet voornaamlijk aan het huislijk geluk, dat de Quakers genieten, toegeschreeven worden. Zonder zich met alle uiterlijke vermaakken, Schouwspelen, Muziek en wandelingen op te houden, verbinden zij zich t'eenemaal aan hunne plichten, hunne Vrouwen, Kinderen, en hunnen Handel: ook worden zij van hunne Vrouwen en Kinderen hartelijk bemind, en van alle hunne broederen geëcht. Zulke tooneelen voeren dus deeze Gezindheid dikwijls lieden toe, die in hunne Jeugd daar mede gespot hebben. Wanneer dus eerst de Jaaren van overweeging komen, vestigt men natuurlijkerwijze de oogen op menschen van eén voorbeeldig leven, en neemt hunne Leere en gewoontens aan.

De Geschiedenis der Quakers bewijst voorts de valscheit eener grondstelling, die in de Staatkunde zo dikwijls is voorgesteld, naamlijk, dat men, om eene groote meeningte menschen in orde te houden, eenen *zinnlijken* Godsdienst moest invoeren; die de menschen, naar maate hij meer naar een Schouwspel gelijkt, des te sterker aan zich zoude verbinden. Uit deeze grondstellingen ontstonden het Gregoriaansch Gezang, de Geestelijke Concerten, onze Procesien, on-

onze
duize
linge

De
mij t
gron
de m
danig
wond
om z
als e
tot in
pij d
dan v
zich
sterk
gevo

(1)
deeze
meê
aan.
onster

(2)
der Q
hen v
Godsd
van N
nog o
Godsd
heid
der Q
waar
dikwi
ren m
Ik tw

onze sieraaden, enz. Twee- tot driemaal honderd duizend Quakers hebben niets van zodanige beguichelingen, en evenwel nemen zij de orde in acht.

Deeze zo in 't oog loopende omstandigheid heeft mij tot een ander besluit doen overgaan, welks grondheid men tot hier toe betwist heeft; naamlijk de mogelijkheid van een *Deïstisch Volk* (1). Een zodanig Volk, dat zich aan de orde verbindt, zou het wonder van den Staatkundigen Godsdienst zijn. Waarom zoude het niet eens aanwezig kunnen worden; als eerst de opklaaring nog algemeener verbreid, en tot in de geringste standen der Burgerlijke maatschappij doorgedrongen is? Welk een onderscheid zou men dan vinden tusschen de Quakers en de Deïsten, die zich verzamelen, om eene Redenvoering over de onsterfelijkheid der ziele aan te hooren, en God in eene eenvoudiger spraak aan te bidden? (2)

D E R

(1) Noch de Engelschen, noch de Amerikanen vormen van deeze uitdrukking hetzelfde denkbeeld, dat een Franschman daar mede verbindt. Zij zien een *Deïst* als een soort van *Materialist* aan. Door eenen Deïst versta ik eenen man, die aan God en de onsterfelijkheid der ziele geloofst.

(2) Ik heb, zegt de Heer *Forster*, dikwijls de Verzamelingen der Quakers te *London* bijgewoond, en bevindt, dat onze Auteurs hen volkomen naar waarheid heeft afgemaald. Voorts kan deeze Godsdienstige Gezindheid in een Land, als de Vereenigde Staaten van Noord-Amerika, nog wel Proficieten maaken. Aldaar heerscht nog overal eenvoudigheid der Zeden, arbeidzaamheid, tolerantie, Godsdienstigheid, en thans nog boven dien eene volkomene gelijkheid der Standen; zo kan men dan aldaar ligt tot de Gezindheid der Quakers overgaan. Maar in *London* en andere groote Steden, waar reeds pracht en modezucht ingevoerd zijn, ziet men zelfs dikwijls, dat Quakers hunnen Godsdienst weder verlaaten, of dat ten minsten hunne Kinderen ophouden, zich daar toe te belijden. Ik twijfel niet tuschen zeer, of in Europa en Amerika te samen

D E R T I E N D E B R I E F.

Bezoek van een Verbeter- of Tuchthuis.

Maandag den eersten September 1788.

Ik zag zo even het Godshuis te Philadelphia, dat *Bettering-House* of Verbeterhuis genaamd wordt; de Heer *Shoemaker*, één der Regenten van dat huis, vergezeld mij. Ik heb u reeds van deezen Vriend gesproken.

Dit Huis ligt op een open Veld, in één der deelen van Philadelphia, alwaar nog geen huizen gebouwd zijn.

Dit Veld is reeds in regelmaatige Straaten afgedeeft. De Hemel geeve dat die ontworpen Straaten altoos denkbeeldig mogen blijven! Zo zij eens met huizen verfierd worden, zal het een ongeluk voor de Godshuizen, voor Pensylvanie, en voor gantsch Amerika zijn.

Dit

300 000 Quakers te vinden zijn, hoe stellig ook zulks hier beweerd wordt. — Voorts kan men het eenen Man, als de Heer *Brisot*, die in den Roomschen Godsdienst opgevoed is, wel vergeeven, dat hij zich eerst door de zeden, het gedrag, en de Godsdienstige Blijvenkomsten der Quakers laat overtuigen, dat de eenvoudigste Godsdienst, die van alle praal en pracht het meest vervreemd is, als de beste gehouden moet worden. Wat zijne uitdrukkingen over *Deïsten* betreft, zo geloof ik wel, dat eene *Deïstische* Gemeente, of zelfs een geheel *Deïstisch* Volk, zou kunnen bestaan; doch waarschijnlijk zal dit in de naastvolgende eeuwen nergens het geval zyn, daar de groote hoop te weinig verlicht is. Daar benevens zou men den stelligen Godsdienst van lets berooven, dat door het *Deïsme* niet vergoed zou worden. V.

v
D
befla
voor
beste
geme
gedee
De
Men
vrouw
zijn.
Meis
To
zegge
te, o
vergi
ook
Amer
daar
der v
en d
diën

(1)
Invoer
— D
toon
de or
maar
Spree
Peren
overw
waarh
ben,
1293
Leze

September 1788.

Philadelphia, dat
vernaamd wordt; de
van dat huis, ver-
deezzen Vriend ge-

, in één der deelen
en huizen gebouwd

de Straaten afgedeeld.
ene Straaten altoos
zij eens met huizen
eluk voor de Gods-
voor gantsch Ame-

Dit

teilig ook zulks hier be-
eenen Man, als de Heer
odsdiens opgevoed is,
e zeden, het gedrag, en
ers laat overtuigen, dat
praal en pracht het meest
moet worden. Wat zijne
geloof ik wel, dat eene
Duitsch Volk, zou kun-
in de naastvolgende eeu-
sote hoop te weinig ver-
tilligen Godsdiens van lets
argoed zou worden. V.

Dit Godshuis, dat van tighelsteenen gebouwd is, bestaat in twee groote Gebouwen, waar van het eene voor de Mannen, en het andere voor de Vrouwen bestemd is. De Plaats, die deeze beide Gebouwen gemeen hebben, is met eenen scheidsmuur in tweeën gedeeld.

Deeze Stichting heeft verscheide oogmerken. — Men neemt daar in Armen, Zieken, Weezen, Kraamvrouwen, en Lieden die van Venus-Ziektens aangetast zijn. Ook worden Landloopers, slegte menschen, en Meisjes van een slegt gedrag daar in opgesloten.

Tot in het midden van Philadelphia, zult gij mij zeggen, is dan ook die zo walgende overërvende ziekte, doorgedrongen, die reeds zo lang ons Vaderland vergiftigd heeft! Ja, mijn Vriend, dat Kwaad wordt ook in de twee of drie aanzienlijkste Zeefteden van Amerika gevonden. Vóór de Omwenteling was het daar bijna geheel onbekend; maar door het verblijf der vreemde Legers aldaar is 'er dat Kwaad geplant, en dus heeft het vrij Amerika ons Europeanen ook dién geesfel te danken (1). Deeze Handel wordt echter

(1) Met recht beweert de Auteur, dat het vrij Amerika de invoering der Venus-Ziekte aan de Europeanen te danken heeft. — De Heer *Girtanner* heeft, wel is waar, op nieuw getracht te toonen, dat deeze schriklijke Ziekte allereerst uit Amerika, bij de ontdekking van dat Waerelddeel, naar Europa gekomen is; maar de Heer *Heusler* (*Geschiede der Lustfeuche*) en de Heer Prof. *Sprengel* (in zijne bijvoegselen tot de Hoogduitsche Ulgave van *Percetti's* Werk over de Venus-Ziekte), hebben hem met zo overweegende gronden wederlegd, dat men in de daad weinig waarheidsleste en een hoog gevoelen van zich zelven moet hebben, wanneer men nog geloof, dat de Spanjaarden eerst in 't jaar 1493 de Venus-Ziekte uit *Hayti* naar Europa gebragt hebben. Deeze Ziekte kan, zonder aangefoken te worden, door eere en-

ter niet op eene zo ergerlijke wijze gedreeven, als in Parijs en London; hij is meer bepaald, meer veracht, en bijna onmerkbaar. Men moet ter eere van de Amerikanen zeggen, dat hij slegts door Europeaanfche Emigranten of Reizigers gevoed wordt; want de heiligheid van 't huwelijk wordt in Amerika nog algemeen geëerbiedigd; en daar de jonge lieden gemaklijk en vroegtijdig in 't huwelijk treden, vallen zij niet in de verzoeking, om zich in een Bordeel te ontteeren, en te vergiftigen. — Doch ik kome weder tot het Godshuis te rug.

Het bevat bijzondere Zalen voor iedere foort van Armen of Ziekten, en iedere Zaal heeft eenen Opziener, of eene Opzienster.

Dit Huis was vóór den Oorlog rijk, en in goeden stand;

maatige, vermengde bijfleeping ontstaan, en is in Europa, als ook in Amerika en de Zuidzee-Eilanden, allereerst hier uit voortgekomen. De Moeder des jongen *Obediti* was, naar zijne eigene bekentenis, veele jaaren vóór dat de Engelschen de *Societatis Eilanden* bezocht hadden, aan de Venus-Ziekte gestorven. Op deeze Eilanden moet men den oorsprong der ziekte allerwaarschijnlijkst in de jaarlijkfche Feesten en Brasterijen der *Eryois* zoeken, waar bij zij de grootfte uitfpoorigheden, ten aanzien der vermengde bijfleeping, begaan. Voorts is het eene zeer merkwaardige omstandigheid, dat aldaar de Perfoonen die slegts in eenen geringen graad besmet zijn, zich in eenige Dagen of Weeken, door het gebruik van zekere inlandfche Middelen, weeten te herstellen. Daar zij door de ondervinding reeds hulpmiddelen tegen de Ziekte hadden leeren kennen, zo moesten zij ook reeds vóór de aankomst der Europeaanen bij hun met de ziekte zelfs bekend geweest zijn. Ook was *Cook* op zijne Reize van dit gevoelen; doch ziende, dat *Dr. William Hunter* beweerde, dat Europa de Venus-Ziekte uit Amerika bekomen hadt, zo ging hij eenigermate van zijne overtuiging af, om zijn Boek, door de goedkeuring van eenen beroemden Arts, meer credit te verfchaffen. Y.

ftand
Bezou
geld
duure
dering
die m
getro
Nu w
zorgi
roovin
zaakte
die h
dat is
is her
Magt
zen o
stier
midde
als de
steller
ze sch
leedig
ren,
de, d
den h
met
bragt
ongev
'Er
de ri
Zes
nen
lk

ze gedreeven, als in
 waald, meer verächt,
 ter eere van de Ame-
 door Europeïsche
 wordt; want de heil-
 n Amerika nog alge-
 onge lieden gemaklijk
 eden, vallen zij niet
 een Bordeel te ontée-
 h ik kome weder tot

voor iedere soort van
 al heeft eenen Opzie-
 og rijk, en in goedsy
 stand;

, en is in Europa, als ook
 allereerst hier uit voortge-
 idi was, naar zijne eigene
 Engelschen de *Syphilitis* - Eij-
 Ziekte gestorven. Op deze
 ziekte allerwaarschijnlijkst
 n der *Eryois* zoeken, waar
 ten aanzien der vermengde
 ene zeer merkwaardige om-
 die slegs in eenen geringen
 dagen of Weeken, door het
 eelen, weeten te herstellen.
 ulpmiddelen tegen de Ziekte
 ook reeds vóór de aankomst
 e zelfs bekend geweest zijn.
 gevoelen; doch ziende, dat
 Europa de Venus-Ziekte uit
 eenigermate van zijne over-
 goedkeuring van eenen be-
 schaffen. Y.

stand; de Quakers maakten toen het grootste deel der
 Bezorgers van hetzelfde uit. De Oorlog en het Papier-
 geld voerden eene andere orde der dingen in. Ge-
 duurende den Oorlog besloot de Wetgevende Verga-
 dering, om niemand tot de bezorging toe te laten,
 die niet der Republikeinsche Regeering den eed van
 getrouwigheid (*Oath of allegiance*) gezworen hadt.
 Nu werden de Quakers daarvan uitgesloten; de be-
 zorging kwam in onzuivere handen; de geest der be-
 rooving openbaarde zich, en het Papiergeld veroor-
 zaakte nog een grooter kwaad. Verscheide Schulden,
 die het Huis hadt uitstaan, werden te rug betaald,
 dat is, zij gingen door deeze werking verloren. Nu
 is het omtrent een Jaar geleden, dat de Wetgevende
 Magt, op het bericht der Opzieners van de Godshui-
 zen de misbruiken overweegende, welke in het bestier
 der Godshuizen ingeslopen waren, geen beter
 middel kon vinden om die misbruiken af te schaffen,
 als door het bestier weder in handen der Quakers te
 stellen. De wensch van het Publiek stemde met dee-
 ze schikking ten vollen overeen. Zonder aan de be-
 leedigingen, die hen in den Oorlog toegevoegd wa-
 ren, te denken, en alleen bedacht zijnde op het goe-
 de, dat zij konden en moesten doen, namen de Vrien-
 den het bestier aan, en oefenden het, als te vooren,
 met ijver en onbaatzuchtigheid. Deeze verandering
 bragt de verwachte werking voort, en de orde werdt
 ongevoelig hersteld.

Er zijn verscheide Opzichters benoemd, welke naar
 de rij verpligt zijn dit Huis dagelijks te bezoeken.
 Zes Arten zijn daar bij aangesteld, en verrichten hun-
 nen dienst *gratis*.

Ik had Gasthuizen in Frankrijk gezien; ik had die
 van

van Parijs en van eenige Provinciën gezien; en bevindende, dat alleen het Gasthuis van Befançon met dat van Philadelphia vergeleeken kan worden. Ieder Zieke of Arme heeft een goed Bed, doch zonder Gordijnen, en dit is eene weldaad. Iedere Zaal heeft aan beide zijden vensters, die een groot licht verspreiden; en dit licht strekt tot een troost voor opgeslotene menschen, waarom dan ook de dwingelanden daar mede zeer karig zijn. Deeze vensters bevorderen aan eene andere zijde de afwisseling der lucht. De meesten komen op het Veld uit; en daar zij niet zeer hoog, noch met ijzere traliën voorzien zijn, zou het den Gevangenen, die genegen waren te ontvlugten, gemakkelijk zijn hun oogmerk uit te voeren. Doch dit komt niemand in den zin; een bewijs, dat zelfs de Gevangenen hier gelukkig zijn, en gevolgljik het bestier goed is.

De Keukens worden zindelijk gehouden, en geeven geenen zo stinkenden en walglijken reuk van zich, als die in Frankrijk. De Eetzaalen, beneden in het Huis, zijn insgelijks zindelijk en luchtig; de zindelijkheid en frische lucht heerschen overal. Een tamelijk groote Tuin, achter de Plaats, levert de noodige Groentens en Kruiden voor den Keuken. Ik was verwonderd eene meenigte vreemde Planten en Heesters daar in te vinden. Voorts wordt hij met de grootste zorgvuldigheid onderhouden, en beplant; veele personen arbeiden daar in tot hun vermaak. Op de Plaats wordt eene groote meenigte Varkens opgevoed; want in Amerika maaken het Varkensvleesch en het Rundvleesch, het geheele Jaar door, de voornaamste Gerechten op de Tafelen uit.

Ik zou u bezwaarlijk de indrukken kunnen beschrijven,

ven,
verlie
Zaalen
ingerie
een ha
mense
van z
past,
dat ik
besche
nen vo
het w
ben,
laatste
den S
dat m
lossing
Ma
ander.
oord
noodw
onde
plaatse
zodani
den,
ders n
en we
Vrouw
men.
geest
dezelv
om he
heeft a
I. I

inciën gezien; en bevin-
 van Befançon met dat van
 worden. Ieder Zieke of
 doch zonder Gordijnen,
 ere Zaal heeft aan beide
 t licht verspreiden; en
 t voor opgeslotene men-
 dwingelanden daar mede
 ers bevorderen aan eene
 der lucht. De meesten
 maar zij niet zeer hoog,
 zien zijn, zou het den
 aren te ontvlugten, ge-
 nit te voeren. Doch dit
 en bewijs, dat zelfs de
 n, en gevolgiijk het be-

ven, die achtervolgens mijne ziele beklemden, haat
 verheugden en bedroefden, terwijl ik de verscheidene
 Zaaln van dit Huis doorging. Een Gasthuis, hoe wel
 ingericht het ook moge zijn, is in mijne oogen altoos
 een hartgrievend schouwspel. Het komt mij voor eenen
 mensch, die ziek is, zo zoet voor, alleen te zijn,
 van zijne Vrouw, zijne Kinderen en Nabuuren opge-
 past, en van tijd tot tijd van hen getroost te worden,
 dat ik de Gasthuizen slegts als groote Begraafplaatsen
 beschouwe, waar in eene meenigte bijzondere perfoo-
 nen verzameld, en afgescheiden zijn van hetgeen hun
 het waardste is; of mischien wel niemand meer heb-
 ben, die hun lief is. O wat is de mensch in deezen
 laatste toestand! Een van den Boom gevallen, en van
 den Stroom voortgesleept Blad! een dood lighaam,
 dat met niets meer in verbinding staat, en zijner op-
 losning nabij is!

ijk gehouden, en geeven
 glijken reuk van zich,
 zaalen, beneden in het
 k en luchtig; de zinde-
 schen overal. Een tame-
 plaats, levert de noodige
 den Keuken. Ik was ver-
 nde Planten en Heesters
 ordt hij met de grootste
 en beplant; veele per-
 hun vermaak. Op de
 nigte Varkens opgevoed;
 t Varkensvleesch en het
 r door, de voornaamste

Maar vervolgens maakt dit denkbeeld plaats voor een
 ander. — Naardien de menschlijke Maatschappijen ver-
 ōordeeld zijn, om groote Steden te hebben; en het
 noodwendig voortbrengfel van die Steden armoede en
 ondeugd is, zo zijn zulke huizen wezenlijke schuil-
 plaatsen der weldaadigheid; want wat zou, zonder
 zodanige stichtingen, van de meeste menschen wor-
 den, die in dezelve een toevlugt vinden, die zij an-
 ders nergens aantreffen; van zo veele blinde, doove,
 en wegens haare meenigvuldige gebreken onbevallige
 Vrouwen? Zij zouden verlaaten zijn, en ras omko-
 men. •Zodanig was de overweeging; die in mijnen
 geest opkwam, toen ik in de Zaal tradt. Ik zag in
 dezelve afschuwelijke gestalten; en ik weet niet waar-
 om het afschuwelijke bij de Vrouwen iets schriklijkers
 heeft als bij de Mannen. Mischien is het de werking

trukken kunnen beschrij-
 ven,

I. DEEL.

Q

der

der herdenking van het Contrast: men is gewoon om bevalligheden, bekoorlijkheden in de Vrouwen te zoeken; zij schijnen voor het vermaak geschapen te zijn, en hier neemt afkeerigheid de plaats van het genoeg in; misschien ook hebben de zwakheden der Vrouwen in de daad iets walglijks; veelligt versterkt ook de gemelijke, knorrige aart van de meeste deezer Vrouwen dien on aangenaamen indruk.

Wat 'er ook van zij, ik zag in dat Gasthuis alles, wat de elende en ziekte te famen kunnen brengen; ik zag lijdende Vrouwen op een bed der smerte; andere, welkers bleek uitzicht, mager en puistig wezen haare verderflijke ontucht te kennen gaven; andere, die zuchtende het oogenblik te gemoet zagen, waar in de hemel haar van eenen last zoude' bevrijden, die tot haare ondere zou strekken; nog andere, die in haare armen, niet de vrucht van een wettig huwelijk, maar van eene verbodene liefde, hielden. Arme, onschuldige, onder eene ongeluksstar gebooren schepselen! Waarom moet de mensch reeds in eene zo tedere jongheid tot het ongeluk voorgeschiedt zijn! Laat ons ten minsten den hemel danken, dat 'er nog een Land is, waar de onëchte geboorte het geluk en Burgerrecht geene hinderpaalen in den weg stelt. Ik zag met vermaak; hoe deeze ongelukkige moeders haare kinderen liefkoosden, en de muggen, die hen plaagden, van hunne wangen verdreeven.

In de Zaal der kleine Weezen waren weinig kinderen: zij waren zeer welvaarende; zij waren bijna alle wel in 't vleesch, en hadden een gezond en wel vergenoegd gelaat. Een der Verzorgers, die ik aldaar aantraf, deelde koken onder hen uit, welke hij onder weg gekocht hadt. De Verzorgers der Gasthuizen

den-

denker
en zo
volglij
huis - VDe M
vermen
stichte
ten. I
dertig
spon. I
dat de
hij dee
hemel
als dat
nog me
vergoed
dat wij
en evenHet
lijk aan
een jon
vreugde
aan ha
hoe het
de. Z
het Th
zijt ver
in een C
Gasthui
mensche
ken. A
bekome
ren, k

st: men is gewoon om in de Vrouwen te zoe-
maak geschapen te zijn,
plaats van het geno-
de zwakheden der Vrou-
; veelligt versterkt ook
van de meeste deezer
indruk.

g in dat Gasthuis alles,
men kunnen brengen; ik
oed der smerte; andere,
en puistig wezen haare
n gaven; andere, die
gemoet zagen, waar in
t zoude' bevrijden, die
n; nog andere, die in
an een wettig huwelijk,
le, lielden. Arme, on-
ksstar gebooren schepse-
reeds in eene zo tedere
rgechikt zij! Laat ons
i, dat 'er nog een Land
het geluk en Burgerrecht
g stelt. Ik zag met ver-
moeders haare kinderen
die hen plaagden, van

zen waren weinig kinde-
nde; zij waren bijna alle
een gezond en wel ver-
verzorgers, die ik aldaar
r hen uit, welke hij on-
verzorgers der Gasthuizen
den-

denken dus ook, ver af zijnde, aan hunne Zieken,
en zoeken dan nog hun welzijn te bevorderen. Ge-
volglijk is 'er nog een Land, waar het hart eens Gast-
huis-Verzorgers niet van steen is.

De Negers en Negerinnen zijn hier met de Blanken
vermengd, en slaapen in dezelfde Zaalen. Dit gezicht
slichtte mij; een balsam scheen mijn bloed te verzag-
ten. Ik zag onder anderen eene Negerin van omtrent
dertig jaaren, die naast haar bed zat, en zeer vlijtig
spon. In haare oogen scheen de verwachting zichtbaar,
dat de Verzorger haar iets troostelijks zoude zeggen;
hij deedt het eindelijk, en zij scheen daar bij in den
hemel te zijn. Ik zou veel gelukkiger geweest zijn,
als dat woord van mij hadt afgehangen; ik zou haar
nog meer gezegd hebben. Arme Negers! hoe veele
vergoedingen zijn wij hen schuldig voor al het kwaad,
dat wij hen gedaan hebben, dat wij hen nog doen!
en evenwel beminnen zij ons.

Het geluk der Negerin was ondertusfchen niet ge-
lijk aan het genoegen, dat ik in het aangezicht van
een jong blind meisje zag uitblinken. Zij scheen van
vreugde te huppelen, toen zij den goeden Verzorger
aan haare zijde hoorde spreekken. Hij vraagde haar,
hoe het haar ging; en zij antwoordde hem vol vreug-
de. Zij dronk Thee aan een klein Tafeltje, waar op
het Theegoed netjes geplaatst was. — Thee! — Gij
zijt verwonderd, mijn Vriend, over deeze verkwisting
in een Gasthuis; doch de reden daar van is, dat in dit
Gasthuis menschlicyendheid heerscht, en men dus de
menschen niet op elkander pakt, om hen te verstik-
ken. Alle die geenen, welkers gedrag voldoende is,
bekomen Thee: zij die met hunnen arbeid iets bespaar-
en, kunnen het tot zodanige gebruiken aanwenden.

— Maar waarom Thee? waarom warm water? waarom niet liever een glas Wijn? — De Thee, mijn Vriend, is een onthaal, en wel een samengesteld onthaal; zij biedt verscheide genietingen aan, daarentegen is het genot van een glas Wijn van geen langen duur, en een welgegoed mensch bemint zodanige uitspanningen, welke lang duuren. Ik zag eene oude Vrouw, die bij haare Thee, Boter, Brood en Ham gebruikte, en nogthans zeide, dat zij zich niet wel bevondt.

Ik, die aan de schadelijke werkingen van warm water geloove, wenschte wel in plaats van de Thee iets anders ingevoerd te zien; doch zo iets is bezwaarlijk te vinden: ook is de magt der gewoonte zo groot! het afschaffen veroorzaakt zo veel kwellingen! het behouden is zo weinig kostbaar! Zo veel is zeker, dat een onthaal op Thee van allen het minst kost (1), voornaamlijk in een Land, waar de Boter en Suiker op verre na zo duur niet zijn, als in Europa. Dit moet de bestiering van dit Gasthuis overhaalen, om aan alle de Gevangenen Thee toe te staan, zo als de Artsen zulks voorgesteld hebben. De Thee, die men aldaar drinkt, is Thee hoe, welke de zenuwen minder aantast, dan de groene.

Ik bemerkte in dit Gasthuis, dat de Vrouwen 'er in veel grooter getal dan de Mannen waren; en onder

dee-

(1) Om deeze reden drinken zelfs de Daglooners in de Engelsche Dorpen liever Thee dan Bier. Om in een Dorp Bier te drinken, moet men het zelf maaken, en daar toe eene zekere hoeveelheid Mout koopen. Een Daglooner kan echter geen 6 Livres in eens afgeeven; hij verkiest daarom liever eenen Drank, dien hij in 't klein kan koopen, en welke hem slechts eenige Stuivers, of een Scheiding, kost.

VE
 deeze
 stalten
 nigvul
 beeld
 vertoo
 scheid
 ontfla
 zonde
 tot he
 Ik v
 als zij
 vinden
 armen
 zeer r
 Maar
 daar
 slegt g
 haare
 voor t
 eene s
 het bel
 als zij
 verkiez
 den,
 zetten.
 Dit
 voerd
 der ong
 De ma
 Regent
 in bem
 zaaken
 jaaren

n warm water? waar-
— De Thee, mijn
l een samengesteld ont-
ingen aan, daarentegen
van geen langen duur,
mint zodanige uitspan-
zag eene oude Vrouw,
ood en Ham gebruikte,
h niet wel bevondt.

werkingen van warm
in plaats van de Thee
; doch zo iets is be-
magt der gewoonte zo
akt zo veel kwellingen!
baar! Zo veel is zeker,
llen het minst kost (1),
waar de Boter en Suiker
, als in Europa. Dit
asthuis overhaalen, om
toe te staan, zo als de
en. De Thee, die men
welke de zenuwen min-

, dat de Vrouwen 'er in
lannen waren; en onder
dee-

ifs de Daglooners in de Engel-
Om in een Dorp Bier te drin-
en daar toe eene zekere hoe-
oner kan echter geen 6 Livres
om liever eenen Drank, dien
tke hem slegts eenige Stuivers,

deeze laatsten zag ik weinig van die afschuwelijke ge-
faltens, welke in onze Gasthuizen te Parys zo mee-
nigvuldig gevonden worden: gefaltens, welke het
beeld der misdaad, der armoede, der onbeschaamdheid
vertoonen. Deeze hadden een bescheiden gelaat. Ver-
scheide van hun verzochten den Verzorger om hun
ontslag, dat zij ook verkreegen. Ik zag met een bij-
zonder genoegen, dat zij in eerbiedige uitdrukkingen
tot hem spraken.

Ik vraagde den Verzorger, of dan nu deeze lieden,
als zij het Huis verlieten, hun onderhoud konden
vinden? Hij antwoordde mij: zij hebben het in hunne
armen, en kunnen, als zij uit het Huis gaan, op een
zeer nuttige wijze aan werk geholpen worden. —
Maar de Vrouwen? Haar toestand is niet zo gelukkig,
daar door wordt het getal der Meisjes van een
slegt gedrag geduurig grooter, en daar door zetten zij
haare onbehoorlijke levenswijze voort. Om dit kwaad
voor te komen, heeft men den voorslag gedaan, ergens
eene soort van arbeid voor de Meisjes in te voeren,
het beloop daar van te verzamelen, en haar het Geld,
als zij uit het Huis gaan, te geeven, of ook, zo zij
verkiezen mogten hier te blijven, en verders te arbei-
den, het op eene voor haar voordeelige wijze uit te
zetten.

Dit Ontwerp zal, zo ik geenzins twijfelè, uitge-
voerd worden; de Quakers zijn, als 't op het lot
der ongelukkigen aankomt, vindingrijk en standvastig.
De maaker van dit Ontwerp, mijn Vriend, was de
Regent, die mij in dit Huis bragt; ik zag dat hij daar
in bemind en geëerd was, en zich alleen met nuttige
zaaken bezig hieldt, en nogthans was hij slegts dertig
jaaren oud! Kan men zich dan nu nog verwonderen,

Q 3 dat

dat ik eene Gezindheid roeme, die zulke wonderen voortbrengt!

Ik zal haar nu nog met eenen trek schilderen. Bij het uitgaan dronken wij eene flesch appelwijn. Men vergelijkte nu dit sober onthaal met de kostbaare Gastmaalen van de Opzieners der Armen te London, die, om eene reparatie van 6 Livres te besluiten, zes Guinees in eene maaltijd verteeren. Gij zult bij de Quakers die schandelijke, aan de behoefte gepleegde, diefstallen, dat verraad aan de weldaadigheid niet vinden. Rijken en Armen zegent hen doch. Zegent hen gij Rijken, om dat hunne eerlijkheid de schattingen niet verhoogt; gij Armen, om dat hunne onbaatzuchtige menschlievendheid onophoudelijk voor u waakt.

De kosten van dit Huis bedragen voor iedere Zieke wekelijks omtrent drie Schellingen Pensylvanische Munt (ieder Scheeling is waardig 14 Sols, dat is 7 Stuivers Hollandsch): dat is 6 Pence daaglijks voor iedere Zieke. Nu weet gij, dat in het Gasthuis te Parys, dat op de getrouwste en spaarzaamste wijze bestierd wordt, iedere dag meer dan 17 Sols kost. En welk een onderscheid in de behandeling!

VEERTIENDE BRIEF.

Dolhuis.

Den eersten September 1788.

Ik heb nu dat Dolhuis gezien, dat de Heer *de Crevecoeur* met zo veel reden roemt, en de minzaamste Heer *Mazzei* slegts als eene niet bezienswaardige zeldzaamheid beschouwt. Dit Gebouw is schoon, sierlijk,

en

VE
 en we
 der Z
 groot
 verwo
 waaro
 die e
 Gebor
 maar
 vierde
 ginfel
 mens
 mijner
 croy.
 De
 nen
 Het g
 woon
 geen
 Woor
 terfte
 zieken
 bijna
 in een
 never
 kamer
 Plaats
 buiten
 eene
 zien
 chel
 Me
 gen
 ten C

die zulke wonderen

trek schilderen. Bij
sch appelwijn. Men
et de kostbaare Gast-
nen te London, die,
e besluiten, zes Gui-
Gij zult bij de Qua-
oefdigheid gepleegde,
veldaadigheid niet vin-
en doch. Zegent hen
rijkheid de schattingen
at hunne onbaatzuch-
delijk voor u waakt.
gen voor iedere Zieke
en Pensylvanische Munt
sols, dat is 7 Stuivers
daaglijks voor iedere
et Gasthuis te Parys,
zaamste wijze bestierd
7 Sols kost. En welk
ling!

E B R I E F.

en eersten September 1788.

n, dat de Heer *de Cra-*
pemt, en de minzaame
et bezienswaardige zeld-
pouw is schoon, sierlijk,
en

en wel onderhouden. Overal, zo wel in de Zaaln
der Zieken, als in de bijzondere Kamers, heerscht de
grootste zindelijkheid. In de Bibliotheek zag ik met
verwondering het borstbeeld van *Franklin*. Ik vraagde
waarom het daar was? Om dat, antwoordde men mij,
die eerwaardige Man één der eerste stichters van dit
Gebouw is geweest. Deeze Bibliotheek is niet groot,
maar uitgelezen: met vermaak zag ik daar in de
vierde Uitgave der Engelsche overzetting van de Be-
ginfelen der Natuurlijke Historie en Scheikunde (*Élé-
mens de l'Histoire Naturelle & de la Chymie*) van
mijnen jongen Meester en Vriend den Heer *Four-
croy*. —

De Zaal, op de eerste verdieping is voor de Man-
nen bestemd: in dezelve waren vijf of zes Zieken.
Het getal der Vrouwen, dat de tweede verdieping be-
woont, was niet veel grooter. Deeze Zieken hadden
geen elendig uitzicht, maar scheenen in hunne eigene
Wooningen te zijn. Ik ging naar beneden onder de
eerste Zaal, om die geenen te zien, die men *Maan-
zieken* noemt; zij waren omtrent vijftien in getal,
bijna even zo veel Mannen als Vrouwen. — Ieder is
in een klein kamertje opgesloten; waar in een Bed
nevens eene Tafel gevonden wordt: oock is in ieder
kamertje eene groote opening in de muur, aan eene
Plaats uitkomende, welke van ten traliwerk en een
buitenvenster voorzien is. De deur heeft insgelijks
eene opening, waar door men die ongelukkigen kan
zien: tuschen twee kamertjes is in de muur een kag-
chel gemetzeld, om hen in den Winter te verwarmen.

Mén zeide mij, dat hier onder alle de Krankzinni-
gen geen boosaartige gevonden werd; dat de mees-
ten *Godsdienstige Mijneraars*, of Vrouwen waren,

die uit Liefde het verstand verloren hadden; een ander was van verdriet krankzinnig geworden. Ik zag 'er een Gevangene. die, zo het mij toefcheen, in een diep gepeins gedompeld was; verders vielen mijne oogen op een jong en tamelijk schoon Meisje, dat een zagtzinnig wezen hadt, en mij de *Silvia van Sterne* indachtig maakte; zij sprak tot ons met eene aantrekende droefheid. De trouwloosheid van eenen Engelschen Officier, wiens naam zij nog steeds gaerne noemde, hadt haar in deezen droevigen toestand gebragt.

Deezo Krankzinnigen worden met de grootste zagtheid behandeld; men laat hen op de Plaats wandelen; zij worden altoos tweemaal 's weeks van twee Artsen bezocht. De Doctoor *Rush*, één van deeze Artsen, is op den inval gekomen, om op de Plaats, ter hunner beweeging, een Schongel te laten maaken.

Welk een onderscheid tuschen deeze menschlijke handelwijze en den verfoeijelijken leefregel, tot welken wij de Krankzinnigen in Frankrijk veroordeelen! Men sluit hen op, en niet zelden worden zij krankzinniger, dan zij te vooren waren.... De Turken daarentegen; zegt de menschievende Bernardijner Monnik van *St. Pierre*, houden hen bijzonder in waarde.... Zij beijveren zich grootliks om hen eeten voor te zetten. en liefkozen hen op alle mogelijke wijzen. Nimmer hoort men zeggen, dat zij iemand beleedigd hebben. Onze Krankzinnigen daarentegen zijn gevaarlijk, om dat zij elendig zijn. (*Etudes de la Nature, Tom. III. p. 314*).

Het zien dezer Ongelukkigen ontroerde mij nog meer, dan dat der Zieken. Het grootste ongeluk is, naar mijn gevoelen, de Gevangenis, en ik begrijp niet, hoe

hoe m
neezen
ziekte
gezicht
gezag
der a
Krank
wijze
eenige
deeze
De
groot
huis t
schaft.

(1)
waar in
op mall
de bov
noodig
kookt r
zijn no
staan z
lijker z
Voor h
Een erv
digers,
de Gasf
Dit
echter
worden
eenen A
Gasthuis
eenen D
van mij
voert:
(Middel

hoe men een ziek schepsel in de Gevangenis kan geneezen (1); want de opsluiting is eene verlengde ziekte. De lighaams-beweeving, de wandeling, het gezicht der Velden, het ruifchen van eene Beek, het gezang der Vogelen schijnen mij, nevens het gebruik der aardgewasfen, de beste middelen te zijn, om Krankzinnigen te geneezen. Het is waar, dat deeze wijze van geneezing twee of drie Oppassers bij eenen eenigen Zieken noodwendig maakt; want eindelijk deeze Zieke kan van zijne vlaagen overvallen worden.

De onmogelijkheid om deeze handelwijze bij een groot aantal te volgen, heeft die, welke in het Gasthuis te Philadelphia gebruikelijk is, den voorrang verschafte. Sloten en grendels zijn aldaar noodig, waar de

(1) Dit woord herinnert mij nog aan die ruime Gevangenisfen, waar in de arme Zieken, onder voorwendfel van hen te geneezen; op malkander gedrongen worden. „ Een Zieke uit het Volk, zegt de boven aangehaalde Wijsgeer, heeft slegs eene goede Vleeschfop noodig; zijne Familie zou dan van het Vleesch, waar uit zij gekookt moet worden, gebruik kunnen maaken . . . De Gasthuizen zijn nog veele andere ongemakken onderhevig. In dezelve ontstaan ziekten van eene bijzondere foort, welke dikwijls gevaarlijker zijn dan diegeenen, welke de Zieken daar in brengen. . . Voor het zedelijke hebben zij bovendien de nadeeligste gevolgen. Een ervaren Persoon heeft mij verzekerd, dat de meeste misdadigers, die hun leven aan de Galg of op de Galoijen eindigen, uit de Gasthuizen kwamen”. (*Etudes de la Nature, Tom. III. p. 313.*)

Dit Systeem van behandeling ten opzichte der arme Zieken is echter niet zonder zwaarigheden, welke verdienen overwogen te worden. Zie hier over het geloerd en scherpsinnig Werk van eenen Arts, die met de Theorie en Praktijk zijner kunst in de Gasthuizen de inzichten van eenen Wijsgeer, en de geestdrift van eenen Democraat voor de Vrijheid verbindt; ik bedoel het Werk van mijnen waardigen Vriend, den Doctor Chambon, dat tot Tijtel voert: *Moyens de rendre les hôpitaux plus utiles à la nation.* (Middelen om de Gasthuizen nuttiger voor de Natië te maaken.)

de menschen schaars zijn. Maar waarom heeft men de kamertjes van deeze ongelukkigen onder de eerste verdieping gemaakt? De ongezonde vochtigheid doordringt dezelve. De zo menschlievende, zo verlichte Doctor *Rush* heeft mij gezegd, dat hij alles beproefd hadt, om hier in eene verandering te maaken, doch dat hij zijn oogmerk niet hadt kunnen bereiken; dat dit Huis in eenen tijd gebouwd was, toen men niet dacht, dat men, om Krankzinnigen te huisvesten, zo veel moeite behoefde te neemen. Hij zeide mij verders, dat daar uit nog een ander ongemak ontstondt; naamlijk dat de Krankzinnigen, welke zich onder de Zaal der Zieken bevonden, deeze laatste dikwijls midden in den nacht uit den slaap wekten, en daardoor hunne herstelling vertraagden. Geen van de Krankzinnigen was, zo ik bemerkte, naakt noch onbetamelijk gekleed. Zo behoudt dan dit Volk ook midden in zijne dolheid zijn oorspronkelijk karakter van eerbaarheid en welvoeglijkheid (1). Veelen van deeze Zieken worden nogthans weder genezen.

Ik konde deeze Plaats niet verlaten, zonder van eene bittere overdenking gepijnigd te worden.... Het uitblinkendst vernuft kan op die wijze zijn leven eindigen! Ware *Swift* niet rijk geweest, zou hij zijne laatste dagen in een Dolhuis treurig doorgebracht hebben (2). O gij, die over Gasthuizen het opzicht voert,

(1) Men vindt voorbeelden van het tegendeel, doch zeer zelden.

(2) *Swift* was nog dijs te ongelukkiger, dat hij zijne krankzinnigheid voelde. Veelligt heeft de volgende aandoenlijke Anecdote hier de rechte plaats. Wanneer hij reeds in dien ongelukkigen toestand was, gingen eenige van zijne Vrienden op een dag met hem wandelen. Toen zij in een Bosch kwamen bleef de Zieke eens-

v
voert
ke z
mens
—
v
De
veelij
Bevo
de z
de g
zo e
Boek
De si
naam
gezie
deeze
trouv
te zij
waar
mask
Gast
schijn
Patri
spraa

eenski
de, d
verde
blik.
van b

eens-

er waarom heeft men
 kigen onder de eerste
 de vóchtigheid door-
 levende, zo verlichte
 dat hij alles beproefd
 ring te maaken, doch
 kunnen bereiken; dat
 was, toen men niet
 igen te huisvesten, zo
 n. Hij zeide mij ver-
 er ongemak ontstond;
 , welke zich onder de
 deeze laatste dikwijls
 laap wekten, en daar-
 agden. Geen van de
 merkte, naakt noch on-
 udt dan dit Volk ook
 oorspronkelijk karakter
 kheid (1). Veel van
 s weder genezen.
 verlaaten, zonder van
 pijnigd te worden....
 op die wijze zijn leven
 geweest, zou hij zijne
 reurig doorgebracht heb-
 Gasthuizen het opzicht
 voert,
 n het tegendeel, doch zeer
 klukker, dat hij zijne krank-
 e volgende aandoenlijke Anec-
 hij reeds in dien ongelukkigen
 jne Vrienden op een dag met
 losch kwamen bleef de Zieke
 eens

voert, bekleedt derhalven uw Ampt met alle mogelijk-
 ke zagmoedigheid; veelligt is het een weldoener der
 menschheid, die aan uwe zorg is toevertrouwd!

 V I J F T I E N D E B R I E F .

Over Benjamin Franklin.

Den Hemel zij dank! nog leeft de groote Man, de
 veeljarige Leerár der Amerikanen, de glorieijke
 Bevorderaar hunner onafhankelijkheid! De dood dreig-
 de zijn leven. Onze bekommelingen zijn verdweenen;
 de gezondheid is hem weder geschonken. Ik heb hem
 zo even gezien, hem gesproken, midden onder zijne
 Boeken, die hij nog steeds zijne beste Vrienden noemt.
 De smerten der pijnlijke ongesteldheid, die hem kwelt,
 naamlijk de steen, veranderen de helderheid van zijn
 gezicht, noch de stille rust in zijne gesprekken niet:
 deeze scheenen onze Franschen, welke zijnen ver-
 trouwden ommevang genoten, altoos zo aangenaam
 te zijn! Hoe zouden zij hen hier niet voorkomen,
 waar zijne oude Diplomatische Rol hem niet meer het
 masker van die lastige omzichtigheid oplegt, dat zijne
 Gasten somtijds eenen afschrik inboezemde. *Franklin*
 schijnt hier, in 't midden zijner Familie, één van die
 Patriarchen te zijn, die hij geschilderd, en welkers
 spraak hij met zo veel bevalligheid nagevolgd heeft.

Hij

eensklaps bij eenen eikenboom sijn staan, die in de kroon verdor-
 de, doch onderaan volkomen gezond was. Men verzocht hem
 vertree te gaan; doch hij beslootwde den boom nog een oogen-
 blik, en zeide toen op eenen klaaglijken toon: *hij sterft als ik,*
van boven. V.

Hij schijnt een van die oude Wijsgeeren te zijn, die uit de verhevene Sphcer, waar in zijn geest hem verheft, van tijd tot tijd nederdaalt, om gemeene sterfelingen te onderrichten, en zich daar bij zeer toegeeflijk naar hunne zwakheden voegt.

Ik heb in Amerika eene meenigte verlichte Staatskundigen, en deugdzaame Mannen gevonden; maar ik heb 'er geenen gezien, die het karakter van eenen waaren Wijsgeer in eenen zo hoogen graad scheen te hebben, als *Franklin*. Gij kent dit karakter, mijn Vriend: liefde voor het menschlijk geslacht, die van alle de oogenblikken des levens eene behoefte wordt, eenen onvermoeiden ijver om het dienst te doen, uitgebreide kundigheden, eenvoudigheid in de manieren, en zuiverheid in de zeden; deeze afbeelding zou hem nog niet bepaald genoeg van andere Patriottische Staatsmannen onderscheiden, zo ik niet nog eenen hem bijzonder kenmerkenden trek hier bijvoegde; naamlijk, dat *Franklin*, in 't midden van het wijduitgestrekte Schouwtooneel, waar op hij eene zo schitterende Rol speelde, zijne oogen onophoudelijk op een nog grooter, op den Hemel, op een toekomend leven, gevestigd hieldt; het eenig gezichtpunt, dat den mensch op Aarde kan sterken, schadeloos houden, grooter maaken, en tot eenen waaren Wijsgeer vormen. Zijn gantsche leven was niets als studie, niets als eene onophoudelijke oefening der Wijsbegeerte. Ik zal u naar de trekken, welke ik hier verzameld heb, eene schets daar van geeven. Nademaal zijne Geschiedenis zeer verminkt is geworden, kan deeze schets dienen, om eenige in Europa verbreide leugenachtige Anecdoten te wederleggen.

Franklin, in 't Jaar 1706 te Boston geboren, was
het

VE
het vij
wer w
Zijn V
maar c
afkeer
hem z
eenen
Boston
jamin
huizen
reeds
wat hi
Hij
hij me
Zij ver
Broede
als een
over h
Benja
en zijn
Ben
Tryon
Van d
tuigd
vleesc
af, als
Zee v
vische
Vische
met h
Pythag
Boekd
ken te

jsgeeren te zijn, die
zijn geest hem ver-
t, om gemeene ster-
ch daar bij zeer toe-
oegt.

ingte verlichte Staat-
nen gevonden; maar
et karakter van eenen
ogen graad scheen te
t dit karakter, mijn
lijk geflacht, die van
eene behoefte wordt,
t dienst te doen, uit-
gheid in de manieren,
e afbeelding zou hem
andere Patriotische
o ik niet nog eenen
trek hier bijvoegde;
dden van het wijduit-
p hij eene zo schitte-
onöphoudelijk op een
op een toekomend le-
gezichtpunt, dat den
schadeloos houden,
waaren Wijsgeer vor-
niets als studie, niets
der Wijsbegeerte. Ik
hier verzameld heb,
ademaal zijne Gefchie-
en, kan deeze fehets
verbreide leugenächtige

Boston geboren, was
het

het vijftiende kind van eenen Man, die eerst een Ver-
wer was, en naderhand eene Zeepziederij oprichtte.
Zijn Vader wilde hem tot deeze Fabriek opbrengen;
maar de jonge *Franklin* hadt daarvan den grootften
afkeer, en trok het Matroozen-leven voor. Nu deedt
hem zijn Vader, die dit niet wilde, in de Leere bij
eenen anderen van zijne Zoonen, die Boekdrukker te
Boston was, en eene Courant uitgaf. De jonge *Ben-
jamin* bragt dezelve, als hij die gedrukt hadt, aan de
huizen der Intekenaaren. Drie trekken konden toen
reeds zijn karakter schilderen, en doen voorzeggen,
wat hij eens zou worden.

Hij beproefde zijn vernuft in korte Opstellen, die
hij met een onkenbaar schrift zijnen Broeder toezondt.
Zij verwierven eene algemeene goedkeuring; en deeze
Broeder, die hem niet als een Bloedverwant, maar
als een Heer behandelde, werd weldra ijverzuchtig
over hem, en verwekte hem zo veele onlusten, dat
Benjamin Franklin genoodzaakt was hem te verlaten,
en zijn geluk in New-York te gaan zoeken.

Benjamin hadt eene Verhandeling van den Doctor
Tryon over de Pythagorische Levenswijze gelezen.
Van de daar in voorgedragene gronden ten vollen over-
tuigd, onthieldt hij zich eenen geruimen tijd van
vleesch, en ging ook niet eerder van die gewoonte
af, als op het zien van eene Kabbeljauw, die hij in
Zee ving, en in welkers maag hij verscheide kleine
visfchen vondt. Daar uit besloot hij, dat, vermits de
Visfchen malkander aten, ook de menschen zich wel
met het vleesch van Dieren mogten voeden. Deeze
Pythagorische leefregel bespaarde het Geld van den
Boekdrukkers Leerling; dit Geld diende hem om Boe-
ken te koopen; want het leezen was zijne eerste en

Le-

bestendige neiging gedurende zijn geheele leven.

Het *Puritanismus* toonde toen zijne verdrietige strengheid in *Masfuchetti*; zo het schijnt wist de jonge *Franklin* de grilligheden van hetzelfde reeds vroegtijdig op de rechte waarde te stellen. Naardien zijn Vader gewoon was, vóór de Maaltijden lange Gebeden te doen, en over alle schotelen den zegen uit te spreken, zo wilde hij hem door den volgenden geestigen inval daar van afbrengen. Als zijn Vader eens in 't begin van den Winter met het inzouten van Vleesch bezig was, zeide hij tot hem: Vader, gij moest den zegen over dit vat met Vleesch eens voor altoos uitspreken; *gij zoudt daar mede veel tijd bespaaren.*

Benjamin schilderde zich in deezen laatsten trek, welks grondstelling de *Basis* zijner Staatkunde was.

Hij verliet zijn Vaderlijk huis bijna zonder Geld, zonder aanbeveeling, en hadt geen steun als zich zelven, daar benevens bezat hij eene edele trotsheid, en voelde zijne onafhankelijkheid. Aldus ondervondt hij meenige ongelukkige omstandigheden, welke hem beproefden, zonder hem moedeloos te maaken. Van niemand gekend, zwoef hij, met omtrent zes Gulden in zijne zak, in de straten van Philadelphia rond, at begeerig van een brood, hadt twee andere onder den arm, en leschte zijnen dorst met het water van de *Delaware*. Wie zou toen in dien ongelukkigen handwerksman wel één der toekomstige Wetgeevers van Amerika, het sieraad der nieuwe Waereld, één der Hoofden van de hedendaagfche Wijsbegeerte, en eenen met roem gekroonden Gezant in het rijkste, magtigste en verlichtste Land der Waereld gekend hebben? Wie zou toen hebben kunnen gelooven, dat Frankrijk, dat

dat E
hoofd
richten
van J
zijn v
honger
dit ge
of zijn
laatste
noot,
eerste
Rousfe
kleed
kleede
Decze
troost
lijken
zaakt z
waard
blijven
Phil
gelukk
drogen

(1) I
reden op
lij, dat
per was
geschikte
ge neem

Ik be
ebsfauca
zucht op
of het L
en Peng

zijn geheele leven.
 toen zijne verdrietige
 het schijnt wist de
 van hetzelfde reeds
 te stellen. Naardien
 de Maaltijden lange Ge-
 hotelen den zegen uit
 door den volgenden
 en. Als zijn Vader
 met het inzouten van
 tot hem ! Vader , gij
 met Vleesch eens voor
 maar mede veel tijd be-

deezen laatsten trek ,
 ner Staatkunde was.
 is bijna zonder Geld ,
 een steun als zich zel-
 eene edele trotsheid,
 d. Aldus ondervondt
 digheden , welke hem
 eloos te maaken. Van
 met omtrent zes Gulden
 n Philadelphia rond , at
 twee andere onder den
 met het water van de
 en ongelukkigen hand-
 nende Wetgeevers van
 uwe Waereld , één der
 Wijsbegeerte , en eenen
 n het rijkste , magtigste
 l gekend hebben ? Wie
 ooven , dat Frankrijk ,
 dat

dat Europa deezen Man , die niets hadt waar hij zijn
 hoofd konde nederleggen , eens Eerezuilen zou op-
 richten ? Deeze omstandigheid doet mij denken aan die
 van *J. J. Rousseau* , die eens slegts zes *Liards* in
 zijn vermogen hadt , en , daar hem vermoedheid en
 honger even sterk kwelden , in twijfel stondt , of hij
 dit geringe Geld voor zijne nachtrust wilde besteeden ,
 of zijnen honger daar mede zou stillen. Hij deedt het
 laatste , zocht rust onder den blooten hemel , en ge-
 noot , van de natuur en menschen verlaaten , nog de
 eerste , en verachtte de laatsten. De *Lyonner* , die
Rousseau smaadelijk bejegende , om dat hij slegt ge-
 kleed was , is onbekend gestorven , en den slegt ge-
 kleeden Man worden hedendaags altaaren opgericht.
 Deeze voorbeelden kunnen Mannen van vernuft tot
 troost verstrekken , welken het lot tot eenen voortge-
 lijken toestand gebragt heeft , en daar door genood-
 zaakt zijn tegen de behoefstns te kampen. De weder-
 waardigheid vormt hen ; wanneer zij slegts standvastig
 blijven , hebben zij dezelfde belooning te wachten.

Philadelphia was intusfchen niet het einde der on-
 gelukken van *Benjamin Franklin* ; hij werdt daar be-
 drogen , misleid van den Gouverneur *Keith* (1) , die
 on-

(1) Bij gelegenheid dat de Heer *la Rochefoucauld* , in zijne Lof-
 reden op *Franklin* , van zijne Reize naar Pensylvanie spreekt , zegt
 hij , dat die Provincie , welkers Wetgeever , schoon hij een *Dwee-
 per* was , de vrijheid bemind hadt , zich ten dien opzichte in eenen
 gefchikteren toestand bevondt , om de weldaad der verlichting aan
 te neemen.

Ik begrijp niet , hoe de bijnaam van *Dweeper* den Heer *la Ro-
 chefoucauld* opvallen is , om *Penn* af te maalen. — De *Dwee-
 per* onderscheidt zich door twee trekken , de onverdraagzaamheid
 of het *Despotismus* der gevoelens ; en den geest der vervolging ;
 en *Penn* liet alle Godsdienssen toe , en vervolgde geene.

onder schoone beloften, ten aanzien van zijne toekomstige verzorging, beloften welke hij nimmer is nagekomen, het zo ver wijst te brengen, dat onze Philosoph zich naar London inschepte, en aldaar zonder middelen, en zonder aanbeveeling, aankwam. Gelukkiger wijze was hij echter altoos zich zelven genoeg; zijn talent voor de Drukpers, waar in hem niemand overtrof, bragt hem schiekelijk aan 't werk. Door zijne spaarzaamheid, de regelmatigheid van zijn gedrag, en door zijne leerzaame gesprekken, verwierf hij zich de achting en den eerbied zijner medegezellen, en zijne goede naam in dat opzicht was nog vijftig jaaren daar na in de Boekdrukkerijen van London niet verdweenen.

Eene Bediening, welke de Heer *Denham* hem in zijn Vaderland beloofde, bragt hem in 't jaar 1726 daar weder te rug. Hier liet het noodlot hem eene nieuwe beproeving ondergaan; zijn beschermmer stierf, en *Benjamin Franklin* was nogmaals genoodzaakt zijne toevlugt tot de letterkasten te neemen. Zijne ondervinding en eenige ondersteuning stelden hem in staat, om zelf eene Boekdrukkerij aan te leggen, en eene Courant uit te geeven. Met dit tijdpoint begint zijn geluk, dat hem nimmer in zijn leven meer verliet. Hij nam ten huwelijk *Miss Read*, die hij reeds lang bemind hadt, en die zijne geheele achting verdiende. Zij nam deel aan zijne huislijke en weldaandige denkbeelden, en was het voorbeeld der deugdzaame Vrouwen en goede Burgersfen.

In het bezit van een onafhankelijk geluk, kon nu *Franklin* zijne denkbeelden ten opzichte van het algemeene welzijn den ruimen teugel vieren. Zijne Courant verschafte hem een geregeld en bestendig middel

om zijn
alle zijn
sterk ge
veel he
tende z
de te h
Ik be
hem ge

(1) Zij
aantonds
ladelphi
waar aan
zich aldaa
ve na eer
branden.
welken d
lunner na
Ik vind
dier Meis
voerd, en
jaaren oud
Franklin
getal van
bodont zich
der Kont
Ik vind
gerlaaven.
Franklin w
ter affchaff
Ook vin
Trinobantia
algemeen a
gelukkig te
„ Geloo
niet de ver
maar de w
der zeden.
Dit Stuk
I. DEE

ien van zijne toeko-
e hij nimmer is na-
ngen, dat onze Phi-
epte, en aldaar zon-
veveling, aankwam-
e altoos zich zelven
kpers, waar in hem
chielijk aan 't werk.
gelmaatigheid van zijn
gesprekken, verwierf
ied zijner medegezel-
opzicht was nog vijf-
kkerijen van London

meer *Denham* hem in
hem in 't jaar 1726
met noodlot hem eene
zijn beschermmer stierf,
maals genoodzaakt zij-
ne neemen. Zijne on-
ning stelden hem in
erij aan te leggen, en
met dit tijdpunt begint
in zijn leven meer ver-
fs *Read*, die hij reeds
e geheele achting ver-
e huislijke en weldaa-
voorbeeld der deugd-
geresfen.

anglijik geluk, kon nu
n opzichte van het al-
gel vieren. Zijne Cou-
veld en bestendig middel
om

om zijne Medeburgers te onderrichten. Hij wendde
alle zijne zorg daar toe aan; ook werd zij overal
sterk gezocht; en men kan verzekeren, dat zij zeer
veel heeft toegebracht, om in Pensylvanie die uitmun-
tende zeden, welke nog thans aldaar heerfchen, staan-
de te houden.

Ik bezit één van die Couranten, die ten deele van
hem geschreeven, en op zijne Persen gedrukt is (1).
Zij

(1) Zij is van den 13 Januarij 1763. — Ik vinde daar in
aanfonds eene lange Lijst van Brieven, die in het Posthuis te Phi-
ladelphia zijn blijven liggen. Dit is een voortreffelijk gebruik,
waar aan men in Frankrijk nog niet gedacht heeft. Men vergenoegt
zich aldaar met de Brieven in het Posthuis te bewaaren, en dezel-
ve na eenen zekeren tijd, en met eenige formaliteiten, te ver-
branden. Niemand is nog op den Inval gekomen om hun, aan
welken die Brieven geadresseerd zijn, door de bekendmaking
lunner naamen in de Couranten, daarvan te onderrichten.

Ik vinde verders daar in een Bericht ter wedervinding van één
dier Meisjes, welke wegens misdaad naar de Coloniën was ge-
voerd, en zich op de vlugt hadt begeeven. Zij was slegs twintig
jaaren oud. — Dit herinnert mij de zeer zinrijke berisping, welke
Franklin tegen eenen Engelschen Minister uitte, die een zeker
getal van die misdaadlgers naar Amerika gezonden hadt. *Franklin*
bodt zich aan hem daar voor eenige Ratsfangen, ter bevolking
der Koninglijke Tuinen, te zenden.

Ik vinde daar in ook diergelijke Advertisfementen wegens Né-
gerfnaaven, die weggelopen zijn, of verkocht zullen worden. —
Franklin was toen nog geen President van eene Maatschappij, die
ter afschaffing van den Slaavenhandel gesticht is.

Ook vinde ik een voortreffelijk Stuk, onder den Tijtel van *the*
Trinobantian, waar in het Volk tot Vreede vermaand, en het toen
algemeen aangenomen Systema bestreeden wordt. dat men, om
gelukkig te zijn, de Franschen geheel moest verdelgen.

„Geloof mij, mijne Landgenooten, zeide hen *Franklin*, 't is
niet de vergrooting der Fransche Magt die wij te vreezen hebben;
maar de wederinstorting in onze misdrijven en ongebondenheid
der zeden.”

Dit Stuk draagt zekerlijk het kenmerk van *Benjamin Franklin*.

Zij is een kostbaar overblijffel, een gedenkteken, dat ik aan eene geheiligde Plaats tot leering der menschen wenschte te stellen, ten einde hen te beschaamen over het vooroordeel, waar door zij het nuttig en gewichtig beroep van eenen *Courant-* of *Nieuwſchrijver* verachten. De Nieuwſchrijvers zijn bij een vrij Volk zijne beste Vrienden, zijne eerste Leeräars; en wanneer zich bij hen het talent met het Patriotismus, met de Wijsbegeerte verbindt, wanneer zij zich van dit kanaal bedienen, om onophoudelijk waarheden te verbreiden, vooroordeelen, haatelijke neigingen te verſtrooijen, om uit het menschlijk geſlacht ſlegts eene Familie te maaken, dan zijn deeze Wijsgeerige Nieuwſchrijvers Zielzorgers, Miſionariſen, Engelen, van den Hemel tot het geluk der menschen afgezonden.

Te vergeefs zou men mij tegenwerpen, om dat Beroep belachelijk te maaken, het misbruik dat eerlooze lieden daar van maaken, om de ondeugd, het Despotismus, de dwaalingen te verdedigen. Moet dan de welspreekendheid, moet dan de kunst, om zijne gedachten door woorden uit te drukken, verbannen worden, vermits Schelmen en Deugnieten haare geheimen bezitten?

Maar een Werk dat nog meer toebragt, om de oefening der maatigheid, ſpaarzaamheid en goede zeden in Amerika te verbreiden, is de *Almanach van den armen Richard*, of *de goede man Richard*: gij kent dat Werk; het was in Frankrijk zeer beroemd; maar nog meer in Amerika. *Franklin* heeft dien Almanach twintig jaaren lang voortgezet, en jaarlijks meer dan tien duizend Exemplaren daar van verkocht. In dit Werk zijn de gewigtigste waarheden in eene eenvoudige en algemeen verſtaanbare taal voorgedragen.

VER
In 't
baare
gemeen
bekleed
In 't
ring he
Amerik
dat zeer
Inwoon
om zijn
Van
voor de
uitvoer
Men
zelfchap
noodwer
gebouwe
teenema
terwijl d
ſtaat, en
pen ten
Men
Maatscha
bibliotheek
te danke
In de
breid ka
dezelve
teer ijve
Staatkun
hem gef
nene Le

en gedenkteken, dat
leering der menschen
n te beschaamen over
het nuttig en gewichtig
Nieuwschrijver veräch-
bij een vrij Volk zijne
leermeesters; en wanneer
Patriotismus, met de
zij zich van dit ka-
rijk waarheden te ver-
lijke neigingen te ver-
ijk geslacht slegts eene
de Wijsgeerige Nieuws-
risten, Engelen, van
menschen afgezonden.
enwerpen, om dat Be-
misbruik dat eerlooze
ondeugd, het Despo-
edigen. Moet dan de
kunst, om zijne ge-
pakken, verbannen wor-
gnieten haare geheimen

er toebragt, om de oe-
namheid en goede zeden
de *Almanach van den*
man Richard: gij kent
lijjk zeer beroemd; maar
lin heeft dien Almanach
, en jaarlijks meer dan
ar van verkocht. In dit
arheden in eene eenvou-
re taal voorgedragen.

In 't jaar 1736 begon *Benjamin Franklin* eene open-
baare Rol te speelen. Hij werdt tot Secretaris der al-
gemeene Vergadering van Pensylvanie benoemd, en
bekleedde dien Post verscheide jaaren achtereen.

In 't jaar 1737 werdt hem van de Engelfche Regee-
ring het algemeen bewind over de Posten in Noord-
Amerika aanvertrouwd. Hij maakte daarvan een ampt,
dat zeer voordeelig voor den Staat, en nuttig voor de
Inwooners was. Hem zelven diende het inzonderheid,
om zijne nuttige Couranten overal te verspreiden.

Van toen af verliep geen Jaar, waar in hij niet enige
voor de Coloniën nuttige ontwerpen voorloeg, en ter
uitvoer liet brengen.

Men is aan hem verschuldigd de oprichting der ge-
zelschappen tegen brand; die gezelschappen welke zo
noodwendig zijn in Landen, waar de huizen van hout
gebouwd zijn, en waar de bewooners door brand
t'eeneemaal in den grond geholpen kunnen worden;
terwijl daarentegen in Landen, waar zelden brand ont-
staat, en het gevaar niet groot is, zulke gezelschap-
pen ten uitersten nadeelig zijn.

Men heeft hem ook de oprichting der Philosophische
Maatschappij te Philadelphia, den aanleg van de Bi-
bliothek, de Univerfiteit, het Gasthuis, enz. aldaar
te danken.

In de overtuiging, dat kennis niet anders ver-
breid kan worden, dan wanneer men Mannen, die
dezelve bezitten, samenbrengt, was *Franklin* steeds
meer ijverig, om overal de oprichting van geleerde en
Staatkundige Clubs te bevorderen. In één der van
hem gefichte Clubs werden elk der nieuw aangeno-
mene Leden de volgende vraagen gedaan:

R 2

Be-

Bemint gij alle menschen, van wat staat of Godsdienst zij ook zijn?

Geloofst gij, dat men eenen mensche, wegens gevoelens, die slegts in eene beschouwing bestaan, of wegens den Godsdienst, dien hij belijdt, vervolgen, of verachten moge?

Bemint gij de waarheid om haar zelfs wille? Zult gij alle uwe krachten inspannen, om haar te kennen, en anderen kenbaar te maaken?

Men zal den Geest dezes Clubs ook nog in de vraagen ontdekken, die gedurende de zittingen gedaan werden.

Kent gij eenig Burger, die onlangs Bewijzen van zijne nijverheid gegeven heeft? — Weet gij iets, waar door het Gezelschap thans zijnen Broederen en het gantsche menschlijk geslacht nuttig zou kunnen worden? — Is ook een Vreemdeling in de Stad gekomen? — Zou het Gezelschap hem eenigzins nuttig kunnen zijn? — Weet gij iemand, die als aanvanger aanmoediging en ondersteuning noodig heeft? — Hebt gij in de nieuwe Acten der Wetgeving ook eenige gebreken bemerkt, welke verbeterd kunnen worden? — Hoe en op wat wijze zou het Gezelschap u nuttig kunnen zijn?

De zorgvuldigheid, die hij tot deeze geleerde of menschlievende stichtingen aanwendde, hinderden hem noch in de openbaare Amptsbezigheden, die hij tien Jaaren lang, als Representant der Stad Philadelphia, in de algemeene Vergadering te bezorgen hadt, noch in zijne Natuurkundige navorschingen en Proeven.

Zijne Werken in dit laatste vak zijn bekend genoeg; ik zal nu derhalven niets daar van zeggen. Ik zal mij dus

▼ E

dus f
merkt
vlijt o
schoon
strecte
toebra
der k
Electr
steene
handel
Schoon
koper
heeft
deren

Zijn
daar i
zelve
drag i
worde

In d
gelsche

(1)
molens
opzichte
aldaar g
der het
standighe
Zijn
twijfel o
de heliz
zen in d
rikaanfet
daarvan

dus

— dus slegts tot eenen trek, die tot hier toe weinig be-
merkt is, bepaalen: naamlijk dat *Franklin* zijnen
vlijt eeniglijk tot zodanige weldaaden besteedde, die,
schoon zij haaren Werker tot geen grooten luister ver-
strekten, nogthans alle de Burgers groote voordeelen
toebragten. Deeze Volksneiging, welke zijn bijzon-
der karakter uitmaakte, heeft men de vinding der
Electrische Afleiders, en zijne Oeconomische Schoor-
steenen te danken; voorts zijne zo Wijsgeerige Ver-
handelingen over het middel, om het rooken der
Schoorsteenen te verhoeden, over de voordeelen der
koperen Daken, zo veele Papiermolens, die hij zelf
heeft aangelegd, of die, door zijn toedoen, van an-
deren in Pensylvanic aangelegd werden, enz. (1).

Zijne Politieke Loopbaan, en de wijze hoe hij zich
daar in gedroeg, zijn u insgelijks bekend; ik gaa de-
zelve daarom met stilzwijgen voorbij; maar zijn ge-
drag in den Oorlog van 1756 verdient hier gemeld te
worden.

In deezen tijd genoot *Benjamin Franklin* in de En-
gelsche Coloniën eene groote achting. Hij werdt in
't jaar

(1) Doctör *Franklin* zeide mij, dat hij omtrent egttien Papier-
molens hadt aangelegd; en deeze beschouwing bragt bij mij, ten
opzichte van 't geen in her Werk der Vereenigde Staaten, over het
aldaar gemaakt wordende Papier, gezegd is, met eenige drift ou-
der het oog. Hij scheen verwonderd te zijn, dat wij deeze om-
standigheid niet wisten.

Zijn Klein-Zoon, de Heer *Temple Franklin*, maakt zonder
twijfel eene Verzameling van alle de nuttige Brieven, die hij over
de heilzaame en schadelijke werkingen der verscheide handelwij-
zen in de Kunsten heeft in 't licht gegeven. Zij zijn in de Ame-
rikaansche en Engelsche Tijdschriften verspreid; en de Verzameling
daarvan zal van groote waarde zijn.

't jaar 1754 tot één der Leden van het beroemd Congres, dat te Albany gehouden werdt, benoemd; het oogmerk van dit Congres was alle noodige maatregelen te neemen, om den inval der Franschen voor te komen. Bij die gelegenheid vertoonde hij een voortreffelijk *Plan van verëeniging en verdediging*, dat van het Congres met goedkeuring aangenomen, en te London van de Burean der Coloniën, onder het voorwendzel dat het te Democratisch was, verworpen werdt. Zo men dit Plan gevolgd hadt, zouden de Coloniën waarschijnlijk niet bloot gesteld zijn geworden aan de verwoestingen van den schriklijken Oorlog, die kort daar na uitbrak. Gedurende deezen Oorlog werdt *Benjamin Franklin* tot verscheide gewigtige Gezantschappen gebruikt: weldra zag men hem gelast om de Noordwestelijke Grenzen van Pensylvanie te dekken, Vestingen te bouwen, Troepen aan te werven, enz. Bij zijne terugkomst naar Philadelphia hadt hij het bevel over een Regiment Militie, en streeft tegen den Gouverneur, om hem te noodzaaken zijne toetstemming tot een Bill tegen de Familie van *Penn* te geeven, die een derde van Pensylvanie in eigendom bezat, en geene belastingen wilde betaalen. Hij ging hier op als Gedeputeerde naar London, en verwierf bij den geheimen Raad de Zegepraal over deeze magtige Familie.

De kunst, welke *Benjamin Franklin* bij deeze Onderhandelingen liet blijken, en het gelukkig gevolg, dat dezelve bekroonde, waren slegts een Voorlooper van een nog gewigtiger geluk, dat hij naderhand in den Oorlog om de onafhankelijkheid, als Gezant in Frankrijk, hadt:

Bij zijne terugkomst in zijn Vaderland heeft hij alle de

VE
de ee
sten,
dig w
maake
Loop
af te z
lic in
zelfde
jaaren
kennis
Drukk
van B
klom,
zijne g
richt
deeze
neemin
lijk een
alle C
over d
voor a
lichten
anderer
Midd
die gro
zijne P
Philoso
deelen
van het
zijn Ze

an het beroemd **CON-**
 erdt, benoemd; het
 de noodige maatregel
 r Frankchen voor te
 oonde hij een voor-
 n verdediging, dat
 g aangenomen, en te
 iën, onder het voor-
 ch was, verworpen
 gd hadt, zouden de
 t gesteld zijn gewor-
 den schriklijken Oor-
 Geduurende deezen
 n tot verscheide ge-
 e weldra zag men hem
 enzen van Pensylvanie
 ren, Troepen aan te
 mst naar Philadelphia
 ent Militie, en streedt
 a te noodzaaken zijne
 de Familie van *Penn*
 nsylvanie in eigendom
 le betaalen. Hij ging
 London, en verwierf
 praal over deeze mag-

Franklin bij deeze On-
 het gelukkig gevolg,
 slegts een Voorlooper
 dat hij naderhand in
 kheid, als Gezant in
 aderland heeft hij alle
 de

de erbeuwizingen genoten, welke de gewigtige dien-
 sten, door hem aan 't vrij Amerika beweezen, waar-
 dig waren. Zijn hooge ouderdom en zijne zwakheden
 maaken het hem thans tot een pligt van die openbaare
 Loopbaan, die hij met zo veel roem betreden heeft,
 af te zien. Thans leeft hij eenzaam met zijne Fami-
 lie in een groot, maar eenvoudig huis, dat hij op de-
 zelfde plaats gebouwd heeft, waar hij vóór zestig
 jaaren aankwam, en waar hij zonder schuilplaats en
 kennisfen te hebben, omzworf. Hier heeft hij eene
 Drukkerij en eene Lettergieterij aangelegd. Hij, die
 van Bockdrukker tot de waardigheid van Gezant op-
 klom, is, na dat hij deezen Post verlaaten heeft, tot
 zijne geliefde Drukpersfen te rug gekeerd, en onder-
 richt thans zijnen kleinzoon, den Heer *Bache*, in
 deeze voortreffelijke kunst. Hij laat hem eene onder-
 neeming uitvoeren, die onëindig nuttig zal zijn; naam-
 lijk eene Uitgave, tot den mogelijk laagsten prijs, van
 alle Clasfische Autheuren, dat is van de Schrijvers
 over de Zedenkunde, welkers Werken Handboeken
 voor alle menschen moeten zijn, die zich willen ver-
 lichten en gelukkig maaken, terwijl zij het geluk van
 anderen bevorderen.

Midden onder deeze heilige bezigheden verwacht
 die groote Man met gelaatenheid zijnen dood. Over
 zijne Philosophie in dit Stuk, dat de toetssteen der
 Philosophie is, kan men uit den volgenden Brief oor-
 deelen, dien hij vóór dertig jaaren, bij gelegenheid
 van het overlijden zijns Broeders *John Franklin*, aan
 zijn Zoons Vrouw, *Mistrifs Hubbard*, schreef.

WAARDE KIND!

„Ik treur met u; wij hebben eenen bloedverwant verloren, die ons lief en zeer dierbaar was. Maar het is de wille Gods en der Natuur, dat deeze sterflijke lighaamen ter zijde gesteld worden, wanneer de ziel gereed staat om in het wezenlijk leven over te gaan; want het tegenwoordige is slegts, om zo te spreken, eenen *ongeboren* toestand; eene voorbereiding tot het leven. De mensch is niet eerder volkomen geboren, als na dat hij gestorven is. Zouden wij dan nu klagen, dat een Nieuwgeborene zijne plaats onder de Ontferlijken neemt? Wij zijn Geesten. Dat de lighaamen ons zo lang geleend zijn, als zij ons vermaaken verschaffen, ons helpen kunnen om kundigheden te verkrijgen, of onzen medemenschen bij te staan, is eene werking van Gods goedheid, en hij toont ons desgelijks zijne goedwilligheid, wanneer hij ons van onze lighaamen bevrijdt, zo dra zij ons, in plaats van genoeg, slegts smerten veroorzaaken; wanneer wij, in plaats van anderen nuttig te zijn, hen slegts tot eenen last kunnen strekken. De dood is derhalven eene weldaad der Godheid; wij zelven verkiezen dikwijls eenen gedeelt lijken dood boven de smerte, wanneer wij ons een Lid laten afsnijden, dat niet weder in 't leven gebragt kan worden. Bij de afscheiding van onze lighaamen ontslaan wij ons van alle kommer en verdriet. Onze vriend en wij zijn tot een vermaak en genoeg genodigd, welke eeuwig zullen duren. Hij is ons voorgestaan; waarom zouden wij hem betreuren, daar wij hem spoedig moeten volgen, en daar wij weten, waar wij hem weder zullen vinden”?

Bij-

Fra
wacht
aanme
Patrio
wel o
Natio
ten d
Ik n
oude

„
vrij m
goot,
De
de Ma
de Ge
zonder
lijk G
Lan
van h
ren, e
aanwij
statiën
te dra
tanten
Manne
beveel
Het
Rouw

*Bijvoegfel tot den voorgaanden Brief, gedrukt in
December 1790.*

Franklin heeft eindelijk dit Jaar de van hem verwachtte weldaad des doods genoten. Ik zal hier de aanmerkingen inlasfchen, die ik in mijnen Franschen Patriot (*Patriote François*) van den 13 Junij 1790, zo wel over deeze gebeurtenis, als over het Decreet der Nationaale Vergadering bij die gelegenheid, heb laaten drukken.

Ik moet u nog de Redenvoerling herinneren, die de oude Heer *Mirabeau* daar over uitsprak.

M I J N E H E E R E N !

„ *Franklin* is dood Het Vernuft dat Amerika vrij maakte, en froomen van licht over Europa uitgoot, is in den fchoot der Godheid te rug gekeerd!

De Wijze, dien twee Waerelden zich toeëigenen, de Man, wien de Gefchiedenis der Weetenschappen en de Gefchiedenis der Rijken elkander betwisten, hadt zonder twijfel eenen verhevenen rang in 't menfchelijk Geflacht.

Lang genoeg hebben de Staats-Cabinetten den dood van hun, die flegts in hunne Lijkreden en groot waren, elkander bekend gemaakt; lang genoeg heeft de aanwijzing (*estiquette*) der Hoven huichelachtige Rouwftatlen uitgeroepen. De Natiën behooren geen rouw te dragen als over haare Weldoeners. De Reprefentanten der Natiën behooren flegts de voortreffelijkfte Mannen der Menschheid haar ter eerbiediging aan te beveelen.

Het Congres heeft in alle Verëenigde Staaten eenen Rouw van twee maanden, wegens den dood van

Bij-

R 5

Frank-

Franklin, bevolen, en Amerika betaalt in dit oogenblik die schatting van eerbied voor één der Vaders van zijne Constitutie.

Ware het, mijne Heeren, niet uwer waardig, dat wij deeze waarlijk Godsdienstige daad navolgden, dat wij deel namen aan die eerbewijzing, die in 't aanzien van 't Geheelal geschied is, zo wel aan de Rechten van den Mensch als aan den Wijsgeer, die het meest daar toe heeft bijgebracht, dat de overwinning der eersten over de gantsche Aarde is verbreid geworden? De aloutheid zou dit veel vermogend vernuft altaaren opgericht hebben, dat vernuft, dat ten voordeele der menschen, Hemel en Aarde met zijne gedachten omvattende, den blixem en de geweldenaars wist te beugelen. Het verlicht en vrij Europa is ten minsten eenen der grootste Mannen, die ooit der Wijsbegeerte en der Vrijheid van dienst waren, een bewijs van zijne gedachtenis aan hem, en van leedwezen over zijn verlies verschuldigd.

Ik stel voor dat gedecreteerd worde, dat de Nationale Vergadering den Rouw over *Benjamin Franklin* drie dagen lang zal dragen.

De Nationale Vergadering heeft het Voorstel van den Heer *de Mirabeau* met toejuiching aangenomen, en eenstemmig gedecreteerd.

De eere, welke de Nationale Vergadering *Franklin's* nagedachtenis beweezen heeft, zal op eene roemwaardige wijze op haar affraalen. Zij zal een denkbeeld geeven van den onmeetelijken afstand, die haar van andere Staatkundige Regeeringen afzondert; want hoe veele vooroordeelen moest men niet overwinnen, om de smerten van Frankrijk bij het graf eens Mans te komen betuigen, dien zich van het Beroep eens Boekdrukker

drukke
Wetge
hadt,
den va
daad b
der te
naam
verlies
om da
talente
mogt
heid d
zuiver
toeged
door d
voortaa
van m
zich v
eenen
lent v
gronde
verned
van ee
eenen
. Dee
nuft,
die u
onder
te vol
cok d
vooral
ren! I
dat all

etaalt in dit oog-
or één der Vaderen

uwer waardig, dat
daad navolgden, dat
ng, die in 't aanzien
wel aan de Rechten
sgeer, die het meest
overwinning der eer-
verbreid geworden ?
gend vernuft altaaren
dat ten voordeele des
zijne gedachten om-
eldenaars wist te be-
uropa is ten minsten
moet der Wijsbegeerte
, een bewijs van zij-
leedwezen over zijn

worde, dat de Natio-
er *Benjamin Franklin*

heft het Voorstel van
uiching aangenomen,

Vergadering *Franklin's*
al op eene roemwaar-
Zij zal een denkbeeld
afstand, die haar van
afzondert; want hoe
niet overwinnen, om
et graf eens Mans te
het Beroep eens Boek-
druk-

drukkers, knecht en Boekenkramers tot den rang der
Wetgevers verheven, en alles daar toe bijgebragt
hadt, om zijn Vaderland in den rang der Mogendhe-
den van de Aarde te plaatsen ! En deeze verhevne
daad besloot de Nationaale Vergadering niet slechts zon-
der te aarfelen, maar met dien geestdrift, welken de
naam eens grooten Mans, de diepe smert over zijn
verlies, de pligt om zijne asfche te eeren, en de hoop
om daar door andere deugden, andere uitmuntende
talenten te doen geboren worden, inboezemen ! Ach !
mogt deeze Vergadering, doordrongen van de groot-
heid der eerbied, die zij het vernuft, de deugd, de
zuivere liefde der vrijheid en der menschheid heeft
toege dragen ! mogt zij die eerbied nooit verminderen,
door de aanzoeken van menschen toe te staan, welke
voortaan dezelfde èere voor de eerzuchtige schimmen
van menschen trachten te verwerven, menschen die
zich verbeelden, dat zij insgelijks naar de eere van
eenen Nationaalen Rouw mogen haaken, wijl zij ta-
lent voor vernuft, duistere begrippen voor wel ge-
gronde denkbeelden, de begeerte om Geweldenaars te
vernederen voor menschenliefde, en de eerbewijzingen
van een wispeluurig Volk voor de eerbewijzingen van
eenen verlichten en onzijdigen Rechter neemen.

Deeze hoop kan zonder twijfel den Man van ver-
nuft, den deugdzaamen Man aanmoedigen; maar gij,
die u heimelijk nevens *Franklin* tracht te plaatsen,
onderzoekt zijn leven, en hebt den moed om het na-
te volgen. — *Franklin* hadt vernuft; maar hij hadt
ook deugden; hij was ook eenvoudig, goedâartig, en
vooral zedig. Ach ! welk talent kan zedigheid ontbee-
ren ! Hij bezat dat hoogmoedig hart in 't twisten niet,
dat alle de denkbeelden van anderen met verâchting
af-

afweert; hij hoorde aan. -- Hij hoorde aan, verstaat gij het, Leezer? En waarom heeft hij ons niet eenige denkbeelden over de kunst van aanhooren nagelaten? Hij antwoordde op de denkbeelden van hun die met hem spraken, en niet op de zijne. -- Ik zag vóór agttien maanden, hoe geduldig hij jonge lieden aanhoorde, die op eene geheel beuzelächtige en hoogmoedige wijze zich bevljigtiden, om met eenige oppervlakkige kundigheden voor hem te pronken. Hij wist hen op hunne waarde te stellen, maar hij vernederde hen zelfs niet met die goedheid, welke altoos eenen verdrietigen afstand onderstelt. Zonder trotsheid stelde hij zich aan, als of hij huns gelijken ware, en sprak met hen, zonder eenigzins te laten blijken, dat hij hen wilde onderwijzen. Een zodanig gesprek alleen verwekt aandacht, en maakt het onderwijs aanneemlijk: wanneer het laatste op eenen meesterächtigen toon wordt voorgedragen, wijst men het van de hand. *Franklin* bezat kundigheden, doch voor het gemeene Volk; hij werd onophoudelijk gekweld van het denkbeeld der onweetendheid van hetzelve, en van den pligt om het te verlichten. Hij dacht aan niets als aan de middeelen, om den prijs der boeken te verlaagen, ten einde dezelve overal te kunnen vermeenigvuldigen. -- Met één woord, vernuft, eenvoudigheid, goedheid, vordraagzaamheid; zedigheid, een onvermoelde ijver voor den arbeid, liefde voor het Volk; deeze zijn de trekken, die *Franklin* kenmerken; deeze zijn de trekken, welke men te samen verëenigd moet bezitten, om, even als hij, op altaaren aanspraak te maaken.

De minste bijzonderheden, welke deezen grooten Man betreffen, verdienen bekend te zijn; haare bekendmaking verkwikt eene ziel, die over het tafereel der

der m
kan h
derd

Sen
Wijsge
en zw
oog z
lings
laatste
als in
ning i
schou

Drie
ziju b
eene l
ter an
zien h
ven.
vastig

De
en die
konde
wenf
Opiun
men i
met z
public
geene
en de
was z
met d
welke

Zes

der

hoorde aan, verstaat
 ft hij ons niet eenige
 nhooren nagelaaten ?
 van hun die met hem
 ag vóór agttien maan-
 n aanhoorde, die op
 gmoedige wijze zich
 vlakkige kundigheden
 n op hunne waarde te
 elfs niet met die goed-
 gen afstand onderstelt.
 aan, als of hij huns
 n, zonder eenigzins
 de onderwijzen. Een
 aandacht, en maakt
 nmeer het laatste op
 voorgedragen, wijst
 bezat kundigheden,
 hij werdt onôphoude-
 id der onweetendheid
 om het te verlichten.
 ddelen, om den prijs
 nde dezelve overal te
 Met één woord, ver-
 , verdraagzaamheid ;
 ver voor den arbeid,
 zijn de trekken, die
 n de trekken, welke
 ezitten, om, even als
 aaken.
 welke deezen grooten
 id te zijn ; haare be-
 , die over het tafereel
 der

der menschelijke onvolmaaktheden bekommerd is, en kan hun, die van de Wijsbegeerte niet te ver verwijderd zijn, aanzetten om hem na te volgen.

Seneca spreekt, in zijnen dertigsten Brief, van eenen Wijsgeer, *Basfus Aufidius*, die, tegen den ouderdom en zwakheden kampende, zijnen dood met hetzelfde oog zag naderen, waar mede hij dien eens Vreemdelings zou gezien hebben ; dit is ook het tafereel der laatste dagen van *Franklin* ; en het was in hem, even als in *Aufidius*, het gevolg van eene langduurige oefening in de Wijsbegeerte, en van eene dagelijksche beschouwing des doods.

Drie dagen vóór zijnen dood verzocht hij, dat men zijn bed wilde maaken, op dat hij, zo hij zeide, op eene betamelijke wijze konde sterven. -- Zijne Dochter antwoordde hem, dat zij hoopte hem weder te zien herstellen, en nog lange jaaren met hem te leven. Ik hoop het niet, gaf hij met eene waare standvastigheid tot antwoord.

De hevige smerten, die hem de steen veroorzaakte, en die hem reeds sedert twaalf maanden kwelden, konden hem wel het einde zijner Loopbaane doen wenschen. Om dezelve te stillen, nam hij dikwijls *Opium*. In de oogenblikken als zij hem rust lieten, zag men in hem zijne gewoone vrolijkheid, hij sprak dan met zijne Vrienden of met zijne Familie, gaf zich aan publieke, of zelfs aan bijzondere zaaken over, liet geene gelegenheid voorbijgaan om het goede te doen, en deedt het altoos met een *innerlijk genoegen*, dit was zijn karakter ; hij bezielde zelfs zijne gesprekken met die geestige invallen, quinklagen en anecdoten, welke zijne gesprekken zo aangenaam maakten.

Zestien dagen vóór zijnen dood kreeg hij de koorts ; hij

hij voelde pijn in de long, en kon zeer bezwaarlijk adem haalen. Deze smerten deden hem somtijds klagten uitboezemen. Zijne vreeze was, dat hij zelve niet behoorlijk zou kunnen verdragen. Met de levendigste uitdrukkingen betuigde hij den Hemel zijne dankbaarheid daar voor, dat hij hem met zo geringe Middelen en uit eenen zo geringen stand tot dien trap van roem en geluk, waar op hij zich bevondt, verheven hadt.

Toen het bezwaarlijk adenhaalen langzaamerhand verdween was, hoopte zijne Familie nog steeds hem te zullen behouden; maar hij zelf hadt die hoop niet meer. Hij verzocht zijne Vrienden het volgende door hem zelf vervaardigd Graffchrift, waar in hij zijn geloof aan een toekomend leven betuigt, op zijne Grafzerk te plaatfen:

Graffchrift van den Doctor Franklin, veertig jaaren voor zijnen dood door hem zelve samengefteld.

„Hier ligt het lighaam des Boekdruckers *Benjamin Franklin*, als de band van een oud Boek, welke bladen versleeten zijn, van alle zijne sieraaden en verguldsel beroofd, tot eene spijsze voor de wormen. Doch echter zal het Werk zelf niet verloren gaan, maar in eene nieuwe en schoone uitgave, door den **Auteur** overgezien en verbeterd, weder verschijnen.”

Eindelijk openbaarde zich zijne eigenlijke kwaal; het was een gezweer aan de Long, 't welk doorbrak; maar vermits zijne verzwakte werktuigen (*Organes*) geen genoegzaame kracht meer hadden, om de etter uit te werpen, werd't zijne ademhaaling steeds moeilijker; hij viel in eene slaapziekte, en stierf den 17 April 1790.

Da

De Li
de eerb
zijner V
lijk gesl
die in d
hunne V
Raad, d
alle slaa
den zijn
zo groot
dan 20,
stiltzwijs
aangezic
zij hun

In zij
ten aan
Familie
Steden
Universi

Deeze
ter en z
wil dat
den, o
om Bur
doch da
steunen.

Het g
Zoon M

(1) De
bintangs e
bader den
gedragen

on zeer bezwaarlijk
eeden hem fomtijds
ze was, dat hij de-
verdragen. Met de
e hij den Hemel zij-
hij hem met zo ge-
geringen stand tot
waar op hij zich be-

alen langzaamerhand
milie nog steeds hem
f hadt die hoop niet
en het volgende door
waar in hij zijn ge-
uigt, op zijne Graf-

*Franklin, veertig jaaren
ven samengefeld.*

Boekdruckers *Benja-*
en oud Boek, welks
zijne sieraaden en ver-
e voor de wormen.
niet verloren gaan,
e uitgave, door den
weder verschijnen." *"*
e eigenlijke kwaal;
g, 't welk doorbrak;
erktuigen (*Organes*)
nadden, om de etter
haaling steeds moeije-
ekte, en stierf den

Da

De Lijkstatie van deezen grooten Man was van alle
de eerbetuigingen vergezeld, die een vrij Volk eenen
zijner Verlossers en eenen Weldoener van het mensche-
lijk geslacht behoort te bewijzen. Alle de Schepen,
die in de Haven lagen, zelfs de Engelschen, hijsten
hunne Vlaggen half op. De Gouverneur, de gantsche
Raad, de Wetgeevende Vergadering, de Rechters, en
alle staatkundige en geleerde Maatschappijën vergezel-
den zijn Lijk naar het Graf. Nooit zag men eenen
zo grooten samenvloed van Burgers. Men telde meer
dan 20,000 aanschouwers. Hun ernstig gelaat, hun
stilzwijgen, de droefheid, die zich op bijna alle de
aangezichten vertoonde, gaven te kennen, hoe zeer
zij hun verlies betreurden.

In zijn Testament heeft hij het door hem nagelaa-
ten aanzienlijk Vermogen tusschen den Staat en zijne
Familie gedeeld. Hij heeft Legaten gemaakt aan de
Steden Boston, Philadelphia, verscheide Academien,
Universiteiten, enz.

Deeze Legaten dragen het kenmerk van zijn karak-
ter en zijne Oeconomische Grondstellingen; want hij
wil dat de Capitaalen daar van aangewend zullen wor-
den, om arme jonge lieden te laten studeeren, of
om Burgers, die voorneemens zijn iets te beginnen,
doch daar toe geen Geld genoeg hebben, te onder-
steunen.

Het grootste deel van zijn Vermogen heeft hij zijnen
Zoon *William Franklin* (1), voormaals Gouverneur
der

(1) Ik weet niet of de Heer *William Franklin* dezelve is, die
vnlings éene Relze naar Bengalen en Perziën heeft uitgegeeven,
bader den Tijtel van *Aanmerkingen over Bengalen en Perziën*, op-
gedragen aan den Lord *Corwallis*. De Engelsche Tijdschriften, wel-

der Jerfeys, die de Koningspartij zo standvastig heeft aangehangen, en zijnen Schoonzoon den Heer *Richard Bache* nagelaaten, wiens Zoon thans de nieuw aangelegde Boekdrukkerij van *Franklin* bezit. Deeze jonge Man, die in de Grondstellingen van zijnen Grootvader opgevoed is, heeft eene nieuwe Courant begonnen.

Zijnen anderen Kleinzoon, den Heer *William Temple Franklin*; heeft hij zijne Boeken, zijne Manuscripten, en de Gedenkschriften van zijn leven, door hem met veel zorgvuldigheid uitgewerkt, nagelaaten, welke laatste een kostelijk Gedenkteken voor de Wijsgeeren moeten zijn. Zo men verzekert, zullen zij eerstdaags in 't licht verschijnen.

Z E S T I E N D E B R I E F .

Ontdekking om de Rivieren op te vaaren. — Aantmerkingen over het karakter der Amerikaanen en Engelschen.

Maandag den eersten September 1788.

Ik ontbeet met *Samuel Ameland*, één der rijkste en weldaadigste *Vrienden*. — Hij is een voedsterling van *Antony Benezet*, van wien hij altoos met geestdrift spreekt, en wiens voetstappen hij van nabij volgt. — 'Er is geen openlijke goede daad, geen nuttige stichting, waar aan hij niet met ijver deel neemt.

Deeze Vriend bemint de Franschen, en spreekt hun-

ne
welke dit Werk aankondigen, noemen hem Zoon van *Franklin*, overtallig Officier bij de Armée van Bengalen, en roemen zijne talenten en kundigheden in de Indische Taalen.

v
ne T
schap
Rijtu
Al
bij d
van
op t
Fitch
onde
cipar
Thor
werd
den
verfe
heeft
W
zag,
het o
het v

(1)
ontdek
zelf in
vernuf
fehijne
op he
van ul
Ramsa
bouwe
der Ze
veertie
dit on
gellik
even
der Ka

I.

j zo standvastig heeft
 oon den Heer *Richard*
 hans de nieuw aange-
 n bezit. Deeze jonge
 van zijnen Grootvader
 e Courant begonnen.
 en Heer *William Tem-*
 eken, zijne Manufcrip-
 zijn leven, door hem
 gewerkt, nagelaaten,
 nkteken voor de Wijs-
 verzekert, zullen zij
 n.

B R I E F.

p te vaaren. — *Aan-*
der Amerikanen
hen.

ersten September 1788.

and, één der rijkste en
 is een voedsterling van
 hij altoos met geestdrift
 hij van nabij volgt. —
 aad, geen nuttige stich-
 ijver deel neemt.
 nnschen, en spreekt hun-

nen hem Zoon van *Franklin*,
 n Bengalen, en roemen zijne
 aanfoer Taalen.

ne Taal. Hij bejegende mij met de uiterste vriend-
 schap, en boodt mij zijn Huis, zijne Paerden, zijn
 Rijtuig, ja alles aan, wat hem toebehoorde.

Als ik hem verliet ging ik eene Proeve zien, die
 bij de Delaware op een Vaartuig gedaan werdt, waar
 van het voorwerp was tegen den stroom der Rivieren
 op te vaaren. De uitvinder van hetzelfde was de Heer
Fitch. Hij hadt een gezelschap opgericht, om zijne
 onderneeminge te kunnen uitvoeren. Een der Parti-
 cipanten en zijn ijverigste verdediger was de Doctör
Thornton, van wien ik reeds gesproken heb. Voorts
 werdt den Heer *Fitch* de eere deezer vinding door
 den Heer *Ramsay* uit Virginiën betwist (1), dat tot
 verscheide openbaare schriften gelegenheid gegeven
 heeft.

Wat 'er ook van zij, — de Machine, die ik hier
 zag, scheen mij zeer goed uitgevoerd te zijn, en aan
 het oogmerk te voldoen; zij bragt, door middel van
 het vuur, drie breede Riemen, welker kracht aan-
 zien-

(1) Sedert dat deeze Brief geschreeven is, heb ik over de
 ontdekking van den Heer *Ramsay* onderrichting bekomen, en hem
 zelf in Engeland leeren kennen. Hij is een Man van een groot
 vernuft; en naar de verklarings, welke hij mij gegeeven heeft,
 schijnt mij zijne ontdekking, schoon met die van den Heer *Fitch*
 op hetzelfde grondbeginsel steunende, ten aanzien der middelen
 van uitvoering van de laatste zeer onderscheiden te zijn. De Heer
Ramsay was toen (In Februarij 1789) voornemens een Schip te
 bouwen, dat alleen met het behulp der Vuur Machine, en zon-
 der Zeilen, naar Amerika zou gaan; het moest niet meer dan
 veertien dagen tot die Reize gebruiken. Het moeit mij, dat hij
 dit ontwerp tot heden nog niet heeft uitgevoerd, dat, zo het mo-
 gelijk was, en uitgevoerd werdt, veeligt in den Handel eene
 even zo groote verandering konde bewerken, als de ontdekking
 der Kaap van goede Hoop.

zienlijk moest zijn, in beweging. Men verzekerde mij, dat zij in eene Minuut zes-en-twintig slagen gaf, en men hadt 'er zestig beloofd (1). Ook werdt mij gezegd, dat een zodanig Vaartuig, dat 10 à 20 Tonnen van agtien Ponden (2) kan voeren, niet meer dan drie of vierhonderd Ponden Sterlings zou kosten, en dat het van twee menschen geregeerd konde worden, waar van de eene aan 't roer stondt, en de andere onophoudelijk in de Machine bezig was, om het vuur te onderhouden, enz.

Ik had geen den minsten twijfel, dat deeze Machine, Natuurkundig gesproken, een gedeelte der verwachte werkingen zou voortbrengen; maar ik twijfele, of zij voor den Handel van groote nuttigheid kan zijn; want, niettegenstaande de Onderneemers mij het tegendeel verzekerden, schieen het mij toe, dat de Machine een groot onderhoud noodig hadt, veelte lie-

(1) Met deezen *Steam-Engin* zijn verscheide proeven gedaan. De Heer *Fitch* heeft eens twindig Mijlen in drie uren afgelegd; met den vloed legt hij agt Mijlen in een uur af. Deeze Kunstenaar is steeds daar op bedacht, om zijne Machine tot grootere volkomenheid te brengen; voorts is hij een bescheiden en achtingswaardig Man.

In de Amerikaanse Journaalen van 1790 zie ik met vermaak, dat de Heer *Fitch* zijne ontdekking niet laat vaaren. Naar ik vernem herft hij den 11 Maj 1790 de Reize van Philadelphia naar Burlington, bij tegenwind, en onder begunstiging van den vloed in drie en een vierde uur; bij gevolg zeven Mijlen in een uur, afgelegd.

(2) Een Ton (*Tun*), waar na in Engeland de Last, die een schip kan voeren, berekend wordt, weegt 2240 Engelsche Ponden, en niet 18 Ponden, zo als hier de Auteur zegt; dus heeft hier eene Schrijf- of Drukfeil plaats. Waarschijnlijk zijn hier Ponden met *Centenaars* verwisseld; doch dan is de opgave evenwel niet zeer naauwkeurig. V.

ing. Men verzekerde
en-twintig slagen gaf,
(1). Ook werdt mij
nig, dat 10 à 20 Ton-
voeren, niet meer dan
erlings zou kosten, en
regeerd konde worden,
fondt, en de andere
bezig was, om het vuur

twijfel, dat deeze Machi-
e, een gedeelte der ver-
engingen; maar ik twijfde,
grootte nuttigheid kan
de Onderneemers mij het
en het mij toe, dat de
d noodig hadt, veele lie-
den

verscheide prooven gedaan. De
en in drie uren afgelegd: met
een uur af. Deeze Kunstenaar
e Machine tot-grootere volko-
j een bescheiden en achtings-

van 1790 zie ik met vermaak,
niet laat vaaren. Naar ik ver-
de Reize van Philadelphia naar
der begunftiging van den vloed
evolg zeven Mijlen in een uur,

in Engeland de Last, die een
dt, weegt 2240 Engelsche Pon-
hier de Auteurs zegt, dus heeft
ts. Waarschijnlijk zijn hier Pon-
doch dan is de opgave evenwel

den vorderde; die onophoudelijk daar bij bezig wa-
ren, en gevolglijk de kosten zeer groot moesten zijn,
zo wegens de verbeteringen, die uit de veelvuldige
wrijvingen dikwijls zouden ontstaan, als wegens de
lieden, welken het opzicht daar over toevertrouwd
zoude worden. Ik moet intuschen bekennen, dat,
zo men in de onderhouding der Machine meer spaar-
zaam konde zijn, en de bewegingen eenvoudiger ge-
maakt konden worden, deeze vinding nuttig zoude
kunnen zijn in een Land, waar de handarbeid duur
is, en waar de Rivieren niet, als in Frankrijk, zoda-
nig toegankelijk zijn, dat Paerden en Menschen de
Schepen tegen den stroom kunnen voorttrekken.

Dit denkbeeld troostte den Doctor *Thornton*, dien
ik, bij gelegenheid van deezen *Steam-boat*, aan spot-
ternijen zag blootgesteld. Hij was daar over zeer ver-
drietig, en mij zelf kwamen deeze spotternijen zeer
ongepast voor. De hinderpaalen, welken het vernuft
overal te overwinnen heeft, zijn zo groot, de aan-
moedigingen daarentegen zo zwak, en de noodwen-
digheid om in Amerika het gebrek aan handen door
andere middelen te vervullen, scheen mij zo overtui-
gend bewezen te zijn, dat ik niet zonder veront-
waardiging konde zien, dat de Amerikanen de edele
poogingen van eenen hunner Medeburgers door
schimpredenen zochten tegen te gaan.

Wanneer zullen doch de menschen zo ver komen,
dat zij elkander helpen, en door eenen wezenlijken
bijstand aanmoedigen, in plaats van door laage spot-
ternijen elkander den moed te beneemen? Dit is den
tijden voorbehouden, waar in het vernuft en de alge-
meene goedwilligheid zullen heerschen. Hoe betame-

lijk is het dan niet voor Republiceinen deezen gelukkigen tijd te verhaasten!

Deeze goedwilligheid begint in Amerika op eene zichtbaare wijze wortelen te schieten, en voortgeplant te worden; men vindt bij de Amerikaanen die heimelijke trotsheid niet, die de weldaad betaalt, en van de dankbaarheid ontslaat; insgelijks niet die egoistische gestrengheid, die van de Engelschen eene afzonderde en tegen anderen vijandige Natie maakt. Doch echter bemerkt men hier somtijds spoooren van hunne onverschilligheid jegens andere Volkeren, en van hunne verächting jegens Vreemdelingen, die in hun Land reizen: bij voorbeeld, wanneer een Vreemdeling zich in een Gezelschap van Amerikaanen bevindt (1), en het ongeluk heeft van geen Engelsch te verstaan, zo bekommert zich niemand om hem. Dit nu is, ik zeg het rond uit, te gelijk tegen de menschlijkheid en zijne belangen gezondigd; tegen de menschlijkheid, om dat men eenen van zijn Vaderland verwijderd Man bijstand en troost schuldig is, en wel dies te meer, naar maate hij weinig middelen heeft zich gemeenzaam te maaken en onledig te houden; tegen zijne belangen, om dat de Vreemdelingen, van zodanige onbeschaafdheid, van dit gebrek van oplettendheid een walg hebbende, zich haasten om het Land te verlaten, en hun die genegen mogten zijn daar heen te reizen een ongunstig vooroordeel daar tegen inboezemen.

Ik heb gezegd, dat deeze onöplettendheid voor de Vreem-

(1) Ik ben wel verre van te gelooven en te zeggen, dat dit dig meen is; maar ik heb het dikwijls gezien.

Vreemdelingen wel bijzonder in de Engelschen merkbaar was, en ik geloof niet, dat ik mij daar in bedrogen heb. Een tamelijk lang verblijf onder dit Volk heeft mij in staat gesteld het te leeren kennen, en daar men mij altoos van te veel partijdigheid ten voordeele van hetzelfde beschuldigd heeft, kan ik in dit stuk niet verdacht gehouden worden.

Hetzelfde gebrek wordt bij de Engelschen in de West-Indiën gevonden; ik heb het bij veelen bemerkt, en vrees in 't algemeen, dat alle de ondeugden, welke bij de Bewooners der Eilanden in eenen hoogen graad gevonden worden, den Amerikaanen zullen verleiden, welke mij zeer genegen schijnen om in eene naauwere verbinding met hen te treden. — Eén van die Engelschen heb ik de volgende vraag aan verscheide Amerikaanen hooren doen, welke even als hij bij de monsterring der Vrijwilligers van Philadelphia tegenwoordig waren: Kunt gij mij zeggen, of deeze dappere Officieren Baardscheerders of Schoenlappers zijn? — Deeze haatelijke schersferij ontdekt den bevooroordeelden Man, den onbeschaamden en laaghartigen Europeaan, den verächtelijken knecht der Despoten of Aristocraten van Europa. — Maar met eene zodanige schersferij vernedert, vernietigt men dat denkbeeld van gelijkheid, dat den grondslag der Republieken is.

Maar waarom wijzen Mannen van verstand, die van zodanige schersferijen getuigen zijn, dezelve niet moedig van de hand? Waar toe die verwijfdheid, die men lafhartig met den naam van welgemanierdheid vercoert? Ziet men dan niet, dat zij den verdorven menschelijken stoutmoediger maakt, en dat het toegeevend stilzwijgen in zwakke gemoederen het zaad der vooroordeelen

len wortelen kan doen schieten, welken eene harde bejegening onderdrukt zou hebben?

Z E V E N T I E N D E B R I E F.

Over de Maatschappij van den Landbouw, en over de Bibliotheek.

Den 2 September 1788.

Ik heb eene Zitting der Maatschappij van den Landbouw bijgewoond; zij is eene eerst opkomende Maatschappij, en nochtans is zij talrijk, schoon in deeze Vergadering niet veel Leden tegenwoordig waren. Zij heeft veele Fondsen. Zo 'er een Land is, waar in zodanige Maatschappij voorspoedig moet zijn, dan is het dit Land. De Landbouw is de eerste steunpielaar van Pensylvanie; en schoon men daar goede Landbouwers vindt, heeft echter de groote hoop opheldering noodig, en deeze kan eeniglijk door de verëeniging van Mannen bewerkt worden, welke in verscheide Theorien en Practicaale kundigheden ervaren zijn.

Men handelde juist over eene zeer gewigtige Vraag, welke het volgende onderwerp betrof. Het Kappelletje of de Worm, genaamd *Hessian-fly* (1), of Hesijsche Vlieg verwoestte sedert eenigen tijd de Graanen in verscheide strecken der Verëenigde Staaten. De Koning van Engeland vreezende, dat dit Diertje met de Graa-

(1) Aldus genoemd, wijl men geloofte, dat hij in den laatsten Oorlog uit Duitschland naar Amerika is gebragt geworden, en wel met de Graanen ten gebuike der Hesen bestemd, welke men gekocht hadt, om op de Amerikanen jagt te maaken.

welken eene harde
n?

B R I E F.

Landbouw, en over.

September 1788.

Maatschappij van den Land-
erst opkomende Maat-
schappij, schoon in deeze
woordig waren. Zij
Land is, waar in
ig moet zijn, dan is
de eerste steunpilaar
daar goede Landbou-
wote hoop opheldering
door de verëeniging
welke in verscheide
heden ervaren zijn.
zeer gewigtige Vraag,
betref. Het Kappelletje
n-fly (1), of Hestische
n tijd de Graanen in
igde Staaten. De Ko-
dat dit Diertje met de
Graa-

oost, dat hij in den laatsten
gebragt geworden, en wel
en bestemd, welke men ge-
gt te maaken.

Graanen, die door de Amerikanen ingevoerd zouden worden, in zijn Land mogt komen, hadt daarom deezen invoer verboden. Nu wendde zich de uitvoerende hooge Raad van Pensylvanie, om de gevolgen van dit verbod te kunnen ontwijken, tot de Maatschappij van den Landbouw, en wenschte te weeten, of dat Diertje wezenlijk het koorn aantastte, en of het niet mogelijk ware zijne verwoestingen voor te komen.

Verscheide Landbouwers, die deeze Zitting bijwoonden, verzekerden ten deele uit eigene ondervinding, ten deele op het getuigenis van hunne Naburen en Correspondenten, dat het Diertje zijne eijeren niet in de airen, maar wel in den halm leide; zij hadden zich ook overtuigd, dat bij het dorfschen van het Graan geene vermenging der Eijeren met het Koorn te vreezen was, en dat bij gevolg het Diertje niet met het Graan naar andere Landen konde komen. De meesten verzekerden nog daar benevens, dat het Meel van 't Koorn, dat van deezen Worm was aangegrepen, noch in qualiteit noch in hoeveelheid geringer was geworden.

Naardien deeze Vraag niet slegts voor Pensylvanie, maar ook voor alle de Verëenigde Staaten van het uiterste gewigt was, vermits dat Kappelletje zijne verwoestingen bijna overal verbreid hadt, zo besloot de Maatschappij zich met de Natuurlijke Historie van dat Diertje, als ook met de middelen om het uit te roeijen, bezig te houden, of wel te zoeken, of het niet mogelijk was, in plaats van het door hem aangegrepen Graan een ander te zaaijen, dat van hem verschoond bleef. — Over dit laatste hadt men reeds eenige geruststellende Proeven gedaan. De geede baar-

dige Bockweit, die men op verfcheide plaatfen gezaaid hadt, was voor de verwoesting van dat Diertje onbefchadigd gebleeven.

De Heer *Polwell* (1), Prefident van deeze Maatfchappij, en de Doctör *Griffiths*, zijn Secretaris, fcheenen haar eene gelijke eere aan te doen, de eene door de bondigheid zijner fluitredenen en zijnen fierlijken ftijl, en de andere door zijnen onvermoeiden ijver (2).

Onder de nüttige Stichtingen, welke Philadelphia eere aandoen, munt bijzonder uit de openbaare Bibliotheek, wiens oorfprong men, zo als ik reeds gezegd heb, den beroemden *Franklin* te danken heeft. Zij wordt door infchrijving onderhouden. Men betaalt bij de Intreede tien Ponden, en men bekomt daar voor het Recht, dat men Boeken uit dezelve te leen kan krijgen. De helft der Boeken is derhalven altoos in gebruik. Met genoeg zag ik aan de teruggebleevene de fpooren van het veelvuldig gebruik, dat men van dezelve gemaakt hadt.

Nevens deeze Bibliotheek is een klein Kabinet der Natuurlijke Historie. Ik heb daar in niets merkwaardigs gezien, als een uitermaaten groot fchinkelbeen, en even zo gedrogtelijke baktanden, die men aan de *Ohio* onder eene meenigte ongemeen groote beenderen

(big

(1) Zie de Lofreden, die de Heer *Chastellux* van hem geeft.

(2) Deeze Maatfchappij stelt geduurig de aanzienlijkste Prijzen voor, om alle de takken van den Landbouw voor te lichten en aan te moedigen. Ik zie in *the American-Museum*, van Maïj 1790, eene Lijst der belangwaardigfte onderwerpen; ik zie daar in ook, dat eene diergelijke Maatfchappij, te Burlington opgericht, eenen Prijs heeft voorgesteld, om de Amerikaanse Kaas tot grooter volkomenheid te brengen.

rscheide plaatsen ge-
vingen van dat Diertje

ent van deeze Maat-
ts, zijn Secretaris,
an te doen, de eene
denen en zijnen fier-
zijnen onvermoeiden

, welke Philadelphia
t de openbaare Biblio-
o als ik reeds gezegd
te danken heeft. Zij
ouden. Men betaalt
, en men bekomt
Boeken uit dezelve te
Boeken is derhalven
zag ik aan de terug-
veelvuldig gebruik,
adt.

een klein Kabinet der
ar in niets merkwaar-
n groot schinkelbeen,
den, die men aan de
neen groote beenderen

(big

Chastellux van hem geeft.
ig de aanzienlijkste Prijzen
andbouw voor te lichten en
Amerikaan-Museum, van Maj
onderwerpen; ik zie daar
appij, te Burlington opge-
om de Amerikaanse Kaas

(*big bones*) gevonden heeft. Deeze zijn aldaar van
de Natuur in tijden opgehoopt geworden; welkers
omstandigheden aan het oog der Geschiedenis door
eenen ondoordringelijken sluier bedekt worden, en
waar over onze Natuuronderzoekers zich zo lang met
vergeeffche navorschingen opgehouden hebben.

Ik zal hier niet van eene andere, mij veel dierbaar-
der, stichting spreken, welke de aangenaamste aan-
doeningen in mij verwekte; deeze is de School der
jonge Zwarten, welke door de Vrienden gesticht is.
Ik zal in een bijzonder daar toe bestemd Artikel om-
standig daar van spreken.

A G T T I E N D E B R I E F.

*Over de Markt van Philadelphia, en den Prijs der
Levensmiddelen.*

Den 3 September 1788.

Zo ergens in het overige van 't Geheel, zeide
Franklin, eenen Godverzaaker gevonden wordt, zou
hij zich zekerlijk bekeeren; als hij Philadelphia —
als hij eene Stad zag, waar alles zo goed is; en wan-
neer een Luijaard aldaar geboren werdt, zou hij ze-
kerlijk, als hij drie beminnenswaardige Zusters, Rijk-
dom, Weetenschap en Deugd, welke de vruchten van
den arbeid zijn, geduurig onder zijne oogen hadt,
wel dra liefde voor haar gevoelen; en zich alle moeite
geeven, om haar van haaren Vader te verkrijgen....

Zodanige zijn de denkbeelden, welke zich bij het
zien van eenen Marktdag te Philadelphia natuurlijk
opdoen; buiten tegenpraak is een zodanige dag-één

der schoonsten van de geheele Waereld. Alles wordt daar te gelijk gevonden: verscheidenheid van Levensmiddelen en Kunst-Producten, orde in hunne verdeeling, eerlijkheid, rust en stilte bij den verkoop. Een der wezenlijke schoonheden van eene Markt is zindelijkheid bij het ten toon stellen der goederen, en bij de Verkoopers: zij heerscht hier overal. Zelfs het vleesch, dat anders overal zo onsmakelijk schijnt, streelt hier op eene aangename wijze het oog; de afkeerigheid des aanschouwers wordt hier niet gaande gemaakt door stroomen bloeds, welke den Dampkring verpesten, en de straten verontreinigen. De Vrouwen, welke de Levensmiddelen van het Land ter Markt brengen, zijn alle met betamelijkheid gekleed. Haare vruchten, haare groentens zijn zeer zorgvuldig in goed bewerkte manden verdeeld. Alles wordt hier bijeen gevonden; alle soorten van Levensmiddelen, alle voortbrengfelen der nijverheid, vleesch, visch, vruchten, aardgewasfen, graanen, enz. Voorts aardewerk, schoenen (1), ijzerkraamerij, tobbetjes, zeer goed gemaakte Zegels, aardige kleine mandjes, enz. De uitlandsche beschouwer wordt het niet moede die meenigte Mannen en Vrouwen te beschouwen, die zich heen en weer beweegen, en zich in alle richtingen doorkruisfen, zonder elkander te stooten, te beschimpen, of te beleedigen. Men zou kunnen zeggen, hier is eene Markt van Broeders, hier is de Verzamelplaats van een Philosophisch Volk, voedsterlingen van den zwijgenden *Pythagoras*; want midden

in

(1) Een paar Schoenen van Inlandsch Leer kost omtrent 7 Livres 10 Sols. Een paar goede Laarfen van Engelsch Leer, kost omtrent 36 Livres.

in dat
hoort
dat o
hand
overa
schikk
midd
den t
rijen
ontst
desge
drage
ook
galop
loope
te, v
Land
daar
doet
(1),
heeft

(1)
Een Q
eene
voere
in he
Verde
besche
zeggen
zegen
dat g
ven.
weder
kerke

Waereld. Alles wordt
 eidenheid van Levens-
 orde in hunne verdee-
 bij den verkoop. Een
 eene Markt is zinde-
 der goederen, en bij
 hier overal. Zelfs het
 onfmaakelijk schijnt,
 wijze het oog; de af-
 wordt hier niet gaande
 welke den Dampkring
 ntreinigen. De Vrou-
 en van het Land ter
 betamelijkheid gekleed.
 is zijn zeer zorgvuldig
 eeld. Alles wordt hier
 van Levensmiddelen,
 eheid, vleesch, visch,
 en, enz. Voorts aarde-
 merij, tobбетjes, zeer
 e kleine mandjes, enz.
 ordt het niet moede die
 n te beschouwen, die
 en zich in alle richtin-
 nder te stooten, te be-
 Men zou kunnen zeg-
 n Broeders, hier is de
 ophisch Volk, voedster-
 ythagoras; waat midden

in

dsch Leer kost omtrent 7 Li-
 rfen van Engelsch Leer, kost

in dat gewoel heerscht eene onafgebroke stielte; men
 hoort hier dat lastig en vervceclend geschreeuw niet,
 dat op veele plaatsen zo gemeen is; ieder verkoopt,
 handelt in stilte. — Ernst en orde zijn bij dit Volk
 overal zichtbaar. Orde vertoont zich ook nog in de
 schikking der Wagens en Paerden, welke de Levens-
 middelen aangevoerd hebben; zij worden alle, naar
 den tijd hunner aankomst, in de nabuurige straaten in
 rijen gesteld. — Hier hoort men geene krakeelen; hier
 ontstaat geen verwarring, en alle die Wagens gaan
 desgelijks in stilte uit malkander. Voerlieden of Last-
 dragers beschimpen hier elkander niet; men ziet hier
 ook geen Zotten met losse toom door de straaten
 galoppeeren. — Dit alles is één der meest in 't oog
 loopende werkingen der gewoonte, — eene gewoon-
 te, welke de Quakers, Stichters der Zedenleer in dit
 Land, ingevoerd hebben, — eene gewoonte, welke
 daar in bestaat, dat men alles gerust en met verstand
 doet, en vooral nooit éenen anderen nadeel toebreugt
 (1), en geene tusfchenkomst der Overigheid noodig
 heeft. Om in Frankrijk op eene zodanige Markt de
 or-

(1) Ik was te Newport getuige van het vermogen des vernufts.
 Een Quaker hadt met den Capitein eens Paketboots van Albany
 eenen Koop gesloten, zo ik meen, om Meubelen derwaars te
 voeren. Natuurlijkerwijze moesten die Meubelen in de Kajuit of
 in het Ruim geplaatst worden. De Capitein wilde dezelve op het
 Verdek laten staan, en behandelde den Quaker op eene zeer on-
 beschaafde wijze; deeze daarentegen vergenoegde zich met hem te
 zeggen: „Vriend, deeze Meubelen zouden in de lucht, in den
 zegen, en door het Scheepswerk schade bekomen, en het hout,
 dat gij in 't Ruim hebt laten leggen, zou hier boven niet beder-
 ven. Overdenk eens hetgeen ik u zeg, morgen ogtend kome ik
 weder.” Op den volgenden morgen waren de Meubelen in ze-
 kerheid.

orde te behouden, zouden drie of vier Commisfariſen en een dozijn Soldaaten noodig zijn. — Hier heeft de Wet geen Snaphaanen noodig. Opvoeding, zeden en gewoonte doen alles. — Twee Stads Klerken gaan op die Markt rond, om het opzicht over de Levensmiddelen te houden. — Zo zij vermoeden dat een Pond Boter het behoorlijke gewigt niet heeft, weegen zij het; en zo het te ligt is, neemen zij het weg ten voordeele der Gasthuizen, enz.

Deeze Markt is in eene zeer groote uitgestrektheid overdekt. Tusschen ieder pijlaar of boog is een bank, waar op de goederen gelegd, of waaraan zij vastgemaakt worden.

Deeze overvelfde gang dient, als het régent, tot eene Wandelplaats.

Men ziet daar Huisvaders in eigen perfoon naar de Markt gaan; ten tijde onzer Vooröuderen was zulks ook bij ons in gebruik. In vervolg van tijd deeden het hunne Vrouwen, die het ondertusschen ook ras als eene schande aanzagen, en hunne dienstboden alleen daar na toe zonden.

Noch spaarzaamheid noch zeden hebben bij deeze verändering van gebruik iets gewonnen. Hier voeren de Moeders haare Dochters naar de Markt, om haare te onderrichten: en dit bewijst aan den anderen kant, dat de huislijke Zeden aldaar in eere gehouden worden.

Verscheide lieden berispen de Inwooners, dat zij de Markt in 't midden van eene Straat aangelegd hebben; zij hadden gewenscht, dat het eene groote vierkante Plaats mogt zijn; en in de daad, deeze orde zou beter zijn geweest. Nogthans is deeze Markt, zo als zij thans is, bijna zonder eenige on-

ge-

gelegen
ting zo
steeds
te ruimHier
allen V
als zijin den
Wet,
dezein een
dat h
kens iHet
der L
moet
aldaaruitma
Pond
zeer
denzeTon
linge
18 So
en viGroe
appel
wijle
bijzodan
men
Sols
In

e of vier Commisfari-
dig zijn. — Hier heeft
g. Opvoeding, zeden
vee Stads Klerken gaan
zicht over de Levens-
zij vermoeden dat een
wigt niet heeft, weegen
eemen zij het weg ten

r groote uitgestrektheid
ar of boog is een bank,
of waaraan zij vastge-

t, als het régent, tot

i eigen perfoon naar de
Voorönderen was zulks
vervolg van tijd deden
ondertusfchen ook ras
hunne dienstboden al-
zeden hebben bij deeze
gewonnen. Hier voeren
ar de Markt, om haar
rijst aan den anderen
aldaar in eere gehou-

de Inwooners, dat zij
ne Straat aangelegd heb-
lat het eene groote vier-
n de daad, deeze orde
Nogthans is deeze
bijna zonder eenige on-
ge-

gelegenheid; de onzindelijkheid, die uit deeze inrich-
ting zou moeten ontstaan, heeft geen plaats, wyl men
steeds zorg draagt, om den drek en de vuiligheid op
te ruimen.

Hier bij herinnere ik mij eene omftandigheid, die
allen Vreemdelingen in 't oog loopt. Zij ergeren zich
als zij Varkens in de Straaten zien omloopen, en zich
in den drek wentelen. 'Er is, wel is waar, eene
Wet, die deeze Dieren van de Straaten verbant, maar
dezelve wordt niet in acht genomen. — Ik heb eens
in een *Review*, of Amerikaansch Journaal, geleezen,
dat het te gelijk gezond en Oeconomisch is de Var-
kens in de Straaten te laten rondloopen.

Het is hier de plaats om u iets van den Marktprijs
der Levensmiddelen te Philadelphia te zeggen; doch
moet u alvorens nog herinneren, dat de Schelling
aldaar 14 Sols, en het Pond iets meer dan 14 Livres
uitmaakt. — Het Pond Brood kost 2 tot 3 Sols; het
Pond Rundvleesch 4 tot 6 Sols; dat van 4 Sols is
zeer goed; het Schaapenvleesch is ten naaste bij van
denzelfden Prijs; het Kalfsvleesch 2 tot 3 Sols; de
Ton Hooij, weegende 2000 Pond, 30 tot 40 Schel-
lingen; het Pond Boter 6 tot 10 Sols; Koolen 16 tot
18 Schellingen; een Stapel Hout, van 8 Voeten breed
en vier Voeten hoog, 10 tot 12 Schellingen. — De
Groentens zijn 'er overvloedig en goed koop; de Aard-
äppelen zijn bijzonder goed; het Wildbraad is fom-
wijlen tamelijk goedkoop; de Europeänsche, en wel
bijzonder de Fransche Wijnen zijn hier beter koop
dan ergens elders. Ik heb Provence-Wijn, die, zo
men mij zeide, van den Heer *Bergasse* was, voor 15
Sols de Flesch gedronken.

Intusfchen is het in de Herbergen, en wel bijzon-
der

der in *Myfson tavern*, zeer duur; hoewel men 'er anders zeer goed bediend wordt. De zaaken tot de pracht behoorende zijn 'er ook kostbaar. Een Kap- per kost dagelijks eenen Schelling, of 20 Schellingen 's maands. — Ik huurde voor drie dagen een Cabrio- let met één Paerd, en moest 3 Louis d'Or daar voor betaalen. Het waschen is 'er ook duur, naamlijk 12 Stuks 3 Schellingen 6 Pence; doch alles wordt zeer schoon gewaschen.

NEGENTIENDE BRIEF.

Algemeene Vergadering van Pensylvanie, en beschrij- ving eener Landhoeve, die door een Fransch- man gehouden wordt.

Saturdag 6 September 1788.

Ik had te New-York kennis gemaakt met den Gene- raal *Mifin*, die toen *Speaker*, of President der Wet- geevende Vergadering van Pensylvanie was; ik ont- moette hem weder te Philadelphia. De *Marquis de Chatellux* heeft hem naar waarheid geschilderd: hij is een beminnenswaardig, beleefd, arbeidzaam en ge- meenzaam Man, die zijnen Post met waarde en stand- vastigheid bekleedt. Met de deugden der vrijmoedig- heid en haat tegen alle list en vermomming verbindt hij dapperheid, eene standvastige verkleefdheid aan de Democratifche Grotdstellingen, en eene groote on- baatzuchtigheid. Hij is geen Quaker meer: Toen hij de Wapenen opvatte, was hij genoodzaakt het Gezelschap te verlaaten; doch hij is het daarom niet minder toegedaan, en toont nog steeds de grootste hoog- ach-

uur; hoewel men 'er
 dt. De zaaken tot de
 kostbaar. Een Kap-
 ing, of 20 Schellingen
 drie dagen een Cabrio-
 Louis d'Or daar voor
 ook duur, naamlijk 12
 doch alles wordt zeer

B R I E F.

ensylvanie, en beschrij-
 door een Fransch-
 wordt.

ag 6 September 1788.

gemaakt met den Getie-
 of President der Wet-
 nsylvanie was; ik ont-
 elphia. De Marquis de
 heid geschilderd: hij is
 fd, arbeidzaam en ge-
 est met waarde en stand-
 leugden der vrijmoedig-
 i vermomming verbindt
 stige verkleefdheid aan
 en, en eene groote on-
 Quaker meer: Toen
 as hij genoodzaakt het
 n hij is het daarom niet
 steeds de grootste hoog-
 ach-

achting voor deeze Gezindheid, waaraan zijne Vrouw
 ook getrouw gebleeven is. Deeze Generaal (1) was
 zo gedientig, dat hij mij 's morgens in de algemeene
 Vergadering bragt; ik zag daar in niets merkwaardigs:
 het Gebouw is op verre na zo prachtig niet, als de
 Heer *Raynal* het beschrijft. Het is zekerlijk schoon
 in vergelijking met andere Gebouwen van Philadel-
 phia; maar met die openbaare Gebouwen, die wij in
 Europa schoon noemen, heeft het geen de minste
 overëenkomst.

In deeze Vergadering bevonden zich omtrent vijftig
 Leden, die alle op houten armstoelen zaten, en door
 een Hek afgezonderd waren van de plaats, waar de
 Galderij voor de aanschouwers was.

Een *Petit-maitre*, die plotselijk van Parijs in deeze
 Vergadering werdt overgevoerd, zou dezelve zekerlijk
 zeer belachlijk vinden; de eenvoudige kleeding der
 Leden, en dikwijls hunnen stordigen opschik, zoude
 hem grootelijks ergeren: maar ieder denkend Man zal
 wenschen, dat deeze eenvoudigheid lang moge stand
 houden, en algemeen worde. Men toonde mij onder
 een zo eenvoudig kleed eenen Landbouwer (den
 Heer *Finley*), die ongemeene talenten in 't spreken
 liet blijken.

In deeze Vergadering werden verscheide Memorien
 en Stukken voorgelezen, die van den uitvoerenden
 Raad ingezonden waren.

Het Landgoed van den Generaal *Miffin*, waar wij
 het middagmaal hielden, ligt vijf Mijlen van Phila-
 delphia, tegen over de Watervallen (*falls*) van *Skull-*
kill.

(1) De Generaal *Miffin* is tegenwoordig (1790) President der
 Staats van Pensylvanie.

kill. Deeze Watervallen worden door eenen vrij grooten hoop steenen veroorzaakt, en zijn niet merklijk wanneer het water der Rivier hoog staat. Het huis van den Generaal ligt op eene hoogte, en heeft een zeer aangenaam gezicht over de Rivier en de omliggende Landstreeken.

Onderweg toonde mij de Generaal de overblijfselen van verscheide huizen, welke door de Engelschen verbrand waren. Het veld was kaal en zonder boomen; want de Engelschen hadden dezelve alle uitgerooid.

Op het Landgoed van den Generaal *Mifin* zag ik eenen ouden Quaker, die mij met dies te grooter genoegen de hand schudde, als hij in mijn gezicht, zo hij zeide, eene gelijkheid met *Antony Benezet* vondt. Andere Quakers bevestigden mij deeze overëenkomst. Het is geene verwaandheid deeze Anecdote bij te brengen, als men zich herinnert, wat de Heer *Chazellux* van zijne gedaante zegt; van hem uit wiens oogen goedheid en menschlievendheid uitblonken.

Springmill, alwaar wij moesten overnachten, is een Gehucht, gelegen aan de *Skullkill*, agt Mijlen van daar. Het schoonste huis aldaar wordt van den Heer *L—*, eenen Franschman, bewoond. Het heeft één der heerlijkste gezichten, welke men zich kan voorstellen. Het ligt op eenen Heuvel, en in 't Zuid-Oosten onder aan hetzelfde vloeit de *Skullkill* in een voortreffelijk kanaal, dat tusschen twee bergen, die met hout bedekt zijn, doorloopt. Op het hangen des Heuvels ziet men eenige hier en daar verstrooide huizen, en bebouwde Landerijen.

De grond van dit Land is samengesteld uit eene groote meenigte Talk, Quartzum, Granit, geel keijachtig zand, en meest uit eene zeer zwarte aarde.

In

VE

In d
Marm
worde

Ik z
standig
dedeel

len ge
wijze

voor z
zijn z

over o
verbre

van g
hen re

Het i
Het i

twee
waar v

op de
dat pr

Deeze
ook e

den o
gereis

Daar
man w

de sch
om ier

De
gesche

tien t
Landh

I. r

door eenen vrij groot
 en zijn niet merkelyk
 hoog staat. Het huis
 hoogte, en heeft een
 Rivier en de omlig-

generaal de overblijffelen
 or de Engelschen ver-
 al en zonder boomen;
 zelve alle uitgerooid.
 Generaal *Miffin* zag ik
 met dies te grooter ge-
 zij in mijn gezicht, zo
Antony Benezet vondt
 zij deeze overeenkomst.
 Deeze Anecdote bij te
 rt, wat de Heer *Cha-*
 t; van hem uit wiens
 endheid uitblonken.

een overnachten, is een
Skullkill, agt Mijlen van
 ar wordt van den Heer
 woond. Het heeft één
 e men zich kan voor-
 Heuvel, en in 't Zuid-
 oet de *Skullkill* in een
 schen twee bergen, die
 opt. Op het hangen des
 en daar verstrooide hu-
 mengesteld uit eene groo-
 , Granit, geel keijachtig
 r zwarte aarde.

In

In de nabuurschap zijn groeven van tamelijk schoon
 Marmer, waar mede veele Schoorsteenen verfiert
 worden.

Ik zal u, waarde Vriend, hier eenige nadere om-
 standigheden der Landhoeve van dien Franschman me-
 dedeelen. Behalven dat dezelve u een denkbeeld zul-
 len geeven van den prijs der Landerijën, en de levens-
 wijze der Landbouwers, kunnen zij ook nuttig zijn
 voor zulken onzer Vrienden, welke genegen mogten
 zijn zich aldaar neder te zetten. De beschouwingen
 over de wijze om de welvaart onder alle menschen te
 verbreiden, moeten in de oogen van eenen Wijsgeer
 van grooter gewigt zijn, dan die der handelwijze om
 hen regelmatig te vermoorden.

Het Huis van den Heer L — is zeer goed verdeeld.
 Het is van steen, en goed gebouwd, bestaande in
 twee Verdiepingen, en in ieder vijf of zes Kamers,
 waar vuur gestookt kan worden. In de twee Tuinen,
 op de wijze van een tooneel aangelegd, geniet men
 dat prachtig gezicht, waarvan ik reeds gesproken heb.
 Deeze Tuinen zijn goed beplant; wij zagen daar in
 ook eene groote meenigte bijënkorven; dezelve wer-
 den opgepast van eenen Duitscher, die zich, na lang
 gereisd te hebben, aan den Heer L — verbonden hadt.
 Daar deeze Duitscher een arbeidzaam en schrandere
 man was, zag men hem of aan de draaibank, of met
 de schaaf in de hand, of in den Tuin altoos bezig,
 om iets uit te vinden of te volmaaken.

De Landhoeve was van het huis door den weg af-
 gescheiden: men zag daar negentien stuks Hoornvee,
 tien tot twaalf Paerden, enz. De toestand van deeze
 Landhoeve strekt mij ten bewijze, hoe zelden hier op

I. DEEL.

T

het

het Platteland gestolen wordt; alles was hier open, of met geen sloten voorzien.

Deeze Landhoeve bestondt in omtrent tweehonderd vijftig Morgen Lands, waar van een zeer groot gedeelte in Houtgewas bestondt. Het andere deel was met Koorn, Mais en Boekweit bezaaid, en tot Weilanden aangelegd. De Heer L — toonde ons eene Weide van omtrent een Morgen groot, die hij goed gemest hadt. Hij hadt reeds agt Tonnen Hooi (de Ton tot 2000 Ponden gerekend) daar van ingezameld. Volgens zijne berekening hadt deeze Weide, toen zij voor de derde maal gemaaid werdt, omtrent 12 Ponden, of 158 Livres Tournois, opgebracht. De andere Weiden, die niet zo goed gemest waren, hadden ook minder opgebracht.

Op Zondag was het ongemeen slegt Weer. Men moest derhalven te huis blijven, van zijne ontmoetingen en voorige verbindtenissen spreken. De Heer L — verhaalde mij zijne ongelukken, welke mij reeds bekend waren. Hij was het slagtoffer der trouwloosheid eens Intendants van Guadeloupe geweest, die, om alle de bewijzen zijner deelneeming aan eenen geheimen handel te smooren, achtervolgens beproefde hadt hem in de gevangenis te laten omkomen, hem te laten vermoorden, of door vergif ombrengen. Thans was hij te Springmill voor de vervolgingen van zijnen vijand zeker, schoon hij echter daarom niet gelukkig was.

Hij was geheel alleen; en wat is een Landman zonder Vrouw en Familie? Om zijne Landhoeve te beërbeiden hadt hij eenen Neger, eenen Duitscher, zijne Vrouw, eene andere Duitse Vrouw, twee kleine Jon-

VE
Jongen
je van
hadt h
zo veel
wen, o
deelen.
Neger
verwer
wonden
schen!
een sleg
hij was
Vrouw
danige
en zijn
geld in
vijf jaar
die hem
tijd, di
ven. 2
men ha
zijne,
in den
eenen z
den Dic
verkoop
Men
gekocht
mengen
kan ove
venswij
merking
zij op,

was hier open,
rent tweehonderd
en zeer groot ge-
t andere deel was
aad, en tot Wei-
toonde ons eene
root, die hij goed
Tonnen Hooi (de
ar van ingezameld.
ze Weide, toen zij
, omtrent 12 Pon-
ebracht. De andere
varen, hadden ook

slegt Weër. Men
an zijne ontmoetin-
eken. De Heer L -
welke mij reeds be-
ffer der trouwloos-
oupe geweest, die,
eming aan eenen ge-
tervolgens beproefd
ten omkomen, hem
vergif ombrengen.
de vervolgingen van
chter daarom niet ge-

is een Landman zon-
e Landhoeve te beër-
men Duitscher, zijne
Vrouw, twee kleine
Jon-

Jongens van tien tot twaalf jaaren, en een klein Meis-
je van agt jaaren. De Neger was vrij. De Heer L —
hadt hem een klein *loghouse* laten bouwen, en hem
zo veel Land afgeftaan, als hij in staat was te bebou-
wen, onder voorwaarde van het Product met hem te
deelen. Dit Verdrag was hem zeer voordeelig. De
Neger was zeer vlijtig, hoopte zich een eigendom te
verwerven, en tot welstand te geraaken. En welke
wonderen werkt niet deeze hoop bij de traagste men-
schen! Bovendien is een arbeidzaam man zelden van
een slegt gedrag. De Duitscher arbeidde goed, maar
hij was zorgeloos. De Heer L — hadt hem en zijne
Vrouw voor vier jaaren tot den Dienst gekocht. Zo-
danige Koopen worden *bonds of indentured* genoemd,
en zijn zeer gemeen. Een Europeaan, die zonder
geld in Amerika komt, verkoopt zich voor vier of
vijf jaaren, om zijne Overvaart te betaalen: de Heer,
die hem koopt, verbijdt zich hem ten einde van den
tijd, dien hij dient, een Klced en eenig Geld te gee-
ven. Zo de gekochte Persoon eene Vrouw is, geeft
men haar somtijds eene Koe. De Heer L — gaf de
zijne, om haaren ijver aan te spooren, een aandeel
in den verkoop der Kalveren. Wanneer de Heer, die
eenen zodanigen Koop gesloten heeft, weg gaat, of
den Dienst van die Bedienden niet meer noodig heeft,
verkoopt hij het overige van hunnen tijd.

Men moet zich intusfchen wel wachten om deeze
gekochte Bedienden met de zwarte Slaaven te ver-
mengen, en te gelooven dat zij ongelukkig zijn. Men
kan over hunnen toestand oordeelen, als men de le-
venswijze der Bedienden van den Heer L — in aan-
merking neemt. — Eerst met Zonnen opgang stonden
zij op, en gingen aan hunnen arbeid, dien zij met

Zonnen ondergang weder eindigden. — Hun ontbijt bestond in Thee of Koffij met Suiker, Boter, Room, Brood of Koeken van Indiaansch Koorn of Boekweit, die zij zeer gaerne aten; hun middagëten uit sop met groente, een goed stuk Vleesch, Aardäppelen, Kool, Boter of Kaas, Appelwijn (1) of Bier; hun avondëten uit Boter, Thee of Koffij, en Vleesch. In den tijd, als zij eenen zwaaren arbeid verrichten, als bij voorbeeld in den oogsttijd, bekomen zij ook Rum.

Als men nu deeze bijzonderheden met het onderhoud van onze Fransche Werklieden, en zelfs van onze Landbouwers vergelijkt, kan men 'er bezwaarlijk geloof aan slaan; en evenwel is alles wat ik hier gezegd heb waar en naauwkeurig. In Europa zijn veele rijke Landbouwers, die niet zo goed leven als de Amerikaanse Daglooner of Bediende.

Nochthans zijn deeze Bedienden, wie zou het kunnen gelooven? niet tegenstaande alle de zagmoedigheid der Heeren jegens hun, niettegenstaande deeze goede behandelingen, lui en traag. Ik geloof echter niet, dat dit het karakter der Duitschers in 't algemeen is (2); maar die van den Heer L. — waren traag in den

(1) De Appelwijn is goedkoop; men kan uit den volgenden trek daarover oordeelen. De Generaal *Miffin* toonde mij eens groote meenigte afgevallene appelen, welke hij eenen zijner Huuren, tot het maaken van Appelwijn, om niet hadt aangeboden; doch de laatste hadt hem geantwoord, dat de Appelwijn te Philadelphia veel te goedkoop was, en dat de appelen de moeite, om dezelve te maaken, niet waardig waren.

(2) Men toonde mij, aan de zijde van Springmill, een schoon huis, door een Duitseher bewoond, die vóór twintig jaaren *indented*, of als *gekocht Bediende*, hier was gekomen, en door zijnen arbeid en zijne spaarzaamheid zo veel bijeen verzameld hadt,

den arbeid, slordig en onzindelijk. De Paerden, de Rijtuigen, de Stal, de Schuur, de Keuken, de Kamers, alles was slegt bezorgd, en weinig in orde. Dit geschiedde echter niet uit gebrek aan vlijt aan de zijde van den Meester, noch dat zijn voorbeeld hen niet tot arbeidzaamheid aanspoorde; het tegendeel hadt plaats: want deeze laatste zeide mij, dat wanneer *George* met de pijp in den mond bij een glas Rum zat, geen sterveling in staat was hem uit zijne gelukkige gevoelloosheid te trekken, en dat hij daarom ook alle hoop daar toe hadt opgegeeven.

Deeze gekochte Dienstboden, voer hij voort, weeten zeer wel, dat men genoodzaakt is hen te behouden, het zij dat zij goed of kwaad doen; zij weeten zeer wel, dat het getal der Bedienden schaars is. Dus zal dan de mensch nooit billijk zijn. Hij kan niet anders daar toe geraaken, dan wanneer hij zelf zijn verstand aankweekt, en aan de overdenking gewoon is; en ongelukkiger wijze zijn de naar Amerika overgevoerde Duitschers, in dat opzicht, zeer ver van de Amerikanen en Quakers onderscheiden. De Heer L — zeide mij, dat met de aanneeming van zodanige Bedienden nog twee andere zwaarigheden verbonden waren; naamlijk dat zij zich dikwijls ziek houden, en dikwijls wegloopen, en dat het veel moeite kost, om hen weder te vinden. De publieke Papieren zijn in de daad vol Advertisementen over deeze omstandigheid.

Van de kleine Jongens en het kleine Meisje, welke laatste hij den Dienst leerde, werd hij het best bediend.

hadt, dat hij veele Landerijën konde koopen, en dit huis hadt laten bouwen.

den. — Hun ontbijt
maiker, Boter, Room,
n Koorn of Roekweit,
aldagëeten uit sop met
Aardäppelen, Kool,
of Bier; hun avond-
, en Vleesch. In den
eid verrichten, als bij
komen zij ook Rum.
heden met het onder-
kiedenis, en zelfs van
an men 'er bezwaarlijk
s alles wat ik hier ge-
. In Europa zijn veele
goed leven als de Ame-
de.

den, wie zou het kun-
de alle de zagtmoedig-
niettegenstaande deeze
traag. Ik geloof echter
Duitschers in 't algemeen
er L — waren traag in
den

men kan uit den volgenden
eraal *Mission* toonde mij een
, welke hij eenen zijner Eun-
n, om niet hadt aangeboden;
rd, dat de Appelwijn te Phila-
dat de appelen de moeite, om
waren.

de van Springmill, een schoon
d, die vóór twintig jaaren in-
, hier was gekomen, en door
heid zo veel bijëen verzameld
hadt,

diend. Een van zijne Koop-Conditiën was, dat deeze Kinderen tot den ouderdom van agttien of twintig jaaren bij hem moesten blijven, om hem sehadsloos te houden wegens den tijd, dien de Moeder gedurende haare zwangerheid verloor, door dat zij alsdan niet konde arbeiden. Hij liet de Kinderen in zijne Kamer slaapen, op dat zij niet door hunne Ouders bedorven werden. Ten uitersten onvertzaagd was de kleine Jongen van twaalf jaaren; hij reedt te paerd, riende een Rijtuig, bragt geheel alleen een *Ferryboot* of Pont over de Rivier, ging naar de Stad om boodschappen te doen, sprak drie Taalen, enz.

Ik vraagde den Heer L — wat het Loon was der overige Arbeiders, die hij gebruikte. Hij zeide mij, dat hij $1\frac{1}{2}$ tot $2\frac{1}{2}$ Schellingen 's Daags, 5 tot 6 Dollars 's Maands betaalde, dat tot deezen laatsten Prijs 378 Livres 's Jaars bedroeg, zonder de Kost, overeenkomende met die welke ik boven beschreeven heb, daar onder te rekenen. Vóór twee of drie Jaaren waren de Dagloonen 3 of 4 Schellingen, dat is 42 of 56 Sols.

Het gewoon Dagloon der Zwarte Bedienden te Philadelphia is, zonder de Kost te rekenen, 4 of 5 Dollars 's Maands. Gij ziet dus, dat deeze Dienstboden éert veel hooger Loon bekomen, dan die bij ons op het Platteland, en zelfs in de groote Steden, waar van die, welke het best betaald worden, niet boven 200 Livres winnen. De schaarsheid der menschen is hier de oorzaak van deeze hooge bezolding. Hun groot aantal maakt het Loon in Europa gering, en zou het nog geringer maaken, zo men daar geen overvloed van gereed Geld hadt.

De Heer L — betaalt 8 tot 9 Ponden schatting voor zijn geheel Eigendom, en daar uit kunt gij over de ver-

v
verg
de h
Lan
twi
land
Tui
Woo
gen
Scha
zoda
De
te p
den
op e
kwa
vier
mer
M
was
beel
vruc
kent
wan
bew
Ik
zou
deel
heid

(
vóór
en t

vergrootingen der Amerikaansche Schattingen, door de lasteraars der Vereenigde Staaten, oordeelen. Het Landgoed van den Heer L — bevat omtrent honderd twintig Morgen in Houtgewas, tagtig Morgen Bouwland, vijfentwintig Morgen Weiland, drie Morgen in Tuinen, een groot Huis, en bijzondere of Daglooners-Wooningen. Voor dat alles betaalt hij aan belastingen niet meer dan 134 Livres. Vergelijk nu deeze Schatting met die, welke men in Frankrijk voor een zodanig Eigendom betaalt.

De Heer L — heeft beproefd om eenen Wijngaard te planten. Men heeft hem Loten van Medoc gezonden (1); hij heeft dezelve aan de zijde van zijn Huis op eenen Heuvel in het Zuid-Zuid-Oosten gezet; zij kwamen goed voort, niettegenstaande zij eerst vóór vier maanden geplant waren, en hadden reeds eene merkelijke hoogte bereikt.

Men bemerkt in Amerika eenen snellen en sterken wasdom der Planten. De Perzikkeboomen, bij voorbeeld, wasfen zeer snel, en geeven eene menigte vruchten. Naauwlijks is het Koorn gemaaid, of men kent na verloop van een Maaud zijn Land niet meer; want het is alsdan met zeer hoog en dicht Gras bewassen.

Ik gaf den Heer L — te kennen, dat het nog lang zou duuren, eer hij van den Wijnbouw groote voordeelen konde trekken, eensdeels om dat de hardheid in Amerika eenen geruimen tijd duur zou zijn, en

(1) In Pensylvanie en Virginie heeft men deeze Loten reeds vóór lang geplant, en ik heb gehoord, dat zij goede Drulven, en tamenlijk goede Wijn voortgebracht hadden.

en de Wijfstok dien vooral noodig hadt (1); en ten anderen om dat de Wijn van Europa nog lang beter koop zoude zijn. Hier van gaf hij mij zelf een bewijs; hij liet mij zeer goede *Rousfillon* drinken, die hem bij den Commisionair niet hooger dan 12 Sels de Flesch te staan kwam, en ik heb vernomen, dat dezelfde Wijn uit de eerste hand, met insluiting van alle kosten, tusfchen de 8 en 9 Sols kostte.

Men moet ook de Vogelen als één der grootste veranderingen van den Wijnbouw aanzien. Dikwijls ziet men in Amerika Wolken van zwarte Vogelen (*black birds*), die als zij op eenen Wijuberg nedervallen, dien in een oogenblik kunnen verwoesten. Men moet dus op middelen bedacht zijn, om dezelve daarvan af te houden.

Alle Amerikaanfche Weiden en Velden zijn, zo als ik u reeds elders gezegd heb, met houten Schuttingen omringd. Deeze bestaan uit vier stukken hout, ieder van elf Voeten lang, en omtrent zeven of agt Duimen in den omtrek; zij worden met tusfchenruimten op elkander gelegd, en van stijlen ondersteund. Deeze stukken hout, genaamd *rails*, kostten te Springmill, als zij van Eikenhout waren, 10 Livres 10 Sols, en van *Chesnut* of Nooteboomenhout 21 Livres. Elf Voet-

(1) In 't Landschap Orleans betaaft men den Wijngaardenier voor het beårbeiden van een Morgen 30 Livres, en geeft hem geene Kost. Hij bewerkt nauwlijks vijf Morgen 's Jaars, dat 150 Livres bedraagt. Men vergelijke nu dit Loon met het Loon in Amerika, en met den Prijs der Franfche Wijn, die daar heen gevoerd wordt, en zie of het mogelijk zij den Wijnbouw in 't groot te doen. Men zal eenige Wijngaarden kunnen hebben, zo als men Kagchel-Kamers heeft, om 's Winters de Vruchten tegen de koude te beschutten.

Voet
28 to
daar
ten S
die z
men
en,
moes
Sloo
de a
met
den
kan
nen
affch
Sloo
ming
ning
verd
zijn
derd
Spar
D
zeer
men
zond
die
hiel
deez
D
lang
naar
lena

hadt (1); en ten
 opna nog lang beter
 mij zelf een bewijs;
 inken, die hem bij
 12 Sols de Flesch
 men, dat dezelfde
 uiting van alle kos-
 te.

en der grootste ver-
 zien. Dikwijls ziet
 rte Vogelen (*black*
 juberg nedervallen,
 woesten. Men moet
 om dezelve daarvan

Velden zijn, zo als
 et houten Schuttin-
 vier stukken hout,
 ntrent zeven of agt
 n met tusschenruim-
 stijlen ondersteund.
 , kostten te Springe-
 , 10 Livres 10 Sols,
 ouf 21 Livres. Elf
 Voe-

men den Wijngaardenier
 10 Livres, en geeft hem
 vijf Morgen 's Jaars, dat
 u dit Loon met het Loon
 che Wijn, die daar heen
 zij den Wijnbouw in 't
 rden kunnen hebben, zo
 Winters de Vruchten tegen

Voeten Schutting kosten omtrent 2 Schellingen, of
 28 tot 30 Sols, om op te richten, in gevalle het hout
 daar bij gegeven wordt. Hier uit blijkt, dat de hou-
 ten Schuttingen zeer kostbaar zijn. De Heer L —,
 die zulks hadt opgemerkt, en daar benevens zag, dat
 men het hout tot nuttiger dingen konde gebruiken,
 en, uit hoofde zijner opkomende schaarsheid,
 moest spaaren, was op den inval gekomen, om
 Slooten ter diepte van zes Voeten te laten graaven,
 de aarde daar uit op zijne Weide te werpen, dezelve
 met Heggen te omtuinen, en daardoor den Dieren
 den ingang onmogelijk te maaken. Deeze handelwijze
 kan niet genoeg aangepreezen worden. De Amerikaan-
 nen zullen zonder twijfel eens de houten Schuttingen
 afschaffen. Intusschen houden zij in 't algemeen de
 Slooten als zeer kostbaar, wijl vorst en overstroo-
 mingen dezelve bederven. Het kan zijn dat de hei-
 ningen (*fences*) minder kostbaar zijn in Landen, die
 verder van Steden, en meer in 't midden der Boschen
 zijn. Men rekent, dat een Neger in eenen Dag hon-
 derd en dertig tot honderd en vijftig *Rails* of houten
 Sparren kan maaken.

Dit Land is vol Bronnen; wij zagen 'er eenige, die
 zeer schoon waren. De Heer L — zeide ons, dat
 men geen twee Voeten diep in de Aarde kon graaven,
 zonder eenige te vinden; hij wees ons eene Bron,
 die eenen grooten Molen dag en nacht aan den gang
 hieldt, en tevens diende, om, zo het noodig was,
 deeze Weiden te bevochtigen.

De nabijheid eens Molens is hier van groot aanbe-
 lang. De Heer L — zeide ons, dat hij zijn Graan
 naar den nabuurigen Molen zondt, en van den Mo-
 lenaar daarvoor, volgens den Prijs, contant betaald
 werd.

werdt. Deeze Molenaar hadt veel te doen, want van alle kanten werdt hem het Koorn toegevoerd; hij was een Koopman in Meel, hadt daarvan eenen aanzienlijken voorraad, en verzondt zijne Vaten op de *Skullkill*. De Heer L — verzekerde ons, dat hij zich niet genoeg daar over konde verwonderen, dat de Molenaar buiten 's Lands zijn Meel zo goedkoop verkocht, niettegenstaande het Koorn duur was. Dit verschijnsel in den Koophandel heeft eenen tweevoudigen grond, naamlijk dat de eerste inkoop van het Koorn voor het grootste gedeelte bij ruiling, en de buitenlandsche verkoop tegen contant Geld geschiedt. Ofschoon nu de Molenaar bij zijne ruiling het Koorn duurder betaald heeft, wint hij evenwel, als hij het minder duur tegen contant Geld verkoopt, uit hoofde der waarde, in welke het laatste staat. — De besparing van den handarbeid bij 't maalen kan ook tot den laagten Prijs van 't Meel iets toebrengen.

Ik vraagde den Heer L — waar hij zijn vleesch kocht? Als een Buurman, zeide hij, eenen Os, een Schaap of Kalf slagt, waarfchouwt hij zijne Buuren, die alsdan neemen wat zij willen, en hetgeen zij moeten bewaaren inzouten. — Hoe betaalt men? In Geld, of men houdt eene loopende Rekening, en geeft het bij gelegenheid *in natura* te rug. — De Heer L — kocht ook nog vleesch te Philadelphia.

Vermits hij alleen was, zo hieldt hij geen Hoenders noch Duiven, en maakte geen Kaas: bij hem werdt niet gesponnen, en men verzamelde de Ganzeveëren niet. Deeze *Boersche* en huislijke nijverheid, die slegts van de Vrouwen goed geöefend wordt, vindt bij hem, tot zijne groote schade, geen plaats. Hij zaaide ook geen Haver, en gaf zijn Vee of Indisch Koorn, of ge-

te doen, want van
oegevoerd; hij was
van eenen aanzien-
Vaten op de *Skull-*
s, dat hij zich niet
eren, dat de Mole-
goedkoop verkocht,
was. Dit verschijnsel
weevoudigen grond,
het Koorn voor het
e buitenlandsche ver-
dt. Ofschoon nu de
oorn duurder betaald
het minder duur te-
hoofde der waarde,
e besparing van den
tot den laagen Prijs

waar hij zijn vleesch
hij, eenen Os, een
wvt hij zijne Buuren,
, en hetgeen zij moe-
betaalt men? In Geld,
ekening, en geeft het
g. — De Heer L. —
delphia.
eldt hij geen Hoenders
Kaas: bij hem werd
melde de Ganzeveeren
de nijverheid, die slegts
wordt, vondt bij hem,
plaats. Hij zaaide ook
of Indisch Koorn, of
ge-

gemaalen Boekweit. Ik zag op eenige wijd uitge-
streckte Velden, welke met Indisch Koorn bezaaid wa-
ren, eene ontelbaare meenigte Konkommers, die men
het Vee stukswijze gaf.

De Heer L. — hadt in zijn Huis eene Draaibank,
en eenen kleinen Schrijnwerkers-Winkel. Dit is op
het Land een noodwendig Huisraad.

Zijn grond was kalkachtig, waarom hij besloten
hadt Kalk te maaken; dezelve werdte te Philadelphia
zeer goed verkocht, wyl aldaar veel gebouwd wordt.
De ondervinding leerde hem, dat dit het beste mid-
del was, om zich van zijn hout te ontdoen, waarvan
het voordeel hem, volgens zijne opgave, den grond
soude betaalen.

Zijne Industrie hadt haar oogmerk ook nog op iets
anders gericht. Hij hadt van de algemeene Vergade-
ring de vergunning bekomen, eenen *Ferry-boat* of Pont
aan te leggen, om zo wel Menschen als Goederen over
de Rivier te zetten. Hij dacht dat die *Ferry-boat* hem
in vervolg van tijd meer dan vijftig Ponden zou op-
brengen, om dat die overvaart zeer dikwijls zou moe-
ten geschieden.

De Prijs voor de overvaart van een Mensch was
2 Sols, voor een Paerd 9 Sols, en voor een Wagen
1 Schelling of 14 Sols.

Hij hieldt zich ook met het Ontwerp onlédig, om
eenen Zaagmolen aan te leggen.

Alle deeze ondernemingen, die hij te gelijk begon
en uitvoerde, kostten hem veel, en trokken zijne
opmerkzaamheid af van hetgeen, waar bij hij het
grootste belang hadt, naamlijk de zorge om zijne
Landhoeve in eenen goeden staat te brengen.

De Landerijën, welke hij onlangs bruikbaar gemaakt
hadt,

hadt, bragten veel meer op, dan die in Frankrijk. In dit Jaar hadt hij slegt Koorn bekomen; Ik heb 'er een gedeelte van gezien, het was verschroeid en schraal, schoon het in den beginne veel beloofd hadt; want het was tot eene verbaazende hoogte opgewasfen. De Heer L — zeide mij, dat de honigdauw (*mildew*) oorzaak daarvan was, en geloofde daar door meer dan driehonderd Schepels verloren te hebben. De honigdauw ontstaat op de volgende wijze. Wanneer het Voorjaar bijna ten einde is, valt een zeer sterke Nevel of Dauw; de Zon, die schielijk verschijnt, verdrijft denzelven, doet de droppelen, waar mede de Graanen bedekt zijn, te suel vervliegen, en deeze te schielijke overgang der koude en vochtigheid tot droogte en warmte verzwakt de Plant, en droogt haar op: zodanig is de werking van den honigdauw. Dezelve is een zeer algemeen kwaad in Pensylvanie.

De Heer L — zeide mij, dat daar tegen geen ander hulpmiddel was, als vroeger te zaaijen, zo dat de Graanen ten tijde des honigdauws reeds eenigzins sterk zijn.

Hij verzekerde mij, dat zijn Landgoed, als hij de buitengewoone kosten, uit zijne overneeming, zijne onkunle, en zijne verbeteringen ontstaande, aan een zijde stelde, hem veel meer opbragt, dan het hem gekost hadt.

Dit Landgoed hadt den Heer L — 3,300 Ponden, of 46,000 Livres gekost, waar van slegts een gedeelte gereed betaald was, hetgeen wel in acht dient genomen te worden; want 'er is dikwijls een verschil van een-derde of zelfs meer, wanneer alles gereed betaald wordt.

De Heer L — verzekerde mij, dat het huis alleen die

die in Frankrijk. In
men; Ik heb 'er een
schroeid en schraal,
beloofd hadt; want
te opgewasfen. De
dauw (*mildew*) oor-
daar door meer dan
hebben. De honig-
rijze. Wanneer het
een zeer sterke Ne-
lijk verschijnt, ver-
len, waar mede de
liegen, en deeze te
en vochtigheid tot
Plant, en droogt
van den honigdauw.
aad in Pensylvanie.
daar tegen geen an-
te zaaijen, zo dat
uws reeds eenigzins

andgoed, als hij de
overneeming, zijne
ontstaande, aan een
bragt, dan het hem

L — 3,300 Ponden,
an slegts een gedeelte
in acht dient geno-
wijfs een verschil van
eer alles gereed be-

, dat het huis alleen
die

die fom voor het bouwen gekost hadt, dat zeer wel
te gelooven is.

Perfoonen, die in 't algemeen eenen goeden Koop
wenschen te sluiten, moeten gebouwde Landgoederen
kopen; want schoon het Gebouw iets gekost heeft,
komt het echter ten aanzien van den Koop weinig
in aanmerking.

Voor de bovengemelde fom hadt de Heer L — een
schoon steenen Huis, drie Tuinen, tweehonderd en
vijftig Morgen in Weilanden, goed bebouwde Lan-
derijën en Boschen, nevens het recht om in een ge-
deelte der *Skullkill* te vischen, enz.

Nogthans werdt mij verzekerd, dat hij het Land-
goed te duur betaald hadt, en dat de Voorganger des-
geenen, die het hem verkocht hadt, niet meer dan
2,800 Ponden daar voor hadt betaald, waar van de
reden is, dat de laatste het Landgoed gedurende den
Oorlog gekocht hadt, terwijl de Heer L — het ge-
kocht hadt in eenen tijd, waar in de Prijs der Land-
goederen gesteegeen was, naamlijk in de jaaren 1784
of 1785. Tegenwoordig is de Prijs derzelven veel
verminderd (1).

De Heer L — hadt, toen hij zich in dit Land
nederzette, groote tegenspoeden gehad. Hij was
geheel alleen en zonder Familie; hij sprak weinig En-
gelsch. Wyl hij de Taal van 't Land niet verstonde,
en

(1) Sedert dat deeze Brief geschreeven is, heb ik vernomen,
dat de Heer L — zijn Landgoed zocht te verkoopen; hiertoe ken
hij een gunstiger oogenblik uitklezen. Het verblijf van het Con-
gres te Philadelphia; dat voor tien jaaren is vastgesteld, verhoogt
op eere verbazende wijze den Prijs van alle nabuurige Land-
goederen.

en zich niet konde doen verstaan, was hij met zijne Buuren in twist geraakt. — Wanneer men in eene Stad met zijne Buuren in geen goede verstandhouding leeft, is het reeds een ongeluk; doch op het Land is dit ongeluk nog veel grooter; daar heeft men meermaalen wederzijdse ondersteuning noodig, waar van men zich berooft, als men met zijne Buuren in vijandschap leeft: en wanneer men elkander niet verstaat, wanneer men bovendien buurschapijke belangen heeft, of welke tegen elkander inloopen, hoe ligt is het dan niet vijanden te worden, en op elkanders schade bedacht te zijn! Wanneer men zelfs al niet tot dat uiterste mogt komen, zou het onderscheid der Taalen doch altoos onverschilligheid te wege brengen, en de onverschilligheid is een vergif in het Landleven.

Ook zal ik eenen Vreemdeling nooit raaden, zich hier te komen nederzetten, en alleen een Landgoed over te neemen, als hij de Taal van 't Land niet kundig is.

Gelukkigerwijze hadt de Heer L — slegts Quakers tot zijne Nabuuren; en schoon hij Processen met hun hadt, prees hij hen evenwel, en zeide mij, dat hij liever met hun, dan met lieden van andere Gezindheden, wilde pleiten, wijl men, als men zich tot hunne Oudsten wendde, gemaklijker en spoediger recht verkreeg.

Niettegenstaande hij alleen was, en met zo veele wederwaardigheden te worstelen hadt, verzekerde hij mij nogthans, dat hij gelukkig was, en dat hem, om een volkomen geluk te genieten, niets anders ontbrak, als de tegenwoordigheid zijner Familie, die in Frankrijk woonde.

Hij hieldt zich steeds bezig met de Weerkunde

(Me-

was hij met zijne
meer men in eene
de verstandhouding
ch op het Land is
heeft men meerma-
dig, waar van men
uren in vijandschap
niet verstaat, wan-
belangen heeft, of
hoe ligt is het dan
elkanders schade be-
s al niet tot dat ui-
erscheid der Taalen
ege brengen, en de
niet Landleven.

nooit raaden, zich
leken een Landgoed
l van 't Land niet

L. — slegts Quakers
j Procesfen met hun
zeide mij, dat hij
van andere Gezind-
, als men zich tot
dlijker en spoediger

s, en met zo veele
had, verzekerde hij
was, en dat hem, om
niets anders ontbrak,
amilie, die in Frank-

met de Weerkunde
(Me-

(*Meteorologia*), en vervaardigde ook de Meteorologi-
sche Maandtafelen, die in *the Columbian Magazine*
staan. Deeze zijn zekerlijk de naauwkeurigste, en
waar toe meer vlijt is aangewend, dan tot alle zoda-
nige Tafelen, welke in dat Waereldeel ooit het licht
hebben gezien.

Naar zijn gevoelen was 'er geen groot onderscheid
tusfchen de Luchttreek aldaar, en die van Parys. De
koude, zeide hij, is daar drooger en minder vocht-
tig; de sneeuw en het ijs houden 'er niet lang aan;
'er verloopt geen Week, waar in geen schoone dagen
zijn, en waar in de Zon niet ten voorschijn komt;
het regent daar meer dan in Frankrijk; doch zelden
twee dagen achtereen; de hitte is 'er fomtijds sterker
en lastiger; zij drijft meer zwet uit, en verwekt
eene loomheid door alle de Leden. Eindelijk voegde
hij 'er nog bij, dat de veranderingen van het Weer
daar meenigvuldiger en sneller waren. In de daad,
geduurende den tijd dat ik te Springmill was, daalde
de Thermometer, van den eenen dag tot den anderen,
van 26 tot 11 Graaden; een bewijs hoe noodwendig
het is, om in dat Land altoos Lakenfche Kleederen
te dragen.

Hij maakte mij een zeer buitengewoon Meteorolo-
gisch verschijnsel bekend; naamlijk dat de gang van
den Barometer in Amerika juist het tegendeel van dien
in Europa was. In Europa rijst hij 24 uren, eer
hij zich naar het schoone Weer schikt, en daalt even
zo veel, vóór dat het slegt Weer wordt. Hier heeft
juist het tegendeel plaats. Als het Weer slegt zal wor-
den, rijst de Barometer zeer snel en schielijk, en daalt
vervolgens weder bij trappen.

Zie

Zie hier het gevolg der Waarneemingen van dien Franschman, gedurende vier jaaren.

De grootste koude in dit gedeelte van Pensylvanie is gemeenlijk 10 en 12 Graaden onder het Vriespunt van den Heer *Reaumur*; de grootste warmte 26 en 28 Graaden boven hetzelfde. Het midden-getal van alle de Waarneemingen in vier jaaren, of de Temperatuur, is 9 $\frac{1}{2}$ Graaden; de middelbaare hoogte des Barometers is 29 Duimen 10 $\frac{1}{8}$ Linien van den Engelschen Voet, zijne afwijking 22 Linien; de heerschende wind is West-Noord-West. In een jaar heeft men omtrent 15 Dagen Donderweer, 76 Dagen Regen, 12 Dagen Sneeuw, 5 Dagen Storm met Regen. Deeze 81 Regen-, en 12 Sneeuw-Dagen geeven 35 Duimen Water, volgens de Fransche Voetmaat. De Hemel is nooit drie dagen achter elkander met donkere Wolken bezet. Het Land is zeer gezond, en de grond vruchtbaar. De Koorn-Oogst geschiedt omtrent van den 8 tot den 12 Julij. Gedurende deeze vierjarige Waarneemingen heeft de Heer L — geene heerschende ziekte bemerkt.

T W I N T I G S T E B R I E F.

Reize van twee Franschen naar de Ohio.

Den 10 September 1788.

Een gelukkig toeval heeft mij eenen geleerden Franschman leeren kennen, die in deeze Landstreek reist, niet om geld te winnen, maar om zijne kundigheden uit te breiden. De naam van deezen Franschman

VE
man
hebt
doun
De
Verfch
ne in
naar S
vorfch
en de
van A
Frank
met d
nica)
Kentu
hadde
mogel
sche
zetten
Ik
treks
Zo dr
zij me
Winte
jaar z
geen z
hadde

(1)
rukt,
(2)
Omwer
speeten
blissem
digheld
L.

neemingen van dien
 en.
 elte van Pensylvanie
 onder het Vriespunt
 otste warmte 26 en
 t midden-getal van
 aren, of de Tempe-
 delbaare hoogte des
 Linien van den En-
 22 Linien; de heer-
 st. In een jaar heeft
 er, 76 Dagen Regen,
 n met Regen. Deeze
 n geeven 35 Duimen
 etmaat. De Hemel is
 met donkere Wolken
 , en de grond vrucht-
 dt omtrent van den 8
 eeze vierjarige Waar-
 - geene heerschende

E B R I E F.

n naar de Ohio.

10 September 1788.

mij eenen geleerden
 in deeze Landstreeken
 , maar om zijne kun-
 am van deezen Fransch-
 man

man is *Saugrain*, en zijne woonplaats Parys. Gij hebt zijne beminnelijke Zuster bij den Heer *Hardouin* (1) gezien.

De Heer *Saugrain* is een zeer ijverig Natuurkundige. Verscheide omstandigheden bragten hem in den beginne in den dienst des Konings van Spanjen, die hem naar Spaansch Amerika gezonden hadt, om aldaar navorschingen over de Mineraal-kunde (*Mineralogia*) en de Natuurlijke Historie te doen. — Na den dood van *Don Galves*, die hem beschermde, is hij naar Frankrijk te rug gekeerd. — In 't jaar 1787 nam hij met den Heer *Piqué*, die in de Kruidkunde (*Botanica*) zeer ervaren was, het besluit, eene Reize in Kentucky en langs de Ohio te onderneemen. — Zij hadden daar bij tevens het oogmerk, om, ware het mogelijk, in dit deel van Amerika voor eenige Fransche Familiën, die zich aldaar wenschten neder te zetten, een Etablissement te vestigen.

Ik ontbeet in April 1787, op den dag huns vertreks van Parys, met hen bij den Doctoor *Guillotin* (2). Zo dra zij te Philadelphia aangekomen waren, trokken zij met allen spoed naar Pittsburg aan de Ohio. — De Winter hieldt hen aldaar op. De koude was in dat jaar zeer hevig, zo dat zelfs de Ohio bevroor; het geen zelden gebeurt. — De Heeren *Piqué* en *Saugrain* hadden zich eenige Mijlen van 't Fort *Pitt*, in een huis

(1). Een beroemd Advocaat, in den bloet zijner jaaren weggerukt, en die van zijne Vrienden nog lang betreurd zal worden.

(2) Deeze Doctoor, die toen niet voorzag, dat de Fransche Omwenteling zo nabij was, noch de Rot, die hij daar bij zou speelen, zocht, even als ik, in de Vereenigde Staaten een Etablissement te vestigen, om zich aan de onverdraaglijke gewelddadigheid der Fransche Viziers te onttrekken.

huis dat schier aan alle zijden open was, nedergezet; zij moesten daarom vele ongemakken uitstaan. Niet-tegenstaande zij zich steeds bij een groot vuur warmden, en in verscheide Dekens wonden, konden zij doch nauwelijks de koude wederstaan. — De Thermometer van *Réaumur* daalde tot op 32 Graaden, en sprong. In de maand Februarij, toen dit verschijnsel plaats hadt, was de middelbaare koude te Philadelphia 16 Graaden. — Deeze jonge lieden waren genoodzaakt zelf hun hout te klooven, en hunne maaltijden gereed te maaken, die gewoonlijk in Wildbraad en Aardäpelen bestonden. — Het Brood was duur en schaars. — Gedurende hun tamelijk lang verblijf in deeze Landstreek deeden zij verscheide Proeven. De Heer *Saugrain* woog de onderscheidene soorten van hout met eene *Hydrostatische Weegschaal*, die hij medegenomen hadt: hij onderzocht ook welk hout de meeste en beste *Potäs* gaf. — Verscheide Proeven overtuigden hem, dat de halm van Maïs naar evenredigheid meer dan andere voortbragt. — Te gelijk onderzocht hij de verscheidene Mijnen van het Land, en vondt, zo wel op deeze zijde, als de Ohio af, Yzer, Lood, Koper en Zilver. — Men zeide hem ook iets van eene rijke Yzermijn, den Heer *Murray* toebehoorende, maar men wilde hem die niet laten zien.

Toen het Voorjaar de Scheepvaart op de Ohio weder opende, konden onze Reizigers eindelijk hun ontwerp vervolgen. Zij gingen in April op een Vaartuig scheep, van mondbehoeftens, Wapenen en Geld voorzien. Zij waren drie Franschen. De Heer *Ragué* benevens een Virginiër hadden zich bij hem gevoegd. Toen zij te *Muskingum* gekomen waren, gingen zij aan Land, en bezagen het Etablisement, dat door den

den
gelan

Na

ten

eene

zij l

den,

Om

zij e

teker

bemo

den

een

Wild

het

Saug

kwet

met

de W

klein

faad

door

hen

Rivier

diaar

mesf

zich

schij

moo

jong

merl

ten:

aans

en was, nedergezet; rakken uitstaan. Niet- en groot vuur warmwonden, konden zij ontstaan. — De Ther- tot op 32 Graaden, en toen dit verschijnsel koude te Philadelphia en waren noodzaak- tene maaltijden gereed Wildbraad en Aard- was duur en schaars. — verblijf in deeze Land- even. De Heer Sau- soorten van hout met , die hij medegenomen hout de meeste en beste ven overtuigden hem , evenredigheid meer dan rijk onderzocht hij de and, en vondt, zo wel f, Yzer, Lood, Koper ook iets van eene rijke toebehoorende, maar n zien.

opvaart op de Ohio we- zigers eindelijk hun ont- in April op een Vaartuig Wapenen en Geld voor- en. De Heer *Ragué* n zich bij hem gevoegd. men waren, gingen zij Etablisement, dat door den

den Generaal *Harmar*, die Soldaaten uit Nieuw-Engeland bij zich hadt, hier werdt aangelegd.

Na dat zij zich weder ingescheept hadden, ontmoeten zij op eenigen afstand een foort van Vlot met eene groote meenigte Wilden, welke hen preiden. Daar zij hen nu van geen kwaad oogmerk verdacht hielden, maakten zij een bijlegger, en wachtten hen in. Om zelfs hen tot dat einde voor te komen, bonden zij eenen witten neusdoek aan hunne Vlag, tot een teken van Vreede. Toen echter de Heer *Saugrain* bemerkte, dat één van de Wilden, met het mes in den mond, in hun Vaartuig wilde springen, schoot hij een Pistool op hem af, waar door hij nederviel. De Wilden gaven aanstonds weder vuur, waar door in het Fransch Vaartuig een Paerd gedood, den Heer *Saugrain* een vinger gebroken, en de Heer *Piqué* gekwetst werdt. Deeze laatste herhaalden den aanval met dertien schoten, en doodden of kwetsten verscheide Wilden; maar deeze laatste gereed zijnde om hun klein Vaartuig te enteren, dachten de Franschen het raadzaam te zijn, het Vaartuig te verlaten en zich door zwemmen te redden. Verscheide Wilden volgden hen na, en bereikten met hen te gelijk den oever der Rivier. Hier werdt de Heer *Piqué* van verscheide Indianen aangevallen, en met herhaalde steeken van messen gedood. De Heer *Saugrain* werdt, terwijl hij zich verdedigde, gevangen genomen. Het is waarschijnlijk dat deeze Indianen zijnen Reisgenoot vermoord hadden, om dat hij ouder was; hem, als de jongste, lieten zij in 't leven, zonder twijfel met oogmerk, om hem mede naar huis te neemen, en te slagen. Dit denkbeeld kwam den Heer *Saugrain* niet aanstonds in den zin; hij liet zich van die Wilden

binden, en echter hadt hij nog de kloekmoedigheid, om uit de zakken van zijnen ongelukkigen Reisgenoot de verschillende zaaken, die in dezelve waren, te neemen; hij liep vervolgens bijna een Mijl ver met de Wilden, om bij hun Vlot te komen, dat door den stroom werdt voortgesleept. Toen zij het bijna bereikt hadden, dwongen zij hem naar hetzelfde te zwemmen, en bonden hem daar aan vast. Een Indiaan gaf hem toen eenen zwaaren slag op het hoofd; deeze slag was voor hem als een voorbode van het lot, dat hem dreigde. Van schrik bevangen, en van zijnen moed ondersteund, besloot hij eensklaps de vlugt te neemen. Hij brak weldra de zwakke banden, waar mede hij gebonden was, en zwom met eene ongelooflijke kracht tegen den stroom in. Geen der Wilden waagde het hem te volgen; maar zij deeden op hem verscheide snaphaanschoten, waar van een kogel hem aan den hals raakte, doch zonder hem zwaar te kwetsen; eindelijk kwam hij weder aan Land, en vondt aldaar den Virginiër. Bij ongeluk waren zij bijna zonder klederen, zonder mondbehoefkens, zonder middelen om dezelve te bekomen; zij bragten vier dagen in de boschen door; en daar zij vreesden, dat het nog lang mogt duuren, eer zij een Vaartuig kwamen te zien, gingen zij aan 't werk, om 'er een te maaken. In 't midden van hunnen arbeid werden zij van die zelfde Wilden ontdekt, welke, op die Rivier vaarend, eenige snaphaanschoten, op hen deeden, doch zonder hen te kwetsen. Eindelijk bevrijdde een Amerikaansch Vaartuig, dat zij ontdekten, hen van hunnen doodelijken angst, en bragt hen naar het Fort Pitt. De Heer *Saugrain* heeft nooit kunnen gewaar worden, van welke Wilden hij eigenlijk aangevallen was.

was.
wees-
den,
hunn
dan,
het b

Wat
voor
Papie
te ke
ten h

Hij
welk
bespe
baar
der C
vond
schei
de L
en f
voor
Maï
wier
Vee
door
De V
hind
D
het
lijkh

(r
Graan

oekmoedigheid, om
 igen Reisgenoot de
 waren, te neemē;
 ver met de Wilden,
 door den stroom
 t bijna bereikt had-
 zelve te zwemmen,
 en Indiaan gaf hem
 ofid; deeze slag was
 het lot, dat hem
 en van zijnen moed
 de vlugt te neemē.
 len, waar mede hij
 e ongelooflijke kracht
 Wilden waagde het
 op hem verscheide
 kogel hem aan den
 vaar te kwetsen; ein-
 en vondt aldaar den
 j bijna zonder klee-
 zonder middelen om
 en vier dagen in de
 eesden, dat het nog
 Vaartuig kwamen te
 m'er een te maaken.
 d werden zij van die
 op die Rivier vaaren-
 op hen deeden, doch
 jk bevrijdde een Ame-
 dekten, hen van hun-
 gt hen naar het Fort
 nooit kunnen gewaar
 ij eigenlijk aangevallen
 was.

was. Hij denkt, dat eenige Blanken onder hun ge-
 weest zijn, die met Pittsburg in Correspondentie ston-
 den, of wel zelfs dikwijls aldaar kwamen, en dus van
 hunne Reize kennis gehad kunnen hebben, waar op zij
 dan, in het vermoeden van Geld bij hen te vinden,
 het besluit genomen hadden hen daar van te berooven.
 Wat 'er ook van zij, hij verloor bij dit ongelukkig
 voorval alles, zijn Geld, zijne Kleederen, en zijne
 Papieren, en was genoodzaakt naar Philadelphia te rug
 te keeren, waar ik hem aantrof, en van waar hij beslo-
 ten hadt de te rug Reize naar Europa aan te neemē.

Hij deelde mij verscheide waarneemingen mede,
 welke hij gedaan hadt. Het Dal, dat van de Ohio
 bespoeld wordt, beschreef hij als het rijkste en vrucht-
 baarste, dat hij ooit gezien hadt. De voortbrenging
 der Gewasfen was daar ongelooflijk sterk en suet. Men
 vondt 'er de schoonste boomen van ontelbaare onder-
 scheidene foorten. Men zaaide Hennip en Tabak, om
 de Landerijen, die te saprijk waren, op te droogen,
 en schraalder te maaken, op dat zij Koorn konden
 voortbrengen, dat thans slegts in halmen schoot. De
 Maïs hadt daar eene ongelooflijke hoogte, en het Vee
 wierdt uitermaaten vet; zelfs in den Winter vindt het
 Vee voedzel genoeg aan een soort van zagt Riet, dat
 door de sneeuw heen sehiet, en in overvloed wast.
 De Winter was daar nooit zo koud, dat het Vee ver-
 hinderd werdt in de vrije lucht te weiden.

De gemaklijkheid, om de Aarde bijna zonder moeite
 het noodige Koorn te doen voortbrengen, de gemak-
 lijkheid om Vee te mesten, *Whisky* (1), Bier en Ap-
 pel-

(1) *Whisky* is eene slegte soort van sterke Drank, die van
 Graan getookt wordt, en bij de Ierlanders veel in gebruik is. V.

peldrank te maaken , en duizend andere voordeelen , lokten onöphoudelijk Emigranten naar dien Oord. Zij behoeven flegts vlijtig te zijn , om hunne eerfte Hut te bouwen ; want naderhand genieten zij , bijna zonder iets te doen , de vrucht van hunnen arbeid. Een Bewooner van deeze Landftreeken , die in het midden der Bosfchen is , werkt naauwlijks twee uren 's daags , om zich en zijne kleine Familie onderhoud te bezorgen. Hij brengt bijna den gantfchen tijd zijns levens met rusten , jaagen of drinken door. De Vrouwen fpijnen , weeven , en maaken Kleederen voor haare Mannen en Kinderen. De Heer *Saugrain* hadt zeer goed Lijnwaat en goed Laken gezien , dat in deeze Hutten vervaardigd was. In dit Land is bijna geen Geld ; alles gelchiedt bij ruiling. Voor Koorn koopt men *Wisky* , of men ruilt Schaapenvleesch tegen Varkensvleesch in.

Vijf of zes Mijlen van Pittsburg vondt de Heer *Saugrain* , op eene foort van Rots , eenen Advocaat uit Normandie , genaamd *Pintreau* , die zich met zijne Vrouw en drie Kinderen daar hadt nedergezet. De Vrouw was aanvallig , hadt eene goede Opvoeding , nevens veele kundigheden , en was daar bij eene goede huishoudfter. De gantfche Familie fcheen gelukkig te zijn ; de Man bouwde het Land , verkocht zijne Levensmiddelen in de Stad , en las , om zijne zinnen te verzetten , een Boek uit zijne kleine Bibliotheek , die zijn grootst genoegen uitmaakte. Hij was met 50 Louis d'Or te Pittsburg gekomen ; voor 25 Louis d'Or hadt hij twee of driehonderd Morgen Lands met eene kleine Hut en eenen Tuin gekocht , en beide door zijnen vlijt vergroot. Hij leefde van Aardäppelen ,

andere voordeelen, maar dien Oord. Zij en hunne eerste Hutten zij, bijna zonnemuren arbeid. Een die in het midden wlijks twee uren Familie onderhoud gantfchen tijd zijns en door. De Vrouwen Kleederen voor Heer *Saugrain* hadt hen gezien, dat in dit Land is bijna iling. Voor Kooru haapenvleesch tegen

urg vondt de Heer ts, eenen Advocaat *ean*, die zich met ar hadt nedergezet. ne goede Opvoeding, s daar bij eene goenilic fcheen gelukkig and, verkocht zijne las, om zijne zinne kleine Bibliotheek, aakte. Hij was met men; voor 25 Louis d Morgen Lands met gekocht, en beide leefde van Aardäppen,

len, Brood, Varkensvleesch, Eijeren, en Rundvleesch, en dronk *Whisky*.

De Wilden bezoeken nog steeds het Fort Pitt, en maaken de Ohio onveilig. De Heer L — zeide mij, dat hunne verwoestingen zeer spoedig een einde zouden hebben, als het Congres slegts standvastigheid toonde, en hen straffe. Hij voegde 'er nog bij, dat de Etablifementen aan geene zijde de Ohio, die nog steeds vermeenigvuldigden, hen zouden noodzaaken zich te verwijderen.

De werkzaame geest der Amerikaanen brengt hen steeds voorwaarts. Als zij eenige jaaren op eene Plaats gewoond hebben, gaan zij naar eene andere, waar zij het nog beter hoopen te vinden, en op die wijze breiden zij zich naar het Westen en Zuiden uit. — De Heer *Saugrain* heeft geen den minften twijfel, dat de Spanjaarden vroeg of laat genoodzaakt zullen worden de *Missiffippi* te verlaaten, en dat de Amerikaanen daar over zullen gaan, om zich in *Louifiana* neder te zetten. — Hij hadt dit laatste Land gezien, en hielt het voor één der rijkfte en schoonfte Landftreken in de gantfche Waereld.

De Heer *Saugrain* was in zeven Dagen van Pittsburg naar Philadelphia te Paerd te rug gekomen. — De Reize derwaarts hadt hij in eenen Cabriolet gedaan; doch veertien Dagen daar toe besteed. — Thans is een Brieven-Post derwaarts aangelegd, en men vindt onder weg goede Herbergen.

Bijvoegfel tot deezen Brief, sedert dat hij is samengefeld.

De Heer *Saugrain* heeft in het onafhankelijk leven der eenzaame Bewooners van Kentucky zo veel smaak

gevonden, dat hij, niettegenstaande den rampspoed zijner eerste Reize, in 't jaar 1790 geheel alleen is terug gekeerd, om zich aldaar neder te zetten.

EEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de School der Zwarten te Philadelphia, en over de Amerikanen, welke ten hunnen voordeele geschreeven hebben (1).

Daar is dan een Land, waar men deeze arme Zwarten eene Ziel, een Verstand toefchrijft; waar men zich verplicht rekent, hen tot Weetenfchap en Deugd op te leiden; waar men hen niet voor Lastdieren houdt, om het Recht te hebben, hen als zodanig te behandelen! En in dit Land maaken de Zwarten door hun-

(1) De Heer *Smith*, een vrije Amerikaan, die over de verscheldheden van 't menschlijk Geslacht een vrij grondig Werk geschreeven heeft, wil dat de koleur het gevolg is van de natuurlijke hoedanigheid en de lichtsgesteldheid eens Lands.

De Neger heeft de zwartste koleur; na hem volgt de Kaffer, die tusfchen den Neger en den Indiaan het midden houdt. De oorzaak daar van is deeze.

De Winden volgen onder den Equator den loop der Zon, komen, als zij door de onmeestelijke Zeeën, welke zij overloopen, verkoeld zijn, naar de Oostelijke Kust van Afrika, en maaken de Landen van Ajan, Zanguebar en Monomotapa vergelijkender wijze gemaatigd; doch na dat zij over het vaste Land, in eene uitgestrektheid van drie duizend Miljen, voortgelopen zijn, en zich met al het vuur eener brandende Woestijne bezwangerd hebben, storten zij dit weder uit op de hoofden der Inwooners van Senegal en Guinee. — Zie de *Proeve over de oorzaaken van de verscheidenheid der koleuren en gestalten des menschlijken Geslachts*; door Samuel Smith, Professor der Zedenteer in 't Collegie van Nieuw-Jersey.

de den rampspoed
geheel alleen is te
r te zetten.

TE BRIEF.

Philadelphia, en over
unnen voordeele

(1).

in deeze arme Zwar-
schrijft; waar men
etenschap en Deugd
et voor Lastdieren
hen als zodanig te
en de Zwarten door
hun-

kaan, die over de ver-
een vrij grondig Werk
gevolg is van de natuur-
l eens Lands.

na hem volgt de Kaffer,
t midden houdt. De oor-

den loop der Zon, ko-
n, welke zij overloopen,
in Afrika, en maaken de
stapa vergelijkender wijze
ste Land, in eene uitge-
rtgelopen zijn, en zich
ijne bezwangerd hebben,
der Inwooners van Sencgal
oorzaaken van de verschei-
nischlijken Geslachts; door
in 't Collegie van Nieuw-

hunne deugden en hunne vlijt de lasteringen te sehande, die hunne Tijrannen elders tegen hen verbreiden; ja men bemerkt niet het geringste onderscheid tuschen het geheugen van een zwart en gekroesd, en dat van een glad en wit hoofd. Heden heb ik het bewijs daarvan gevonden. Ik heb zwarte Kinderen gezien, ondervraagd, gehoord: eenige lazen zeer vaardig, andere herhaalden hetgeen zij van buiten geleerd hadden, en nog andere rekenden tamelijk snel. Men toonde mij ook een schilderij van eenen jongen Zwarten, die in de Schilderkunst nooit onderweezen was; waar over ik mij wezenlijk verwonderde.

Ik zag in deeze School ook eenen Zwart-Witten, die in den agtsten graad van eenen Zwarten aftamt: het is onmogelijk hem van eenen Blanken te onderscheiden. Ik verbeeldde mij in zijne oogen eene groote levendigheid te zien; en dit is een vrij algemeen kenmerk van die kleine Negers.

De School der zwarte Meisjes heeft mij niet minder een innerlijk genoegen gegeven. Behalven het onderwijs in 't leezen, schrijven, en den Godsdienst, worden zij ook bijzonder bekwaam gemaakt tot den arbeid der handen, als spinnen, naaijen, enz.; en haare Meesteres verzekerde mij, dat zij in 't algemeen veel geschiktheid daar toe toonden. Zij hadden een bescheiden, opmerkzaam en gehoorzaam geelaat: het was eene Kweekschool van goede Dienstmaagden, deugdzaame Huishoudsters..... Ach! hoe strafwaardig zijn niet de Westindische Colonisten, dat zij wezens, die zo gemakkelijk tot Deugd te leiden zijn, slegts voor ongebondenheid en sehande vatbaar maaken!

Amerika heeft deeze nuttige Stichting aan dien Be-

nezet te danken, dien de Heer *Chatellux* zich niet geschaamd heeft, midden onder de godlooze toetsjuclingen zijner verächtelijke oogendienaars, welke uit het Despotismus en de Aristocratie gebooren worden, belachlijk ten toon te stellen.

Het leven van deezen bijzonder verdienstelijken Man verdient nader gekend te worden van allen, welke den Weldoener van zijnes gelijken veel hooger schatten, dan hume geesfels, die gedurende hun leven zo gevleid, en op eene zo verächtelijke wijze als vergood worden.

Antony Benezet werdt in 't jaar 1712 te St. Quentin in Picardie geboren. De Dweeperij verwoeste toen Frankrijk onder eenen schijnheiligen Koning, die zich van eenen eerloozen Biegtvader en eene erzuchtige Vrouw liet beheerschen. De Ouders van *Benezet* waren ijverige Calvinisten: zij namen de vlugt naar Engeland, en *Benezet* omhelsde daar de Leere der Quakers. In 't jaar 1731 vertrok hij naar Amerika, en zette zich te Philadelphia neder. Naardien hij bij den Koophandel was opgevoed, zette hij denzelven voort; doch alzo zijne strenge grondstellingen en zijne neiging niet met den geest des Koophandels overéengebragt konden worden, zo stapte hij van den Koophandel af, en aanvaardde in 't jaar 1736 eene Plaats bij de Academie van het Gezelschap te Philadelphia. Van toen af wijdde hij alle de oogenblikken zijns levens aan het openbaar onderwijs, aan de ondersteuning der Armen, en de verdediging der zwarte Slaaven. *Benezet* hadt eene algemeene menschenliefde, die nog niet zeer gemeen was; hij beschouwde alle menschen, uit welk Land en van welke koleur zij ook waren, als zijne broeders. De oogenblikken, die hij

niet

niet
brui
nen
doen
ling
te b
over
H
kige
hen
en v
zich
jelij
de
ëers
tot
ond
heid
der
van
B
neze
kun
der
mee
bez
ver
ras
ovc
tra
de
lige
lau

niet in zijne School bevestigde, werden door hem gebruikt, om alle de plaatfen te verzamelen, welke dienen konden om den Negerhandel en de Slavernij te doen veröordeelen. Hij schreef verscheide Verhandelingen, die niet weinig toebagten, om zijne broeders te bekeeren, en hen tot de affchaffing der Slavernij over te haalen.

Het was hem echter nog niet genoeg, de ongelukkige Zwarten van de Slavernij te bevrijden; men moest hen ook onderwijzen en Leeräars voor hen zoeken; en waar zoude men lieden vinden, die enen taak op zich wilden neemen, welken het vooroordeel zo moeilijk en walgelijk hadt gemaakt? Geen hindernis konde den ijver van *Benezet* wederhouden, Hij gaf allereerst het voorbeeld, en offerde zijn klein vermogen tot de stichting deezer Schoole op. Zijne broeders ondersteunden hem, en, dank zij hunne grootmeedigheid, en die der Maatschappij van London, de School der Zwarten te Philadelphia geniet thans een Inkomen van 5000 Fransche Livres.

Bij de opöffering van zijn geheel vermogen liet *Benezet* het nog niet blijven; hij besteedde alle zijne kundigheden en zorgen, om die arme Negers te onderwijzen. Hij wierp zich op tot hunnen Schoolmeester, en in 't jaar 1784 werdt hij, in die heilige bezigheid, van den dood verrascht. Wat zeg ik, verrascht? *Benezet* hadt te wel geleefd, om ooit verrascht te worden; de dood was voor hem slegts een overgang tot de belooning, die hij verdiend hadt. De traanen der Zwarten, die zijn graf besproeiden, en de droefheid der Vrienden, moesten voor zijne gevoelige schimme zekerlijk meer waardig zijn, dan alle de lauweren der Veröveruers.

Twee

Twee andere trekken zullen u de Christenliefde van deezen deugdzaamen Man', en zijne standvastigheid in zijne denkbeelden schilderen. Hij droeg geen andere als Trijpe Kleederen, en wel om twee redenen; eerstelijk om dat de duurzaamheid deezer Stoffe het Geld in zijne Beurs ten voordeele der Armen bespaarde, en ten anderen, om dat een zodanig Kleed, als het afgedragen was, nog dienen konde om eenen Armen te kleeden.

Benezet hadt steeds één van zijne Werken' en een Verzoekschrift voor de Zwarten in den zak; wanneer hij nu iemand aantrof, die hen nog niet kende, stelde hij hem dezelve met aanbeveeling ter hand. Dit gedrag wordt van de Gezelschappen der Vrienden in 't algemeen gevolgd; zij verspreiden de Werken van goede Schrijvers bij meenigte, en dit is de rechte wijze om Profetieten te maaken.

Deeze menschlievende Quaker hadt in zijne loopbaan nog andere Vrienden der Zwarten tot Voorgangers gehad, waar van ik nog iets moet zeggen.

Ik zal u in de eerste plaats noemen den beroemden *George Fox*, Stichter van de Gezindheid der Quakers. Hij vertrok in 't jaar 1671 uit Engeland naar de *Barbados*, niet om tegen den Negerhandel en de Slavernij te prediken, maar om de Zwarten in de kennisse Gods te onderrichten, en hunne Heeren tot eene zagtere behandeling derzelve te bewegen.

De hoofden waren nog niet rijp tot deeze hervorming; zij waren het zelfs nog niet, toen *William Burling* uit Long-Island in 't jaar 1718 de eerste mij bekende Verhandeling tegen de Slavernij in 't licht gaf. Hij was een zeer geächt Quaker. Hij predikte, maar te vergeefs; het uur was nog niet gekomen.

Moet

VE

Mo

ten in

tig ja

in A

Maat

pen,

ginge

Op

teria

rech

der

Verk

verfl

het

wen

van

M

digi

gew

wee

Ben

kaa

ter

ver

fch

lan

na

hij

te

ha

in

ijv

fle

Moet deeze omftandigheid de Vrienden der Zwartten in Frankrijk niet troosten, niet aanmoedigen? Zestig jaaren heeft men moeten strijden, om de hebzucht in Amerika te overwinnen. Sedert de Stichting der Maatschappij te Parys is naauwlijks een jaar verloop, en ik zie reeds Afvalligen, om dat de eerste poogingen niet met eenen gelukkigen uitflag be kroond zijn.

Op *Burling* volgde de Rechter *Sewall*, een Presbiteriaan uit Nieuw-Engeland, die aan het opperste Geréchtshof van Boston eene Memorie, ten voordeele der Zwartten, overgaf, waar van de Tittel was: *de Verkoopling van Joseph*. Hij belijdt daar in de zuiverste grondbeginselen, en stoot voornaamlijk om ver het dwangzuchtig argument, dat, over de voorgewende Oorlogen tusschen de Afrikaansche Vorsten, van de Slaavenhandelaars gebruikt wordt.

Men heeft de Schrijvers, die hunne Pen ter verdediging der Zwartten gebruikt hebben, dikwijls tegen- geworpen, dat zij geen Getuigen van hun lijden geweest zijn. Dit verwijt kon men den Engelschman *Benjamin Lay* niet doen, naardien hij, tot den Afrikaanschen Handel opgevoed zijnde, en daar op Planter in de *Barbados* wordende, weldra zijne Wooning verliet, door den schrik en afkeer, die hem de afschuwelijke behandeling, onder welke de Slaaven zo lang gezocht hadden, inhoezemden. Hij begaf zich naar Philadelphia, wierdt Quaker, en hieldt zo lang hij leefde niet op, tegen de nitrociijing der Slavernij te prediken en te schrijven. Zijne voornaamste Verhandeling over dat onderwerp kwam in 't jaar 1737 in 't licht. Men heeft hem eenen te ver gedreeven ijver, eene vergrooting in zijne beschrijvingen, die slegts uit eene te zeer verhitte verbeeldingskracht ontstaat,

Moet

staat, en te scherpe verwijtingen tegen de Leeräars van andere Godsdiensten te laste gelegd. Maar deeze gebreken werden door een onbevlekt leven, door eenen onvermoeiden ijver voor het Menschdom, en door diepe overdenkingen rijkelijk vergoed. — *Lay* was zeer eenvoudig in zijne Kleeding; hij droeg geen andere als van Stoffen, die hij eigenhandig gemaakt hadt; zijne uitspraak was levendig; hij was geheel vuur, zo dra hij over de Slavernij sprak. Hij stierf in 't jaar 1760, eenige Mijlen van Philadelphia, in het tagtigste jaar zijns Ouderdoms. Zijne maatigheid en liefde voor de eenzaamheid deden hem, zonder twijfel diep gelukkigen ouderdom bereiken. De overdenking was zijn enig vermaak, en hij gaf zich bijna altoos daar aan over. Men heeft van hem een afbeeldsel, hetwelk iets buitengewoons is; want de Quakers verwerpen de Schilderkunst als eene onnutte bezigheid: men heeft hem lezende aan den ingang eens Kelders voorgesteld; een zinnebeeld, onder hetwelk men zijne neiging voor de eenzaamheid heeft willen aanduiden.

Een der Mannen, die in deeze door de menschheid geöpende loopbaan het meest uitgemunt hebben, is een andere Quaker, genaamd *John Woolmann*. Hij was in 't jaar 1720 gebooren. Daar hij zich vroegtijdig aan de overdenking overgaf, werdt hij, in den ouderdom van twee-en-twintig jaaren, door de Vrienden waardig geoordeeld hunnen Leeräar te worden. Hij deedt veele Reizen, om de Leere zijner broederen te verbreiden; doch het was altoos te voet, en zonder eenigen voorraad bij zich te hebben; want hij wilde de Apostelen navolgen, en bovendien ook diegeenen nuttig zijn, die zijn onderwijs het meest noodig hadden, naamlijk de Werklieden en de ongeluk-

v
kige
Slav
len v
war
den
kon
mo
haar
Pre
't ja
om
zien
dat
der
Zw
wor
re. H
reke
Fra
alvo
Zw
Ov
D
sch
het
ëer
me

kige Slaaven. Hij verfoeide den Negerhandel en de Slavernij zo zeer, dat hij nooit van de levensmiddelen wilde proeven, welke langs dien weg voortgebragt waren. Hunne zaak was, zo als hij zelf zijnen Vrienden zeide, altoos tegenwoordig aan zijnen geest; hij konde zich daar van niet ontslaan, en gaf zich alle moeite om, zo wel in 't openbaar als in 't bijzonder, haar steeds Profelieten te maaken. Zelfs de laatste Predikatie, die hij deedt, betrof dit onderwerp. In 't jaar 1772 ondernam hij eene Reize naar Engeland, om bij die gelegenheid zijne broeders de Quakers te zien. Hij stierf daar aan de kinderpokjes, en liet over dat onderwerp verscheide goede Werken na, als onder anderen *Aanmerkingen over de Slavernij der Zwarten*, waar van verscheide Drukken gevonden worden.

Ik heb, waarde Vriend, het mij tot eenen pligt gerekend, u eenige bijzonderheden over die waardige, in Frankrijk zo weinig bekende Mannen mede te deelen, alvorens tot de beschrijving van den toestand der Zwarten in dat wijduitgestrekt Land over te gaan.

TWEE EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de poogingen, om den Negerhandel in de Vereenigde Staaten af te schaffen.

De Brieven van aanbeveeling, waar mede de Maatschappijen van Frankrijk en Engeland, die zich met hier lot der Negers onledig houden, mij hebben vereerd, hebben mij hier het vleijendst onthaal, en de mededeeling der berichten, welke ons over den arbeid van

van die Maatschappijen eenig licht kunnen geeven, doen genieten. Te veel voorwerpen vervullen, ongelukkiger wijze, de oogenblikken eener schielijke Reize, en ik kan deeze gewigtige stoffe niet zo grondig, als ik wel zoude wenschen, onderzoeken.

Na u, in mijnen vorigen Brief, gesproken te hebben van de voortreffelijke Mannen, welke den Zwarten in Amerika verdedigd hebben, zal ik u thans nog verhalen (1) wat men hier gedaan heeft, om den Slavenhandel af te schaffen, om den Negers in vrijheid te stellen, en hen als 't ware een nieuw leven te schenken. Voorts zal ik u zeggen, welke de gevolgen van die weldaadige poogingen geweest zijn; eindelijk wat men voorneemens is te doen, om den Zwarten de weldaad hunner vrijheid voor eeuwig te verzekeren. *Woolmann* en *Benezet* hadden, onder de Engelsche Regeering, te vergeefs alle hunne poogingen aangewend, om de affchaffing van den Negerhandel te bewerken. Het kwalijk begreepen belang der Hoofdstad deedt in 't jaar 1772 alle Verzoekschriften daar over verwerpen; echter waren de gemoederen in de verscheide Verëenigde Staaten reeds voorbereid, en naauwlijks was de onafhankelijkheid aldaar afgekondigd, of de algemeene stem verhief zich tegen deezen Handel. Het schieen Mannen, die zich wapenden, om hunne Vrijheid te verdedigen, geheel ongerijmd te

(1) Een gedeelte van 't geen men hier zal leezen, is door mij uitgesproken in eene Redenvoering, den 9 Februarj 1789 in het Gezelschap van de Vrienden der Zwarten voorgelezen. Ik heb 'er gewigtige bijvoegselen en veranderingen in gemaakt: daar benevens zijn slegs zeer weinig Exemplareen van die Redenvoering gedrukt.

te zijn
zoude
drukte
schikk
de gro
met d
grond

Dee
het ni
de sl
blicke
scheid
stelin

De
ëenig
Period
Neger
de Ve
even

In
heeft
den.

bepaa
drie j
ander
die he
nog st
de G
men

ht kunnen geeven ,
pen vervullen , on-
ken eener schielijke
stoffe niet zo-gron-
onderzoeken.

, gesproken te heb-
, welke den Zwarten
zal ik u thans nog
aan heeft , om den
den Negers in vrij-
ware een nieuw leven
eggen , welke de ge-
gingen geweest zijn ;
is te doen , om den
heid voor eeuwig te
zet hadden , onder de
fs alle hunne poogin-
ng van den Negerhan-
begreepen belang der
alle Verzoekschriften
aren de gemoederen in
en reeds voorbereid ,
ijkheid aldaar afgekon-
nief zich tegen deezen
die zich wapenden ,
gen , geheel ongerijmd
te

in hier zal leezen , is door
g , den 9 Februarj 1789 in
warten voorgelezen. Ik heb
ringen in geuakt; daar be-
laaten van die Redenvoering

te zijn , dat men andere menschen van hunne Vrijheid
zoude berooven; en om dit dies te beter te bewijzen,
drukte men een vliegend Blad (*Pamphlet*), waar van de
schikking zeer gelukkig was. Men vergeleek daar in
de grondstellingen , op welken de Slavernij steunde,
met die , welke de nieuwe Constitutie tot eenen
grondslag dienden.

Deeze vergelijking hadt het gewenscht gevolg , en
het nieuwe Congres verzuimde niet te verklaaren , dat
de slavernij der Zwarten met het wezen eener Repu-
bliekeinsche Regeeringsvorm strijdig was (1). De ver-
scheiden Wetgeevers maakten allen spoed , om de grond-
stelling van het Congres te bekrachtigen.

De Omwenteling , welke in dat opzicht in de Ver-
eenigde Staaten is voorgevallen , heeft drie voornaame
Perioden : naamlijk , het verbod van den invoer der
Negers , hunne vrijlaating , en hun onderwijs. Alle
de Verëenigde Staaten zijn in deeze drie punten niet
even ver gevorderd.

In de noordelijke en middenste Staaten van Amerika
heeft men den invoer der Zwarten voor altoos verbo-
den. In de overigen is dezelve op eenen zekeren tijd
bepaald. In Zuid-Carolina , waar dit verbod slegts
drie jaaren moest duuren , heeft men het voor drie
andere jaaren vernieuwd. Georgie is de eenige Staat ,
die het voorbeeld der anderen niet gevolgd heeft , en
nog steeds Slaaven ontfangt. — En nogthans , toen
de Generaal *Oglethorpe* , in 't begin deezer eeuw ,
die Colonie vestigde , eischte hij , en stelde vast , dat
men 'er nooit den invoer van Rum en Slaaven zou
toe-

(1) Zie het Besluit van 't Congres , van den 8 October 1774.

toestaan. — Dit verbod wordt spoedig overtreden; men hieldt het vergif der geestrijke Dranken voor noodwendig, om de levenskrachten van die zorgeloze Colonisten te sterken; men was in het gevoelen, dat de hitte der Luchtfreek de krachten der Blanken te boven ging, en hen noodzaakte, ter bebouwing van hunnen grond, zich van vreemde handen te bedienen, welke zij het recht hadden in ketenen te sluiten (1).

Bij een onderzoek der beweeggronden, welke de Wetgeevende Magt der verscheidene Staaten bestierd hebben, zo om den invoer voor altoos te verbieden, als om dien binnen een zeker getal jaaren te beperken, moeten wij noch Geestdrijvers, noch strenge Bevispers zijn. — Zonder twijfel heeft het belang eenen grooten invloed op deeze omwenteling gehad; zonder twijfel kunnen de Staaten van het Noorden en het Zuiden verdacht gehouden worden, van dezelve met dies te meer ijver en vaardigheid omhelsd te hebben, naar maate zij voor de soort van Producten, welke zij aanweeten, de handen van Slaaven miuder benoodigd, en hunne behoeftens meer beperkt zijn, als ook

(1) Deeze gevoelens beginnen ook zelfs in Georgie te verdwilen. Een Planter uit dien Staat schreef, in September 1790, de volgende merkwaardige woorden:

„Slechts dat de Vreede tusfchen ons en de Creeks (zeer talrijke stammen van Wilden) hersteld is, ziet men den grootsten welvaart te gemoet, en de wijduitgestrekte Landfreenen aan de beide Oevers van de *Altamaha* zullen in waarde toeneemen. Het ontbreekt hier slechts aan handen. In plaats der zeer schaarsche, zee dunne Slaaven moge een geslacht van blanke menschen tot ons komen, die het niet versmanden, de Aarde met hunne handen te bewerken, en het Land zal rijk worden.”

ook h
dig m
men,
evenre
Carolin
langs
misch
dan aa
geever
reeds
een vo

Maar
toetsna
dere M
menfel
ons to
grondb
dat de
en vo
ten, v
worde
geoffe
gevoel
in de
gevolg
aanhar
den g
hande
vrucht
uit A
van d
zijn o
Geden

ook hunne steeds toeneemende bevolking het onnoodig maakt tot vreemde Volkplantingen toevlugt te nemen, om uit hunnen grond een met hunne behoeftens evenredig voortbrengfel te trekken. Daar nu Zuid-Carolina het verbod van den invoer der Negers onlangs verlengd heeft, is men deeze weldaadige Wet misfchien minder verschuldigd aan de Menschenteefde, dan aan de Staatkunde en de aanmerking van den Wetgever, dat de Burgers voor de Ladingen van Negers reeds veel aan de Engelschen schuldig waren, en dat een verdere invoer hen in den grond zoude helpen.

Maar laat ons oprecht zijn, en aan de andere zijde toestaan, dat de Amerikaanen, meer dan eenige andere Natie, van de waarheid overtuigd zijn, dat alle menschen vrij gebooren, en elkander gelijk zijn; laat ons toestaan, dat zij zich in 't algemeen naar deeze grondtelling der gelijkheid richten; laat ons toestaan, dat de Quakers, welke deeze Omwenteling begonnen en voortgeplant hebben, en dezelve nog voortplanten, van godsdienstige grondstellingen zijn geleid geworden, en hunne persoonlijke belangen daar aan opgeofferd hebben. Ongelukkiger wijze is echter hun gevoelen over dit stuk nog niet algemeen geworden; in de Zuidelijke Staaten wordt hetzelfde met eenig goed gevolg van het eigenbelang bestreeden; een talrijke aanhang beweert nog steeds de onmogelijkheid, om den grond deezer Zuidelijke Staaten zonder Slaavenhanden te bouwen, als ook het getal der Slaaven en vruchtbaare Velden te vermeêderen, zonder de eersten uit Afrika te ligten. De geweldige onderneemingen van dien aanhang bij de laastte Staaten-Vergadering zijn oorzaak van het eenig Artikel, dat het sehoon Gedenkteken van 't menschelijk vernuft; het nieuw

Bondgenootschaplijk Systema der Verëenigde Staaten, onthultert. — Deeze aanhang heeft naamlijk voorgelagen, om het nieuwe Congres aan ketens te leggen, en het te verhinderen, dat het den invoer der Zwarten, gedurende eenen tijd van twintig jaaren, niet algemeen kan verbieden. — Hij heeft tot deeze aanzienlijke Vergadering gezegd: *gij moet of dit Artikel ondertekenen, of wij zullen eene scheuring maaken.* De overweeging van het kwaad, 't welk deeze politieke scheuring zou na zich slepen, zonder het lot der Slaaven te verzagten, heeft de Vergadering genoodzaakt van de groote grondstelling der algemeene Vrijheid, en de voorgaande verklaringen van het Congres af te gaan; zij heeft gedacht *Solon* te moeten navolgen, door niet de mogelijk beste Wet, maar eene Wet, die naar de omstandigheden de gevoeligkste was, te maaken.

Ondertuschen, alhoewel dit raadzèchtig Artikel in Europa, waar men de geheime oorzaak van hetzelfde niet wist, eene groote verwondering baarde, en bij de Maatschappij van Engeland, gereed om de nieuwe Wetgevers van eenen lafhartigen opstand te beschuldigen, wyl zij over de plaatselijke omstandigheden, die hen bestierd hadden, niet genoegzaam onderricht was, eene gevoelige smart verwekt heeft, moet men echter het algemeen en onwederroepelijk verbod des Slaavenhandels in alle de Verëenigde Staaten als zeer nabij aanzien. Deeze waarschijnlijkheid ontstaat zo wel uit de natuur der zaaken, als uit het Artikel zelf van het nieuw Bondgenootschaplijk Plan, dat wij boven aangebaald hebben. In de daad, negen Staaten van dertien hebben den invoer der Zwarten verboden. — De Zwarten, welke in 'dezelve aankomen,

zija

zijn
in
ver
hier
den
ger
Spa
spr
die
deli
Zw
ver
sche
den
mo
op
ne
naa
gen
me
Ne
ter
alto
bij
ver
een
die
wa
na
tui
mi
vri
bo

Verenigde Staaten, heeft naamlijk voorgeaan ketens te leggen, den invoer der Zwartwintig jaaren, niet heeft tot deeze aanrij moet of dit Artikel ne scheuring maaken, 't welk deeze politiepen, zonder het loeft de Vergadering gestelling der algemeene klaringen van het Con- Solon te moeten na- beste Wet, maar eene gheden de gevoeglijkste

it raadzelachtig Artikel ime oorzaak van hetzel- rondering baarde, en nd, gereed om de nieu- fhartigen opstand te be- plaatfelijke omstandighe- n, niet genoegzaam on- inart verwekt heeft, moet onwederroepelijk verbod e Verenigde Staaten als waarschiijnlijkheid ontstaat n, als uit het Artikel ootchaplijk Plan, dat wij n de daad, negen Staaten voer der Zwarten verbe- ke in dezelve aankomen, zija

zijn vrij: zo hebben dan de Slaaven in Georgie, en in de drie overige Staaten, als dezelve het tijdelijk verbod intrekken, negen Vrijplaatfen. — Ik spreek hier niet van de nabijheid der Florida's, den Spanjaarden toebehoorende, waar heen onophoudelijk de Negers van Georgie vlugten, wyl zij hoopen van de Spanjaarden beter behandeld te zullen worden. Ik spreek niet van die wijd uitgestrekte Boschen, van die ongenaakbare Bergen, die een gedeelte der Zuidelijke Staaten uitmaaken, en waar de onderdrukte Zwarte zo gemakkelijk eene schuilplaats tegen de Slavernij kan vinden. Overal zijn de communicatien tuschen alle de Staaten en de daar achter gelegene Landen zo veel in getal, en zo gemakkelijk, dat het onmogelijk is de vlugtelingen tegen te houden. Hen op te zoeken, zou kosten veröorzaaken, die met hunne waarde geen overeenkomst hadden; en schoon, naar alle waarschijnlijkheid, de vrije Staaten zich tegen deeze nazoeeking niet zouden verzetten, heeft men echter aldaar eenen zodanigen afkeer van den Negerhandel, en zelfs van de Slavernij, dat de Meester, die zijn Menschen-Eigendom achter na loopt, altoos ongaerne gezien, weinig ondersteund, en bijna altoos gedwardsboomd wordt. — Dit is derhalven een nieuwe aanflag tegen den invoer der Zwarten, een aanflag van de mogelijkheid *der vlugt*, een aanflag die hunne waarde en arbeid duurder moet maaken; en waarschiijnlijk zal de Planter in Georgie en de Carolina's, door wezenlijke verliezen van deeze soort overtuigd, inzien, dat het eenvoudiger, verstandiger, en minder kostbaar is, den grond met Amerikaafche en vrije, dan met Afrikaanfche en slaafsche armen te bebouwen. — *De natuur der Plaatsen is hier tegen de*

Slavernij. Ik had derhalven reden om te zeggen, dat in Amerika de natuur der dingen tegen den invoer der Zwartten is.

Bovendien zal het Congres. over twintig jaaren bevoegd zijn, om over deezen invoer ten vollen uitspraak te doen. Waarschijnlijk zullen alsdan het gevoel van Menschlijkheid en de berekeningen des Vernufts zegepraalen; dan zal niets meer het Congres ter rug houden, het zal niet meer gedwongen zijn, de billijkheid aan welvoeglijkheden op te offeren, en het zal dan niet langer eene sterke tegenstribbeling, noch eene scheuring vreezen. — Negen Staaten hebben zich reeds ten voordeele van deezen maatregel verklaard; de opkomende Staat Vermont zal hen nog eene overweegende stem meer geeven. — De Zuidelijke Staaten zullen alsdan geen geduchte Oppositie kunnen uitmaken, (zij kunnen met de Noordelijke het evenwigt niet houden), noch eene geldboete vorderen, vermits de samenstemming van negen Staaten, of het twee-derde deel van iedere Wetgeevende Magt vereischt wordt, om eene zodanige geldboete te doen gelukken. — Men kan derhalven als zeker aanzien, dat ten minsten over twintig jaaren de invoer der Zwartten overal in de Verëenigde Staaten verboden zal zijn.

Ik moet hier nog van een misdrijf spreken, dat den Verëenigde Staaten bijzonder eigen, en voortgekomen is uit de hebzucht der Kooplieden van menschen-vleesch. Naardien zij geene Negerflaavon meer konden invoeren, onderfondten zij diegeenen, welke vrij waren, te rooven; om hen in de Landen, waar zij eenen bestemden Prijs hadden, te verkoopen. De Engelschen hebben in den laatsten Oorlog het voorbeeld

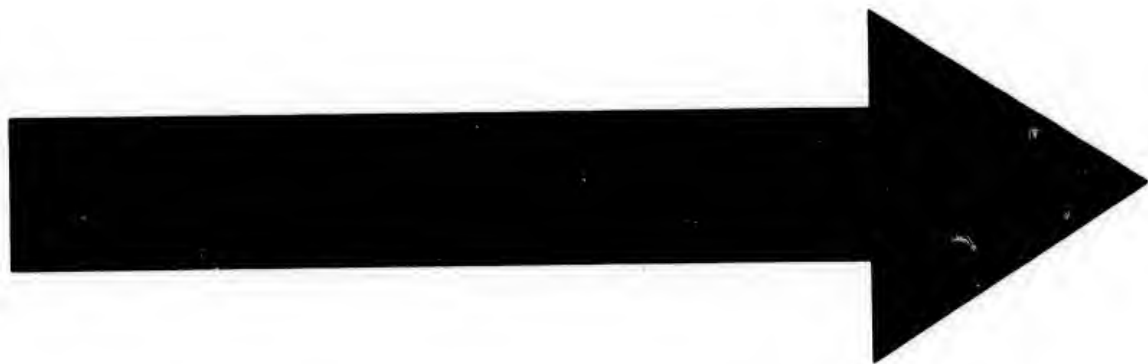
van

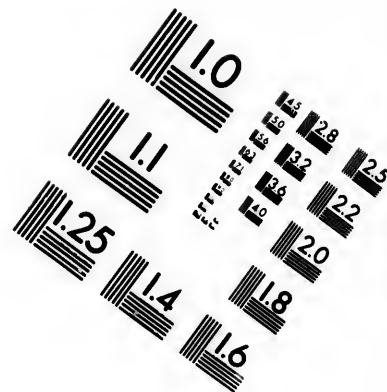
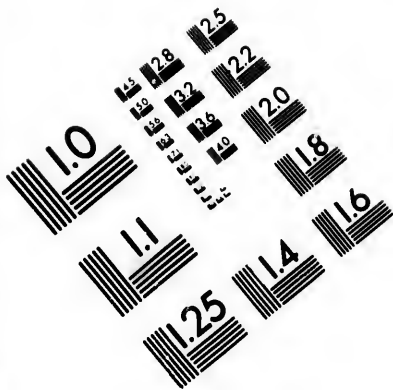
I N D E

om te zeggen, dat
n. tegen den invoer

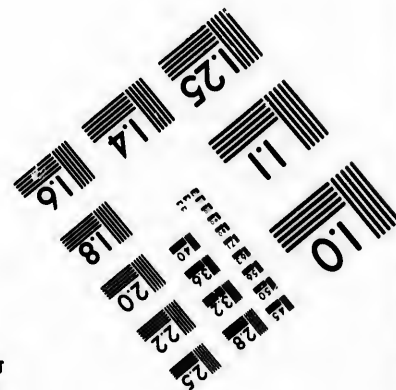
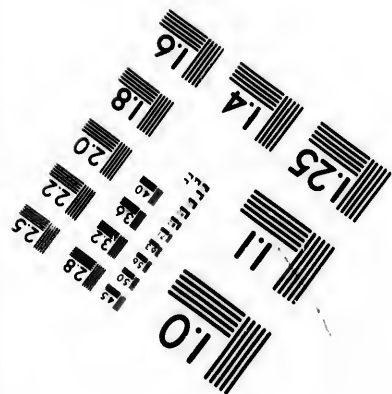
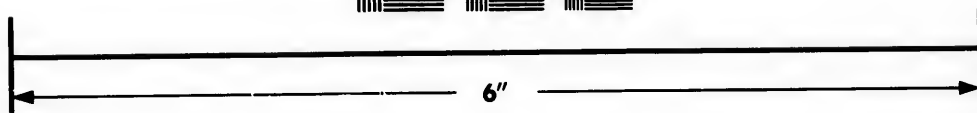
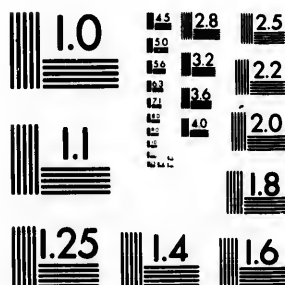
er twintig jaaren be-
voer ten vollen uit-
ullen alsdan het ge-
erekeningen des Ver-
meer het Congres te
gedwongen zijn, de
op te offeren; en het
egenstribbeling, noch
n Staaten hebben zich
maatregel verklaard;
I hen nog eene over-
De Zuidelijke Staaten
ositie kunnen uitmaa-
ordelijke het evenwigt
boete vorderen, ver-
egen Staaten; of het
etgeevende Magt ver-
ge geldboete te doen
en als zeker aanzien,
jaaren de invoer der
igde Staaten verboden

ndrijf spreken, dat den
igen, en voortgekomen
plieden van menschen-
Negerlaaven meer kon-
ij diegeenen, welke vrij
in de Landen, waar zij
, te verkoopen. De En-
en Oorlog het voorbeeld
van

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1983

van
len
in
der
ster
hel
het
Pla
C
me
om
we
de
Om
Zw
ald
ger
dec
den
rik
ste
kin
dec
W
te
alg
O
-
br
en
da
ha
be

van deeze afschuwelijke speculatie gegeven. Zij stalen den Amerikaanen hunne Negers, en gingen die in West-Indiën verkoopen; daar door benadeelden zij den Meester en den Slaaf, en wel bijzonder den laatsten, dien zij van een zagt en gemaatigd Juk tot eene hellsche Tijrannij deden overgaan. — Want toen hadt het openbaar gevoelen nog niet gesproken, noch den Planters genoodzaakt hunne Slaaven beter te handelen.

Op het einde van den Oorlog werden in Amerika menschen gevonden, die barbaarsch genoeg waren, om, voornaamlijk op het Land, Kinderen en Vrouwen weg te nemen, en aan Scheepskapiteinen, die met de Eilanden in betrekking stonden, te verkoopen. — Onder verschillende voorwendfels noopten zij die Zwarten, om aan boord van die Schepen te komen: aldaar werden zij dan in boeijen gesloten, en vervolgens naar de Eilanden gevoerd. De herhaaling van deeze misdrijven heeft eindelijk de verontwaardiging der Gezelschappen verwekt, welke de Zwarten in Amerika beschermen; zelfs de Geestelijkheid heeft haare stem bij de hunne gevoegd. Op hunne bekendmaking hier van bij alle Wetgeevende Magten hebben deeze bijna allen, in deeze laatste tijden, zeer strenge Wetten laten afkondigen, om deezen Menschenroef te beletten. Een der strengsten is die, welke in de algemeene Vergadering van Connecticut, in de maand October laatstleden, doorgegaan is.

Die zelfde Acte spreekt nog van een ander misbruik, waar tegen de Wetgeevers van Massachusetts en Pensylvanie reeds lang geijverd hadden; naamlijk dat van heimlijk en op eene indirecte wijze den Negerhandel voort te zetten. Een Koopman laadt, bij voorbeeld, te Boston Rum voor Guince, koopt of steelt

aldaar Negers, verkoopt dezelve op de Eilanden, neemt aldaar Suiker en Sijroop (*Melassís*) in, en komt deeze weder in de Verëenigde Staaten verkoopen. Ik kan de Gezelschappen van Amerika den hun verschuldigten eerbied niet weigeren. Schoon zij deezen verkoop niet kunnen tegengaan, wenden zij nogthans alle hunne poogingen aan, om dien bezwaarlijk te maaken. Hier van heb ik zelf, geduurende mijn verblijf te Philadelphia, een Bewijs gezien: de Eigenaar van eene Lading, welke de vrucht van den Negerhandel was, hadt veel moeite om eenen Kooper te vinden. Zijne Geschiedenis was bekend, en maakte een groot opzien, zo dat men hem overal met de grootste verachting bejegende.

DRIE EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de Wetten, die, wagens de vrijmaking der Slaaven, in de verscheidene Staaten gegeven zijn.

DE SLAVERNIJ, mijn Vriend, heeft niet, zo als men gemeenlijk geloofst, alle de Verëenigde Staaten bevekt. In New-Hampshire en Masfachusetts is nimmer eene Wet geweest, die aldaar de slavernij veroorloofde, en men vindt 'er ook geen Slaaven. Wanneer derhalven deeze Staaten de Slavernij verboden hebben, verklaarden zij eigenlijk niet anders, als hetgeen reeds bij hen gevonden werdt. In *Connecticut* worden weinig Slaaven gevonden; het strenge Puritanismus, dat in dit Land heerscht, konde zich niet met de Slavernij verëenigen; de Landbouw werdt daar be-

ter

de Eilanden, neemt
in, en komt deeze
verkoopen. Ik kan
hun verschuldigen
ij deezen verkoop
nogthans alle hun-
vaarlijk te maaken.
nijn verblijf te Phi-
Eigenaar van eene
Negerhandel was,
r te vinden. Zijne
akte een groot op-
de grootste verich-

TE BRIEF.

de vrijmaking der
ene Staaten

, heeft niet, zo als
Verëenigde Staaten
Masafuchett is nim-
r de slavernij veröör-
en Slaaven. Wanneer
ernij verboden heb-
e anders, als hetgeen
In *Connecticut* wor-
het strenge Puritanis-
konde zich niet met
bouw werd daar be-
ter

ter en minder duur met vrije, dan met slaafsche han-
den verricht: alles loopt derhalven samen, om de Co-
lonisten tot de vrijmaking hunner Slaaven te beweeg-
gen. Ook hebben zij bijna allen hunne Slaaven in
vrijheid gesteld; de kinderen van hun, die niet vrij-
gemaakt zijn, bekomen hunne vrijheid met vijf en
twintig jaaren, naamlijk, in den ouderdom, als zij
zich hun onderhoud kunnen beschikken.

Dit is ook ten naaste bij het lot der Negers in den
Staat van New-York. — Echter zijn de Slaaven hier
talrijker. De oorzaak daar van is, dat de Stichters
deezes Colonie Hollanders waren, die minder dan an-
dere Volkeren genegen zijn, zich van hun Eigendom
af te scheiden. Nogthans is de vrijheid der kinderen
insgelijks tot eenen zekeren ouderdom bepaald.

De Staat van Rhode-Island dreef eertijds eenen zeer
sterken Slaavenhandel, die echter niet meer in wezen
is; thans is hij verboden, en nog onlangs is dit ver-
bod door eene nieuwe Wet bekrachtigd. Gave de
Hemel, dat de geest der wijsheid, die de Wetgee-
vende Magt van deezen Staat hier toe geleid heeft,
haar insgelijks bewogen hadt die schriklijke rooverij
met het Papiergeld te vernietigen! eene rooverij, die
van den bloeiendsten, arbeidzaamsten en meest be-
volkten Staat eene Woestijne gemaakt heeft; waar in
thans luiheid nevens elende en bedriegerij woont. —
Gelukkiger wijze — en dit geeft nog eenige hoop —
woonen veele Quakers op dit Eiland, dat is te zeg-
gen, dat 'er weinig Slaaven zijn, en dat een geest
van orde en spaarzaamheid aldaar heerscht.

In de Jerseys is de bevolking van een Hollandfchen
oorsprong: men vindt 'er daarom ook dikwerf spoo-
ren van dien Hollandfchen geest, welken ik reeds gefchil-

derd heb. — Ondertusfchen zijn de Bewooners van het Westelijk Deel zeer voor de Vrijmaaking, en die van het Oostelijk Deel hebben zich daar tegen verzet. Men geeft echter nog niet alle hoop op, om hunne hardnekkigheid eens te overwinnen; dit is ten minsten het gevoelen van eenen achtingswaardigen Man, den Heer *Livingston*, die door zijn aandeel aan de laatste Regeerings-omwenteling beroemd is; een gevoelen, dat hij in eenen Brief aan het Gezelschap te Philadelphia omstandig verklaard heeft. Hij-zelf heeft alle zijne Slaaven, die zeer talrijk waren, de vrijheid geschonken. Hij is één van de ijverigste Apostelen der vrijmaaking; doch vermits hij het karakter van zijne Landgenooten kent, en overtuigd is, dat men niets daar mede wint, wanneer men de heerschende gevoelens met geweld tegengaat, schikt hij zich naar den tijd, redeneert; treedt in vergelijk met het eigenbelang, en geeft den moed niet op, van eindelijk over het laatste te zullen zegepraalen (1).

In Pensylvanie zijn de Quakers gelukkiger geweest. Reeds in 't jaar 1758 besloot hunne algemeene Vergadering eenstemmig, om ieder Lid van dat Gezelschap, dat nog langer op het behouden der Slaaven aandrong, uit het Gezelschap te weeren. In 't jaar 1780 werd, op hun verzoek, dat van een groot getal aanhangers van andere Gezindheden ondersteund werd, in de

(1) De Heer *Livingston* is in Europa meer bekend door zijne beoordeeling des geleerden Werks van den Heer Adams, over de *Constituten*. Deeze beoordeeling is vertaald, en door goede Staatskundige Schrijvers met zeer scherpsinnige aantekeningen vermeerderd. — Deeze achtingswaardige Amerikaan is in 't jaar 1790 overleden, tot groote droefheid van de Vereenigde Staaten.

de Bewooners van
Vrijmaakings, en die
h daar tegen verzet.
oop op, om hunne
; dit is ten minsten
waardigen Man, den
andeel aan de laatste
l is; een gevoelen,
gezelschap te Philadel-
Hij-zelf heeft alle
aren, de vrijheid ge-
verigste Apostelen der
et karakter van zijne
gd is, dat men niets
te heerschende gevoe-
ikt hij zich naar den
elijk met het eigenbe-
p, van eindelijk over
(1).

er's gelukkiger geweest.
nne algemeene Verga-
id van dat Gezelschap;
der Slaaven aandrang;
In 't jaar 1780 werd;
groot getal aanhangers
rsteund werd, in de
al

opa meer bekend door zijne
n den Heer Adams, over de
ertaald, en door goede Staat-
mige aantekeningen vermeer-
merikaan is in 't jaar 1790
de Vereenigde Staaten.

algemeene Vergadering de Slavernij voor altoos afge-
schaft, waar bij men de Eigenaars der Slaaven nood-
zaakte, om hen te laten opschrijven, hunne Kinde-
ren in den ouderdom van agt en twintig jaaren vrij
verklaarde, en tot in dien tijd in den stand van zo-
danige Dienstboden plaatste, die men, met hunne be-
williging, voor een zeker getal jaaren huurt, en ein-
delijk hen het voorrecht verzekerde, van door ge-
zworene Rechters geoordeeld te worden; enz. Intus-
schen konde men met deeze Acte niet alle misbruiken
voorzien, noch alle de kunstgrepen der hebzucht
voorkomen. Men wist dezelve in verscheide punten
te ontduiken. De buitenlandsehe Slaavenhandel werd
evenwel van schraapzuchtige Speculateurs voortgezet;
barbaarste Heeren verkochten hunne Slaaven in ver-
afgelegene Landen; andere zonden de Kinderen van
die Zwarten, onder verschillende voorwendsels, in
nabuurige Staaten, maar in de daad met het oogmerk
om hen te verkoopen, en van het voorrecht der Wet
te berooven, dat zij in den ouderdom van agt en
twintig jaaren konden genieten; andere zonden met
een overeenkomstig oogmerk, doch naar eene verschil-
lende berekening, de zwangere Slaavinnen derwaarts,
om aldaar te baaren; nog andere eindelijk stalen, zo
als ik reeds gezegd heb, vrije Zwarten, en verkoech-
ten hen op de Eilanden. Het Gezelschap van Pensyl-
vanie, dat onophoudelijk voor de uitvoering der Wet-
ten waakt; werd door die misbruiken bewogen, en
wendde zich nogmaals tot de Wetgeevende Magt,
Deeze gaf den 29 Maart 1789 eene nieuwe Acte, om
alle die misbruiken krachtdaadig tegen te gaan. Zij
besloot, dat men voortaan, zonder haare toestemming,
geen Slaaf in eenen nabuurigen Staat zou mogen zen-
den;

den; vonnisde in zwaare geldboetens hun, die de kinderen der Slaaven naar andere Staaten mogten zenden, om ze aldaar te verkoopen; verklaarde alle de Schepen, die men tot den Slaavenhandel zoude gebruiken, voor verbeurd; veroordeelde de Negerdieven tot den openbaaren arbeid, enz.

Zonder twijfel kan men den standvastigen en aanhoudenden ijver van het Gezelschap in Pensylvanie, dat die Wetten te wege bragt, den geest van vrijheid en billijkheid, welke de Vergadering van Pensylvanie bestierde, en de beginselen van menschlievendheid, welke bij die gelegenheid in de geschillen uitblonken; niet met te veel lof vermelden. Het zij ons echter vergund ons leedwezen bij dien rechtmaatigen lof te voegen: waarom is dat eerwaardig Gezelschap niet verder gegaan? Waarom heeft het, bij voorbeeld, de vrijmaaking niet uitgestrekt tot de Zwarten, die bij de eerste Aste Slaaven waren, of hen ten minsten hoop tot Vrijheid gegeven? Zij zijn, zegt men, een Eigendom, en ieder Eigendom is heilig. — Maar wat is een Eigendom, dat klaarblijkelijk op roof gevestigd is? Wat is een Eigendom, dat tegen goddelijke en menschlijke Wetten aanloopt? — Ik wil nog eens toestaan, dat zodanig Eigendom eenige achting verdiende; maar waarom heeft men het dan niet tot een zeker getal jaaren bepaald? Waarom heeft men den Slaaf het Recht niet vergund van zich vrij te koopen? Hoe! het Kind van een Negerlaaf in Pensylvanie kan hopen eens de Vrijheid te zullen genieten; zijn Heer kan hem dezelve niet onthouden, wanneer het tot den ouderdom van agt en twintig jaaren voor hem geërbeid heeft! en de ongelukkige Vader is voor altoos van zijne Vrijheid beroofd! — Zijn Zoon, die niet,
als

oetens hun, die de
 Staaten mogten zen-
 ; verklaarde alle de
 venhandel zoude ge-
 ceelde de Negerdieven
 standvastigen en aan-
 schap in Pensylvanie,
 den geest van vrijheid
 ring van Pensylvanie
 n menschlievendheid,
 gefchillen uitblonken;
 . Hét zij ons echter
 n rechtmaatigen lof te
 ardig. Gezelschap niet
 het, bij voorbeeld, de
 de Zwartén, die bij
 , of hen ten minsten
 ij zijn, zegt men, een
 is heilig. — Maar wat
 klijk op roof gevestigd
 at tegen goddelijke en
 ? — Ik wil nog eens
 om eenige achtting ver-
 nen het dan niet tot een
 arom heeft men den Slaaf
 h vrij te koopen? Hoe!
 in Pensylvanie kan hoo-
 en genieten; zijn Heer
 en, wanneer het tot den
 g jaaren voor hem gear-
 ige Vader is voor altoos
 — Zijn Zoon, die niet,
 als

als hij, de droefheid, het wanhoopig verdriet onder-
 gaan heeft, uit zijn Vaderland, van zijne Familie, van
 alles wat den mensch het dierbaarst is, weggerukt te
 worden; zijn Zoon, die niet, als hij, door die kwel-
 lingen, welke vóór de tegenwoordige Omwenteling zo
 gemeen waren, is verscheurd geworden; zijn Zoon
 wordt door de Wet begunftigd! en deeze partijdige
 Wet veroordeelt den Vader, om al zijn leven onge-
 lukkig te zijn! Neen, deeze onrechtvaardigheid kan,
 in een Land, waar de reden en de menschheid zich
 doen hooren, het Wetboek niet lang bevlecken; en
 men heeft reden te hooopen, dat 'er eens een dag zal
 komen, op welken men met het eigenbelang in on-
 derhandeling zal treden, om de slaaffche Vaders uit
 zijne handen te rukken.

Waarom verklaart men wijders in de Acte van den
 eersten Maart 1780, dat de Slaaf geen Getuige tegen
 een' vrijen Man kan zijn? Waar toe die partijdigheid?
 Gij zijt of van gevoelen, dat die Slaaf minder de
 waarheid spreekt, dan de vrije Man, of gij denkt dat
 zijne zintuigen van de uwe in foort verschillen. Dit
 laatste gevoelen zou ongerijmd zijn. — Het andere,
 als het waar is, getuigt tegen u. — Want waarom
 zou hij minder de waarheid spreken, ondeugender
 en meer aan gebreken onderhevig zijn? Het is zonder
 tegenspraak om dat hij Slaaf is. — Zijne misdaden,
 zijne ondeugden vallen derhalven op het hoofd van
 den Meester te rug. — En de Meester straft en be-
 schimpt den Slaaf voor zijne eigene misdaad! Wat
 gruwelijke onrechtvaardigheid!

Findelijk waarom heeft die zelfde Wet de inschik-
 lijkheid van te bevelen, dat men den Meester, wiens
 Slaaf gerechtelijk ter dood gebragt zal worden, den
 Prijs

Prijs deszelven uit de Penningen van de openbaare Schatkist zal vergoeden? Indien, zo als gemakkelijk beweezen kan worden, bijna alle de misdaden van den Slaaf het gevolg van eene meer of min strenge Slavernij zijn, — schijnt het dan niet ongerijmd eener Heer wegens zijne wreedheid nog te beloonen? En als men bedenkt, dat de Heeren tot nog toe de Zwarten als een soort van Vee beschouwd hebben; voorts, dat naar de oude Wetten de Heer verantwoordelijk was voor de schade, die zijn Vee veroorzaakt hadt, — schijnt het dan niet tegenstrijdig, den Heer de waarde van het zwarte Vee te betaalen, dat der Maatschappij schade heeft toegebracht, en dat zij zich verplicht rekent uit te roeijen? — Betaalt men dan aldus den bewerker der schade, of hem die voor dezelve verantwoordelijk is, in plaats van hem te laten betaalen?

Laat ons geen oogenblik twijfelen, dat die vlekken niet met den tijd uit het Wetboek der Zwarten van Pensylvanie uitgewischt zullen worden. — Te veel verstand heerscht in zijne Vergaderingen, te veel ijver bezielt zijne Maatschappij, om dit niet te hoopen.

De kleine Staat van Delaware heeft het voorbeeld van Pensylvanie gevolgd. Zijne Inwooners zijn meereendeels Quakers; gevolglijk worden aldaar veel Slaven in vrijheid gesteld. In deezen Staat, die door zijne verstandige Wetten, zijne goede trouw, en zijn Bondgenootschaplijk Patriotismus beroemd is, woont die Engel des Vreedes, *Warner Miflin*, waar van ik reeds gesproken heb. Even als *Benezet* is zijne voornaamste bezigheid, de gevoelens van zijn Gezelschap, over de noodwendigheid om de Zwarten in Vrijheid te stellen, overal voort te planten, en voor hun on-

der-

derhoud en onderwijs te zorgen. Zijnen ijver heeft men ten deele de oprichting van een Gezelschap, ter afschaffing van den Negerhandel en de Slavernij, naar het voorbeeld van dat van Philadelphia, te danken.

In deezen Staat van Delaware houdt het Systema, om de Zwartten in bescherming te neemen, op; doch echter vindt men nog eenige vrij gemaakte Negers in Maryland, wijl eenige Quakers aldaar woonen, en men kan dit ligt bemerken, als men de Tabaks- of Maïs-plantingen der laatsten met de overigen vergeelijkt; dan ziet men ras, hoe zeer, in de ontwikkeling der nijverheid, de vrije arm die van den Slaaf overtreft.

Wanneer men Maryland en Virginie doorreist, ja zelfs, wanneer men met de Inwooneren deezer Provinciën verkeert, gelooft men in eene geheel andere Waereld te zijn. Hier wordt niet meer van het Ontwerp, om de Slaaven in Vrijheid te stellen, gesproken; hier worden niet meer de Gezelschappen van Londen en Amerika met roem verheven, en men leest hier *Clarkson's* Werken niet. — Neen, gevoellooze Heeren zien de poogingen, welke gedaan worden, om de Slaaven overal in Vrijheid te stellen, slegts met een bekommerend verdriet aan. De Virginiërs houden het voor onmogelijk zonder Slaaven Tabak te bouwen; zij vreezen, dat de Zwartten, als zij weder vrij wierden, onlusten mogten verwekken; zij weeten niet, welken rang zij hen als dan in de Maatschappij zullen geeven, of zij hen een bijzonder Graaffchap aanwijzen, of naar Afrika te rug zullen zenden. Deeze zijn de tegenwerpingen, welke men hier overal tegen de Vrijmaking der Zwartten hoort herhaalen.

De krachtigste tegenwerping ligt nogthans in het
ka-

van de openbaare
, zo als gemaklijk
le de misdaden van
meer of min strenge
niet ongerijmd eener
og te beloonen? En
tot nog toe de Zwar-
wd hebben; voorts,
leer verantwoordelijk
ee veroorzaakt hadt,
rijdig, den Heer de
staalen, dat der Maat-
, en dat zij zich ver-
betaalt men dan aldus
hem die voor dezelve
van hem te laten be-
sifelen, dat die vlekken
boek der Zwartten van
worden. — Te veel
aderingen, te veel ijver
dit niet te hoopen.
re heeft het voorbeeld
Inwooners zijn meer-
orden aldaar veele Slaa-
leezen Staat, die door
ne goede trouw, en zijn
nus beroemd is, woont
er *Miffin*, waar van ik
s *Benezet* is zijne voor-
ens van zijn Gezelschap,
de Zwartten in Vrijheid
laaten, en voor hun on-
der-

karakter, de neigingen en de gewoontens der Virginiërs. Zij willen gaerne het zweet hunner Slaaven genieten, houden veel van jagen, en beminnen de pracht. Deeze orde van zaaken zou echter, als 'er geen Slaaven meer waren, geheel veranderen; want de Planter zou dan genoodzaakt zijn zelf te arbeiden. Ondertusfchen levert de arbeid der Slaaven niet meer uit, dan de andere, maar men zoekt het gebrek van eenen goeden arbeid daar door te verhelpen, dat men het getal der Slaaven vermeerdert, hen tot een flegt voedsel veroordeelt; en van kleederen berooft, als ook de beste Landerijen door eene te oppervlakkige bearbeiding bederft.

VIER EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over den algemeenen toestand, de Industrie, de Zeden, het Karakter, enz. der Zwarten in de Verëenigde Staaten.

In de vier Noordelijke en in de Zuidelijke Staaten zijn de vrije Zwarten of Dienstboden, of zij houden kleine Winkels, of zij bouwen het Land. Eenige vindt men ook op de Schepen, welke tot de Vaart langs de kusten bestemd zijn. Slechts weinige durven zich waagen op Schepen, die tot lange Reizen gebruikt worden, wijl zij vreezen, naar de Eilanden gevoerd, en aldaar verkocht te zullen worden. — Wat den natuurlijken toestand betreft, zo zijn alle deeze Zwarten in 't algemeen fterk (1), van eene goede

(1) De g-huwde Negers teelen zekerlijk even zo veel Kinderen, als de Blanken; maar men heeft opgemerkt, dat in de Steden

lighaamsgesteldheid, tot den moeilijksten arbeid geschikt, en in 't geheel genomen zeer vlijtig. — Als Dienstboden zijn zij nugteren en getrouw. — Deze beschrijving is ook toepasselijk op de Vrotuwen van die koleur. — Ik heb in dit opzicht geen onderscheid tusschen hen en de blanke Dienstboden zien maaken, niettegenstaande de laatste hen altoos verächtelijk bejegenen, even als of zij tot eene geringere soort van schepselen behoorden. — Die, welke Winkels houden, leven middelmatig, en breiden hunne zaken nooit verder dan tot eene zekere bepaling uit. De reden daar van is eenvoudig: schoon men de Zwarten overal menschlijk behandelt, zijn echter de Blanken, welke geld hebben, niet genegen, lieh zo veel geld te verschieten, waar door zij in staat gesteld zouden worden, eeren Handel in 't groot te onderneemen; bovendien worden tot dien Handel eenige voorloopige kundigheden verëischt; men moet een tijdlang op een Comptoir geweest zijn, en hier vernuft heeft den Zwarten de deur van het Comptoir nog niet geopend. Men vergunt hen niet, aldaar aan de zijde der Blanken te gaan zitten. — Zo dan de Zwarten hier tot eenen niets beduidenden Handel in 't klein bepaald zijn, moet men zulks niet aan hun onvermogen, maar aan het vooroordeel der Blanken toeschrijven, die hen hinderpaalen in den weg brengen. De zelfde oorzaken maaken ook, dat de Zwarten, die op het Land woenen, geen groote Plantagien hebben; die, welke zij hebben, zijn klein in besfeek, doch in 't algemeen ta-

men meer zwarte Kinderen sterven. Dit onderscheid is echter minder gelegen in hunne natuur, dan in het gebrek aan gemak en zorgvuldigheid, voornaamlijk aan Artsen en Wondhealers.

I. DEEL.

E I N D E

ewoontens der Virgi-
weet hunner Slaaven
en, en beminnen de
zou echter, als 'er
el veranderen; want
zijn zelf te arbeiden.
der Slaaven niet meer
zoekt het gebrek van
te verhelpen, dat men
ert, hen tot een slegt
leederen berooft, als
eene te oppervlakkige

IGSTE BRIEF.

, de Industrie, de Ze-
der Zwarten in de
aaten.

n de Zuidelijke Staaten
stboden, of zij houden
wen het Land. Eenige
en, welke tot de Vaart
Slegts weinige durven
die tot lange Reizen ge-
en, naar de Eilanden ge-
zullen worden. — Wat
creft, zo zijn alle deeze
k (1), van eene goede

lig-

zekerlijk even zo veel Kinde-
heeft opgemerkt, dat in de Sie-
den

melijk goed bebouwd: de reizende Europeëanen vinden hen goed gekleed, in het bezit van een *loghouse*, of houten huis, dat in eenen goeden staat is, en van een groot getal Kinderen omgeeven; het oog eens Wijsgeers beschouwt met genoegendeze Wooningen, alwaar de dwingelandij geen traanen doet storten. In dit deel van Amerika zijn de Zwartten zekerlijk gelukkig; maar — laten wij het vrijmoedig zeggen — hun geluk en hunne talenten hebben nog niet den trap bereikt, op welchen zij konden zijn. — De afstand tuschen hen en de Blanken is, voornaamlijk naar de denkwijze van het Publick, nog te groot, en dit vernederend onderscheid verijdelt alle de poogingen, welke zij ter hunner verheffing zouden aanwenden. Dit onderscheid vertoont zich overal. Men vergunt, bij voorbeeld, den Zwartten, in de openbaare Scholen te gaan; maar zij mogen niet over den dorpel eener Academie komen. Alhoewel zij vrij en onafhankelijk zijn, zijn zij echter altoos gewoon, zich voor geringer als eenen Blanken te houden; want deeze heeft Rechten, welke zij niet hebben (1). Laat ons hier uit

(1) Al was 'er niets anders als de omkeering der Blanken voor het huwelijk hunner Dochters met de Zwartten, zou dit gevoelen alleen toereikende zijn, om deeze laatste verchreffijk te maaken. Echter zijn 'er eenige voorbeelden van die huwelijken. — Te Pittsburg aan de Ohio woont een blank Vrouwsperfoon van Fransehe afkomst, welke naar London gebragt, en in den ouderdom van twaalf jaaren opgeligt werd door Zeeroovers, die hun dagelijks werk maakten om kinderen op te ligten, en voor eenen kortenden tijd van hunnen arbeid in Amerika te verkoopen. — Zonderlinge omstandigheden noopten haar eenen Neger te trouwen, die haar vrij kocht, en uit de handen van eenen barbaarschen en wetteligen Heer verlostè, die alles aangewend hadt om haar te verlossen. — Eene Mulatdin, die uit deeze Echt is voortgesproten,

ende Europeëanen vin-
bezit van een *loghouse*,
goeden staat is, en van
geeven; het oog eens
egen deze Wooningen,
raanen doet storten. In
Zwarten zekerlijk geluk-
rijmoedig zeggen — hun
en nog niet den trap be-
zijn. — De afstand tus-
, voornaamlijk naar de
nog te groot, en dit ver-
alle de poogingen, wel-
zonden aanwenden. Dit
eral. Men vergunt, bij
n de openbaare Scholen
et over den dorpel eener
l zij vrij en onafhankelijk
gewoon, zich voor gerin-
ouden; want deeze heeft
bben (1). Laat ons hier
uit

als de afkeerigheid der Blanken
s met de Zwarten, zou dit ge-
in deeze laatste verachtelijk te
orbeelden van die huwelijken. —
t een blank Vrouwsperfoon van
onden gebragt, en in den ouder-
werdt door Zeerovers, die hun
en op te ligten, en voor eenen
d in Amerika te verkoopen. —
en haar eenen Neger te trouwen,
anden van eenen barbaarschen en
alles aangewend hadt om haar te
e uit deeze Echt is voortgespro-
ten,

uit besluiten, dat men over de inzichten en be-
kwaamheid der Zwarten verkeerd zoude oordeelen, als
men die der vrije Zwarten in de noordelijke Staaten
tot maatregel wilde nemen.

Maar wanneer men hen vergelijkt met de zwarte
Slaaven in de zuidelijke Staaten, welk een verbaazend
onderscheid wordt dan tuschen beiden gevonden! In
het Zuiden zijn de Zwarten in eenen staat van verne-
dering en Dierlijke domheid, die bezwaarlijk te be-
schrijven is. Veele gaan geheel naakt, worden slegt
gevoed, woenen in elendige hutten, en slaapen op
stroo (1). Men geeft hen in 't geheel geen opvoe-
ding; men onderwijst hen in geen Godsdienst; zij
wor-

ten, heeft eenen Chirurgijn van Nantes, die te Pittsburg is gaan
woonen, gehuwd. — Deeze Familie is één der achtingswaardig-
sten van deeze Stad; de Neger drijft eenen zeer goeden Handel,
en zijne Vrouw maakt het zich tot eenen pligt de Vreemdelingen,
en in 't bijzonder de Franschen, die bij toeval herwaarts komen,
goed te onthaalen, en wel te behandelen.

Maar men heeft geen denkbeeld van eene zodanige verëeniging
in 't Noorden; zij zou daar zelfs eenen opstand verwelken. —
In de Etablisementen langs de Ohio zijn veel Negeriunen, welke
met ongehuwde Blanken leven. — Echter heeft men mij verze-
kerd, dat de Negeren zelven deeze verbindingen met schiele oogten
aanzien. Wanneer eene Negerin met eene Mulattin krakkeel heeft,
verwijt zij de laatste, dat zij van een vermengd bloed is.

(1) De Doctör *Rush*, die gelegenheid gehad heeft, veel Zwar-
ten als Arts te behandelen, heeft mij eene zeer gewigtige aanme-
king medegedeeld, die ten bewijze verstrekt, welken sterken in-
vloed de zedelijke en verstandelijke vermogens van eenen mensch
op zijne gezondheid en zijnen natuurlijken toestand hebben. Hij zei-
de mij, dat het veel moeilijker was de zwarte Slaaven te behan-
delen en te geneezen, dan de Blanken, en dat zij de zwaare of
langduurige ziekten niet zo wel konden uithouden. Dit komt daar
uit voort, dat zij door de ziel weipig aan het leven verbonden
zijn; de vitaliteit of levenskracht is in hen bijna nul.

worden niet getrouwd, maar slegts bij paaren samen-gevoegd; ook zijn zij diep vernederd, lui, zonder denkbeelden, zonder nadruk. — Zij zouden niet de geringste moeite aanwenden, om zich kleederen of betere levensmiddelen te verschaffen; zij willen liever oude Vodden dragen, dan hunne kleederen verstellen. — Den Zondag, de dag hunner ruste, brengen zij geheel in ledigheid door. — De werkeloosheid is hun hoogste geluk; ook arbeiden zij weinig, en op eene onächtzaame wijze.

Men moet voorts der waarheid hulde doen; de Amerikanen van het Zuiden handelen zagtzinnig met hunne Slaaven, en dit is één der gevolgen van de algemeene verbreiding der denkbeelden over de Vrijheid: overal werkt hier de Slaaf minder; doch men laat het ook daar bij blijven. Hij heeft het daar door niets beter, noch in de kleeding, noch in het onderhoud, noch ten aanzien zijner zeden en denkbeelden; dus verliest de Heer, zonder dat de Slaaf 'er iets bij wint; en zo hij het voorbeeld der Amerikanen van het Noorden volgde, zouden zij beiden bij de verandering winnen.

Wanneer men de Zwartten in de zuidelijke Staaten schildert, moet men die, welke in de Plantagiën arbeiden, en die, welke in het huis wonen, wel van elkander onderscheiden. Mijne schilderij past slegts op de eersten; de laatsten, wier getal echter niet groot is, zijn in 't algemeen beter gekleed, vlijtiger en minder onweetend.

Men heeft tot in deeze laatste tijden algemeen geloofd, dat de Negers minder zedelijke bekwaamheid dan de Blanken hadden; zelfs achttingswaardige Schrijvers

ver-
voe-
ke
nem-
bre-
der-
ma-
tot
voe-
I
een-
die
kun-
kla-
Zw-
voe-
leer-
—
Doe-
koc-
reid-
N
ver-
den-
de
den-
dier-
C
en v
den
Nove-
tege-

s bij paaren samen-
ederd, lui, zonder
Zij zouden niet de
n zich kleederen of
en; zij willen liever
kleederen vertellen.
r ruste, brengen zij
werkloosheid is hun
j weinig, en op eene

hulde doen; de Ame-
n zagzinnig met hun-
gevolgen van de alge-
den over de Vrijheid:
inder; doch men laat
heeft het daar door
g, noch in het onder-
zed en denkbeelden;
at de Slaaf 'er iets bij
l der Amerikanen van
zij beiden bij de verän-

n de zuidelijke Staaten
ke in de Plantagiën ar-
huis wonen, wel van
ne schilderij past slegts
er getal echter niet groot
ekleed, vlijtiger en min-

atfte tijden algemeen ge-
er zedelijke bekwaamheid
s achtingswaardige Schrij-
vers

vers hebben het in 't openbaar beweerd (1). Dit vooroordeel begint thans te verdwijnen; de noordelijke Staaten zouden voorbeelden van het tegendeel kunnen geeven. Ik zal slegts twee der voornaamsten bijbrengen. Het eerste zal bewijzen, dat men door onderwijs de Zwarten tot alle hanteeringen geschikt kan maaken; het tweede, dat het hoofd van eenen Neger tot de verbaazendste berekeningen, en bij gevolg ook voor alle Wetenschappen, vatbaar is.

Ik heb, gedurende mijn verblijf te Philadelphia, eenen Zwarten, met name *James Derham*, gezien, die in New-Orleans, aan de Misissippi, de Geneeskunde oefende; zijne geschiedenis is, naar de verklaring van verscheide Artsen, de volgende. — Deeze Zwarte werdt in eene Familie te Philadelphia opgevoed, waar hij leezen en schrijven leerde, en in de leerstellingen van het Christendom onderweezen werdt. — In zijne jongheid werdt hij aan den overledenen Doctor *John Kearsley* den jongen in deeze Stad verkocht, die hem gebruikte, om geneesmiddelen te bereiden, en dezelve zijne Zieken te brengen.

Na den dood des Doctors *Kearsley* ging hij door verscheide handen, en wierdt eindelijk de Slaaf van den Doctor *George West*, Chirurgijn van het zestienste Engelsch Regiment, onder wien hij, gedurende den laatsten Oorlog in Amerika, de minst gewigtige diensten der Geneeskunde waarnam.

Op

(1) Ik heb dit gevoelen reeds verscheide maalen wederlegd, en wel bijzonder in mijn Ophelderend Onderzoek der Reizen van den Heer *Chatellux* (*Examen critique des Voyages de M. Chatellux.*) Novendien is dit gevoelen in eene meenigte uitmunrende Werken tegengegaan.

Op het einde van den Oorlog verkocht hem de Doctor *West* aan den Doctor *Robert Dove* uit New-Orleans, die hem als zijnen Medehelper gebruikte. In dit beroep verwierf hij zich weldra de vriendschap en het vertrouwen zijnes Meesters, zo dat deeze hem na twee of drie Jaaren, onder billijke voorwaarden, in vrijheid stelde. — *Derham* hadt ondertuschen zodanige vorderingen in de Geneeskunst gemaakt, dat hij thans in staat was, dezelve niet een goed gevolg in New-Orleans te oefenen. — Hij is bijna zes en twintig Jaaren oud, en gehuwd; maar hij heeft geen kinderen; de Geneeskunst brengt hem jaarlijks bijna 3000 Dollars, of 16,000 Livres op.

Ik heb, zeide mij de Doctor *Wistar*, over de heete en besmettelijke ziekten van het Land, waar in hij woont, met hem gesproken, en bevondt, dat hij in de eenvoudige Methode, die voor de behandeling van die ziekten bij de hedendaagse Geneesheeren in gebruik is, zeer ervaren was. — Ik verbeeldde mij, dat ik hem nieuwe Geneesmiddelen konde opgeeven; doch ik leerde die van hem. — Hij is zedig, en heeft zeer innemende manieren; hij spreekt goed Fransch, en heeft ook eenige kennis van de Spaansche Taal. Alhoewel hij in eene godsdienstige Familie geboren is, hadt men echter bij toeval vergeeten hem te laten doopen. Hij wendde zich derhalven, om den Doop nog te ontvangen, tot den Doctor *Withe*; die aan zijn verzoek voldeed, na hem altoorens daar toe waardig geoordeeld te hebben, niet alleen uit hoofde zijner kundigheden, maar ook wegens zijn voortreffelijk gedrag.

Zie hier het andere voorbeeld, zo als de Doctor
Rush

verkocht hem de Doct
Dove uit New-Or
 ehelper gebruikte. In
 dra de vriendschap en
 s, zo dat deeze hem
 billijke voorwaarden,
 maadt ondertusfchen zo-
 eskunst gemaakt, dat
 niet een goed gevolg
 — Hij is bijna zes en
 d; maar hij heeft geen
 engt hem jaarlijks bijna
 es op.
Wiflar, over de heete
 het Land, waar in hij
 en bevondent, dat hij in
 voor de behandeling van
 che Geneesheeren in ge-
 — Ik verbeeldde mij, dat
 n konde opgeeven; doch
 hij is zedig, en heeft zeer
 reekt goed Fransch, en
 e Spaanfche Taal. Alhoe-
 Familie geboren is, hadt
 ten hem te laten doopen.
 , om den Doop nog te
Withe; die aan zijn ver-
 voorens daar toe waardig
 alleen uit hoofde zijner
 wegens zijn voortreffelijk
 rbeeld, zo als de Doctoor
Rush

Rush (1), een beroemd Arts en Schrijver te Philadel-
 delphia, het mij verhaald, en openlijk bekend gemaakt
 heeft; verfehde bijzonderheden zijn mij door de Ge-
 malin van den onsterflijken *Washington*, in welkers
 nabuurfchap deeze Neger sedert eenen geruimen tijd
 woont, bevestigd.

Zijn naam is *Thomas Fuller*; hij is in Afrika gebo-
 ren, en kan niet leezen noch fchrijven; hij is tegen-
 woordig zeventig jaaten oud, en heeft zijn ganfche
 leven op de Plantagie van Mevrouw *Cox*, vier Mijlen
 van Alexandrie, doorgebragt. Twee achtingswaardige
 Inwooners van Penfylvanie, de Heeren *Hartshom* en
Samuel Coates, die in Virginie reisden, gehoord heb-
 bende, dat deeze Zwarte de ingewikkeldfte bereke-
 ningen met eene zonderlinge vaardigheid ter uitvoer
 bragt, lieten hem bij zich komen, en dedden hem
 verfehde Vraagen, waar van ik 'er drie zal opgeeven.

Eerfte Vraag. Hoe veel Secunden zijn in anderhalf
 Jaar begreepen? In twee Minuten antwoordde hij:
 47,304,000, het Jaar tot 365 Dagen gerekend.

Tweede Vraag. Hoe veel Secunden zou een Man
 van zeventig Jaaren, zeventien Dagen en twaalf uren
 geleefd hebben? Hij antwoordde in anderhalve Mi-
 nuut 2,210,500,800.

Een der Amerikanen, die de Vraag gedaan hadt, en
 dezelve met de Pen berekende, zeide hem, dat hij
 zich vergiste, dat de fom niet zo groot was; en hier
 in hadt hij gelijk, wijl de Neger niet aan de Schrik-
 keljaaren gedacht hadt: de laafte bragt hier op de
 Re-

(1) Deeze Arts is ook door goede Staatkundige Schriften in
 Amerika beroemd. Hij is een onvermoeid Apostel der Vrijheid.

Rekening met de grootste vaardigheid in orde (1).
Derde Vraag. Gesteld zijnde, dat een Landbouwer zes Zeugvarkens heeft, van welke ieder in 't eerste Jaar zes Jongen werpt, en dat zij zich in dezelfde re: den tot op het einde van het agtste Jaar vermeerderen; hoe veel Varkens zal de Landbouwer dan hebben, als hij geen een daar van verliest? De Grijsaart antwoordde in tien Minuten, 34,588,806.

Dat de berekening in dit geval zo lang duurde, was om dat de Neger de Vraag niet aafstonds begreep en hadt.

Na dat hij alle de Vragen beantwoord hadt, verhaalde hij den oorsprong en de vorderingen van zijn talent in de Rekenkunst. — Hij telde in den beginne slechts tot 10, daar na tot 100; en verbeelde zich toen, zo hij zijde, een bekvaam Man te zijn. Ver-

(1) Zo het waar was, dat de Neger niet aan de Schrikkeljaaren gedacht hadt, zo moest de door hem gevondene som te klein zijn; derhalven hadt de Amerikaan onzelijk te zeggen, dat de som niet zo groot was. Zeker is het, dat de uitkomst niet zodanig kan zijn, als dezelve hier wordt opgegeeven: want, als men het Jaar tot 365 Dagen rekent, en dus de Schrikkeljaaren niet in acht neemt, vindt men 2,209,032,000 Secunden. — Rekenende voorts het Jaar tot 365 Dagen 6 uren, vindt men 2,210,544,000 Secunden. Daar nu het antwoord des Negers tusschen deeze twee uitkomsten valt, zo moet hij het Jaar grooter dan 365 Dagen, en kleiner dan 365 Dagen 6 uren gesteld hebben, dat echter niet waarschijnlijk is. De waare lengte van 't Jaar wordt doorgaans gerekend tot 365 Dagen 5 uren 49 Minuten, en volgens de Waarneeming van den beroemden Heer *de la Lande* is dezelve van 365 Dagen 5 uren 48 Minuten 45. 5 Secunden. Dus zou dan, naar deeze bepalingen, de Neger in 't eerste geval 2,210,497,800, en in 't tweede 2,210,496,785 Secunden hebben moeten vinden. Waar uit dus onwederspreekelijk volgt, dat het hier opgegeeven getal niet voldoende is. V.

digheid in orde (1):
 dat een Landbouwer
 elke ieder in 't eerste
 zij zich in dezelfde re-
 ste Jaar vermeerderen;
 uwer dan hebben, als
 De Grijsaart antwoord-
 5.

geval zo lang duurde,
 niet aanstonds begree-
 cäntwoord hadt, ver-
 e vorderingen van zijn
 zij telde in den beginne
 0; en verbeeldde zich
 am Man te zijn. Ver-
 vol-

er niet aan de Schrikkeljaaren
 gevondene som te klein zijn
 te zeggen, dat de som niet
 e uitkomst niet zodanig kan
 ven: want, als men het Jaar
 Schrikkeljaaren niet in acht
 0 Secunden. — Rekenenda
 , vindt men 2,210,544,000
 s Negers tusfchen deeze twee
 r grooter dan 365 Dagen, en
 feld hebben, dat echter niet
 van 't Jaar wordt doorgaans
 49 Minuten, en volgens de
 Heer de la Lande is dezelve
 uren 45, 5 Secunden. Dus
 de Neger in 't eerste geval
 2,210,496,785 Secunden heb-
 onwederfprekelijk volgt, dat
 doende is. V.

volgens telde hij tot tijdverdrijf alle de graantjes in
 een geheel Schepel Koorn, en leerde achtervolgens
 het getal *rais* of stukken hout, welke tot de omtuin-
 ning eens Velds van eene zekere grootte noodig zijn,
 of de graantjes, welke ter bezaaijing van hetzelfde ver-
 eischt worden, berekenen. — Zijne Meesteres hadt
 veele voordeelen uit zijne talenten getrokken; hij fprak
 van haar niet als met de grootfte erkentenis, wijl zij
 hem nooit hadt willen verkoopen, niertegenstaande
 men haar aanzienlijke fommen voor hem geboden
 hadt. — Thans begon zijn hoofd zwak te worden. —
 Een der Amerikaanen hem gezegd hebbende, dat het
 jammer was, dat hij geen opvoeding ontfangen hadt,
 hernam hij: Neen, mijn Heer, het is beter, dat ik
 niets geleerd heb; want veele Geleerden zijn flegts
 Zotten.

Deeze Voorbeelden bewijzen zonder twijfel, dat de
 bekwaamheid der Negers zich tot alles kan uitftek-
 ken; het ontbreekt hen flegts aan Onderwijs en Vrij-
 heid. — Het onderscheid tusfchen hen, die vrij en
 onderweezen zijn, en de overige Negers, is zelfs
 zichtbaar in hunnen arbeid. — De Landftreken, wel-
 ke de Blanken en Zwartten van de eerste foort bewoo-
 nen, zijn onëindig beter bebouwd, brengen overvloed-
 diger vruchten voort, en toonen overal het beeld des
 welstands en des geluks; en dit is, bij voorbeeld, het
 geval van Connecticut en Penfylvanie. — Komt men
 echter in Maryland of Virginie, zo geloofst men, ge-
 lijk wij reeds gezegd hebben, in eene andere Wae-
 reld te zijn. Hier ziet men niet meer goed bebouw-
 de Vlakten, nette en zelfs sierlijke Landhuizen, groo-
 te goed ingerichte Schuuren; geen talrijke Kudden
 van vet en sterk Vee: neen, alles draagt in Maryland

en Virginie het kenmerk der Slavernij; de grond is verbrand, de Landbouw wordt slegt verricht, de huizen zijn vervallen, de Kudden niet talrijk en het Vee klein, de Negers zwerfende geraamtens; met één woord, men ziet daar, aan de zijde der schijnbaare weelde, eene wezenlijke armoede en elende.

Zelfs in de zuidelijke Staaten begint men thans te zien, dat het eene elendige spaarzaamheid is, eenen Slaaf slegt voedsel te geeven, en dat een Fonds, dat tot de Slavernij besteed wordt, zijne Interest niet opbrengt. Mischien is het meer aan deeze beschouwing, en nog meer aan het gebrek aan geld tot aankoop van Slaaven, dan aan de menschlijkheid toe te schrijven, dat in een gedeelte van Virginie, naamlijk in de nabuurschap der schoone Rivier Shenadore, de vrije arbeid ingevoerd is. Ook zou men, op het zien van dat gedeelte, zich werkelijk kunnen verbeelden, alsnog in Pensylvanie te zijn.

Wij willen hoopen, dat dit eens het lot van Virginie zal zijn, wanneer het niet langer door de Slavernij bevreemd zal worden; en deeze tijd is mischien kort op handen. Men houdt slegts daarom nog Slaaven, wijl men hen tot de Tabaksplanting noodzaaklijk acht te zijn, en deeze Planting neemt van dag tot dag meer af, en moet ook afneemen. De Tabak, die aan de Ohio en de Misfippi geplant wordt, is veel overvloediger, van betere qualiteit, en vordert minder arbeid. Wanneer deeze Tabak zich eens den weg naar Europa geöpend heeft, zullen de Virginiërs genoodzaakt zijn den aanbouw derzelve te staaken, en het Land te gebruiken tot het voortbrengen van Kóorn en Aardäppelen, als ook tot Weiden, om Vee te fokken. De verstandige Virginiërs voorzien deeze om-

wen-

wenteling, trachten dezelve voor te komen, en leggen zich toe op den Koornbouw. — Aan het hoofd van hun moet die verwonderenswaardige Man (de onsterflijke Vrijheids-Vriend *Washington*) gesteld worden, die, als een eerbiedig bemind Generaal, den moed hadt een waare Republikein te zijn; die, met roem overladen, alleen daar niet meer aan denkt; een held, wiens eenige bestemming het zal zijn, zijn Vaderland tweemaal gered te hebben, het den weg tot het geluk te baanen, na alvorens dien tot de Vrijheid geopend te hebben. Thans is hij *geheel en al* onvermoeid bezig (1) zijne Landerijën te verbeteren, de voortbrengselen derzelven onderscheidener te maaken, Wegen en Communicatiën te openen; hij geeft daardoor aan zijne Landgenooten een nuttig voorbeeld, dat zonder twijfel gevolgd zal worden. Hij heeft nogthans — moet ik het zeggen? — eene talrijke menigte zwarte Slaaven. — Maar zij worden met de grootste menschlievendheid behandeld. Daar zij wel gevoed en goed gekleed worden, terwijl zij slechts eenen matigen arbeid te verrichten hebben, zegenen zij onöphoudelijk den Meester, dien de Hemel hen gegeven heeft. — Het is zonder twijfel eener zo verhevene, zo zuivere, zo onbaatzuchtige ziele waardig, de Omwenteling in Virginie aan te vangen, en de vrijmaking der Negers aldaar voor te bereiden. — Toen ik eens het geluk hadt deezen grooten Man te spreken, zeide hij mij, dat hij alles bewonderde wat in

(1) Hij was toen geen President der Vereenigde Staaten. Ik maak hier bij voorraad gewag van verscheidne gesprekken, welke ik met dien grooten Man gehad heb, en waar van ik in 't vervolg zal spreken.

in de overige Staaten geschiedde, en dat hij gaerne zou zien, dat zulks ook in zijn eigen Land verbreid werdt; maar hij verborg mij ook niet, dat eene meenigte hinderpaalen zich nog daar tegen stelden, en dat het gevaarlijk zou zijn een vooroordeel, dat reeds begon te verminderen, regelrecht aan te vallen. — Slegts tijd, geduld, en betere inzichten, zeide hij, worden 'er vereischt, om dat vooroordeel te doen verdwijnen. Bijna alle de Virginiërs, voegde hij 'er bij, gelooven niet, dat de vrijheid der Zwarten zo haast algemeen kan worden. Om die reden willen zij ook geene Maatschappij oprichten, die hunne Slaaven gevaarlijke denkbeelden konde inboezemen. Nog eene andere hindernis is daar tegen; naamlijk de groote eigendommen verwijderen de menschen van elkander, maaken de bijeenkomsten bezwaarlijk, en hier zijn geen andere dan groote Eigenaars te vinden.

De Virginiërs bedriegen zich, zeide ik hem; want het is waarschijnlijk, dat de Negers vroeg of laat overal hunne vrijheid zullen bekomen, en dat deeze Omwenteling zich tot in Virginie zal uitstrekken. Het belang uwer Landgenooten vordert dus, dat zij zich daar toe voorbereiden, en de herstelling der Rechten van de Negers met hun Eigendom trachten te verëenigen. De daar toe noodige maatregelen kunnen slegts het-werk eener Maatschappij zijn, en het is des Verlosfers van Amerika waardig, zich aan het hoofd derzelve te stellen, en 300,000 ongelukkige menschen in zijn Vaderland de Vrijheid weder te geeven. Deeze groote Man zeide mij hierop, dat hij de oprichting eener zodanige Maatschappij van herten wenschte, dat hij dezelve zou ondersteunen; maar hij dacht, dat het tegenwoordig tijdpoint daar toe niet gunstig was.

— Zon-

— Zonder twijfel was zijne opmerkzaamheid toen op verhevener voorwerpen gevestigd, die zijne ziele vervulden; het lot van Amerika stondt weldra ten tweedenmale zijne handen aanvertrouwd te worden.

Het is ontwijfelbaar een ongeluk, dat in Maryland en Virginie geen zodanige Maatschappij gevonden wordt; want aan den standvastigen ijver der Maatschappijën van Philadelphia en New-York heeft men alle de vorderingen dier Omwenteling in Amerika, en de opkomst der Maatschappij van London te danken.

Konde ik doch den indruk schilderen, dien de Zittingen deezzer drie Maatschappijën, toen ik dezelve bijwoonde, op mij gemaakt hebben! — Welke ernsthaftigheid in het gelaat der Leden! welke eenvoudigheid in hunne gesprekken! welke openhartigheid in hunne overweegingen! welke weldaandigheid! welke nadruk in hun besluit! Ieder haastte zich om 'er deel aan te neemen, niet om uit te munten, maar om nuttig te zijn. — Met welke blijdschap vernamen zij, dat eene dergelijke Maatschappij opgericht werdt in Parys, in die groote Stad, zo beroemd in Amerika, wegens haaren rijkdom, pracht en invloed op een wijd-uitgestrekt Koningrijk, en op bijna alle de Staaten van Europa! met wat ijver maakten zij die tijding in alle hunne Nieuwspapieren bekend, en hoe driftig werdt de Vertaaling der eerste Redenvoering, in die Maatschappij voorgelezen, door hen overal verspreid! Met welke vreugde zagen zij op de Lijst der Leden van die Maatschappij eenen naam, dien zij in hunne harten lief hebben, en niet als met weekhartigheid noemen, benevens de náamen van andere lieden, die door hunne onverzettelijkheid en hun Patriotismus bekend zijn! Zij twijfelden niet, dat zo deezze Maatschappij

schappij zich verder uitbreidde, de hinderpaalen trof-
feerde, zich met die van London verëenigde, en den
Negerhandel in het waare daglicht stelde, zij alsdan
de Regeeringen haar eigen belang zou doen zien, en
dezelve tot de afschaffing van dien eerloozen Handel
doen besluiten.

Zonder twijfel was ik aan die vervoering van blijd-
schap en hoop, en aan de vlejende aanbeveelingen,
die ik uit Europa hadt medegebragt, meer dan aan
mijnen geringen arbeid, de eere verschuldigd, welke
zij mij beweezen, door mij tot Lid van hun Gezel-
schap aan te neemen.

Deeze Maatschappijën bepaalden zich niet slegts tot
deeze eerbewijzingen; zij benoemden nog *Comitees*,
om mij in mijne verrichtingen de behulpzaame hand
te bieden; hunne *Archiven* werden voor mij geöpend.

Deeze weldaadige Maatschappijën houden zich thans
met nieuwe ontwerpen bezig, om hun werk van ge-
rechtigheid en menschlievendheid te voltooijen; zij
zoeken in de Staaten, waar nog geene Maatschappijen
zijn, nieuwe op te richten; zij hebben daar door reeds
aanleiding gegeven, dat in den Staat van Delaware
eene zodanige Maatschappij is opgericht. — Zij maa-
ken steeds nieuwe ontwerpen, om de Slavernij en den
Slaavenhandel in minächting te brengen. — Om dus
de aanftootelijke openbaare Verkoopingen der Slaaven
bij den opslag, welke alsnog in New-York geschie-
den (1), tegen te gaan, hebben zich alle de Leden
ver-

(1) In de Vergadering der Maatschappij van New-York, van
den 9 November 1787, werd eene goude Medaille op de beste
Redenvoering gesteld, die bij de opening van het Collegie te New-
York, over de onrochevaardigheid en wreedheid van den Neger-
han-

verbonden, om nooit den publieken Amptenaar, den gerechtelijken Afslager, die zodanige Verkoopingen ten dienste mogt staan, te gebruiken. Voornaamlijk is de Maatschappij te Philadelphia daar op bedacht, om uit de handen der hebzucht de Slaaven te rukken, die zij gaerne wilde en niet moet behouden. — Wordt een Slaaf mishandeld, zo vindt hij bij haar eene zekere en vrijwillige bescherming. Heeft een ander zijnen tijd uitgediend, en wordt des niettegenstaande vastgehouden, zo reclameert zij zijne Rechten. — Somwijlen voeren Vreemdelingen wel Slaaven in, en voldoen niet aan de Wet; maar de Maatschappij verschaft deeze ongelukkige Negers weldra, hetgeen hen naar dezelve toekomt. — Een der beroemdste Advocaten te Philadelphia, wiens talenten, benevens de vriendschap, die ons samen verëenigt, ik met een bijzonder genoegen vermeldde, de Heer *Myers Fisher*, verricht haare zaaken bijna altoos met eenen goeden uitslag, en steeds zonder eigenbaat. Deeze Maatschappij heeft bemerkt, dat talrijke Vergaderingen niet werkzaam genoeg zijn, wijl de beweeging verzwakt, als zij onder zo veel Leden verdeeld wordt; zij heeft daarom verscheide *Comitees* opgericht, die altoos werkzaam zijn; zij tracht ook in de overige Staaten diergelijke *Comitees* in te voeren, ten einde de Wetten over de afschaffing van den Slavenhandel en de Vrijmaking overal uitgevoerd worden, en men overal aan de Wetgeevende Magten Verzoekschriften inleevere, om voor de niet vóórgeziene gevallen nieuwe Wetten te verwerven. — Eindelijk zal men waarschijnlijk die Maatschappij

handel, en de jammerlijke gevolgen der Slavernij, gehouden zou worden.

DE IN DE

, de hinderpaalen trot-
ton verëenigde, en den
dicht stelde, zij alsdan
ng zou doen zien, en
dien ecrloozen Handel

ie vervoering van blijd-
eijende aanbeveelingen,
gebragt, meer dan aan
ere verschuldigd, welke
tot Lid van hun Gezel-

alden zich niet flegts tot
enoemden nog *Comitees*,
n de behulpzaame hand
erden voor mij geöpend,
ppijën houden zich thans
, om hun werk van ge-
dheid te voltooijen; zij
nog geene Maatschappijen
ij hebben daar door reeds
den Staat van Delaware
s opgericht. — Zij maa-
1, om de Slavernij en den
te brengen. — Om dus
Verkoopingen der Slaaven
og in New-York geschie-
ebben zich alle de Leden
ver-

Maatschappij van New-York, van
ene goude Medaille op de beste
opening van het Collegie te New-
1 en wreedheid van den Neger-
han-

schappij eens diergelijke Etablifementen in 't Zuiden te danken hebben:

Aanhangzel tot de voorgaande Brieven, over de verrichtingen en vorderingen der verscheidene Maatschappijën in America, sedert het Jaar 1789 (1).

Mijne wenschen zijn niet te vergeefs geweest; de verscheidene Maatschappijën in Amerika hebben snelle vorderingen gemaakt; zelfs in den schoot van Virginie is eindelijk eene zodanige Maatschappij ontstaan. Aldaar hebben menschen het gewaagd die waarheid bekend te maaken, die zo dikwerf de hebzucht heeft doen blozen, die waarheid, die men eertijds in *Bastilles* gesmoord zou hebben, niettegenstaande zij in den Bijbel geleerd wordt: *God heeft de menschen van alle Natiën, van alle Taalen; van alle koleuren even vrij geschapen; de Slavernij is, in alle haare gedaantens, in alle haare trappen, eene schending der Goddelijke Wetten, eene vernedering der menschlijke natuur.....*

Zekerlijk, mijn Vriend, zullen deeze in alle de Paapieren verspreide waarheden aldaar de uitroeiing dier haatelijke Slavernij voltooijen, welke door de natuur der zaaken reeds krachtdaadig bevorderd wordt. Want gij kund ligt oordeelen, dat in die drift voor de emigratie, die thans in alle de Verëenigde Staaten heerscht, de Negers gelegenheid genoeg vinden, zich der Slavernij te onttrekken, en op alle Plaatsen, waar heen zij zich wenden, goed onthaald worden.

De

(1) Ik heb gedacht dit Aanhangzel hier te moeten plaatsen, om het tafereel der geschiedenis van die gewigtige Maatschappijën te voltooijen.

E I N D E
ementen in 't Zuiden

ieven, over de verrich-
heidene Maatschap-
t Jaar 1789 (1).

vergeefs geweest; de
Amerika hebben snelle
en schoot van Virginie
schappij ontstaan. Al-
nagd die waarheid be-
erf de hebzucht heeft
e men eertijds in Bas-
niettegenstaande zij in
heeft de menschen van
van alle koleuren even
, in alle haare gedaan-
ene schending der God-
ng der menschlijke na-

en deeze in alle de Pa-
daar de uitroeiing dier
, welke door de natuur
bevorderd wordt. Want
n die drift voor de emi-
genigde Staaten heerscht,
g vinden, zich der Sla-
alle Plaatsen, waar heen
ald worden.

De

el hier te moeten plaatsen, om
te gewigtige Maatschappijën is

VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA. 353

De plegtelijke voorbeelden, welke verscheide groote Mannen gegeven hebben, zullen zekerlijk veel tot deeze Omwenteling in de Denkwijze toebrengen. Welk Heer van Slaaven zal zich niet schaamen, als hij ziet, dat de beroemde Generaal *Gates* zijne talrijke Slaavert rondom zich verzamelt, en; in 't midden van hunne liefkozingen en traanen, hen allen de vrijheid schenkt, doch zo, dat hij de ongelukkige gevolgen voorkomt, welke het genot van die onschatbaare weldaad voor hen zou kunnen hebben?

De Maatschappij te Philadelphia, die men als het hoofd van die heilige Stichtingen kan aanzien, heeft onlangs de krachtdaadigste maatregelen genomen, zo om de Zwarten te onderwijzen, als om hen tot verscheide hanteeringen bekwaam te maaken. „De ongelukkige, zegt zij in haare aanspraak aan het Publiek, die lang als een Lastdier gehandeld is geworden, wordt dikwerf zo diep vernederd, dat hij tot eene mindere soort als andere menschen schijnt te behooren; de ketenen, die zijn lighaam kluisteren, belemmeren ook zijne verstandelijke vermogens, en verzwakken de gezellige neigingen van zijn hart. . . .”. De Vrijgemaakten te onderrichten, hen te raaden, hen bekwaam te maaken om de burgerlijke Vrijheid te oefenen; en te genieten; vlijtigheid in hen te verwekken; hen bezigheden te verschaffen, die met hunnen ouderdom, hun geslacht, hunne talenten, en andere omstandigheden overaenkomen; en eindelijk hunne kinderen eette opvoeding te geeven, die geschikt is naar hunne toekomstige levenswijze; deeze zijn de groote voorwerpen der Maatschappij van Philadelphia.

Om deeze voorwerpen te bereiken, heeft zij vier *Comitees* aangesteld.

I. DEEL,

Z

I. Op-

1. *Opzichts-Comitee*, 't welk over de zeden, het algemeen gedrag, en den toestand der vrije Negers moet waaken, hen raad mededeelen, enz.

2. *Vogden-Comitee*, dat tot voorwerp heeft, kinderen en jonge lieden bij eerlijke Perfoonen te plaatsen, op dat zij een handwerk, of eenig ander middel ter verkrijging van hun onderhoud, kunnen leeren.

3. *Oproedings-Comitee*, dat over de opvoeding der kinderen en jonge lieden van vrije Negers moet waaken.

4. *Bedienings-Comitee*, 't welk den Negers, die in staat zijn te arbeiden, eene bestendige bezigheid moet verschaffen.

Welk vriend der menschheid moet niet van vreugde opspringen, als hij een zo godvruchtig, zo groots ontverp ziet! wie ziet niet, dat hen hetzelfde is ingegeven door dien geest van volständigkeit, welke de ernstige menschen bezielde, menschen die tot goede daaden genoopt worden, niet om ijdele eere, maar door de bewustheid hunner pligten! Zodatige nu zijn de Mannen, die de Amerikaansche Maatschappijen uitmaaken (1). Zij zullen dat goede werk niet laten vaaren, vóór dat zij het tot den uitersten trap van volmaaktheid gebragt, of wel, door de zagste, de billijkste middelen, den Zwarten in alle opzichten in den rang der Blanken gesteld hebben. En deezs zijn nogthans de hemelsche Maatschappijen, welke de eerlooze hebzucht zich niet schaamt te lasteren!

De Beschermers der Zwarten in Pensylvanien laten hunne onrustige en heftige zorgvuldigheid geen

(1) Zodatige zijn ook die achtenswaardige Mannen, de *Discrasists*, welken het gelukt is, zo veel Zwarten en Indianen, op de Eilanden bekwaam te maaken, en te onderwijzen.

geslacht in onzen aller Vader, en bij alle de verplichtingen, welke daar uit voortvloeijen;

„ Bij de vrees voor Gods rechtvaardige wraak, ten tijde van het oordeel der Natiën;

„ Bij de zekerheid van den grooten en verschrikkelijken dag der uitdeeling van de belooningen en straffen;

„ Bij de kracht der gebeden van de vroomen lieden, welke de Majesteit des Hemels zouden beleedigen, als zij die gebeden ten voordeele van ons Vaderland opdroegen, terwijl de ongerechtigheid, die wij laten blijken, nog steeds haare verwoestingen onder ons aanregt;

„ Bij de heiligheid van den Christelijken naam;

„ Bij de genoegens der huislijke verbindtenissen, en de angsten, die op haare verbreking volgen;

„ Bij de gevangenis en het lijdens onzer Amerikaanse broederen, die in Algiers zuchten, en welken de Voorzienigheid schijnt verördend te hebben, om het gevoel der ongerechtigheid en wreedheid, waar aan wij ten aanzien der Afrikaanen schuldig zijn, in ons op te wekken.

„ Bij den eerbied, dien wij de bestendigheid in de grondbeginselen schuldig zijn, en het gedrag, dat het eigenaartig kenmerk van waare Republiekeinen moet zijn;

„ Bij de groote en vierige begeerte die wij hebben, om het geluk te verbreiden over millioenen verstandige wezens, die zonder twijfel dit wijd uitgestrekt Land zullen vervullen;

„ Eindelijk, bij alle andere beschouwingen, welke de Godsdienst, de Reden, de Staatskunde, en de Menschheid kunnen inboezemen, smeeken wij de Con-

ven-

ventie der Verëenigde Staaten, om van de affchaffing des Afrikaanfchen Slavenhandels de stoffe haarer gewigtige deliberatiën te maaken."

Vertoogen uit alle de deelen der Verëenigde Staaten, door de achtingswaardigste Mannen getekend, hebben het Congres als overftroomd. Nooit is in hetzelfde over eene zaak heviger getwist; en zij gaf zelfs — waar van men in Amerika geen voorbeeld hadt, aanleiding tot de verfocijlijkste schimpreden van de tegenftreevers der menschheid. Gij kund ligt denken, dat deeze tegenftreevers de Gedeputeerden uit het Zuiden waren; ik zondere nogthans daar van uit de deugdzaame *Maddison*, en vooral den Heer *Vining*, broeder van dien achtingswaardigen Amerikaan, die van den Heer *Chatellux* zo onrechtvaardig gehoond is. Hij heeft de zaak der Vrijheid met eene waare welsprekendheid verdedigd.

Ik moet, onder die Verdedigers der Zwarten, niet vergeeten te noemen de Heeren *Scott*, *Gerry*, en *Boudinot*.

Gij zult zonder twijfel verwonderd zijn, onder hunne tegenftreevers den voornaamsten beschuldiger der *Cincinnati*, den Heer *Burke*, te vinden, welke met zo veel nadruk de onglukkige gevolgen der ongelijkheid toonde, die door deeze orde onder de Burgers ingevoerd zou worden; en dezelfde Man verdedigde nu de nog meer beroerends ongelijkheid tusfchen de Blanken en Zwarten!

Gij zult nog meer verwonderd zijn te vernemen, dat hij bijna altoos van fcheldwoorden gebruik heeft gemaakt. Dit is het wapen, waar van de Voorftanders van den Negerhandel en de Slavernij in Amerika, Engeland en Fränkrijk bestendig gebruik gemaakt hebben.

ben. Dus is de hebzucht overal zich zelve gelijk; zij ontziet in haare woede niets; zij neemt scheldwoorden voor bondige redenen aan. Deze krankzinnige vlaagen hebben aanzienlijke Mannen, schrandere Staatkundigen, tot deernis bewogen; ook twijfelt men bijna niet, of het Congres zal, in de zitting van December, eindelijk een besluit ten voordeele der menscheit nemen.

Een der ijverigste Voorstanders van deeze zaak bij het Congres is de achtingswaardige *Warner Mifflin* geweest; zijn ijver is met de gruwelijkste lasteringen vergolden geworden. Wat heeft hij daar tegen ingebracht? — geduld, zagmoedigheid, vergiffenis, bewijsredenen. Ik kan het genoeg niet wederstaan u hier eenige stukken van eenen Brief mede te deelen, welke door dien Man des Vreedes geschreeven is aan eenen zijner grootste vijanden, dien hij wilde bezoeken, om hem te bekeeren, en die alle soort van bijeenkomst weigerde. „Vriend, schreef hij hem, ik kan u dien naam geeven, want gij hebt mij niet beledigd, in wederwil van hetgeen gij van onze Maatschappij gezegd hebt; ik bemin u, ik wensch u gelukkig te zien, ik gun u niet meer kwaad dan mij zelve...”

Gij wild mijn bezoek niet ontfangen, gij vreest mischien, dat ik uwe Slaaven zal omkopen...; verre van mij dat denkbeeld, ik zou hen niet te onvreden over hun lot willen maaken. Niet dat mij onbewust is, dat de meesten onder hun zeer wel weten, dat hunne Slavernij tegen alle zettingen strijdig is; maar zo dikworf de gelegenheid zich daar toe opdoet, vermaan ik hen geduldig te zijn, zich te onderwerpen, allea van God, en hunne Vrijheid van de Werken te verwachten. Ik heb dikwijls Slaaven, honderd

al zich zelve gelijk;
s; zij neemt scheld-
man. Deze krankzin-
Mannen, schrandere
gen: ook twijfelt men
in de zitting van De-
voordeele der mensch-

ers van deeze zaak bij
rdige *Warner Miflin*
ruwelijkte lasteringen
t hij daar tegen inge-
d, vergiffenis, bewijs-
niet wederstaan u hier
mede te deelen, welke
schreeven is aan eenen
ij wilde bezoeken, om
soort van bijeenkomst
ij hem, ik kan u dien
mij niet belcedigd, in
ge Maatschappij gezegd
u gelukkig te zien, ik
ij zelve....

ontfangen, gij vreest
en zal omkooopen...;
ik zou hen niet te on-
aken. Niet dat mij on-
der hun zeer wel wee-
n alle zetregelen strijdig
nheid zich daar toe op-
ig te zijn, zich te on-
a hunne Vrijheid van de
b dikwijls Slaaven, hon-
derd

derd Mijlen van de Woonplaats hunnes Meesters,
ontmoet, welke de Slavernij ontvloden. Ik heb hen
vermaand en aangeraden te rug te keeren; ik heb hen
geld en Brieven gegeven, op dat zij niet gestraft zou-
den worden: hunne Meesters hebben mij bedankt.
Deeze is nu de man voor wien gij bevreesd zijt. On-
ze broeders doen even het zelfde, als de gelegenheid
zich voordoet.

Ik heb lang het vooroordeel gehad, dat men Slaa-
ven mogt houden, ik ben in hetzelfde opgevoed, mij-
ne wieg is van Slaaven omringd geweest; maar de
Hemel heeft mij verlicht, en ik heb hem gehoor-
zaamd. — Gij zult, zegt hij ons, uwen naasten als
u zelve liefhebben. — Dit gebod bevat alle de kin-
deren van *Adam*, van wat koleur zij ook zijn, wel-
ke taal zij ook spreken.

Sedert zestien jaaren, dat ik mijne Negers heb vrij-
gemaakt, is mijne geloofsbelijdenis ten dien opzichte
niet door mijn gedrag verzaakt. Naderhand heb ik
nog zo veel anderen, als in mijn vermogen geweest
is, vrijgemaakt. Ik zeg dit niet om mij te beroemen,
maar om u te doen zien, dat ik in mijne oefening en
mijne grondstellingen over den Negerhandel en de Sla-
vernij standvastig ben geweest, en alle middelen ge-
zocht heb, om het deel, dat ik eertijds aan de laatste
deezer misdaden gehad heb, uit te wischen. — Ach!
wat schelmstuk gaat dezelve in gruwelijkheid te bo-
ven! Ik mag 'er naauwlijks aan denken, ik schreef
het onlangs aan mijne waarde Vrouw; als wij, zij en
ik, aldus weggevoerd, in een Schip geworpen,
en verdoord werden, om op de Eilanden van el-
kander gescheiden te leven! — Akelig denkbeeld.
Ook stel ik mij onophondelijk in de plaats van die

arme Zwarten. En behoorde gij dan wel verwonderd te zijn, dat ik hunne zaak met ijver en volständigkeit verdedigde?"

VIJF EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de vervulling der Rietsuiker uit een soort van Mastboomen, die in de Verëenigde Staaten zeer overvloedig gevonden worden.

De Voorzienigheid, mijn Vriend, schijnt zelfs in den boezem van het Land, dat van de Slavernij be-
vlekt, en op de onmenslijkste wijze gepijnigd is,
de twee groote middelen geplaatst te hebben, die ha-
ren ondergang onvermijdelijk moeten bewerken, naam-
lijk, de Maatschappijën, van welken ik gesproken
heb, en de *Suiker-Mastboom*, waar van ik thans
met u zal spreken.

Onder alle de Gewasfen, welke Suiker bevatten,
levert de Mastboom, naast het Suikerriet, de meeste;
deeze boom groeit in 't wild, en plant zich zeer ge-
maklijk voort, voornaamlijk in 't Noorden. Gantsch
Amerika, van Canada tot in Virginie, schijnt daar
mede bedekt te zijn. In de laatste Provincie wordt
hij echter eenigzins zeldzaamer; maar men vindt hem
weder overvloedig in de achterste Etablifementen.
Deeze is de weldaadige boom, die den gelukkige Colo-
nisten van dat gedeelte der Waereld; eenen geruimen
tijd, het gebrek der fijne Suiker van onze Eilanden
vergoed heeft. Zij vonden dit hulpmiddel bij die Wil-
den, welken zij, in vergoeding van hunne weldaaden,
zo dikwijls het leven benomen hebben. De Wilden
van

gij dan wel verwon-
met ijver en volstan-

S T E B R I E F .

ker uit een soort van
verzenigde Staaten
worden.

riend , schijnt zelfs in
at van de Slavernij be-
ste wijze gepijnigd is ,
stst te hebben , die haa-
oeten bewerken , naam-
welken ik gesproken
n , waar van ik thans

welke Suiker bevatten ,
Suikerriet , de meeste ;
en plant zich zeer ge-
n 't Noorden . Gantsch
Virginie , schijnt daar
laatste Provincie wordt
er ; maar men vindt hem
achterste Etablissementen .
die den gelukkige Colo-
Vacceld ; eenen geruimen
uiker van onze Eilanden
it hulpmiddel bij die Wil-
ng van hunne weldaaden ,
en hebben . De Wilden
van

van Canada vermengden de Mastboom-Suiker met
Tarwenmeel of Mais , en maakten daar van een deeg ,
waar van zij zich op hunne lange Reizen als eenen
voorraad bedienden . Zij bevonden dat dit eene zeer
voedzaame spijs was . *Kalm* , die ons dit verhaalt ,
merkt aan , dat men ook uit een soort van Berkenboom
Suiker trekt ; maar deeze geeft op verre na geen zo
grootte hoeveelheid als de Mastboom .

De Planters , die midden in de Boschen van Ame-
rika wonen , hebben zich tot heden met eene zeer
eenvoudige handelwijze vergenoegd , om deeze Suiker
te verzamelen , en tot den staat van Poeijer-suiker te
brengen ; maar sedert dat de Quakers in deezen boom
een middel tot verdelging van den Negerhandel gelooven
ontdekt te hebben , sedert dat zij , tot vervulling
der Riet-suiker , de noodwendigheid hebben doen be-
merken , om de Mastboom-suiker volkomener te ma-
ken , heeft men op de behandeling der laatste meer
acht geslagen , en deeze proeven hebben een goed
gevolg gehad .

Gij , mijn Vriend , kent alle de hoedanigheden , wel-
ke men te samen moet vereenigen , om het Suikerriet
te planten , de meenigvuldige en aanhoudende zor-
gen , die het vordert , de vijanden en toevallen , waar
voor deeze Plant bloot staat , de moeite , die haare
inzameling , haare toebereiding , en haare vervaardiging
den ongelukkige Afrikaanen kost : Wel nu , vergelijkt
deeze ongelegenheden met de voordeelen , die de Sui-
ker-Mastboom aanbiedt , en gij zult dan nog eens
overtuigd worden , dat men zich dikwijls veel moeite
geeft , om vruchteloos strafbaar te worden . De Mast-
boom wast in 't wild ; zijn sap heeft , om uitgetrok-
ken te worden , geen voorbereidende krachten noodig .

Het vloeit in Maart, en dus in eenen tijd, wanneer de landlieden, wegens het strenge weêr, niet kunnen arbeiden. Ieder boom geeft zeer gemakkelijk, en zonder daar door te verzwakken, vijftig tot zestig Pinten sap, die ten minsten vijf Ponden Suiker uitleveren. Een man kan, met behulp van drie of vier kinderen, Jongens of Meisjes, gemakkelijk in drie of vier weken, zo lang de vloeijing van het sap duurt, vijftien honderd Ponden Suiker maaken (1). Zijne helpers moeten slegts in staat zijn de bakken, waar in men het sap laat loopen, te dragen, en onder de ketels, waar in dit sap door opkooking opgelost wordt, een zagt vuur te onderhouden. Een zelfde boom kan, als hij met omzichtigheid behandeld wordt, dit vogt verscheide jaaren achter elkander opleveren.

Zo veele voordeelen hebben natuurlijk op hen, die de

(1) Een der achtingswaardigste Mannen, die zich de verdeelding der Zwarten toegewijd, en de aankweeking des Mastbooms in Frankrijk op het nadruklijkst aangeprezen hebben, de Heer *Loubtain*, heeft hier over verscheide berekeningen gemaakt, welke niet genoeg herhaald kunnen worden.

„Als men, zegt hij, de Suiker op 2500 Ponden begroot, welke, zo men verzekert, eene Familie in een jaar verzamelen kan, zouden omtrent tagtig duizend Familien toerekende zijn, om, zo te spreken, zonder eenige onrust, eene gelijke hoeveelheid voort te brengen, als men in de overvloedigste jaaren te St. Domingo heeft uitgevoerd, en welke 122 millioenen Ponden schijnt te zijn; hetgeen 25 millioenen stammen van boomen, ieder tot vijf Ponden Suiker, zo als men doorgaans rekent, zou onderstellen. — Als men nu den Akker der Verëinigde Staaten slegts op 38,476 vierkante Franche Voeten begroot, en daar bij onderstelt, dat de boomen op zeven voeten afstand van elkander geplant zijn, zouden omtrent 32,000 Akkers, als zij tot die voortbrenging geschikt werden, toerekende zijn, om dezelve tot dien trap van overvloed te brengen”.

eenen tijd, wanneer ge weér, niet kunnen er gemakkelijk, en zovijftig tot zestig Ponden Suiker uitleveren. drie of vier kinderen, in drie of vier weeken, p duurt, vijftien hon-). Zijne helpers moc-ken, waar in men het onder de ketels, waar elost wordt, een zagt lfdde boom kan, als hij wordt, dit vogt veropleveren.

natuurlijk op hen, die de

annen, die zich de verdeel-
sankweeking des Mastbooms
gepreezen hebben, de Heer
elde berekeningen gemaakt,
vorden.

r op 1500 Ponden begroot,
amilie in een jaar verzamelen
d Familiën toereikende zijn,
onrust, eene gelijke hoeveel-
de overvloedigste jaaren te
welke 122 millioenen Ponden
en stammen van boomen, ieder
doorgaans rekent, zou onder-
der Verëenigde Staaten slegts
en begroot, en daar bij onder-
beten afftands van elkander ge-
Akkers, als zij tot die voort-
nde zijn, om dezelve tot dien

de Slavernij verfoeijen, eenigen indruk moeten maaken. Ook is, behalven de Maatschappijën, wier oogmerk is dezelve uit te roeijen, nog eene andere ontstaan, die zich in 't bijzonder bezig houdt met de middelen, om de bereiding van deeze Suiker volkomener te maaken, en zelfs van haaren oorsprong af in haare proeven gelukkig geslaagd is.

De Heer *Drinker* te Philadelphia (1) heeft in 't voorleden Voorjaar (1789) zestig Vaten Mastboom-suiker; ieder van bijna driehonderd Ponden, op zijne Landerijën, aan de Delaware gelegen, ingezameld, en tevens een klein Geschrift uitgegeeven, waar in hij de handelwijzen, die hij als de beste heeft leeren kennen, naauwkeurig beschrijft.

Eduard Pennington, die thans te Philadelphia woout, en voormaals Raffinadeur op de Eilanden was, heeft bevonden, dat deeze Suiker, ten aanzien der sijnheid, der koleur, en des smaaks, die van de Eilanden volkomen evenaarde.

De Chijmist *Benjamin Rush*, van wien ik reeds gesproken heb, is daar over niet verwonderd. Hij denkt dat de Riet- en Mastboom-suiker in haare natuur volkomen gelijk zijn.

Ik zelf heb dezelve bij dien goeden Quaker ge-proefd, wiens Landhoeve ik boven beschreeven heb, en die, uit eene godsdienstige bedenking van de Suiker der Eilanden hadt afgezien: zij schein mij weinig van onze Pocijersuiker onderscheiden te zijn, en ik heb

(1) Sommige der volgende zaaken, hebben in 1789 en 1790 plaats gehad, en zijn mij door mijne Vrienden van Philadelphia geschreeven. Ik heb dezelve in dezes Bief, waar toe zij behooren, niet willen voorbijgaan.

heb geen den minsten twijfel, dat zij, wanneer men eerst de handelwijze der toebereiding nog meer verbeterd heeft, eens onze gewoone Suiker zal evenaaren. Op gelijke wijze hebben zelfs Planters te Jamaica, waar men, zo als ik van geloofwaardige lieden verneeme, van die Suiker gebragt heeft, daar over geoordeeld.

Penfylvanie is niet de eenige Staat, waar men thans ijverig bezig is, om deeze soort van nijverheid te volmaaken; de Planters des Staats van New-York zien reeds alle de voordeelen, die zij daar uit kunnen trekken. Men heeft in dit jaar, zelfs tot in de Stad *Coo-per*, aan het Meir *Oswego*, reeds eene groote meenigte van zodanige Suiker bereid.

O! wanneer eerst tusfchen alle Staaten, van het Noorden tot het Zuiden, eene heilige verëeniging, een heilige najver ontftaat, om de voortbrengfelen van dien goddelijken boom te verzamelen; wanneer men het voornaamlijk als eene ongodsdienstigheid aanziet, eenen zo nuttigen boom uit te roeijen, om hem te verbranden, of den grond, waar op hij staat, vruchtbaar te maaken (1), dan zal Amerika niet alleen Suiker genoeg tot zijn eigen gebruik hebben, maar ook de Pakhuizen van Europa daar mede rijkelijk kunnen voorzien; dan zal deeze Suiker, door zijnen goedkoopèn Prijs, die, welke met de traanen en het bloed der Slaaven nog steeds besproeid wordt, zeer spoedig doen verminderen; want van de eerste kost het Pond slechts 6 Sols.

Hoe

(1) Een Rekenaar heeft door den Druk bekend gemaakt, dat men, alleen in den Staat van New-York, jaarlijks drie millioenen van deeze boomen uitroeit.

dat zij, wanneer men
reiding nog meer ver-
e Suiker zal evenaaren.

Planters te Jamaïca,
ofwaardige lieden ver-
t heeft, daar over ge-

Staat, waar men thans
t van nijverheid te vol-
ts van New-York zien
ij daar uit kunnen trek-
zelfs tot in de Stad *Coo-*
ds eene groote meenigte

alle Staaten, van het
heilige verëeniging, een
de voortbrengfelen van
zamelen; wanneer men
godsdienschtigheid aanziet,
te roeijen, om hem te
vaar op hij staat, vrucht-
Amerika niet alleen Sui-
bruik hebben, maar ook
ar mede rijkelijk kunnen
er, door zijnen goedkoo-
de traanen en het bloed
oed wordt, zeer spoedig
de eerste kost het Pond

Hoe

den Druk bekend gemaakt, dat
-York, jaarlijks drie milloenen

Hoe zeer zal deeze omwenteling niet verhaast wor-
den, als men den Mastboom in gantsch Europa begint
te planten (1)! Heeft Amerika daarvan groote Bos-
schen, zo kan men in Frankrijk Boomgaarden daar
van aanleggen, en dan tusfchen de boomen nog alle
soorten van vruchten verzamelen. Als men dezelve
regelmatig twintig Voeten ver van elkander plantte,
zou een Akker ten minsten honderd en veertig boomen
kunnen bevatten. Wanneer men nu drie Ponden Sui-
ker voor elken boom, als hij zijnen middelbaaren ou-
derdom bereikt heeft, rekent, zal een zodanige Ak-
ker 420 Ponden Suiker opleveren. Deeze tot 6 Sols
het Pond gerekend, en de helft, voor het maaken,
vervoeren, enz. afgetrokken, zal 'er 63 Livres *Tou-*
nois voor het zuiver Product van elken Akker over-
blijven, zonder de overige vruchten, die men op den
zelfden grond nog zou kunnen winnen, te rekenen.
Ik zou deezen overflag met reden hooger kunnen op-
geeven, doch ik heb mij liever tot het minste willen
bepaalen. Op deeze wijze zouden wij eene meenigte
Suiker winnen, en den arme Zwarten alle die flagen
bespaaren, die onze onverzadelijkheid, om de noo-
dige Rietfuiker voort te brengen, hen toevoegt. Waar-
om heeft men niet in onze groote Steden, waar men
somtjids de gevoeligheid even zo zeer versijnd vindt,
als de meest gezochte zinlijkheid, geen Maatschappij
opgericht, die zich met nadruk poogt in staat te stel-
len, om de Suiker en Koffij met smaak te kunnen
proeven, zonder bedroefd te worden door het denk-
beeld

(1) In den Tuin van den Heer *Noailles* te Saint-Germain, heeft
men eene Proeve daarvan genomen, die naar wensch uitgevallen is.

beeld van het zuure zweet, de traanen, wreedheden en misdadaen, buiten welken men, tot nu toe, deeze Producten niet heeft kunnen bekomen; denkbeelden, welke in eenigermaate kundige en menschievende Wezens duizendmaal moeten opkomen?

Bij aldien men in de Verëenigde Staaten de verëeniging van middelen verkreegen hadt, die Europa bezit, zouden hunne Burgers ontwijfelbaar deeze schoone omwenteling in zeer weinig jaaren bewerkt hebben. Zij zouden onze gewaande Vroomen, onze onweertende en onmenschlijke Priesters, die ten allen tijde op Suiker en Koffij zeer verlekkerd zijn, van het schriklijk aandeel bevrijden, dat zij aan het gruwelijkst schelmstuk neemen, 't welk ooit van de Zorr bescheenen is. Bezoldigen zij niet werkelijk, door het gebruik van deeze Koopwaaren, die blinde en boosäartige menschen, die nog nader deel aan de misdrijven neemen, zonder welke men dezelve nog niet weder heeft voortgebracht? En echter met welke koelheid, met welke strafbaare onverschilligheid, hebben zij de oprichting onzer Maatschappij van de vrienden der Zwarten aangezien!

ZES EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over een Ontwerp van remigratie of terugvoering der Zwarten uit de Verëenigde Staaten naar Afrika.

Ik heb u, mijn Vriend, reeds doen zien, welke denkbeelden de Doctor *Thurston* over dit onderwerp heeft. Deeze ijverige Vriend der Zwarten was overtuigd, dat

traanen, wreedheden
en, tot nu toe, deeze
komen; denkbeelden,
e en menschlievende
komen?

de Staaten de verëe-
nigdheid, die Europa be-
wijnfelbaar deeze schoo-
naaren bewerkt hebben.
oomen, onze onwee-
rs, die ten allen tijde
lekkerd zijn; van het
dat zij aan het gruwe-
velk ooit van de Zon
niet werkelijk, door
vaaren, die blinde en
nader deel aan de mis-
men dezelve nog niet
echter met welke koel-
verschilligheid, hebben
schappij van de vrien-

STE BRIEF.

gratie of terugvoering
verëenigde Staaten
ika.

doen zien, welke denk-
ver dit onderwerp heeft.
Zwarten was overtuigd,
dat

dat men onmogelijk eene oprechte verëeniging tus-
schen de Blanken en de Zwarten in de Verëenigde
Staaten konde hoopen, zo lang zij in kleur onder-
scheiden zijn, en niet gelijke Rechten onder elkander
genieten. Hij schreef aan geen andere oorzaaken toe
die soort van gevoelloosheid, waar toe veele vrije Ne-
gers vervallen waren, zelfs in den Staat van Masfa-
chett, waar zij nogthans eene groote vrijheid ge-
nieten. Zij zijn in de daad voor altoos van de hoop
berooft, om Representanten te kiezen, of zelve daar
toe verkoren te worden, en hebben geen magt, om
zich tot Eerämpten en aanzienlijke Posten te verhef-
fen; de Negers zijn derhalven verdoord, om of
hunne dagen in den dienstbaaren staat, of in Winkels
door te brengen. De Inwooners van deezen Staat
verwijten hen hunne morsigheid, hunne traagheid en
zorgeloosheid ten aanzien van hunne kinderen. —
Maar hoe zouden zij vlijt en nijverheid kunnen heb-
ben, daar een onöverkomelijke scheidsmuur hen van
de overige Burgers afzondert, en het vooroordeel
hunne verheffing paalen stelt? — Ik weet zelfs niet,
of men eene eeuwige en oprechte verëeniging zou
kunnen bewerken, als men nu ook de Negers alle de
Voorrechten der overige Burgers gaf. Wij hebben
eene zo groote neiging om te beminnen hetgeen ons
gelijkt, en het datgeen voor te trekken, wat ons niet
gelijkt! Zekerlijk zouden tusschen de Zwarten en Blan-
ken verdenkingen van partijdigheid, ijverzucht, en
geduurig weder opkomende verdeeldheden heerschen.
— Men moet derhalven tot het ontwerp van den Heer
Thornton te rug komen, tot dat ontwerp dat de men-
schenvriend bij uitneemendheid, de Heer *Fothergill*,
gemaakt heeft, een ontwerp dat de Maatschappij ter
af-

afschaffing van den Negerhandel, te London opgericht, of liever de weldaadige *Granville Sharp*, heeft uitgevoerd; men moet, zeg ik, wederkomen tot het Ontwerp, om de Negers naar hun Vaderland te rug te brengen, hen daar voort te helpen, en hen aati te moedigen, dat zij Suiker, Koffij, Katoen, enz. aantkweeken, Manufacturen aanleggen, en zich eenen Handel met de Europeäanen verschaffen. — De Doctor *Thornton* hieldt zich met dat aangenaam denkbeeld onledig: hij was voornemens zelf den leidsman te zijn der Negers, die uit Amerika naar Afrika zouden te rug keeren, en dit Etablissement met de opkomende Colonie van *Sierra-Leona* te verëenigen. Om zich in zijn Ontwerp niet te verzinne, hadt hij op zijne kosten een verstandig man naar Afrika gezonden, die 'er verscheide jaaren hadt doorgebracht, om de Producten van het Land, de Manufacturen die voor hetzelfde dienstig konden zijn, de geschiktste plaats voor die *remigratie*, en de maatregelen te onderzoeken, welke genomen moeten worden, om dit Etablissement voor alle beledigingen te beveiligen, enz. Alles was reeds voorbereid. Hij hadt zijn voorneemen aan verscheide Leden der Wetgeevende Magt van Masfachusetts ontdekt, die 'er in 't eerst geen smaak in vonden. — Zij wilden die Negers liever Landerijën geven, en hen tot de bebouwing derzelven aanmoedigen. — „Maar wat zullen zij, zeide de Doctor, met die Landerijën doen, zij, die, den krijg ongewoon zijnde, van Wilden, die hen omringen, en nog wreeder van zwerfende Roovers gekweld zullen worden? Maar, gesteld zijnde, dat het hen gelukte, zoud gij dan wel toestaan, dat hunne Representanten in uwe Vergadering zitting hadden, of wel zelfs tot den rang van

VE
van V
hen d
De
zij zi
den z
wij h
om v
Hij
de gr
”
men l
jelijkt
Zij
den t
sing
gege
moet
De
der N
aange
in Af
goed
Sche
W
Amer
kelijk
met l
ongev
ken,
daar
zijne
goedl
kome
men.
I.

te London opge-
Granville Sharp, heeft
 wederkomen tot het
 hun Vaderland te rug
 helpen, en hen aati te
 j, Katoen, enz: aati-
 gen, en zich eenen
 rfchaffen. — De Doc-
 aangenaam denkbeeld
 zelf den leidsman te
 ka naar Afrika zouden
 ment met de opkomen-
 verëenigen. Om zich
 en, hadt hij op zijne
 Afrika gezonden, die
 gebragt, om de Pro-
 facturen die voor het-
 geschiktste plaats voor
 elen te onderzoeken,
 om dit Etablisement
 ligen, enz. Alles was
 i voorneemen aan ver-
 de Magt van Masfalu-
 st geen smaak in von-
 liever Landerijen gee-
 g derzelven aanmoedi-
 , zeide de Doctor, met
 , den krijg ongewoon
 mringen, en nog wree-
 kweld zullen worden?
 hen gelukte, zoud gij
 Representanten in uwe
 wel zelfs tot den rang
 van

van Voorzitting toegelaaten werden? Neen. — Zendt hen derhalven naar hun Vaderland te rug.”

De Doctor was overtuigd, dat de Negers, zo dra zij zijn voorneemen gewaar werden, hem bij duizenden zouden volgen. Hij oordeelde aldus daar over, wijl hem de meesten van hen bij die gelegenheid daarom verzoekt hadden.

Hij hadt, even als ik, bemerkt, dat men hen met de grootste onbillijkheid van luiheid beschuldigt.

„Ei! als zij zo lui zijn, zeide hij, waarom steelt men hen dan uit hun Vaderland, om hen tot den moeilijksten en finertelijksten arbeid te verdoordeelen?”

Zijne redeneeringen beginnen reeds schrandere lieden te overtuigen, en zijn Ontwerp geeft de Oplossing van het Voorstel, dat de Heer *Jefferson* hadt opgegeeven, en waar van hij de beantwoording te gemoet zag. (Zie zijne *Observations on Virginia*.)

De Staat van Masfalu heeft naderhand het verzoek der Negers, wegens de uitvoering van dat Ontwerp, aangenomen, en beloofd het te ondersteunen, zo dra men in Afrika eene Plaats gevonden zou hebben, die tot een goed Etablisement geschikt is; zelfs heeft hij beloofd Schepen, Werktuigen, Geld, enz. daar toe te geeven.

Welke voordeelen zouden Afrika, Europa, en zelfs Amerika daar van hebben, als deeze Emigratie werkelijk plaats vondt! De Zwarten in Afrika konden, met behulp der Zwarten van Amerika, aldaar op eene ongevoelige wijze beschaafd worden; want de Blanken, welke zij moeten verfoeijen, zullen het nooit daar toe brengen. Europa zou, door die beschaaving, zijne Manufacturen een groot vertier verschaffen, en goedkoop en zonder bloedvergieten die Producten bekomen, die hem zo duur op de Eilanden te staan komen, die hem aan zo veel misdadaen schuldig maakt!

— De Hemel geeve, dat dit denkbeeld spoedig in 't werk gesteld moge worden (1)!

(1) Als men de voordeelen van dit ontwerp begeert te kennen, moet men het Werk leggen, dat tot tijtel voert: *L'Amiral* door hem zelven wederlegd (*L'Amiral refusé par lui-même*), en de poogingen zien, welke men in Engeland aanwende, om Colonien in Afrika te vestigen, en de Zwarten aldaar te beschaaven.

In Engeland is eene Engelsche Maatschappij opgericht, die tot oogmerk heeft het Etablissement dat te Sierra-Leona gevestigd is, na te volgen, om aldaar den Handel der Producten van het Land te drijven. Dit Etablissement is op eenen grond, die aan Engeland toebehoort, en van zijne Regeering afhankelijk is. De Heer *Munster* is Voorzitter van die Maatschappij.

Nog is aldaar eene andere Maatschappij opgericht, die hetzelfde oogmerk heeft, doch die dit Etablissement van alle Europeaansehe Regeering afhankelijk wil maaken.

Deeze laatste Maatschappij heeft haar Ontwerp onder deezen tijtel algemeen bekend gemaakt: *Ontwerp voor eene vrije Gemeente op de Kust van Afrika, gevormd onder de bescherming van Groot-Britanjs, doch geheel onafhankelijk van alle Europeaansehe Regeeringen en Watten, benevens eene uitnodiging, onder zekere voorwaarden, aan alle lieden, welke in de voordeelen van die onderneming begeeren deel te hebben.*

In dit Ontwerp, welks goeden uitflag ieder Vriend der menschheid behoort te wenschen, wordt bekend gemaakt, dat deeze Maatschappij op de grondstelling van algemeene menschelevendheid gevestigd is, en niet slegts om 'er Commerciële voordeelen uit te trekken; voordeelen, zegt de Maatschappij die te hoog opgevlizeld worden, even als of het geluk van het gantsche menschlijk geslacht in de verkrijging der rijkdommen verëenigd moest worden!

Deeze gevallen bevestigen hetgeen de Maatschappij van de Vrienden der Zwarten in eenen Brief aan den Heer *Necker*, van Junij 1789, in haar vertoog aan de Nationale Vergadering, hadt voorgedragen, en eindelijk hetgeen de Autheur der wederlegging van den Heer *l'Amiral* heeft doen zien, dat naamlijk het Engelsch Ministerie zich in stilte onledig hieldt met de middelen, om, in het oogenblik zelf als de affchaffing van den Negerhandel uitgesproken zou worden, eene vervulling te toonen, die onmiddelijk aan het gantsche deel des Engelschen Handels, dat de verzendingen naar Afrika gewoon was, eene bezigheid aanbodt, die geschikt was, om hetzelfde schadeloos te stellen.

Einde van het Eerste Deel.

STAATEN VAN AMERIKA.

denkbeeld spoedig in 't
(1)!

dit ontwerp begeert te kennen,
tot tijtel voert: *L'Amiral* door
refusé par lui-même), en de
geland aanwende, om Coloniën
ten aldaar te beschaaven.

Maatschappij opgericht, die tot
te Sierra-Leona gevestigd is,
hetel der Producten van het Land
eenen grond, die aan Engeland
afhanglijk is. De Heer *Hunter*

schappij opgericht, die hetzelfde
stelsel van alle Europeaanfche

haar Ontwerp onder deezen tij-
dperk voor een vrije Gemeente
onder de bescherming van Groote
van alle Europeaanfche Reges-
trarisering, onder zekere voor-
deelen van die onder-

uitslag ieder Vriend der mensch-
bekend gemaakt, dat deeze Maat-
algemeene menschelevendheid ge-
Commerciële vóórdeelen uit te
schappij die te hoog opgevijseld
van het gansche menschlijk ge-
mmen verëenigd moest worden!
tegeen de Maatschappij van de
brieff aan den Heer *Necker*, van
de Nationale Vergadering, hadt
den de Autheur der wederlegging
zien, dat naamlijk het Engelsch
hieldt met de middelen, om, te
g van den Negerhandel uitgespro-
te tonnen, die onmiddelijk aan
Handels, dat de verzendingen
bezigheid aanbodt, die geschikt
stellen.

Eerste Deel.

